

UNIWERSYTET KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO
W WARSZAWIE

WYDZIAŁ TEOLOGICZNY, KATEDRA MISJOLOGII

KACPRZYK MICHAŁ

**RECEPCJA IDEI MISYJNEJ W DIECEZJI KIELECKIEJ
W LATACH 1918-2024**

Rozprawa doktorska

Promotor: **Ks. prof. ucz. dr hab. Wojciech Kluj OMI**

WARSZAWA 2025

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	3
WYKAZ SKRÓTÓW	10
WSTĘP	11
I. ROLA BŁ. KS. JÓZEFA PAWŁOWSKIEGO ORAZ JEGO WSPÓLPRACOWNIKÓW W UMISYJNIENIU KOŚCIOŁA W POLSCE I DIECEZJI KIELECKIEJ	18
1. Animacja misyjna w diecezji wśród duchowieństwa	20
1.1. Współpraca misyjna w Związku Misyjnym Duchowieństwa	21
1.1.1. Powstanie i rozwój Związku Misyjnego Duchowieństwa w diecezji kieleckiej	24
1.1.2. Konferencje, spotkania i kongresy z udziałem duchownych diecezji kieleckiej	28
1.1.2.1. Konferencje	28
1.1.2.2. Spotkania dyrektorów diecezjalnych związku	29
1.1.2.3. Kongresy misyjne z udziałem duchowieństwa diecezji kieleckiej	30
1.2. Publikacje na łamach diecezjalnych periodyków	33
1.2.1. Publikacje misyjne w „Przeglądzie Diecezjalnym”	34
1.2.1.1. Artykuły	34
1.2.1.2. Odezwy	37
1.2.1.3. Recenzje	38
1.2.2. Publikacje o charakterze misyjnym zamieszczone w „Przeglądzie Homiletycznym”	38
2. Działalność PDRW, PDMD i PDPA	40
2.1. Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary	40
2.1.1. Geneza i rozwój Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary w diecezji kieleckiej	41
2.1.2. Niedziela Misyjna corocznym świętem Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary w diecezji kieleckiej	55
2.1.2.1. Organizacja i przeżywanie Niedzieli Misyjnej w diecezji kieleckiej	56
2.1.2.2. Orędzia na Niedzielę Misyjną oraz inna korespondencja materiałem do refleksji i działalności duszpasterskiej na polu misyjnym w diecezji kieleckiej	59
2.2. Powstanie i rozwój Papieskiego Dzieła Dzieciństwa Pana Jezusa	66
2.3. Zapoczątkowanie struktur Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła i ich wzrost w diecezji kieleckiej	73
3. Działalność ks. Józefa Pawłowskiego, a następnie i innych duchownych w strukturach organizacji misyjnych różnych od Papieskich Dzieł Misyjnych	76
3.1. Funkcjonowanie Polskiego Towarzystwa Misyjnego	76
3.2. Diecezjalna Komisja Misyjna	80
3.3. Diecezjalne Biuro Misyjne	81
4. Opieka nad Kołem Misyjnym alumnów	81

4.1. Cele oraz rozwój Koła Misyjnego do czasów II wojny światowej	82
4.2. Korespondencja świadcząca o działalności i funkcjonowaniu Koła Misyjnego	86
4.2.1. Korespondencja z Prezydium PDRW i PDPA	86
4.2.2. Korespondencja z misjonarzami	87
5. Męczeńska śmierć bł. ks. Józefa Pawłowskiego świadectwem wiary	89
5.1. Gorliwy duszpasterz, rektor seminarium, a następnie proboszcz katedry	90
5.2. Więzień obozu w Dachau i męczennik II wojny światowej	94
II. OBECNOŚĆ IDEI MISYJNEJ W ŻYCIU KOŚCIOŁA KIELECKIEGO W CZASACH POWOJENNYCH	100
1. Kondycja duchowa i materialna diecezji kieleckiej bezpośrednio po II wojnie światowej	100
2. Ks. Wojciech Piwowarczyk – wychowawca pokoleń kapłanów mający misyjne serce	102
2.1. Doświadczony wojną oraz reżimem komunistycznym, gorliwy i wrażliwy na ludzki los duszpasterz, wieloletni ojciec duchowny alumnów, a następnie kapłanów całej diecezji	102
2.2. Wrażliwy na cudzą niedolę niczym biblijny Samarytanin	109
2.3. Dyrektor diecezjalny Papieskich Dzieł Misyjnych	112
2.4. Założyciel Instytutu Świeckiego Chrystusa Króla – działalność apostołska wśród świeckich	124
3. Misyjne zaangażowanie w diecezji kieleckiej w trakcie pasterskiej posługi bp. Kazimierza Ryczana	126
3.1. Biskup pierwszym odpowiedzialnym za misje	127
3.1.1. Troska biskupa o misyjną świadomość najmłodszych	127
3.1.1.1. Komunikaty związane z PDMD	127
3.1.1.2. Komunikaty związane z Kongresem Misyjnym	129
3.1.2. Solidarność z cierpiącymi na terenach misyjnych	130
3.1.3. Misyjna solidarność duchowieństwa	131
3.1.4. Misyjność życia kontemplacyjnego	132
3.1.5. Działalność na rzecz nowej ewangelizacji	132
3.1.5.1. Powstanie Centrum Modlitwy i Ewangelizacji w Kielcach	133
3.1.5.2. Artykuły dotyczące nowej ewangelizacji opublikowane w diecezjalnym periodyku podczas posługi bp. Ryczana	133
3.2. Ks. Jan Kaczmarek – wieloletni dyrektor diecezjalny PDM	138
3.2.1. Kongresy misyjne w diecezji kieleckiej	139
3.2.2. Organizacja spotkań wakacyjnych „Misyjne Lato z Bogiem” odbywających się w Skorzyszycach	144
3.2.3. Szkoła Animatorów Misyjnych	146
3.2.4. Udział w akcji „Dzieci komunijne – dzieciom misji”	151
3.2.5. Działalność na rzecz Papieskiej Unii Misyjnej	152
3.3. Ks. Andrzej Kaleta – misjolog, opiekun kleryckiego Koła Misyjnego, następnie biskup pomocniczy kielecki	154
3.3.1. Wykłady z misjologii w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach	154
3.3.2. Opieka nad Kołem Misyjnym kleryków WSD Kielce	155

3.3.3. Publikacje autorstwa bp. Andrzeja Kalety związane z promocją idei misyjnej, zamieszczone w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”	158
3.3.3.1. Artykuły	158
3.3.3.2. Przepowiadanie misyjne bp. Andrzeja Kalety	160
3.3.3.2.1. Homilie podkreślające promocję idei misyjnej wygłaszane przy okazji świąt i uroczystości	160
3.3.3.2.1.1. Niedziela Biblijna	161
3.3.3.2.1.2. Uroczystość Objawienia Pańskiego	162
3.3.3.2.2. Homilie wygłaszane do grup zaangażowanych na rzecz misji	164
3.3.3.2.2.1. Kolędniczy Misyjni	164
3.3.3.2.2.2. Animatorzy Papieskich Dzieł Misyjnych	165
3.3.3.2.2.3. Osoby przygotowujące się do wyjazdu na misje w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie	166
3.4. Promocja idei misyjnej w czasopiśmie diecezji kieleckiej	167
3.4.1. Artykuły dotyczące ewangelizacji a zamieszczone w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”	167
3.4.1.1. Ewangelizacja na przełomie tysiącleci	167
3.4.1.2. Rodzina środowiskiem ewangelizacji	168
3.4.1.3. Modlitwa i życie sakramentalne w służbie ewangelizacji	169
3.4.1.4. Środki społecznego przekazu a ewangelizacja	171
3.4.1.5. Maryja w dziele ewangelizacji	172
3.4.2. Idea misyjna w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych”	172
3.4.2.1. Teologiczne podstawy misji oraz działań ewangelizacyjnych	173
3.4.2.1.1. Refleksja nad biblijnymi podstawami działalności misyjnej	173
3.4.2.1.2. Ewangelizacja w katechezie	174
3.4.2.1.3. Działalność misyjna obecna w kulturze, społeczeństwie oraz języku teologicznej refleksji	177
3.4.2.2. Błogosławiony ks. Józef Pawłowski, świadek wiary i prekursor idei misyjnej w diecezji kieleckiej	182
III. AKTYWNOŚĆ MISYJNA W DIECEZJI KIELECKIEJ OD MOMENTU OBJĘCIA DIECEZJI PRZEZ BP. JANA PIOTROWSKIEGO AŻ DO CZASÓW OBECNYCH	186
1. Bp Jan Piotrowski – pasterz i misjonarz	186
1.1. Przepowiadanie misyjne biskupa kieleckiego	187
1.1.1. Homilie na uroczystość Objawienia Pańskiego	187
1.1.2. Homilie z okazji spotkania „Kolędników Misyjnych”	191
1.1.3. Homilie na Niedzielę Chrztu Pańskiego	192
1.1.4. Homilia z okazji Światowego Dnia Misyjnego	194
1.1.5. Homilie skierowane do wiernych podczas spotkań Żywego Różańca	195
1.1.6. Homilie na Dzień Modlitw w intencji polskich misjonarzy	197
1.1.7. Jubileusz pracy misyjnej ks. Antoniego Sokołowskiego	199
1.1.8. Homilia podczas Mszy Świętej o nowy zapał misyjny Kościoła kieleckiego	200

1.1.9. Homilia podczas Mszy Świętej o beatyfikację sługi Bożego ks. Wojciecha Piwowarczyka	201
1.1.10. Homilie akcentujące troskę o formację misjonarzy w Centrum Formacji Misyjnej oraz po ich misyjnym posłaniu	202
1.1.10.1. Homilia podczas spotkania misjonarzy z okazji wakacji	202
1.1.10.2. Homilie podczas Mszy św. z przygotowującymi się w Centrum Formacji Misyjnej w trakcie wizyt w Kielcach	202
1.1.10.3. Homilia podczas spotkania wigilijnego	204
1.1.10.4. Homilia z okazji 40. rocznicy istnienia CFM	205
1.1.11. Homilie wygłaszane podczas sympozjów lub innych spotkań podkreślających współpracę z PDM	206
1.1.11.1. Sympozjum 400-lecia Kongregacji <i>Propaganda Fide</i>	206
1.1.11.2. Zebranie PDM i innych środowisk misyjnych w Polsce	207
1.2. Komunikaty dotyczące misyjnej działalności Kościoła	209
1.2.1. Słowo do „Koleśników Misyjnych”	209
1.2.2. Słowo dotyczące pielgrzymki Żywego Różańca	209
1.2.3. Zakończenie Roku Życia Konsekrowanego oraz dziękczynienie za beatyfikację polskich misjonarzy męczenników franciszkańskich	210
1.2.4. Zbiórka elektrośmięci	210
1.2.5. Posługa duchowieństwa na Ukrainie	211
1.2.6. Ofiary z Niedzieli Misyjnej	211
1.2.7. IV Krajowy Kongres Misyjny (12-14 IV 2015)	212
1.3. Decyzje administracyjne	213
1.3.1. Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej	213
1.3.1.1. Geneza i cel MDDK	213
1.3.1.2. Projekty misyjne zrealizowane z funduszy MDDK	214
1.3.2. Statut Żywego Różańca	219
1.3.3. Wkładka kielecka do „Misji Dzisiaj”	220
1.3.4. Przywrócenie funkcji dekanalnych moderatorów ds. misji	220
1.3.5. Diecezjalna strona internetowa	223
1.4. Animacja misyjna wśród duchowieństwa i wiernych świeckich	223
1.4.1. Formacja róż Żywego Różańca	224
1.4.2. Spotkania z rodzinami misjonarzy	226
1.4.3. Spotkania z biskupami z terytoriów misyjnych	227
1.4.4. Wizyty składane misjonarzom diecezji kieleckiej i nie tylko	228
1.5. Przewodniczący Komisji ds. Misji Konferencji Episkopatu Polski	235
1.6. Współpraca z agendami Komisji ds. Misji KEP	238
2. Ks. Łukasz Zygmunt – dyrektor diecezjalny Papieskich Dzieł Misyjnych oraz delegat ds. misjonarzy	240
2.1. Działania podczas Nadzwyczajnego Miesiąca Misyjnego oraz przeżywanie Tygodnia Misyjnego	241
2.1.1. Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny – październik 2019 r.	241
2.1.2. Organizacja i przeżywanie Tygodnia Misyjnego	245
2.2. Organizacja „Misyjnego Lata z Bogiem” podczas posługi pasterskiej bp. Jana Piotrowskiego	250

2.3. Dzieci komunijne – dzieciom misji	251
2.4. Kolędnicy Misyjni	253
2.5. Pomoc materialna na rzecz misjonarzy jako wyraz solidarności młodzieży	255
2.5.1. Wolontariat dzieci i młodzieży	256
2.5.2. Dar bierzmiowanych	257
2.6. Przekazywanie makulatury i elektrośmieci z przeznaczeniem na wsparcie misji	258
2.7. Staże misyjne kleryków	260
2.8. Straż pożarna w służbie misjom	264
3. Recepcja idei misyjnej w kieleckich czasopismach kościelnych w ciągu ostatnich dziesięciu lat	265
3.1. Publikacje o tematyce misyjnej zamieszczone w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”	265
3.2. Recepcja idei misyjnej w publikacjach „Kieleckich Studiów Teologicznych” w minionym dziesięcioleciu	268
3.2.1. Działalność apostołska w Nowym Testamencie	268
3.2.2. Ewangelizacja w katechezie i kulturze	268
3.2.3. Dalekowschodnia teologia <i>minjung</i> oraz hinduskie pojmowanie małżeństwa	270
3.2.4. Misjonarskie świadectwo życia abp. W.M. Zaleskiego	273
IV. MISJONARZE DIECEZJI KIELECKIEJ	277
1. Kapłani posługujący na rzecz misji w szczególnym charakterze	277
1.1. Abp Henryk Mieczysław Jagodziński – nuncjusz apostołski	278
1.1.1. Posługa nuncjusza apostołskiego w Ghanie	280
1.1.2. Nuncjusz apostołski w RPA, Lesotho, Namibii, Eswatini i Botswanie	283
1.2. Abp Tadeusz Wojda – pracownik Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów	284
2. Misjonarze <i>fidei donum</i> posłani przez biskupa kieleckiego na przestrzeni lat	285
2.1. Azja	285
2.1.1. Ks. Zygmunt Kwieciński	285
2.1.2. Ks. Stanisław Król	287
2.1.3. Ks. Józef Wycisło	288
2.1.4. Ks. Wojciech Skorupa	289
2.1.5. Ks. Dariusz Jaros	292
2.2. Afryka	292
2.2.1. Ks. Tadeusz Musiał	292
2.2.2. Ks. Leszek Dziwosz	293
2.2.3. Ks. Marek Łabuda	294
2.2.4. Ks. Piotr Figarski	294
2.2.5. Ks. Andrzej Zawadzki	295
2.2.6. Ks. Grzegorz Ziarnowski	296
2.2.7. Ks. Andrzej Strzelec	296
2.2.8. Ks. Antoni Sokołowski	296
2.2.9. Ks. Mariusz Rarak	299
2.2.10. Ks. Andrzej Wilczyński	299
2.3. Ameryka	300

2.3.1. Ks. Andrzej Bełtowski	300
2.3.2. Ks. Marek Bzinkowski	300
2.3.3. Ks. Maciej Pawłowski	303
2.3.4. Ks. Tomasz Cieniuch	304
2.3.5. Ks. Jerzy Majka	305
2.3.6. Ks. Grzegorz Pańczyk	305
2.3.7. Ks. Piotr Pochopień	307
3. Kieleccy misjonarze świeccy	310
3.1. Marta Socha	310
3.2. Aneta Chełminiak	311
3.3. Wioletta Wierzchowska	312
3.4. Sylwester Gola	312
3.5. Piotr Kaszuba	312
3.6. Dagmara Kmieć	312
4. Misjonarze pochodzący z diecezji kieleckiej, lecz inkardynowani lub inkorporowani do innych struktur kościelnych	313
4.1. Kapłani i bracia zakonni	313
4.1.1. Ks. Idzi Klemens Michał Maria Biskup SCJ	314
4.1.2. Ks. Marian Brzozowski SDS	314
4.1.3. O. Jarosław Cichoń OFMCap	314
4.1.4. Ks. Jerzy Ciesielski SAC	315
4.1.5. Ks. Antoni Froch SJ	315
4.1.6. Ks. Tomasz Grzegorzewski SDB	315
4.1.7. Ks. Jan Janik SAC	316
4.1.8. O. Sylwan Jędryka OFM	316
4.1.9. Ks. Henryk Juszczyk SDB	316
4.1.10. Ks. Marcin Kamiński SDS	317
4.1.11. O. Marian Kieniarski CSsR	317
4.1.12. Ks. Wojciech Kowalski SDS	317
4.1.13. Ks. Przemysław Kwas	318
4.1.14. Ks. Tadeusz Łagowski	318
4.1.15. O. Szymon Majcherczyk OFMConv	318
4.1.16. Ks. Grzegorz Majewski SAC	319
4.1.17. Ks. Zdzisław Malczewski TChr	319
4.1.18. Ks. Zbigniew Noga SMA	320
4.1.19. O. Stanisław Tadeusz Nowakowski OFM	320
4.1.20. Ks. Jan Nowiński TChr	320
4.1.21. Ks. Andrzej Nyga SAC	321
4.1.22. Ks. Roman Olesiński SDB	321
4.1.23. O. Jacek Orzeł OFMConv	321
4.1.24. O. Piotr Rzucidło OFM	322
4.1.25. Ks. Dariusz Sala SAC	322
4.1.26. O. Edward Sito SVD	323
4.1.27. O. Henryk Skołucki SVD	323
4.1.28. Ks. Zbigniew Wasowski SAC	324
4.1.29. O. Rajmund Wilk OFM	324
4.1.30. Ks. Teofil Wilk SDB	324
4.1.31. Ks. Franciszek Włodarczyk TChr	324
4.1.32. Ks. Edmund Wojda TChr	325

4.1.33. Ks. Józef Wojda TChr	325
4.1.34. Ks. Stanisław Wrześniewski MSF	325
4.1.35. Ks. Ludwik Zapała SJ	326
4.1.36. O. Tadeusz Zapała SVD	326
4.1.37. Br. Edward Kumor TChr	326
4.1.38. Br. Albin Laga SDS	327
4.1.39. Br. Henryk Szostak SDS	327
4.2. Siostry zakonne	327
4.2.1. S. Agnieszka Bajor ZSAPU	327
4.2.2. S. Anna Bałabańska CSS	328
4.2.3. S. Bernarda Baran SM	328
4.2.4. S. Genowefa Biernat SFB	328
4.2.5. S. Judyta Bożek MSF	329
4.2.6. S. Katarzyna Chmielewska SM	330
4.2.7. S. Elżbieta Czarnecka FMA	330
4.2.8. S. Małgorzata Giel OP	330
4.2.9. S. Grażyna Iwan CSSBVM I	331
4.2.10. S. Katarzyna Kamińska OP	331
4.2.11. S. Maria Klimczak UJSK	331
4.2.12. S. Krescencja Konderak CSCIJ	331
4.2.13. S. Maria Estera Król SSND	332
4.2.14. S. Teresa Młyńczak SSND	332
4.2.15. S. Stanisława Oszywa CSSBVM I	332
4.2.16. S. Vianea Parchatko SMI	333
4.2.17. S. Anna Pastureczak SM	333
4.2.18. S. Marzena Prusarczyk SAC	333
4.2.19. S. Daria Romanek CSFN	334
4.2.20. S. Anna Skołuba FMM	334
4.2.21. S. Wioletta Skowera CPSI	336
4.2.22. S. Irmina Skóra ZSAPU	336
4.2.23. S. Bronisława Szewczyk SM	336
4.2.24. S. Benedykta Szwarczyńska CSS	337
4.2.25. S. Małgorzata Wierzchowska ZCMN	337
4.2.26. S. Wiesława Władyszewska CFPCBMV	338
4.2.27. S. Renata Włodarska CSFN	338
4.2.28. S. Maria Jadwiga Wudarczyk CR	338
5. Wolontariat misyjny	339
5.1. Kacper Dziezic	339
5.2. Anna Pałys	341
5.3. Łukasz Synowiec	341
5.4. Renata Pierścińska	341
ZAKOŃCZENIE	344
BIBLIOGRAFIA	349
ANEKSY	412

WYKAZ SKRÓTÓW

AAS	Acta Apostolicae Sedis. Commentarium officiale, Romae 1909-
ADK	Archiwum Diecezjalne w Kielcach
AMP	Annales Missiologici Posnaniensis, Poznań 1928-1939, 2000-
CT	Collectanea Theologica, Warszawa 1949/50-
EK	Encyklopedia Katolicka, Lublin 1973-2014
KST	Kieleckie Studia Teologiczne, Kielce 2002-
LFThK	Lexikon für Theologie und Kirche, Freiburg im Breisgau 2006
SiMM	Studia i Materiały Misjologiczne, Warszawa 2001-
STV	Studia Theologica Varsaviensia, Warszawa 1963-
WKMD	Wkładka kielecka czasopisma „Misje Dzisiaj”, Warszawa 2015-
ZMis	Zeszyty Misjologiczne Akademii Teologii Katolickiej, Warszawa 1974-1986

WSTĘP

Wielu historyków Kościoła bądź teologów pytanym o początki chrześcijaństwa w Polsce lub o misyjny potencjał polskich diecezji wymienia ośrodki takie jak Poznań, Gniezno czy Płock. Tymczasem w wielu wymiarach to tereny diecezji kieleckiej, niestety tak często niedoceniane, wiodą prym w tej kwestii, wybijając się ponad wspomniane powyżej.

Historia chrześcijaństwa na terenie diecezji kieleckiej sięga czasów przedpiastowskich, ponieważ już w IX wieku ziemie dzisiejszej Wiślicy były ewangelizowane staraniem mnichów bizantyjskich. Nieopodal Kielc leży najstarsze sanktuarium na ziemiach polskich, jakim jest Święty Krzyż. Z całą pewnością żyjący tam wówczas benedyktyni mieli wielki wpływ na mieszkającą w okolicy dzisiejszych Kielc ludność. Na uwagę zasługuje również fakt, iż położony w centrum diecezji Jędrzejów stał się miejscem lokacji klasztoru cysterskiego, w którym zamieszkał biskup krakowski Wincenty Kadłubek. Na terenie diecezji kieleckiej znajduje się także miasto Miechów, w którym rycerz Jaksa herbu Gryf, powróciwszy z krucjaty, nakazał wzniesić świątynię i wystarał się dla niej o łaski odpustu równe wizycie w Ziemi Świętej. Epizody te pokazują, że tereny dzisiejszej diecezji kieleckiej są głęboko związane z początkiem polskiej państwowości i wiary chrześcijańskiej na ziemiach polskich. W to dzieło pierwszej ewangelizacji mieli wkład misjonarze przybywający na te obszary i po raz pierwszy głoszący na nich Dobrą Nowinę. Proces pierwszej *implantatio Ecclesiae* prawdopodobnie przebiegał na tych terenach w dość szybkim tempie dzięki przywołanym ośrodkom religijnym, z których Dobra Nowina konsekwentnie się rozszerzała, oraz dzięki gorliwości dawnych misjonarzy, których imion już dzisiaj nie znamy.

Diecezja kielecka, erygowana bullą *Indefensum personarum* przez papieża Piusa VII, pierwszy raz powstała w 1805 roku, lecz na skutek zawirowań politycznych została skasowana już w 1818 roku. Ziemie, z których się składała, weszły w skład diecezji sandomierskiej, krakowskiej oraz lubelskiej. Ponownie na mapy struktur kościelnych powróciła w 1883 roku i istnieje nieprzerwanie do dziś. Na skutek represji ze strony władz carskich próżno w tym okresie końca XIX wieku szukać wątków misyjnych, ponieważ zaborca skutecznie niweczył najmniejsze rzucające się w oczy wysiłki duszpasterskie zarówno samego biskupa kieleckiego, jak i kapłanów posługujących na parafiach.

Odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 roku spowodowało jednak nie tylko ponowne zaistnienie państwa na arenie międzynarodowej, lecz spowodowało również swego rodzaju dynamizm w sferze religijnej. To właśnie w latach dwudziestolecia międzywojennego doszło w Polsce, a więc również w diecezji kieleckiej, do pogłębienia rozumienia misyjnej natury Kościoła. Przemiany te, prowadzące do uświadomienia sobie odpowiedzialności misyjnej, poskutkowały zaistnieniem wielu ruchów zrzeszających zarówno duchownych, jak i świeckich.

Izolacja spowodowana carskim reżimem skutecznie uniemożliwiła działalność misyjną, która w XIX wieku przeżywała swój rozkwit. Spotęgował go dodatkowo przełomowy w tej kwestii dokument papieża Benedykta XV zatytułowany *Maximum illud* (30 listopada 1919 r.), ukazujący niejako program misji na kolejne pokolenia¹. Stał się on swoistym „kołem zamachowym” dla inicjatyw podejmowanych przez kolejnych papieży. Ojciec Święty Pius XI w encyklice *Rerum Ecclesiae* (28 lutego 1926 r.) podtrzymując stanowisko papieża Benedykta XV, zwrócił uwagę na ważną rolę rodzimego duchowieństwa w umacnianiu młodych wspólnot eklezjalnych. Zaakcentował również posługę, jaką na rzecz misji podejmują Papieskie Dzieła Misyjne. Kolejne zasługi na rzecz misji obserwuje się podczas pontyfikatu Piusa XII, który poruszył kwestie misyjne w dwóch encyklikach. Pisząc *Evangelii praecones* (2 czerwca 1951 r.) przypomniał, jakie są podstawowe cele misji oraz wskazał na potrzebę rozwoju kultury i pokoju międzynarodowego, zaś w encyklice zatytułowanej *Fidei donum* (21 kwietnia 1957 r.)² wskazał na nagłą potrzebę ponownego rozpalenia misyjnej gorliwości. W sposób znamieny ożywiła ona zaangażowanie w tej kwestii pośród biskupów i kapłanów diecezjalnych. W okresie poprzedzającym Sobór Watykański II na uwagę zasługuje także nauczanie misyjne papieża Jana XXIII, który w encyklice *Princeps Pastorum* (28 listopada 1959 r.) zaakcentował nieustannie istniejącą potrzebę formacji rodzimego duchowieństwa na terenach misyjnych, tworzenia struktur kościelnych na terenach misyjnych oraz hierarchii złożonej z duchownych pochodzących z tychże terenów.

Epokowym wydarzeniem w historii Kościoła XX stulecia był oczywiście Sobór Watykański II, który pochylił się również nad sprawami misyjnymi. W dekrete *Ad*

---

¹ Por. A. Miotk, *Rozumienie misji w historycznym procesie przemian: na przykładzie encykliki „Maximum illud”*, „Nurt SVD” 33 (1999) 3, s. 21-32.

² Por. K. Czermak, *Aktualność encykliki „Fidei donum”*, AMP 16 (2008), s. 45-53.

gentes (18 listopada 1965 r.) znalazło się głębokie uzasadnienie misji, związanej z istotą samego Kościoła. Ponadto Sobór Watykański II w dokumencie tym przypomniał, iż posługa na rzecz misji łączy się ze świadectwem chrześcijańskiego życia i wiary, głoszenia Dobrej Nowiny oraz gromadzenia wspólnoty Ludu Bożego, także poprzez tworzenie chrześcijańskich społeczności. Dalsza część dokumentu akcentowała kwestię powoływania do istnienia oraz utwierdzania w wierze młodych wspólnot eklezjalnych. Dekret soborowy, omawiając zagadnienie misyjnego powołania, którym Bóg obdarza bez względu na przynależność etniczną bądź narodową, przypomniał, że misjonarzami są ci, którzy zostali posłani do pracy przez kompetentną władzę kościelną. Dokument poruszał również sprawy współpracy misyjnej i przedstawiał zasady organizacji działalności o tym charakterze³.

Nie bez znaczenia dla sprawy misji jest wkład papieży sprawujących posługę Piotrową po przywołanym już Soborze Watykańskim II, gdyż to właśnie oni rozwinęli nauczanie soborowe. Papież Paweł VI w adhortacji apostolskiej *Evangelii nuntiandi* (8 grudnia 1975 r.) przypomniał, że misyjna natura Kościoła domaga się stałego podejmowania misyjnej posługi. Wskazał przy tym na pewne rozróżnienia dotyczące działalności ewangelizacyjnej⁴.

Nie sposób pominąć nauczania papieża Jana Pawła II w tym względzie, który potwierdzał swe słowa licznymi pielgrzymkami, ukazując urząd Piotra jako pielgrzyma, wędrownego głosiciela Ewangelii i świadka wiary pośród Ludu Bożego rozszanego na wszystkich kontynentach. Sprawy misji są obecne w całości papieskiego nauczania⁵, zaś

---

³ Por. F. Zapłata, *Komentarze Dekretu o działalności misyjnej Kościoła*, CT 39 (1969) 4, s. 146-148; J. Krajza, *Główne idee misyjne dekretu „Ad gentes” rozwijane przez ks. Feliksa Zapłatę SVD*, „Nurt SVD” 26 (1992) 1-2, s. 23-47; A. Andrzejak, *Realizacja dekretu „Ad gentes” w Polsce (1965-2005)*, AMP 15 (2006), s. 37-57; K. Czermak, *Praktyka misyjna Kościoła w Polsce w świetle dekretu „Ad gentes”*, „Nurt SVD” 39 (2005) 4, s. 77-101; B. Łysik, *Recepcja myśli szkoły łowańskiej w dekrecie „Ad gentes”*, „Nurt SVD” 47 (2013) 2, s. 59-72.

⁴ Por. F. Zapłata, *Duchowość misjonarska według „Evangelii nuntiandi”*, w: *Duchowość misyjna. Materiały sympozjum misjologicznego 1977-1978*, (ZMis 4), red. W. Kowalak, Warszawa 1982, s. 94-102; J. Kuhl, *Nakaz misyjny Nowego Testamentu w świetle „Evangelii nuntiandi”*, w: *Duchowość misyjna. Materiały sympozjum misjologicznego 1977-1978*, (ZMis 4), red. W. Kowalak, Warszawa 1982, s. 159-169; F. Zapłata, *Współczesne rozumienie misji od Vaticanum II do „Evangelii nuntiandi”*, w: *Duchowość misyjna. Materiały sympozjum misjologicznego 1977-1978*, (ZMis 4), red. W. Kowalak, Warszawa 1982, s. 170-184; J. Ozdowski, *Rozwój integralny w świetle „Ad gentes” i „Evangelii nuntiandi”*, w: *Duchowość misyjna. Materiały sympozjum misjologicznego 1977-1978*, (ZMis 4), red. W. Kowalak, Warszawa 1982, s. 185-199.

⁵ Por. W. Bühlmann, J. Tyczka, *Misyjne idee przewodnie na przełomie nowego tysiąclecia: refleksje nad enc. „Redemptor hominis”*, „Nurt SVD” 25 (1991) 1, s. 3-11; M. Bianchi, T. Kępińska, *Misyjne aspekty Encykliki „Sollicitudo rei socialis”*, „Nurt SVD” 25 (1991) 3-4, s. 3-6.

swoistą kropkę nad „i” stanowi encyklika *Redemptoris missio* (7 grudnia 1990 r.). Ojciec Święty Jan Paweł II wyjaśniał w niej, iż misje to sprawa wiary, która umacnia się wtedy, kiedy jest przekazywana. Akcentował przy tej okazji misyjność wspólnoty eklezjalnej, zobowiązanej do nieustannego wychodzenia na nowe obszary, a także do troski o te, gdzie głoszą już Dobrą Nowinę⁶.

Także podczas następnych pontyfikatów można zaobserwować rozwój idei misyjnej. Każdy kolejny papież dodawał do niej specyficzne elementy. Obecna była ona w wielu przemówieniach, katechezach i homiliach papieża Benedykta XVI, który w wielu wymiarach podzielał nauczanie swego poprzednika. Uczył, iż fundamentem działalności misyjnej jest miłość, uwidaczniająca się poprzez nauczanie i konkretne świadectwo wiary misjonarzy posłanych przez Kościół, m.in. fideidonistów.

Wyraźny sygnał dał też papież Franciszek, wzywający do misyjnej odnowy w adhortacji *Evangelii gaudium* (24 listopada 2013 r.), która co prawda poświęcona jest głównie sprawom nowej ewangelizacji, ale zauważalne w niej są też wątki związane z misjami *ad gentes*. Mowa tu chociażby o potrzebie przeobrażenia Kościoła w misyjną wspólnotę wiary, której nie charakteryzują skostniałe struktury, lecz przede wszystkim poszukiwania skutecznych środków ewangelizacyjnych. Papież wskazał również na wartość inkulturacji oraz podjął temat duchowości misyjnej⁷.

Przedstawione powyżej przykłady misyjnego nauczania Kościoła, przekazywane przez papieży XX i XXI wieku, wpływały na rozumienie i promocję idei misyjnej w diecezji kieleckiej. Niniejsza praca będzie miała za cel dokonanie analizy recepcji idei

---

⁶ Por. J. Górski, *Encyklika „Redemptoris missio”*, CT 62 (1992) 1, s. 153-155; E. Sakowicz, „*Duch Święty jest obecny i działa w każdym czasie i miejscu*”. Czytając „*Redemptoris missio*” Jana Pawła II, CT 66 (1996) 1, s. 152-155; E. Sakowicz, „*Nie ma misji bez misjonarzy*”. Komentarz do encykliki „*Redemptoris missio*” Jana Pawła II (nr 61-62), CT 67 (1997) 3, s. 174-178; W. Kluj, *Określenie działalności misyjnej w „Redemptoris missio”*, AMP 11 (2000), s. 137-154; W. Kluj, *Określenie działalności misyjnej w „Redemptoris missio”*, CT 71 (2001) 2, s. 157-172; W. Kluj, *Pneumatologiczne perspektywy teologii misji w „Redemptoris missio”*, CT 71 (2001) 2, s. 59-77; W. Kluj, *Misjologiczne perspektywy teologii Królestwa Bożego w nauczaniu encykliki Jana Pawła II „Redemptoris missio”*, CT 71 (2001) 4, s. 99-117; T. Szyszka, *Pierwsza mowa misyjna św. Pawła w Listrze (Dz 14, 8-18), jak „wzorzec dla ewangelizacji pogan”* (RMis 25), „*Nurt SVD*” 37 (2003) 2, s. 7-42; W. Kluj, *Biblijne odniesienia encykliki „Redemptoris missio”*, STV 49 (2011) 2, s. 79-98; E. Sakowicz, *Powszechna odpowiedzialność za misje „Ad gentes” według encykliki „Redemptoris missio” Jana Pawła II*, „*Nurt SVD*” 36 (2002) 1, s. 19-34; E. Sakowicz, *Powszechna odpowiedzialność za misje Ad gentes według encykliki „Redemptoris missio” Jana Pawła II*, CT 75 (2005) 4, s. 167-182; W. Kluj, *Duchowość misyjna. Między „Ad gentes” a „Redemptoris missio”*, AMP 15 (2006), s. 19-36; J. Różański, *Różne wymiary działalności misyjnej dzisiaj*, „*Nurt SVD*” 34 (2000) 4, s. 51-74; A. Kmiecik, *Świt nowej epoki misyjnej w encyklice „Redemptoris missio”*, „*Nurt SVD*” 34 (2000) 4, s. 75-90.

⁷ Por. J. Górski, *Misjologia w świetle „Evangelii gaudium”*, „*Nurt SVD*” 52 (2018) 2, s. 30-40.

misyjnej Kościoła poprzez pryzmat jej przyjmowania w diecezji kieleckiej w latach 1918-2024. Zamiarem pracy będzie prześledzenie wymiernych przejawów idei misyjnej. Mówiąc o ramach czasowych ujętych w niniejszej pracy, należy podkreślić, że rok 1918 wiąże się z momentem odzyskania przez Polskę niepodległości, a dzięki temu wyzwoleniem religijnym spod carskich wpływów, natomiast rok 2024 wyznacza dziesięciolecie pasterskiej posługi biskupa kieleckiego Jana Piotrowskiego.

Podjęcie tematu wydaje się zasadne, gdyż pozwala na ukazanie, w jaki sposób Magisterium Kościoła dotyczące misji było obecne w życiu jednej z polskich diecezji w okresie nieco ponad stu lat. Ponieważ jak dotąd brak całościowego spojrzenia na misyjne zaangażowanie diecezji kieleckiej, dlatego też niniejsza praca może stanowić brakujący element w literaturze przedmiotu, dołączając do prac opisujących inne diecezje pod tymże kątem⁸.

Rozkwit idei misyjnej w XIX wieku nie wywołał natychmiastowego misyjnego ożywienia w diecezji kieleckiej, co spowodowane było sytuacją polityczną czasów rozbiorowych. Ów impuls do misyjnego ożywienia przyniosło natomiast odzyskanie niepodległości oraz czas II Rzeczypospolitej, w którym na pierwszy plan działalności misyjnej w diecezji kieleckiej wybija się postać ks. Józefa Pawłowskiego. Dzięki bogatemu materiałowi źródłowemu, jaki znajduje się w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach, można dostrzec zarówno zaangażowanie samego ks. Pawłowskiego, jak i alumnów zrzeszonych w kole misyjnym.

---

⁸ Por. H. Zimoń, *Wkład polskich księży diecezjalnych w dzieło misyjne*, w: *Misyjny wymiar Kościoła Katolickiego w Polsce (1945-1986)*, red. E. Śliwka, Pieniężno 1992, s. 69-78; C. Potocki, *Działalność misyjna archidiecezji w Białymstoku*, w: *Misyjny wymiar Kościoła Katolickiego w Polsce (1945-1986)*, red. E. Śliwka, Pieniężno 1992, s. 79-82; A. Kmiecik, *Diecezja tarnowska na rzecz misji*, w: *Misyjny wymiar Kościoła Katolickiego w Polsce (1945-1986)*, red. E. Śliwka, Pieniężno 1992, s. 83-95; C. Lewandowski, *Wkład diecezji wrocławskiej w dzieło misyjne Kościoła*, w: *Misyjny wymiar Kościoła Katolickiego w Polsce (1945-1986)*, red. E. Śliwka, Pieniężno 1992, s. 96-99. Ponadto pod kierownictwem księży profesorów Jana Górskiego i Jarosława Różańskiego powstały już takie prace doktorskie, jak: M. Piesiur, *Kościół katowicki dla misji. Misyjne dzieło Kościoła katowickiego w świetle dokumentów papieskich od „Maximum illud” do „Redemptoris missio”*, Katowice 2009 (wydana również w wersji książkowej); B. Łysik, *Dzieło misyjne diecezji gliwickiej w świetle posoborowych dokumentów Kościoła*, Opole 2012 (wydana jako monografia *Misyjny wymiar Kościoła gliwickiego w 2013 roku*); A. Rezmer, *Działalność misyjna diecezji pelplińskiej w świetle soborowych i posoborowych dokumentów Kościoła*, Warszawa 2016; G. Adamiak, *Recepcja idei misyjnej w diecezji plockiej w latach 1908-2015*, Warszawa 2018 (wydana jako monografia w 2020 roku w serii *Studia i Materiały Misjologiczne*); A. Szulborska, *Recepcja idei misyjnej w Archidiecezji Przemyskiej po II Soborze Watykańskim w latach 1966-2016*, Warszawa 2022.

Należy również zwrócić uwagę na postać ks. Wojciecha Piwowarczyka, który niejako był bezpośrednim kontynuatorem działań podjętych przed 1939 rokiem przez ks. Józefa Pawłowskiego – męczennika II wojny światowej. Również i w tym przypadku materiał znajdujący się w Archiwum Diecezjalnym daje odpowiedź na pytanie o kwestie działań o charakterze promocji misyjnej w diecezji kieleckiej. Ponadto w pracy wykorzystano materiał pozyskany podczas rozmów z wieloma osobami posługującymi na rzecz misji, zarówno obecnie pracującymi na terenach misyjnych, jak i tymi, które zakończyły już swą posługę na rzecz podjęcia innych zadań. Oprócz tego materiał źródłowy został poszerzony o kwerendę czasopisma „Misje Dzisiaj”, zaś w sposób szczególny o analizę kieleckiego dodatku do tego periodyku. Kolejną grupę materiału źródłowego stanowiły homilie, komunikaty oraz decyzje administracyjne biskupów kieleckich, odnoszące się do kwestii misyjnych, które zamieszczano w diecezjalnym czasopiśmie „Kielecki Przegląd Diecezjalny”. Periodyk ten był również narzędziem do pozyskania kolejnego materiału, jakim były konferencje i referaty wygłaszane przez różnych autorów, a dotyczące misji. Ponadto należy wspomnieć, iż powyższy materiał uzupełniają zbiory prywatne Marty Karyś dotyczące inicjatyw podejmowanych przez dzieci zjednoczone w Papieskim Dziele Misyjnym Dzieci. W pracy zostaną zastosowane podstawowe metody pracy naukowo-badawczej, czyli metoda analizy i krytyki piśmiennictwa, metoda analizy historycznej i funkcjonalnej oraz metoda opisowa.

Aby w jak najlepszy sposób zaprezentować recepcję idei misyjnej w diecezji kieleckiej, niniejsza praca została podzielona na cztery rozdziały, mające za cel ukazanie możliwie wszystkich działań podejmowanych w tym wymiarze. Rozdział pierwszy dotyczyć będzie spraw zaangażowania misyjnego w okresie przedwojennym, czyli w latach 1918-1939, przy czym wiodącą postacią jest tu bł. ks. Józef Pawłowski.

Rozdział II natomiast rozciągać się będzie na czas 1945-2014, ukazując jak po II wojnie światowej udało się podjąć na nowo promocję idei misyjnej, uprzednio odbudowując struktury Kościoła partykularnego, mocno doświadczone okupacją niemiecką. W tym okresie na uwagę zasługuje postać ks. Wojciecha Piwowarczyka. Komunistyczny rząd PRL za wszelką cenę utrudniał działania Kościoła katolickiego w Polsce, uniemożliwiał wyjazdy zagraniczne, zwłaszcza księżom diecezjalnym, dlatego ks. Piwowarczyk duży nacisk w swej posłudze położył na formację misyjną i propagowanie idei misyjnej w diecezji kieleckiej. Upadek komunizmu przyniósł diecezji

kieleckiej w niedługim czasie nowego biskupa. Został nim ks. Kazimierz Ryczan, który kontynuował działania o charakterze misyjnym. Jako pasterz aktywnie włączył się w diecezji w reorganizację struktur Papieskich Dzieł Misyjnych, angażując na rzecz misji kapłanów i osoby życia konsekrowanego.

Rozdział III dotyczyć będzie dotychczasowej posługi bp. Jana Piotrowskiego pełnionej na rzecz misji w diecezji kieleckiej. Jako wieloletni misjonarz, a także pracownik Papieskich Dzieł Misyjnych, bp Piotrowski, kontynuując misyjne tradycje istniejące dotychczas w diecezji, podjął również kilka decyzji administracyjnych mających wydźwięk misyjny. Jako pasterz diecezji, ale i przewodniczący Komisji ds. Misji Konferencji Episkopatu Polski, bp Jan Piotrowski troszczy się o należytą animację misyjną oraz formację ludzi należących do grup o charakterze misyjnym.

Czwarty i ostatni rozdział niniejszej pracy zaprezentuje personalny wkład kieleckiego Kościoła na rzecz promocji idei misyjnej, ponieważ zawierać będzie zestawienie postaci związanych z misjami *ad gentes*. Są w nim przedstawione osoby, które posługują na rzecz misji w szczególnym charakterze, jak na przykład nuncjusz apostolski abp Henryk Mieczysław Jagodziński. W dalszej części rozdziału znajdują się postacie misjonarzy *fidei donum* posyłanych przez kolejnych biskupów kieleckich oraz misjonarze świeccy. Kolejną grupę stanowią będą misjonarze i misjonarki pochodzący z terenów diecezji kieleckiej, którzy co prawda poprzez wybór życia konsekrowanego nie mają nad sobą bezpośredniej jurysdykcji biskupa kieleckiego, ale również świadczą o misyjnym duchu diecezji. Ostatni fragment tego rozdziału stanowi krótka prezentacja postaci wolontariuszy misyjnych.

Rozdział I

ROLA BŁ. KS. JÓZEFA PAWŁOWSKIEGO ORAZ JEGO WSPÓŁPRACOWNIKÓW W UMISYJNIENIU KOŚCIOŁA W POLSCE I DIECEZJI KIELECKIEJ

Każdy duchowny diecezji kieleckiej bez trudu jest w stanie wskazać, kim był bł. ks. Józef Pawłowski. Dokonując analizy recepcji idei misyjnej Kościoła poprzez pryzmat jej przyjmowania w diecezji kieleckiej w latach 1918-2024, należy zauważyć, iż w długoletniej historii diecezji zapisał się on jako człowiek wykształcony, gorliwy, czasem nawet bezkompromisowy, a przy tym sięgający duszpasterskim spojrzeniem rejonów, które nie cieszyły się popularnością wśród duchowieństwa diecezjalnego. Próżno szukać głębokich i obszernych opracowań dotyczących ks. Pawłowskiego, a jednak jest to jedna ze znaczących postaci tego Kościoła partykularnego pierwszej połowy XX wieku⁹.

---

⁹ Ks. Józef Pawłowski przyszedł na świat 9 sierpnia 1890 roku w Proszowicach, niedaleko Krakowa, w rodzinie na wskroś katolickiej. Po ukończeniu szkoły miejskiej, a następnie gimnazjum w Pińczowie, wstąpił w roku 1906 do Seminarium Duchownego w Kielcach. Dnia 30 kwietnia 1911 roku uzyskał pozwolenie na dalsze studia, które odbywał w Insbrucku, gdzie osiągając dobre wyniki, dał się poznać jako rokujący na przyszłość. Święcenia kapłańskie przyjął 13 czerwca 1913 roku w Kielcach, zaś studia, zwieńczone doktoratem z teologii, ukończył 21 grudnia 1915 roku. Z racji trwającej wojny nie mógł od razu powrócić do Kielc. Po powrocie na krótki czas został posłany do pracy duszpasterskiej w parafii Kluczewsko, lecz już 5 września tegoż samego roku został mianowany profesorem Seminarium Duchownego. Przez cały czas pobytu w seminarium wykładał archeologię i introdukcję oraz egzegezę Nowego Testamentu. Mając przy tym bardzo dobry kontakt z młodzieżą, dnia 20 sierpnia 1918 roku został mianowany wicerektorem seminarium. Dał się poznać jako gorliwy wychowawca, będący również autorytetem dla młodych ludzi. Po śmierci ówczesnego rektora, ks. W. Niemierowskiego, bp A. Łosiński dnia 6 sierpnia 1936 roku powierzył ks. Józefowi Pawłowskiemu funkcję rektora seminarium. Ks. Pawłowski pełnił ją do 24 czerwca 1939 roku, a zwolnił go z niej nowy biskup kielecki C. Kaczmarek, który zanim jeszcze objął rządy w diecezji, otrzymał nieprzychylnie (i jak się później okazało również nieprawdziwe) informacje o stanie seminarium. Mając na uwadze gorliwość duszpasterską ks. Pawłowskiego, bp C. Kaczmarek mianował go proboszczem parafii katedralnej. Miało to miejsce na początku II wojny światowej i związanej z nią okupacji niemieckiej, co też sprawiło, iż wszystkie działania o charakterze duszpasterskim uległy zmianie oraz dostosowaniu do istniejących realiów. Działalność ks. Józefa Pawłowskiego zainteresowała okupanta, na skutek czego został aresztowany, a następnie wywieziony do obozu w Oświęcimiu, skąd przetransportowano go do Dachau, gdzie poniósł śmierć

Posługa ks. Józefa Pawłowskiego obfitowała w różnorodne wydarzenia, zawsze jednak ubogacające życie kapłana¹⁰. Jako wykładowca seminarium, a następnie wicerektor nie ograniczał swojej działalności jedynie do należytego wychowania podopiecznych, lecz z powodu choroby ks. Wacława Niemierowskiego¹¹, rektora Seminarium Duchownego w Kielcach, był zmuszony zatroszczyć się również o kwestie gospodarcze i administracyjne. Oprócz tych spraw, ks. Józef Pawłowski zajmował się sprawami misyjnymi, co zostało mu zlecone przez bp. Augustyna Łosińskiego w 1921 roku. Obowiązki związane z misjami podejmował z wielkim zapałem i radością, czyniąc to w centralnej organizacji Polskiego Towarzystwa Misyjnego oraz w Diecezjalnym Związku Misyjnym Duchowieństwa, którego od 27 maja 1929 roku został dyrektorem. W 1936 roku przez abp. Antoniego Juliana Nowowiejskiego¹², będącego krajowym

---

mężczyńską. Por. T. Wróbel, *Ks. Józef Pawłowski – męczennik Dachau*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 59 (1983) 1, s. 40-46; H. Makuła, *Bł. ks. Józef Pawłowski – Syn Ziemi Proszowskiej (1890-1942)*, Proszowice 2008, s. 5-21.

¹⁰ Chodzi o nieporozumienie, jakie zaszło między ks. J. Pawłowskim a jakimś Adamem Trzeciakiem, które miało miejsce w roku 1929 i dotyczyło prac kamieniarskich przy nagrobku zmarłego kapłana, pochowanego na miejscowym cmentarzu. Urosło ono do rangi konfliktu, prawdopodobnie zapoczątkowanego przez wykonawcę prac, czyli A. Trzeciaka, co poświadczały dwa zachowane w tej sprawie pisma. Jedno z nich zawierało roszczenie pracownika, zaś drugie ukazało bezpodstawność zarzutów oraz zawierało przeprosiny skierowane do ks. Józefa Pawłowskiego. Por. [*Zażalenie Adama Trzeciaka dotyczące spraw kamieniarskich*], w: *akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 22 (Materiał źródłowy znajdujący się w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach uporządkowany jest w odpowiedni sposób w teczkach posiadających sygnatury. Zawarte w nich liczne dokumenty są kolejno numerowane, przy czym zastosowano numerację kart, a nie stron, stąd też oznaczenie karty); [*Sprostowanie dotyczące obelg rzucanych pod adresem ks. Pawłowskiego*], w: *akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 23.

¹¹ Ks. Wacław Niemierowski urodził się 11 września 1868 roku w Warszawie, wstępując w wieku siedemnastu lat do tamtejszego seminarium. W 1888 roku opuścił miasto i przeniósł się do seminarium we Włocławku. W 1893 roku przyjął święcenia kapłańskie, zaś w 1900 roku został mianowany profesorem seminarium kieleckiego, wykładając początkowo filozofię oraz teologię dogmatyczną. W dniu 29 sierpnia 1913 roku został mianowany wicerektorem, a 7 sierpnia 1918 roku rektorem kieleckiego seminarium duchownego. Jako rektor rozpoczął rozbudowę gmachu seminarium oraz podjął prace związane z upiększeniem kaplicy seminaryjnej, którą ukończono w 1925 roku. Zmarł 17 czerwca 1936 roku, w wieku 68 lat. Por. I. Łącka, *Rektorzy Seminarium Kieleckiego (1726-2002)*, w: *Kultura teologiczna Seminarium Duchownego w Kielcach 1727-2002. Księga jubileuszowa*, red. D. Olszewski, R. Kuligowski, K. Gurda, Kielce 2002, s. 532-533.

¹² Abp Antoni Julian Nowowiejski przyszedł na świat 11 lutego 1858 roku we wsi Lubienie niedaleko Opatowa, zaś zmarł 24 maja 1941 roku w Działdowie. Beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II 13 czerwca 1999 roku, jako jeden z grona 108 męczenników czasu II wojny światowej. Jako biskup diecezjalny płocki był zaangażowany w wiele spraw, również tych dotyczących misji, gdyż w 1925 roku został prezesem Związku Misyjnego Duchowieństwa. Z tego też tytułu zorganizował 15 zjazdów dyrektorów diecezjalnych oraz 3 krajowe kongresy misyjne (w latach 1932, 1938 i 1939), a od 1937 roku wydawał czasopismo „Związek Misyjny Duchowieństwa w Polsce”. Por. W. Graczyk, *Nowowiejski Antoni Julian*, w: EK, t. 14, Lublin 2010, kol. 81-82. Szerzej na ten temat zob. *Arcybiskup Antoni Julian Nowowiejski (1908-1941). W pięćdziesiątą rocznicę męczeńskiej śmierci*, red. A. Suski, W. Góralski, T. Żebrowski, Płock 1991, s. 9-496; G. Adamiak, *Recepcja idei misyjnej w diecezji płockiej w latach 1908-2015* (SiMM 48), Warszawa 2020, s. 25-29.

prezesem Związku Duchowieństwa Polskiego, został powołany na członka Rady Krajowej Związku Duchowieństwa¹³.

Wśród wielu zainteresowań ks. Józefa Pawłowskiego na szczególną uwagę zasługują kwestie związane z misyjną działalnością Kościoła. Jako członek Rady Krajowej Związku Duchowieństwa bardzo gorliwie propagował te idee właśnie pośród duchownych.

1. Animacja misyjna w diecezji wśród duchowieństwa

Troska o głoszenie Dobrej Nowiny w świecie, wypływająca z natury Kościoła i z Chrystusowego nakazu misyjnego, w sposób szczególny spoczywa na papieżu i otaczającym go Kolegium Biskupów, ale także na ich współpracownikach – prezbiterach i diakonach. Nie dziwi więc, iż ks. Józef Pawłowski w swojej posłudze kapłańskiej zwracał uwagę duchowieństwu na ten wymiar ich działań.

Na uwagę zasługuje fakt, iż ten mocno dowartościowywany przez ks. Pawłowskiego aspekt posługi kapłańskiej znalazł swoje umocnienie i rozwinięcie poprzez zorganizowane działanie. Temu celowi przyświecała i nieustannie przyświeca Papieska Unia Misyjna¹⁴ (ówcześnie zwana Związkiem Misyjnym Duchowieństwa), założona przez o. Pawła Mannę¹⁵. W swojej działalności ks. Pawłowski wielokrotnie

---

¹³ Por. T. Wróbel, *Ks. Józef Pawłowski – męczennik Dachau*, s. 43.

¹⁴ Unia Misyjna Duchowieństwa (dziś Papieska Unia Misyjna) została utworzona w 1916 roku przez o. Pawła Mannę we współpracy z abp. Gwidonem Marią Confortim, a zatwierdzona przez papieża Benedykta XV. Początkowo zrzeszała kapłanów diecezjalnych i nosiła nazwę Związek Misyjny Duchowieństwa. Rozszerzając swą działalność na inne kraje, na wniosek założyciela i przy aprobachie Kongregacji Rozkrzewiania Wiary ustanowiono dla tego dzieła międzynarodowy sekretariat. W 1949 roku, dekretem *Huic sacro*, jej zasięgiem objęto zakonników, kleryków oraz siostry zakonne, zaś w 1956 roku papież Pius XII objął to dzieło specjalnym patronatem, podnosząc je do rangi papieskiego. Dodać należy, iż powstałe po Soborze Watykańskim II statuty włączyły w grono Papieskiej Unii Misyjnej także osoby świeckie pełniące rozmaite funkcje w duszpasterstwie. Celem PUM jest formacja w duchu misyjnym i ekumenicznym, uwzględniającym problemy współczesnego świata. W Polsce dzieło to zostało powołane do istnienia w roku 1919, a w 1924 roku episkopat uchwalił jego reorganizację oraz wprowadził we wszystkich diecezjach, powołując na pierwszego prezesa abp. Antoniego Juliana Nowowiejskiego. Organem prasowym tego dzieła było czasopismo „Misje Katolickie”. Por. R. Dziura, *Papieskie Dzieła*, w: EK, t. 14, Lublin 2010, kol. 1281.

¹⁵ Paweł Manna urodził się 16 stycznia 1872 roku w Avellino we Włoszech. W 1887 roku wstąpił do zgromadzenia salwatorianów, lecz mając wielkie pragnienie pracy misyjnej, opuścił je i wstąpił do Instytutu Misji Zagranicznych w Mediolanie. Święcenia kapłańskie przyjął w 1894 roku, a następnie wyjechał do Birmy, gdzie przez okres 12 lat pracował pośród miejscowej ludności. Założył tam również ośrodek misyjny. Dzięki stosowanym metodom inkulturacji oraz zdolnościom językowym bardzo szybko zyskał popularność i uznanie. Niestety ze względu na ciężką chorobę powrócił do Włoch w roku 1907. Od tego momentu poświęcił się dziełu uwrażliwiania na sprawę ewangelizacji świata, prezentując przy tym swój talent pisarski oraz organizacyjny. Dzięki współpracy ze sługą Bożym bp. Confortim, o. Paweł Manna powołał do istnienia Unię Misyjną Duchowieństwa. W 1924 roku natomiast o. Manna został przełożonym swojego instytutu, który następnie został połączony z Instytutem Misyjnym w Rzymie, dając początek

przypominał, iż mimo że nie każdy duchowny jest w stanie wyjechać do krajów misyjnych, by pełnić tam posługę, to na wszystkich ciąży obowiązek głoszenia prawdy Chrystusowej. Dlatego też zachęcał, by czynić wszystko, co możliwe, aby wzrastało zainteresowanie sprawą misji katolickich, które wtedy wydawało się zanikać w porównaniu z pracą misjonarzy protestanckich. Wzywał on zatem do gorliwości wszystkich wiernych katolików, w sposób szczególny zaś kapłanów, którzy przewodząc wspólnotom powinni rozpalać słowem i czynem misyjne zainteresowanie¹⁶. *Vademecum Papieskiej Unii Misyjnej* z 1995 roku przypomina cele utworzenia tejże organizacji, podając, iż należą do nich: przekazywanie informacji o powszechnej misji Kościoła, wzniesienie zapału misyjnego oraz jednoczenie wszystkich wysiłków na rzecz działalności misyjnej¹⁷.

Mając świadomość, iż sprawa misji stanowi nieodzowny aspekt działalności Kościoła, ks. Józef Pawłowski z wielkim zaangażowaniem pragnął przypominać tę prawdę zwłaszcza duchownym. Doskonale to zadanie realizował Związek Misyjny Duchowieństwa, zwany dziś Papieską Unią Misyjną. Ks. Pawłowski z wielkim zapałem starał się realizować pragnienie, aby cele ZMD w Polsce stały się celami każdego duchownego oraz alumna w diecezji kieleckiej.

1.1. Współpraca misyjna w Związku Misyjnym Duchowieństwa

Pragnąc głosić Dobrą Nowinę, ks. Józef Pawłowski nawiązał współpracę ze Związkiem Misyjnym Duchowieństwa, propagując jego założenia najpierw na szczeblu diecezjalnym, a potem i krajowym. Wdrażając więc idee o. Pawła Manny, podejmował się realizacji nakazu misyjnego.

Duży wpływ na kształtowanie misyjnej świadomości ks. Pawłowskiego wywarł czas studiów zagranicznych, który zbiegł się z intensywnym rozwojem misjologii

---

Papieskiemu Instytutowi Misji Zagranicznych. O. Paweł Manna zmarł 15 września 1952 roku, mając 80 lat. Śmiało można o nim powiedzieć, iż będąc prekursorem misyjnej soborowej odnowy, wyprzedził swoją epokę. Por. W. Bytner, D. Kisiel, J. Piotrowski, *Świętość to miłość. Ojciec Paweł Manna*, Warszawa 2005², s. 7-11.

¹⁶ Por. P. Manna, *Za mało żniwiarzy*, Warszawa 1932, s. 242-244.

¹⁷ Por. Międzynarodowy Sekretariat PUM, *Vademecum Papieskiej Unii Misyjnej*, Warszawa 1995, s. 34.

katolickiej. Spotykając się z poglądami Józefa Schmidlina¹⁸, Roberta Streita¹⁹ czy także protestanckiego teologa Gustawa Warnecka²⁰ oraz dostrzegając misyjne zaangażowanie papieży przełomu XIX i XX wieku, sam zaczął otwierać się na zagadnienia skupiające się wokół idei misyjnej. Dlatego też naturalnym jawi się fakt, iż po powrocie do Polski udało mu się nawiązać kontakt z ks. Wilhelmem Szymborem CM²¹, który – według ks.

---

¹⁸ Joseph Schmidlin urodził się 29 marca 1876 roku w Petit-Landau, zaś zmarł 10 stycznia 1944 roku w Schirmeck. Po studiach filozoficzno-teologicznych w seminarium duchownym w Strasburgu, w roku 1899 przyjął święcenia kapłańskie. W latach 1899-1901 studiował historię oraz filologię klasyczną na uniwersytecie we Fryburgu Bryzgowijskim, gdzie uzyskał dwa doktoraty: z filozofii oraz teologii. W 1906 roku habilitował się na uniwersytecie w Strasburgu, a w roku następnym rozpoczął wykłady z misjologii, historii Kościoła, patrologii i historii dogmatów na uniwersytecie w Münsterze. W 1910 roku założył akademicki związek misyjny *Akademische Missionsbewegung*, a w dalszej kolejności czasopismo „*Zeitschrift für Missionswissenschaft*”. Należy zauważyć, iż działalność praktyczna Schmidlina skupiająca się na budzeniu świadomości misyjnej w diecezjach oraz parafiach wiązała się z utworzeniem misyjnego stowarzyszenia dla kapłanów (*Prestermissionsvereinigung*), które potem zostało wcielone w Papieską Unię Misyjną. Ponadto zaowocowało to wyprawami naukowo-badawczymi w rejony misyjne oraz uczestnictwem w konferencjach. Jako twórca misjologii katolickiej określił jej przedmiot materialny i formalny, a przez to uczynił ją samodzielną dyscypliną naukową, włączając przy tym do kanonu nauk teologicznych, opierając się w pewien sposób na dokonaniach G. Warnecka. Za krytykę reżimu nazistowskiego został uwięziony, a następnie stracony w obozie koncentracyjnym Schirmeck-Vorbruck. Por. K. Kałuża, *Schmidlin Joseph*, w: EK, t. 17, Lublin 2012, kol. 1251-1252; A. Miotk, *Ojciec misjologii katolickiej – Józef Schmidlin*, „*Nurt SVD*” 37 (2003) 1, s. 37-59.

¹⁹ Robert Streit urodził się we Wschowie (dziś Polska) 27 października 1875 roku, zaś zmarł we Frankfurcie nad Menem 31 lipca 1930 roku. W 1889 roku wstąpił do zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej, zaś w 1895 roku rozpoczął studia filozoficzno-teologiczne w Liège, które kontynuował w seminarium. W 1901 roku przyjął święcenia kapłańskie, zaś rok później podjął pracę w redakcji czasopisma „*Maria Immaculata*”. W latach 1905-1912 prowadził także wykłady w Hünfeld, gdzie głównym przedmiotem jego zainteresowań była problematyka misyjna. Krytykując dotychczasowy, jego zdaniem spłaszczony i uproszczony sposób prezentowania dziejów misji, przedstawił swoją koncepcję ujęcia tegoż zagadnienia, odnosząc się do historii, patrystyki i egzegezy. Ponadto postulował wprowadzenie misjologii w seminariach duchownych oraz na uniwersytetach katolickich. W 1916 roku zainicjował wydawanie serii „*Bibliotheca Missionum*”, w której w porządku chronologicznym publikowano katolicką bibliografię misyjną obu Ameryk, Afryki i Azji. W 1922 roku otrzymał tytuł doktora honoris causa uniwersytetu w Münsterze. Por. R. Dziura, *Streit Robert*, w: EK, t. 18, Lublin 2013, kol. 1020-1021.

²⁰ Gustav Warneck urodził się 6 marca 1834 roku w Namburgu, a zmarł 26 grudnia 1920 roku w Halle. Od 1855 roku studiował teologię w Halle. Był protestanckim misjologiem i współtwórcą Saskiej Konferencji Misyjnej. Jako autor publikacji „*Evangelische Missionslehre*” został pierwszym profesorem misjologii protestanckiej, której to rozwój w bardzo dużym stopniu wpłynął na katolicką naukę o działalności misyjnej. Por. Ch. Grundmann, *Warneck Gustav*, w: LFTThK, t. 10, Freiburg im Breisgau 2006, kol. 980.

²¹ Wilhelm Szymbor CM urodził się 16 października 1879 roku w Niwce, zaś zmarł 9 grudnia 1946 roku w Krakowie. Po przyjęciu święceń kapłańskich w roku 1903 przez okres pięciu lat pracował w grupie rekolekcyjno-misyjnej, a następnie został dyrektorem niższego seminarium zakonnego w Krakowie. W latach 1912-1914 powrócił do pracy w grupie misyjnej, odbywając wyjazdy do środowisk polonijnych w Niemczech, Danii i Szwecji. Podczas I wojny światowej bardzo mocno zaangażowany był w działalność charytatywną. W 1922 roku wyjechał do Francji celem reorganizacji duszpasterstwa polonijnego w Polskiej Misji Katolickiej. Następnie podjął pracę duszpasterską w ośrodkach polonijnych w Brazylii. W 1931 roku został rektorem Instytutu Teologicznego na Stradomiu w Krakowie. W czasie II wojny światowej aresztowany i więziony w obozach koncentracyjnych we Flossenborgu, Mülssen oraz Dachau. Po wojnie na nowo został mianowany rektorem instytutu w Krakowie. Por. J. Szymański, *Duszpasterze Polonii i Polaków za granicą*, t. 1, Lublin 2010, s. 141-144; J. Szymański, *Szymbor Wilhelm CM*, w: EK, t. 19, Lublin 2013, kol. 220-221.

Andrzeja Kalety – był ówczesnym dyrektorem Dzieła Dzieciństwa Pana Jezusa²² w Krakowie. Dostrzegając jak bardzo w diecezji kieleckiej istniała potrzeba utworzenia organizacji, która skupiałaby duszpasterzy, wspierałaby w pracy na rzecz misji, budziła świadomość w wiernych oraz niosła pomoc samym misjonarzom, ks. Pawłowski pragnął dotrzeć z tą ideą do jak największej liczby odbiorców, pisząc artykuły czy wygłaszając referaty²³.

Podkreślić trzeba, iż czynne włączenie się duchowieństwa kieleckiego w misyjną działalność Kościoła z wiadomych przyczyn mogło stać się rzeczywistością dopiero po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku, sam zaś misyjny ruch dający się zaobserwować w całym odrodzonym kraju świadczy o silnym zainteresowaniu tą właśnie tematyką. To wzmożone zainteresowanie misjami, zwłaszcza w obszarze posługi ks. Pawłowskiego, zaowocowało jego nominacją na dyrektora diecezjalnego Związku Misyjnego Duchowieństwa, co miało miejsce 1 lutego 1922 roku²⁴.

Tę ważną rolę, jaką dla istniejącego w diecezji Związku Misyjnego Duchowieństwa pełnił dyrektor diecezjalny, podkreślał sam Paweł Manna, który wyjaśniał, iż dobra organizacja tego dzieła zależy przede wszystkim od zdolności i gorliwości apostołowskiej. Ponadto wskazywał on, że żywotność Związku, jego potencjał i siła tkwi w ciągłej pracy kulturalnej oraz duchowej, podejmowanej przede wszystkim w szeregach kleryków oraz samych duchownych. Mowa tu choćby o głoszeniu kazań, studium, lekturze prasy misyjnej czy spotkaniach i kongresach²⁵.

---

²² Dzieło Dzieciństwa Pana Jezusa, zwane również Dziełem Dzieciństwa Misyjnego (dziś Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci) utworzył w 1843 roku bp Charles de Forbin-Janson, będący biskupem Nancy. Dokonał tego pod wpływem informacji dotyczących chińskich dzieci, które na skutek rozmaitych chorób umierały w bardzo dużej liczbie. Dzieło to zajmowało się niesieniem pomocy modlitewnej oraz materialnej dzieciom z krajów misyjnych. Rozwijając się w wielu krajach w bardzo szybkim tempie, w 1929 roku zostało wyniesione do rangi dzieła papieskiego. W Polsce jego początki sięgają 1857 roku, zaś oficjalnie wprowadzono je we wszystkich diecezjach w roku 1928. Por. R. Dziura, *Papieskie Dzieła*, kol. 1281.

²³ Por. A. Kaleta, *Błogosławiony ks. Józef Pawłowski jako organizator dzieł misyjnych w diecezji kieleckiej*, KST 2 (2003), s. 357- 360.

²⁴ W „Przeglądzie Diecezjalnym” z lutego 1922 roku znajdujemy taką oto informację: „Dnia 1 lutego br. został Związek ten przez J.E. Ks. Biskupa erygowany i od tej chwili WW. Księża, którzy się wpisali na listę członków i spełniają warunki podane w statucie, mogą korzystać z łask i przywilejów udzielonych przez Stolicę Apostolską. Dyrektorem diecezjalnym zamianowany został ks. prof. Pawłowski, który przyjmuje zgłoszenia do Związku. Czasopismo «Misje Katolickie» jako organ Związku, otrzymując członkowie po zapłaceniu składki rocznej, podanej w «Przeglądzie Diecezjalnym» za styczeń”. *Ze Związku Misyjnego Kleru*, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 2, s. 45; Por. M. Kacprzyk, *Propagatorzy idei misyjnej w Kościele kieleckim w XX wieku*, „Lumen Gentium. Zeszyty Misjologiczne” 42 (2022) 1-2, s. 254.

²⁵ Por. P. Manna, *Misje a duchowieństwo*, Płock 1939, s. 57-58.

Niewątpliwie dużą rolę dla podjęcia decyzji przez biskupa kieleckiego Augustyna Łosińskiego²⁶ odegrało przedstawienie przez ks. Józefa Pawłowskiego istoty i celów *Unio Cleri pro Missionibus*, znanej od tej pory jako Związek Misyjny Duchowieństwa²⁷. Odpowiedź na działania ks. Pawłowskiego była żywa, ponieważ sprowokowały one bardzo duże zainteresowanie kieleckiego duchowieństwa. Ponadto, już jako dyrektor diecezjalny Związku Misyjnego Duchowieństwa, ks. Józef Pawłowski wskazywał na potrzebę czytelnictwa i zapoznawania, zwłaszcza innych duchownych, z prasą misyjną, dlatego też organem prasowym kierowanej przez siebie organizacji uczynił czasopismo „Misje Katolickie²⁸”. Periodyk przedstawiał wiele ciekawych zagadnień związanych z pracą na innych kontynentach nie tylko w sposób popularny, lecz również i naukowy²⁹.

1.1.1. Powstanie i rozwój Związku Misyjnego Duchowieństwa w diecezji kieleckiej

Praca, jakiej poświęcał się ks. Józef Pawłowski, dawała wymierne rezultaty, ponieważ Związek Misyjny Duchowieństwa³⁰ w diecezji kieleckiej powiększał swoje szeregi w bardzo szybkim tempie. Na łamach diecezjalnego periodyku znaleźć możemy informacje wskazujące, iż w pierwszych miesiącach roku 1922 związek liczył 24

---

²⁶ Bp Augustyn Łosiński urodził się 8 stycznia 1867 roku w Krzywiniżkach (dziś na terytorium Łotwy), zaś zmarł 30 kwietnia 1937 roku w Kielcach. W latach 1885-1888 studiował w mohylewskim seminarium duchownym w Petersburgu oraz w tamtejszej Akademii Duchownej (1888-1892). Od 1893 roku był profesorem i ojcem duchownym seminarium mohylewskiego, zaś w 1903 roku został jego rektorem. W 1910 roku został mianowany biskupem diecezji kieleckiej, w której rozwinął działalność społeczną i charytatywną. Zadał również o szkolnictwo i rozwój prasy diecezjalnej, tworząc księgarnię „Jedność” oraz powołując do istnienia periodyk „Przegląd Diecezjalny”. Erygował 22 parafie, sprowadził do diecezji nowe zgromadzenia zakonne, przebudował gmach seminarium duchownego, wizytował parafie, odwiedzał fabryki, huty i inne zakłady pracy, a także ochronki i szkoły. Por. D. Olszewski, *Łosiński Augustyn bp*, w: EK, t. 11, Lublin 2006, kol. 513-514.

²⁷ Ks. Józef Pawłowski dokonał tego na łamach diecezjalnego periodyku do użytku duchowieństwa diecezji kieleckiej, noszącego nazwę „Przegląd Diecezjalny”. Treść owego „przełomowego” artykułu będzie przedmiotem dalszego etapu badań.

²⁸ To miesięcznik popularnonaukowy poświęcony tematyce misyjnej wydawany przez Towarzystwo Jezusowe w Krakowie w latach 1882-1936, a następnie w Warszawie (1937-1939). Ukazało się 58 roczników „Misji Katolickich” wydawanych w nakładzie do 3000 egzemplarzy. Pismo to zawierało dokumenty papieskie dotyczące działalności misyjnej Kościoła, artykuły historyczne, listy i wiadomości o pracy polskich misjonarzy i informacje o życiu Polonii. Por. R. Dziura, „*Misje Katolickie*”, w: EK, t. 12, Lublin 2008, kol. 1220.

²⁹ Por. A. Kaleta, *Błogosławiony ks. Józef Pawłowski jako organizator dzieł misyjnych w diecezji kieleckiej*, s. 360-361.

³⁰ Na temat rysu historycznego Związku Misyjnego Duchowieństwa zob. H. Kowalski, *Papieska Unia Misyjna Duchowieństwa*, „Światło Narodów” 8 (1988) 3-4, s. 21-22; D. Kisiel, *Papieska Unia Misyjna – rys historyczny*, „Światło Narodów” 19 (1999) 1, s. 39-41.

członków³¹, zaś około 6 miesięcy później było ich już 58³². Na uwagę zasługuje fakt posiadania statutu oraz zaznajomienia się z nim przez przynależących do organizacji kapłanów. Ponadto by móc uczestniczyć w dobrach duchowych przewidzianych z tytułu przynależności do Związku Misyjnego Duchowieństwa, powiadomiono Stolicę Apostolską, która udzieliła stosownych przywilejów. Dodatkowo Związek Misyjny Duchowieństwa, odpowiadając na liczne prośby duchownych z krajów misyjnych, prowadził zbiórkę szat i paramentów liturgicznych, które to następnie przesyłane były do potrzebujących księży czy wspólnot zakonnych³³.

Pod koniec roku 1922 w Związku Misyjnym Duchowieństwa zrzeszonych było już 113 kapłanów, a ich misyjne zaangażowanie zaczęło wydawać konkretne owoce, gdyż jeden z księży, ks. S. Podmagórski, złożył na cele misyjne biały ornat, przekazany ojcom jezuitom wyjeżdżającym do Rodezji. Dodać należy, iż księża ze związku przekazali także paramenty liturgiczne, które zostały nadesłane z przeznaczeniem wsparcia duchowieństwa posługującego na terenach misyjnych. Przedmioty te przekazano 30 sierpnia 1922 roku³⁴.

Niecały rok później Związek Misyjny Duchowieństwa liczył 136 członków, którzy posiadali pełnię praw członkowskich i cieszyli się możliwością korzystania z dóbr duchowych nadanych przez Stolicę Apostolską. W tamtym czasie duchowni skupiali się na animacji misyjnej poprzez kazania, kolportaż czasopism o tematyce misyjnej³⁵,

---

³¹ „Dotychczas zgłosiło się 24 członków. W celu korzystania z nadanych przez Stolicę Apostolską odpustów, została wysłana do Rzymu prośba o agregację. Po otrzymaniu odpowiedzi członkowie zostaną zawiadomieni o prawie korzystania z przywilejów. Narazie [sic! – M.K.] przyjęto na wzór warszawskiego związku roczną składkę członkowską od 500-1000 mk, za co członkowie otrzymują już czasopismo «Misje Katolickie». Związek ma również statut w formie małej książeczki, który zgłaszającym się członkom w celach informacyjnych wysyła. Na cele misyjne złożono również stułę białą, bogato haftowaną, albę, 8 puryfikaterzy, 2 korporaly, 1 obszywkę do stuły i 1 ręczniczek”. *Ze Związku Misyjnego Kleru*, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 1, s. 18.

³² „Obecnie Związek Misyjny Kleru w naszej diecezji liczy 58 członków zwyczajnych. Prawie wszyscy prenumerują «Misje Katolickie» jako organ związkowy. W zeszłym miesiącu został rozesłany przy «Przeglądzie Diecezjalnym» do WW.XX Proboszczów statut Towarzystwa Misyjnego specjalnie polskiego, które wskazuje w jakim kierunku przedewszystkiem [sic! – M.K.] należy nasze zainteresowanie misyjne skierować”. *Ze Związku Misyjnego Kleru*, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 6, s. 116.

³³ Por. *Ze Związku Misyjnego Kleru*, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 1, s. 18; *Ze Związku Misyjnego Kleru*, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 6, s. 116.

³⁴ Por. *Ze Związku Misyjnego Kleru*, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 11-12, s. 179.

³⁵ Na temat czasopism misyjnych w II Rzeczypospolitej zob. A. Kaleta, *Polskie katolickie czasopiśmiennictwo misyjne w II Rzeczypospolitej*, Kalisz 2001, s. 65-96.

katechezie oraz spotkaniach w grupach, które dzięki wykorzystaniu przeźroczy i prezentacji posługi misjonarzy w terenie, cieszyły się wielką popularnością³⁶.

Pewnych trudności doświadczył Związek Misyjny Duchowieństwa w maju 1924 roku, kiedy to dostrzeżono, że ilość informacji misyjnych dotyczących działalności w kraju staje się coraz mniejsza, co mogło również powodować zniechęcenie wśród członków kieleckiego oddziału. Ks. Józef Pawłowski zauważył, iż diecezja kielecka wskazywana jest jako wzorowo działająca na tym polu, dlatego też złożył on serdeczne podziękowania księżom zaangażowanym w prace Związku Misyjnego Duchowieństwa. Przypomnił przy tej okazji jednak, że wciąż w diecezji pozostaje wiele do zrobienia dla rozpropagowania kwestii misyjnych oraz wzrostu zaangażowania w tym obszarze. Wspomniał także, iż już połowa z duchowieństwa diecezji kieleckiej przynależy do związku³⁷.

Dokonując sprawozdania za rok 1924, ks. Józef Pawłowski zauważył, że w szeregi Związku Misyjnego Duchowieństwa wstąpiło 164 z 370 księży, czyli mniej niż połowa. Ponadto określił, iż mimo że składka członkowska wynosiła jedynie 1 złoty, to znaczna część członków nie dokonała jej wpłaty. Idąc więc za praktyką innych diecezji, ks. Pawłowski ustalił składkę na rok 1925 w wysokości 5 złotych i ponaglił do uregulowania zaległych zobowiązań. Wskazał także, iż duchowni na poczet misji złożyli trzy ornaty, trzy stuły, nakrycie z atlasu na tabernakulum oraz drobną bieliznę do Mszy Świętej³⁸. Należy dodać, że kwestia nieuregulowanych składek członkowskich powróciła pod koniec tegoż roku, zaś samo ponaglenie skierował do księży dyrektor Związku Misyjnego Duchowieństwa, czyli ks. Pawłowski³⁹.

Żywotność oraz dobrą organizację Związku Misyjnego Duchowieństwa można było zaobserwować choćby w pierwszym kwartale roku 1926. Wtedy to, zgodnie ze swoim statutem, otrzymał skarbnika w osobie ks. Józefa Karowskiego, a także sekretarza, którym mianowany został ks. Romuald Błaszczakiewicz. Rubryka przeznaczona dla

---

³⁶ Por. *Ze Związku Misyjnego Kleru i Towarzystwa Misyjnego*, „Przegląd Diecezjalny” 10 (1923) 11, s. 195-196.

³⁷ Por. *Z Towarzystwa Misyjnego i Związku Misyjnego Kleru*, „Przegląd Diecezjalny” 11 (1924) 5, s. 110-111.

³⁸ Por. *Ze Związku Misyjnego Kleru*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 12 (1925) 3, s. 70.

³⁹ Por. *Ze Związku Misyjnego Kleru*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 12 (1925) 12, s. 208-209. Kwestia opłacania składek członkowskich powracała również w kolejnych latach, czego przykładem była notatka zawarta w jednym z numerów z 1927 roku. Por. *Ze Związku Misyjnego Kleru*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 14 (1927) 6-7, s. 135.

związku w tym numerze „Przeglądu Diecezjalnego” zawierała ważne informacje, gdyż 28 października 1925 roku papież Pius XI dokonał zmian w organizacji administracji kościelnej w II Rzeczypospolitej⁴⁰. W efekcie tego księża kieleccy, zjednoczeni w Związku Misyjnym Duchowieństwa, zaczęli przynależeć do różnych diecezji. Dlatego też duchowni, którzy zostali przyłączeni do Częstochowy, Krakowa lub Sandomierza, utracili członkostwo w związku kieleckim. Fakt ten nie był jednak czymś, co hamowało misyjne zaangażowanie tychże księży, ponieważ, jak czytamy w „Przeglądzie Diecezjalnym”: „zarówno w diecezji krakowskiej, jak i sandomierskiej podobne związki już istnieją, zaś w diecezji częstochowskiej taki związek ma niebawem powstać”⁴¹.

Dzięki takiemu rozwojowi sytuacji misyjne zaangażowanie duchownych diecezji kieleckiej zostało zaszczerpione na grunt kolejnych Kościołów partykularnych. Poskutkowało to wzrostem misyjnej świadomości w tamtejszym duchowieństwie, chętnie podejmującym się kontynuacji spraw rozpoczętych czy koordynowanych przez księży z Kielc.

Dalszy rozwój Związku Misyjnego Duchowieństwa w diecezji kieleckiej przedstawiony został w majowym numerze analizowanego czasopisma z 1933 roku. Dokonując sprawozdania za miniony rok, autorzy podkreślili, iż w roku 1932 do związku należało 297 księży diecezjalnych oraz 8 zakonnych, co według ich rachunków stanowiło 99% ogółu duchowieństwa w diecezji kieleckiej⁴². Natomiast w sprawozdaniu o działalności Związku Misyjnego Duchowieństwa w Polsce za 1934 rok, które znalazło się w protokole z posiedzenia Rady Krajowej ZMD, zamieszczono informację wskazującą, iż diecezja kielecka, obok płockiej i sandomierskiej, posiada w szeregach związku 100% duchowieństwa, tak zakonnego, jak i diecezjalnego oraz wszystkich alumnów seminarium duchownego⁴³.

Ostatnim przykładem świadczącym o pracach Związku Misyjnego Duchowieństwa w czasie przedwojennym i zawartym na kartach czasopisma „Przegląd

---

⁴⁰ Na mocy tego dokumentu struktura administracyjna Kościoła Rzymskokatolickiego w Polsce składała się z pięciu metropolii obejmujących 21 archidiecezji i diecezji. Szerzej na ten temat zob. P. Stańko, *Bulla Vixdum Poloniae Unitas z 28 października 1925 roku. Geneza. Znaczenie. Dzieje. Edycja*, Katowice 2015, s. 59-98.

⁴¹ Por. *Ze Związku Misyjnego Kleru*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 13 (1926) 2-3, s. 44.

⁴² Por. *Sprawy misyjne. Sprawozdanie diecezji kieleckiej za rok 1932*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 20 (1933) 5, s. 149.

⁴³ Por. *Protokół z posiedzenia Rady Krajowej Związku Misyjnego Duchowieństwa w Polsce, które odbyło się w Płocku dnia 14 listopada 1935 r.*, w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 432.

Diecezjalny”, było sprawozdanie finansowe za rok 1935. W tamtym okresie związek osiągnął dochód w wysokości 1753,33 zł, który w całości rozdysponował, wpłacając 900 zł do centrali w Płocku, dokonując zakupu maszyny do szycia dla pracującego w Indiach ks. Bazgiera czy wspomagając innych misjonarzy. Ponadto dochód został przeznaczony na prasę misyjną oraz wydatki związane z korespondencją i prowadzeniem biura⁴⁴. W bardzo łatwy sposób można dostrzec, że tego typu informacje zawarte w „Przeglądzie Diecezjalnym” stanowiły ważne źródło w przedstawieniu, w jaki sposób w diecezji kieleckiej rozwijał się Związek Misyjny Duchowieństwa.

1.1.2. Konferencje, spotkania i kongresy z udziałem duchownych diecezji kieleckiej

Rozwój Związku Misyjnego Duchowieństwa w Polsce ukazywał nie tylko zainteresowanie sprawami misji wśród duchowieństwa, lecz wskazywał również na świadomość, jak istotną były one kwestią. Dlatego też, aby wzmocnić dotychczas wypracowane postawy i jeszcze bardziej ożywić niezagospodarowane dotąd obszary działalności duszpasterskiej, organizowano rozmaite konferencje, zjazdy czy kongresy o tematyce misyjnej.

1.1.2.1. Konferencje

Warto zwrócić uwagę także na konferencje wygłaszane podczas spotkań księży dziekanów, gdyż w czasie tychże zjazdów poruszano wymagające rozwiązania kwestie bieżące oraz wskazywano nowe ścieżki rozwoju duszpasterstwa. Sprawą, która niejednokrotnie pojawiała się podczas tego typu spotkań, była misyjna działalność Kościoła. Pierwsza tego typu konferencja odbyła się w dniach 8-9 sierpnia 1922 roku, podczas której przedstawiono referat ks. Józefa Pawłowskiego na temat Związku Misyjnego Duchowieństwa. Dodać należy, iż w spotkaniu tym brał udział pasterz diecezji bp Augustyn Łosiński. Z racji nieobecności autora, referat odczytał ks. Czerkiewicz. Następnie na skutek dyskusji zdecydowano, że każdy ksiądz inkardynowany do diecezji kieleckiej będzie przynależał do Związku Misyjnego Duchowieństwa. Zwrócono również uwagę na rangę prenumeraty czasopism misyjnych w parafiach diecezji oraz zaakcentowano rolę misyjnych organizacji przyparafialnych, które to nie powinny się

---

⁴⁴ Por. *Sprawy misyjne. Roczne sprawozdanie Związku Mis. Duchowieństwa i Biura Misyjnego za rok administracyjny 1935*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 23 (1936) 5, s. 145.

wzajemnie wykluczać, lecz współpracować, mając na uwadze przede wszystkim sprawę ewangelizacji⁴⁵.

Przywołana konferencja nie była jedynym tego typu spotkaniem, gdyż o kolejnym dowiadujemy się z lektury „Przeglądu Diecezjalnego” z roku 1929. Miało ono miejsce w Kielcach dnia 21 listopada tegoż roku. Również i temu przewodniczył bp Augustyn Łosiński. Podczas konferencji wygłoszono aż dziesięć referatów (choć na skutek błędnej numeracji wymieniono ich dziewięć), które dotyczyły kolejno: statystyki diecezjalnej, programu Akcji Katolickiej na rok 1930, prac Komisji Wiary i Obyczajów, prac w organizacjach różańcowych, organizacji zadań III Zakonu św. Franciszka Serafickiego, Komisji Szkolnej, funduszu na spłacenie długu gimnazjum im. św. Stanisława Kostki, organizacji Akcji społecznej duchowieństwa czy podniesienia poziomu kaznodziejstwa w diecezji. Ostatni referat, wygłoszony przez ks. Józefa Pawłowskiego, został zatytułowany *Wzmożenie ruchu misyjnego w diecezji*. Autor przedstawił w nim obfitość organizacji misyjnych obecnych w diecezji oraz zakres ich działania, wskazując przy tym, iż ich rozwój jest niezwykle ważny dla właściwej formacji dzieci, młodzieży, dorosłych oraz duchowieństwa⁴⁶.

1.1.2.2. Spotkania dyrektorów diecezjalnych związku

Rozwijający się w diecezji kieleckiej Związek Misyjny Duchowieństwa, kierowany przez ks. Józefa Pawłowskiego, mierzył się z różnymi problemami. Dlatego też, aby w odpowiedni sposób je rozwiązywać i wyznaczać krajową linię działań, dyrektorzy diecezjalni spotykali się na zjazdach misyjnych.

„Przegląd Diecezjalny” podał, iż pierwsze tego typu spotkanie miało miejsce w Krakowie w dniach 22 i 23 września 1925 roku, a obradom związku przewodniczył bp Nowowiejski z Płocka. Notka zawarta w diecezjalnym periodyku informowała, że na zjeździe tym byli obecni dyrektorzy diecezjalni z prawie wszystkich diecezji. Diecezję kielecką reprezentował ks. Pawłowski. Spotkanie było okazją do wysłuchania referatów o tematyce dotyczącej Związku Misyjnego Duchowieństwa oraz innych spraw misyjnych. Na szczególną uwagę zasługiwały dwa teksty, gdyż bezpośrednio dotyczyły

---

⁴⁵ Por. M. Wójcik, *Sprawozdanie z konferencji księży dziekanów*, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 10, s. 159; A. Kaleta, *Błogosławiony ks. Józef Pawłowski jako organizator dzieł misyjnych w diecezji kieleckiej*, s. 361.

⁴⁶ Por. *Sprawozdanie z konferencji księży dziekanów*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 12, s. 295-302.

spraw związku. Pierwszy z nich przedstawiał działalność Związku Misyjnego Duchowieństwa i wygłosił go ks. Pęski z diecezji płockiej, natomiast drugi, autorstwa ks. Jeża z Krakowa, mówił o środkach, jakie należy zastosować, aby każdy kapłan w Polsce powziął decyzję o wstąpieniu do tego związku. Pozostałe referaty dotyczyły działalności innych organizacji misyjnych⁴⁷.

Niestety na kartach przedwojennych numerów diecezjalnego periodyku można znaleźć jedynie sprawozdanie z pierwszego spotkania księży dyrektorów diecezjalnych Związku Misyjnego Duchowieństwa.

1.1.2.3. Kongresy misyjne z udziałem duchowieństwa diecezji kieleckiej

Wzrost świadomości w kwestii misyjnej wśród społeczeństwa, a co za tym idzie i rozwój organizacji misyjnych, rodziły potrzebę nie tylko nieustannej pracy w parafiach i diecezjach czy wymiany myśli na zjazdach osób odpowiedzialnych za kierownictwo. Dlatego też w celu integracji członków zrzeszonych w licznych misyjnych instytucjach oraz poprawy współpracy na polu misyjnym organizowano kongresy misyjne.

Na początku roku 1927 do kieleckiego oddziału Związku Misyjnego Duchowieństwa nadeszła wiadomość o zbliżającym się Międzynarodowym Akademickim Kongresie Misyjnym. Wydarzenie to miało miejsce w Poznaniu w dniach od 28 września do 2 października tegoż roku, a patronatem objął je Prymas Polski, abp August Hlond. Nadesłane do Kielc zaproszenie podkreślało, iż kongres stanowi okazję dla przedstawienia młodzieży akademickiej spraw misyjnych, ożywienia ich działań na tym polu oraz ukazania, jak może wyglądać międzynarodowa współpraca w tym obszarze. Ten międzynarodowy kongres stwarzał możliwość pogłębienia refleksji teologicznej, ponieważ zostali zaproszeni najznakomitsi misjologowie katoliccy, jak choćby Schmidlin, Schebesta, Freytag, Woroniecki, Guebriand czy Baudrillard. Trzydniowy program spotkania obejmował między innymi apologię misji, misje w historii Kościoła i ich stan obecny, analizę papieskiej encykliki *Rerum Ecclesiae*⁴⁸, obowiązki akademików względem misji, społeczne i kulturowe znaczenie misji, inne religie świata i ich odniesienie do chrześcijaństwa, misyjne dzieje Polski, pracę misyjną Polski dawniej i dziś, misje wobec odrębności rasowej, zasługi misjonarzy na polu

---

⁴⁷ Por. *Ze Związku Misyjnego Kleru*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 12 (1925) 12, s. 208.

⁴⁸ Szerzej na ten temat zob. M. Basałaj, *Misje w nauczaniu papieża Benedykta XV i Piusa XI*, AMP 16 (2008), s. 63-64.

etnologii oraz sprawozdania. Ponadto był to czas obrad w sześciu sekcjach, które stanowiły: Związek Misyjny Duchowieństwa, misyjne koła akademickie oraz seminaryjne, koła misyjne szkół średnich, misyjne koła nauczycielek, młodzież pozaszkolna oraz sekcje misyjne sodalicii. W przedłożonym zaproszeniu ks. Józef Pawłowski wskazywał, iż Międzynarodowy Kongres Akademicki jest bardzo dobrą okazją do ożywienia ducha religijnego inteligencji katolickiej, a dla duchownych pomocą w pracy duszpasterskiej na co dzień⁴⁹.

Kolejnym przykładem krajowej organizacji zadań kapłanów zrzeszonych w Związku Misyjnym Duchowieństwa był krajowy zjazd członków. Wskazała na to odezwa, jaką do wszystkich księży w kraju skierował abp Nowowiejski, będący prezesem Związku Misyjnego Duchowieństwa w Polsce. W komunikacie z okazji Ogólnokrajowego Zjazdu członków Związku Misyjnego Duchowieństwa, mającego odbyć się w dniach 21-22 września 1932 roku, abp Nowowiejski zauważył, że potrzeba nieustannego zapалу misyjnego. Tę ideę wcielały w życie rozmaite organizacje misyjne, w sposób szczególny Papieskie Dzieła Misyjne. Ponadto prezes związku, zapraszając na zjazd, podkreślił, iż po upływie dziesięciu lat kierowania tą organizacją, składała się ona jedynie z 76% wszystkich księży diecezjalnych w Polsce. Zauważył przy tym, że należało do niej również 30% polskich zakonników i 77% alumnów seminariów w naszej ojczyźnie. Wyrażając swe gorące pragnienie, aby wszyscy kapłani i seminarzyści w Polsce należeli do Związku Misyjnego Duchowieństwa, wyjaśnił, iż zjazd ma pogłębić w kapłanach ideę misyjną, zapoznać z całokształtem potrzeb, środków i zagadnień związanych z głoszeniem Dobrej Nowiny, zainteresować księży Związkiem Misyjnym Duchowieństwa oraz zmotywować kapłanów do jeszcze większego misyjnego apostolatu. Należy podkreślić, że apel ten znalazł się na łamach „Przeglądu Diecezjalnego”, aby mógł dotrzeć do wszystkich duchownych diecezji kieleckiej, którzy wyrażając chęć uczestnictwa za pośrednictwem dziekana mogli zgłosić się do ks. Józefa Pawłowskiego, dyrektora związku w diecezji⁵⁰. Na skutek zaistnienia niezależnych od organizatorów przyczyn termin Zjazdu został przesunięty i miał odbyć się w dniach 27 i

---

⁴⁹ Por. J. Pawłowski, *Ze spraw misyjnych*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 14 (1927) 3, s. 72-73.

⁵⁰ Por. [Broszura promująca Związek Misyjny Duchowieństwa], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 196; A. Nowowiejski, *O Zjeździe Misyjnym w Warszawie we wrześniu*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 19 (1932) 5, s. 130-132; A. Nowowiejski, *Odezwa przed I Kongresem Związku Misyjnego Duchowieństwa w Polsce w Warszawie*, w: *Listy z Tumskiego Wzgórza. Pozostałe listy pasterskie oraz orędzia, dekryty i zarządzenia, a także fragmenty korespondencji bł. abp. Antoniego Juliana Nowowiejskiego z lat 1909-1940*, red. T. Żebrowski, W. Banasiak, H. Seweryniak, Płock 2008, s. 197-199.

28 września, o czym informował w piśmie ks. A. Fajęcki⁵¹. Natomiast z relacji zawartej w „Przeglądzie Diecezjalnym” wywnioskować można, iż termin wspomnianego zjazdu został przełożony po raz kolejny, tym razem na 27-28 października. W sprawozdaniu za 1932 rok zauważono, że w wydarzeniu tym wzięło udział dwóch kapłanów z diecezji kieleckiej, którymi byli ks. Jan Śliwakowski⁵² i oczywiście ks. Józef Pawłowski. Ten drugi wygłosił referat zatytułowany *Akcja misyjna w Polsce*⁵³.

W okresie dwudziestolecia międzywojennego miał miejsce jeszcze jeden kongres Związku Misyjnego Duchowieństwa, który odbył się w Poznaniu w dniach 12-13 stycznia 1938 roku. W odezwie skierowanej do kapłanów w związku ze zbliżającym się wydarzeniem abp Nowowiejski podkreślił, że ruch misyjny w Polsce nabrał tempa, czego owocem było pięć misyjnych placówek prowadzonych przez Polaków. Wiedząc jednak, jak wiele jest jeszcze do zrobienia w kwestii misyjnej oraz pragnąc uwrażliwić duchowieństwo na tę sprawę, wezwał wszystkich duchownych do wzięcia udziału w tym spotkaniu⁵⁴.

Na kongres został zaproszony również ks. Józef Pawłowski, który od 1936 roku był członkiem Rady Krajowej Związku⁵⁵. Niestety, na skutek choroby nie mógł on przybyć na kongres, a jego tekst został odczytany przez ks. Szczepana Sobalkowskiego, będącego wicerektorem Seminarium Duchownego w Kielcach. W przedstawionym referacie ks. Pawłowski podkreślił, że trwająca z narodzenia Jezusa Chrystusa radość, stanowić miała dla wszystkich dodatkową motywację do działalności misyjnej. Zauważył także, iż Związek Misyjny Duchowieństwa w Polsce liczył około 10 000 osób, mając w swych szeregach również biskupów czy kapłanów zakonnych z takich zgromadzeń jak choćby franciszkanie, dominikanie oraz salezjanie. Wskazał, że mimo powszechnej przynależności do związku nie jest on mało znaczącą organizacją, lecz stanowić ma

---

⁵¹ Por. [Depesza informująca o zmianie terminu Zjazdu Krajowego Związku Misyjnego Duchowieństwa], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 197.

⁵² Ksiądz Jan Śliwakowski posługiwał duszpastersko w takich parafiach jak Bieliny, Stopnica i Chęciny, gdzie był wikariuszem, zaś następnie jako proboszcz w Korytnicy i Mnichowie. W tej ostatniej został też pochowany. Zmarł 1 października 1960 roku. Por. [Telegram dotyczący śmierci i pochówku ks. Jana Śliwakowskiego], w: *Akta personalia Księdza Jana Śliwakowskiego* (ADK XS-19), k. 13.

⁵³ Por. *Sprawy misyjne. Sprawozdanie diecezji kieleckiej za rok 1932*, s. 150.

⁵⁴ Por. A. Nowowiejski, *Odezwa Prezesa Krajowego Związku Misyjnego Duchowieństwa*, w: *Listy z Tumskiego Wzgórza. Pozostałe listy pasterskie oraz orędzia, dekrety i zarządzenia, a także fragmenty korespondencji bł. abp. Antoniego Juliana Nowowiejskiego z lat 1909-1940*, red. T. Żebrowski, W. Banasiak, H. Seweryniak, Płock 2008, s. 281-282.

⁵⁵ Por. [Dekret mianujący ks. kan. Józefa Pawłowskiego członkiem Rady Krajowej Związku Misyjnego Duchowieństwa], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 442.

prężną instytucję do całościowego wspierania misji. Ks. Józef Pawłowski w swoim referacie przypomniał, że jednym z filarów związku jest nieustanna pamięć o kwestiach misyjnych oraz sumienne wpłacanie składek członkowskich. Ponadto podkreślił, iż czasem szczególnym dla spraw związanych z misyjną działalnością Kościoła są Niedziela Misyjna i nabożeństwa organizowane w maju, czerwcu lub październiku, ponieważ stanowią okazję do wspólnej modlitwy w misyjnych intencjach. Dodał również, że niesłuchanie ważną kwestią dla przyszłości Związku Misyjnego Duchowieństwa jest misyjna formacja alumnów seminariów. Przypominając o potrzebie istnienia katedr misyjnych i nauce misyjnych zagadnień w seminariach, wskazał, iż działalność alumnów w obszarze misyjnym skupia się na pracy w kołach misyjnych, zwłaszcza poprzez pogadanki, modlitwy czy korespondencję z misjonarzami. Ks. Pawłowski podkreślił także wkład prasy w budzenie i szerzenie idei misyjnej. Referat ten stał się podstawą ożywionej dyskusji, w której zauważono potrzebę stworzenia pomocy duszpasterskich o tematyce misyjnej, zarówno homiletycznych, jak i katechetycznych⁵⁶.

Posługa duszpasterska ks. Józefa Pawłowskiego skupiona na działalności misyjnej realizowała się choćby poprzez struktury Związku Misyjnego Duchowieństwa. Gorliwość i wytrwała praca na tym polu sprawiły, iż wszyscy kapłani w diecezji kieleckiej, tak diecezjalni, jak i zakonni oraz wszyscy alumni seminarium duchownego przynależeli do tej organizacji. Uwrażliwiając duchowieństwo na sprawę misji, ks. Pawłowski czynił to na różne sposoby, jak choćby poprzez prelekcje, referaty, uczestnictwo w zjazdach i kongresach czy zachęcając do lektury prasy o tematyce misyjnej. Jego zaangażowanie zostało dostrzeżone przez abp. Nowowiejskiego, który w 1936 roku mianował ks. Józefa Pawłowskiego członkiem Rady Krajowej Związku Misyjnego Duchowieństwa. Jednakże działalność ks. Pawłowskiego nie ograniczała się jedynie do pracy w ZMD, ponieważ istniejące racje duszpasterskie domagały się rozwoju innych organizacji, mających bardzo podobne cele co tych, które posiadał Związek Misyjny Duchowieństwa.

1.2. Publikacje na łamach diecezjalnych periodyków

W czasach ks. Józefa Pawłowskiego powszechnym dla duchowieństwa źródłem informacji było diecezjalne czasopismo „Przegląd Diecezjalny” oraz „Przegląd

---

⁵⁶ Por. J. Pawłowski, *Zadania członków Związku Misyjnego Duchowieństwa*, w: *Księga Pamiątkowa II Kongresu Związku Misyjnego Duchowieństwa w Polsce*, Płock 1938, s. 71-78.

Homiletyczny”. Podejmowały wiele ważnych spraw, dotyczących zarówno Kościoła powszechnego, jak i diecezji kieleckiej, a publikowane tam artykuły stanowiły dla księży posługujących w parafiach wskazówki i pomoc. Tak było również w kwestii misyjnej, ponieważ w czasopiśmie tych nie tylko zamieszczano statystyki czy podsumowania, lecz również znajdowały się tam wygłaszane przez ks. Pawłowskiego referaty czy prelekcje.

1.2.1. Publikacje misyjne w „Przeglądzie Diecezjalnym”

Teksty zamieszczane w diecezjalnym periodyku „Przegląd Diecezjalny” miały za zadanie pomóc duszpasterzom w ich posłudze oraz umożliwiać ich osobisty rozwój. Dlatego też w numerach z czasów ks. Pawłowskiego, znajdując publikacje o treści misyjnej, można było zapoznać się z obecną sytuacją misji w diecezji, uzyskać wskazówki do pracy duszpasterskiej czy pogłębić wiadomości z zakresu misyjnej działalności Kościoła.

1.2.1.1. Artykuły

Na uwagę zasługuje fakt, iż w diecezjalnym czasopiśmie publikowano teksty przedstawiające sytuację misyjną Kościoła, jeszcze zanim Polska powróciła na mapy świata. Pierwsze tego typu treści znalazły się w numerach z 1913 roku, gdzie zawarto informacje dotyczące Afryki. W styczniowym numerze zamieszczono tekst mówiący o rozpoczęciu procesu beatyfikacyjnego męczenników z Ugandy, natomiast w numerze z marca 1913 roku opublikowano wiadomości zachęcające do podjęcia modlitwy w intencji nawrócenia Afryki⁵⁷.

W listopadowym numerze „Przeglądu Diecezjalnego” w roku 1921 zamieszczono publikację, którą śmiało można było określić „kamieniem milowym” dla rozwoju idei misyjnej w diecezji kieleckiej. W artykule zatytułowanym *Związek Misyjny Kleru (Unio Cleri pro Missionibus)* ks. Pawłowski, przedstawiając sytuację Kościoła katolickiego na świecie, zauważył, iż prawie miliard ludzi nie poznało jeszcze Ewangelii. Dlatego też przytaczając przykłady takich organizacji jak Stowarzyszenie św. Franciszka Ksawerego, Sodaliczja św. Piotra Klawera, Dzieło Dzieciństwa Jezusa oraz inne, wskazywał, że to na nich spoczął trud materialnego wsparcia misji. Tymczasem, jak podkreślił autor, misje

---

⁵⁷ Por. *Pierwsi męczennicy z Ugandy*, „Przegląd Diecezjalny” 3 (1913) 1, s. 12; *Krucjata modlitwy o nawrócenie Afryki*, „Przegląd Diecezjalny” 3 (1913) 4, s. 59-60.

protestanckie, mające wielkie zaplecze finansowe, potrafiły dokonywać wielkich przedsięwzięć. Z tym większą więc gorliwością zaakcentował w swojej publikacji kwestię przekazu wiary i jej głoszenia, zgodnie z Chrystusowym poleceniem. Ks. Pawłowski pisał, iż słowa Pana Jezusa w pierwszej kolejności odnoszą się do duchowieństwa, z tego też powodu należy w każdej diecezji utworzyć Związek Misyjny Duchowieństwa. Autor wskazał, że organizacja ta miała za cel wspomagać misje, poprzez odkrywanie powołania wyjazdu na tereny misyjne, ale i przez ofiary oraz modlitwy. Wyjaśnił również rolę i znaczenie lektury prasy misyjnej, dzięki której duchowieństwo mogłoby łatwiej przekazywać wiernym sprawy dotyczące misji katolickich⁵⁸.

Kolejny artykuł autorstwa ks. Józefa Pawłowskiego zamieszczony w „Przeglądzie Diecezjalnym” pochodził z października 1922 roku i nosił tytuł *Zadania misyjne duchowieństwa w dobie obecnej*. Podejmując kwestie dotyczące wzrostu świadomości misyjnej, autor wskazał na działania Związku Misyjnego Duchowieństwa, który choć tak niedawno został w diecezji utworzony, rozwijał się w dość szybkim tempie. Pomocnym w zainteresowaniu parafian kwestią misji był miesięcznik „Misje Katolickie”, prenumerowany przez członków związku. Za przykład ks. Pawłowski podawał również Dzieło Dzieciństwa Jezusowego, wspomagające Kościół katolicki w Chinach skromnymi ofiarami i modlitwą dzieci, czy Dzieło Rozkrzewiania Wiary oraz Sodaliję św. Piotra Klawera. Zastanawiając się w swojej publikacji nad sprawą powołań, dostrzegł, iż w krajach misyjnych trudno zapewnić alumnom możliwość nauki i funkcjonowanie seminarium duchownego. Pragnąc przedstawić rozwiązanie omówionych problemów, ks. Pawłowski przypomniał, że przy parafiach powstały towarzystwa misyjne, których zadaniem było wspieranie misji. Ponadto podkreślił, aby nie mnożyć stowarzyszeń czy ruchów, lecz w już istniejących ustanowić sekcję misyjną, co nie tylko otwierało nowe możliwości pomocy misjom, lecz także pomagało we wzroście zaangażowania na tym polu⁵⁹.

Następna publikacja ks. Józefa Pawłowskiego omawiająca kwestie misyjne została zamieszczona w grudniowym numerze „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” z 1926 roku. Autor, nadając jej bardzo prosty i zwięzły tytuł *Sprawy misyjne*, podjął się

---

⁵⁸ Por. J. Pawłowski, *Związek Misyjny Kleru (Unio Cleri pro Missionibus)*, „Przegląd Diecezjalny” 8 (1921) 11, s. 233-236.

⁵⁹ Por. J. Pawłowski, *Zadania misyjne duchowieństwa w dobie obecnej*, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 10, s. 153-156.

ponownego zaprezentowania różnych organizacji misyjnych. Ks. Pawłowski wskazał, iż artykuł to niejako owoc przeżytego roku jubileuszowego, podczas którego w Rzymie zaprezentowano wystawę misyjną. Dlatego widząc, że kwestie misji zaczęły cieszyć się jeszcze większym zainteresowaniem, prezentując na nowo całą gamę organizacji wspierających misyjną działalność Kościoła, pragnął stworzyć kolejny tekst pomocny dla duszpasterzy. Dokonując prezentacji organizacji misyjnych, na pierwszym miejscu wymienił Papieskie Dzieło Dzieciństwa Pana Jezusa, troszczące się o najmłodszych w krajach misyjnych. Autor zauważył, iż obowiązki członków były bardzo małe, ponieważ dzieło tworzyły właśnie dzieci. Przy tej okazji ks. Pawłowski przypomniał o pomocach duszpasterskich w postaci czasopisma „Roczniki Dzieła św. Dzieciństwa Pana Jezusa”⁶⁰ oraz podręczników ze scenariuszami spotkań. Wskazał także siedzibę krajową dzieła, która mieściła się w Krakowie u Księży Misjonarzy. Jako drugie ks. Pawłowski wymienił stowarzyszenie dla dorastającej młodzieży, noszące nazwę „Młodzież Misyjna”, którego celem było budzenie i rozwój powołań misyjnych oraz pomoc duchowa i materialna. Autor artykułu podkreślił, iż biuro centralne tej organizacji mieściło się w warszawskiej redakcji czasopisma „Młodzież Misyjna”. Jako trzecią ks. Józef Pawłowski wyliczył Sodalicję św. Piotra Klawera⁶¹, wspomagającą misjonarzy w Afryce. Wydając czasopisma „Echo z Afryki” oraz „Murzynek”, przyczyniało się do wzrostu zainteresowania misjami oraz wspierania ich ofiarą materialną i modlitwą. Czwartą organizacją wymienioną w tymże artykule było Stowarzyszenie Rozkrzewiania Wiary, założone w 1822 roku we Francji. Dzieło to wielokrotnie było wskazywane przez papieży jako bardzo prężne, pobudzające do apostołstwa i wspierania misjonarzy. Autor podkreślił, że do dzieła przynależć mogą wszyscy, którzy ukończyli 12 rok życia. Kolejną organizacją było Towarzystwo Misyjne wspierające pracę misyjną na Wschodzie, zaś jako ostatnią ks. Pawłowski wymienił Związek Misyjny Duchowieństwa, który w tamtym czasie obejmował ponad połowę duchowieństwa diecezji kieleckiej. W końcowych

---

⁶⁰ Czasopismo było ściśle związane ze stowarzyszeniem powstałym w 1876 roku, a noszącym tę samą nazwę. Celem periodyku, który wydawano od 1884 roku, było propagowanie idei misyjnej wśród najmłodszych. Ukazywało się ono jako kwartalnik i zamieszczano w nim informacje dotyczące ruchu misyjnego dzieci oraz listy misjonarzy i siostr zakonnych posługujących na misjach. Ponadto można było w nim znaleźć również życiorysy świętych i błogosławionych oraz podawano wykaz składek członkowskich. Por. W. Umiński, *Czasopisma wydawane przez zgromadzenie księży misjonarzy św. Wincentego w XIX i XX w.*, „Folia Historica Cracoviensia” 12 (2006), s. 123.

⁶¹ To żeńskie zgromadzenie zakonne na prawie papieskim, założone przez Marię Teresę Ledóchowską, zajmujące się wspieraniem misyjnej działalności Kościoła katolickiego. Czyniło to poprzez wydawanie czasopism i książek, organizowanie konferencji o tematyce misyjnej oraz gromadzenie środków materialnych. Por. R. Dziura, *Sodalicja św. Piotra Klawera*, w: EK, t. 18, Lublin 2013, kol. 525-526.

słowach autor publikacji przypomniał, iż każdy, choćby najmniejszy, wysiłek złożony na cel misji nie był bezowocny, wzywając jednocześnie do solidarności i pracy w grupach, sekcjach czy bractwach misyjnych⁶².

1.2.1.2. Odezwy

Obok artykułów „Przegląd Diecezjalny” zamieszczał także odezwy skierowane do duchowieństwa. Te dotyczące spraw misyjnych kierował do współpracowników ks. Józef Pawłowski – w swoim imieniu lub reprezentując działającą w diecezji Komisję Misyjną.

Na łamach diecezjalnego periodyku znalazły się dwa tego typu teksty i były one efektem rozesłanego do wszystkich parafii kwestionariusza. Jeden z nich umieszczono w listopadowym numerze „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” i wynikało z niego, iż idea misyjna w diecezji kieleckiej była w stadium początkującym i pozostawała w tyle w odniesieniu do innych diecezji w Polsce. Autor zauważył przy tym, że wszystkie parafie, z których nadesłano kwestionariusz, należycie przeżywały uroczystość Objawienia Pańskiego, gdyż tego dnia głoszone kazania o tematyce misyjnej oraz zbierano fundusze na rzecz misji. Ks. Pawłowski ubolewał, iż w niewielkiej liczbie parafii istniały bractwa lub towarzystwa misyjne, co z kolei wiązało się ze sprawą kolportażu i lektury prasy misyjnej. Tekst stał się również okazją do przypomnienia duchowieństwu, że z woli papieża 6 stycznia był dniem szczególnej troski o misje, zatem głosiło się kazania misyjne, a zebraną tacę przesyłało do kurii diecezjalnej⁶³.

Druga tego typu publikacja znalazła się w marcowym numerze „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” pochodzącym z 1929 roku i również przedstawiała efekty rozesłanego do parafii kwestionariusza. Ks. Józef Pawłowski zauważył wzrost zainteresowania tematyką misyjną, zarówno wśród duchowieństwa, jak i wiernych świeckich, o czym świadczyła większa liczba nadesłanych odpowiedzi oraz przekazane statystyki. Na podstawie nadesłanych informacji autor poinformował, iż w diecezji rozwijały się takie organizacje misyjne, jak Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary, Papieskie Dzieło Dzieciństwa Pana Jezusa, Związek Misyjny Polek, Polskie Towarzystwo Misyjne i Związek Misyjny Duchowieństwa. Ponadto wspominał o wzmoczonych staraniach dotyczących zbiórek na misje, zarówno funduszy do puszek, jak

---

⁶² Por. J. Pawłowski, *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 13 (1926) 12, s. 205-209.

⁶³ Por. J. Pawłowski, *Z ruchu misyjnego w naszej diecezji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 15 (1928) 11, s. 185-186.

i dewocjonaliów. W końcowych akapitach ks. Pawłowski zamieścił kilka ważnych ogłoszeń obejmujących kwestie członkostwa oraz należytego przekazywania na misje zebranych przez księży funduszy⁶⁴.

1.2.1.3. Recenzje

Do przywołanych powyżej publikacji zamieszczonych w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” dodać należy także recenzje. Periodyk ten posiadał dość pokaźną rubrykę, w której znajdowały się recenzje wartościowych książek dotyczących hagiografii, teologii oraz duszpasterstwa.

Wśród nich znalazł się również jeden tekst dotyczący publikacji o charakterze misyjnym. W numerze z grudnia 1925 roku ks. Pawłowski podjął się zrecenzowania książki ks. Józefa Krzyszkowskiego SJ, który zatytułował swoją publikację *Przez pola misyjne*. Autor recenzji zauważył, że redaktor naczelny „Misji Katolickich” napisał tę książkę w celu zwiększenia zainteresowania kwestiami misji. O. Krzyszkowski podawał w niej stan liczebny i religijny ludności w krajach misyjnych, a także opisywał pracę misjonarzy, również Polaków. Ks. Pawłowski podkreślił wartość tej publikacji, ponieważ uzmysławiała czytelnikom, jak wiele pozostawało jeszcze do zrobienia w sprawach misyjnych i jak wielu ludzi nie usłyszało jeszcze Dobrej Nowiny⁶⁵.

1.2.2. Publikacje o charakterze misyjnym zamieszczone w „Przeglądzie Homiletycznym”

Ks. Józef Pawłowski jako wykładowca seminarium duchownego, a następnie jego rektor, w czasie dwudziestolecia międzywojennego dzielił się swoją wiedzą nie tylko podczas prowadzonych zajęć czy głoszonych prelekcji, lecz – tak jak przywołano powyżej – również poprzez diecezjalne czasopisma⁶⁶. Obok wspomnianego już czasopisma ks. Pawłowski publikował także w „Przeglądzie Homiletycznym”, w którym w latach 1923-1936 znalazły się aż 52 jego publikacje. W przeważającej liczbie były to recenzje, gdyż było ich aż 48, zaś pozostałą część stanowiły pomoce do użytku homilety. Wśród tekstów autorstwa ks. Józefa Pawłowskiego podkreślić należy pięć, które posiadały charakter misyjny.

---

⁶⁴ Por. J. Pawłowski, *Sprawy misyjne w diecezji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 3, s. 92-94.

⁶⁵ Por. J. Pawłowski, *Ks. Józef Krzyszkowski. Przez pola misyjne. Recenzja*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 12 (1925) 12, s. 214.

⁶⁶ Por. I. Łącka, *Rektorzy Seminarium Kieleckiego (1726-2002)*, s. 534-535.

W numerze 4 „Przeglądu Homiletycznego” z 1927 roku ks. Józef Pawłowski podjął się recenzji publikacji zatytułowanej *Praelectiones biblicae*, która przeznaczona była przede wszystkim do użytku akademickiego. Wspomnił, iż zaprezentowane przez niego dzieło składa się z dwóch tomów, gdzie pierwszy, objętościowo większy, posiada introdukcję biblijną wraz z egzegezą Ewangelii, zaś drugi dotyczy egzegezy pozostałych ksiąg Nowego Testamentu. Autor recenzji wskazał, iż publikacja cieszyła się ówczesnie bardzo przychylnymi opiniami, dzięki czemu stała się bardzo pożądaną pomocą do zgłębiania zagadnień dotyczących Pisma Świętego⁶⁷.

Kolejna recenzja ks. Józefa Pawłowskiego pojawiła się na łamach numeru 6 „Przeglądu Homiletycznego” w 1928 roku, a tym razem dotyczyła *Listów o. Jana Beyzyma SJ*, książki wydanej w Krakowie w 1927 roku. Ks. Pawłowski, doceniając obszerność publikacji zauważył, iż niewątpliwie może ona stanowić cenne źródło poszerzania misyjnych horyzontów czy przygotowywania homilii o tematyce misyjnej bądź rekolekcyjnej. Stanowiła ona ponadto ciekawą lekturę duchową, przedstawiającą trud i poświęcenie misjonarzy w codziennej ich posłudze⁶⁸.

Następną recenzję dotyczącą kwestii misyjnych, a sporządzoną dla tego periodyku przez ks. Pawłowskiego, znaleźć można w numerze 2 z 1929 roku. Autor podjął się w niej oceny dzieła *Propaganda Misyjna* autorstwa Hugona Mioni, które na język polski zostało przetłumaczone przez ks. Kazimierza Bajerowicza. Autor recenzji podkreślił, że jedną z większych przeszkód dla rozwoju misyjnego zaangażowania stanowi brak odpowiedniej literatury w tym zakresie. Dlatego też słusznie zauważył, że niniejsza publikacja, złożona z 12 syntetycznych wykładów, w sposób skuteczny wypełnia lukę w tym zakresie. Określił ją mianem swego rodzaju „katechizmu” czy „małego podręcznika misyjnego”, wyrażając przy tej okazji życzenie, by publikacja dotarła do jak największej liczby czytelników, zwłaszcza duchownych, a zawarta w niej treść śmiało była wykorzystywana zarówno w kazaniach, jak i konferencjach czy przemówieniach⁶⁹.

Przedostatnia recenzja ks. Józefa Pawłowskiego zamieszczona w „Przeglądzie Homiletycznym”, a dotycząca oceny publikacji związanej z zagadnieniami misyjnymi,

---

⁶⁷ Por. J. Pawłowski, *Simon Hadrianus. Praelectiones biblicae. Recenzja*, „Przegląd Homiletyczny” 5 (1927) 4, s. 313-314.

⁶⁸ Por. J. Pawłowski, *Listy o. Jana Beyzyma T.J. Recenzja*, „Przegląd Homiletyczny” 6 (1928) 1, s. 77-78.

⁶⁹ Por. J. Pawłowski, *Propaganda Misyjna. Recenzja*, „Przegląd Homiletyczny” 7 (1929) 2, s. 152.

pojawiła się w numerze 2 z roku 1930. Tym razem autor pochylił się nad dziełem ks. Franciszka Griveca, profesora Uniwersytetu w Lublanie, której tematem byli święci Cyryl i Metody. Książka nosząca tytuł *Św. Cyryl i Metody, Apostołowie Słowian*, jak zauważył ks. Pawłowski, była już znana członkom Towarzystwa Misyjnego, które szczególną troską otaczało sprawę ewangelizacji na ziemiach wschodnich. Akcentując tę kwestię, autor recenzji sugerował, iż pozycja ks. Griveca stanowiła wręcz idealne narzędzie do zwiększenia zainteresowania wiernych sprawą wzrostu religijnego ludzi żyjących na Wschodzie⁷⁰.

Ostatni tego typu tekst ks. Józefa Pawłowskiego, opublikowany na łamach „Przeglądu Homiletycznego”, znalazł się w numerze 4 z 1931 roku. Autor dokonał w nim recenzji pracy zbiorowej zatytułowanej *Żniwo Boże na zamorskich niwach*, która ukazała się w Polsce staraniem wydawnictwa księży jezuitów. Traktowała ona o zwyczajach, tradycjach, życiu politycznym i społecznym w krajach misyjnych, takich jak np. Chiny, Japonia, Korea czy Uganda. Ks. Pawłowski zwrócił uwagę na wielką wagę świadectw męczenników, które leżały u fundamentów tamtejszych wspólnot kościelnych. Wyraził przy tym życzenie, by publikacja ta, stanowiąc lekturę czy pomoc w działalności duszpasterskiej, przyczyniała się do wzrostu wiary i gorliwego jej wyznawania pośród katolików całego świata⁷¹.

2. Działalność PDRW, PDMD i PDPA

Kwestie misji, zajmujące bardzo ważne miejsce w życiu i posłudze ks. Józefa Pawłowskiego, nie ograniczały się jedynie do współpracy w Związku Misyjnym Duchowieństwa. Jego postawa w sposób wymowny ukazywała, iż sprawa głoszenia Ewangelii była nadrzędna wobec podziału na większe bądź mniejsze organizacje.

2.1. Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary

Warto podkreślić, iż zadanie tworzenia struktur Dzieła Rozkrzewiania Wiary w diecezji kieleckiej przypadło właśnie ks. Pawłowskiemu, będącemu wówczas dyrektorem diecezjalnym *Unio Cleri pro Missionibus*. Sam abp Nowowiejski zauważył, że kierowany przez niego związek ma nie tylko wspierać dzieło misyjne w ogólności, lecz także

---

⁷⁰ Por. J. Pawłowski, *Św. Cyryl i Metody. Apostołowie Słowian. Recenzja*, „Przegląd Homiletyczny” 8 (1930) 2, s. 157-158.

⁷¹ Por. J. Pawłowski, *Żniwo Boże na zamorskich niwach. Recenzja*, „Przegląd Homiletyczny” 9 (1931) 4, s. 317-318.

powinien podjąć się tworzenia i wspierania organizacji o charakterze misyjnym, które zdaniem Stolicy Apostolskiej powinny mieć charakter powszechny. Podkreślił, iż jednym z nich jest *Opus Propagationis Fidei*, które rozwijając się posiadało ówczynie swoje dyrekcje w czternastu diecezjach, zaś w sześciu nie zostały jeszcze one utworzone. Abp Nowowiejski w swoim piśmie zaakcentował również, że Rada Naczelna tego dzieła poprosiła papieża, by przedostatnia niedziela października miała szczególny charakter misyjny⁷².

2.1.1. Geneza i rozwój Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary w diecezji kieleckiej

Pierwsza informacja o Papieskim Dziele Rozkrzewiania Wiary, jaka została zamieszczona w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”⁷³, obecna była w numerze drugim z 1927 roku i stanowić miała pomoc dla organizacji misyjnych kół parafialnych. Wskazywała ponadto na historyczny rozwój stowarzyszenia i w razie pytań bądź wątpliwości odsyłała do biura misyjnego w seminarium duchownym⁷⁴.

Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary rozpoczęło swoją działalność w diecezji kieleckiej w kilku parafiach już w 1928 roku. Świadczy o tym wzmianka zamieszczona w listopadowym numerze „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego”, gdzie wymieniono wspólnoty parafialne, w których uruchomiono działania PDRW. Początkowo na terenie diecezji było to tylko sześć miejsc (Kielce, Łany Wielkie, Cisów, Sokolina, Zagnańsk, Cierno). Jednakże w tamtym okresie działalnością misyjną żywo zainteresowani byli

---

⁷² Por. [Aneks 6. pisma dotyczące funkcjonowania Związku Misyjnego Duchowieństwa], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 26-27. Brak struktur Dzieła Rozkrzewiania Wiary domagał się koordynacji działań za pośrednictwem Związku Misyjnego Duchowieństwa, dlatego też abp Nowowiejski w korespondencji z redaktorem „Misji Katolickich” ks. J. Krzyszkowskim zauważył, że dzieło to wymagało wielkiej troski. Pragnąc usprawnić organizację Dzieła Rozkrzewiania Wiary, arcybiskup zaakceptował inicjatywę drukowania broszur i kwestionariuszy, a także podjął decyzję, by czasopismo „Misje Katolickie” stanowiło organ prasowy dzieła. Por. A. Nowowiejski, *Pismo do ks. red. J. Krzyszkowskiego w sprawie Dzieła Rozkrzewiania Wiary*, w: *Listy z Tumskiego Wzgórza. Pozostałe listy pasterskie oraz orędzia, dekryty i zarządzenia, a także fragmenty korespondencji bł. abp. Antoniego Juliana Nowowiejskiego z lat 1909-1940*, red. T. Żebrowski, W. Banasiak, H. Seweryniak, Płock 2008, s. 157-158.

⁷³ Periodyk ten stanowił niezastąpione źródło w przekazywaniu informacji koniecznych dla należytej posługi duszpasterskiej. Ponadto był środkiem, poprzez który duchowieństwo diecezji kieleckiej mogło zapoznać się z bieżącym nauczaniem papieskim, również w kwestii misyjnej działalności Kościoła. Szerzej na ten temat zob. Pius XI, *O niesieniu pomocy misjom*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 13 (1926) 5, s. 77-85; Pius XI, *O niesieniu pomocy misjom*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 13 (1926) 6-7, s. 101-106; Pius XI, *O skoordynowaniu Papieskich Dzieł Misyjnych*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 11, s. 261-265.

⁷⁴ Por. *Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 14 (1927) 2, s. 48.

wierni takich parafii, jak Książ Wielki, Rogów, Pacanów i Niegardów, co niewątpliwie stanowiło bardzo dobry fundament do utworzenia tam struktur PDRW⁷⁵.

Rozwijające się w Polsce Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary, stając się samodzielnym, rządziło się swoim statutem⁷⁶ i posiadało prezesa krajowego w osobie ks. K. Bajerowicza⁷⁷. Dlatego też 26 lutego 1929 roku miało miejsce pierwsze walne zebranie PDRW, na którym obecny był także kapłan diecezji kieleckiej, ks. Jan Śliwakowski. W sprawozdaniu ze zjazdu, przesłanego do wszystkich diecezji w Polsce, ks. Bajerowicz podsumował pierwszy rok funkcjonowania dzieła, podkreślając hojność darczyńców oraz chęć wstąpienia do PDRW wielu osób. Ponadto w trakcie obrad uchwalono, aby przeprowadzić jednokrotną zbiórkę na rzecz katechistów⁷⁸, utworzyć rady diecezjalne PDRW, ustanowić w diecezjach grono kapłanów odwiedzających parafie z referatami misyjnymi, w periodykach diecezjalnych wygospodarować miejsce na sprawy misyjne, należycie zająć się sprawami finansowymi, jak choćby założyć konto bankowe, zamontować skarboneę dla składania ofiar na PDRW, a także zatroszczyć się o kolportaż i lekturę „Roczników PDRW”⁷⁹.

Fakt pierwszego walnego zebrania PDRW bardzo mocno wpłynął na organizację struktur diecezjalnych PDRW na ziemi kieleckiej, czego skutkiem niewątpliwie było

---

⁷⁵ Por. *Z ruchu misyjnego naszej diecezji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 15 (1928) 11, s. 186.

⁷⁶ Por. *Statut Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary w Polsce*, w: *Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary na całym świecie*, red. K. Bajerowicz, Poznań 1928, s. 16-23.

⁷⁷ Ks. Kazimierz Bajerowicz urodził się 19 lutego 1877 roku w Śremie. Studiował w Instytucie Katolickim w Paryżu oraz na Uniwersytecie św. Apolinarego w Rzymie. Święcenia kapłańskie przyjął w 1899 roku w Rzymie. Był rektorem katolickiej misji polsko-litewskiej w Londynie, dyrektorem Kancelarii Konsystorza Poznańskiego, a także prepozytem kościoła pw. Ducha Świętego w Pniewach. Przy swoich wielu obowiązkach udzielał się w różnych stowarzyszeniach religijnych i społecznych. Nade wszystko jednak jego zainteresowania skupiały się na misjach i ich propagowaniu. Od 1929 roku był prezesem krajowym Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary oraz Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła. Był także autorem wielu publikacji oraz redaktorem czasopism o tematyce misyjnej. Zmarł 28 lipca 1943 roku w Pniewach, niedaleko Poznania. Por. F. Lenort, *Bajerowicz Kazimierz Konrad Władysław*, w: EK, t. 1, Lublin 1985, kol. 1265.

⁷⁸ Termin ten stanowił podstawę do refleksji dotyczącej rozwoju terminologii misyjnej w języku polskim. W. Kluj wysunął hipotezę mówiącą, iż pojęcie „katechista” pojawiło się w języku polskim na skutek przeniknięcia do tego języka za sprawą polskich misjologów studiujących przed II wojną światową w ośrodkach naukowych we Francji, Niemczech czy Włoszech. Zarysował przy tym istniejącą obecnie w języku polskim różnicę zachodzącą pomiędzy terminami „katecheta” oraz „katechista”, wskazując, iż kwestia ta pozostaje nierozwiązana w sposób definitywny. Por. W. Kluj, *Rozwój polskiej terminologii misyjnej na przykładzie słów „katecheci/katechiści”*, CT 75 (2005) 4, s. 208-212.

⁷⁹ Por. [Sprawozdanie z Pierwszego Walnego Zebrania PDRW], w: *Acta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 34-37; *Pierwsze Walne Zebranie Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary w Polsce*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 15 (1928) 8-9, s. 143-146.

powstawanie parafialnych oddziałów PDRW⁸⁰. O liczbie ich utworzenia informował już marcowy numer „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” z 1929 roku, zaś szczegółowa lista parafii wraz z liczbą osób zrzeszonych w PDRW wyglądała w ten sposób:

Parafia	Liczba osób należących do PDRW
Bieliny	50
Bogucice (przy Kółku Różańcowym)	150
Bolmin	50
Brzeziny	140
Cierno	70
Daleszyce (przy tercjarstwie)	16
Dzierżów (przy bractwie różańcowym)	30
Jędrzejów, par. bł. Wincentego Kadłubka	40
Jurków	135
Kalina Wielka	50
Kargów (przy tercjarstwie)	98
Kielce (przy Kongregacji Jasnogórskiej)	450
Kielce (przy Sodalicji Pań)	150
Kozłów Miechowski (przy Kółku Różańcowym)	60
Książ Mały	150
Łany Wielkie	21
Pacanów (przy Kółku Różańcowym)	(brak danych)
Piotrkowice Stopnickie	72
Sędziszów	14
Sieciechowice (przy tercjarstwie)	32
Święta Katarzyna	70

⁸⁰ Wkład w promocję Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary miało w ówczesnym czasie również radio. Włączenie się mediów w tę sprawę w realiach dwudziestolecia międzywojennego było rzeczą, która w niewyobrażalny sposób pomagała w dotarciu z ewangelicznym przekazem do szerokiego grona odbiorców. Wielki wkład w zainicjowanie i wygłaszanie audycji misyjnych miał ks. K. Bajerowicz, będący prezesem krajowym PDRW. Akcentując rolę radia w tamtejszej epoce, dokładał wszelkich starań, aby audycje o tematyce misyjnej pojawiały się na antenie przynajmniej raz w tygodniu. Ponadto wspierał wysiłki duchownych promujących PDRW oraz misyjną działalność Kościoła w ogólności, a posługujących w większych miastach, takich jak Warszawa, Poznań, Kraków, Wilno czy Katowice. Pragnął, by programy radiowe mówiące o misjach docierały do uszu wszystkich Polaków, a stacje, w których były one nadawane, swym zasięgiem obejmowały cały kraj. Por. *Radjo w Polsce na usługach Misyj Katolickich*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 10, s. 256-257.

Tumlin	10
Wolbrom (przy Stowarzyszeniu Młodzieży)	24
Zadroże	20
Zagnańsk	180
Zborówek	100
Złotniki (przy Kółku Różańcowym)	120
Żarnowiec	50

W celu osiągnięcia jak największej systematyczności w podejmowanych wysiłkach na polu misyjnym podjęto decyzję, aby rodzącymi się strukturami Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary w diecezji kieleckiej zajął się ks. Jan Śliwakowski, będący ówczesnie wikariuszem w parafii Bieliny. Wskazano również, aby wszelką korespondencję przysyłać do Biura Misyjnego, to jest na adres seminarium kieleckiego, którym kierował ks. Józef Pawłowski⁸¹.

Troskę o jak najlepszą kondycję PDRW w Polsce wyrażały komunikaty, jakie do diecezji wysyłało Prezydium Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary oraz Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła. W jednym z nich, datowanym na 28 listopada 1929 r., wskazano, aby odpowiedzialni za funkcjonowanie PDRW w diecezjach dołożyli jeszcze większych starań w sprawie zwiększenia liczby osób zrzeszonych w tym dziele. Odezwa ta nie pozostała bez odpowiedzi w diecezji kieleckiej, ponieważ od momentu zainicjowania w niej struktur PDRW, zwiększała się liczba parafii, gdzie były one obecne⁸².

Komunikat zawarty w grudniowym numerze „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” z 1930 roku ukazał, jak wyglądała organizacja dzieła w roku poprzednim, stanowiąc przy tym swoistą odpowiedź na kwestionariusz rozesłany do wszystkich parafii diecezji⁸³. W pierwszej kolejności podkreślono, że na nadesłane pismo odpowiedziało

⁸¹ Por. *Sprawy misyjne w diecezji*, s. 92-93.

⁸² Por. [*Odezwa dotycząca spraw bieżących dla funkcjonowania PDRW i PDPA*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 54.

⁸³ Już w 1929 roku ks. Józef Pawłowski informował, że Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary cieszyło się w diecezji wielkim powodzeniem, co widać w sprawozdaniu za tenże rok umieszczonym w diecezjalnym periodyku. Por. *Sprawozdanie z konferencji księży dziekanów*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 12, s. 302.

128 parafii, w których to istniało PDRW. Liczba członków dzieła w poszczególnych parafiach przedstawiała się tak:

Parafia	Liczba osób należących do PDRW
Bieliny	50
Bogucice	40
Bolmin	40
Brzeziny	260
Chęciny	100
Chmielnik	70
Chodów	170
Cierno	180
Daleszyce	41
Działoszyce	20
Dzierzgów	60
Grzymałków	90
Jędrzejów par. bł. Wincentego Kadłubka	72
Kalina Wielka	50
Kargów	98
Kielce par. św. Krzyża	103
Kielce, Karczówka	20
Kije	180
Koszyce	60
Kozłów	120
Książ Mały	116
Książ Wielki	150
Lisów	40
Łany Wielkie	36
Małogoszcz	24
Mieronice	20
Pacanów	180
Pelczyska	20
Pierzchnica	180

Piotrkowice Stopnickie	100
Rachwałowice	30
Rokitno	15
Sędziszów	14
Strawczyn	50
Sułoszowa	20
Szczekociny	27
Szreniawa	310
Święta Katarzyna	70
Tumlin	50
Wolbrom	93
Zadroże	70
Zagnańsk	118
Zborówek	110
Złotniki	120
Żarnowiec	100

Ponadto dzieło funkcjonowało w Ostrowcach, Jurkowie, Ogrodzieńcu, w parafii św. Wojciecha w Kielcach, Skale, Dzierążni, Miechowie i Korytnicy, lecz nie podano jak było ono liczne⁸⁴.

W sprawozdaniu za rok 1930 dostrzegalny był wzrost liczby parafii, z których napłynęły kwestionariusze misyjne, gdyż, jak już zauważono, w roku wcześniejszym było ich 129, zaś w obecnym już 160. Liczba członków w tamtym okresie przedstawiała się w następujący sposób:

Parafia	Liczba osób należących do PDRW
Bieliny	50
Bodzentyń – Św. Katarzyna	70
Bolmin	30
Brzeziny	290
Busko	60

⁸⁴ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 17 (1930) 12, s. 145.

Chęciny	100
Chmielnik	80
Chodów	170
Chrząstków [sic!]	10
Cierno	180
Cisów	40
Daleszyce	41
Dębno	12
Działoszyce	300
Dzierążnia	16
Dzierzgów	40
Gołaczowa	86
Gołcza	20
Grzymałków	90
Janina	50
Jędrzejów, par. bł. Wincentego Kadłubka	70
Jurków	(brak danych)
Kalina Wielka	50
Kargów	150
Kielce, Karczówka	92
Kielce, par. katedralna Kongr. Jasnogórska	350
Kielce, par. katedralna Sodalicja Pań	150
Kielce, par. św. Krzyża	150
Kielce, par. św. Wojciecha	(brak danych)
Kije	(brak danych)
Konieczpol	150
Koszyce	80
Kozłów Miechowski	120
Krasocin	40
Książ Mały	110
Książ Wielki	200

Lisów	97
Łany Wielkie	28
Małogoszcz	30
Michałów	15
Mieronice	20
Mierzgów	93
Minoga	53
Młodzawy	20
Ogrodzieniec	30
Pęczyska	(brak danych)
Piasek Wielki	20
Pierzchnica	40
Pilica	(brak danych)
Piotrkowice Stopnickie	100
Podlesie	16
Rachwałowice	30
Raławice Olkuskie	18
Sędziszów	14
Skala pod Ojcowem	70
Sokolniki	20
Strawczyn	50
Sułoszowa	20
Szczekociny	20
Szreniawa	370
Tumlin	150
Uniejów	30
Wolbrom	130
Zadroże	70
Zagnańsk	118
Zborówek	110
Złotniki	30

Żarnowiec	100
-----------	-----

Ponadto podkreślono, iż w roku sprawozdawczym 1929-1930 na terenie diecezji kieleckiej przybyło 17 nowych kół parafialnych PDRW⁸⁵.

W sprawozdaniu za rok 1931, które umieszczone zostało w majowym numerze „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” z roku 1932, zaobserwowano drastyczny spadek odpowiedzi na kwestionariusz rozesłany do wszystkich parafii diecezji, ponieważ było ich jedynie 44. Według sprawozdania Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary było w tym czasie obecne w 43 parafiach diecezji kieleckiej, a były to:

Parafia	Liczba osób należących do PDRW
Bodzentyn – Św. Katarzyna	70
Brzeziny	300
Busko	170
Chmielnik	80
Chotel Czerwony	40
Chrzastów	90
Cierno	80
Cisów	25
Daleszyce	40
Działoszyce	300
Dzierzgów	30
Grzymałków	90
Imbramowice	220
Irządze	(brak danych)
Janina	50
Jędrzejów, par. bł. Wincentego Kadłubka	50
Jurków	20
Kalina Wielka	50
Kielce, Karczówka	90

⁸⁵ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 18 (1931) 3, s. 93.

Kielce, par. katedralna Kongr. Jasnogórska	350
Kielce, par. katedralna Sodalicja Pań	150
Kielce, par. św. Krzyża	200
Kielce, par. św. Wojciecha	200
Koszyce	80
Krasocin	50
Książ Mały	110
Leszczyny	310
Łany Wielkie	20
Małogoszcz	30
Mieronice	20
Minoga	40
Oleśnica	(brak danych)
Olkusz	600
Podlesie	16
Stopnica	20
Strawczyn	50
Sułoszowa	200
Szreniawa	370
Tumlin	150
Wolbrom	130
Zadroże	70
Zagnańsk	40
Zborówek	(brak danych)

Dodać należy, iż w roku 1931 udało się utworzyć grupy PDRW w czterech nowych parafiach⁸⁶.

---

⁸⁶ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 19 (1932) 5, s. 158.

Rok 1932 przyniósł lekkie ożywienie w kwestii odpowiedzi na przesłany do parafii coroczny kwestionariusz. Za 1931 rok do Biura Misyjnego wpłynęło ich 101, pokazując następującą strukturę PDRW na terenie diecezji:

Parafia	Liczba osób należących do PDRW
Bodzentyń – Św. Katarzyna	60
Brzeziny	300
Busko	170
Chęciny	(brak danych)
Chmielnik	40
Chrzastów	130
Chotel Czerwony	39
Daleszyce	23
Działoszyce	300
Dzierzgow	30
Goleniowy	30
Gołcza	(brak danych)
Grzymałków	70
Imbramowice	220
Irządze	200
Iwanowice	5
Jangrot	10
Janina	50
Jędrzejów, par. bł. Wincentego Kadłubka	50
Kielce, Karczówka	100
Kielce, par. katedralna (Sodaliczja Pań)	150
Kielce, par. katedralna (Kongr. Jasnogórska)	350
Kielce, par. św. Krzyża	226
Kielce, par. św. Wojciecha	200
Konieczpol	120
Kosów	15
Koszyce	80

Kozłów Miechowski	30
Krasocin	50
Książ Mały	42
Leszczyny	290
Łany Wielkie	16
Małogoszcz	30
Mieronice	20
Minoga	32
Mierzwin	30
Oleśnica	38
Olkusz	700
Oksa	10
Piotrkowice k. Chmielnika	100
Przyłęk	10
Sokolniki	21
Słupia	(brak danych)
Szreniawa	440
Sułoszowa	200
Tumlin	140
Wolbrom	130
Zadroże	70
Zagnańsk	49
Złotniki	145

Powyższe dane ukazywały niewielki wzrost w porównaniu z poprzednim rokiem sprawozdawczym. W 1932 roku Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary było obecne w 50 parafiach diecezji kieleckiej⁸⁷.

Kolejny rok przyniósł ponowny spadek zainteresowania rozesłanym do parafii kwestionariuszem, w efekcie czego do Biura Misyjnego nadesłano odpowiedzi z 55

---

⁸⁷ Por. *Sprawy misyjne. Sprawozdanie diecezji kieleckiej za rok 1932*, s. 149.

parafii. W sprawozdaniu za 1933 rok struktury PDRW w diecezji kieleckiej przedstawiały się w taki sposób:

Parafia	Liczba osób należących do PDRW
Bodzentyń –Św. Katarzyna	60
Brzeziny	312
Busko	150
Chmielnik	40
Chotel Czerwony	39
Chroberz	(brak danych)
Chrzastów	170
Daleszyce	23
Dzierzgów	30
Goleniowy	35
Gołcza	(brak danych)
Grzymałków	70
Hebdów	3
Imbramowice	240
Irządze	200
Jangrot	10
Jędrzejów, par. bł. Wincentego Kadłubka	70
Kalina	100
Kielce, Karczówka	100
Kielce, par. katedralna	501
Kielce, par. św. Krzyża	246
Kielce, par. św. Wojciecha	210
Koniecpol	120
Kossów	28
Koszyce	30
Kościelec	(brak danych)
Kozłów Miechowski	35
Krasocin	50
Książ Mały	111

Książ Wielki	(brak danych)
Leszczyny	330
Łany Wielkie	22
Łopuszno	41
Małogoszcz	30
Mieronice	20
Mierzwin	30
Minoga	22
Oleśnica	38
Olkusz	850
Piotrkowice k. Chmielnika	110
Sancygniów	24
Słupia	30
Sokolniki	22
Szreniawa	430
Tumlin	130
Wiślica	250
Wolbrom	130
Zadroże	60
Zagnańsk	37

Powyższe zestawienie wskazywało, iż w roku sprawozdawczym 1933-1934 PDRW obecne było w 49 parafiach diecezji. Należy jednak podkreślić, że niektóre parafie mimo istnienia rozmaitych grup prowadzących działalność wspierającą misję, nie przysłały odpowiedzi na nadesłany z Biura Misyjnego kwestionariusz, co sprawiało, iż podane dane nie do końca odzwierciedlały stan faktyczny obecności PDRW w diecezji kieleckiej⁸⁸.

W okresie przedwojennym na kartach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” znalazło się jeszcze tylko jedno sprawozdanie z działalności Biura Misyjnego oraz organizacji misyjnych, które ono koordynowało. Pochylając się nad kwestią obecności i działań prowadzonych w diecezji na rzecz Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary,

⁸⁸ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 21 (1934) 10, s. 249-250.

dostrzeżono, że PDRW (wraz z PDPA) znajdowało się w 35 parafiach bez podawania liczby należących do organizacji członków. Były to następujące parafie: Zagnańsk, Mieronice, Kielce (par. św. Wojciech), Leszczyny, Olkusz, Kielce (par. św. Krzyża), Sokolniki, Książ Mały, Kielce katedra, Poręba Górna, Szreniawa, Kidów, Kalina Wielka, Konieczno, Smardzowice, Działoszyce, Poborowice, Bydlin, Sławków, Hebdów, Dzierzgow, Jangrot, Krasocin, Książ Wielki, Obiechów, Grzymałków, Chotel Czerwony, Chmielnik, Łany Wielkie, Nawarzyce, Krzyżanowice, Busko-Zdrój, Chrzastów, Tarczek oraz Przegonia⁸⁹.

Przywołane dane, zawarte w corocznych sprawozdaniach ukazujących się w diecezjalnym periodyku, w sposób jednoznaczny wskazywały nie tylko na obecność struktur PDRW w diecezji, lecz również poprzez dane liczbowe przedstawiały ich kondycję. Niestety wraz z upływem czasu zauważalnym stał się spadek zainteresowania duchowieństwa chociażby kwestiami administracyjnymi i statystycznymi. Prowadziło to z kolei do braku mobilizacji wśród członków PDRW, co przekładać się mogło na zmniejszenie zaangażowania w pracę na rzecz misji bądź nawet rezygnację z uczestnictwa w tej organizacji.

2.1.2. Niedziela Misyjna corocznym świętem Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary w diecezji kieleckiej

Niewątpliwie jednym z największych dorocznych przedsięwzięć Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary była i jest Niedziela Misyjna. Kwestia ta stanowiła również przedmiot wielu działań duszpasterskich podejmowanych w diecezji kieleckiej, podkreślających misyjną działalność Kościoła.

Warto nadmienić, iż papież Pius XI, zachęcając do modlitwy w intencji misji, pragnął, by miała ona charakter stałej, codziennej, nie zaś tylko okazjonalnej. Z tej właśnie racji Rada Wyższa PDRW zwróciła się do papieża z prośbą o ustanowienie w Kościele powszechnym dnia, w którym wszyscy wierni na całym świecie zanosiliby wspólne modlitwy w intencji misji⁹⁰. Wnioski zamieszczone w skierowanym do papieża

---

⁸⁹ Por. *Sprawy misyjne. Roczne sprawozdanie Związku Mis. Duchowieństwa i Biura Misyjnego za rok administracyjny 1935*, s. 146.

⁹⁰ „In concreto il Consiglio Superiore Generale umilmente supplica:

1) che venga fissata una Domenica, segnatamente la penultima di Ottobre, come Giornata di preghiere e di propaganda missionaria in tutto il mondo cattolico;

liście ukierunkowywały Niedzielę Misyjną na szerzenie idei Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary. Ponadto dzień ten poprzez modlitwę za misjonarzy i składanie ofiar miał stanowić bazę dla ich owocnego działania. Zabiegi te zaowocowały powstaniem istniejącego w obecnej formie Światowego Dnia Misyjnego, znanego w naszej ojczyźnie jako Niedziela Misyjna⁹¹.

2.1.2.1. Organizacja i przeżywanie Niedzieli Misyjnej w diecezji kieleckiej

Przedsięwzięcia podejmowane w diecezji kieleckiej podczas Niedzieli Misyjnej związane były nade wszystko z głoszeniem kazań o tematyce misyjnej, organizowaniem wystaw czy prelekcji. Zachęcając wiernych do jak największego misyjnego zaangażowania, z polecenia papieża Piusa XI, dokonywano także zbiórki funduszy przeznaczonych w całości na rzecz Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary⁹². Tego typu akcje weszły do praktyki duszpasterskiej, co stanowiło środek mobilizujący dla osób zaangażowanych w parafialne struktury PDRW⁹³.

Nie powinien więc dziwić fakt, iż w październikowym numerze „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” umieszczono informację przypominającą duchowieństwu o charakterze tego dnia. Wskazano, iż dzień ten papież Pius XI ustanowił jako poświęcony na rzecz modlitwy i propagandy misyjnej, a także przypomniano, by szczególną uwagę

---

2) che in detta Domenica in tutte le Messe si aggiunga come Colletta imperata pro re gravi l'orazione Pro Propagatione Fidei;

3) che la predicazione in tale Domenica sia di carattere missionario con particolare riflesso all'Opera della Propagazione della Fede, eccitando i fedeli ad iscriversi all'Opera medesima: non intendendosi peraltro limitare necessariamente la predicazione alle sole Missioni;

4) che si conceda l'Indulgenza Plenaria, applicabile ai Defunti, a quanti in tale Domenica si comunicheranno e pregheranno per la conversione degli infedeli;

5) Il Consiglio Superiore Generale inoltre umilmente domanda che in occasione di Feste e Congressi Missionari si possa celebrare la Messa votiva solenne Pro Propagatione Fidei”. Sacra Congregatio Rituum, *Rescriptum de paenultima octobris dominica precibus et actioni pro missionibus peculiariter addicenda*, w: AAS 19 (1927), s. 24.

⁹¹ Por. B. Michalski, *Fundusz Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary w służbie ewangelizacji* (SiMM 44), Warszawa 2017, s. 62-63.

⁹² Papież Pius XI nawoływał do zwiększenia misyjnego zapału zwłaszcza wśród duchowieństwa, szczególnie poprzez wzywianie do składania ofiar na rzecz Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary i popierania czynem tej inicjatywy. Podkreślił przy tym, że duchowieństwo nie powinno wstydzić się podejmowania trudu zbiórki funduszy na rzecz misji, lecz wspierać ją wszelkim możliwym wysiłkiem. Por. Pius XI, *Rerum Ecclesiae*, w: AAS 18 (1926), s. 72; K. Bajerowicz, *O poparcie dla misyj*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 8-9, s. 218-219; K. Bajerowicz, *Pomoc misjom*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 10, s. 247-251; *Jak pogodzić współpracę misyjną z interesami parafii i ojczyzny?*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 22 (1935) 4, s. 117-119; M. Basałaj, *Misje w nauczaniu papieża Benedykta XV i Piusa XI*, AMP 16 (2008), s. 63-64.

⁹³ Por. A. Kaleta, *Błogosławiony ks. Józef Pawłowski jako organizator dzieł misyjnych w diecezji kieleckiej*, s. 362; M. Kacprzyk, *Propagatorzy idei misyjnej w Kościele kieleckim w XX wieku*, s. 255.

zwrócić na istnienie PDRW i zachęcać do włączenia się w to dzieło. Krótki komunikat zawarty w diecezjalnym periodyku podkreślał również bogactwo darów duchowych, czyli odpustów, które uzyskać mogą członkowie Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary⁹⁴.

To, jak wielką wagę w ówczesnym świecie posiadała Niedziela Misyjna, podkreślało pismo autorstwa ks. K. Bajerowicza, prezesa krajowego PDRW, a datowane na 4 września 1929 roku. Już sam nagłówek dokumentu wskazywał, w jaki sposób traktowano przygotowania do Niedzieli Misyjnej i samo jej przeżywanie, gdyż wspomniane pismo opatrzone było sformułowaniem „SPRAWA PILNA”. Dopiero po takim wstępie ks. Bajerowicz przeszedł do istoty problemu i przypomniał dyrektorom PDRW w całej Polsce o zbliżającej się Niedzieli Misyjnej, która w 1929 roku wypadła dnia 20 października. Z tej właśnie racji prezes krajowy PDRW pisał, iż przynagła do wytężonych prac nade wszystko dyrektorów diecezjalnych. Działania te skupić się miały na promocji wydarzenia Niedzieli Misyjnej przy udziale diecezjalnej prasy, a także prelekcjach o tematyce misyjnej, skutkujących zakładaniem nowych kółek misyjnych oraz na kolportażu czasopism misyjnych. Ks. Bajerowicz zwrócił uwagę, że w niektórych miejscach w Polsce nawet poza Niedzielą Misyjną odbywały się nabożeństwa misyjne, które bywały łączone z kazaniem, Mszami Świętymi, składką na rzecz misji oraz adoracją Najświętszego Sakramentu. Zachęcił przy tej okazji do promocji takich działań⁹⁵.

Swoistą odpowiedź na odezwę ks. Bajerowicza stanowiły komunikaty publikowane w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”, przypominające duchowieństwu o randze i charakterze Niedzieli Misyjnej. Tego typu teksty ukazywały się w kieleckim periodyku kilkakrotnie, lecz nie corocznie. Mimo to były wymownym znakiem troski o należyte przeżywanie Niedzieli Misyjnej w całej diecezji kieleckiej. W komunikacie zamieszczonym we wspomnianym periodyku w październiku 1930 roku znajdowały się wytyczne co do Niedzieli Misyjnej. Po pierwsze, komunikat powtarzał informację o dacie najbliższej Niedzieli Misyjnej. Po drugie, wskazywał, że tej niedzieli podczas wszystkich Mszy Świętych należy zbierać ofiary na cele rozkrzewiania wiary. Po trzecie, zobowiązano duchownych, aby podczas Niedzieli Misyjnej głosili kazania mówiące o

---

⁹⁴ Por. *Niedziela Misyjna*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 15 (1928) 10, s. 163.

⁹⁵ Por. K. Bajerowicz, [*Komunikat o zbliżającej się Niedzieli Misyjnej w roku 1929*], w: *Akta Konsysoarskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 42-45.

misjach, zwłaszcza dotyczące działalności PDRW. Wreszcie po czwarte, komunikat podkreślał, iż tym spośród wiernych, którzy w tę niedzielę przystąpią do Komunii św. oraz pomodlą się o nawrócenie niewiernych, Kościół udziela łaski odpustu zupełnego, który mogli ofiarować za dusze czyścicowe. W następnej kolejności rzeczony komunikat zwrócił uwagę na wymogi związane z przynależnością nie tylko do Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary, lecz także do Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła oraz Papieskiego Dzieła św. Dzieciństwa Pana Jezusa⁹⁶.

Mobilizację do należytego przeżywania Niedzieli Misyjnej potwierdzają również inne teksty zamieszczane na łamach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego”, jak choćby te znajdujące się w numerze pochodzącym ze stycznia 1932 roku. W rubryce zatytułowanej „Sprawy misyjne” opisano relację z przygotowań do tego dnia. Autor tekstu podkreślił, że uroczystości związane z Niedzielą Misyjną miały charakter wyjątkowy, a to za sprawą zorganizowanej wystawy misyjnej oraz wizyty wieloletniego misjonarza w Afryce – ks. A. Konieczki. Misjonarz wygłosił dla alumnów seminarium ponad dwugodzinną prelekcję połączoną z prezentacją tamtejszych krajobrazów i życia ludzi tam żyjących, zilustrowaną za pomocą przeźroczy. Następnego dnia, czyli w niedzielę, ks. Konieczka wygłosił w katedrze kieleckiej dwa kazania o tematyce misyjnej, z których jedno skierowane było szczególnie do młodzieży, zaś drugie miało miejsce na uroczystej sumie. Po południu na deskach teatru odbyła się akademie misyjna, po czym ks. Konieczko wygłosił referat. Sala przeznaczona na to wydarzenie była przepełniona, a wielu chętnych nie mogło w ogóle wziąć w nim udziału z powodu braku biletów. Przed południem natomiast dokonano uroczystego otwarcia wystawy, która przygotowywana była pod okiem Diecezjalnej Komisji Misyjnej i przy udziale organizacji wspierających misje, takich jak Sodaliczka Mariańska Pań, Kongregacja Jasnogórska i Narodowa Organizacja Kobiet. Bardzo duża liczba eksponatów ofiarowanych na cel wystawy sprawiła, że cieszyła się ona ogromnym zainteresowaniem, a chętni mogli ją podziwiać do czwartku włącznie⁹⁷.

Rangę ustanowionej przez Piusa XI Niedzieli Misyjnej dostrzegali również alumni seminarium kieleckiego, zwłaszcza ci zrzeszeni w Kole Misyjnym. Świadczy o tym mógł tekst, który znalazł się w grudniowym numerze kieleckiego periodyku z 1937

---

⁹⁶ Por. *Dzień Propagandy Misyj*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 17 (1930) 10, s. 251-252.

⁹⁷ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 19 (1932) 1, s. 31-32.

roku. Była to relacja z wydarzeń przygotowanych właśnie na okoliczność przedostatniej niedzieli października. W sobotę 23 października 1937 roku alumni seminarium kieleckiego, w celu uczczenia o. Jana Beyzyma, misjonarza oraz patrona Koła Misyjnego, urządzili spotkanie, które rozpoczęło się referatem ks. Wojciecha Piwowarczyka na temat „Kapłan katolicki a misje”. Następnie orkiestra wykonała przygotowane na tę okoliczność utwory, a całość sobotniego spotkania zakończyło wystąpienie składające się z myśli o. Beyzyma, wygłoszone przez J. Banasiewicza, alumna trzeciego roku. Natomiast w samą Niedzielę Misyjną trzech kleryków należących do Koła Misyjnego wzięło udział w akademii misyjnej, podczas której wygłosili odczyt dotyczący życia i posługi o. Jana Beyzyma oraz przedstawiali ilustracje ukazujące pracę misjonarzy pośród rdzennych ludów Afryki, Azji, Ameryki i Australii⁹⁸.

2.1.2.2. Orędzia na Niedzielę Misyjną oraz inna korespondencja materiałem do refleksji i działalności duszpasterskiej na polu misyjnym w diecezji kieleckiej

Oprócz komunikatów przypominających o znaczeniu Niedzieli Misyjnej czy relacji z tego dnia przeżywanego w całej diecezji, kolejnym argumentem potwierdzającym obecność misyjnego zaangażowania wśród duchowieństwa kieleckiego była dystrybucja odezwo corocznie przygotowywanych na ten właśnie dzień. Docierając do duchowieństwa diecezji kieleckiej, stawały się one cennym materiałem do refleksji oraz podstawą do głoszonych przy okazji Niedzieli Misyjnej kazań.

Pierwsza odezwa na Niedzielę Misyjną, zachowana w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach, pochodzi z 1931 roku. Swą treścią nie tylko przypominała o charakterze zbliżającej się niedzieli, lecz uwypuklała najbardziej palące problemy, takie jak prześladowania Kościoła w Chinach, szkolnictwo w Indiach czy higiena w Afryce. Abp Salotti wskazał w niej także na nieustanną potrzebę gorliwości i wysiłków wszystkich katolików świata, które miały na celu pomoc misjonarzom w ich trudzie głoszenia Ewangelii⁹⁹.

---

⁹⁸ Por. *Niedziela Misyjna*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 24 (1937) 12, s. 363.

⁹⁹ Por. C. Salotti, *Odezwa na Niedzielę Misyjną*, w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 142-143; C. Salotti, *Odezwa na Niedzielę Misyjną*, w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 199.

W tym samym roku do duchowieństwa katolickiego na całym świecie abp Carlo Salotti skierował kolejne pismo, w którym wyraził swe wielkie uznanie za przeżywanie Niedzieli Misyjnej. W dokumencie zwrócił również uwagę na wdzięczność misjonarzy posługujących na wszystkich kontynentach świata. Jednocześnie podkreślił, iż rok 1932 będzie czasem dziesiątej rocznicy wydania motu proprio *Romanorum Pontificum*, mówiącej o Papieskich Dziełach Misyjnych¹⁰⁰.

Ks. Bajerowicz natomiast w piśmie zamieszczonym w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” z marca 1932 roku, dostrzegł, że choć PDRW w Polsce posiadało już dobrze rozwinięte struktury, nie mogło ograniczyć się do dotychczasowej działalności. Przywołując słowa abp. Salottiego, będącego wówczas sekretarzem Świętej Kongregacji Propagandy i zarazem prezesem generalnym PDRW, podkreślił, iż gorliwość na rzecz dzieła misyjnego z roku na rok wzrasta. Ponadto wyjaśnił, że fundament w działalności Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary stanowiła modlitwa, czy to osobista, czy prowadzona w parafiach poprzez różne nabożeństwa. To z kolei miało rodzić motywację do wzrostu zainteresowania PDRW wśród wiernych¹⁰¹.

Rozwijanie misyjnego zaangażowania u duchownych diecezji kieleckiej, a przez to w sposób pośredni również u wiernych, dokonywało się nade wszystko dzięki rozprowadzaniu treści o tematyce misyjnej. Realizowało się to poprzez korespondencję kurialną oraz dzięki „Kieleckiemu Przeglądowi Diecezjalnemu”. Warto jednak podkreślić, iż orędzia na Dzień Misyjny były również wygłaszane w Radiu Watykańskim, czego przykładem jest choćby to sporządzone na Niedzielę Misyjną 23 października 1932 roku. Abp Salotti przypomniał w nim, że misjonarz to swego rodzaju żołnierz, apostoł i męczennik. Prezes PDRW podkreślił, iż misjonarz to niejako bohater, który w trudzie codziennej posługi głosi Dobrą Nowinę. Świadomy trudnej sytuacji gospodarczej na całym świecie zauważył, że ten czas potrzebuje niewzruszonych heroldów, którzy zdolni będą do największych nawet poświęceń. Ukazał przy tej okazji, iż każdy katolik, tak bogaty, jak i ubogi, powinien włączyć się w to dzieło, jakim jest ewangelizacja świata¹⁰².

---

¹⁰⁰ Por. C. Salotti, [Pismo do dyrektorów diecezjalnych], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 152-153.

¹⁰¹ Por. K. Bajerowicz, *Od Prezydium Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 19 (1932) 3, s. 89-91.

¹⁰² Por. C. Salotti, *Orędzie na Dzień Misyjny 23 października 1932 r.*, w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 207-209.

Kielecki periodyk dawał duchowieństwu możliwość zapoznania się z orędziem i wykorzystania go w posłudze duszpasterskiej również w 1933 roku. Dokument przypominał nieustanną potrzebę wzrostu poparcia Dnia Misyjnego oraz wyjaśniał, że nakaz misyjny nie jest niczym w rodzaju rady czy zachęty, lecz dla wierzących w Chrystusa stanowi rozkaz. Abp Salotti stwierdził, iż każdy, kto upuścił na ziemię słowo Dobrej Nowiny, uczynił tak samo, jak gdyby upuścił Ciało Pańskie. Wskazał, że misjonarze wypełniali Jezusowe słowa i przekuwali je w czyn, nie oszczędzając swoich sił, dlatego też Dzień Misyjny był okazją to wyrażenia solidarności i jedności wobec nich. Ponadto abp Salotti dostrzegł, że choć działalność misyjna obejmowała także używanie dóbr doczesnych, to ich głębia tkwiła w wielkim zapleczu modlitewnym i moralnym. Z tej właśnie racji kładł on wielki nacisk na należyte przygotowanie Dnia Misyjnego¹⁰³.

W numerze z października 1934 roku również nie zabrakło orędzia z okazji Dnia Misyjnego. Abp Salotti wskazał w nim na bardzo ważne wówczas kwestie, które wiązały się ze stałą aktualnością mandatu misyjnego, troską o misjonarzy i miejsca ich posługiwania, a także panującymi chorobami dziesiątkującymi ludność. Z tej właśnie racji abp Salotti zwrócił się do całego Kościoła z corocznym przesłaniem przypominającym o odpowiedzialności wszystkich wiernych za dzieło misyjne. Zauważył, iż ogromną pomoc na rzecz misji dotychczas świadczyło PDRW. Prezydent Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary z bólem serca podkreślił, że ostatnie lata ukazały stały spadek ofiar składanych przez wiernych przy okazji Niedzieli Misyjnej. Pytając o przyczyny tego stanu rzeczy, tłumaczył, iż panujący w tamtym czasie kryzys gospodarczy nie był jedyną przyczyną tego zjawiska, a dając przykład małej, lecz solidarnej z misjonarzami parafii, podkreślił, jak ważna jest tego typu postawa. Dlatego też nawołując do powszechnej odpowiedzialności za dzieło misyjne, stwierdził, że Dzień Misyjny jest okazją do jej wyrażenia oraz do solidaryzowania się z posługującymi na misjach poprzez modlitwę za nich i materialny dar serca¹⁰⁴.

„Kielecki Przegląd Diecezjalny”, będąc periodykiem służącym duchowieństwu kieleckiemu w wymiarze duszpasterskim czy homiletycznym, opublikował orędzie na

---

¹⁰³ Por. K. Salotti, *Odezwa na Dzień Misyjny roku 1933*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 20 (1933) 8-9, s. 208-209.

¹⁰⁴ Por. C. Salotti, [*Odezwa na Dzień Misyjny dnia 21 października 1934 r.*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 327-330; K. Salotti, [*Odezwa na Dzień Misyjny dnia 21 października 1934 r.*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 21 (1934) 10, s. 225-232.

Dzień Misyjny także w 1935 roku. Jego autor, abp Salotti¹⁰⁵, widząc coraz większe zawirowania w Europie i świecie, z wielkim niepokojem kierował do wiernych Kościoła katolickiego słowa orędzia. Tłumaczył w nim, że każdy człowiek został stworzony na Boży obraz i podobieństwo, a równość ta domaga się, aby ci, którzy nie poznali jeszcze światła Ewangelii, mogli go doświadczyć i uczestniczyć w życiu narodów chrześcijańskich. Ponadto twierdził, że Kościół otrzymując nakaz szerzenia Dobrej Nowiny całemu stworzeniu, przez wieki posyłał na świat misjonarzy. Dodał, iż sprawa głoszenia Ewangelii w tym czasie staje się coraz trudniejsza, a to za sprawą europejskiego niżu demograficznego oraz wzrostu urodzeń w krajach misyjnych. Poza tym w postaci materializmu, modernizmu i innych błędów istnieje dla tych ludzi realne niebezpieczeństwo dotyczące ich życia nadprzyrodzonego. Prezentując przykład życia i postępowania misjonarza katolickiego, zauważył, iż postać ta powodowana miłością bliźniego była odrzucana przez przesiąknięty egoizmem i materializmem świat. Abp Salotti przypomniał również, że chrześcijaństwo wychodząc naprzeciw ludom ze swoją nauką i prawem, dźwignęło je z cywilizacyjnej ciemności. Nie powinien więc dziwić fakt, iż misjonarz katolicki jawi się w takim kontekście jako twórca cywilizacji, ucząc praw i zwyczajów, zażegnując spory i zaprawiając do życia we wspólnocie. Mając świadomość tej łączności między narodami chrześcijańskimi a narodami pogańskimi, abp Salotti wezwał z całą powagą do docenienia posługi misjonarzy. Okazją do tego był Dzień Misyjny, obchodzony 20 października 1935 roku, który miał być przeżywany pod znakiem gorliwej modlitwy i płynących z serca ofiar składanych na rzecz misji¹⁰⁶.

Nieustanną troskę o misyjne zaangażowanie ukazywały treści zawarte w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” z października 1936 roku, gdyż oprócz orędzia prezydenta PDRW znalazło się w nim dodatkowo słowo biskupa kieleckiego dotyczące

---

¹⁰⁵ W dokumencie zamieszczonym w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” znalazła się informacja dotycząca autorstwa orędzia, wskazująca na osobę abp. Salottiego. F. Jabłoński stwierdził natomiast, że w dwu przypadkach (chodzi o lata 1935 oraz 1938) ich autorem był prefekt Kongregacji, czyli kard. Pietro Fumasoni Biondi. Por. F. Jabłoński, *Apele i orędzia na Światowy Dzień Misyjny (1930-2010)* (SiMM 17), Gniezno 2010, s. 16.

¹⁰⁶ Por. K. Salotti, *Odezwa na Dzień Misyjny dnia 20 października 1935*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 22 (1935) 8-9, s. 203-208.

misji¹⁰⁷, a także orędzie Prezydium PDRW i PDPA¹⁰⁸. Abp Celso Costantini¹⁰⁹ już na początku odezwy na Dzień Misyjny wyjaśnił, że w maju 1936 roku z funduszu PDRW przekazano na rzecz misji 41 milionów lirów. Zestawił te dane z rokiem 1930, kiedy to przekazano na misje kwotę 67 milionów lirów, i zachęcił wszystkich wiernych do refleksji dotyczącej zaangażowania w dzieło misyjne Kościoła. Przywołał postać sędziwego biskupa-misjonarza, który na skutek wypadku na rzece stracił współtowarzysza i pozostawał w samotności, bez jakichkolwiek środków koniecznych do przeżycia. Oddalony od ludzkich osad oczekiwał na śmierć, lecz po dwóch dniach został odnaleziony przez przypadkowo przechodzącego w tamtej okolicy poszukiwacza złota. Abp Celso Costantini, podsumowując ten przykład, wyjaśnił, że był on świadectwem działania Bożej Opatrzności czuwającej nad misjonarzami. W dalszej części orędzia zauważył, jak wielką rolę w pomocy misjom miały Papieskie Dzieła Misyjne, które organizując swe struktury w krajach, diecezjach i parafiach, angażowały

---

¹⁰⁷ W komunikacie skierowanym do duchownych biskup przypominał o dwóch dorocznych uroczystościach szczególnie kierujących wzrok wiernych na sprawę misji katolickich. Wskazując na Niedzielę Misyjną oraz święto Trzech Króli, wyjaśnił, że momenty te przenikać miała modlitwa w intencji misji i misjonarzy oraz gromadzenie środków koniecznych do prowadzenia działalności misyjnej. Odwołując się do autorytetu papieża Piusa XI, przypominał jak wielkie znaczenie dla całego Kościoła miały i mają misje. Dlatego też idąc za głosem papieża, biskupi polscy, a wraz z nimi i biskup kielecki Augustyn Łosiński, wyrazili swą gorącą wolę, ażeby w każdej parafii istniały Papieskie Dzieła Misyjne. Bp Łosiński wezwał duchowieństwo kieleckie, by w nadchodzącym czasie gorliwie wzywało do modlitwy w intencji misji i do składania ofiar na ten cel. Por. A. Łosiński, [*Komunikat do duchowieństwa diecezji kieleckiej dotyczący misji*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 23 (1936) 10, s. 274-275.

¹⁰⁸ Orędzie wskazało na obecny w ówczesnym świecie dualizm ukazujący królestwo Boże oraz królestwo antychrysta. Pierwsze z nich reprezentowane było przez ojca świętego i cały Kościół katolicki, natomiast drugie uosabiał bolszewizm. Prezydium PDRW i PDPA powołując się na nauczanie papieskie, przypominało w swym orędziu o tym, jak ważna w pracy duszpasterskiej była troska o misje. Według autorów wynikała ona z samego dogmatu o Mistycznym Ciele Chrystusa, a zaangażowanie na polu misyjnym przynależy do istoty kapłaństwa. Z tej właśnie racji Prezydium wezwało wszystkich do wzmożonej pracy na rzecz misji, aby dzięki niej stawić czoła wszystkim pojawiającym się trudnościom, czy niebezpieczeństwom. Por. *Orędzie Prezydium PDRW i PDPA na „Niedzielę Misyjną”*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 23 (1936) 10, s. 278-282.

¹⁰⁹ Kard. Celso Costantini urodził się 3 kwietnia 1876 roku w Castion di Zoppola we Włoszech. W 1892 roku rozpoczął naukę w seminarium w Portogruaro, kontynuując w latach 1897-1899 naukę na rzymskich uczelniach. Na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim uzyskał doktoraty z teologii oraz z filozofii. W dniu 26 grudnia 1899 roku przyjął święcenia kapłańskie, a następnie został skierowany do pracy duszpasterskiej w diecezji Concordia. Podczas I wojny światowej był kapelanem armii włoskiej, zaś po jej zakończeniu pełnił funkcję dyrektora muzeum, a następnie administratora apostolskiego w Fiume. W dniu 22 lipca 1921 roku został mianowany biskupem tytularnym Gerapoli. Sakrę biskupią przyjął w dniu 24 sierpnia tegoż roku z rąk ówczesnego patriarchy Wenecji kard. Pietro La Fontaine. W 1922 roku wyjechał do Chin, będąc pierwszym w historii w delegatem apostolskim w tym kraju. W 1924 roku zwołał pierwszą konferencję chińskich biskupów, erygował seminaria duchowne oraz przyczynił się do pierwszych biskupich nominacji wśród miejscowego duchowieństwa. W 1933 roku został mianowany sekretarzem Kongregacji Rozkrzewiania Wiary, więc powrócił do Włoch, piastując ten urząd do 1954 roku, kiedy to papież Pius XII mianował go kanclerzem Świętego Kościoła Rzymskiego. W 1953 roku otrzymał z rąk papieża kapelusze kardynalski. Zmarł 17 października 1958 roku w Rzymie. Por. [*Życiorys kard. Celso Costantini*], w: https://pl.wikipedia.org/wiki/Celso_Costantini [widok z dn. 5.12.2024 r.].

wiernych w modlitwę i materialne wspieranie działalności misyjnej. Dlatego też przygotowując cały Kościół do przeżywania kolejnej Niedzieli Misyjnej, przypomniał, iż jej celem jest modlitwa za misję, nieustanna troska o wzrost zaangażowania misyjnego oraz zbiórka funduszy umożliwiających życie, pracę i rozwój misji katolickich¹¹⁰.

Kontynuując dążenie do wzrostu misyjnego zaangażowania, orędzie na Niedzielę Misyjną pojawiło się na łamach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” także w 1937 roku. Abp Costantini podjął w nim temat misyjnego miłosierdzia, które to wyraża się w trosce wszystkich wiernych Kościoła katolickiego o wszystkich niewiernych żyjących na świecie. Przywołując przykłady ze starożytności chrześcijańskiej, autor podkreślił od zawsze istniejącą w Kościele praktykę posyłania misjonarzy i wspierania biednych i młodych wspólnot kościelnych. Zjawisko to nie doznało uszczerbku i realizowane jest w sposób szczególny przez Papieskie Dzieła Misyjne, wśród których z racji Niedzieli Misyjnej na szczególne uznanie zasługuje Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary. Abp Costantini wyjaśnił, iż Niedziela Misyjna organizowana jest przez wszystkie, choćby najmniejsze i najbiedniejsze wspólnoty eklezjalne, które pragną dołożyć swoją cegiełkę do rozwoju misyjnej działalności Kościoła katolickiego¹¹¹.

Ostatnim orędziem na Niedzielę Misyjną, jakie można odnaleźć w przedwojennych numerach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego”, jest to z 1938 roku. Abp Costantini po raz kolejny odwołał się do sprawy miłosierdzia misyjnego, które zrodziło się wraz z misyjną działalnością Kościoła. Powołując się na listy św. Pawła, wskazał, że już od czasów apostoelskich wierni składali ofiary na potrzeby całego Kościoła. Wyjaśniając, iż potrzeby misji katolickich w ówczesnej dobie stają się coraz większe, przywołał statystyki dotyczące liczby misjonarzy, kapłanów rodzimych, przygotowujących się do przyjęcia święceń w krajach misyjnych, osób życia zakonnego i wreszcie katechistów oraz nauczycieli. Liczba tych wszystkich osób zaangażowanych na pierwszej linii frontu głoszenia Ewangelii wynosiła w tamtym czasie 266 025. Ten zastęp ludzi zajmował się organizowaniem struktur kościelnych, prowadzeniem szkół, szpitali, przychodni, drukarni i innych służących ewangelizacji instytucji. Dlatego też potrzeba było tym większego zaangażowania wiernych całego Kościoła, które

---

¹¹⁰ Por. C. Costantini, *Odezwa na Dzień Misyjny 18 października 1936 r.*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 23 (1936) 10, s. 275-278.

¹¹¹ Por. *Odezwa J.E. Ks. Arcybiskupa Costantiniego na Niedzielę Misyjną 24 października 1937 r.*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 24 (1937) 10, s. 274-276.

wyrażałoby się w wytrwałej modlitwie i ofiarach pieniężnych. Autor orędzia wspominał o proszących o pomoc biskupach przybywających do Rzymu z terenów misyjnych. Aby Kościół mógł zaradzić tym stale rosnącym potrzebom na całym świecie, również w krajach misyjnych powstawały struktury Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary. Dzięki zbiórce dokonywanej podczas Niedzieli Misyjnej mogły one świadczyć tę jakże konieczną pomoc w pozyskiwaniu kolejnych dusz dla Kościoła¹¹².

Orędzia na Dzień Misyjny zamieszczane w okresie przedwojennym na łamach kieleckiego periodyku służyły duchowieństwu kieleckiemu jako fundamentalna pomoc w przygotowywaniu kazań o tematyce misyjnej¹¹³. Owocem tego zaangażowania duszpasterskiego w wymiarze troski o misje były również ofiary wiernych napływające z diecezji kieleckiej do Prezydium PDRW w Poznaniu. Niestety zachowały się jedynie dwa dokumenty poświadczające kwoty, jakie zebrano w diecezji kieleckiej z okazji Niedzieli Misyjnej. Mimo to przechowane potwierdzenia stanowią niepodważalny dowód ukazujący duszpasterskie zaangażowanie duchownych oraz otwarte serca wiernych diecezji kieleckiej.

Pierwszy tego typu dokument datowany był na dzień 31 grudnia 1929 roku i wskazywał, iż podczas Niedzieli Misyjnej, przypadającej wówczas 20 października, dokonano zbiórki ofiar na tacę w wysokości 3670 zł, którą następnie przekazano do Poznania na cele PDRW. Drugi pochodził z dnia 22 października 1935 roku i przedstawiał stan ofiar z przeżywanego dzień wcześniej Niedzieli Misyjnej. W 1935 roku z diecezji kieleckiej wpłynęły do PDRW ofiary w wysokości 5126,90 zł¹¹⁴.

Zaangażowanie na polu misyjnym w diecezji kieleckiej przedstawiało się także w trosce o rozwój na terenie diecezji struktur Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary. To z kolei ściśle łączyło się z należytym przygotowaniem i przeżywaniem Niedzieli Misyjnej, będącej szczególnym dniem dla PDRW. Z tej właśnie przyczyny duchowieństwo diecezji kieleckiej, korzystając z materiałów zamieszczanych w

---

¹¹² Por. *Odezwa J.E. Ks. Arcybiskupa Costantiniego Sekretarza św. Kongregacji Propagandy i Prezydenta Generalnego Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary na Niedzielę Misyjną dnia 23 października 1938 roku*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 25 (1938) 10, s. 293-296.

¹¹³ Wielki wkład w ukazanie przesłania corocznych orędzi na Światowy Dzień Misyjny miał ks. Franciszek Jabłoński, który w swojej publikacji zebrał wszystkie apele oraz orędzia z lat 1930-2010. Szerzej na ten temat zob. F. Jabłoński, *Apele i orędzia na Światowy Dzień Misyjny (1930-2010)*, s. 22-84.

¹¹⁴ Por. [Podsumowanie Niedzieli Misyjnej z 1929 r.], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 58; [Podsumowanie Niedzieli Misyjnej z 1935 r.], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 62.

„Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”, zwłaszcza z orędzi na Światowy Dzień Misyjny przypominało wiernym o ich wielkiej roli w dziele misyjnym, którą śmiało mogli realizować, angażując się w strukturach PDRW i stając się dzięki temu jednym z wiodących ośrodków działalności misyjnej w Polsce.

2.2. Powstanie i rozwój Papieskiego Dzieła Dzieciństwa Pana Jezusa

Oprócz Związku Misyjnego Duchowieństwa i Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary na terenie diecezji kieleckiej w czasie dwudziestolecia międzywojennego rozwinęły się również inne agendy Papieskich Dzieł Misyjnych. Równocześnie do PDRW na terenie diecezji powstało Papieskie Dzieło Dzieciństwa Pana Jezusa, organizacja, która obecnie jest w Polsce znana pod nazwą Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci.

Struktury tego dzieła zostały na terenie diecezji kieleckiej zapoczątkowane w tym samym czasie, co Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary, czyli w roku 1928. Swoją działalność Papieskie Dzieło Dzieciństwa Pana Jezusa¹¹⁵ rozpoczęło w sześciu parafiach, a były to: Piekoszków, Kielce – par. św. Wojciecha, Kielce – par. katedralna, Cisów, Włoszczowa oraz Sokolina¹¹⁶.

„Kielecki Przegląd Diecezjalny” z listopada 1929 roku wskazał, iż w celu zwiększenia wysiłków na polu misyjnym również Dzieło Dzieciństwa Pana Jezusa miało osobę odpowiedzialną za należyłą organizację pracy na terenie diecezji. Sprawą tą zajął się ks. Stefan Bacia, będący wówczas proboszczem w Cisowie. Funkcji tej nie pełnił jednak zbyt długo, gdyż zastąpił go ks. A. Klimaszewski¹¹⁷. Informacja ta pojawiła się

---

¹¹⁵ Przywoływane dane, opublikowane w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”, były efektem odpowiedzi udzielonych przez kapłanów posługujących w parafiach dokonanych w oparciu o nadsyłane kwestionariusze. Prawdopodobnie do parafii przesyłano jeden zbiorczy kwestionariusz zawierający pytania dotyczące zarówno PDRW, jak i Dzieła Dzieciństwa Pana Jezusa, a później także PDPA.

¹¹⁶ Por. J. Pawłowski, *Z ruchu misyjnego w naszej diecezji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 15 (1928) 11, s. 186.

¹¹⁷ Ks. Aleksander Klimaszewski urodził się 9 września 1898 roku w Warszawie. Uczęszczał tam do szkoły elementarnej oraz do prywatnego gimnazjum filologicznego. Następnie przeniósł się z rodzicami do Jędrzejowa, w którym w latach 1915-1917 odbierał wykształcenie w Seminarium Nauczycielskim. We wrześniu 1917 roku wstąpił do Seminarium Duchownego w Kielcach. Święcenia kapłańskie przyjął z rąk bp. Augustyna Łosińskiego dnia 15 czerwca 1922 roku. Został skierowany do pracy duszpasterskiej w Chęcinach, dalej w Kielcach oraz we Włoszczowie. W 1928 roku został mianowany proboszczem w parafii Tumlin. W dniu 20 marca 1935 roku bp Łosiński powierzył mu parafię Łączna, gdzie był proboszczem przez 9 lat. W 1944 roku podjął obowiązki duszpasterskie jako proboszcz w parafii Kozłów Małogoski, lecz posługiwał tam tylko do września 1945 roku, gdyż został mianowany proboszczem w niedalekim Małogoszczu. Ostatnią parafią, na której pełnił urząd proboszcza, były Leszczyny, które ze względu na osiągnięcie wieku emerytalnego opuścił w dniu 25 lutego 1972 roku. W pracy duszpasterskiej ks. A. Klimaszewskiego istotnym jest, iż dnia 27 lutego 1930 roku został mianowany dyrektorem diecezjalnym

już w sprawozdaniu z działalności organizacji misyjnych za rok 1929¹¹⁸. Przywołany numer kieleckiego periodyku zawierał ponadto zestawienie, według którego dzieło funkcjonowało w następujących parafiach:

Parafia	Liczba osób należących do PDDzPJ
Przegonia	12
Kalina Wielka	120
Ciarno	240
Imbramowice	(brak danych)
Kielce	(brak danych)
Bogucice	24
Secemin	168
Chrzastów	54
Mnichów	60
Kozłów Miechowski	(brak danych)
Pierzchnica	(brak danych)
Busko	100
Włoszczowa	144
Dzierzgów	16
Gnojno	48

Powyższe dane ukazywały wzrost zainteresowania dziełem, o czym świadczy zwiększenie liczby parafii, w których ono funkcjonowało. W roku poprzednim było ich jedynie sześć, zaś w marcu 1929 roku było to już 15 wspólnot parafialnych¹¹⁹.

Numer 12 kieleckiego periodyku z 1930 roku, zawierający sprawozdanie dotyczące kwestii misyjnych z roku poprzedniego, przedstawiał następujące dane mówiące o zasięgu i liczebności Dzieła św. Dzieciństwa Pana Jezusa:

Parafia	Liczba osób należących do PDDzPJ
Jędrzejów, par. bł. Wincentego Kadłubka	(brak danych)

Dzieła Dzieciństwa Pana Jezusa oraz członkiem Diecezjalnej Komisji Misyjnej. Zmarł po długiej chorobie w Domu Księży Emerytów w Kielcach w dniu 2 stycznia 1982 roku. Por. [Życiorys ks. Aleksandra Klimaszewskiego], w: *Akta personalne: ks. Klimaszewski Aleksander* (ADK XK-96), k. 73.

¹¹⁸ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 17 (1930) 12, s. 146.

¹¹⁹ Por. J. Pawłowski, *Sprawy misyjne w diecezji*, s. 93.

Imielno	67
Wysocice	220
Brzeziny	(brak danych)
Tumlin	72
Mnichów	48
Dzierzgów	30
Miechów	60
Pierzchnica	(brak danych)
Kielce, par. św. Wojciecha	(brak danych)
Cisów	60
Ulina Wielka	(brak danych)
Kalina Wielka	132
Goszcza	60
Kielce, szkoły im. Konarskiego i Śniadeckiego	(brak danych)

Dzieło funkcjonowało zatem w 15 ośrodkach w diecezji, choć nie ze wszystkich otrzymano odpowiedź dotyczącą liczby przynależących do niego osób. Niemniej powyższe dane ukazywały zmiany, jakie dokonały się w strukturach Dzieła św. Dzieciństwa Pana Jezusa na terenie diecezji kieleckiej¹²⁰.

Warto zwrócić uwagę na komunikat dotyczący spraw misyjnych, jaki znalazł się w dalszej części tego samego numeru „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego”. Był on swoistą odpowiedzią na pytania, jakie zapewne rodziły się w gronie duchownych, a odnosiły się do zasad i funkcjonowania Papieskiego Dzieła. Dzieciństwa Pana Jezusa. W komunikacie tym Dyrekcja Krajowa wyjaśniła, że aby w parafii powstało dzieło, nie jest konieczne jakiegokolwiek specjalne zezwolenie ze strony władz duchownych ani dyplomy. Jednakże pouczono, że dowodem potwierdzającym jego istnienie w parafii będą przesyłane składki członkowskie¹²¹.

¹²⁰ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 17 (1930) 12, s. 146.

¹²¹ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 17 (1930) 12, s. 322. Szerzej na ten temat zob. *Zakładajmy stowarzyszenia Dzieła św. Dzieciństwa Jezusowego*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 17 (1930) 3, s. 106-108.

Kolejne sprawozdanie, podobnie jak w przypadku PDRW, znalazło się w marcowym numerze kieleckiego czasopisma z 1931 roku. Znajdowały się w nim następujące informacje:

Parafia	Liczba osób należących do DDzPJ
Bogucice	24
Brzeziny	(brak danych)
Busko	100
Cierno	(brak danych)
Cisów	60
Daleszyce	150
Dzierzgow	45
Gnojno	(brak danych)
Goszcza	120
Imielno	27
Jędrzejów, par. bł. Wincentego Kadłubka	120
Kalina Wielka	100
Kielce, par. św. Wojciecha	(brak danych)
Kielce, szkoła im. Konarskiego	(brak danych)
Kielce, gimnazjum im. Śniadeckiego	(brak danych)
Krasocin	18
Krzyżanowice	240
Książ Wielki	19
Leszczyny	40
Łany Wielkie	19
Łopuszno	144
Miechów	60
Mnichów	90
Niedźwiedz	100
Ogrodzieniec	130
Pelczyska	(brak danych)
Pierzchnica	30
Pilica	40

Pińczów	60
Proszowice	(brak danych)
Raławice Olkuskie	12
Sąpów	(brak danych)
Secemin	200
Skała pod Ojcowem	400
Słaboszów	(brak danych)
Stopnica	80
Szreniawa	48
Tczyca	180
Tumlin	108
Ulina Wielka	48
Wiślica	120
Włoszczowa	60
Wysocice	240
Zielenice	64

Powyższe zestawienie wskazywało, że Papieskie Dzieło Dzieciństwa Pana Jezusa posiadało 44 miejsca działania w diecezji kieleckiej. Należy przy tym podkreślić, iż w 1930 roku udało się utworzyć struktury dzieła w 25 parafiach¹²².

Niestety sprawozdanie ze stanu i funkcjonowania Dzieła Dzieciństwa Pana Jezusa na terenie diecezji kieleckiej za 1931 rok przybrało bardzo lakoniczną formę. Autor ograniczając się jedynie do jednego zdania, stwierdził, że struktury tej organizacji były obecne w 44 parafiach, nie podając przy tym ani ich nazw miejscowości, ani liczby przynależących do Dzieła¹²³.

W relacji z działalności Dzieła Dzieciństwa Pana Jezusa w diecezji kieleckiej dotyczącej 1932 roku powrócono do zaprezentowania zarówno parafii, w jakich funkcjonowało, jak i liczby osób do niego przynależących:

¹²² Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 18 (1931) 3, s. 93-94.

¹²³ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 19 (1932) 5, s. 158.

Parafia	Liczba osób należących do DDzPJ
Busko	230
Chotel Czerwony	67
Cisów	30
Czarnocin	12
Dzierzgow	50
Hebdów	12
Jędrzejów, par. bł. Wincentego Kadłubka	72
Kalina Wielka	110
Kielce, Karczówka	72
Kozłów Miechowski	60
Leszczyny	30
Miechów	96
Mierzwin	(brak danych)
Mnichów	30
Niedźwiedz	80
Ociesęki	18
Secemin	120
Słaboszów	60
Tumlin	108
Wiślica	120
Zadroże	36

W zestawieniu wskazano, iż Papieskie Dzieło Dzieciństwa Pana Jezusa funkcjonowało w 21 parafiach diecezji, co w odniesieniu do roku poprzedniego stanowiło dość znaczne uszczuplenie liczby osób zrzeszonych w Dziele¹²⁴.

Ostatnie przedwojenne sprawozdanie przedstawiające struktury Dzieła Dzieciństwa Pana Jezusa na terenie diecezji kieleckiej znalazło się w październikowym numerze „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” z 1934 roku i dotyczyło roku 1933. Według zebranych w nim danych Dzieło istniało w następujących parafiach:

¹²⁴ Por. *Sprawy misyjne. Sprawozdanie diecezji kieleckiej za rok 1932*, s. 149.

Parafia	Liczba osób należących do DDzPJ
Kielce, Karczówka	72
Kielce, par. katedralna	(brak danych)
Tumlin	108
Cisów	30
Leszczyny	30
Ociesęki	17
Busko	230
Dobrowoda	(brak danych)
Potok	(brak danych)
Góry	(brak danych)
Czarnocin	12
Wiślica	12
Chotel Czerwony	67
Miechów	96
Kalina Wielka	110
Słaboszów	60
Tczyca	(brak danych)
Niedźwiedz	80
Hebdów	12
Koniusza	(brak danych)
Zadroże	36
Dzierzgów	50
Secemin	120
Jędrzejów, par. bł. Wincentego Kadłubka	82
Mnichów	30
Kozłów	60

Powyższe zestawienie wskazywało, iż Papieskie Dzieło Dzieciństwa Pana Jezusa w 1933 roku funkcjonowało w 26 parafiach diecezji¹²⁵.

¹²⁵ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 21 (1934) 10, s. 250.

Dane zgromadzone w corocznych sprawozdaniach ukazujących się w kieleckim periodyku pozwalały stwierdzić, że w czasie dwudziestolecia międzywojennego liczba osób zaangażowanych w Dzieło ulegała zmianom. Zaobserwowano jednakże niewielki wzrost zainteresowania Papieskim Dziełem Dzieciństwa Pana Jezusa, o czym świadczył fakt, że powstawało ono w nowych ośrodkach. Niestety, najprawdopodobniej na skutek tych samych przyczyn, jakie dostrzeżono w odniesieniu do rozwoju struktur PDRW w diecezji kieleckiej, Papieskie Dzieło Dzieciństwa Pana Jezusa pomniejszyło swój stan liczbowy.

2.3. Zapoczątkowanie struktur Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła i ich wzrost w diecezji kieleckiej

Ostatnią ze struktur Papieskich Dzieł Misyjnych powołaną do istnienia na terenie diecezji kieleckiej było Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła. Powstało ono nieco później niż pozostałe agendy PDM przedstawione powyżej¹²⁶. Taki stan rzeczy podyktowany był pragnieniem uniknięcia jakiegokolwiek zamieszania i chęcią dalszego rozwijania już istniejących w diecezji dzieł o charakterze misyjnym, o czym poinformowano duchowieństwo za pośrednictwem „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego”¹²⁷.

Warto zaznaczyć, iż niedługo po podaniu do publicznej wiadomości tej informacji na terenie diecezji zostało utworzone Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła, które rozpoczęło swoją działalność w sześciu parafiach. Były to:

Parafia	Liczba osób należących do PDPA
Jędrzejów, par. bł. Wincentego Kadłubka	70
Kalina Wielka	100
Książ Wielki	12
Miechów	(brak danych)
Pińczów	(brak danych)
Szczaworyż	15

¹²⁶ Ks. K. Bajerowicz, wyrażał chęć jak najszybszego zakładania struktur PDPA we wszystkich diecezjach w Polsce. Z tej racji rozesłał on komunikat opublikowany w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” w grudniu 1929 roku, wyjaśniający cele i istotę Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła. Por. K. Bajerowicz, *Dzieło Papieskie św. Piotra pod opieką św. Teresy od Dzieciątka Jezus*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 12, s. 307-312.

¹²⁷ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 17 (1930) 12, s. 147.

Powyższe dane przedstawiono w sprawozdaniu za rok 1930, które dotyczyło działalności organizacji misyjnych istniejących w diecezji kieleckiej. Omówiona sytuacja stanowiła o tyle ciekawy przypadek, że w ciągu około trzech miesięcy udało się stworzyć struktury PDPA aż w sześciu parafiach diecezji¹²⁸.

Kolejna informacja o istnieniu Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła na terenie diecezji kieleckiej znalazła się w tekście zamieszczonym w majowym numerze „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” z roku 1932. Dokonując podsumowania roku poprzedniego, autor wskazał jedynie, iż Dzieło istniało w sześciu parafiach diecezji, nie podając żadnych dodatkowych wiadomości na ten temat. Ta szczątkowa informacja pokazała, iż liczba parafii, w których funkcjonowało PDPA, nie uległa zmniejszeniu¹²⁹.

Kwestię istnienia PDPA w diecezji kieleckiej oraz jego rozwój przedstawiono także w sprawozdaniu z 1932 roku, które wykazało, iż Dzieło istnieje w takich parafiach jak:

Parafia	Liczba osób należących do PDPA
Jędrzejów, par. bł. Wincentego Kadłubka	3
Kalina Wielka	110
Mierzwin	10
Wiślica	40

Powyższe dane po raz kolejny ukazały bardzo małą liczbę parafii, w których udało się utworzyć bądź utrzymać struktury PDPA. Co więcej, zauważalny był spadek i tak nikłej liczby wiernych zrzeszonych w Dziele¹³⁰.

Ostatnią przedwojenną wiadomość mówiącą o zasięgu i liczebności wiernych zaangażowanych w działania Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła w diecezji kieleckiej zamieszczono w październikowym numerze kieleckiego periodyku z 1934 roku. Zawierała ona takie oto dane:

Parafia	Liczba osób należących do PDPA
Zagnańsk	40

¹²⁸ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 18 (1931) 3, s. 94.

¹²⁹ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 19 (1932) 5, s. 158.

¹³⁰ Por. *Sprawy misyjne. Sprawozdanie diecezji kieleckiej za rok 1932*, s. 149.

Cisów	60
Wiślica	40
Kalina Wielka	100
Kidów	21
Jędrzejów, par. bł. Wincentego Kadłubka	152
Mierzwin	50

Powyższe zestawienie ukazało niewielki rozwój PDPA w diecezji kieleckiej, nie tylko w odniesieniu do roku poprzedniego, lecz od samego początku istnienia Dzieła na tym terenie. Z pewnością niepokoił fakt, iż z upływem czasu nie udawało się utworzyć struktur PDPA w większej liczbie parafii, co stanowić mogło powód do pytań dotyczących zaangażowania duchownych w prace na rzecz misji oraz obojętności wiernych na te kwestie¹³¹.

Sprawa ta mogła wydawać się tym bardziej intrygująca, że do diecezji kieleckiej docierały zarówno ogólnopolskie, jak i międzynarodowe materiały promujące Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła. Starania dotyczące powstania i rozwoju w diecezji struktur PDPA czynił ks. Bajerowicz, który już pod koniec listopada 1930 roku nadesłał do Kielc komunikat, w którym wyraził pragnienie głębszego zaznajomienia się z działalnością PDPA. W tym też celu dołączył do niego odezwę abp. Salottiego przedstawiającą, czym jest Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła¹³². W kolejnym roku także nadesłano pismo autorstwa abp. Salottiego, który analogicznie do kwestii PDRW, nawoływał do zaangażowania się w działalność Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła¹³³.

Rolę PDPA podkreślało również pismo Stolicy Apostolskiej rozesłane do dyrekcji krajowych, a przez nie do dyrektorów diecezjalnych. Zostało ono sporządzone przez ówczesnego Sekretarza Stanu Jego Świątobliwości kard. Pacellego, późniejszego papieża Piusa XII. Sekretarz Stanu, pisząc do abp. Salottiego podkreślił, iż papież Pius XI z wielkim uznaniem obserwował działania mające na celu troskę o wykształcenie i

¹³¹ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 21 (1934) 10, s. 250.

¹³² Por. [Komunikat ks. K. Bajerowicza dotyczący działań PDPA], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 125-127.

¹³³ Por. *Odezwa J.E. Ks. Arcybiskupa Karola Salottiego, prezydenta generalnego Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła*, w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 219-224; *Odezwa J.E. Ks. Arcybiskupa Karola Salottiego, prezydenta generalnego Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła*, w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 371-376.

formację seminarzystów na terenach misyjnych. Treść depeszy i sam fakt jej nadesłania miały za cel zwiększenie zaangażowania duchowieństwa w tworzenie struktur PDPA¹³⁴.

Analizując drogi misyjnego zaangażowania w diecezji kieleckiej w czasie dwudziestolecia międzywojennego, zauważono, iż na jej terenie utworzono wszystkie z dzieł stanowiących Papieskie Dzieła Misyjne. Nie da się jednak ukryć, iż w diecezji kieleckiej swój początek wzięły one z działalności Związku Misyjnego Duchowieństwa, którym kierował ks. Józef Pawłowski. To jego zaangażowanie wpłynęło najpierw na utworzenie struktur PDRW i Dzieła Dzieciństwa Pana Jezusa, a następnie również i PDPA, choć to ostatnie funkcjonowało słabiej niż pozostałe. Niemniej istnienie i funkcjonowanie tych misyjnych organizacji wskazywało na bardzo duże zainteresowanie sprawami misji, mobilizując niejako inne diecezje pod tym względem.

3. Działalność ks. Józefa Pawłowskiego, a następnie i innych duchownych w strukturach organizacji misyjnych różnych od Papieskich Dzieł Misyjnych

Zaangażowanie w sprawy misji w diecezji kieleckiej nie ograniczało się jedynie do utworzenia i rozwijania struktur Papieskich Dzieł Misyjnych, gdyż zanim jeszcze zostały one powołane do istnienia, miejscowe duchowieństwo aktywnie wspierało kwestię misyjną. W czasie dwudziestolecia międzywojennego u podstaw ruchu misyjnego w diecezji kieleckiej stała postać ks. Józefa Pawłowskiego, który oprócz włączenia wszystkich księży w działania Związku Misyjnego Duchowieństwa wykazywał inicjatywę w budowanie także innych organizacji misyjnych, takich jak Polskie Towarzystwo Misyjne. Ponadto, by usprawnić działania na polu misyjnym mające miejsce w obrębie diecezji kieleckiej, powołano do istnienia Diecezjalną Komisję Misyjną oraz Diecezjalne Biuro Misyjne, koordynowane właśnie przez ks. Pawłowskiego.

3.1. Funkcjonowanie Polskiego Towarzystwa Misyjnego

Utworzenie tej organizacji o charakterze misyjnym było związane z sukcesami, jakie w pozostałych krajach Europy odnosiły podobne instytucje. Z tej właśnie racji Sekretariat Misyjny istniejący przy Konferencji Episkopatu Polski dnia 8 lutego 1922

---

¹³⁴ Por. [Depesza Sekretarza Stanu Jego Świątobliwości kard. Eugenio Pacellego adresowana do abp. Karola Salottiego dotycząca pożytku działań Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 387.

roku podjął decyzję o stworzeniu tego typu stowarzyszenia. Miało się ono zająć zorganizowaniem i wspieraniem polskiej działalności ewangelizacyjnej na Wschodzie, nade wszystko w Rosji. Pragnąc jak najlepiej świadczyć wspomnianą pomoc, Towarzystwo Misyjne objęło swym patronatem otwarte 1 stycznia 1926 roku Seminarium Duchowne, zwane także Instytutem Misyjnym. Utrzymanie go spoczęło na wiernych Kościoła katolickiego w Polsce przynależących do tego towarzystwa¹³⁵.

Swoje uznanie dla działań Polskiego Towarzystwa Misyjnego ks. Józef Pawłowski wyraził choćby w tekście zamieszczonym na łamach „Przeglądu Diecezjalnego” z października 1922 roku. Pochylając się nad doniosłością kwestii misyjnych, podkreślił, iż wśród wielu tego typu zrzeszeń najbliższe sercom Polaków powinno być właśnie Polskie Towarzystwo Misyjne. Wskazując na ziemie wschodnie, przypomniał, że zniszczone kościoły i parafie powinny być szczególnie ważnym celem z narodowego punktu widzenia. Dlatego też wezwał do wspierania katolików na ziemiach wschodnich i wyjaśnił, iż dalsze lata przynosić będą kolejne cele, które będą mogły być realizowane dzięki solidarności i wytrwałości. Wśród nich na szczególną uwagę zasługiwały ziemie wschodnie zamieszkiwane przez Polaków, jak miało to miejsce w Rosji¹³⁶.

Prace tej organizacji bardzo szybko zaczęły nabierać tempa, w dużej mierze zawdzięczając to dobrej koordynacji działań i planowaniu rozmaitych przedsięwzięć. Nie powinno zatem dziwić, że „Przegląd Diecezjalny” był w owym czasie przestrzenią do przekazywania komunikatów dotyczących bieżących spraw Towarzystwa Misyjnego. W ostatnim numerze z 1922 roku znalazły się nie tylko informacje mówiące o możliwości nabywania kart wpisowych, które następnie rozprawdzano wśród wiernych, lecz również dokonano niewielkiego podsumowania i nakreślenia działań na najbliższy czas. Wskazano, iż w całej ojczyźnie Polskie Towarzystwo Misyjne rozwija się w szybkim tempie, we wszystkich polskich diecezjach powstają oddziały parafialne, a ofiary na rzecz misji prowadzonych na ziemiach wschodnich przysyłano nawet z Ameryki. Z tej również racji zwołano zjazd Delegatów Rad Diecezjalnych, który planowany był na pierwszą

---

¹³⁵ Por. A. Kaleta, *Polskie katolickie czasopiśmiennictwo misyjne w II Rzeczypospolitej*, s. 55; A. Kaleta, *Błogosławiony ks. Józef Pawłowski jako organizator dzieł misyjnych w diecezji kieleckiej*, s. 361.

¹³⁶ Por. J. Pawłowski, *Zadania misyjne duchowieństwa w dobie obecnej*, s. 155.

niedzielę Adwentu. Podczas tego spotkania wygłoszono sprawozdanie z dotychczasowej działalności PTM¹³⁷.

Relacja ze zjazdu znalazła się w marcowym numerze kieleckiego periodyku z 1923 roku. Spotkanie odbyło się 26 listopada 1922 roku w Warszawie. Jednym z ciekawszych punktów obrad było wyjaśnienie różnic istniejących między Związkiem Misyjnym Duchowieństwa, Towarzystwem Misyjnym a Dziełem Rozkrzewiania Wiary. Podczas obrad wskazano, iż sam papież dowiedziawszy się o istnieniu tego towarzystwa nie tylko je zaaprobował, lecz także udzielił odpustów jego członkom. Mówiąc zaś o organizowaniu oddziałów w parafiach, Stolica Apostolska podjęła decyzję, by dla uniknięcia nieporządku tworzyć je w sposób niezależny od siebie. Wyrażono przy tym nadzieję, że wytrwała i solidarna praca wszystkich polskich kapłanów katolickich przyczynić się może zarówno do większej pomocy katolikom na Wschodzie, ale i do uzyskania szczególnego patronatu papieskiego w tej kwestii¹³⁸.

Rozwój Towarzystwa Misyjnego w diecezji kieleckiej poświadczały kolejne komunikaty zawarte w „Przeglądzie Diecezjalnym”, jak choćby ten zamieszczony w połowie 1923 roku. Dążąc do jak największego rozpropagowania swojej działalności, organizacja ta rozpoczęła wydawanie miesięcznika „Jutrzenka”, który skierowany był do bardzo szerokiego grona odbiorców. Biorąc pod uwagę niewielką w tamtym czasie liczbę katolickich czasopism, to wydawane przez Towarzystwo Misyjne stało się bardzo dobrym narzędziem służącym do zwalczania indyferentyzmu religijnego oraz dla zwiększenia zaangażowania misyjnego w pracy duszpasterskiej, także na terenie diecezji kieleckiej¹³⁹.

Uwagę przykuwa także tekst umieszczony we wrześniowym numerze kieleckiego periodyku, również dotyczący działalności Polskiego Towarzystwa Misyjnego. Autor komunikatu wskazał na rozwój struktur Towarzystwa Misyjnego oraz na szczególny cel, jakim było utrzymanie seminarium duchownego kształcącego duchownych mających podjąć pracę misyjną na ziemiach wschodnich. Przy tej okazji poruszono zarówno problemy związane z warunkami mieszkalnymi w seminarium oraz zaopatrzeniem w paramenty konieczne do sprawowania świętych posług. Tekst ten miał zapewne

---

¹³⁷ Por. *Ze Związku Misyjnego Kleru*, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 11-12, s. 179-180.

¹³⁸ Por. *Zjazd Towarzystwa Misyjnego*, „Przegląd Diecezjalny” 10 (1923) 3, s. 65-67.

¹³⁹ Por. *Polskie pismo misyjne*, „Przegląd Diecezjalny” 10 (1923) 6-7, s. 135-136.

zaznajomić duchownych diecezji kieleckiej ze stanem sprawy oraz zachęcić do dalszych wysiłków na tym polu¹⁴⁰.

Dalsze losy misyjnego seminarium duchownego, którego utrzymanie spoczywało na członkach Polskiego Towarzystwa Misyjnego, zostały zwięźle przedstawione w marcowym numerze „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” z 1925 roku. Autor sprawozdania dostrzegł, jak wielkiej pomocy potrzebowało to seminarium i przy tej okazji zachęcił, by w diecezji nieustannie inspirowano do pomocy misjom. Ów wzrost zainteresowania sprawami misyjnymi spoczywał na duchownych, którzy poprzez kazania czy przeprowadzanie zbiórek na rzecz misji mieli przybliżać wiernym kwestie związane z działalnością Polskiego Towarzystwa Misyjnego, a przez to i z funkcjonowaniem seminarium misyjnego powstałego w Lublinie¹⁴¹.

Swego rodzaju podsumowanie działań Towarzystwa Misyjnego znalazło się w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” w grudniu 1936 roku i to za przyczyną ks. Józefa Pawłowskiego. Ukazując dotychczas istniejące w diecezji kieleckiej organizacje i ruchy misyjne, zauważył, że idea powstania Polskiego Towarzystwa Misyjnego zrodziła się jeszcze podczas Wielkiej Wojny (to jest I wojny światowej). Wskazał również, iż głównym promotorem tego dzieła był abp Ropp¹⁴². Przypominając o kwestii powstania seminarium misyjnego w Lublinie oraz źródła jego utrzymania, ks. Pawłowski po raz kolejny zaapelował do duchowieństwa kieleckiego, by nie ustawało w pomocy misjom na Wschodzie. Wskazał, iż na terenie diecezji wiele ośrodków działało bardzo skromnie, niektóre jednak, jak Szreniawa, Leszczyny oraz Wolbrom, odznaczały się bardzo gorliwą pracą w tym obszarze. Dodał, że choć misjonarz to człowiek, który musiał nauczyć się żyć w niewygodach, nigdy nie mogło mu zabraknąć rzeczy prawdziwie koniecznych dla jego posługi. Zachęcając do zapoznania się ze stanem prac w seminarium misyjnym w Lublinie, ks. Józef Pawłowski odesłał do lektury czasopisma „Pobudka Misyjna”

---

¹⁴⁰ Por. *Z Towarzystwa Misyjnego*, „Przegląd Diecezjalny” 11 (1924) 9, s. 185.

¹⁴¹ Por. *Ze Związku Misyjnego Kleru*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 12 (1925) 3, s. 70.

¹⁴² Abp Edward Ropp urodził się 2 grudnia 1851 roku w Liksnie, a zmarł 25 lipca 1939 roku w Poznaniu. Wstąpił do seminarium duchownego w Kownie i święcenia kapłańskie przyjął w 1886 roku. Kontynuował naukę w Insbrucku oraz Fryburgu Szwajcarskim. Dnia 27 maja 1902 roku papież Leon XIII mianował go biskupem diecezji tyraspolskiej, a rok później przeniesiony został na biskupstwo wileńskie. Angażował się duszpastersko, dokonywał wizytacji parafii oraz troszczył się o odnowę życia moralnego. Papież Benedykt XV w 1917 roku mianował go arcybiskupem mohylewskim. Jako arcybiskup metropolita otaczał opieką uchodźców i jeńców, wspierając także Polaków powracających do kraju. Działał aktywnie na rzecz obrony katolików na Wschodzie. W celu przygotowania kadr misyjnych dla Rosji w 1922 roku powołał do istnienia Towarzystwo Misyjne, zaś w 1924 roku Instytut Misyjny w Lublinie. Por. A. Kozyrka, *Ropp Edward abp*, w: EK, t. 17, Lublin 2012, kol. 290-291.

ukazującego się w Wielkopolsce, a przedstawiającego cele i zadania Polskiego Towarzystwa Misyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem spraw lubelskiego seminarium misyjnego¹⁴³.

Powstałe na terenie diecezji Polskie Towarzystwo Misyjne stanowiło alternatywę dla działań Związku Misyjnego Duchowieństwa i pozwalało zaangażować w pomoc misjom ludzi świeckich. Zapoczątkowane w latach dwudziestych XX stulecia zagospodarowało lekceważony dotąd zastęp ludzi spoza stanu duchownego. Z tej racji towarzystwo to wzrastało w liczbę, co pozwalało podejmować kolejne wyzwania i realizować wyznaczone cele. Wśród nich na pierwszy plan wybiło się urządzenie i utrzymanie seminarium misyjnego w Lublinie, kształcącego, a następnie posyłającego duchownych do pracy na ziemiach wschodnich. Polskie Towarzystwo Misyjne w kolejnych latach wygasło, co najprawdopodobniej wiązało się ze zmniejszeniem ofiarności wiernych, a to z kolei uniemożliwiało jego należyte funkcjonowanie. Mogło to być również związane z podkreśleniem roli Papieskich Dziel Misyjnych i utworzeniem ich struktur na terenie całego kraju, w tym także w diecezji kieleckiej.

3.2. Diecezjalna Komisja Misyjna

Mając na uwadze wielość działań o charakterze misyjnym oraz należytą ich koordynację biskup kielecki Augustyn Łosiński powołał do istnienia Diecezjalną Komisję Misyjną, na której czele stanął ks. Józef Pawłowski. Komisja ta podejmowała dużo inicjatyw, jak choćby zorganizowanie diecezjalnej wystawy misyjnej składającej się z eksponatów nadesłanych na tę okazję przez wiele zgromadzeń zakonnych o charyzmie misyjnym¹⁴⁴.

Ponadto przypominała duchowieństwu diecezji kieleckiej o różnych przedsięwzięciach dotyczących działalności misyjnej, co czyniła poprzez komunikaty rozsyłane do parafii. Przykładem tego był m.in. komunikat wystosowany z okazji zbliżającej się Niedzieli Misyjnej w 1930 roku¹⁴⁵. Fakt sporządzenia tego typu dokumentu wskazywał, iż oprócz corocznej publikacji orędzia na Światowy Dzień

---

¹⁴³ Por. J. Pawłowski, *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 13 (1926) 12, s. 207.

¹⁴⁴ Por. A. Kaleta, *Błogosławiony ks. Józef Pawłowski jako organizator dzieł misyjnych w diecezji kieleckiej*, s. 363.

¹⁴⁵ Por. [Komunikat Komisji Misyjnej w związku ze zbliżającą się Niedzielą Misyjną 19 października 1930 roku], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 93.

Misyjny, Diecezjalna Komisja Misyjna pragnęła dodatkowo uwrażliwić duchownych na kwestie związane z przeżywaniem tego dnia.

3.3. Diecezjalne Biuro Misyjne

Gorliwość ks. Józefa Pawłowskiego w działaniach na polu misyjnym doprowadziła także do utworzenia w kieleckim seminarium duchownym Diecezjalnego Biura Misyjnego, które zajmowało się prowadzeniem dokumentacji dotyczącej działalności misyjnej na terenie diecezji kieleckiej. Dzięki pracom Biura Misyjnego powstawały statystyki i sprawozdania przedstawiające kondycję struktur Papieskich Dzieł Misyjnych czy innych działań dotyczących misji¹⁴⁶. Sporządzanie tego typu zestawień nie tylko ukazywało transparentność finansową, lecz dodatkowo mobilizowało parafie do zwiększenia starań o jak największe zaangażowanie misyjne¹⁴⁷.

Poza tym w diecezji kieleckiej funkcjonowały także inne organizacje niosące pomoc misjom, tak w wymiarze modlitewnym, jak i materialnym. Działalność taką prowadziły takie instytucje, jak Związek Misyjny Polek, Krucjata Misyjna oraz Liga Dzieci Dla Afryki¹⁴⁸. Nie posiadały one jednak tak powszechnego charakteru jak omówione powyżej. Nie mając zorganizowanej sieci oddziałów działających przy parafiach, odgrywały nikłą rolę w promocji idei misyjnej w diecezji kieleckiej.

4. Opieka nad Kołem Misyjnym alumnów

Żywotność misyjnego zaangażowania w diecezji kieleckiej warunkowana była nie tylko przez odpowiednie kierowanie i synchronizowanie działań dotyczących wspierania misji czy propagowania treści misyjnych przez duchownych posługujących we wspólnotach parafialnych. Bardzo ważnym elementem była promocja idei misyjnej wśród alumnów seminarium duchownego, gdyż po włączeniu do duchowieństwa diecezji kieleckiej mogliby kontynuować dotychczas podejmowane przedsięwzięcia dotyczące misyjnej działalności Kościoła. Nieocenionym w tej kwestii był fakt założenia wśród

---

¹⁴⁶ Przykład stanowią sprawozdania umieszczone w wielu numerach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” prezentujące liczbę nadesłanych kart członkowskich PDRW, Dzieła Dzieciństwa Pana Jezusa, PDPA czy zgromadzonych paramentów liturgicznych przesłanych następnie misjonarzom. Szerzej na ten temat zob. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 19 (1932) 5, s. 158; *Sprawy misyjne. Roczne sprawozdanie Związku Mis. Duchowieństwa i Biura Misyjnego za rok administracyjny 1935*, s. 145-146.

¹⁴⁷ Por. A. Kaleta, *Błogosławiony ks. Józef Pawłowski jako organizator dzieł misyjnych w diecezji kieleckiej*, s. 363-364.

¹⁴⁸ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 18 (1931) 3, s. 93-94; A. Kaleta, *Błogosławiony ks. Józef Pawłowski jako organizator dzieł misyjnych w diecezji kieleckiej*, s. 362.

alumnów kieleckiego seminarium Koła Misyjnego, które trwa nieprzerwanie do czasów obecnych.

4.1. Cele oraz rozwój Koła Misyjnego do czasów II wojny światowej

Koło Misyjne alumnów powstało w 1920 roku i funkcjonowało pod nazwą „Stowarzyszenie Apostolskie Kleryków Seminarium Duchownego w Kielcach”. Jego założycielem był ks. Jan Białecki¹⁴⁹, ówczesny ojciec duchowny seminarium. Za cel organizacja ta postawiła sobie wspieranie misji katolickich. Dnia 11 marca 1923 roku stowarzyszenie zostaje przyłączone do Sodalicji Mariańskiej jako Sekcja Misyjna, zachowując swój statut, który przystosowano do statutu sodalicyjnego. Warto podkreślić, iż dzieło to z wielką sympatią traktował rektor seminarium – ks. Wacław Niemierowski, a szczególną troską otoczył je urzędujący w tamtym czasie wicerektor, czyli ks. Józef Pawłowski. Alumni zrzeszeni w tej organizacji wytyczyli sobie dwa cele, jakimi były: propagowanie idei misyjnej oraz czynne wspieranie misji zarówno modlitewne, jak i materialne. Z tej właśnie racji zapraszali wielu prelegentów, którzy raz w miesiącu wygłaszali referaty o tematyce misyjnej. Niektóre z nich dostarczały ogólnych wiadomości z zakresu misji, jak wystawa misyjna w Rzymie i jej znaczenie, stan akcji

---

¹⁴⁹ Ks. Jan Białecki urodził się 25 listopada 1868 roku w Zwoleniu w rodzinie Feliksa i Teresy z domu Klimkiewicz. W 1886 roku wstąpił do seminarium kieleckiego. Jako kleryk odznaczał się gorliwością i pilnością w nauce oraz zamiłowaniem do pracy duszpasterskiej. Święcenia kapłańskie przyjął 15 marca 1891 roku z rąk bp. Tomasza Kulińskiego, będącego pierwszym biskupem kieleckim po odrodzeniu diecezji. Swą posługę ks. Białecki rozpoczął jako wikariusz w parafii Mstyczów. Był tam jedynie rok, a 10 czerwca 1892 roku został przeniesiony do parafii Koziegłówek, gdzie bardzo gorliwie i sumiennie troszczył się o powierzonych mu wiernych. 21 lutego 1901 roku został wikariuszem w parafii Brzeziny, będąc faktycznie administratorem parafii, gdyż tamtejszy proboszcz z racji pełnionego urzędu przebywał w Kielcach, wracając do parafii na niedzielną posługę. Ogrom pracy sprawił, iż ks. Białecki podupadł na zdrowiu, dlatego też biskup powierzył mu probostwo w Przyłęku Szlacheckim. Parafia wymagała odnowy, nade wszystko duchowej, toteż ks. Białecki zaangażował się bardzo mocno w pracę duszpasterską. Niestety spotkał się z oporem ludzi, którzy nie chcieli zmian w swoim życiu i woleli pozostać w moralnym nieładzie. W lutym 1906 roku został mianowany nauczycielem religii w szkole fabrycznej w Sosnowcu, a w listopadzie 1910 roku dalej uczyć w szkole, objął urząd proboszcza w największej sosnowieckiej parafii. W dniu 19 marca 1906 roku bp Tomasz Kuliński powołał Komitet do spraw społecznych, który miał za zadanie pomagać duchowieństwu w organizacji dzieł społecznych. Ks. Białecki posługując w środowisku robotników, miał na uwadze problemy dotyczące kwestii społecznych i gospodarczych. Jednakże w 1913 roku biskup mianował ks. Białeckiego ojcem duchownym w kieleckim seminarium duchownym. Jako kierownik duchowy odznaczał się wielką jasnością i zwięzłością w mówieniu, prostotą i szczerością, nie był przy tym nadto surowym spowiednikiem. Angażował się ponadto w sprawy dotyczące relacji z socjalizmem, który potępił. Dodać należy, iż ks. Białecki włożył mnóstwo starań i wysiłków w kwestię zabezpieczenia godziwego życia kapłanom emerytom. Zmarł 26 listopada 1954 roku w Schronisku Księży Emerytów, które sam utworzył i którym kierował. Por. T. Wróbel, [*Wspomnienie pośmiertne o ks. Janie Andrzejku Białeckim*], w: *Akta Ks. Białeckiego Jana* (ADK XB-11), k. 98-108; J. Jagiełka, *Ojcowie duchowni Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach*, w: *Kultura teologiczna Seminarium Duchownego w Kielcach 1727-2002. Księga jubileuszowa*, red. D. Olszewski, R. Kuligowski, K. Gurda, Kielce 2002, s. 480-486.

misyjnej w obecnych czasach, znaczenie misji w życiu Kościoła, misje katolickie a misje protestanckie, rozwój polskich misji, polska misja w Rodezji, trudności misjonarzy w Afryce, misje w Chinach i Japonii. Inne natomiast miały cel bardziej praktyczny, gdyż miały zachęcić do pracy na rzecz misji, zaznajomić z istniejącymi wówczas stowarzyszeniami misyjnymi oraz przedstawić, w jaki sposób zakładać tego typu organizacje w parafiach. Pragnąc w sposób czynny wspierać misje, wszystkim przynależącym do Sekcji Misyjnej wyznaczano intencje modlitewne, które szczególnie polecano tak w modlitwie prywatnej, jak i wspólnotowej, choćby podczas nabożeństw misyjnych. Ponadto w miarę możliwości zbierano ofiary materialne na potrzeby misyjnej działalności Kościoła. Pochodziły one z dobrowolnych ofiar, składek członkowskich, ale również z prowadzonych loterii fantowych bądź jako dochód z akademii misyjnych. Argumentem potwierdzającym wielką rolę w promocji idei misyjnej diecezji kieleckiej było to, iż po zakończeniu formacji seminaryjnej członkowie Sekcji Misyjnej zasilali szeregi Związku Misyjnego Duchowieństwa. Praktyka ta znana była już w 1927 roku, kiedy to Koło Misyjne seminarium kieleckiego, licząc 69 członków, stało się organizacją niezależną od Sodalicji Mariańskiej, a na swojego opiekuna obrało ks. Józefa Pawłowskiego¹⁵⁰. Pierwsze zebranie niezależnego już Koła Misyjnego miało miejsce dnia 26 października 1927 roku. Podjęto na nim sprawy fundamentalne dla należytego funkcjonowania Koła Misyjnego, jak np. powołanie komisji mającej opracować nowy statut organizacji. Zajęto się również kwestią przygotowania akademii misyjnej oraz przyjęto nowych członków¹⁵¹.

O zasięgu prowadzonych przedsięwzięć oraz o liczbie członków Koła Misyjnego informowały zarówno komunikaty zamieszczane na łamach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego”, jak i sprawozdania z jego posiedzeń czy pozostawiona liczna korespondencja. Kielecki periodyk z marca 1929 roku w rubryce dotyczącej spraw

---

¹⁵⁰ Por. *Zebranie organizacyjne Sekcji Misyjnej przy Sodalicji Mariańskiej alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach*, w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 2-3; A. Kaleta, *Błogosławiony ks. Józef Pawłowski jako organizator dzieł misyjnych w diecezji kieleckiej*, s. 364; T. Gocel, *Działalność Koła Misyjnego im. o. Jana Beyzyma w kieleckim seminarium duchownym (1927-1940)*, „*Studia Polonijne*” 44 (2023), s. 298-316.

¹⁵¹ Por. *Protokół Zebrania Zarządu Koła Misyjnego Alumnów w dniu 26 X 1927*, w: *Księga protokołów zebrań Zarządu Koła Misyjnego Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach* (ADK SD-217), k. 1.

misyjnych w diecezji podawał, że istniejące w seminarium Koło Misyjne liczyło w tamtym czasie 88 członków¹⁵².

Liczba kleryków należących do tej organizacji ulegała częstym zmianom, co w dużej mierze spowodowane było ukończeniem seminarium i przyjęciem święceń. Podczas roku akademickiego 1929/1930 Koło Misyjne liczyło 89 alumnów, natomiast w 1930 roku było to już 92 członków, co wskazywało na tendencję wzrostową w stosunku do roku poprzedniego. Sprawozdanie za lata 1931/1932 mówiło, że do dnia 28 lutego 1931 roku Koło Misyjne liczyło 84 członków, lecz następnie liczba ta zmniejszyła się do 73. W latach 1932/1933 ta organizacja klerycka składała się z 88 alumnów, a identyczny stan osobowy utrzymał się w kolejnym roku akademickim. W następnym natomiast liczba członków wynosiła 97. Lata 1935/1936 przyniosły nieznaczny spadek, ponieważ alumnów zrzeszonych w Kole Misyjnym było 96. Dodać należy, iż w tamtym czasie stanowiło to 100% przygotowujących się do przyjęcia święceń w kieleckim seminarium¹⁵³.

---

¹⁵² Por. J. Pawłowski, *Sprawy misyjne w diecezji*, s. 93; *Koło Misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 17 (1930) 3, s. 109-110.

¹⁵³ Por. *Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach im. o. J. Beyzyma T.J. za czas od 1 marca 1929 do 1 marca 1930*, w: *Akta Seminarium Duchownego. Zebrania Koła Misyjnego 1927-1940* (ADK SD-218), s. 30; S. Wójcik, *Formacja przyszłych kapłanów na przykładzie kieleckiego Koła Misyjnego w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach*, „Światło Narodów” 28 (2008) 2, s. 91; *Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach im. o. J. Beyzyma T.J. za rok 1931-32*, w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 7; *Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach im. o. J. Beyzyma T.J. za rok adm. 1932-33*, w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 16-17; *Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach im. o. J. Beyzyma T.J. za czas od 27 lutego 1933 do 12 marca 1934*, w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 25-26; *Życie organizacji alumnów w Kieleckim Seminarium Duchownym. Rok sprawozdawczy 1934-35*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 22 (1935) 6-7, s. 185-186; *Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” im. o. J. Beyzyma T.J. alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach za rok 1935/6*, w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 53.

Warto nadmienić, że w marcu 1931 roku prezesem Koła Misyjnego został alumn Stanisław Włudyga¹⁵⁴, zaś w 1933 roku funkcję sekretarza pełnił Adam Szafrąński¹⁵⁵. Alumni ci po latach zostali rektorami kieleckiego seminarium¹⁵⁶.

Zaangażowanie alumnów w sprawy misji podkreślał również fakt, iż dzięki wsparciu i życzliwości ks. Józefa Pawłowskiego stworzyli oni bibliotekę misyjną, która w latach 1929-1930 liczyła 151 woluminów. W roku akademickim 1930-1931 obejmowała już 176 tomów dzieł i broszur o tematyce misyjnej. W miarę upływu czasu biblioteka rozrastała się, a w latach 1931-1932 liczyła już 203 woluminy. Dalszy wzrost zaobserwowano rok później, ponieważ biblioteka posiadała wtedy 230 książek, zaś w kolejnym było ich już 244. W latach 1935-1936 biblioteka misyjna, założona przez alumnów Koła Misyjnego, składała się z 275 książek¹⁵⁷.

---

¹⁵⁴ Ks. Stanisław Włudyga urodził się 2 listopada 1907 roku w Probołowicach. Po ukończeniu gimnazjum pińczowskiego wstąpił do seminarium w Kielcach. Przyjął święcenia kapłańskie w 1932 roku i został skierowany na studia z zakresu teologii oraz Pisma Świętego. Po uzyskaniu doktoratu z teologii oraz licencjatu z nauk biblijnych podjął w seminarium kieleckim wykłady z Pisma Świętego, apologetyki, języka greckiego oraz hebrajskiego. W latach 1948-1950 był wicerektorem seminarium, a od sierpnia 1962 roku – rektorem. Piastował kilka funkcji w kapitule katedralnej kieleckiej, będąc kanonikiem gremialnym, następnie kustoszem, dalej scholastykiem, aż wreszcie prepozytem. W 1971 roku został obdarowany godnością protonotariusza apostolskiego. Zmarł 6 lipca 1990 roku w Domu Księży Emerytów w Kielcach. Por. I. Łacka, *Rektorzy Seminarium Kieleckiego (1726-2002)*, s. 542-543.

¹⁵⁵ Ks. Adam Ludwik Szafrąński przyszedł na świat w Nowym Sączu 19 lipca 1911 roku. W 1931 roku wstąpił do seminarium kieleckiego, a rok po przyjęciu święceń kapłańskich wyjechał do Fryburga, gdzie 20 lipca 1939 roku uzyskał licencjat z teologii. Po powrocie do Kielc pracował jako wikariusz parafii katedralnej. W 1947 roku uzyskał doktorat z teologii dogmatycznej, natomiast w 1952 roku otrzymał tytuł doktora habilitowanego. Związany z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim prowadził jednocześnie zajęcia w seminarium kieleckim, którym kierował jako rektor w latach 1958-1962. Por. tamże, s. 541.

¹⁵⁶ Por. *Protokół z Zebrania Ogólnego Koła Misyjnego Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach z dnia 19 X 1933 r.*, w: *Akta Seminarium Duchownego. Zebrania Koła Misyjnego 1927-1940* (ADK SD-218), s. 83-84.

¹⁵⁷ Por. *Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach im. o. J. Bezymia T.J. za czas od 1 marca 1929 do 1 marca 1930*, w: *Akta Seminarium Duchownego. Zebrania Koła Misyjnego 1927-1940* (ADK SD-218), s. 30; *Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach im. o. J. Bezymia T.J. za czas od 1 marca 1930 do 1 marca 1931*, w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 4-5; *Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach im. o. J. Bezymia T.J. za rok 1931-32*, w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 7; *Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach im. o. J. Bezymia T.J. za czas od 27 lutego 1933 do 12 marca 1934*, w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 25-26; *Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” im. o. J. Bezymia T.J. alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach za rok 1935/6*, w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 54; T. Goceł, *Działalność Koła Misyjnego im. o. Jana Bezymia w kieleckim seminarium duchownym (1927-1940)*, s. 304-305.

Przy tej okazji należy podkreślić, że Koło Misyjne stanowiło dla ks. Józefa Pawłowskiego wielką pomoc w organizacji i koordynacji działań misyjnych na terenie diecezji. Alumni seminarium zrzeszeni w tej organizacji wspierali swojego opiekuna poprzez pakowanie i wysyłanie darów mających trafić na misje oraz analizę nadsyłanych z parafii kwestionariuszy misyjnych¹⁵⁸.

4.2. Korespondencja świadcząca o działalności i funkcjonowaniu Koła Misyjnego

Zaangażowanie Koła Misyjnego alumnów seminarium kieleckiego dostrzegały międzynarodowe i ogólnopolskie organizacje misyjne oraz posługujący w różnych krajach misjonarze. Świadczyła o tym choćby prowadzona korespondencja.

4.2.1. Korespondencja z Prezydium PDRW i PDPA

Do Koła Misyjnego działającego przy Seminarium Duchownym w Kielcach niejednokrotnie pisał choćby ks. Kazimierz Bajerowicz, będący wówczas odpowiedzialnym za struktury PDRW i PDPA w Polsce. Nadsyłał on na adres seminarium pisemne prośby, a nawet ponaglenia, których celem było otrzymywanie sprawozdań z działalności Koła Misyjnego, jak miało to miejsce choćby w 1933 roku¹⁵⁹. Wskazując na potrzebę pomocy seminarzystom w krajach misyjnych, ks. Bajerowicz rozsyłał do wszystkich seminariów w Polsce komunikaty mające uwrażliwić na tę kwestię¹⁶⁰. Tego typu pisma otrzymywało także Koło Misyjne alumnów seminarium kieleckiego. W jednym z nich ks. Bajerowicz wyjaśniał również, iż każde istniejące w Polsce kleryckie koło misyjne w bardzo głęboki i odpowiedzialny sposób podchodzi do kwestii misyjnych, a zatem i to działające w Kielcach również. Doceniając wysiłki podejmowane na rzecz promocji misji i ich materialnego wsparcia, ks. Bajerowicz podkreślał istniejącą wśród alumnów praktykę wspierania seminariów na terenach misyjnych¹⁶¹.

---

¹⁵⁸ Por. *Sprawy misyjne*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 18 (1931) 3, s. 94.

¹⁵⁹ Por. K. Bajerowicz, [*Prośba o nadesłanie sprawozdania z funkcjonowania Koła za rok 1932*], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 10.

¹⁶⁰ Por. K. Bajerowicz, *Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 18 (1931) 4, s. 124-126.

¹⁶¹ Por. K. Bajerowicz, [*Komunikat do Koła Misyjnego w Seminarium Duchownym w Kielcach z 28 listopada 1933 roku*], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 19-20.

Podobne pismo, również przechowane w aktach Archiwum Diecezjalnego w Kielcach, pochodzi z lipca 1936 roku. Ks. Kazimierz Bajerowicz, pisząc do kół misyjnych, stwierdził, że zgodnie z zarządzeniami Wyższej Rady Generalnej wszystkie dzieła wspomagające misje miały uznać uprzywilejowany charakter Papieskich Dzieł Misyjnych. Wśród postulatów przywołanych przez Wyższą Radę Generalną, ks. Bajerowicz zwrócił szczególną uwagę na sprawę rozwoju idei misyjnej wśród seminarzystów. Z tej właśnie racji wezwał wszystkich kleryków w Polsce do tego, aby jak najowocniej wspierali Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła, które powstało właśnie w celu niesienia pomocy seminarzystom w krajach misyjnych¹⁶².

Interesującym przykładem korespondencji, świadczącym o szerokiej działalności Koła Misyjnego, jest poświadczenie dotyczące odpłatnego wypożyczenia przeźroczy o tematyce misyjnej. Pragnąc uatrakcyjnić zebrania czy odczyty, podjęło ono decyzję, by zwrócić się do Prezydium PDRW i PDPA w Poznaniu i poprosić o pomoce związane z tematyką misyjną. W odpowiedzi otrzymało komplet nowych przeźroczy przybliżających życie dzieci na Dalekim Wschodzie, a konkretnie w Chinach¹⁶³.

4.2.2. Korespondencja z misjonarzami

Dokumenty zgromadzone w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach wskazują, że Prezydium PDRW i PDPA w Polsce niejako pośredniczyło w korespondencji między Kołem Misyjnym alumnów kieleckiego seminarium a misjonarzami posługującymi w różnych częściach świata. Ten stan rzeczy potwierdza pismo nadesłane z Poznania, a skierowane do wszystkich dobrodziejów Małego Seminarium Duchownego powstałego w Hengchow w Chinach. Bp Raphael Palazzi pełniący urząd wikariusza apostolskiego podziękował Papieskim Dziełom Misyjnym, a za ich pośrednictwem wszystkim zaangażowanym w pomoc tamtejszemu seminarium. List zawierał sprawozdanie z

---

¹⁶² Por. K. Bajerowicz, [Komunikat do Koła Misyjnego w Seminarium Duchownym w Kielcach z 8 lipca 1936 roku], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 55-56.

¹⁶³ Por. [Potwierdzenie dotyczące wypożyczenia przeźroczy znajdujących się w Prezydium PDRW i PDPA z 29 stycznia 1935 roku], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 34; T. Gocel, *Działalność Koła Misyjnego im. o. Jana Beyzyma w kieleckim seminarium duchownym (1927-1940)*, s. 300-302.

funkcjonowania instytucji i wyrazy szczerzej wdzięczności wobec wspierających to seminarium, a także zapewnienie o pamięci modlitwnej¹⁶⁴.

Koło Misyjne alumnów kieleckiego seminarium duchownego prowadziło stałą korespondencję z misjonarzami przynależącymi do Towarzystwa św. Franciszka Salezego, potocznie zwanymi salezjanami. Byli to ks. Bazgier, ks. Klimczyk, ks. Piasecki oraz ks. Wieczorek¹⁶⁵.

Ten ostatni, pracując w Chinach, a konkretnie w Hongkongu, w jednym ze swoich listów dziękując za wsparcie materialne i modlitwne, opisał swoje codzienne zmartwienia związane z problemami duszpasterskimi i finansowymi. Ponadto przypominał o wtargnięciu bolszewików na tereny należące do jego misji, co wywołało strach i panikę¹⁶⁶.

Ks. Klimczyk natomiast, który posługiwał w Indiach, w liście datowanym na 28 listopada 1935 roku, skarżył się na swój stan zdrowia. Nie poddawał się jednak tym trudnościom i nie ustawał w posłudze duszpasterskiej. Przy tej okazji ukazał specyfikę pracy misyjnej w środowisku kastowym i zauważył, iż Hindusi byłiby bardzo zadowoleni z obecności katolickich misjonarzy, którzy budowałiby szkoły czy szpitale, lecz nie głosili Ewangelii¹⁶⁷.

Troską wyrażającą się w prowadzeniu korespondencji alumni zrzeszeni w Kole Misyjnym otaczali nie tylko misjonarzy pracujących na Dalekim Wschodzie, lecz również tych, którzy posługiwali na Kresach Wschodnich. Przykładem tego był choćby list przesłany do Kielc przez proboszcza parafii Zasmyki znajdującej się na Wołyniu. Duszpasterz dziękował w nim za pieniądze przesłane na rzecz budowy świątyni, tak potrzebnej parafialnej wspólnoty, która dotychczas modliła się w stodole. Wyraził przy

---

¹⁶⁴ Por. [List skierowany do dobrodziejów Małego Seminarium w Henghow], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 13-14.

¹⁶⁵ Por. Ks. Józef Pawłowski w 25-lecie męczeńskiej śmierci, w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), s. 11-12; A. Kaleta, *Błogosławiony ks. Józef Pawłowski jako organizator dzieł misyjnych w diecezji kieleckiej*, s. 364; T. Gocel, *Działalność Koła Misyjnego im. o. Jana Beyzyma w kieleckim seminarium duchownym (1927-1940)*, s. 316-318.

¹⁶⁶ Por. [List ks. Wieczorka do Koła Misyjnego z 3 lutego 1933 roku], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 36.

¹⁶⁷ Por. [List ks. Władysława Klimczyka do Koła Misyjnego z 28 listopada 1935 roku], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 39-40.

tym nadzieję, iż dzięki Bożej pomocy uda mu się poprawić warunki, w jakich przyszło mu pracować¹⁶⁸.

Przedwojenna działalność Koła Misyjnego alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach była bardzo szeroko zakrojona, gdyż obejmowała zarówno promocję idei misyjnej, jak i czynne wspieranie misji. Dokonywało się to poprzez organizację spotkań, prelekcje, akademie misyjne czy powiększanie zasobów biblioteki misyjnej. Ponadto alumni korespondowali z Prezydium PDRW i PDPA w Poznaniu, by jak najefektywniej angażować się w działalność misyjną. Oprócz tego utrzymywali listowny kontakt z misjonarzami pracującymi zarówno na Dalekim Wschodzie, jak również na Kresach Wschodnich. Opiekun koła, którym był ks. Józef Pawłowski, nie tylko popierał wszelkie inicjatywy misyjne podejmowane przez członków Koła Misyjnego, lecz również sam wskazywał kierunki działań. Będąc odpowiedzialnym w diecezji kieleckiej za wszelkie kwestie związane z misjami, uwrażliwiał swoich podopiecznych na każdą formę promocji idei misyjnej oraz na sposoby zaangażowania się w nią. Korzystał przy tym z ich pomocy podczas rozprawiania do parafii kwestionariuszy misyjnych czy wysyłania paczek do misjonarzy. Całokształt tych działań walnie wpłynął na umocnienie wśród wiernych diecezji kieleckiej, tak duchownych, jak i świeckich, świadomości misyjnej, co z kolei prowadziło do umacniania się pozycji diecezji kieleckiej pod względem misyjności i animowania w ten sposób innych Kościołów lokalnych.

5. Męczeńska śmierć bł. ks. Józefa Pawłowskiego świadectwem wiary

Życie i działalność ks. Józefa Pawłowskiego były przeniknięte nie tylko zaangażowaniem na rzecz misji i odpowiedzialnością za wychowanie przyszłych kapłańskich pokoleń. Przypadając na okres dwudziestolecia międzywojennego oraz czasu II wojny światowej, nierozzerwalnie łączyły się one również z patriotyzmem czy umiejętnością praktycznej realizacji przykazania miłości Boga i bliźniego. Swoją wiarę, zbudowaną na prawdziwym człowieczeństwie, przyszło mu przypieczętować męczeńską śmiercią, ponieważ zginął z rąk nazistowskiego oprawcy.

---

¹⁶⁸ Por. [List proboszcza rzymsko-katolickiej parafii Zasmyki z 12 czerwca 1937 roku], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 58.

5.1. Gorliwy duszpasterz, rektor seminarium, a następnie proboszcz katedry

Organizując, a następnie koordynując wszelką działalność misyjną, ks. Józef Pawłowski jawił się w diecezji jako kapłan niezwykle zaangażowany. Tę cechę pragnął zaszczepić w sumieniach swoich podopiecznych, którzy po ukończeniu seminarium kieleckiego i przyjęciu święceń posyłani byli do parafii diecezji, aby tam jak najlepiej posługiwać wśród wiernych. Gorliwości i miłosiernego spojrzenia na bliźniego nie zabrakło ks. Józefowi Pawłowskiemu nawet w najtrudniejszych momentach.

Oprócz promocji misji, ks. Józef Pawłowski był szczególnie rozmiłowany w adoracji Najświętszego Sakramentu, dlatego też biskup kielecki Augustyn Łosiński w dniu 22 października 1926 roku zlecił mu kierownictwo nad comiesięcznymi adoracjami odbywającymi się w Kielcach i okolicy. Tę praktykę podejmowali kapłani posługujący w mieście oraz w przylegających do niego wsiach i miasteczkach. Wybór, jakiego dokonał bp Łosiński, był niezwykle trafny, gdyż ks. Pawłowski od najmłodszych lat praktykował tego rodzaju formę pobożności. Nie dziwił zatem nikogo fakt, że podczas spotkań kapłańskich zachęcał usilnie do adoracji Najświętszego Sakramentu. Czynił tak, ponieważ był głęboko przekonany, iż modlitwa kapłańska jest nieodzownym elementem działalności duszpasterskiej¹⁶⁹.

Kolejną kwestią wyrażającą duszpasterską posługę ks. Pawłowskiego była troska o chorych, zarówno tych na duchu, jak i na ciele. Bardzo często spowiadał, odwiedzał chorych, zwłaszcza tych przebywających w Domu Starców, znajdującym się w dawnym Szpitalu Świętej Trójcy¹⁷⁰. Byli tam często ludzie zupełnie opuszczeni, którym niósł dobro i nadzieję. W dowód uznania władze miasta Kielce pragnęły go uhonorować, lecz żadnych odznaczeń nie przyjął. Władza kościelna w 1924 roku nagrodziła ks. Józefa Pawłowskiego tytułem szambelana papieskiego, zaś w 1926 roku został on kanonikiem honorowym kieleckim. Dnia 10 maja 1933 roku został wprowadzony do grona kanoników katedralnych. Otrzymał również krzyż „Pro Fide et Ecclesia in Russia merito” nadany za zasługi na rzecz pomocy Kościołom na Kresach Wschodnich¹⁷¹.

---

¹⁶⁹ Por. [Nominacja na dyrektora miesięcznych adoracji kapłańskich], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 31; T. Wróbel, *Ks. Józef Pawłowski – męczennik Dachau*, s. 44; *Ks. Józef Pawłowski w 25-lecie męczeńskiej śmierci*, w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), s. 13.

¹⁷⁰ Por. K. Gurda, *Ksiądz Józef Pawłowski – życie i działalność*, KST 4 (2005), s. 105.

¹⁷¹ Por. T. Wróbel, *Ks. Józef Pawłowski – męczennik Dachau*, s. 44.

Ta wielość dziedzin duszpasterskiej działalności ks. Pawłowskiego świadczyła o bogactwie jego osobowości. Po śmierci ks. Niemierowskiego, bp Łosiński dnia 6 sierpnia 1936 roku mianował ks. Józefa rektorem Seminarium Duchownego w Kielcach¹⁷². Decyzja ta sprawiła, iż ks. Józef Pawłowski dotychczas jako wicerektor, a od tego momentu już jako rektor, z wielkim zaangażowaniem i odpowiedzialnością poświęcił się pracy nad formacją przyszłych pokoleń kapłanów. Jako rektor seminarium cieszył się nie tylko powszechnym autorytetem, lecz był także przez swoich wychowanków otaczany serdecznością i życzliwością. Świadczyła o tym choćby bardzo duża liczba listów pisanych przez wychowanków (165 osób) do ks. Pawłowskiego, które przechowywane są w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach. Kolejnym argumentem potwierdzającym tę tezę był liczny udział kapłanów w uroczystościach jubileuszu 25-lecia kapłaństwa, który rektor Pawłowski przeżywał 29 września 1938 roku. Mianując ks. Józefa rektorem seminarium, bp Łosiński kierował się prawdopodobnie chęcią utrzymania rozpoczętych prac i ukończenia urządzania gmachu seminarium od wewnątrz. Prace zostały ukończone w dość krótkim czasie, a w następnej kolejności podjęto się umeblowania sal wykładowych oraz urządzenia czytelní. Ponadto ks. Józef Pawłowski jako rektor seminarium duchownego dokonał upiększenia kaplicy seminaryjnej, zlecając wykonanie polichromii, wyposażając ją o nowe ołtarze i ławki. Dzięki jego staraniom polepszyły się warunki sanitarne w pokojach mieszkalnych oraz stan seminaryjnego żywienia, a także rozpoczęły się negocjacje mające na celu uzyskanie dla seminarium praw państwowych¹⁷³.

Działalność ks. Pawłowskiego w seminarium kieleckim dobiega końca niejako wraz z przybyciem nowego rządcy diecezji, którym został bp Czesław Kaczmarek¹⁷⁴.

---

¹⁷² Por. [Nominacja na urząd rektora], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 28.

¹⁷³ Por. [Wykaz dokumentów zawartych w teczce personalnej ks. Józefa Pawłowskiego], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 46-48; T. Wróbel, *Ks. Józef Pawłowski – męczennik Dachau*, s. 45; K. Gurda, *Ksiądz Józef Pawłowski – życie i działalność*, s. 105.

¹⁷⁴ Bp Czesław Kaczmarek urodził się 16 czerwca 1895 roku w Lisiewie Małym, niedaleko Sierpca, zaś zmarł 26 sierpnia 1963 roku w Lublinie. W 1916 roku wstąpił do seminarium plockiego, w 1922 roku przyjął święcenia kapłańskie, a następnie wyjechał na dalsze studia do Francji, posługując równocześnie wśród emigrantów. Po powrocie do Płocka został mianowany dyrektorem Akcji Katolickiej. Dnia 24 maja 1938 roku otrzymał nominację na biskupa kieleckiego. Po rozpoczęciu II wojny światowej prowadził w konspiracji seminarium duchowne, kształcąc w ten sposób kleryków diecezjalnych i zakonnych (86 spoza diecezji kieleckiej). Zapewnił także schronienie ponad 220 kapłanom z innych diecezji, a także roztaczał opiekę duchową i charytatywną nad uciekinierami i wysiedleńcami. Organizował w diecezji kieleckiej tajne szkolnictwo i wyznaczał kapelanów dla oddziałów partyzanckich. Szczególną uwagę zwracał na intelektualną i moralną formację duchowieństwa, wprowadzając coroczne rekolekcje zamknięte oraz comiesięczne dni skupienia dla duchowieństwa. Umożliwił założenie 5 męskich i 11 żeńskich domów

Zanim pojawił się w Kielcach, otrzymał pewne informacje dotyczące kondycji seminarium oraz ks. Józefa Pawłowskiego. Z tej właśnie racji zrodziło się w nim uprzedzenie do osoby rektora seminarium. Obserwując owocność pracy ks. Pawłowskiego oraz stan seminarium duchownego przez prawie rok, bp Kaczmarek zaczął odczuwać niepokój i wahanie, które odwoływały go od wcześniejszych uprzedzeń. Jednakże dnia 24 czerwca 1939 roku biskup kielecki podjął decyzję o odwołaniu ks. Józefa Pawłowskiego ze stanowiska rektora Seminarium Duchownego w Kielcach. Mając jednak na uwadze mnóstwo dotychczasowych zasług oraz cechy, jakimi odznaczał się ks. Pawłowski, bp Czesław Kaczmarek zaproponował mu objęcie probostwa parafii katedralnej. Decyzja biskupa była trudna dla dotychczasowego rektora, gdyż ciężko mu było rozstać się z seminarium po wielu latach pracy, by rozpocząć posługę duszpasterską w największej parafii w diecezji, niestety bardzo zaniedbanej i wychłodzonej religijnie. Po dłuższej trwającym namyśle popartym żarliwą modlitwą, postanowił przyjąć urząd proboszcza katedry kieleckiej, co miało miejsce 16 listopada 1939 roku¹⁷⁵.

Podjęcie przez ks. Józefa Pawłowskiego obowiązków proboszcza przypadło na czas rozpoczęcia II wojny światowej i okupacji niemieckiej. Ta trudna sytuacja nie odbiła się jednak na kondycji posługi duszpasterskiej, jaką podejmowano w parafii katedralnej. Ks. Pawłowski każdy dzień rozpoczynał od dłuższej chwili modlitwy w kaplicy, gdzie znajdował się Najświętszy Sakrament, by następnie udać się do konfesjonału i słuchać spowiedzi. Skupiając przy ołtarzu wielu parafian, podczas sprawowania Mszy Świętej odznaczał się skupieniem i pobożnością, co budziło wśród nich podziw. Ponadto ks. Józef Pawłowski okazał się doskonałym gospodarzem w parafii katedralnej, gdyż zaraz na

---

zakonnych i erygował nowe parafie. W dniu 20 stycznia 1951 roku został aresztowany przez Urząd Bezpieczeństwa i osadzony w więzieniu na warszawskim Mokotowie. Na drodze sfingowanego procesu wytoczonego pod zarzutem działalności antypaństwowej i antyludowej został skazany na 12 lat pozbawienia wolności oraz na utratę praw obywatelskich i publicznych na okres lat pięciu. Był internowany w klasztorze ojców kapucynów w Rywałdzie. Po powrocie do diecezji w 1957 roku jeszcze mocniej zaangażował się w odnowę religijną i moralną narodu, przygotowując wiernych do Millenium Chrztu Polski. Ponadto pogłębiał kult Matki Bożej czczonej w wielu sanktuariach na terenie diecezji oraz bł. Wincentego Kadłubka. W oczach duszpasterzy oraz wiernych świeckich jawił się jako gorliwy rządca diecezji, a przy tym jako kulturalny, inteligentny i bogaty osobowościowo człowiek. Por. J. Śledzianowski, *Kaczmarek Czesław bp*, w: EK, t. 8, Lublin 2000, kol. 307-309; J. Śledzianowski, *Biskup Czesław Kaczmarek w pamięci duchowieństwa diecezji kieleckiej*, Kielce 1989, s. 15-41; J. Śledzianowski, *Ksiądz Czesław Kaczmarek. Biskup Kielecki (1895-1963)*, Kielce 2008², s. 65-95; J. Śledzianowski, *Osobowość księdza biskupa Czesława Kaczmarka*, KST 4 (2005), s. 227-235.

¹⁷⁵ Por. [*Pismo bp. Czesława Kaczmarka skierowane do ks. Pawłowskiego referujące i argumentujące sytuację zmiany na stanowisku rektora seminarium kieleckiego*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 32; [*Dekret mianujący ks. Józefa Pawłowskiego proboszczem parafii katedralnej w Kielcach*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 33; T. Wróbel, *Ks. Józef Pawłowski – męczennik Dachau*, s. 45.

początku swojego pobytu zorganizował kancelarię parafialną, w której starał się przebywać jak najczęściej. Pragnął jak najlepiej sprostać potrzebom parafian, zarówno duchowym, jak i doczesnym. Warto nadmienić, iż sam bp Czesław Kaczmarek, który w czerwcu 1939 roku odwołał ks. Pawłowskiego z funkcji rektora seminarium, był pod wrażeniem zaangażowania duszpasterskiego nie tylko proboszcza parafii katedralnej, lecz także jego najbliższych współpracowników, czyli księży wikariuszy. W sprawozdaniu powizytacyjnym z 1941 roku dostrzegł, że praca w parafii rozwijała się należycie. Doskonałą okazję do poprawy kondycji duchowej parafii stanowiła wizyta duszpasterska, która dzięki trosce ks. Pawłowskiego stała się podstawą do dalszych wysiłków duszpasterskich, jak choćby zwiększenia frekwencji mężczyzn na niedzielnych i świątecznych Mszach Świętych¹⁷⁶.

Od początku pobytu w parafii katedralnej ks. Józef Pawłowski troszczył się o rannych, a w gmachu seminarium utworzył prowizoryczny szpital. W Kielcach Niemcy utworzyli cztery obozy jenieckie, w których uwięzieni żołnierze borykali się nie tylko z chorobami, lecz także z głodem i brakiem odzieży. Dzięki staraniom ks. Pawłowskiego, który jako proboszcz katedralny postarał się o nominację na kapelana Polskiego Czerwonego Krzyża, udawało się nieco poprawić ich los. Ks. Józef Pawłowski dzięki tej nominacji posiadał prawo wstępu na teren obozu jenieckiego, a tam dostarczał więźniom cywilne ubrania, udzielał duchowego wsparcia czy pomagał w ucieczce. Ponadto aranżował pomoc dla znanych mu jeńców przebywających w obozach na terenie Niemiec. Docierając z pomocą do kieleckiego więzienia, sprawdzał kto został osadzony, przekazywał grypsy oraz wiadomości dla rodzin więźniów. Poza tym organizował dożywianie więźniów, wyszukiwał wśród żołnierzy niemieckich kleryków z Niemiec bądź z Austrii i udzielał im wsparcia duchowego. Wciągnął się przy tym do pracy konspiracyjnej, co w dużej mierze stało się przyczyną jego uwięzienia, a w efekcie i śmierci. W latach 1939-1940 Kielce stały się punktem, przez który przeszła fala uchodźców z okolic Poznania, Górnego Śląska i Pomorza. Oni również otrzymywali pomoc udzielaną przez ks. Józefa Pawłowskiego¹⁷⁷.

---

¹⁷⁶ Por. [Sprawozdanie powizytacyjne z wizytacji kanonicznej parafii katedralnej w 1941 roku], w: *Akta parafii katedralnej w Kielcach* (ADK PKK-56), k. 63-64; *Ks. Józef Pawłowski w 25-lecie męczeńskiej śmierci*, w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), s. 16.

¹⁷⁷ Por. H. Peszko, [Życiorys śp. ks. Józefa Pawłowskiego], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 48-49; K. Gurda, *Ksiądz Józef Pawłowski – życie i działalność*, s. 105-106.

Wielkie zaangażowanie duszpasterskie, pomoc potrzebującym, zwłaszcza wśród jeńców i rannych, wzbudziły zainteresowanie niemieckiego okupanta. Ks. Pawłowski został aresztowany dnia 10 lutego 1941 roku, a następnie osadzony w więzieniu kieleckim. Po dwóch miesiącach tortur, w dniu 15 kwietnia wywieziono go z Kielc do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu, nadając mu numer obozowy 13155. Stamtąd natomiast 4 maja został przetransportowany do obozu Dachau, gdzie otrzymał numer 25286¹⁷⁸.

5.2. Więzień obozu w Dachau i męczennik II wojny światowej

Sytuację ks. Józefa Pawłowskiego z okresu jego uwięzienia w obozie koncentracyjnym w Dachau naświetla bardzo mało informacji. Wiele z nich stanowią jedynie wzmianki ograniczające się do wskazania fizycznej obecności w tym miejscu kaźni. Istnieje jednakże kilka świadectw nie tylko opisujących rzeczywistość obozową, ale i usposobienie ks. Pawłowskiego i jego relacje ze współwięźniami.

Jednym z bardzo ważnych źródeł opisujących postać ks. Józefa Pawłowskiego z ostatniego okresu jego życia był wywiad, jaki z ks. Walentym Zasadą przeprowadził dnia 20 lipca 1953 roku ks. Zygmunt Pilch¹⁷⁹. Ks. Zasada stwierdził, iż wraz z ks. Pawłowskim przebywał w obozie w Oświęcimiu, jednakże nie miał sposobności do dłuższej rozmowy z nim. Ponadto ks. Zasada stwierdził, że ks. Józef Pawłowski został przetransportowany do Dachau w gronie 38 księży, zakonników i braci zakonnych. Mieszkał on z ks. Pawłowskim przez kilka miesięcy w jednym baraku, noszącym numer 26, naprzeciw kaplicy. Opisuując realia ciężkiej obozowej pracy, ks. Zasada zauważył, iż często pracował z ks. Józefem Pawłowskim. Wraz z nim modlił się, pracował, spowiadał, co sprawiło, że miał możliwość obserwowania jego zachowania. Wyjaśniał, że ks. Pawłowski mimo

---

¹⁷⁸ Por. T. Wróbel, *Ks. Józef Pawłowski – męczennik Dachau*, s. 46-47.

¹⁷⁹ Ks. Zygmunt Pilch urodził się 10 września 1888 roku w Wawrzeńcyczach w rodzinie Wojciecha i Wiktorii z domu Zaręba. Po ukończeniu gimnazjum w Pińczowie wstąpił do Seminarium Duchownego w Kielcach. Dalsze studia odbywał w Innsbrucku, uzyskując w 1913 roku tytuł doktora. Od 1917 roku był redaktorem „Przeglądu Diecezjalnego”. Niesamowicie angażował się w kwestię wzrostu poziomu kaznodziejstwa w diecezji kieleckiej, organizując zjazdy i kursy w tym zakresie. W latach 1951-1955 pełnił urząd rektora seminarium kieleckiego. Zmarł rok po jubileuszu 50-lecia kapłaństwa, dnia 6 kwietnia 1962 roku. Por. I. Łącka, *Rektorzy Seminarium Kieleckiego (1726-2002)*, s. 539-540; A.L. Szafranski, *Ks. infułat Zygmunt Pilch*, w: *Studia z historii kaznodziejstwa i homiletyki*, red. L. Kuc, W. Wojdecki, t. 1, Warszawa 1975, s. 19-30; A.L. Szafranski, *Ksiądz Zygmunt Pilch (1888-1962)*, w: *Chrześcijananie*, red. B. Bejze, t. 5, Warszawa 1980, s. 237-238.

zrezygnowania był opanowany, ułożony, nie skarżył się na głód, pomagał innym. Taka postawa była dla ks. Walentego Zasady bardzo budująca¹⁸⁰.

W ustaleniu okoliczności śmierci ks. Józefa Pawłowskiego niesłuchanie pomocnym był nie tylko wywiad z ks. Zasadą, lecz również inne świadectwa. Jednym z nich był list ks. Bolesława Kunki¹⁸¹ z Włocławka, datowany na 21 czerwca 1948 roku. Wspominał w nim, iż, po porannym apelu, z grupy księży wywołano właśnie ks. Józefa Pawłowskiego oraz jeszcze dwóch innych kapłanów: ks. Wojciecha Michałowicza oraz ks. Kazimierza Grelewskiego. Niedługo po tym wydarzeniu rozeszła się wieść, iż księży tych powieszono. Datę wyroku potwierdzały także dokumenty niemieckie, lecz wykazywały różnicę jedynie co do sposobu wykonania wyroku, ponieważ mówiły o zastrzeleniu¹⁸².

---

¹⁸⁰ Por. H. Peszko, [Życiorys śp. ks. Józefa Pawłowskiego], k. 49; Wywiad u ks. Zasady, byłego więźnia w Dachau, obecnie kapelana Sióstr Felicjanek w Warszawie przeprowadzony w Iwoniczu-Zdroju dn. 20 lipca 1953 roku w sprawie stracenia ks. Józefa Pawłowskiego, w: *akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 43-44.

¹⁸¹ Ks. Bolesław Kunka przyszedł na świat 8 sierpnia 1889 roku w Łodzi w rodzinie Wojciecha i Józefy. Szkołę podstawową ukończył w Piotrkowie Trybunalskim, zaś średnią we Włocławku. W 1909 roku wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w diecezji włocławskiej, a w 1912 roku został skierowany na studia w Akademii Duchownej w Petersburgu. Święcenia kapłańskie przyjął z rąk bp. Jana Cieplaka w katedrze w Petersburgu dnia 13 czerwca 1914 roku. Z powodu wybuchu Rewolucji Październikowej i I wojny światowej nie mógł powrócić do diecezji, więc rozpoczął posługę duszpasterską w Murzańsku. W 1918 roku powrócił do diecezji i rozpoczął pracę duszpasterską jako wikariusz w parafii pw. św. Jana Chrzciciela we Włocławku. Niedługo potem został profesorem i wicerektorem Wyższego Seminarium Duchownego, wykładając filozofię, teologię fundamentalną oraz religiologię. Ponadto w latach 1929-1932 był redaktorem „Ateneum Kapłańskiego”, a także „Kroniki Włocławskiej”. W latach 1931-1937 był asystentem kościelnym Akcji Katolickiej w diecezji włocławskiej. Od 1932 roku posługiwał jako kanclerz kurii włocławskiej. Został aresztowany przez Niemców dnia 7 listopada 1939 roku i osadzony we włocławskim więzieniu. Stamtąd przewieziono go do klasztoru w Łądzie, a następnie do obozu koncentracyjnego w Sachsenhausen. Dnia 14 grudnia 1940 roku przetransportowano go do obozu koncentracyjnego w Dachau, nadając mu numer obozowy 22835. Po zakończeniu II wojny światowej posługiwał jako duszpasterz polonijny oraz uczestniczył w organizacji Centrali Duszpasterstwa Polskiego w Niemczech Zachodnich. Od dnia 5 czerwca był również notariuszem kurii. W dniu 22 września 1945 roku powrócił do Włocławka, podejmując obowiązki sprzed okupacji. Nieco ponad miesiąc później (25 października) objął urząd proboszcza parafii Chodecz. W 1948 roku został rektorem WSD we Włocławku, a w cztery lata później proboszczem parafii Izbica Kujawska oraz dziekanem dekanatu izbickiego. W dniu 4 kwietnia 1956 roku został proboszczem katedry włocławskiej, w trakcie swojej posługi troszcząc się o nauczanie religii w pomieszczeniach parafialnych. W dniu 11 lutego 1961 roku z powodów zdrowotnych przestał pełnić urząd proboszcz parafii katedralnej. W okresie od 3 maja 1958 do 26 sierpnia 1963 roku był wikariuszem generalnym. Przeszedł na emeryturę w 1963 roku i zamieszkał w Ciechocinku. Zmarł 20 maja 1969 roku. Por. J. Szymański, *Duszpasterze Polonii i Polaków za granicą. Słownik biograficzny*, t. 3, Rzeszów 2020, s. 152-154.

¹⁸² Por. [List ks. Bolesława Kunki], w: *akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 45; [Prośba o zwolnienie ks. Józefa Pawłowskiego z obozu koncentracyjnego w Dachau skierowana przez Jadwigę Pawłowską – matkę ks. Józefa], w: *akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 52; *Ks. Józef Pawłowski w 25-lecie męczeńskiej śmierci*, w: *akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), s. 18-19.

Krótkie, lecz jakże wymowne świadectwo dotyczące męczeńskiej śmierci ks. Józefa Pawłowskiego znalazło się również w liście ks. Bolesława Charzewskiego, który 4 grudnia 1946 roku, pisząc do porucznika Tadeusza Pawłowskiego, przedstawił ostatni etap życia kieleckiego kapłana. Nie był jednak pewien, czy adresat listu był spokrewniony z ks. Pawłowskim, czy może była to jedynie zbieżność nazwisk. Niemniej wyraził on w nim wielkie wyrazy uznania i podziw dla niezłomnej postawy kapłana, która przynosi chlubę całej diecezji kieleckiej¹⁸³.

O ks. Józefie Pawłowskim wspominał także współwięzień z obozu w Dachau, którym był bp Kazimierz Majdański¹⁸⁴, ówczesny kleryk. W kazaniu z dnia 29 kwietnia 1965 roku, wygłoszonym w Kaliszu, przywołał postać ks. Pawłowskiego. Wskazał, że przebywał w obozie w Dachau w tym samym czasie, co ks. Józef Pawłowski, z którym łączył bardzo wyraźne wspomnienie. Otóż dzień przed śmiercią ks. Pawłowskiego, wraz z nim i kilkoma innymi księżmi rozmawiali na temat zakończenia cierpień obozu. Po około godzinie od rozpoczęcia dyskusji, ks. Pawłowski stwierdził: „Pan Bóg jest dobry! Z najbardziej beznadziejnych sytuacji znajdzie zawsze niespodziewane, radosne wyjście. Zobaczycie, że nie pozwoli nam długo czekać na wyzwolenie”. Bp Majdański bardzo często wracał pamięcią do tych słów, przywołujących mu przed oczy heroiczną ofiarę tego kapłana¹⁸⁵.

W taki też sposób na ks. Józefa Pawłowskiego patrzyły kolejne pokolenia kapłanów diecezji kieleckiej. Pragnąc go uczcić, dnia 9 grudnia 1946 roku Stolica Apostolska wydała zgodę na umieszczenie pamiątkowej tablicy ku jego czci w kościele

---

¹⁸³ Por. [List ks. Bolesława Charzewskiego z 4 grudnia 1946 roku dotyczący śmierci ks. Józefa Pawłowskiego], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 42.

¹⁸⁴ Bp Kazimierz Majdański urodził się 1 marca 1916 roku w Małgowie niedaleko Kalisza. W 1934 roku rozpoczął studia w seminarium duchownym we Włocławku, które zostały przerwane przez wybuch II wojny światowej. W 1939 roku został aresztowany przez gestapo i osadzony we włocławskim więzieniu, skąd następnie został przetransportowany do obozu internowania w Łądzie. W roku 1940 przewieziono go do obozu koncentracyjnego w Sachsenhausen, a stamtąd do Dachau. W czasie uwięzienia był poddawany doświadczeniom pseudomedycznym. Po uwolnieniu z obozu wyjechał do Paryża, gdzie przyjął święcenia kapłańskie oraz kontynuował naukę. W 1949 roku uzyskał doktorat z teologii moralnej. Powrócił do Włocławka, gdzie posługiwał jako wikariusz parafii katedralnej, a następnie jako wykładowca seminarium. W 1979 roku został mianowany ordynariuszem szczecińsko-kamieńskim. W swojej posłudze podejmował zagadnienia martyrologium narodu i Kościoła w Polsce w okresie II wojny światowej. Por. D. Bazyluk, *Majdański Kazimierz abp*, w: EK, t. 11, Lublin 2006, kol. 839-841.

¹⁸⁵ Por. [Wyjątek z kazania Ks. Bpa Walentego *[sic! – M.K.] Majdańskiego* wygłoszonego w Kaliszu], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 63; [Pismo skierowane do ks. Tomasza Wróbla dotyczące śmierci ks. Józefa Pawłowskiego], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 64; T. Wróbel, *Ks. Józef Pawłowski – męczennik Dachau*, s. 47-48; K. Gurda, *Ksiądz Józef Pawłowski – życie i działalność*, s. 107-108.

seminaryjnym. W dniu 16 kwietnia 1949 roku został on pośmiertnie odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. Największym jednak jak dotąd tytułem obdarzył ks. Józefa Pawłowskiego papież Jan Paweł II, który podczas swej pielgrzymki do Polski dnia 13 czerwca 1999 roku ogłosił go błogosławionym¹⁸⁶.

Błogosławiony ks. Józef Pawłowski, męczennik II wojny światowej, był nie tylko kapłanem zaangażowanym w promocję misji poprzez modlitwę i wsparcie materialne, lecz swoim przykładem wskazywał, iż całe jego życie było głoszeniem Ewangelii. Czynił to zarówno poprzez działalność wychowawczą w seminarium duchownym i gorliwą pracę duszpasterską jako proboszcz parafii katedralnej. W czasie okupacji niemieckiej niósł pomoc potrzebującym, a szczególnie jeńcom i rannym. Jego zapał oraz miłość do Boga i bliźniego stał się powodem uwięzienia, a następnie osadzenia w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu, a potem w Dachau. Nawet te nieludzkie warunki nie potrafiły w nim zaburzyć wiary oraz zniszczyć tego wszystkiego, co piękne, a czym dzielił się na co dzień z towarzyszami niedoli. Mimo że został stracony w styczniu 1942 roku, świadectwo jego wiary skropione męczeńską krwią uszlachetniło jego misyjne zaangażowanie i całe kapłańskie życie.

Świadomość odpowiedzialności misyjnej była obecna w diecezji kieleckiej jeszcze przed odzyskaniem przez Polskę niepodległości w 1918 roku, jednakże nabrała charakteru powszechnego w dwudziestoleciu międzywojennym. Podejmując się analizy recepcji idei misyjnej Kościoła w diecezji kieleckiej w latach 1918-2024, należy zauważyć, iż do tak wielkiego jej rozpropagowania doszło w diecezji dzięki życiu i posłudze ks. Józefa Pawłowskiego, który przebywając na studiach zagranicznych głęboko czerpał z silnie rozwijającej się ówczesnie refleksji misjologicznej. Dlatego też po powrocie do Kielc stał się nie tylko wykładowcą seminarium i wychowawcą przyszłych kapłanów, ale także wielkim orędownikiem promocji misji.

Jego zaangażowanie w sprawy misyjne obejmowało wszystkich tworzących wspólnotę Kościoła kieleckiego, zarówno duchownych, osoby życia konsekrowanego, jak i świeckich, dzieci oraz młodzież. Świadomy jak wielką wagę w propagowaniu idei misyjnej wśród wiernych mają duchowni, zorganizował i rozwinął w diecezji struktury

---

¹⁸⁶ Por. [*Pismo dotyczące pośmiertnego odznaczenia ks. Józefa Pawłowskiego*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 39; T. Wróbel, *Ks. Józef Pawłowski – męczennik Dachau*, s. 48; K. Gurda, *Ksiądz Józef Pawłowski – życie i działalność*, s. 108.

Związku Misyjnego Duchowieństwa, stając się przy tym członkiem zarządu krajowego tej instytucji. Poprzez liczne konferencje czy spotkania z duchownymi zachęcał do wstępowania w szeregi Związku Misyjnego Duchowieństwa, co w efekcie doprowadziło do tego, iż każdy nowo wyświęcony ksiądz wraz z przyjęciem święceń kapłańskich stawał się członkiem ZMD. W celu promocji kwestii misyjnych ks. Józef Pawłowski korzystał także z dobrodziejstw, jakie w ówczesnym czasie dawała prasa. W artykułach, odezwach i recenzjach zamieszczanych na łamach „Przeglądu Diecezjalnego” oraz „Przeglądu Homiletycznego” przedstawiał rolę misji tak dla Kościoła powszechnego, jak i Kościoła kieleckiego.

Kolejnym ważnym elementem w rozwoju idei misyjnej w diecezji kieleckiej było utworzenie struktur Papieskich Dzieł Misyjnych. Największym zainteresowaniem cieszyło się Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary. Liczba parafii, w których w okresie przedwojennym funkcjonowało PDRW, wynosiła 49, lecz prawdopodobnie na skutek lekceważenia spraw administracyjnych spadła do 35. Ks. Józef Pawłowski niejednokrotnie przypominał duchowieństwu o randze Niedzieli Misyjnej, będącej z ustanowienia papieża Piusa XI corocznym dniem powszechnej troski o misje. Aby należycie się do niej przygotować i odpowiednio ją przeżywać, księża korzystali z materiałów duszpasterskich opracowanych w tym celu. Równocześnie w diecezji kieleckiej utworzono Papieskie Dzieło Dzieciństwa Pana Jezusa, obejmujące przed II wojną światową 26 parafii. Ostatnim z Papieskich Dzieł Misyjnych, utworzonym na terenie diecezji, było Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła. Nie cieszyło się ono tak dużym zainteresowaniem jak przywołane powyżej, co mogło być związane także z niechęcią wobec tworzenia jego struktur. W efekcie tego w okresie poprzedzającym II wojnę światową w diecezji kieleckiej istniało jedynie siedem ośrodków, gdzie funkcjonowało PDPA.

Działalność mająca na celu promocję idei misyjnej dokonywała się w diecezji kieleckiej również za pośrednictwem innych organizacji, różnych od PDM. Zanim jeszcze w diecezji powołano do istnienia struktur Papieskich Dzieł Misyjnych, ks. Józef Pawłowski zorganizował w niej oddział Polskiego Towarzystwa Misyjnego. Za cel stawiało ono sobie pomoc katolikom na ziemiach wschodnich. Ponadto, aby jak najlepiej zorganizować wszelkie podejmowane inicjatywy misyjne, bp Augustyn Łosiński utworzył Diecezjalną Komisję Misyjną, której przewodniczył ks. Pawłowski. Działania

tej komisji wspierało powołane przez niego Diecezjalne Biuro Misyjne, zajmujące się prowadzeniem zestawień, rozprowadzaniem do parafii kwestionariuszy misyjnych oraz wysyłaniem darów zebranych na potrzeby misji.

Nieodzowną pomoc w tej materii świadczyli alumni seminarium kieleckiego zrzeszeni w Kole Misyjnym. Powstało ono w 1920 roku, co czyni je najstarszą tego typu organizacją w Polsce. Początkowo opiekę nad kołem sprawował ks. Jan Białecki, lecz na skutek podjęcia innych obowiązków zastąpił go właśnie ks. Józef Pawłowski. O żywotności tej organizacji i wielkim zaangażowaniu członków świadczyły protokoły z zebrań oraz liczne sprawozdania z wykonanej pracy. Ponadto, w celu otrzymywania pomocy dydaktycznych oraz przedstawiając swoje osiągnięcia, Koło Misyjne prowadziło korespondencję z Prezydium krajowym PDRW i PDPA. Utrzymywało także kontakt z misjonarzami, zwłaszcza posługującymi na Dalekim Wschodzie.

Życie ks. Józefa Pawłowskiego charakteryzowało się jeszcze jednym rysem, który doskonale korespondował z jego zaangażowaniem na polu misyjnym, gdyż poniósł on śmierć męczeńską z rąk niemieckich żołnierzy podczas II wojny światowej. Mianowicie, kiedy w czerwcu 1939 roku bp Czesław Kaczmarek odwołał go ze stanowiska rektora seminarium, zaproponował mu objęcie parafii katedralnej, na co ks. Pawłowski się zgodził. Jego gorliwość w pomocy potrzebującym, rannym i jeńcom sprawiła, iż został aresztowany i osadzony w kieleckim więzieniu. Przewieziono go następnie do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu, a stamtąd do obozu w Dachau, gdzie został zamordowany 9 stycznia 1942 roku. Życie ks. Józefa Pawłowskiego było pełne zaangażowania w promocję misji, a jego świadectwo wiary w Chrystusa zostało przypieczętowane męczeństwem, przez które stał się wzorem dla kleryków i kapłanów diecezji kieleckiej, nie tylko w zaangażowaniu misyjnym, lecz także w głoszeniu Ewangelii i życiu nią na co dzień.

Rozdział II

OBECNOŚĆ IDEI MISYJNEJ W ŻYCIU KOŚCIOŁA KIELECKIEGO W CZASACH POWOJENNYCH

Czas II wojny światowej przyniósł Polsce ogromne straty, zarówno ludzkie, jak i materialne. Nic więc dziwnego, iż działalność duszpasterska w tamtym okresie skupiała się na pomocy rannym, jeńcom, organizowaniu ucieczek czy ukrywaniu przed aresztowaniem. Z tej racji zaangażowanie w sprawy misji zeszło na dalszy plan, jednakże po zakończeniu II wojny światowej odżyło ono na nowo. Reżim komunistyczny, który zapanował w Polsce po 1945 roku, skutecznie hamował wszelkie przejawy szeroko zakrojonych działań duszpasterskich, w tym również tych dotyczących misji. Dokonując analizy recepcji idei misyjnej Kościoła poprzez pryzmat jej przyjmowania w diecezji kieleckiej w latach 1918-2024, należy zauważyć, iż mimo wielu sprzeciwów władz komunistycznych z upływem czasu w naszym kraju, budując na przedwojennym doświadczeniu, udało się odnowić zaangażowanie misyjne. Podobnie rzecz miała się w diecezji kieleckiej, gdyż wieloletnia ofiarna praca ks. Józefa Pawłowskiego oraz innych kapłanów i osób świeckich stała się fundamentem, na którym odbudowano wszelkie działania o charakterze misyjnym.

1. Kondycja duchowa i materialna diecezji kieleckiej bezpośrednio po II wojnie światowej a pomoc misjom

Zakończona w 1945 roku II wojna światowa pozostawiła po sobie wielkie straty, nie tylko materialne, lecz również duchowe. Bp Czesław Kaczmarek, ówczesny pasterz diecezji kieleckiej, dokładał wszelkich starań, aby nie tylko przeprowadzić diecezjan

przez czas zawieruchy wojennej, lecz również by po jej zakończeniu odbudować to, co zniszczyła wojna.

W czasie trwania działań wojennych bp Czesław Kaczmarek czynił wszystko, aby być ze swoimi diecezjanami, poprzez wizytowanie parafii czy wspólną modlitwę. Podkreślał również jak wielką rolę w tym trudnym położeniu odgrywa międzyludzka solidarność. Z tej właśnie racji niejednokrotnie wzywał do wspierania potrzebujących. Sam przy tej okazji dawał przykład czynnej miłości bliźniego, wspomagając działalność organizacji świadczących pomoc ubogim. W swoich przemówieniach i odezwach kierowanych do wiernych niósł słowa nadziei oraz pociechy, nawoływał do odbudowy dobytku i ducha oraz podjął starania odnowienia struktur *Caritas* na terenie całej diecezji. To dzięki tej organizacji udawało się nieść tak konieczną pomoc, jak choćby ponad 420 000 posiłków wydanych w kuchniach parafialnych, zorganizowanie kolonii dla 45 najbardziej osłabionych dzieci oraz półkolonii dla ponad 600 dzieci w czterech punktach Kielc. Ten swego rodzaju „zryw miłosierdzia” był podtrzymywany przez bp. Kaczmarka, który jesienią 1945 roku ponowił apel o solidarność z potrzebującymi. Zbierano wówczas pieniądze, płody ziemi oraz odzież, którą przeznaczono dla parafii najbardziej dotkniętych działaniami wojennymi. Tego typu inicjatywy podejmowano również w roku 1946, kiedy to koła różańcowe za zgodą biskupa kieleckiego dokonały zbiórek funduszy, ziemniaków, zboża i innej żywności na rzecz ofiar wojny, pozbawionych dachu nad głową w pasie nadwiślańskim¹⁸⁷.

Przywołane przedsięwzięcia ukazywały nie tylko, jak wielkie straty na terenie diecezji kieleckiej wyrządziła II wojna światowa, ale i w jaki sposób wierni czynili starania, aby ich życie na nowo wróciło do zwyczajnego trybu. W tym celu wszystkie siły, jakimi dysponowała diecezja, zarówno zasoby materialne, jak i ludzkie skierowane były na pomoc poszkodowanym działaniami wojennymi. Osoby te bardzo często pozostawione były bez dachu nad głową, doświadczały głodu oraz cierpiały skrajną nędzę, a dzięki słowom i decyzjom biskupa kieleckiego doświadczyły dobroci ze strony bliźnich. Sytuacja, z jaką diecezja musiała zmierzyć się bezpośrednio po wojnie, sprawiła, że kwestia wspierania misji zeszła niejako na dalszy plan, niemniej świadectwo miłości bliźniego, jakie wówczas dali wierni Kościoła kieleckiego, stanowić mogło

---

¹⁸⁷ Por. J. Śledzianowski, *Ksiądz Czesław Kaczmarek. Biskup Kielecki 1895-1963*, s. 135-139.

bardzo solidny fundament dla przyszłej animacji misyjnej i wspierania chrześcijan żyjących w krajach misyjnych.

2. Ks. Wojciech Piwowarczyk – wychowawca pokoleń kapłanów mający misyjne serce

Za sprawą ks. Józefa Pawłowskiego czas dwudziestolecia międzywojennego był pełen działań mających za cel promocję idei misyjnej. Tym, który stanowił most łączący rzeczywistość powojenną z tą, w której żył i posługiwał ks. Pawłowski, był ks. Wojciech Piwowarczyk¹⁸⁸.

2.1. Doświadczony wojną oraz reżimem komunistycznym, gorliwy i wrażliwy na ludzki los duszpasterz, wieloletni ojciec duchowny alumnów, a następnie kapłanów całej diecezji

Ks. Wojciech Piwowarczyk został mianowany ojcem duchownym w Seminarium Duchownym w Kielcach, kiedy liczył sobie 37 lat życia, na nieco więcej niż dwa miesiące przed wybuchem II wojny światowej. Dekret mianujący ks. Wojciecha na tę bardzo odpowiedzialną funkcję posiada datę 26 czerwca 1939 roku. Bp Czesław Kaczmarek, ówczesny biskup kielecki, kierując ks. Piwowarczyka do tej posługi, podkreślił, iż ojciec duchowny powinien być osobą nie tylko zaznajomioną z duszpasterstwem i potrzebami wiernych, lecz również biegłą w teologii i etyce katolickiej. Ponadto wskazał, że jako ojciec duchowny ks. Wojciech Piwowarczyk ma wprowadzać młodych kandydatów do

---

¹⁸⁸ Ks. Wojciech Piwowarczyk przyszedł na świat 18 stycznia 1902 roku we wsi Kamienica, leżącej niedaleko Miechowa. W 1923 roku wstąpił do seminarium kieleckiego, a 19 czerwca 1927 roku przyjął święcenia kapłańskie. Następnie został posłany jako wikariusz do pracy w parafii Wiślica, a stamtąd przeniesiony do Jędrzejowa. W 1932 roku rozpoczął studia teologiczne na Uniwersytecie Warszawskim, które zwieńczył tytułem magistra teologii moralnej. W 1938 roku na podstawie pracy „Charakter. Jego istota” uzyskał stopień doktora teologii. W latach 1935-1937 ks. Piwowarczyk posługiwał jako wikariusz w parafii św. Wojciecha w Kielcach, a potem przez okres dwóch lat jako wikariusz w parafii katedralnej. Dnia 26 czerwca 1939 roku, więc nieco ponad dwa miesiące przed rozpoczęciem II wojny światowej, został przez bp. Czesława Kaczmarka mianowany ojcem duchownym oraz wykładowcą mistyki i ascetyki w Seminarium Duchownym w Kielcach. Czas nominacji na funkcję ojca duchownego zbiegł się ze zmianą na stanowisku rektora seminarium, gdyż dotychczasowy rektor, czyli ks. Józef Pawłowski, miał objąć parafię katedralną. Podczas wojny budynek seminarium zajmowany był przez władze świeckie oraz zorganizowano w nim szpital, dlatego też alumni rozlokowani byli w różnych miejscach na terenie Kielc. Warto podkreślić, iż od wiosny 1941 roku ks. Wojciech Piwowarczyk mieszkał razem z klerykami w budynku znajdującym się przy ul. Niecałej 5 w Kielcach. Zakończenie II wojny światowej przyniosło możliwość powrotu do gmachu seminarium. Po wojnie ks. Piwowarczyk podupadł na zdrowiu, jednakże nie wpłynęło to na jego gorliwość w posłudze ojca duchownego, którą pełnił do 1958 roku, gdyż wtedy został mianowany ojcem duchownym kapłanów diecezji kieleckiej. Umarł 27 lipca 1992 roku, według niektórych w opinii świętości. Por. J. Jagielka, *Ojcowie duchowni Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach*, s. 491-499; E. Chat, *Ks. Infułat Wojciech Piwowarczyk. Życie i działalność*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 68 (1992) 4, s. 305-309.

kapłaństwa na drogę rozwoju duchowego, ascezy i zachowywania dyscypliny kościelnej¹⁸⁹.

Jego posługę w seminarium kieleckim w tym charakterze śmiało można podzielić na dwa etapy. Pierwszy obejmował czasy II wojny światowej i związany był z rozmieszczeniem alumnów w różnych miejscach Kielc i swego rodzaju tułaczką. Tę niedolę dzielił z podopiecznymi ks. Piwowarczyk, który bardzo ciężko zniósł okres wojennego niepokoju. Drugi etap rozciągał się na lata powojenne, do momentu zwolnienia go z funkcji ojca duchownego. W tym okresie dochodziło do wielu szykan i prześladowań ze strony władz komunistycznych, ponieważ uwięziono bp. Czesława Kaczmarka¹⁹⁰, ks. Szczepana Sobalkowskiego¹⁹¹, ówczesnego rektora, a także wielu profesorów seminarium i pracowników Kurii Diecezjalnej w Kielcach. Wszechobecne szykany oraz inwigilacja duchownych na szeroką skalę, a także nałożenie na alumnów seminarium obowiązku odbycia zasadniczej służby wojskowej¹⁹² stwarzały warunki do odstępstw lub współpracy z aparatem komunistycznej władzy. Aby sprostać tym trudnym zadaniom i w należyty sposób formować sumienia przyszłych kapłanów w tym wrogim Kościołowi czasie, ks. Wojciech Piwowarczyk musiał odznaczać się hartem ducha oraz odwagą i wielką wiarą¹⁹³.

---

¹⁸⁹ Por. [Dekret mianujący ks. Wojciecha Piwowarczyka na funkcję ojca duchownego seminarium], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 28.

¹⁹⁰ Na temat kwestii związanych z uwięzieniem bp. Czesława Kaczmarka oraz jego procesem zob. R. Gryz, *Biskup kielecki Czesław Kaczmarek w starciu z komunistycznym totalitaryzmem (1945-1963)*, KST 4 (2005), s. 199-226; D. Wojciechowski, *Reakcje społeczne na proces biskupa Czesława Kaczmarka*, KST 4 (2005), s. 237-250.

¹⁹¹ Bp Szczepan Sobalkowski urodził się 23 grudnia 1901 roku w Kromoławie niedaleko Zawiercia. Po ukończeniu szkoły w wieku 18 lat wstąpił do Seminarium Duchownego w Kielcach, zaś w 1923 roku został skierowany na studia do Insbrucka. W dniu 27 czerwca 1924 roku przyjął święcenia kapłańskie, zaś w 1926 roku otrzymał tytuł doktora w zakresie teologii moralnej. Powróciwszy do Polski, pracował we Włoszczowie, a następnie w Chmielniku. W 1928 roku został prefektem Gimnazjum im. św. Kingi w Kielcach, a rok później te same zadania podjął w Biskupim Gimnazjum im. św. Stanisława Kostki w Kielcach. Dnia 5 października tegoż roku został wykładowcą teologii moralnej w kieleckim seminarium, a 6 sierpnia 1936 roku podjął obowiązki wicerektora. W dniu 2 czerwca 1945 roku został rektorem Seminarium Duchownego w Kielcach, a w czerwcu 1956 roku zamianowano go biskupem sufraganiem kieleckim. Został konsekrowany na biskupa 11 lutego 1958 roku. Osłabiony i zmęczony udał się następnego dnia do Częstochowy, gdzie w kaplicy jasnogórskiego obrazu zmarł, nie dokończywszy Mszy Świętej. Por. I. Łącka, *Rektorzy Seminarium Kieleckiego (1726-2002)*, s. 538-539.

¹⁹² Por. J. Żaryn, *Stosunki Państwo-Kościół w czasach posługiwania biskupiego Jana Jaroszewicza (1963-1980)*, KST 4 (2005), s. 269-270.

¹⁹³ Por. S. Czerwik, *Ks. Wojciech Piwowarczyk (1902-1992) jako ojciec duchowny w pamięci księży – jego byłych wychowanków*, KST 4 (2005), s. 417; J. Kudasiewicz, *Wymagający ojciec*, KST 4 (2005), s. 453-456.

Troska o zaangażowanie w misyjną działalność Kościoła była obecna w życiu ks. Wojciecha od początku posługi kapłańskiej. Jeszcze przed wybuchem II wojny światowej, kiedy pełnił funkcję wikariusza w parafii katedralnej, organizował spotkania o tematyce misyjnej. Gromadziły one zarówno dzieci, jak i dorosłych, którzy nie tylko uczestniczyli w prelekcjach, często wykorzystujących pomoce w postaci przeźroczy, lecz również włączali się w dyskusje na tematy omawiające kwestie misji. Należy podkreślić, iż już w tamtych czasach ks. Wojciech Piwowarczyk w swojej działalności duszpasterskiej stosował środki, które uatrakcyjniały wspomniane spotkania, co sprawiało, iż cieszyły się one u najmłodszych wielką popularnością. Była ona na tyle duża, że wiele osób po latach było w stanie przywołać we wspomnieniach postać ks. Piwowarczyka. Gromadząc najmłodszych w salach należących do budynków parafii katedralnej, już w 1938 roku uwrażliwiał innych na sprawy misyjne, a ten rys jego posługi duszpasterskiej pozostał z nim do końca życia¹⁹⁴.

Warto dodać, że na kanwie wydarzeń dotyczących procesu bp. Czesława Kaczmarka oraz powstałej przy tej okazji książki „Proces księdza biskupa Kaczmarka i innych członków ośrodka antypaństwowego i antyludowego”¹⁹⁵ dotknięto jednego z najbardziej newralgicznych, a zarazem fundamentalnego wymiaru posługi ojca duchownego, czyli spowiedzi. Ks. Wojciech Piwowarczyk został w tej publikacji pomówiony, iż miał wykorzystywać sakrament pokuty i pojednania do uzyskiwania od alumnów seminarium rozmaitych informacji, a potem odpowiednio je wykorzystywać. Oskarżony o popełnienie tych czynów sporządził pismo adresowane do Kurii Diecezjalnej w Kielcach, datowane na 14 marca 1954 roku. Wykazał w nim, że wszelkie tego typu pomówienia były niezgodne z prawdą oraz zażądał, aby pismo to trafiło do jego akt personalnych¹⁹⁶.

Sposób realizacji przez ks. Piwowarczyka obowiązków ojca duchownego w seminarium nie podobał się władzom komunistycznym. W czasie uwięzienia biskupa

---

¹⁹⁴ Por. T. Marzec, *Zaangażowania misyjne*, w: *Nasz Założyciel. Ksiądz Wojciech Piwowarczyk (1902-1992)*, Poznań 2000, s. 110; T. Marzec, *Pamiętam Ojca z moich lat dziecińczych*, w: *Ksiądz Wojciech Piwowarczyk 1902-1992. Materiały do biografii*, red. G. Karolewicz, Kielce 2002, s. 197-198.

¹⁹⁵ Zob. *Proces księdza biskupa Kaczmarka i innych członków ośrodka antypaństwowego i antyludowego. Stenogram procesu odbytego przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie w dniach 14 IX-21 IX 1953 r.*, Warszawa 1953.

¹⁹⁶ Por. [Pismo skierowane do Kurii Diecezjalnej w Kielcach w sprawie niesłusznego oskarżenia ks. Wojciecha Piwowarczyka], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 37.

kieleckiego skierowały one do Kurii Diecezjalnej pismo sporządzone przez Edwarda Wychowańca, będącego zastępcą przewodniczącego Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach. Odniesiono się w nim do postaci kilku kapłanów diecezji kieleckiej, w tym również do ks. Wojciecha Piwowarczyka. W piśmie tym władze komunistyczne, odwołując się do dekretu z dnia 9 lutego 1953 roku o obsadzaniu duchownych stanowisk kościelnych, nakazywały odwołanie z zajmowanych funkcji ks. Jana Jaroszewicza¹⁹⁷, ks. Szczepana Sobalkowskiego oraz ks. Wojciecha Piwowarczyka bez podania jakiegokolwiek argumentu dotyczącego tej decyzji. Dodatkowo – w przypadku ks. Jana Jaroszewicza – komuniści wyznaczyli bardzo krótki termin na opuszczenie Kielc (dwa tygodnie od daty sporządzenia pisma) i podjęcie posługi w innym miejscu w diecezji. Ówczesny wikariusz generalny bp Franciszek Sonik¹⁹⁸, do którego zaadresowano niniejsze pismo, pozostał nieugięty, co sprawiło, iż ks. Piwowarczyk pełnił swoją funkcję do 1958 roku¹⁹⁹.

---

¹⁹⁷ Bp Jan Jaroszewicz przyszedł na świat 27 maja 1903 roku w Mitawie na Łotwie. Wstąpił do seminarium kieleckiego, a w 1925 roku przyjął święcenia kapłańskie. Trzy lata później został skierowany na studia do Fryburga Szwajcarskiego, gdzie w 1931 roku uzyskał doktora z teologii. Po powrocie do kraju został profesorem seminarium oraz ojcem duchownym alumnów. W latach II wojny światowej pełnił urząd rektora. Po jej zakończeniu był najbliższym współpracownikiem bp. Czesława Kaczmarska, zaś od 1949 roku piastował urząd wikariusza generalnego. W 1951 roku został aresztowany wraz z bp. Kaczmarskim i skazany na cztery lata więzienia. W 1957 roku mianowano go biskupem pomocniczym kieleckim, a od 1963 roku był administratorem tej diecezji. Od 1967 roku był biskupem kieleckim. W czasie swojej posługi jako biskup diecezjalny uzyskał u władz komunistycznych zgodę na wzniesienie 20 nowych kościołów. Ponadto z jego inicjatywy Prymas Polski kard. Stefan Wyszyński koronował trzy wizerunki Matki Bożej (w Wiślicy, Piekoszowie i Smardzowicach). Uzyskał dla katedry kieleckiej tytuł bazyliki mniejszej oraz aktywnie uczestniczył w obradach Soboru Watykańskiego II, wcielając jego postanowienia w życie diecezji. Zmarł 17 kwietnia 1980 roku w Kielcach. Por. D. Olszewski, *Jaroszewicz Jan bp*, w: EK, t. 7, Lublin, 1997, kol. 1051; E. Chat, *Ks. bp Jan Jaroszewicz jako nauczyciel*, KST 4 (2005), s. 254.

¹⁹⁸ Bp Franciszek Sonik urodził się 17 września 1885 roku w Wawrzeńcycach niedaleko Proszowic. W 1902 roku wstąpił do kieleckiego seminarium, a w latach 1907-1911 studiował na Akademii Duchownej w Petersburgu. Po powrocie do Kielc był wikariuszem w parafii Ostrowce, a w latach 1912-1917 sekretarzem bp. Augustyna Łosińskiego. W latach 1917-1930 prowadził w seminarium zajęcia z historii Kościoła. W 1923 roku otrzymał godność kanonika gremialnego kieleckiej kapituły katedralnej, w 1936 roku został prałatem tejże kapituły. W latach 1930-1938 był proboszczem parafii pw. św. Wojciecha w Kielcach. Dnia 16 grudnia 1935 roku został prekonizowany przez papieża Piusa XI na biskupa pomocniczego diecezji kieleckiej. Sakrę biskupią przyjął 24 lutego 1936 roku. Po śmierci bp. A. Łosińskiego został wybrany wikariuszem kapitulnym, w 1942 roku został wizytatorem klasztorów na terenie diecezji, zaś w latach 1951-1956 zarządzał diecezją, ponieważ biskup kielecki Czesław Kaczmarski został uwięziony przez władze komunistyczne. Zmarł 27 września 1957 roku. Por. T. Wróbel, *Katalog rektorów, profesorów, ojców duchownych, prefektów*, w: *Księga Jubileuszowa 1727-1977. 250 lat seminarium duchownego w Kielcach*, Kielce 1977, s. 466; R. Skrzyniarz, *Sonik Franciszek bp*, w: EK, t. 18, Lublin 2013, kol. 604.

¹⁹⁹ Por. [Pismo władz komunistycznych z żądaniem odwołania ze stanowisk ks. Jana Jaroszewicza, ks. Szczepana Sobalkowskiego i ks. Wojciecha Piwowarczyka z dnia 29 sierpnia 1956 roku], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 38; J. Jagiełka, *Ojcowie duchowni Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach*, s. 497.

Decyzją z dnia 26 sierpnia 1958 roku bp Czesław Kaczmarek powierzył ks. Wojciechowi Piwowarczykowi zadania ojca duchownego kapłanów diecezji kieleckiej, jednocześnie zwalniając go z obowiązków ojca duchownego alumnów seminarium. W piśmie nominacyjnym biskup kielecki stwierdził, że do tej decyzji skłoniły go kwestie związane z doskonaleniem oraz usprawnianiem form życia religijnego w diecezji, a także rosnące potrzeby Kościoła. Poza tym zaznaczył, aby ks. Piwowarczyk zakresem swej posługi obejmował wszystkich księży tworzących prezbiterium kieleckie²⁰⁰.

Należy podkreślić, iż mimo zmiany, jaka dokonana się na stanowisku ojca duchownego w kieleckim seminarium duchownym (jego miejsce zajął ks. Edward Chat²⁰¹), władze komunistyczne nie przestały represjonować ks. Wojciecha, któremu w 1966 roku zarzucano rzekomą szkodliwą działalność na rzecz Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Dnia 13 września 1966 roku do Kurii Diecezjalnej w Kielcach wpłynęło zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego, którego celem było wykazanie winy ks. Piwowarczyka²⁰². W dalszym toku postępowania władze reżimu pragnęły dowieść, że ks. Wojciech Piwowarczyk był winnym zarzucanych mu czynów, co oczywiście diametralnie odbiegało od prawdy. Komuniści, przedstawiając swoje stanowisko w piśmie z dnia 15 października 1966 roku, opierali się na trzech dowodach, którymi były fragmenty konferencji dekanalnych wygłaszanych przez ks. Piwowarczyka w różnych miejscach diecezji. Według nich podczas tych spotkań ks. Wojciech Piwowarczyk miał wyrażać dezaprobatę wobec władzy ludowej, która według niego prowadziła walkę z Kościołem, choćby poprzez zniesławianie duchownych. Ponadto w związku z przeżywaniem uroczystości Millenium Chrztu Polski ks. Piwowarczyk miał wyrażać swoją dezaprobatę w związku z udaremnieniem wizyty papieża Pawła VI w Polsce. Według materiału dowodowego zebranego przez komunistów ks. Wojciech wzywał do protestów i przeciwstawiania się ówczesnej władzy. Dodatkowo w sierpniu

---

²⁰⁰ Por. [Dekret mianujący ks. Wojciecha Piwowarczyka ojcem duchownym kapłanów diecezji kieleckiej], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 41.

²⁰¹ Ks. Edward Chat przyszedł na świat 5 stycznia 1923 roku w Dłużcu. Wstąpił do seminarium kieleckiego w 1945 roku, a święcenia kapłańskie przyjął 17 grudnia 1950 roku. Następnie został skierowany do pracy duszpasterskiej w parafii Łopuszno. W latach 1956-1958 odbywał studia teologiczne na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, które ukończył obroną pracy magisterskiej, zaś w 1963 roku uzyskał tytuł doktora teologii. Dnia 26 sierpnia 1958 roku został przez bp. Czesława Kaczmarka mianowany ojcem duchownym Seminarium Duchownego w Kielcach. Posługę tę pełnił do sierpnia 1977 roku, kiedy to zastąpił go ks. Jan Śledzianowski. Por. J. Jagielka, *Ojcowie duchowni Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach*, s. 500.

²⁰² Por. *Zawiadomienie o wszczęciu postępowania*, w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 50.

1966 roku w seminarium duchownym w Łomży miał on krytykować księży będących członkami Zrzeszenia Katolików „Caritas”, którzy według niego paktowali z władzami państwowymi²⁰³.

Od decyzji władz komunistycznych ks. Wojciechowi Piwowarczykowi przysługiwało odwołanie, dlatego też w piśmie z dnia 27 października 1966 roku wskazał nieprawidłowości, do jakich doszło podczas postępowania. Stwierdził w nim, że akt z dnia 15 października 1966 roku został wydany z pominięciem możliwości wglądu do zgromadzonego materiału dowodowego, na skutek czego strona oskarżona nie mogła się z nim zapoznać i dokonać ewentualnych odpisów. Ks. Piwowarczyk podał podstawę prawną, na której opierała swoje działania władza komunistyczna, i podkreślił, że skoro ich celem było usunięcie go ze stanowiska, a przez to i odebranie jakichkolwiek środków utrzymania, miał on prawo domagania się ujawnienia treści oskarżenia. Odpowiedź na złożone odwołanie nadeszła 21 grudnia tegoż roku. Komuniści podali w niej, iż decyzja z dnia 15 października 1966 roku pozostała w mocy, a odwołanie sporządzone dnia 27 października uznała za bezzasadne, zamykając drogę do podejmowania dalszych kroków odwoławczych²⁰⁴.

Starania ks. Piwowarczyka o rozbudzanie i umacnianie świadomości odpowiedzialności za misje wyrażały także konferencje wygłaszane do alumnów seminarium. Wśród wielu notatek pozostawionych przez ks. Wojciecha znalazło się również wystąpienie skierowane do kleryków kieleckiego seminarium w roku 1981, w związku z nadchodzącym Tygodniem Misyjnym. Autor już na samym jej początku przypomniał kandydatom do kapłaństwa, iż idea Światowego Dnia Misyjnego zrodziła się w sercu papieża Piusa XI, zaś ówczesny rok był okazją do jubileuszu pięćdziesięciolecia. Tydzień Misyjny w Polsce przeżywano wtedy pod hasłem „Ziemia Ojców naszych matką misjonarzy”, przy czym ks. Wojciech Piwowarczyk przypomniał, iż polscy misjonarze posługiwali w 52 krajach świata. Podkreślił, że nadchodzący czas – do którego klerycy mieli należycie się przygotować (także poprzez wsłuchanie się w przesłanie głoszonej konferencji) – miał zmanifestować solidarność całego Kościoła we

---

²⁰³ Por. [Decyzja dotycząca wyniku postępowania administracyjnego wobec ks. Wojciecha Piwowarczyka], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 51-52; J. Jagielka, *Ojcowie duchowni Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach*, s. 497-498.

²⁰⁴ Por. [Odwołanie od decyzji administracyjnej z dnia 15 X 1966 r.], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 53; [Decyzja z dnia 21 XII 1966 r. utrzymująca w mocy decyzję z 15 X 1966 r.], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 54.

wspieraniu misji. Dodał, iż w tamtym czasie o pomoc prosiło aż 97 krajów świata. Ks. Piwowarczyk wyjaśniał alumnom, że odpowiedzialność za misje spoczywała na każdym ochrzczonym, który potrafił dzielić się dobrem, pięknem i prawdą. Z tej właśnie racji – jak wskazywał ks. Wojciech – misje miały zaspokoić w człowieku „głód” trojakiemu rodzaju. Pierwszym jest „głód” pokarmu doczesnego, doświadczanego w krajach Trzeciego Świata, który bardzo dobrze rozumieli mieszkańcy państw bloku komunistycznego. Drugim był „głód” wiedzy, zaś ostatni dotyczył wartości nadprzyrodzonych. Wieloletni ojciec duchowny kieleckiego seminarium stwierdził, że misjonarz to ktoś, którego zadaniem jest zaspokojenie każdego rodzaju głodu. Podkreślając rolę powołań misyjnych i wzrost ich liczby w ostatnich latach, przypomniał jak wielki wkład w dzieło ewangelizacji świata miały Papieskie Dzieła Misyjne, seminaria zakonne przygotowujące do posługi na misjach oraz Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie, gdzie od roku akademickiego 1969/1970 wykładano misjologię²⁰⁵. Wskazał również, jakimi przymiotami odznaczyli się polscy misjonarze, których przedstawił jako posłusznych Kościołowi, kochających ojczyznę i do niej przywiązanych, miłujących ludzi, pośród których pracowali, oraz zainteresowanych sprawami lokalnych wspólnot eklezjalnych. W konferencji tej przypomniał klerykom także o postulatach, jakie na Tydzień Misyjny w 1981 roku przygotowały Papieskie Dzieła Misyjne w Polsce. Wskazując na niemal tysiącletnie dziedzictwo chrześcijańskie, wzywał do dzielenia się bogactwem wiary. Każdy katolik powinien ją przekazywać słowem oraz przykładem, gdyż to integralna część życia społecznego i rodzinnego w Polsce. Papieskie Dzieła Misyjne przy tej okazji zaakcentowały również, że katolik to człowiek rzetelnej pracy, zwalczający plagi narodowe, takie jak pijaństwo, rozwody czy łapówki i troszczący się o sprawiedliwość i miłość w życiu społecznym. Korzystając z okazji zbliżającego się Tygodnia Misyjnego, Papieskie Dzieła Misyjne zaapelowały, aby szczególną troską otaczać powołania misyjne, rodzące się nie tylko w zgromadzeniach zakonnych, ale i wśród duchowieństwa diecezjalnego. Postulat ten uczynił swoim ks. Piwowarczyk, który w przywoływanej konferencji stwierdził, że należy nieustannie zwiększać świadomość misyjną wśród wiernych, a nade wszystko pośród młodzieży studenckiej, w tym kleryków, nowicjuszy i nowicjuszek. Słuszność tej idei argumentował tezą zaczerpniętą z orędzia papieża Jana Pawła II na Światowy Dzień Misyjny roku

---

²⁰⁵ Por. W. Kluj, *Dorobek naukowy katedry misjologii ATK/UKSW w perspektywie półwiecza*, „Lumen Gentium. Zeszyty Misjologiczne” 40 (2020) 1, s. 75-172.

1981²⁰⁶, w którym papież zauważył, iż młode i biedne wspólnoty kościelne same uzyskały potencjał misyjny i świadczyły pomoc kolejnym wiernym. Na koniec konferencji ks. Wojciech Piwowarczyk przywołał hasła każdego z corocznych Światowych Dni Misyjnych oraz intencje modlitewne z nimi związane²⁰⁷.

Praca duszpasterska ks. Wojciecha Piwowarczyka miała miejsce w czasach wojny oraz walki komunistów z Kościołem. Posiadała przy tym swój własny, niepowtarzalny charakter, który objawiał się troską o drugiego człowieka i jego zbawienie. Ks. Piwowarczyk jako ojciec duchowny alumnów pragnął ukazywać im piękno posługi kapłańskiej, co czynił także poprzez konferencje i pogadanki na tematy misji. Następnie jako odpowiedzialny za formację duchową kapłanów mobilizował ich do gorliwości duszpasterskiej, wierności Bogu i lojalności wobec biskupa. Trudności, z jakimi musiał się mierzyć w latach wojny i komunizmu lat 50. i 60., z pewnością wpłynęły na dalszy rozwój jego życia duchowego i posługi kapłańskiej.

2.2. Wrażliwy na cudzą niedolę niczym biblijny Samarytanin

Od początku swojej kapłańskiej posługi ks. Wojciech Piwowarczyk szczególną troską otaczał potrzebujących. Ta pełna wrażliwości postawa związana była zapewne z wychowywaniem się w ubogiej rodzinie, a została jeszcze bardziej uwydatniona poprzez przeżycia łączące się z sytuacją wojenną.

Dlatego też, aby wyjść naprzeciw potrzebom alumnów pochodzących z ubogich rodzin, podjął inicjatywę zwaną „Akcją Miłosierdzia”. Prowadząc comiesięczne spotkania, przypominał swoim podopiecznym o wrażliwości na potrzeby innych, często samemu dyskretnie spiesząc z pomocą klerykom. Przekazywał swym podopiecznym buty, ubrania oraz inne potrzebne rzeczy. Fundusze na ten cel pozyskiwał organizując loterie, które wspierali wszyscy profesorowie seminarium²⁰⁸.

Zaangażowanie ks. Piwowarczyka na tym polu dostrzegła władza kościelna, ponieważ 12 lutego 1960 roku ks. Wojciech został mianowany diecezjalnym referentem

---

²⁰⁶ Por. F. Jabłoński, *Apele i orędzia na Światowy Dzień Misyjny (1930-2010)*, s. 245-250.

²⁰⁷ Por. W. Piwowarczyk, [Konferencja do alumnów seminarium kieleckiego z okazji Tygodnia Misyjnego 1981 roku], mps.

²⁰⁸ Por. Z. Brzeszcz, *Niech będzie Bóg uwielbiony za dar tak wspianego kapłana*, w: *Ksiądz Wojciech Piwowarczyk 1902-1992. Materiały do biografii*, red. G. Karolewicz, Kielce 2002, s. 131-132; J. Jagielka, *Ojcowie duchowni Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach*, s. 496.

spraw, które wchodziły w zakres duszpasterstwa dobroczynności. Funkcję tę pełnił aż do 28 grudnia 1981 roku, czyli przez prawie 22 lata. 14 kwietnia 1967 roku ówczesny administrator diecezji bp Jan Jaroszewicz powołał do istnienia Diecezjalną Radę Charytatywną i postawił na jej czele właśnie ks. Piwowarczyka ze względu na jego gorliwość i pełną zaangażowania posługę. Instytucja ta czuwała nad organizowaniem i planowaniem działań akcentujących rolę chrześcijańskiej miłości, jak wspomniany już Tydzień Miłosierdzia czy Dzień Chorych. Jako wieloletni ojciec duchowny kilkakrotnie w roku wygłaszał do alumnów seminarium konferencje o tematyce charytatywnej, które w dużym stopniu owocowały zaangażowaniem kleryków w Kole Charytatywnym²⁰⁹.

Posługa na rzecz potrzebujących, chorych i niepełnosprawnych koordynowana przez ks. Wojciecha Piwowarczyka miała odpowiadać aktualnym potrzebom, dlatego też wysyłał on do wszystkich parafii diecezji kwestionariusze dotyczące spraw charytatywnych, choć nie tylko. Pytał w nim proboszczów o sprawy najbardziej podstawowe, ale i najbardziej istotne zarazem. Pragnął dowiedzieć się, czy w parafii istnieje grupa charytatywna, którą formuje kapłan oraz, jeżeli istniała, jak często spotyka się z nią proboszcz. Ponadto pytał o troskę o chorych, ich liczbę w parafii i sposób niesionej im pomocy. Interesowały go przy tym kwestie życia duchowego osób tworzących grupy charytatywne²¹⁰.

Mimo tak wielkiego dotychczasowego zaangażowania w posługę miłosierdzia na terenie diecezji kieleckiej, ks. Wojciech Piwowarczyk dzieło swojego życia podjął dopiero w wieku 78 lat, kiedy to w 1980 roku poprowadził wczaso-rekolekcje dla osób niepełnosprawnych. Początkowo w roku odbywał się jeden turnus takich rekolekcji. Miejscem ich przeżywania w latach 1980-1985 była Szewna niedaleko Ostrowca Świętokrzyskiego. W należyтым przygotowywaniu turnusów wspomagali ks. Wojciecha klerycy oraz świeccy. Spotkania te stanowiły okazję do konferencji i pogadanek na tematy dotyczące Papieskich Dzieł Misyjnych oraz misji w ogólności. Na wczaso-rekolekcje bardzo często zapraszano misjonarzy, którzy dzielili się świadectwem swojej wiary i opowiadali o specyfice swojej posługi. Ks. Piwowarczyk niejednokrotnie

---

²⁰⁹ Por. [Dekret nominujący ks. Wojciecha Piwowarczyka na referenta ds. dobroczynności], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 46; J. Jagielka, *Działalność charytatywna ks. Wojciecha Piwowarczyka*, KST 4 (2005), s. 425-431.

²¹⁰ Por. [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej za rok 1978], w: *Sprawozdania misyjno-charytatywne za 1978 rok* (ADK OE-2/16), k. 1.

przypominał chorym i niepełnosprawnym o modlitwie za misje, zachęcał do jej praktykowania oraz ofiarowania swoich cierpień w intencji misji²¹¹.

Kontynuowania idei zapoczątkowanej przez ks. Wojciecha Piwowarczyka podjął się Dom dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie. Do 2003 roku odbyły się w nim 82 dwutygodniowe turnusy wczaso-rekolekcji, które miały za zadanie nie tylko poprawić stan zdrowia psychofizycznego, lecz także wzbogacić uczestników kulturalnie i duchowo. Spotkania te dalej były okazją do rozmów o misjach, ponieważ wciąż zapraszano na nie licznych misjonarzy, choćby z takich krajów jak Kazachstan, Wybrzeże Kości Słoniowej czy Jamajka²¹².

Doświadczenie, jakiego przez lata pracy na rzecz potrzebujących i niepełnosprawnych nabył ks. Wojciech Piwowarczyk, okazało się niezwykle cenne w przygotowaniu III Synodu Diecezji Kieleckiej. Z woli bp. Stanisława Szymeckiego²¹³ został on powołany do uczestniczenia w gremiach zajmujących się przygotowaniem tekstów będących podstawą do dyskusji synodalnej. Był przewodniczącym Podkomisji ds. Duszpasterstwa Specjalnego, członkiem Podkomisji Charytatywnej oraz członkiem Komisji Spraw Zakonnych²¹⁴.

---

²¹¹ Por. J. Jagielka, *Działalność charytatywna ks. Wojciecha Piwowarczyka*, s. 435-436.

²¹² Por. J. Jagielka, *Działalność Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie w latach 1993-2003*, KST 2 (2003), s. 335-337; W. Janocha, *Dom dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie w latach 2000-2005*, w: *Dom dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie im. Sługi Bożego ks. Wojciecha Piwowarczyka. Jubileusz 25-lecia Domu (1993-2018) i 20-lecia Katolickiego Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych, ich Rodzin i Przyjaciół „Nasz Dom” (1998-2018)*, red. J. Jagielka, Kielce 2018, s. 66-76; J. Jagielka, *Działalność Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie w latach 2005-2018*, w: *Dom dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie im. Sługi Bożego ks. Wojciecha Piwowarczyka. Jubileusz 25-lecia Domu (1993-2018) i 20-lecia Katolickiego Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych, ich Rodzin i Przyjaciół „Nasz Dom” (1998-2018)*, red. J. Jagielka, Kielce 2018, s. 77-96.

²¹³ Abp Stanisław Szymecki przyszedł na świat 26 stycznia 1924 roku w Katowicach. Święcenia diakonatu przyjął dnia 3 maja 1947 roku z rąk ówczesnego nuncjusza apostolskiego w Paryżu, abp. Angela Giuseppe Roncallego (późniejszego papieża Jana XXIII). Święcenia kapłańskie natomiast otrzymał z rąk arcybiskupa Paryża, kard. Emanuela Suharda w dniu 3 lipca 1947 roku. W 1948 roku powrócił do Polski. Posługiwał jako wikariusz w parafii w Brzezinach Śląskich, a w latach 1949-1957 był kapelanem bp. Stanisława Adamskiego. W 1961 roku uzyskał tytuł doktora teologii w Institute Catholique de Paris. W latach 1968-1978 był rektorem Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie, a następnie proboszczem parafii w Mikołowie oraz dziekanem dekanatu mikołowskiego (1978-1980). Sakrę biskupią przyjął 12 kwietnia 1981 roku z rąk papieża Jana Pawła II w Kaplicy Sykstyńskiej na Watykanie. W latach 1981-1993 był biskupem kieleckim, zaś w latach 1993-2000 sprawował urząd arcybiskupa metropolity białostockiego. Zmarł 26 września 2023 roku. Por. R. Bogacki, *Zmarł abp Stanisław Szymecki (1924-2023)*, w: <https://archidiecezjakatowicka.pl/o-diecezji/aktualnosci/2927-zmarl-abp-stanislaw-szymecki-1924-2023> [widok z dn. 5.08.2024].

²¹⁴ Por. [Dekret mianujący ks. infułata Wojciecha Piwowarczyka na członka Podkomisji Charytatywnej], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 69; [Dekret mianujący ks. infułata Wojciecha Piwowarczyka na członka Komisji Spraw Zakonnych], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 70; [Dekret mianujący ks. infułata Wojciecha

2.3. Dyrektor diecezjalny Papieskich Dzieł Misyjnych

Podobnie jak ks. Józef Pawłowski, także ks. Wojciech Piwowarczyk pragnął zaszcześcić troskę o misje kolejnym pokoleniom kapłanów. Czynił to nie tylko angażując się w posługę na rzecz potrzebujących, chorych i niepełnosprawnych, ale również podejmując animację misyjną jako dyrektor diecezjalny PDM.

Warto przypomnieć, iż po II wojnie światowej pomostem ciągłości historycznej oraz zaczątkiem odnowy struktur Papieskich Dzieł Misyjnych na ziemiach polskich była Papieska Unia Misyjna. Jej pierwszym powojennym dyrektorem krajowym w 1936 roku został bp Jan Wosiński²¹⁵. W tamtym czasie nie istniały znane dziś struktury PDM w Polsce, a w diecezjach mianowano jedynie dyrektorów PUM. Po wskrzeszeniu struktur Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce, według danych z roku 1968 w diecezji kieleckiej funkcję tę sprawował właśnie ks. Wojciech Piwowarczyk. W zestawieniach z kolejnych lat (to jest z 1971 r., 1988 r. oraz z 1990 r.) dalej widniał on jako dyrektor diecezjalny Papieskiej Unii Misyjnej. Obowiązki te pełnił praktycznie do końca swej kapłańskiej posługi²¹⁶.

Warto nadmienić, iż działania na polu charytatywnym, ukazujące piękno chrześcijańskiego postępowania i będące przy tym okazją do ewangelizacji otaczającego świata, były sposobnością do wyrażania materialnej troski o misje. W całoroczny plan działań duszpasterskich skoncentrowanych przede wszystkim na chorych i potrzebujących ks. Piwowarczyk wplótł również przedsięwzięcia dotyczące *stricte*

Piwowarczyka na przewodniczącego Podkomisji ds. Duszpasterstwa Specjalnego], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 71.

²¹⁵ Bp Jan Wosiński przyszedł na świat 15 maja 1914 roku w Niedospielinie. W 1933 roku wstąpił do plockiego seminarium duchownego, a święcenia kapłańskie przyjął w roku 1939. Jeszcze przed wybuchem II wojny światowej został skierowany do pracy duszpasterskiej jako wikariusz w Pułtusku. Po 1 września 1939 przebywał w Zadrożu niedaleko Olkusza na terenie diecezji kieleckiej, uczestniczył również w powstaniu warszawskim. Po wojnie został mianowany wikariuszem w Sierpcu. W dalszej kolejności podjął na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim studia z zakresu teologii duchowości, a po ich ukończeniu pełnił funkcję ojca duchownego w plockim seminarium duchownym. W dniu 20 września 1961 roku został mianowany biskupem pomocniczym diecezji plockiej. W latach 1962-1964 był administratorem apostolskim dla tej diecezji. Ponadto w latach 1962-1970 pełnił funkcję dyrektora krajowego PUM, a w latach 1970-1985 dyrektora krajowego PDM, będąc równocześnie przewodniczącym Komisji Episkopatu ds. Misji. Zmarł 19 lipca 1996 roku w Płocku. Por. W. Graczyk, *Wosiński Jan bp*, w: EK, t. 20, Lublin 2014, kol. 927-928. O działalności animacyjnej bp. Wosińskiego zob. J. Górski, *Frontowiec w misji Kościoła*, „Światło Narodów” 18 (1997) 1, s. 24-26; J. Górski, *Biskup Jan Wosiński – promotor animacji misyjnej w Polsce*, „Światło Narodów” 18 (1997) 1, s. 27-34; A. Koszorz, *Ks. bp Jan Wosiński (1914-1997): animator idei misyjnej w powojennej Polsce*, „Nurt SVD” 36 (2002) 2, s. 146-150; G. Adamiak, *Recepcja idei misyjnej w diecezji plockiej w latach 1908-2015*, s. 168-176.

²¹⁶ Por. F. Jabłoński, *Recepcja idei misyjnej w Polsce po Soborze Watykańskim II*, Kraków 2003, s. 164.

zaangażowania w misję. Kładł on nacisk na dwie bardzo istotne kwestie – jedną z nich było należyte przeżywanie Niedzieli Misyjnej, natomiast druga dotyczyła przeprowadzania w parafiach nabożeństw misyjnych. Z wielką dokładnością prowadził zestawienia mówiące o zaangażowaniu wiernych diecezji kieleckiej w powyższe sprawy, oddając stan rzeczy za pomocą danych liczbowych²¹⁷.

Przykładem tego typu aktywności duszpasterskiej były sprawozdania sporządzone w oparciu o wypełnione i nadesłane do ks. Wojciecha Piwowarczyka kwestionariusze, podobnie jak miało to miejsce w przypadku przedwojennej działalności ks. Józefa Pawłowskiego, organizującego, a następnie rozwijającego struktury PDM w diecezji kieleckiej. Dokonując ich analizy pod kątem recepcji idei misyjnej, należy stwierdzić, że stanowiły one argument potwierdzający tezę dotyczącą ścisłej korelacji między posługą charytatywną a misyjną, obecną w pracy duszpasterskiej i duchowości ks. Piwowarczyka²¹⁸.

O współpracy diecezji kieleckiej z Papieskimi Dziełami Misyjnymi na rzecz promocji idei misyjnej świadczyć mógł także fakt zdawania sprawozdań ze stanu ofiarności wiernych, co miało miejsce choćby w 1974 roku. W dokumencie nadesłanym do Biura Misyjnego, mieszczącego się wówczas na ul. Przyrynek 2 w Warszawie, wyszczególniono, iż w roku 1974 współczynnik ofiarności na jednego diecezjanina wyniósł 16 groszy, przy wskaźniku za rok poprzedni wynoszącym 15 groszy. Ten skromny wzrost nie był jednak zbytnio dostrzegalny, ponieważ współczynnik ogólnopolski wyniósł 19 groszy. W sprawozdaniu ukazano, że wierni diecezji kieleckiej wspomagali swymi ofiarami działalność misyjną Kościoła, czyniąc to podczas uczestnictwa w miesięcznych nabożeństwach misyjnych oraz składając ofiary indywidualne (2438 j. msz. – najprawdopodobniej autor sprawozdania miał na myśli intencje mszalne). Poza tym wykazano, iż solidaryzując się z dziećmi na całym świecie, misję wspierali także najmłodsi (98 j. msz.). Troskę o powołania w krajach misyjnych wyrażali również alumni kieleckiego seminarium, składając ofiary na Papieskie Dzieło

---

²¹⁷ Por. [Tabela dotycząca sprawozdań z działalności charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej za rok 1973], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 1.

²¹⁸ Zob. przypis 209.

św. Piotra Apostoła, którzy na ten cel przeznaczili 8 j. msz. W roku 1974 na cele misyjne złożono ogółem 3327 j. msz.²¹⁹.

O przedstawionej tezie świadczyły także sprawozdania, które nadsyłano na adres Kurii Diecezjalnej w Kielcach, dokonując podsumowania działań w 1975 roku. Za kryterium podziału ks. Wojciech obrał przynależność parafii do konkretnych dekanatów. Omawiając zaangażowanie w interesujące go sprawy (także w pomoc misjom), zauważył, że w poszczególnych dekanatach wyglądało to następująco:

Dekanat	Kwestie misyjne poruszone w sprawozdaniu
Bodzentyń	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania przysłano z parafii: Bodzentyń, Krajno, Świętomarz, Wzdół; • nie nadesłano parafii: Tarczek, Radkowice, Dębno; • nabożeństwa misyjne z częstotliwością jednego w miesiącu prowadzone były w parafiach, które dostarczyły sprawozdanie; • w działalność wspierania misji zaangażowane były dzieci oraz młodzież z wszystkich parafii, które przekazały sprawozdanie
Busko	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania przysłano z Buska, Szańca, Szczaworyża i Zagości; • nie nadesłano z Balic, Janiny i Dobrowody; • comiesięczne nabożeństwa misyjne prowadzone były w parafiach, które dostarczyły sprawozdanie; • w działalność wspierania misji zaangażowane były dzieci oraz młodzież z parafii: Busko, Szaniec, Szczaworyż i Zagość
Chęciny	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania przysłano jedynie z parafii Chęciny i Korytnica; • nie przysłano z Brzegów, Brzezin, Chomentowa, Sobkowa i Łukowej; • comiesięczne nabożeństwa misyjne prowadzone były w Chęcinach i Korytnicy;

²¹⁹ Por. [Sprawozdanie o stanie ofiarności diecezji kieleckiej na rzecz misji za rok 1974], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 54.

	<ul style="list-style-type: none"> • dzieci korzystały z pogadanek misyjnych podczas lekcji religii w parafii Korytnica
Chmielnik	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania otrzymano z Piotrkowic, Gnojna, Pierzchnicy i Lisowa; • nie odpowiedziały parafie: Chmielnik, Drugnia, Potok, Sędziejowice oraz Szydłów; • comiesięczne nabożeństwa misyjne prowadzone były w Gnojnie i Lisowie, raz na kwartał w Piotrkowicach, zaś w Pierzchnicy nie praktykowano ich wcale; • w prace na rzecz misji dzieci i młodzież zaangażowane były jedynie w Lisowie
Daleszyce	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania otrzymano z parafii: Makoszyn, Cisów, Leszczyny, Ociesęki; • nie odpowiedziały parafie: Bieliny, Suków, Daleszyce, Górnio, Skorzeszyce; • comiesięczne nabożeństwa misyjne prowadzone były w Makoszynie i Cisowie, raz na dwa miesiące w Ocieskach, zaś w Leszczynach nie praktykowano ich wcale; • jedynie w Leszczynach dzieci i młodzież zaangażowano w kwestie misyjne
Jędrzejów	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania otrzymano ze wszystkich parafii, czyli z Jędrzejowa, Cierna, Imielna, Jasionnej, Łysakowa, Mnichowa, Mierzwina, Mokrska Dolnego, Nagłowic, Trzcinka oraz Rakoszyna; • comiesięczne nabożeństwa misyjne prowadzone były we wszystkich parafiach, przy czym w Rakoszynie jedynie raz w roku, zaś w Mierzwinie nie praktykowano ich wcale; • dzieci i młodzież były zaangażowane w kwestie misyjne we wszystkich parafiach oprócz Mierzwina

Kazimierza Wielka	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania otrzymano z parafii: Kazimierza Wielka, Bejsce, Przemyków, Gorzków, Skorczów, Koszyce, Kazimierza Mała, Witów i Rachwałowice; • nie otrzymano z Książnic Wielkich oraz Cudzynowic; • comiesięczne nabożeństwa misyjne prowadzone były w Gorzkowie, Kazimierzy Wielkiej, Koszycach i Witowie, raz na kwartał w Kazimierzy Małej i Skorczowie, natomiast w Bejskach, Przemykowie i Rachwałowicach nie było ich wcale; • zaangażowanie dzieci i młodzieży w kwestie misyjne miało miejsce we wszystkich parafiach oprócz Kazimierzy Małej i Bejśc
Kielce	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania nadesłano z parafii Najświętszej Maryi Panny, Chrystusa Króla, św. Wojciecha, Katedry, św. Krzyża, św. Józefa; • nie przysłano z Białogonu oraz Karczówki; • dzieci i młodzież były zaangażowane w kwestie misyjne we wszystkich parafiach, z których nadeszło sprawozdanie; • comiesięczne nabożeństwa misyjne prowadzone były we wszystkich parafiach dekanatu kieleckiego
Małogoszcz	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania dostarczono z następujących parafii: Kozłów Małogoski, Oksa, Rembieszycy, Węgleszyn, Wierna, Złotniki; • nie nadesłano z Małogoszcza i Bolmina; • dzieci i młodzież zaangażowane były w kwestie misyjne w Rembieszycach i Wiernej; • nabożeństwa misyjne prowadzone były co pewien czas w Wiernej, a w pozostałych parafiach nie było ich wcale
Miechów	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania otrzymano z parafii: Nasiechowice, Miechów, Książ Mały, Chodów, Uniejów, Książ Wielki, Kalina Wielka, Ulina Wielka, Gołcza, Czesławów, Wrocimowice, Słaboszów, Sławice oraz Tczyca; • nie nadesłano z Raclawic;

	<ul style="list-style-type: none"> • dzieci i młodzież były zaangażowane w kwestie misyjne we wszystkich powyższych parafiach oprócz Gołczy i Nasiechowic; • nabożeństwa misyjne prowadzone we wszystkich parafiach dekanatu z wyjątkiem Gołczy
Nowy Korczyn	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania nadesłały parafie: Nowy Korczyn, Strożyska, Rogów, Opatowiec, Świniary, Ostrowce, Piasek Wielki i Solec-Zdrój; • nie otrzymano ze Starego Korczyna; • w prace na rzecz misji zaangażowano dzieci i młodzież we wszystkich parafiach, skąd przysłano sprawozdania, z wyjątkiem Opatowca; • miesięczne nabożeństwa misyjne prowadzone były w Ostrowcach, Solcu Zdroju i Świniarach, zaś kwartalne w Nowym Korczynie. W parafii Strożyska odbywały się one sporadycznie, a nie praktykowano ich wcale w Rogowie, Opatowcu i Piasku Wielkim.
Olkusz	<ul style="list-style-type: none"> • otrzymano sprawozdania z Bolesławia, Bukowna, Chechła, Cieślina, Jaronowic, Kluczy, Olkusza, Sławkowa oraz Rodaków; • nie nadesłano z parafii Braciejowice; • w prace na rzecz misji dzieci i młodzież były zaangażowane we wszystkich parafiach, skąd dostarczono sprawozdania, z wyjątkiem Rodaków; • nabożeństwa misyjne prowadzone były w parafiach: Klucze, Olkusz i Sławków
Piekoszów	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania dostarczyły parafie: Chełmce, Łopuszno i Piekoszów; • nie przysłano ich z Grzymałowa, Łosienia, Mniowa oraz Strawczyzna; • w prace na rzecz misji zaangażowano dzieci i młodzież w Chełmcach oraz Łopusznie; • comiesięczne nabożeństwa misyjne prowadzone były w parafiach: Chełmce, Łopuszno i Piekoszów;

Pilica	<ul style="list-style-type: none"> • otrzymano sprawozdania z parafii: Żarnowiec, Giebło, Pradła, Strzegowa, Kidów, Łany Wielkie i Kroczyce; • nie nadesłano ich natomiast z Pilicy, Dobrakowa, Chliny, Ogrodzieńca i Biskupic; • dzieci i młodzież angażowały się w prace na rzecz misji w Gieble, Pradłach, Kroczycach i Łanach Wielkich; • nabożeństwa misyjne praktykowano we wszystkich parafiach dekanatu oprócz Pradeł
Proszowice	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania dostarczono z Bobina, Nowego Brzeska, Dobranowic, Hebdowa, Koniuszy, Kościelca, Niegardowa, Proszowic i Radziemiec; • nie otrzymano go tylko z Żębocina; • dzieci i młodzież zaangażowane były we wszystkich parafiach, skąd otrzymano sprawozdanie; • nabożeństwa misyjne co miesiąc praktykowano w Bobinie, Hebdowie, Koniuszy, Proszowicach, Radziemicach; w Dobramowicach były one raz na trzy miesiące, zaś w Nowym Brzesku, Niegardowie i Kościelcach nie było ich wcale
Sędziszów	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania przysłały parafie: Mstyczów, Nawarzyce, Krzcięcice, Sędziszów, Piotrkowice, Tarnawa oraz Wodzisław; • nie dostarczono go z Kozłowa Miechowskiego oraz Mieronic; • dzieci i młodzież zaangażowane były we wszystkich parafiach, skąd nadesłano sprawozdania; • nabożeństwa misyjne co miesiąc praktykowano w parafiach, które dostarczyły sprawozdanie
Skalbmierz	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania przysłały wszystkie parafie dekanatu, czyli: Skalbmierz, Stradów, Wolica, Dzierążnia, Pałecznicza, Małoszów, Działoszyce, Czarnocin i Sancygniów; • dzieci i młodzież zaangażowane były we wszystkich parafiach oprócz Małoszowa;

	<ul style="list-style-type: none"> • miesięczne nabożeństwa misyjne praktykowano w Działoszycach, Dzierążni, Małoszowie, Wolicy, Skalbmierzu i Czarnocinie, kwartalne odbywały się w Stradowie, sporadycznie miały one miejsce w Pałecznicy, zaś nie było ich wcale w Sancygniowie
Słomniki	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania przysłały wszystkie parafie dekanatu; • dzieci i młodzież zaangażowane były w sprawy misyjne w Czaplach Wielkich, Niedźwiedziu, Słomnikach, Zielenicach oraz Sieciechowicach; • brak zaangażowania dzieci młodzieży w Naramie, Łętkowicach, Wysocicach, Prandocinie, Goszczy i Iwanowicach; • miesięczne nabożeństwa misyjne praktykowano w Naramie, Słomnikach, Iwanowicach, Sieciechowicach, zaś kwartalne odbywały się w Czaplach Wielkich. W parafii Niedźwiedź miało ono miejsce jedynie raz w roku. W pozostałych parafiach dekanatu nie było ich wcale.
Stopnica	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania przysłały parafie: Tuczępy, Biechów, Oleśnica, Stopnica, Pacanów i Kargów; • nie dostarczyły Zborówek oraz Oblekoń; • dzieci i młodzież nie były zaangażowane w Tuczępach, Kargowie oraz Pacanowie; • w pozostałych parafiach, z których nadeszło sprawozdanie, dzieci wraz z młodzieżą angażowały się w sprawy misyjne; • nabożeństwa misyjne praktykowano w Biechowie, Oleśnicy, Stopnicy, natomiast w Tuczępach, Pacanowie i Kargowie wcale się nie odbywały
Sułoszowa	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania przysłały wszystkie parafie, czyli Sułoszowa, Minoga, Przegina, Imbramowice, Jerzmanowice, Zadroże, Skała, Sąspów, Smardzowice; • dzieci i młodzież zaangażowane były w dzieło misyjne w parafiach: Przegina, Sułoszowa, Jerzmanowice, Skała, Smardzowice;

	<ul style="list-style-type: none"> • dzieci oraz młodzieży w tym wymiarze nie angażowano w Minodze, Imbramowicach oraz Zadrożu; • miesięczne nabożeństwa misyjne praktykowano w: Sułoszowej, Jerzmanowicach, Skale i Smardzowicach, sporadycznie odbywały się w Przegini, zaś w Minodze, Zadrożu i Imbramowicach nie było ich w ogóle
Włoszczowa	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania dostarczyły następujące parafie: Włoszczowa, Kuczków, Oleszno, Konieczno, Kurzelów, Kluczewsko, Secemin, Krasocin, Bebelno, natomiast nie nadesłano go z Czarncy i Oblasów; • dzieci i młodzież zaangażowane były we Włoszczowie, Kurzelowie, Krasocinie, Olesznie i Bebelnie; • w Kluczewsku, Seceminie, Kuczkowie oraz Koniecznie dzieci wraz z młodzieżą nie angażowały się; • miesięczne nabożeństwa misyjne prowadzono w Olesznie, Włoszczowie, Kluczewsku, Seceminie i Bebelnie, kwartalnie odbywały się w Przegini, natomiast w Kuczkowie, Koniecznie oraz Krasocinie nie praktykowano ich w ogóle
Wolbrom	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania dostarczyły: Wolbrom, Dłużec, Mostek, Bydlin, Poręba Górna oraz Gołaczewy; • nie otrzymano ich ze Szreniawy, Jamgrota i Poręby Dzierżnej; • dzieci i młodzież angażowano w prace na rzecz misji w Gołaczewach, Bydlinie, Wolbromiu i Mostku; • w Dłużcu i Porębie Górnej nie podejmowano takich starań; • miesięczne nabożeństwa misyjne odbywały się w Bydlinie, Porębie Górnej i Mostku, zaś nie praktykowano ich wcale w Gołaczewach, Wolbromiu oraz Dłużcu
Zagnańsk	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdanie dostarczyła jedynie parafia Brzezinki; • nie otrzymano ich natomiast z parafii: Zagnańsk, Ćmińsk, Kostomłoty, Łączna, Masłów oraz Tumlin;

	<ul style="list-style-type: none"> • dzieci i młodzież z Brzezinek angażowano w prace na rzecz misji; • nabożeństwa misyjne odbywały się w Brzezinkach jedynie raz w roku
--	---

Dane zaprezentowane w sprawozdaniach w roku 1975²²⁰ nie tylko przedstawiały, w jaki sposób promuje się sprawy misyjne w diecezji kieleckiej, lecz wiele mówiły o duszpasterskiej posłudze pracujących w parafiach kapłanów. Kwestie dotyczące działalności misyjnej skorelowane z posługą miłosierdzia dawały ks. Wojciechowi

²²⁰ Por. [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat bodzentyński], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 31; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat buski], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 32; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat chęciński], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 33; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat chmielnicki], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 34; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat daleszycki], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 35; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat jędrzejowski], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 36; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat kazimierski], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 37; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat kielecki], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 38; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat małogoski], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 39; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat miechowski], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 40; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat nowokorczyński], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 41; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat olkuski], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 42; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat piekoszowski], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 43; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat pilicki], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 44; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat proszowicki], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 45; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat sędziszowski], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 46; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat skalbmierski], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 47; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat słomnicki], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 48; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat stopnicki], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 49; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat sułoszowski], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 50; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat włoszczowski], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 51; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat wolbromski], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 52; [Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat zagnański], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 53.

Piwowarczykowi obraz wrażliwości wiernych na bliźnich, których mają na wyciągnięcie ręki oraz tych rozsianych w różnych zakątkach globu.

Ponadto ks. Piwowarczyk sporządzał sprawozdania zbiorcze, w których znajdowały się również informacje wymiennie ukazujące, w jaki sposób na terenie diecezji kieleckiej podejmowano promocję idei misyjnej. W 1975 roku wypełniony kwestionariusz nadesłały 192 parafie, przy czym nabożeństwa misyjne praktykowano w 123 z nich. Warto nadmienić, że przy tej okazji dwie parafie złożyły na cele misyjne ofiarę w wysokości 4450 zł²²¹.

Jako wzór podejmowanych działań charytatywnych oraz związanych z nimi przedsięwzięć o charakterze misyjnym ks. Wojciech Piwowarczyk wskazywał parafię katedralną. W sprawozdaniu za rok 1978, które wpłynęło właśnie z tejże wspólnoty parafialnej, oprócz akcji mających za cel pomoc ubogim i potrzebującym znalazł się punkt dotyczący przeżywania Tygodnia Misyjnego. W dokumencie tym informowano, iż w tamtym czasie trwał on od 22 do 29 października, mając przy tym wyjątkowy charakter, ponieważ niewiele przed jego rozpoczęciem zakończyło się konklawe i wybrano nowego papieża, którym po raz pierwszy w historii został Polak – kard. Karol Wojtyła. Wydarzenie to spowodowało powszechną mobilizację wśród wiernych, ponieważ zbudziło pogrążonych w duchowym śnie, a obojętnych wprowadziło w zaniepokojenie i zrodziło pytania dotyczące troski o życie wieczne. Ponadto okres ten obfitował w decyzje o powrocie do sumiennego wypełniania praktyk religijnych. W kościele katedralnym codziennie w tym czasie sprawowano nabożeństwa misyjne, podczas których głoszono nauki podejmujące zagadnienia misyjne oraz wzywano do modlitwy za papieża oraz młode i biedne wspólnoty eklezjalne. Podczas trwania Tygodnia Misyjnego zebrano na cele misji 4185 zł²²².

Owocem tak wielkiego zaangażowania na rzecz misji oraz odradzania się struktur Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce była nominacja ks. Wojciecha Piwowarczyka na stanowisko dyrektora ds. spraw misyjnych w diecezji kieleckiej, co dokonało się 14 maja

---

²²¹ Por. [Zestawienie ogólne za rok 1975], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 30.

²²² Por. *Sprawozdanie z prac Duszpasterstwa Dobroczynności w Parafii Katedralnej w Kielcach za rok 1978*, w: *Sprawozdania misyjno-charytatywne za 1978 r.* (ADK OE-2/16), k. 33.

1979 roku. Nieco ponad dwa tygodnie później bp Jan Jaroszewicz powierzył mu funkcję dyrektora diecezjalnego Papieskich Dzieł Misyjnych²²³.

Zaangażowanie w sprawy misyjne, zwłaszcza te dotyczące Papieskiej Unii Misyjnej dostrzegali kieleccy księża, którzy jako alumni seminarium czy młodzi stażem kapłani byli świadkami pracy ks. Wojciecha Piwowarczyka na rzecz PUM. Jeden z nich, ks. Mieczysław Rusiecki, w swoich wspomnieniach dotyczących ks. Piwowarczyka podkreślił, iż sam niejednokrotnie zawoził ks. Wojciecha do Sekretariatu Misyjnego w Warszawie, by mógł dokonać wpłat środków zebranych od duchownych na cele misyjne. Ponadto wskazał na wielki wkład ks. Piwowarczyka w formację duchowieństwa w aspekcie misyjnego zaangażowania, formowania wiernych w tymże duchu oraz brania odpowiedzialności za misje²²⁴.

Nominacja na dyrektora ds. misyjnych jeszcze bardziej uwypukliła zaangażowanie misyjne ks. Wojciecha Piwowarczyka. Podejmował on bowiem animacje misyjne we wszystkich parafiach Kielc, jeszcze gorliwiej czuwając nad tym, aby w całości duszpasterskiej pracy na terenie diecezji kieleckiej nie zapomniano o aspekcie misyjnym. Szczególną uwagę przykładał do przygotowania i przeżywania Niedzieli Misyjnej, o czym świadczyły nadsyłane z parafii sprawozdania. Ponadto opracowywał liczne pomoce mające ułatwić duszpasterzom animację misyjną. W tamtych czasach wielką wartość nie tylko dydaktyczną, lecz również i artystyczną stanowiły plakaty, które zlecał rozprowadzać do wszystkich parafii. W przystępny sposób służyły one przybliżeniu wiernym celów Papieskich Dzieł Misyjnych oraz swym przesłaniem wzywały do zaangażowania w działalność misyjną Kościoła. Posiadał ponadto umiejętność przekazywania treści misyjnych praktycznie przy każdej okazji. W swoich wystąpieniach bardzo często podkreślał rolę, jaką w głoszeniu Dobrej Nowiny miały Papieskie Dzieła Misyjne, oraz zachęcał do modlitwy w intencji misji i misjonarzy²²⁵.

---

²²³ Por. [Dekret mianujący ks. pralata Wojciecha Piwowarczyka na dyrektora od spraw misyjnych], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 63; [Dekret mianujący ks. pralata Wojciecha Piwowarczyka na dyrektora diecezjalnego Papieskich Dzieł Misyjnych], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 62.

²²⁴ Por. M. Rusiecki, *Głęboko wpisał się w moje życie kapłańskie*, w: *Ksiądz Wojciech Piwowarczyk 1902-1992. Materiały do biografii*, red. G. Karolewicz, Kielce 2002, s. 164.

²²⁵ Por. T. Marzec, *Zaangażowania misyjne*, s. 110-112.

Warto nadmienić, iż to zapewne rozwój działalności duszpasterskiej ks. Wojciecha Piwowarczyka na wielu polach spowodował, że decyzją biskupa kieleckiego otrzymał on współpracownika ds. misyjnych. *Katalog duchowieństwa i parafii diecezji kieleckiej* z 1985 roku podawał informację, iż ks. Piwowarczyka w pracy na rzecz misji wspomagał ks. Janusz Chwast²²⁶. Oprócz teŹe funkcji ks. Chwast²²⁷ wypełniał jednocześnie takŹe zadania ojca duchownego alumnów i ojca duchownego młodych kapłanów. Po zmianach administracyjnych, jakie przyniosła Polsce bulla papieŹa Jana Pawła II *Totus tuus Poloniae populus* z 25 marca 1992 roku²²⁸, ks. Janusz Chwast został kapłanem nowo powstałej diecezji sosnowieckiej, w której posługiwał do końca Źycia.

2.4. ZałóŹyciel Instytutu Świeckiego Chrystusa Króla – działalność apostolska wśród świeckich

Oprócz gorliwej posługi duszpasterskiej przenikniętej na wskroś duchem misyjnym oraz promowaniem świadectwa chrześcijańskiej miłości wobec osób niepełnosprawnych, ks. Wojciech Piwowarczyk zaślęnął takŹe jako załóŹyciel Instytutu Świeckiego Chrystusa Króla. Gromadził on osoby pragnące Źyć radami ewangelicznymi, ale w sposób właśniwy osobom świeckim, ukazujęc piękno chrześcijaństwa.

Instytut powstał w okresie II wojny światowej, najprawdopodobniej na przełomie 1941/1942 roku i dała mu początek grupa kobiet pragnących poświęcić swoje Źycie Chrystusowi. Z właśnej inicjatywy rozpoczęły spotkania, wspierajęc się wzajemnie w

---

²²⁶ Por. *Katalog duchowieństwa i parafii diecezji kieleckiej*, Kielce 1985, s. 48.

²²⁷ Ks. Janusz Chwast urodził się w Olkuszcu dnia 16 paŹdziernika 1937 roku. Wstępił do kieleckiego seminarium w roku 1956, a Źwięcenia kapłańskie przyjął w roku 1961. Następnie został skierowany do parafii Mstyczów, w której posługiwał jako wikariusz przez dwa lata. W latach 1963-1966 był wikariuszem w parafii Kije, potem w katedrze kieleckiej (1966-1970) i Przegini (1970-1977). W roku 1977 został mianowany proboszczem parafii Kosmolów, której struktury miał za zadanie utworzyć oraz podjąć się budowy kościoła. Dnia 17 lipca 1982 roku został ojcem duchownym w WyŹszym Seminarium Duchownym w Kielcach. Posługę tę pełnił do 1987 roku, przy czym w latach 1985-1987 odpowiadał za duchowęc formację kandydatów do kapłaństwa studiujęcych w Skorzeszycach – filii seminarium dla roczników I i II. W 1985 roku został mianowany zastępcęc diecezjalnego ojca duchownego kapłanów. Następnie przez krótki czas posługiwał w Polskiej Misji Katolickiej w ParyŹu i Lourdes. Powróciwszy do Polski, został proboszczem w Pilicy, a potem w Bukownie. Po reformie organizacji kościelnej w Polsce został kapłanem diecezji sosnowieckiej i z woli bp. Adama Śmigiełskiego, pierwszego biskupa sosnowieckiego, został ojcem duchownym alumnów w sosnowieckim seminarium w Krakowie. Od 1993 roku był wikariuszem biskupim ds. zakonnych oraz animatorem formacji stałej przebiterów. Zmarł 17 wrzeŹnia 2004 roku w Centrum Onkologii w Kielcach. Por. J. Jagiełka, *Ojcowie duchowni WyŹszego Seminarium Duchownego w Kielcach*, s. 506; P. Lorenc, *Odszedł do Ojca*, w: <https://www.niedziela.pl/artukul/32881/nd/Odszedl-do-Ojca> [widok z dn. 5.08.2024].

²²⁸ Szerzej na temat zmian w polskiej administracji kościelnej zob. T. Moskał, *Bulla Totus tuus Poloniae populus – geneza i konsekwencje*, w: *Kościół w Polsce. Dzieje i kultura*, red. J. Walkusz, t. 12, Lublin 2013, s. 159-165.

drodze wzrostu chrześcijańskiej doskonałości. Ks. Piwowarczyk w tym trudnym czasie otoczył je opieką duszpasterską, nie ograniczając się jedynie do posługi w konfesjonale. W miarę rozrastania się tej wspólnoty, w roku 1943 stworzono dla niej pierwszy regulamin nakreślający styl życia oraz cechy, jakimi powinna była się odznaczać osoba znajdująca się we wspólnocie. Utworzony we współpracy z ks. Wojciechem Piwowarczykiem nakładał nie tylko obowiązki dotyczące rozwoju duchowego, ale również i pracy apostołskiej. Niedługo potem został on jeszcze udoskonalony, a członkinie Instytutu Świeckiego Chrystusa Króla nazywały go „zasadami życiowymi”. Idąc intuicyjnie za wytycznymi zawartymi w opublikowanej 2 lutego 1947 roku konstytucji apostołskiej *Provida Mater Ecclesia*²²⁹ papieża Piusa XII, wspólnota w pełni spełniała wymagania stawiane instytutom świeckim jako nowej formie życia konsekrowanego²³⁰.

Jako wieloletni spowiednik i kierownik duchowy ks. Wojciech Piwowarczyk formował duchowo kobiety zrzeszone w Instytucie Świeckim Chrystusa Króla. Ich dzieciństwo lub młodość przypadły na czas II wojny światowej oraz na czas powojenny. Według ich świadectw kapłan ten dał im się poznać jako człowiek wielkiej modlitwy, miłujący liturgię, wskazujący na wagę posłuszeństwa wobec Kościoła oraz gorliwy spowiednik. Ponadto troszczył się o rozwój intelektualny członków instytutu, a także o pogłębienie religijnej świadomości. Do tego rysu osobowościowego ks. Wojciecha Piwowarczyka podopieczne w swoich wspomnieniach dodawały szczególną jego troskę o misję oraz o chorych, ukazując go jako człowieka przypominającego swoim nauczaniem i życiem, iż tego typu apostołska postawa była bardzo ważna w ówczesnym świecie. Jako człowiek gościnny i umiejący dostrzegać ludzkie talenty, ks. Wojciech nie tylko zauważał wokół siebie każdego człowieka, lecz także mobilizował do osobistego rozwoju, który miał służyć dobru Kościoła oraz lepszemu głoszeniu Ewangelii całym swoim życiem²³¹.

---

²²⁹ Zob. Pius XII, *Constitutio Apostolica Provida Mater Ecclesia*, w: AAS 39 (1947), s. 114-124; Kongregacja ds. Zakonów i Instytutów Świeckich, *Instytuty świeckie. Dokument informacyjny*, w: *Z Chrystusem w świecie. Instytuty świeckie w 50-lecie Provida Mater Ecclesia. Wypowiedzi Kościoła. Materiały z sympozjum*, red. M. Chmielewski, W. Słomka, K. Stawecka, Lublin 1997, s. 141-161.

²³⁰ Por. G. Karolewicz, *Pozostawiał ślady miłości... Ksiądz Wojciech Piwowarczyk 1902-1992*, Kielce 2009, s. 48-50.

²³¹ Por. G. Karolewicz, *Ksiądz Wojciech Piwowarczyk w świetle wspomnień osób świeckich*, KST 4 (2005), s. 444-452.

W swojej kapłańskiej posłudze ks. Wojciech Piwowarczyk niejednokrotnie podkreślał, jak ważne jest zaangażowanie w misyjną działalność Kościoła. Jeszcze przed II wojną światową organizował dla wiernych prelekcje o tematyce misyjnej uatrakcyjniane obrazami z krajów misyjnych przedstawianych za pomocą przeźroczy. Jako ojciec duchowny w czasie powojennym wskazywał, iż troska o misję jest niezbędnym elementem formacji do kapłaństwa, a jako duchowy opiekun i założyciel Instytutu Świeckiego Chrystusa Króla wyjaśniał, iż owa misyjność musi być obecna w sercu każdego katolika, zwłaszcza żyjącego na co dzień radami ewangelicznymi. Akcentując świadectwo chrześcijańskiego życia jako nośnika Ewangelii, w jak najszerzy sposób ukazywał wzrost idei misyjnej w diecezji kieleckiej. Poprzez posługę na rzecz niepełnosprawnych przyczyniał się do rozwoju świadomości dotyczącej promocji ludzkiej, która z kolei mogła wpływać na nawrócenie innych ludzi czy ożywienie dotychczas oziębłego życia religijnego. Łącząc pomoc charytatywną z propagowaniem współpracy z Papieskimi Dziełami Misyjnymi, tłumaczył, iż nieustannie na całym świecie potrzeba jest dobrych i wrażliwych chrześcijańskich serc i sumień. Pragnął, by wszyscy katolicy zrozumieli, iż są odpowiedzialni za sprawy Kościoła, w tym za jego działalność misyjną. Zmarł 27 lipca 1992 roku, przeżywszy 90 lat, w tym 65 jako kapłan²³². Obecnie toczy się jego proces beatyfikacyjny.

3. Misyjne zaangażowanie w diecezji kieleckiej w trakcie pasterskiej posługi bp. Kazimierza Ryczana

Działalność Kościoła kieleckiego w wymiarze misyjnym nie osłabła mimo śmierci ks. Wojciecha Piwowarczyka, który od czasów przedwojennych aż do końca życia podkreślał rolę misji oraz uwrażliwiał na nie innych. Nieco ponad rok po tym, jak ks. Piwowarczyk odszedł z tego świata, a dotychczasowy biskup kielecki Stanisław Szymecki został arcybiskupem metropolitą białostockim, papież Jan Paweł II mianował biskupem kieleckim ks. Kazimierza Ryczana²³³. Jako długoletni rządca diecezji rozwijał

---

²³² Por. G. Karolewicz, *Pozostawiał ślady miłości... Ksiądz Wojciech Piwowarczyk 1902-1992*, s. 71-72.

²³³ Bp Kazimierz Ryzan urodził się 10 lutego 1939 roku w miejscowości Żurawica położonej niedaleko Przemyśla. Po ukończeniu szkoły podstawowej w rodzinnej miejscowości kontynuował naukę w liceum ogólnokształcącym w Przemyślu, a w 1956 roku wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Przemyślu. Święcenia kapłańskie przyjął dnia 16 czerwca 1963 roku z rąk bp. Franciszka Bardy, a następnie został skierowany do pracy duszpasterskiej w Szebnie, zaś później w Rzeszowie. Rozpoczął studia specjalistyczne na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, po których ukończeniu sprawował opiekę duszpasterską nad rzeszowską młodzieżą akademicką. Od 1976 roku był pracownikiem naukowym KUL. W 1992 uzyskał na tej uczelni stopień doktora habilitowanego oraz został kierownikiem Katedry Socjologii

on współpracę z Papieskimi Działami Misyjnymi oraz w imieniu Kościoła kieleckiego posyłał do pracy misyjnej kolejnych misjonarzy.

3.1. Biskup pierwszym odpowiedzialnym za misje

Będąc świadomym, iż troska o misyjną działalność Kościoła zaczyna się w diecezji od postawy jej rządcy, bp Kazimierz Ryczan w swoim pasterskim posługiwaniu niejednokrotnie podejmował kwestie dotyczące misji. Przypominał o potrzebie powszechnego misyjnego zaangażowania zarówno dzieciom, jak i braciom kapłanom, a także osobom konsekrowanym, również tym, które wkroczyły na drogę życia kontemplacyjnego.

3.1.1. Troska biskupa o misyjną świadomość najmłodszych

Wspierając współpracę z Papieskimi Działami Misyjnymi, bp Kazimierz Ryczan podkreślał rolę Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci w sposób szczególnie uwrażliwiającego najmłodszych na sprawy misyjne. Nie był on jednak pierwszym pasterzem diecezji kieleckiej, który w czasach powojennych dostrzegał i doceniał potencjał zawarty w dzieciach. Już bp Czesław Kaczmarek, będąc biskupem kieleckim w bardzo trudnych czasach, niejednokrotnie zwracał się do dzieci, wzywając je do modlitwy oraz solidarności z potrzebującymi rówieśnikami. Tak było choćby w grudniu 1950 roku, kiedy to bp Czesław Kaczmarek wystosował orędzie do najmłodszych żyjących w diecezji kieleckiej²³⁴.

3.1.1.1. Komunikaty związane z PDMD

Wśród licznych homilii i kazań bp. Kazimierza Ryczana zamieszczonych na kartach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego”, nie opublikowano żadnego

---

Religii w Instytucie Teologii Pastoralnej tegoż uniwersytetu. W dniu 17 lipca 1993 roku papież Jan Paweł II mianował ks. Kazimierza Ryczana biskupem kieleckim. Sakrę biskupią przyjął w Kielcach z rąk kard. Franciszka Macharskiego oraz abp. Edwarda Nowaka i bp. Mieczysława Jaworskiego, jednocześnie obejmując rządy w diecezji. Po osiągnięciu przewidzianego prawem kanonicznym wieku emerytalnego pełnił urząd administratora apostolskiego. Zmarł 13 września 2017 roku w Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach, po długiej i ciężkiej chorobie. Spoczął w podziemiach bazyliki katedralnej w Kielcach. Por. [Notka dotycząca sylwetki śp. bp. Kazimierza Ryczana], w: <https://www.diecezja.kielce.pl/biskupi/sp-kazimierz-ryczan> [widok z dn. 12.08.2024].

²³⁴ Por. C. Kaczmarek, *Orędzie do dziatwy diecezji kieleckiej*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 36 (1950) 12, s. 56-61.

bezpośrednio nawiązującego do misyjnej działalności Kościoła²³⁵. Niemniej doniosłość misji podkreślały choćby komunikaty, jakie do diecezjan adresował biskup kielecki. Kierując je w sposób szczególny do dzieci, rodziców oraz wychowawców, bp Ryczan tłumaczył wagę momentu I Komunii Świętej. Przy tej okazji wskazał również na istnienie i cele Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci, które zachęcało dzieci pierwszokomunijne do wspierania swoich rówieśników z krajów misyjnych. Ponadto dostrzegając rolę Misyjnych Kół Dzieci, przypomniał o istnieniu czasopisma „Świat Misyjny”, do którego lektury gorąco zachęcał najmłodszych²³⁶.

Ponadto bp Kazimierz Ryczan wystosował słowo skierowane do katechetów oraz duchowieństwa, w którym przedstawił genezę powstania Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci, założonego w 1843 roku przez bp. Karola de Forbin-Jansona. Zachęcając księży oraz katechetów do zaangażowania na rzecz misji, wezwał ich do gorliwego propagowania idei przyświecającej PDMD i do zakładania grup wspierających misje. Bp Ryczan przy tej okazji przypomniał o formacyjnej roli czasopisma wydawanego przez PDMD. Pragnąc, by dzieci żyjące na terenie diecezji kieleckiej swą modlitwą i drobnymi ofiarami pomagały misjom, zachęcił do dzielenia się informacjami o inicjatywach podejmowanych na polu misyjnym²³⁷.

Powyższe prawdy bp Ryczan nakreślił po raz kolejny w kwietniu 1998 roku, kiedy przy okazji trzeciej niedzieli wielkanocnej skierował do dzieci komunikat. Zaakcentował w nim istotę I Komunii Świętej, podkreślając, że wyraża ona przyjaźń z Jezusem, otwarcie serca na Pana Boga oraz na pełnienie dobrych czynów. Wzywając dorosłych do pomocy dzieciom w jak najlepszym przeżyciu I Komunii Świętej, napomniął, aby nic nie zmąciło spotkania z Chrystusem w Eucharystii. Ponadto biskup kielecki wyraził swe podziękowania za zaangażowanie w wydarzenie I Diecezjalnego Kongresu Misyjnego Dzieci, jaki miał miejsce w Kielcach. Przy tej okazji podkreślił wkład dzieci w dzieło

---

²³⁵ Na łamach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” znalazły się trzy homilie wygłoszone przez bp. Kazimierza Ryczana z okazji przeżywania uroczystości Objawienia Pańskiego. Szerzej na ten temat zob. K. Ryczan, *Dialog Boga z poganami. Homilia na święto Trzech Króli – katedra 1995 [sic! – M.K.]*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 70 (1994) 5-6, s. 292-294; K. Ryczan, *Homilia z uroczystości Trzech Króli. Kielce – katedra 6 I 1996*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 72 (1996) 3-4, s. 152-155; K. Ryczan, *Homilia ks. biskupa ordynariusza z Mszy św. w uroczystość Objawienia Pańskiego. Bazylika katedralna 6 stycznia 2002*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 78 (2002) 1, s. 45-47.

²³⁶ Por. K. Ryczan, [Słowo skierowane do dzieci pierwszokomunijnych ich rodziców oraz wychowawców], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 73 (1997) 3, s. 277-278.

²³⁷ Por. K. Ryczan, [Słowo skierowane do kapłanów oraz katechetów], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 73 (1997) 3, s. 278-279.

misyjne Kościoła, ponieważ w roku 1997 w 70 parafiach na rzecz dzieci z krajów misyjnych zebrano 12 952 zł. Oprócz tego najmłodszy działający w kołach misyjnych na terenie diecezji zebrali w tym czasie 2526 zł również wspierając swoich misyjnych rówieśników. Bp Ryczan wyraził także gorące pragnienie, aby w każdej parafii w diecezji kieleckiej istniało Koło Misyjne Dzieci²³⁸.

3.1.1.2. Komunikaty związane z Kongresem Misyjnym

Diecezja kielecka nie tylko realizowała zadania, które wpisane są w promocję idei misyjnej oraz współpracę z Papieskimi Dziełami Misyjnymi, lecz również sama podejmowała pewne inicjatywy w tym wymiarze. Jedną z nich był I Diecezjalny Kongres Misyjny Dzieci, który odbył się 14 września 1997 roku w parafii pw. św. Józefa Robotnika w Kielcach. W słowie przygotowanym do diecezjan bp Kazimierz Ryczan nie tylko zaprosił wszystkich wiernych na to wydarzenie, lecz ukazał jego głęboki sens. Pasterz Kościoła kieleckiego, pragnąc zgromadzić wokół ołtarza w święto Podwyższenia Krzyża Świętego duchownych, osoby życia konsekrowanego, katechetów świeckich, dorosłych, a nade wszystko najmłodszych, przypomniał o tym, iż Zbawiciel jest bliski człowiekowi. Zgłębiając tę prawdę, wyjaśnił, iż istnieją na świecie tereny, gdzie nie głoszą jeszcze Ewangelii, dlatego też wydarzenie Kongresu ma za zadanie rozpalenie jeszcze większej gorliwości w trosce o misję. Jego kolejny ważny element stanowiło spotkanie z ks. Julio Botia Aponte, który był sekretarzem generalnym Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci w Rzymie. Ta obecność przedstawiała nie tylko rangę wydarzenia, lecz ukazywała, iż praca najmłodszych na rzecz misji była ważna dla samego papieża. Kongresowi towarzyszyli również przedstawiciele misjonarzy, szczególnie posługujący w Afryce. Zapraszając raz jeszcze na to wydarzenie, bp Ryczan podkreślił obecność ks. Antoniego Kmiecika²³⁹, dyrektora krajowego PDM, uwypuklając tym samym rolę

---

²³⁸ Por. K. Ryczan, *Słowo do dzieci*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 74 (1998) 3, s. 193-194.

²³⁹ Ks. Antoni Kmiecik przyszedł na świat 1 sierpnia 1948 roku we Wronowicach w wielodzietnej rodzinie, jako przedostatnie z dziewięciorga dzieci Jana i Marii z domu Wojtyła. Bardzo szybko, bo w wieku dwóch lat, stracił mamę. Po zakończeniu szkoły podstawowej rozpoczął naukę w tarnowskim Małym Seminarium, które w 1963 roku zostało zamknięte przez władze komunistyczne. Kontynuując naukę w I Liceum Ogólnokształcącym w Tarnowie, w 1966 roku złożył egzamin dojrzałości, a następnie wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie. Świecenia kapłańskie przyjął 28 maja 1972 roku z rąk bp. Jerzego Ablewicza. Jako neoprezbiter został posłany do parafii pw. św. Jakuba w Brzesku, w której posługiwał przez trzy lata. Po upływie tego czasu podjął posługę w parafii pw. NMP w Krynicy-Zdroju. W 1977 roku rozpoczął studia specjalistyczne z zakresu misjologii na Papieskim Uniwersytecie *Urbaniana* w Rzymie, które zakończył w 1981 roku uzyskawszy tytuł doktora. Jeszcze tego samego roku został mianowany prefektem oraz wykładowcą misjologii oraz chrystologii w tarnowskim seminarium. Rok później biskup tarnowski powierzył mu funkcję delegata do spraw misji, którą pełnił do 22 sierpnia 1991 roku. W tamtym

Papieskich Dzieł Misyjnych w budzeniu świadomości odpowiedzialności za misje całego Ludu Bożego²⁴⁰.

W „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” zamieszczono nie tylko słowo zachęcające do udziału w Kongresie, ale również pozdrowienie, jakie do zebranych na tym wydarzeniu skierował bp Kazimierz Ryczan. Witając wszystkich uczestników, słowa szczególnego powitania skierował do ks. Botia Aponte z Rzymu – sekretarza generalnego PDMD i s. Marii Teresy Crescini, będącej sekretarzem krajowym PDMD we Włoszech. Ponadto biskup kielecki powitaniem objął ks. Antoniego Kmieciaka, który pełnił funkcję dyrektora krajowego Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce, s. Izabelę Rudnicką – sekretarza krajowego PDMD w Polsce oraz siostry dominikanki pracujące w dyrekcji krajowej PDM w Warszawie. Następnie zwracając się do głównych bohaterów, zachęcił ich do bycia misjonarzami w swoich domach, szkołach, miejscach nauki, zabawy i odpoczynku²⁴¹.

3.1.2. Solidarność z cierpiącymi na terenach misyjnych

Wśród wielu komunikatów i zarządzeń publikowanych w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” w latach 1993-2014 zamieszczono dwa, które w sposób bezpośredni

---

czasie brał czynny udział w pracach IV Synodu Diecezji Tarnowskiej i tworzył strukturę Dzieła Misyjnego Diecezji Tarnowskiej. W 1983 roku rozpoczął redakcję diecezjalnego biuletynu misyjnego noszącego tytuł „Głosie Ewangelii” oraz stanął na czele pierwszego w Polsce kurialnego referatu ds. misji. Od 1987 roku był członkiem, a w dalszych latach konsultorem Komisji Episkopatu Polski ds. Misji, a także przewodniczącym IX Komisji ds. Misji i Emigracji w ramach przygotowań II Polskiego Synodu Plenarnego. W 1989 roku otrzymał zadanie reorganizacji struktur Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce, pełniąc urząd wicedyrektora PDM. W latach 1995-2000 był dyrektorem krajowym PDM w Polsce. Jako redaktor naczelny był odpowiedzialny za redakcję czasopism misyjnych takich jak: „Światło Narodów”, „Świat Misyjny” oraz „Papieskie Intencje Misyjne”, znane od 1997 roku jako „Misje Dzisiaj”. Dnia 22 stycznia 1991 roku został mianowany kapłanem Jego Świątobliwości, zaś 30 grudnia 2000 roku prałatem honorowym. Po zakończeniu posługi w PDM za zezwoleniem swojego biskupa wyjechał do Włoch, gdzie we wspólnocie benedyktyńskiej pragnął podjąć życie zakonne. Zmarł nagle 17 sierpnia 2003 roku we Włoszech. Por. K. Czermak, *Słownik biograficzny fideiistów i niektórych misjonarzy zakonnych z diecezji tarnowskiej*, Kielce 2023, s. 358-359; *Nota biograficzna ks. Antoniego Kmieciaka*, „Światło Narodów” 24 (2004) 1, s. 5-7; A. Suski, *Kapłan o misyjnym sercu – wspomnienie o ks. A. Kmieciaku*, „Światło Narodów” 24 (2004) 1, s. 14-17; J. Piotrowski, *Słowo pożegnania*, „Światło Narodów” 24 (2004) 1, s. 26-27; K. Czermak, *Wspomnienie o ks. A. Kmieciaku*, „Światło Narodów” 24 (2004) 1, s. 28-31; D. Kisiel, *Świadeństwo o śp. ks. Antonim*, „Światło Narodów” 24 (2004) 1, s. 70-71; M. Bętkowski, *Ks. prałat Antoni Kmieciak*, „Światło Narodów” 24 (2004) 1, s. 76-80.

²⁴⁰ Por. K. Ryczan, *Słowo pasterskie w związku z I Diecezjalnym Kongresem Misyjnym Dzieci*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 73 (1997) 5, s. 448-449.

²⁴¹ Por. K. Ryczan, *Pozdrowienie uczestników I Diecezjalnego Kongresu Misyjnego Dzieci*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 73 (1997) 5, s. 459.

ukazywały solidarność bp. Kazimierza Ryczana z ofiarami wojen i kataklizmów, jakie miały miejsce na terenach misyjnych.

Pierwszy z nich dotyczył pomocy ofiarom walk prowadzonych na tle etnicznym w Rwandzie. Z tej właśnie racji biskup kielecki, pragnąc wyjść naprzeciw pytaniom kierowanym przez wiernych, zarządził zbiórkę do puszek przeznaczoną na ten cel. Włączając się w tę formę pomocy, wierni wsparli potrzebujących za pośrednictwem *Caritas Internationalis*, którego agendą w naszej ojczyźnie jest *Caritas Polska*. Termin podjęcia tej inicjatywy pozostawiono do wyboru proboszczowi parafii, jednakże w komunikacie zaznaczono, iż miała to być jedna z niedziel lipca 1994 roku²⁴².

Drugi tekst natomiast pojawił się w kieleckim periodyku ponad dziesięć lat później, w kontekście pomocy mieszkańcom Azji poszkodowanym przez powódź. Bp Kazimierz Ryczan kierując swe słowo do wiernych diecezji, podkreślił, że czyni to w łączności z ówczesnym przewodniczącym KEP abp. Józefem Michalikiem, który zwrócił się z apelem o pomoc do wszystkich wiernych Kościoła w Polsce. Przywołując obraz powodzi, jaka przed laty dotknęła teren diecezji kieleckiej, bp Ryczan wezwał diecezjan do solidarności z potrzebującymi oraz do wsparcia ich poprzez modlitwę i dobrowolną ofiarę, którą mogli złożyć dnia 9 stycznia 2005 roku²⁴³.

3.1.3. Misyjna solidarność duchowieństwa

Bp Ryczan troskę o misję pragnął budować nie tylko w sercach najmłodszych wiernych diecezji kieleckiej, lecz również wśród tych, dla których biskup jest kimś szczególnym, czyli duchownych. W zaproszeniu na coroczny Dzień Kapłański, organizowany w bazylice katedralnej w Kielcach, bp Kazimierz wielokrotnie odwoływał się do wyjątkowego charakteru posługi kapłańskiej. W liście wystosowanym do kapłanów z okazji Dnia Kapłańskiego w roku 1997 biskup kielecki wyraził swe pragnienie, by wspomóc materialnie parafię w Kokczetawie, leżącą na terenie Kazachstanu. Posługę duszpasterską w tamtejszej wspólnotie parafialnej sprawował ks. Zygmunt Kwieciński, kapłan diecezji kieleckiej, zaś sami wierni czynili wszystko, co w ich mocy, by móc gromadzić się w świątyni, której dotychczas nie posiadali. Z tej właśnie

---

²⁴² Por. [Komunikat o zbiórce dla ofiar rzezi w Rwandzie z dnia 7 lipca 1994 roku], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 70 (1994) 3-4, s. 195.

²⁴³ Por. Komunikat w sprawie pomocy dla mieszkańców Azji, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 81 (2005) 1, s. 45.

racji bp Ryczan podjął decyzję o wsparciu materialnym na rzecz budowy kościoła w Kokczetawie²⁴⁴.

3.1.4. Misyjność życia kontemplacyjnego

Potencjał misyjny bp Kazimierz Ryczan dostrzegał także wśród tych, którzy na pozór nie należeli do grup *stricte* angażujących się na rzecz misji. W komunikacie skierowanym do wszystkich sióstr zakonnych żyjących i posługujących w diecezji kieleckiej, przygotowanym w związku z przeżywaniem liturgicznego wspomnienia św. Teresy od Dzieciątka Jezus, dziewicy i doktor Kościoła, patronki misji, bp Ryczan wskazał na troskę o działalność misyjną wedle klucza, jakim kierowała się ta święta. Podkreślając jej miłość do Kościoła oraz pragnienie zaangażowania się w sprawę głoszenia Ewangelii, zauważył, iż życie św. Teresy od Dzieciątka Jezus przeniknięte było nieustanną modlitwą, także w intencji misji. Ponadto przypomniał, że miesiąc, który otwiera wspomnienie św. Teresy od Dzieciątka Jezus, jest czasem szczególnej modlitwy w intencji misji. Ukazując siostronom zakonnym przykład św. Teresy od Dzieciątka Jezus, bp Ryczan wezwał je, by w tym czasie jeszcze intensywniej włączyły się w modlitwę za misje. Z tej właśnie racji przywoływanym dokumentem biskup kielecki ustanowił dzień 1 października 1997 roku I Zakonnym Dniem Misyjnym. Wyjaśniając tę decyzję, zauważył, iż miała ona na celu pogłębienie wśród sióstr zakonnych praktyki modlitwy za misje, a także ukierunkowanie na tę kwestię trudów pracy oraz osobistego wyrzeczenia²⁴⁵.

3.1.5. Działalność na rzecz nowej ewangelizacji

Oprócz realizacji zadań mających na celu promocję idei misji *ad gentes*, bp Kazimierz Ryczan swą pasterską troską otaczał również tych, którzy przynależeli do Kościoła katolickiego, lecz z różnych przyczyn utracili łaskę wiary lub tożsamość katolika. Dlatego, aby sprostać sytuacji, jaka miała miejsce na przełomie tysiącleci, dostrzegł on potrzebę powołania do istnienia instytucji w sposób szczególny zajmującej się nową ewangelizacją.

---

²⁴⁴ Por. K. Ryczan, [Zaproszenie na „Dzień Kapłański” w roku 1997], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 73 (1997) 3, s. 276.

²⁴⁵ Por. K. Ryczan, *W sercu Kościoła. Słowo pasterskie do wszystkich Sióstr Kościoła Kieleckiego*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 73 (1997) 5, s. 460-463.

3.1.5.1. Powstanie Centrum Modlitwy i Ewangelizacji w Kielcach

Z tej właśnie przyczyny dnia 18 października 1999 roku bp Ryczan erygował w Kielcach Centrum Modlitwy i Ewangelizacji pw. św. Pawła Apostoła. W dekreście erygującym, za papieżem Janem Pawłem II stwierdził, że potrzeba jest w Kościele wspólnot, które realizowałyby zadanie chrześcijańskiej formacji oraz otwierały wiernych na sprawy misji. Wskazując na cechy chrześcijańskiej wspólnoty, podkreślił, iż sprawą fundamentalną jest jej zakorzenienie w Chrystusie, co dokonywać się powinno poprzez słuchanie słowa Bożego, Eucharystię, jedność serc i ducha oraz umiejętność dzielenia się we wspólnocie dobrami doczesnymi. Mówiąc natomiast o celu Centrum Modlitwy i Ewangelizacji, biskup kielecki wyjaśnił, że jest nim promocja wiary chrześcijańskiej w aspektach duchowym, kulturalnym, ekumenicznym, społecznym i charytatywnym. Dokonywać się to miało w sposób szczególny przez pasterską opiekę nad katolickim stowarzyszeniem w służbie Nowej Ewangelizacji „Koinonia św. Pawła”, a także prowadzenie duszpasterstwa liturgicznego, formacyjnego oraz ewangelizacyjnego dla grup czy ruchów oraz wspólnot o charakterze modlitewnym. Ponadto do wskazanego przez bp. Ryczana celu miało prowadzić prowadzenie Szkoły Nowej Ewangelizacji, promocja różnych form modlitwy, tak indywidualnej, jak i wspólnotowej, bądź liturgicznej oraz prowadzenie duszpasterstwa dla osób niezrzeszonych w grupach modlitewnych. Bp Kazimierz Ryczan uczynił patronem tej instytucji św. Pawła Apostoła, świętem patronalnym ustanowił święto Nawrócenia św. Pawła oraz uroczystość św. Apostołów Piotra i Pawła, zaś kierownictwo nad nim powierzył ks. Marianowi Królikowskiemu. Swą działalność Centrum Modlitwy i Ewangelizacji św. Pawła Apostoła, zgodnie z wolą biskupa kieleckiego, rozpoczęło dnia 1 listopada 1999 roku²⁴⁶.

3.1.5.2. Artykuły dotyczące nowej ewangelizacji opublikowane w diecezjalnym periodyku podczas posługi bp. Ryczana

Kwestia troski o nową ewangelizację ochrzczonych nie ograniczała się jedynie do utworzenia przywołanego centrum. Ukazujące się konsekwentnie publikacje zamieszczane w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” przybliżające zwłaszcza duchownym to zagadnienie, ukazywały, w jaki sposób włączyć je w pracę duszpasterską.

---

²⁴⁶ Por. *Dekret erygujący Centrum Modlitwy i Ewangelizacji pw. św. Pawła Apostoła w Kielcach*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 56 (2000) 1, s. 32-33.

W związku z przygotowaniem do II Synodu Plenarnego²⁴⁷ w kieleckim periodyku znalazły się materiały ukazujące prace komisji synodalnych oraz wymiary chrześcijańskiego życia, na które Synod, dzięki współpracy i zaangażowaniu wiernych, pragnął zwrócić szczególną uwagę. Jedną z kwestii podniesionych w związku z nową ewangelizacją była rodzina. Z tej właśnie racji na łamach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” znalazła się publikacja mówiąca o nowej ewangelizacji rodziny. W bardzo krótkiej refleksji zwrócono uwagę na wykładnię wiary przedstawioną przez papieża Jana Pawła II, zawartą w posynodalnej adhortacji apostolskiej *Familiaris consortio*, odnosząc się do wielodzietności oraz do kwestii sakramentalności małżeństwa. Przypomniano, iż wielodzietność to wyraz Bożego błogosławieństwa, jednakże w zmieniającej się ówczesnie rzeczywistości stanowić ona mogła pole wielu wyzwań, zwłaszcza o charakterze ekonomicznym. Mówiąc natomiast o sprawie związków niesakramentalnych, zwrócono w publikacji uwagę na grzeszność relacji, którą Kościół pragnie otoczyć należywym wsparciem, by mogło dojść do jej uleczenia i życia w niej na co dzień w zgodzie z nauką Kościoła. Podkreślono, że tego typu zjawisko stanowiło i będzie stanowić bardzo poważną sprawę, wymagającą podjęcia specjalistycznych kroków duszpasterskich²⁴⁸.

Nie dziwi zatem fakt, iż w tym samym numerze kieleckiego periodyku znalazł się artykuł zatytułowany *Uczestnictwo rodziny w życiu i misji Kościoła*, który rozpoczynał się pytaniem o to, w jaki sposób przywrócić rodzinę wspólnocie Kościoła oraz jak włączyć ją w jego posłannictwo. Stawiając za punkt wyjścia naukę przedstawioną przez Jana Pawła II w dokumentach *Christifideles laici* oraz *Familiaris consortio*, podkreślono zgubny wpływ, jaki na rodzinę i całe społeczeństwo ma sekularyzm. Dlatego też, aby uczynić z rodziny wspólnotę będącą niejako „małym Kościołem”, musi być ona inspirowana przez duszpasterzy, co wyrażać się ma w takich kwestiach jak: wyjaśnianie i ciągle uświadamianie odpowiedzialności rodziców za religijne wychowanie dzieci, likwidacja dyletantyzmu wychowawczego, neutralizacja rozdźwięku między instytucjami wychowawczymi, prowadzenie pełniejszych kursów przedmałżeńskich,

---

²⁴⁷ II Synod Plenarny podjął refleksję dotyczącą nowej ewangelizacji na przełomie tysiącleci, jednakże w kontekście tekstów zamieszczanych ówczesnie w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” na uwagę zasługuje również kwestia powołania do życia w małżeństwie i rodzinie. Por. *II Polski Synod Plenarny (1991-1999)*, Poznań 2001, s. 9-48.

²⁴⁸ Por. R. Kuligowski, *Nowa ewangelizacja rodziny*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 69 (1993) 6, s. 477-478.

przeciwdziałanie analfabetyzmowi religijnemu wśród dorosłych oraz uwrażliwianie na codzienny kontakt z Pismem Świętym. Przypomniano także, iż według myśli synodu poświęconego rodzinie była ona nakierowana na cztery cele, takie jak tworzenie wspólnoty życia, służba życiu, udział w rozwoju społeczeństwa i uczestnictwo w życiu i posłannictwie Kościoła. W tejże publikacji nadmieniono, że zadanie pierwsze oraz czwarte były w zasadzie tym samym, gdyż małżonkowie i rodzice chrześcijańscy byli odpowiedzialni za budowanie królestwa Bożego poprzez uczestnictwo w misji Kościoła. Odwołując się do wykładni papieża Pawła VI zawartej w *Evangelii nuntiandi*, autor artykułu zauważył, że przyszłość ewangelizacji zależeć będzie od ewangelizacji prowadzonej w rodzinie, która powinna być „Kościołem domowym”. To w tej wspólnocie szczególny nacisk należy położyć na ukazanie harmonii między Ewangelią a życiem codziennym jej członków, układając wszystkie dziedziny życia w zgodzie z Bożym prawem, wychowując do dojrzałego przeżywania wiary związanej z ukazaniem czystości jako wartości. Ponadto wiodącymi były takie kwestie, jak wprowadzanie dzieci do wspólnoty kościelnej i obywatelskiej oraz czuwanie, by uchronić je przed niebezpieczeństwami ideologicznymi czy moralnymi, wzajemna pomoc członków rodziny, zarówno duchowa, jak i materialna, a także wspieranie w odkrywaniu i odpowiedzi na powołanie, jakim dzieci zostały obdarzone. Tak funkcjonująca wspólnota rodzinna stawać się miała znakiem Bożej obecności w świecie, przemieniając otaczającą rzeczywistość i skutecznie podejmując zadanie nowej ewangelizacji²⁴⁹.

Na kanwie zmian dokonujących się w Kościele oraz społeczeństwie polskim w latach 90., w kieleckim periodyku znalazł się również list Konferencji Episkopatu Polski dotyczący Akcji Katolickiej i jej roli w nowej ewangelizacji. List ten duszpasterze mieli za zadanie odczytać wiernym w niedzielę 7 maja 1995 roku. Biskupi polscy zgromadzeni na 275 zebraniu KEP wskazali na Akcję Katolicką jako nową formę apostołstwa świeckich, tłumacząc, iż ta wieloletnia organizacja posiada wiele zasług na polu apostołstwa, a obecna sytuacja wymaga niejako odnowienia jej działalności w Polsce. Przywołując soborową naukę o odpowiedzialności świeckich za budowanie wspólnoty eklezjalnej, polscy biskupi podkreślili, iż włączenie się w działania Akcji Katolickiej stanowić może okazję do odkrycia współodpowiedzialności za Kościół, a także pomoc w

---

²⁴⁹ Por. K. Stępień, *Uczestnictwo rodziny w życiu i misji Kościoła*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 69 (1993) 6, s. 510-513.

przełamaniu anonimowości przeżywania wiary. Jako wielkie pole do działania dla tej organizacji pasterze Kościoła w Polsce wskazali kulturę, której już w tamtym okresie groziło zupełne odcięcie od chrześcijańskich korzeni. Oprócz wysiłków podejmowanych w sferze kulturalnej, równie wymagającym ewangelizacji prowadzonej przez katolików świeckich był sektor gospodarczy i związane z nim kwestie społeczne. Biskupi zwrócili szczególną uwagę na rosnącą niesprawiedliwość społeczną oraz zjawisko bezrobocia, które dla wielu rodzin stawało się powodem życiowych dramatów. Kolejnym obszarem działań Akcji Katolickiej powinno być życie polityczne, w którym organizacja ta stałaby niejako na straży porządku moralnego oraz swego rodzaju obrońcy praw obywateli. Zadania wskazane ówczesnie przez biskupów polskich były tym ważniejsze, że miały za cel moralną odnowę całego narodu, który nie do końca wyzbył się jeszcze totalitarnych modeli zachowania związanych z rządami komunistycznymi w Polsce. Tym bardziej więc pasterze Kościoła wezwali wiernych do włączenia się w trud ewangelizacji wśród społeczeństw już ochrzczonych. Doceniając także inne stowarzyszenia i ruchy kościelne, podkreślili, iż ich efektywna i gorliwa praca w dziele ewangelizacji przyczynić się może do realizacji celów, które stawiali przede wszystkim Akcji Katolickiej, jako najstarszej tego typu organizacji²⁵⁰.

Wartym uwagi jest, iż na łamach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” z 2000 roku ukazał się artykuł, który przybliżał kwestię powstawania szkół nowej ewangelizacji oraz celów, jakie miały one realizować. Było to także związane z powołaniem do istnienia w diecezji kieleckiej Centrum Modlitwy i Ewangelizacji. Dyrektor centrum, będący jednocześnie autorem publikacji, przypomniał, że starania dotyczące powstania w Polsce szkół nowej ewangelizacji rozpoczęły się już w 1993 roku, kiedy to organizowano pojedyncze kursy ewangelizacyjne. Dodał, iż dwa lata później w diecezji kieleckiej odbyła się dwumiesięczna międzynarodowa formacja ewangelizatorów, zaś funkcjonowanie kieleckiej Szkoły Nowej Ewangelizacji dało początek około dwudziestu innym ośrodkom w kraju i na świecie. W swojej publikacji wyjaśnił, iż Szkoły Nowej Ewangelizacji „Redemptoris missio” posiadają swój program formacyjny zatwierdzony przez biskupa diecezjalnego, z którym współpracował mianowany przez niego asystent kościelny. Ponadto dyrektorzy zrzeszonych Szkół Nowej Ewangelizacji należeli do

---

²⁵⁰ Por. *Akcja Katolicka w służbie nowej ewangelizacji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 226-230.

Krajowej Rady Dyrektorów Katolickich Szkół Nowej Ewangelizacji, która działała od 16 kwietnia 1998 roku i miała zasięg ogólnopolski. Jednostki te łączyła również wspólna, opatentowana nazwa, emblemat graficzny oraz funkcjonowanie w ramach jednej strony internetowej, będącej także źródłem informacji o podejmowanych działaniach. Podejmując się scharakteryzowania kieleckiej Szkoły Nowej Ewangelizacji, autor wskazał, iż rozpoczęła ona swą działalność w 1993 roku i pełniła rolę ośrodka koordynującego dla pozostałych szkół współpracujących w programie „Redemptoris missio”, służąc przy tym jako centrum formacyjne dla dzieł nowej ewangelizacji w Polsce, Rosji, Kazachstanie, Uzbekistanie i Ukrainie. Odwołując się do dokumentów nawiązujących do misyjnej działalności Kościoła, ks. Królikowski dostrzegł, że dzieło ewangelizacji na ziemiach polskich wymagało nowości zarówno w zapale głoszenia, jak i w metodzie czy środkach wyrazu. Podejmując się z kolei zdefiniowania pojęcia „ewangelizacja”, ukazał jego trzystopniowość, ponieważ wyróżnił ewangelizację prorocką, kapłańską oraz królewską. Pierwsza z nich obejmowała słowo głoszone, druga życie sakramentalne, natomiast trzecia skupiała w sobie świadectwo chrześcijańskiego życia i miłości. Dokładniej analizując ewangelizację prorocką, ks. Królikowski podkreślił fundamentalne znaczenie kerygmatu, który stanowi podstawę wszelkiej działalności duszpasterskiej, w tym katechetycznej, a mówiąc o działalności Kerygmatycznej Szkoły Nowej Ewangelizacji, autor wyjaśnił, że przygotowywała ona do posługi ewangelizacyjnej w sposób praktyczny akcentując takie prawdy, jak Boża miłość do człowieka, grzech, zbawienie w Chrystusie, wiara oraz nawrócenie, Duch Święty oraz wspólnota Kościoła. Wytyczona w ten sposób droga była jednocześnie swego rodzaju procesem formacyjnym, który prowadził od osoby niezewangelizowanej aż do formatora dyrektorów Szkół Nowej Ewangelizacji. Pochylając się w dalszej części artykułu nad sylwetką ewangelizatora, ks. Marian Królikowski tłumaczył, że była ona wykuwana poprzez kursy, takie jak kurs Filipa, kurs Pawła, kurs Jana, kurs formacji głoszących, kurs Sekret Pawła, kurs Ewangelizacja z mocą, kurs *dabar*, kurs Mojżesza i kurs Melchizedeka. Każdy z nich akcentował inne obszary dotyczące ewangelizacji, nakierowując uczestnika na poznanie konkretnych prawd i naukę życia nimi na co dzień²⁵¹.

---

²⁵¹ Por. M. Królikowski, *Kerygmatyczne szkoły nowej ewangelizacji „Redemptoris missio” w Polsce*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 76 (2000) 2, s. 205-218.

3.2. Ks. Jan Kaczmarek – wieloletni dyrektor diecezjalny PDM

Całokształt pracy duszpasterskiej akcentującej misyjną działalność Kościoła oraz mobilizującej do jak największego zaangażowania na polu misyjnym nie mógłby się dokonywać jedynie poprzez komunikaty i zarządzenia biskupa diecezjalnego. Z tej racji za nieocenione wręcz można uznać wysiłki dyrektora diecezjalnego Papieskich Dzieł Misyjnych.

Funkcję tę po ks. Wojciechu Piwowarczyku przejął ks. Jan Kaczmarek²⁵², który zanim został dyrektorem diecezjalnym PDM, był współpracownikiem ks. Piwowarczyka jako referenta ds. misyjnych. Dnia 26 października 1993 roku bp Kazimierz Ryczan mianował ks. Jana Kaczmarka dyrektorem diecezjalnym Papieskich Dzieł Misyjnych. Nominacja ta była jedną z pierwszych nowego biskupa kieleckiego, który rządy w diecezji objął we wrześniu tegoż roku. Postać ks. Kaczmarka jest ważna dla ukazania, w jaki sposób w diecezji kieleckiej dochodziło do ożywiania ducha misyjnego, ponieważ to za jego kadencji podejmowano w diecezji wiele misyjnych przedsięwzięć. Warto zaznaczyć, iż ta decyzja administracyjna była niejednokrotnie przedłużana, ponieważ kolejną nominację na diecezjalnego dyrektora Papieskich Dzieł Misyjnych ks. Jan

---

²⁵² Ks. Jan Kaczmarek urodził się 20 lipca 1939 roku w Chlewskiej Woli, w rodzinie Romana i Julianny. Świecenia kapłańskie przyjął 19 czerwca 1965 roku, a następnie został posłany do pracy duszpasterskiej w parafii Kostomłoty, gdzie posługiwał w latach 1965-1967. W latach 1967-1968 był wikariuszem w parafii Sokolina, po czym powrócił do parafii Kostomłoty, w której sprawował posługę w latach 1968-1970, kiedy to został przeniesiony do parafii katedralnej. W 1977 roku został mianowany referentem ds. młodzieży pozaszkolnej, zaś dwa lata później sędzią Sądu Biskupiego Kieleckiego. Od 1982 roku był spowiednikiem alumnów Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach. Rok później został mianowany wizytatorem ds. zakonnych, a w 1984 roku powierzono mu funkcję ojca duchownego kapłanów diecezji kieleckiej. Równocześnie był redaktorem „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego”. W 1985 roku otrzymał nominację na ojca duchownego kapłanów i seminarzystów, obejmując swą troską zarówno duchowieństwo diecezji kieleckiej, jak i przygotowujących się do przyjęcia święceń. W tym samym roku został przewodniczącym Komisji Spraw Zakonnych, a w 1986 roku biskup kielecki Stanisław Szymecki włączył go w skład kilku gremiów przygotowujących obrady III Synodu Diecezji Kieleckiej. Ks. Kaczmarek zasiadał w Podkomisji Życia i Posługi Kapłanów, Podkomisji Dokształcania Duchowieństwa, Podkomisji Spraw Formacji Seminarystycznej oraz przewodniczył Komisji Spraw Zakonnych. W latach 1987-1989 współpracował z bp. Piotrem Skuchą, będącym ówczesnie referentem ds. duszpasterstwa turystycznego. W 1993 roku został mianowany asystentem kościelnym przy redakcji kieleckiego dodatku „Gościa Niedzielnego”. Obdarzono go równocześnie godnością kanonika honorowego katedralnego oraz powierzono urząd wikariusza biskupiego dla męskich i żeńskich instytutów zakonnych. Został także członkiem Kolegium Konsultorów. W latach 1994-1995 po raz kolejny powrócił do parafii Kostomłoty, tym razem jako proboszcz. W 1995 roku podjął na nowo posługę w kieleckiej kurii, zaś cztery lata później został mianowany diecezjalnym egzorcystą. W 2003 roku bp Kazimierz Ryczan, ówczesny biskup kielecki, powierzył ks. Janowi Kaczmarkowi funkcję ojca duchownego kapłanów, a w 2007 roku nadał mu godność kanonika gremialnego kieleckiej kapituły katedralnej. Rok później mianował ks. Jana członkiem Diecezjalnej Rady Duszpasterstwa Powołań Diecezji Kieleckiej. Na dowód wieloletniej i gorliwej posługi na rzecz Kościoła, papież Benedykt XVI dnia 27 stycznia 2012 roku mianował ks. Kaczmarka kapelanem Jego Świątobliwości. Ks. Jan Kaczmarek przeszedł na kapłańską emeryturę w 2014 roku.

Kaczmarek otrzymał 28 marca 2001 roku. Funkcję tę przestał pełnić dnia 26 czerwca 2014 roku, kiedy to osiągnął wiek emerytalny²⁵³.

3.2.1. Kongresy misyjne w diecezji kieleckiej

Jedną z inicjatyw organizowanych przez dyrekcję PDM diecezji kieleckiej były kongresy misyjne dzieci, zarówno te o charakterze partykularnym, jak i uczestnictwo w takich spotkaniach o zasięgu ogólnopolskim. Dokonując podsumowania tego wydarzenia na łamach kieleckiego periodyku, ks. Kaczmarek stwierdził, iż zbiegało się ono w czasie zakończenia roku szkolnego 1998/1999, gdyż były to dni 19 oraz 23 czerwca, a miało miejsce w Centrum Spotkań i Dialogu Diecezji Kieleckiej oraz kościele parafialnym pw. św. Rozalii w Skorzeszycach.

Wydarzenie, jakim był Świętokrzyski Kongres Misyjny Dzieci, stanowiło także okazję do III Spotkania Sekretariatów Krajowych Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci Regionu Śródziemnomorskiego, z udziałem także wielu przedstawicieli dyrekcji krajowych z Europy Wschodniej. Spotkanie to odbywało się w Skorzeszycach w dniach 19-24 czerwca 1999 roku, gromadząc na obradach reprezentantów z Włoch, Hiszpanii, Albanii, Czech, Słowenii, Rumunii, Rosji, Węgier, Słowacji, Łotwy, Ukrainy, Białorusi oraz Polski. Posiedzeniom przewodniczył sekretarz generalny PDMD z Rzymu, o. Patryk Byrne SVD, zaś od strony logistycznej i organizacyjnej odpowiedzialna za nie była dyrekcja krajowa PDM w Polsce na czele z ks. Antonim Kmiecikiem, ówczesnym dyrektorem krajowym PDM. Spotkanie rozpoczęło wieczorem 19 czerwca, a otworzyła je prezentacja twórczości folklorystycznej z Gór Świętokrzyskich, przygotowana przez grupę dzieci z niedalekiej parafii Bieliny. Następnie najmłodszy z parafii Łopuszno, pod kierunkiem swojego proboszcza, a wcześniej misjonarza na Wybrzeżu Kości Słoniowej, ks. Tadeusza Musiała, ubrani w oryginalne stroje przedstawili dwa wiersze, będące również modlitwą. W imieniu mieszkańców Afryki oraz Ameryki Środkowej, zwłaszcza dzieci zamieszkujących te tereny, prosili między innymi o pokój. W następnej kolejności miał miejsce występ młodzieżowej orkiestry dętej działającej przy parafii pw. św. Józefa w Kielcach. Zaprezentowała ona uczestnikom hymn kongresu, regionalne piosenki, aby na zakończenie przedstawić kilka pieśni patriotycznych. Kolejna część kongresu odbyła

---

²⁵³ Informacje dotyczące życia i posługi ks. Jana Kaczmarka zaczerpnąłem z przeprowadzonej z nim rozmowy.

się 23 czerwca, rozpoczynając się o godzinie 17.00 w kościele parafialnym w Skorzeszycach. Wzięło w niej udział 489 dzieci wraz z opiekunami, reprezentując 21 parafii diecezji kieleckiej. Przedstawiało się to w następujący sposób:

Parafia	Liczba uczestników	Opiekunowie
Bodzentyń	22	ks. Sławomir Bigaj
Bolmin	12	p. Joanna Luty
Bukowa	15	ks. Jan Wiech, p. Ewa Terpic
Daleszyce	55	dkn Marek Łosak, s. Irena, s. Małgorzata
Dębno	60	ks. Henryk Dudek, p. Wiesław Nowak
Górno	26	p. Jolanta Gawęcka
Kielce, par. św. Jadwigi Królowej	32	ks. Sławomir Dalczyński
Kielce, par. św. Jana Chrzciciela	3	ks. Tadeusz Pytel
Kielce, par. św. Józefa	28	s. Hanna Gajewska
Kielce, par. św. Wojciecha	15	p. Marta Karyś, p. Katarzyna Łojnowska, p. Agnieszka Pacholec
Kozłów Małogoski	14	ks. Adam Wierzbicki
Krajno	6	p. Renata Brudna
Leszczyny	35	p. Anna Micheik

Łopuszno	14	ks. Jarosław Stanoch
Małogoszcz	30	p. Beata Rak
Radkowice	3	p. Piotr Pochopień
Skorzeszyce	24	s. Ryszarda
Suków	14	ks. Henryk Wesołowski, p. Beata Bojanowicz
Świętomarz	9	s. Łucja
Tarczek	4	p. Teresa Grzejszczyk
Wiśniówka	68	p. Jolanta Dworek, p. Maria Olszewska

Kongres rozpoczęto hymnem stworzonym na tę okoliczność, który wykonała młodzieżowa orkiestra dęta z parafii św. Józefa w Kielcach, po czym ks. Jan Kaczmarek, dyrektor diecezjalny PDM w diecezji kieleckiej, powitał uczestników i wprowadził w charakter spotkania. Co ciekawe, w kongresie uczestniczyła także grupa dzieci z ogniska misyjnego działającego w parafii pw. Chrystusa Dobrego Pasterza w Tarnowie. Homilię podczas Mszy Świętej wygłosił ks. Antoni Kmiecik, dyrektor krajowy Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce. Ponadto podczas kongresu swym doświadczeniem misyjnym podzielili się wspomniany już o. Patryk Byrne SVD, a także s. M. Teresa Crescini, sekretarz krajowy PDMD we Włoszech, s. Enrica Giovannini z Albanii oraz s. Katarzyna Kass²⁵⁴ z Meksyku. Każdy z uczestników otrzymał śpiewnik i pamiątkowy znaczek, a po zakończeniu modlitewnego spotkania na najmłodszych czekał poczęstunek. Dziękując wszystkim ludziom dobrej woli, którzy wspomogli organizację tego przedsięwzięcia, ks. Jan Kaczmarek zapewnił o modlitwie za nich i za całe misyjne dzieło Kościoła²⁵⁵.

²⁵⁴ S. Katarzyna Kass, należąca do Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Misjonarek Maryi, w latach 1995-2000 posługiwała w Meksyku jako pielęgniarka oraz zajmowała się pracą duszpasterską wśród Indian na misji w Jamiltepec w stanie Oaxaca. Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, Górna Grupa 2015, s. 104.

²⁵⁵ Por. J. Kaczmarek, *Ojciec nas miłuje. Świętokrzyski Kongres Misyjny Dzieci (Skorzeszyce 19 i 23 VI 1999 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 75 (1999) 5, s. 493-495; J. Kaczmarek, *Refleksje na temat*

Tego typu wydarzenie posiadało kontynuację, o czym na łamach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” napisała w 2005 roku Marta Karyś²⁵⁶. Przedstawiając ideę kongresu misyjnego jako spotkania ukierunkowanego na rozpalenie ducha misyjnego wśród najmłodszych, przypominała, iż w tamtym czasie odbywały się one w Częstochowie co dwa lata. Wspominając ogólnopolski Kongres Misyjny Dzieci z roku 2004, podkreśliła, że każda diecezja otrzymała na nim świecę kongresową, która w ciągu kolejnego roku miała być przekazywana z jednego ogniska misyjnego do następnego. W diecezji kieleckiej tego rodzaju peregrynacja rozpoczęła się 1 października 2004 roku, a towarzyszyły jej słowa: „Niesiemy miłość całemu światu”. Jej przebieg był następujący:

Parafia lub miejscowość	Termin podjęcia świecy kongresowej
Kielce, par. pw. św. Jadwigi Królowej	1.06-2.10.2004 r.
Kielce, par. pw. Ducha Świętego	2-9.10.2004 r.
Kielce, par. pw. św. Józefa	9-16.10.2004 r.
Miechów	16-25.10.2004 r.
Radziemice	25.10-11.11.2004 r.
Prandocin	11-16.11.2004 r.
Bobin	16-28.11.2004 r.
Busko-Zdrój, par. pw. św. Brata Alberta	28.11.2004-29.01.2005 r.
Szczekociny	29.01-5.02.2005 r.
Kluczewsko	5-18.02.2005 r.
Włoszczowa, par. pw. Wniebowzięcia NMP	18-23.02.2005 r.

miejsca i zadań Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci (PDMD) w Kościele (w oparciu o europejski zjazd jego przedstawicieli), „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 75 (1999) 6, s. 600-606.

²⁵⁶ Szerzej na temat odkrywania przez Martę Karyś zainteresowania misjami oraz budzenia misyjnego zaangażowania wśród najmłodszych zob. K. Dobrowolska, *Dobro zawsze powraca*, w: <https://m.niedziela.pl/artukul/60245/nd> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Włoszczowa, par. pw. bł. Józefa Pawłowskiego	23-28.02.2005 r.
Koniecpol Chrzastów	28.02-5.03.2005 r.
Mnichów	5-6.03.2005 r.
Brzegi	6-12.03.2005 r.
Podzamcze Chęcińskie	12-18.03.2005 r.
Kielce Słowik	18-29.03.2005 r.
Kielce Białogon	29.03-9.04.2005 r.
Bilcza	9-14.04.2005 r.
Kielce, par. pw. św. Jana Chrzciciela	14-29.04.2005 r.
Kielce, par. pw. św. Wojciecha	29.04-7.05.2005 r.
Chęciny	7-14.05.2005 r.
Wiśniówka	14-21.05.2005 r.
Leszczyny	21-25.05.2005 r.
Krajno	25.05-5.06.2005 r.
Bieliny	5-11.06.2005 r.
Skorzeszyce	11-18.06.2005 r.

Na zakończenie peregrynacji świecy kongresowej w diecezji kieleckiej w dniu 18 czerwca 2005 roku w Skorzeszycach miało miejsce spotkanie będące Diecezjalnym Kongresem Misyjnym, przeżywanym pod hasłem „W drodze”. Jego celem było uwrażliwienie najmłodszych na sytuację życiową ich rówieśników, tak często związaną z głodem czy konfliktami zbrojnymi, ale i modlitwa o pokój oraz w intencji posługujących na całym świecie misjonarzy. W programie wydarzenia znalazła się również inscenizacja przygotowana przez uczestników z Radziem. Gościem głównym

kongresu była s. Maria de Fatima Prade da Costa, misjonarka kombonianka, posługująca w Ugandzie. Korzystając z wielu ilustracji, opowiedziała uczestnikom o swojej codziennej pracy na misjach. Kolejnym elementem tego spotkania była uroczysta Msza Święta sprawowana w kościele parafialnym przez ks. Jana Kaczmarka, dyrektora diecezjalnego PDM. Po niej nastąpiła część integracyjna, złożona z gier i zabaw. W spotkaniu tym wraz ze swymi opiekunami wzięło około trzystu dzieci z całej diecezji²⁵⁷.

3.2.2. Organizacja spotkań wakacyjnych „Misyjne Lato z Bogiem” odbywających się w Skorzeszycach

Dla pełniejszego ukazania recepcji idei misyjnej w diecezji kieleckiej w latach 1993-2014 należy zwrócić uwagę na organizację letniego wypoczynku dla dzieci pod hasłem „Misyjne Lato z Bogiem”. Wydarzenie to łączyło w sobie pogłębienie życia religijnego z różnymi formami wypoczynku i organizowane było w Centrum Spotkań i Dialogu Diecezji Kieleckiej w Skorzeszycach. Celem tych spotkań było przeżywanie wakacji w bliskości z Panem Bogiem, kształtowanie w sobie umiejętności odnalezienia jego piękna w bliźnich oraz w otaczającym świecie. Ponadto tego rodzaju sposób na przeżywanie przez najmłodszych czasu wakacji miał podkreślać, iż odpowiedzialność za głoszenie Dobrej Nowiny nie mogła kojarzyć się jedynie z katechezą bądź celebracją liturgiczną, ale była nieodłącznym elementem całego życia chrześcijanina, w którym praca przeplata się z odpoczynkiem. Z tej właśnie racji dyrekcja diecezjalna PDM w diecezji kieleckiej podejmowała się organizacji tego rodzaju wypoczynku dla najmłodszych. Do sierpnia 2005 roku odbyło się pięć edycji „Misyjnego Lata z Bogiem”, do których przygotowania i poprowadzenia wykorzystywano programy autorstwa sekretariatu krajowego PDMD z Warszawy. Wspaniałym przykładem organizacji tego wydarzenia był turnus, jaki miał miejsce w dniach 4-9 lipca 2005 roku. Wtedy Centrum Spotkań i Dialogu Diecezji Kieleckiej w Skorzeszycach gościło 118 dzieci z terenu diecezji kieleckiej, w szczególności z takich parafii jak Małogoszcz, Miechów, Radziemice, Szczekociny, Włoszczowa, Mniów czy Chęciny. Na uwagę zasługuje fakt, iż taka forma odpoczynku cieszyła się zainteresowaniem najmłodszych również spoza diecezji kieleckiej, gdyż we wspomnianym lipcowym terminie w spotkaniu tym brały udział dzieci z Łasku (archidiecezja łódzka), Warki (archidiecezja warszawska),

---

²⁵⁷ Por. M. Karyś, *Kongres Misyjny Dzieci*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 81 (2005) 3, s. 327-328.

Skarżyska-Kamiennej (diecezja radomska) oraz Olkusza (diecezja sosnowiecka). Całe wydarzenie mogło przebiegać w spokojnej i bezpiecznej atmosferze dzięki gorliwej i oddanej pomocy aż 18 opiekunów, w dużej części będących osobami życia konsekrowanego. Organizując coroczne spotkania pod nazwą „Misyjne Lato z Bogiem”, łączono wypoczynek z formacją misyjną, dlatego też animatorzy spotykali się z dziećmi dzieląc je na grupy, które uczestniczyły w codziennej modlitwie oraz Mszy Świętej. Ponadto pracując w grupach, najmłodszy w oparciu o słowo Boże oraz życie świadków wiary, także tych kanonizowanych, realizowali tematy przeznaczone na kolejne dni wspólnego czasu, przygotowywali inscenizacje o charakterze misyjnym, uczestniczyli w pielgrzymce na Święty Krzyż, a także przybliżali swoim rówieśnikom życie ludzi w krajach misyjnych. Doświadczając wspólnoty, dzieci integrowały się ze sobą, zawiązywały przyjaźnie i organizowały rozgrywki sportowe czy pogodne wieczory. Dzięki uczestnictwu w tego rodzaju wypoczynku najmłodszy potrafili otwierać się na niesienie pomocy innym, przejawiali zachowania altruistyczne i empatyczne, a poprzez misyjną współpracę umacniali i pogłębiali swoją wiarę²⁵⁸.

Ukazując zwiększające się zainteresowanie tego typu sposobem wakacyjnego wypoczynku, należy zwrócić uwagę, iż na przestrzeni lat brali w nim udział najmłodszy z Warszawy, Płocka i Warki, a także z północnych terenów Polski, jak choćby z Ełku oraz Szczecina. Ponadto warto podkreślić, że z roku na rok wzrastała liczba dzieci pragnących przeżyć „Misyjne Lato z Bogiem”. W roku 2006 było to 105 dzieci, zaś w 2010 roku liczba uczestników wynosiła już 145 osób²⁵⁹.

Podczas jedenastej edycji „Misyjnego Lata z Bogiem”, czyli latem 2011 roku było uczestników już 160. Najmłodszy tak jak dotychczas spotkali się w Skorzyszycach, a formując się w parafialnych ogniskach misyjnych, doskonale czuli się podejmując kwestie misyjne. Dzięki spotkaniom w małych grupkach dzieci nawiązywały relacje koleżeńskie, a poprzez zabawę i modlitwę uczyły się, jak mówić o Bogu w swoim życiu²⁶⁰.

---

²⁵⁸ Por. M. Karyś, *Misyjne Lato z Bogiem*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 81 (2005) 4, s. 403-404.

²⁵⁹ Por. M. Karyś, [*Sprawozdanie z organizacji wydarzenia „Misyjne Lato z Bogiem”*], w: *Misyjne Lato z Bogiem* (Archiwum prywatne Marty Karyś), mps.

²⁶⁰ Por. M. Karyś, [*Misyjne Lato z Bogiem 2011 r.*], w: <https://diecezja.kielce.pl/misyjne-lato-z-bogiem> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

W latach 2012-2014 również podejmowano organizację corocznych spotkań dla najmłodszych o tematyce misyjnej. Podczas dwunastej edycji „Misyjnego Lata z Bogiem”, czyli latem 2012 roku padł rekord, jeśli chodzi o liczbę uczestników, gdyż w spotkaniu wzięło udział 161 osób. Co do lat 2013-2014 nie ma danych mówiących o liczbie zgromadzonych podczas tego wydarzenia²⁶¹.

3.2.3. Szkoła Animatorów Misyjnych

Podczas pełnienia funkcji dyrektora diecezjalnego Papieskich Dzieł Misyjnych w diecezji kieleckiej, ks. Jan Kaczmarek wielokrotnie podejmował inicjatywy, które umacniały i pogłębiały współpracę diecezji z dyrekcją krajową PDM w Warszawie. Doskonałym tego przykładem może być Szkoła Animatorów Misyjnych, której pierwsza edycja odbyła się właśnie na terenie diecezji kieleckiej. Wspomina o tym sama dyrekcja krajowa Papieskich Dzieł Misyjnych, podkreślając jak wielką wagę miało to wydarzenie określające nowy sposób misyjnego zaangażowania²⁶².

Długoletni dyrektor diecezjalny PDM w diecezji kieleckiej, dokonując podsumowania dziesięcioletniej organizacji Szkoły Animatorów Misyjnych na terenie diecezji kieleckiej, zauważył, iż inicjatywa ta nie tylko doskonale wpisła się w nakaz misyjny Chrystusa, ale również realizowała w praktyce papieskie nauczanie zawarte w encyklice *Redemptoris missio*. Akcentując wagę współpracy między diecezją a dyrekcją krajową PDM, ks. Kaczmarek uwypuklił wysokie kompetencje, jakimi odznaczyli się prowadzący zajęcia. Dyrektor PDM diecezji kieleckiej przy tej okazji przypomniał, że uczestnicy Szkoły Animatorów Misyjnych to osoby już zainteresowane tematyką misji, a poprzez udział w tego typu wydarzeniu pragną one pogłębić swe zainteresowania oraz poprawić warsztat pracy katechetycznej lub duszpasterskiej. Szkoła Animatorów Misyjnych zawsze uwzględniała nie tylko aspekt intelektualny, który realizowała poprzez wykłady czy pracę w grupach, lecz przede wszystkim kładła nacisk na aspekt duchowy,

---

²⁶¹ M. Karyś, [Sprawozdanie z organizacji wydarzenia „Misyjne Lato z Bogiem”], w: *Misyjne Lato z Bogiem* (Archiwum prywatne Marty Karyś), mps.

²⁶² W późniejszych latach ideę Szkoły Animatorów Misyjnych podjęły Papieskie Dzieła Misyjne, organizując ją dla wszystkich pragnących poszerzyć swoją wiedzę o kwestie misyjne czy jako pomoc w warsztacie pracy nauczyciela, katechety lub opiekuna grup misyjnych działających w parafii. Por. E. Polkowska, *Wspomnień czar – pierwsza Szkoła Animatorów Misyjnych w 1997 roku*, w: <https://missio.org.pl/aktualnosci/wspomnien-czar-pierwsza-szkola-animatorow-misyjnych-w-1997-roku/> [widok z dn. 19.08.2024]; [Notka informacyjna dotycząca Szkoły Animatorów Misyjnych], w: <https://missio.org.pl/szkola-animatorow-misyjnych/> [widok z dn. 19.08.2024].

ukazujący się w codziennej wspólnie przeżywanej Mszy Świętej, modlitwie indywidualnej bądź wspólnotowej. Ponadto SAM nie ograniczała się tylko do zdobywania wiedzy, lecz proponowała również wykorzystanie jej w praktyce. Organizacją Szkoły Animatorów Misyjnych odbywającej się w diecezji kieleckiej zajmował się ks. Jan Kaczmarek. Przy okazji omówienia SAM z roku 1998 docenił wkład, jaki w przygotowanie spotkania miała dyrekcja krajowa PDM z Warszawy. Ówczesny dyrektor krajowy Papieskich Dzieł Misyjnych, ks. Antoni Kmiecik przedstawił dwa referaty: „Fundament trynitarny misji” oraz „Fundament eklezjologiczny misji”, natomiast s. Joanna Lenzion OP²⁶³ oraz s. Anna Miśkowiec FMM²⁶⁴, czyli siostry zakonne posługujące w dyrekcji krajowej PDM, zaprezentowały osiągnięcia PDMD w Kościele w Polsce, wskazując jednocześnie na rodzące się ówczasem potrzeby w posłudze na rzecz misji. Ponadto podniesiono kwestie wydawnicze PDM, sposób animacji misyjnej wśród dzieci czy kooperację z PDMD, choćby poprzez realizację stworzonego przez PDMD planu formacyjnego. Ks. Kaczmarek opisując sprawy poruszane podczas Szkoły Animatorów Misyjnych dostrzegł, że dla jeszcze lepszej posługi katechetycznej i misyjnej należy przeprowadzić rekolekcje dla katechetów. Miały one miejsce w czterech terminach w roku 1999 i w czasie ich trwania, na kanwie nadchodzącego roku jubileuszowego, podejmowano refleksję nad misyjnymi drogami Kościoła. W tych duchowych ćwiczeniach wzięło udział około 300 osób²⁶⁵.

Dokonując analizy przebiegu Szkoły Animatorów Misyjnych z roku 2000, ks. Jan Kaczmarek wyjaśnił, iż to wydarzenie od samego początku spotkało się z dużym zainteresowaniem zarówno ze strony duchownych, jak i świeckich. Z tej właśnie racji SAM rozwinęła się do postaci dwustopniowych warsztatów, w których wzięło wtedy

---

²⁶³ S. Joanna Lenzion OP przysłała na świat 27 stycznia 1971 roku w Staninie. Śluby wieczyste w Zgromadzeniu Sióstr Dominikanek Misjonarek Jezusa i Maryi złożyła 15 sierpnia 1999 roku. Od 5 października 2006 roku posługuje na misjach w Boliwii. W latach 2007-2009 pracowała w kurii diecezjalnej jako notariusz, a potem w archiwum ojców redemptorystów. Od 2010 roku prowadziła księgarnię diecezjalną. Oprócz tych zadań włączała się w pracę duszpasterską przy parafii, organizując katechezy oraz odwiedzając rodziny i szerząc kult Jezusa Miłosiernego. Angażowała się również w sprawy remontowe dotyczące kościoła pw. Miłosierdzia Bożego. Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 130.

²⁶⁴ S. Anna Miśkowiec FMM urodziła się w 1967 roku w Dobrej, w województwie małopolskim. W 1991 roku ukończyła studia magisterskie z teologii na ATK w Warszawie, specjalizując się w misjologii. W tym samym roku wstąpiła do Zgromadzenia Franciszkanek Misjonarek Maryi. Jest absolwentką Podplomowego Studium Katechetyczno-Pedagogicznego, które ukończyła na UKSW w Warszawie. W 2016 roku uzyskała tytuł doktora na Wydziale Teologii KUL. Por. A. Miśkowiec, *Osobowa więź z Jezusem źródłem entuzjazmu misyjnego*, „Nurt SVD” 50 (2016) 2, s. 168.

²⁶⁵ Por. J. Kaczmarek, *Dziesięciolecie Szkoły Animatorów Misyjnych w Skorzeszycach*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 83 (2007) 1, s. 109-111.

udział 106 osób. Byli to wierni diecezji z 61 parafii oraz alumni Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach. Bardzo dużą część uczestników stanowili katecheci, pragnący udoskonalić i uatrakcyjnić swój warsztat pracy. Spotkania w ramach Szkoły Animatorów Misyjnych II stopnia odbyły się w dwóch turach (24-26 marca oraz 7-9 kwietnia 2000 r.) i obejmowały swoją tematyką działalność wszystkich czterech dzieł, które składają się na Papieskie Dzieła Misyjne. Pochylając się nad formami misyjnego działania, podkreślono rolę Żywego Różańca dla misji, adopcję misyjnych seminarzystów, potrzebę wskazówek dla animatorów misyjnych, a także wagę animacji misyjnej wśród dzieci i młodzieży. Należyte przygotowanie merytoryczne spoczęło na pracownikach dyrekcji krajowej PDM, wśród których należy wymienić ks. Antoniego Kmiecika, ówczesnego dyrektora krajowego PDM, a także o. Ludwika Fąsa SVD, sekretarza krajowego PDRW i PDPA oraz ks. Antoniego Mulkę – dyrektora Wydawnictwa „Missio-Polonia”. Uczestnikom SAM towarzyszyli w modlitwie biskupi pomocniczy diecezji kieleckiej: bp Marian Florczyk oraz bp Mieczysław Jaworski. Na koniec Szkoły Animatorów Misyjnych II stopnia za udział w tym spotkaniu w oficjalnym liście podziękował zebrany biskup kielecki Kazimierz Ryczan. Wyrażając swoją wdzięczność za troskę o promocję idei misyjnej stwierdził, że ta płaszczyzna działalności Kościoła wymaga nieustannego wysiłku i uwagi²⁶⁶.

Kolejna edycja Szkoły Animatorów Misyjnych odbyła się w Skorzyszycach w dniach 20-22 kwietnia 2001 roku i uczestniczyły w niej 73 osoby. W sposób szczególny w wygłaszanych przy okazji SAM referatach skoncentrowano się na pracy z dziećmi i młodzieżą, co w sposób fachowy ujęły s. Joanna Lenzion OP oraz s. Anna Miśkowiec FMM.

W kolejnym roku natomiast Szkoła Animatorów Misyjnych miała miejsce w dniach 12-14 kwietnia i skupiała się na obecności PDM w mass mediach. Sprawy związane z materiałami misyjnymi i ich praktycznym wykorzystaniem przybliżył ks. Antoni Mulka, natomiast ks. Jan Wnęk²⁶⁷, będący wówczas ojcem duchownym w

---

²⁶⁶ Por. J. Kaczmarek, *Szkoła Animatorów Misyjnych (Skorzyszycy 24-26 III i 7-9 IV 2000 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 76 (2000) 5, s. 569-572.

²⁶⁷ Ks. Jan Wnęk przyszedł na świat w Łękach Górnych 12 marca 1962 roku. Pochodzi z parafii pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Słotowej. W tej miejscowości uczęszczał do szkoły podstawowej, a następnie kształcił się w liceum ogólnokształcącym w Pilźnie. Po złożeniu egzaminu dojrzałości wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie, które ukończył w 1987 roku. Świecenia kapłańskie przyjął dnia 24 maja tegoż roku z rąk bp. Jerzego Ablewicza. Jako wikariusz

Centrum Formacji Misyjnej, zaprezentował referat zatytułowany *Duchowość misyjna*. Siostry zakonne pracujące w PDM w Warszawie przedstawiły kwestie związane z PDMD oraz PDRW i PDPA. W spotkaniu zorganizowanym w kwietniu 2002 roku wzięły udział 42 osoby.

Rok 2003 przyniósł kolejny spadek liczby uczestników, których było jedynie 34. Ponadto doszło do zmiany na stanowisku dyrektora krajowego Papieskich Dzieł Misyjnych. Dotychczasowego dyrektora, ks. Antoniego Kmiećnika, zastąpił ks. Jan Piotrowski, który wzorem swego poprzednika bardzo życzliwie i z pełnym zaangażowaniem wspomagał ks. Kaczmarka w organizowaniu Szkoły Animatorów Misyjnych. Spotkanie SAM przypadło na czas 4-6 kwietnia. Omawiano podczas niego kwestie skupiające się na działaniach PDMD oraz podjęto refleksję nad misyjnym wymiarem listu apostołskiego *Rosarium Virginis Mariae*. Oprócz tego przybliżono uczestnikom historię i cele PDPA jako dzieła mogącego rozwijać się wśród ludzi młodych.

Siódma edycja Szkoły Animatorów Misyjnych, organizowanej na terenie diecezji kieleckiej, odbyła się w dniach 2-4 kwietnia 2004 roku, gromadząc 43 osoby. Dyrekcja krajowa PDM z Warszawy po raz kolejny podjęła się zadania wygłaszania referatów oraz prowadzenia ćwiczeń mających pomóc w efektywnej animacji misyjnej w duszpasterstwie czy katechezie. Ks. Janowi Piotrowskiemu towarzyszyli wtedy ks. Eugeniusz Szyszka²⁶⁸ będący sekretarzem krajowym PDRW i PDPA, s. Joanna Lendzion

---

początkowo posługiwał w parafii pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Rzepienniku Biskupim, skąd po dwóch latach został przeniesiony do parafii pw. św. Józefa i Matki Bożej Fatimskiej w Tarnowie, gdzie pracował cztery lata. Ponadto w latach 1991-1993 był dekanalnym referentem ds. misji oraz sekretarzem diecezjalnym PUM. W 1993 roku został skierowany do pracy w dyrekcji krajowej Papieskich Dzieł Misyjnych w Warszawie, gdzie do 1998 roku był dyrektorem Wydawnictwa „Missio-Polonia”. Poza zadaniami związanymi z wydawnictwem w latach 1993-1994 pełnił rolę ojca duchownego w Centrum Formacji Misyjnej. Po pięciu latach pobytu w Warszawie powrócił do diecezji, do Ciężkowic, gdzie w latach 1998-2001 pełnił funkcję dyrektora domu rekolekcyjnego. Obowiązki te łączył ze studiami z zakresu misjologii na UKSW, które zwieńczył licencjatem w 2002 roku. Lata 2001-2009 były dla ks. Wnęka czasem powtórnego powrotu do Warszawy, ponieważ w tym czasie pełnił funkcję dyrektora Centrum Formacji Misyjnej, które doskonale już poznał przy okazji troski o sumienia formujących się tam osób. Por. K. Czermak, *Słownik biograficzny fideiistów i niektórych misjonarzy zakonnych z diecezji tarnowskiej*, s. 365.

²⁶⁸ Ks. Eugeniusz Szyszka urodził się 5 lipca 1962 roku w Mielcu, pochodzi z parafii pw. Ducha Świętego. W 1981 roku wstąpił do seminarium tarnowskiego, a 24 maja 1987 roku przyjął święcenia kapłańskie z rąk biskupa tarnowskiego Jerzego Ablewicza. Następnie został skierowany do pracy duszpasterskiej w parafii pw. Imienia Najświętszej Maryi Panny w Chomranicach, gdzie posługiwał w latach 1987-1989. Kolejnym miejscem jego pracy duszpasterskiej jako wikariusza była parafia pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Woli Rzędzińskiej (1989-1990). W październiku 1990 roku w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie rozpoczął przygotowanie do podjęcia pracy na misjach. Po jego zakończeniu, w maju 1991 roku, wyjechał

OP – sekretarz krajowy PDMD, a także s. Fatima Frade de Costa MCCJ. Zagadnienia podjęte w przedstawionych referatach dodatkowo uatrakcyjniało korzystanie z multimediiów. Ks. Szyszka przybliżył sprawę duchowości misyjnej w kontekście życia katechety lub animatora, natomiast s. Fatima i s. Joanna omówiły dynamikę pracy wśród najmłodszych.

Ósmy raz Skorzeszyce stały się miejscem SAM w dniach 1-3 kwietnia 2005 roku, co zbiegło się w czasie ze śmiercią papieża Jana Pawła II. Wywarła ona wielki wpływ na kształt, jaki przybrała wtedy Szkoła Animatorów Misyjnych. Ks. Kaczmarek zanotował, iż spotkanie to było pełne modlitwy, zadumy, wyciszenia i powagi. W trakcie SAM zaprezentowano następujące tematy: „Dzieci świata – dzieciom wojny. PDMD szkołą solidarności”, „List apostolski *Mane nobiscum Domine* – refleksje duszpasterskie i teologiczne” – ks. Jan Piotrowski, „Duchowość misyjna w życiu katechety i animatora” – ks. Eugeniusz Szyszka, „Dynamika pracy z dziećmi” wraz z konkursem dla dzieci dotyczącym św. Teresy z Lisieux – s. Joanna Lenzion OP, „Praca z dziećmi w ramach PDMD” – s. Ligia Krukowska OSB z Miechowa. Liczba uczestników wynosiła 20 osób.

Sytuacja związana z liczbą uczestników uległa znaczącej poprawie w kolejnym roku duszpasterskim, ponieważ w dniach od 31 marca do 2 kwietnia 2006 roku Szkoła Animatorów Misyjnych zgromadziła 46 osób. Tak jak dotychczas przygotowaniem merytorycznym zajęli się pracownicy PDM w Warszawie: ks. Jan Piotrowski, ks. Eugeniusz Szyszka oraz s. Joanna Lenzion OP.

Warto podkreślić, iż ponowny wzrost zainteresowania Szkołą Animatorów Misyjnych zanotowano rok później, kiedy to w dniach 2-4 marca 2007 roku w

---

do Francji na okres trzech miesięcy, celem dalszego doskonalenia znajomości języka francuskiego, a dnia 20 października tegoż roku został uroczystie posłany do pracy misyjnej. Wydarzenie to miało miejsce w jego rodzinnej parafii w Mielcu. W swojej posłudze na misjach oprócz języka francuskiego używał także sango. Jako misjonarz w Republice Środkowoafrykańskiej pracował w diecezjach Bangi oraz Bouar. W okresie od października 1991 roku do sierpnia 1994 roku, przerwany z powodu koniecznego urlopu zdrowotnego, był wikariuszem w parafii pw. św. Antoniego w Bimbo, znajdującej się na obrzeżach Bangi. Misja, w której pracował, składała się ówczesnie z 33 wiosek. Po przeniesieniu się do diecezji Bouar, ks. Szyszka posługiwał w parafii pw. Joanny Antydy Thouret w Bohong. W okresie od września 1994 roku do sierpnia 1997 roku był w niej wikariuszem, zaś od września 2001 roku do maja 2002 roku pełnił w tejże wspólnotnie urząd proboszcza. Ważnym etapem pracy misyjnej ks. Eugeniusza Szyszki była posługa w Niższym Seminarium Duchownym w Yolé, w którym najpierw był wicerektorem i ekonomem, a następnie formatorem duchownym. Te zadania pełnił od października 1997 roku do sierpnia 2001 roku. W tym czasie również odbył roczne przygotowanie w jezuickiej szkole w Paryżu. Po powrocie do Polski w latach 2002-2009 pełnił funkcję sekretarza krajowego PDRW i PDPA, a od września 2022 jest dyrektorem Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie. Por. tamże, s. 199-200.

Skorzeszycach spotkały się 53 osoby. Ówczesna edycja SAM w sposób szczególnie skierowana była do młodzieży, o czym świadczył choćby temat przewodni „Powołanie to nasze misje”. Organizacja i działanie Szkoły Animatorów Misyjnych w Centrum Spotkań i Dialogu Diecezji Kieleckiej w Skorzeszycach stanowi nie tylko kolejny argument potwierdzający bardzo dobrą współpracę między dyrekcją krajową PDM a dyrektorem diecezjalnym, lecz przede wszystkim była to okazja do promocji misji oraz udoskonalania warsztatu pracy wykorzystywanego w duszpasterstwie i katechezie. Poza tym SAM była także sposobnością do nawiązania nowych znajomości, mogących pięknie owocować w przyszłości, choćby poprzez pomoc w organizacji różnych wydarzeń o charakterze misyjnym²⁶⁹.

3.2.4. Udział w akcji „Dzieci komunijne – dzieciom misji”

Działania ks. Jana Kaczmarka skupiające się wokół promocji misji miały na celu wielowymiarową animację wśród dzieci, czego wyrazem były choćby organizowane kongresy misyjne oraz spotkania Szkoły Animatorów Misyjnych, podczas których poruszano tematy dotyczące PDMD. Kolejnym ważnym elementem w uwrażliwianiu najmłodszych na sprawy misji było przeżywanie przez dzieci pierwszokomunijne dnia misyjnego podczas „Białego Tygodnia”.

Mówiąc o promocji idei misyjnej wśród dzieci i troski o rozwój ich misyjnego zaangażowania, ks. Jan Kaczmarek jako dyrektor diecezjalny PDM zachęcał, aby w parafiach diecezji przeprowadzano dzień o tematyce misyjnej przy okazji uroczystości pierwszokomunijnych. W 2006 roku ks. Kaczmarek wskazał, iż czas pontyfikatu Jana Pawła II, rok jubileuszowy, Rok Eucharystii (10.2004-10.2005) oraz peregrynacja obrazu Matki Bożej Częstochowskiej w diecezji stanowiły wspaniałą okazję, by pokazać dzieciom, czym jest Eucharystia. Podkreślił również, że jej należyte przeżywanie mogło stanowić dla dzieci źródło otwarcia się na sprawy misyjne. Wpisując się w akcję co roku organizowaną przez PDMD, ks. Jan Kaczmarek wyjaśnił, iż przy okazji „Białego Tygodnia” dzieci pierwszokomunijne zachęcane są do tego, aby choćby małą część z prezentów otrzymanych przy okazji I Komunii Świętej przeznaczyć na cele misyjne, wspierając swoich rówieśników. Przy tej okazji dodał, że w tej akcji duszpasterskiej nie chodzi jedynie o to, aby dzieci złożyły ofiarę na rzecz misji, lecz by stały się członkami

---

²⁶⁹ Por. J. Kaczmarek, *Dziesięciolecie Szkoły Animatorów Misyjnych w Skorzeszycach*, s. 111-113.

PDMD i podjęty stałą formację misyjną w tym dziele, będąc w ognisku misyjnym. Ks. Kaczmarek wyraził nadzieję, iż tendencja wzrostowa, jaką ówczesnie obserwował w odniesieniu do parafii włączających się w działania PDMD, jest dobrą prognozą na przyszłość. Kielecki dyrektor Papieskich Dzieł Misyjnych podał informację, iż w 2004 roku dzieci z 63 parafii złożyły na cele misyjne 19 343,00 zł. Rok później było to już 97 parafii oraz kwota w wysokości 22 666,00 zł, zaś w roku 2006 dzieci ze 104 parafii diecezji kieleckiej wsparły cele misyjne przeznaczając na to 23 510,00 zł²⁷⁰.

Podsumowując działalność na rzecz promocji misji w diecezji kieleckiej w czasie, kiedy dyrektorem diecezjalnym PDM był ks. Jan Kaczmarek, na pierwszy plan wybijała się troska o rozwój zainteresowania misjami u najmłodszych. Nieocenioną pracą na rzecz wzrostu świadomości misyjnej u dzieci wykonuje PDMD, o czym niejednokrotnie przekonali się wierni diecezji, kiedy to ks. Kaczmarek we współpracy z PDM podjął się organizacji wielu wydarzeń o tematyce misyjnej. Należy podkreślić, iż działania PDMD w diecezji kieleckiej zaowocowały istnieniem ponad 40 ognisk misyjnych, w których misyjną formację najmłodszy odbierali także poprzez prasę misyjną, filmy czy spotkania z misjonarzami. Ponadto dzieci zrzeszone w PDMD na terenie diecezji kieleckiej podejmowały pod okiem ks. Jana Kaczmarka wiele cennych inicjatyw, jak choćby adoracja Dzieciątka Jezus w żłóbku, jasełka misyjne, misyjne drogi krzyżowe, dzień misyjny podczas „Białego Tygodnia” oraz uczestnictwo w Krajowych Kongresach Misyjnych. Nie można pominąć wkładu, jaki ks. Jan Kaczmarek miał w organizację spotkań „Misyjne Lato z Bogiem” odbywających się w Skorzeszycach oraz Diecezjalnych Kongresów Misyjnych²⁷¹.

3.2.5. Działalność na rzecz Papieskiej Unii Misyjnej

Zadania podejmowane przez ks. Jana Kaczmarka w ramach pełnienia przez niego funkcji dyrektora Papieskich Dzieł Misyjnych w diecezji kieleckiej nie koncentrowały się jedynie na zagadnieniach związanych z promocją idei misyjnej wśród najmłodszych. Ks. Kaczmarek doskonale wpisał się w tradycję troski o misyjne zaangażowanie w szeregach duchowieństwa, która w diecezji była obecna od czasów posługi bł. ks. Józefa

---

²⁷⁰ Por. J. Kaczmarek, *Dar pierwszokomunijnych dzieci*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 82 (2006) 6, s. 636-637.

²⁷¹ Por. A. Łój, *Z życia Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci (PDMD) diecezji kieleckiej*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 81 (2005) 4, s. 406-408.

Pawłowskiego, a kontynuowana poprzez działania sługi Bożego ks. Wojciecha Piwowarczyka.

Biorąc udział w corocznych spotkaniach Papieskiej Unii Misyjnej w Częstochowie, ks. Jan Kaczmarek w roku 1999 nie tylko był uczestnikiem tego wydarzenia, lecz wygłosił na nim konferencję dla przedstawicieli kleryckich oraz zakonnych kół misyjnych. Już w pierwszych słowach tego wystąpienia wyraził nadzieję, iż to modlitewne spotkanie u stóp Pani Jasnogórskiej jest wymownym znakiem troski, jaką o sprawy misji wyrażali duchowni diecezjalni i zakonni, siostry zakonne, alumni, nowicjusze i nowicjuszki. Od razu wskazał na osobę Matki Bożej, która zawsze ukazuje nam swego Syna. W takim oto kontekście podjął refleksję koncentrującą się na należyтым przeżyciu jubileuszu roku 2000, którego nieodzownym elementem musi być poznawanie i rozważanie słowa Bożego. Ponadto stwierdził, że ten święty i pełen łaski czas stanowi okazję dla działania szatana, który w takim właśnie momencie dziejów pragnie zagarnąć dla siebie jak największą liczbę dusz. Świadomość istnienia demonów oraz naszej grzeszności domaga się na przełomie tysiącleci dokonania rzetelnego rachunku sumienia, radykalnego odwrócenia się od zła i pragnienia budowania Królestwa Bożego. Doskonałym krokiem, według ks. Jana Kaczmarka, powinno być zawierzenie Maryi, co było także powodem obecności zebranych na Jasnej Górze. Ukazując pełnię zawierzenia we wzorze Matki Bożej, ks. Kaczmarek wyjaśnił, że zaangażowanie misyjne i troska o wszystko, co z misjami związane, rozpoczyna się właśnie w zawierzeniu Panu Bogu i w gorliwej modlitwie, tak jak to miało miejsce w życiu Maryi. Ponadto dostrzegł, iż naśladując Najświętszą Maryję Pannę, każdy katolik pomnaża w sobie misyjną gorliwość, zwłaszcza w kontekście przeżywania tak wielkiego wydarzenia, jakim jest rok jubileuszowy 2000²⁷².

Poza wspomnianymi wysiłkami na rzecz PDMD ks. Kaczmarek promował ideę misyjną wśród młodzieży, dorosłych oraz osób duchownych i konsekrowanych. Czynił to choćby przy okazji SAM, przybliżając cele PDRW i PDPA oraz uczestnicząc w corocznych spotkaniach PUM w Częstochowie, nie tylko włączając się w modlitwę za misje, lecz wygłaszając konferencje do przedstawicieli kleryckich i zakonnych kół misyjnych. Taka postawa bez wątpienia stanowiła kontynuację dzieła, które w diecezji

---

²⁷² Por. J. Kaczmarek, *Z Maryją w Wielki Jubileusz*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 76 (2000) 1, s. 98-101.

podejmowali przed II wojną światową bł. ks. Józef Pawłowski, a w czasach powojennych sługa Boży ks. Wojciech Piwowarczyk.

3.3. Ks. Andrzej Kaleta – misjolog, opiekun kleryckiego Koła Misyjnego, następnie biskup pomocniczy kielecki

Czas, w którym bp Kazimierz Ryczan sprawował rządy w diecezji kieleckiej, był nie tylko okresem promocji idei misyjnej przy okazji różnego rodzaju wydarzeń, tych przeznaczonych dla najmłodszych bądź nieco starszych, a także tych manifestujących międzyludzką solidarność i świadomość konieczności pełnienia uczynków miłosierdzia. Był to również okres odnowienia formacji misyjnej w Wyższym Seminarium Duchownym, co dokonało się poprzez wznowienie działalności Koła Misyjnego alumnów oraz przywrócenie wykładów z misjologii.

3.3.1. Wykłady z misjologii w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach

Warte uwagi są zasługi, jakie dla diecezji na polu misyjnym miał ks. Andrzej Kaleta²⁷³, który w Wyższym Seminarium Duchownym podjął wykłady dotyczące misyjnej działalności Kościoła²⁷⁴. Nominację na wykładowcę misjologii w kieleckim

---

²⁷³ Bp Andrzej Kaleta urodził się 14 lutego 1957 roku w Busku-Zdroju, w rodzinie Wawrzyńca i Marii z domu Błaszczak. Święcenia kapłańskie przyjął 25 maja 1985 roku w Kielcach, a następnie został skierowany do posługi w parafii Chmielnik, gdzie w latach 1985-1990 był wikariuszem. W latach 1990-1991 pracował jako wikariusz w parafii pw. św. Wojciecha w Kielcach. W 1991 roku biskup kielecki mianował go prefektem Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach, a rok później ks. Kaleta rozpoczął studia z zakresu misjologii na ATK w Warszawie. W latach 1993-2004 pełnił funkcję obrońcy węzła małżeńskiego w kieleckim sądzie biskupim. W 1994 roku został mianowany dyrektorem biblioteki seminaryjnej oraz podjął studia z zakresu bibliotekoznawstwa. Ponadto ks. Andrzej Kaleta pełnił funkcję diecezjalnego wizytatora religii, koordynował na terenie diecezji prace Fundacji Dzieło Nowego Tysiąclecia, był sędzią w kieleckim sądzie biskupim. W 2006 roku został mianowany ojcem duchownym alumnów, rok później otrzymał godność kanonika honorowego katedralnego, a w 2008 roku godność kanonika gremialnego kieleckiej kapituły katedralnej. Funkcję ojca duchownego pełnił do 2014 roku, kiedy objął urząd proboszcza parafii Kościelec. Posługiwał w niej w latach 2014-2016, będąc jednocześnie dekanalnym ojcem duchownym. W 2015 roku biskup kielecki Jan Piotrowski powierzył mu funkcję ojca duchownego kapłanów diecezji kieleckiej, włączył go do rady kapłańskiej i Kolegium Konsultorów. Rok później ks. Kaleta objął urząd wikariusza biskupiego ds. stałej formacji presbiterów oraz otrzymał godność scholastyka kieleckiej kapituły katedralnej. Dnia 8 listopada 2017 roku papież Franciszek mianował ks. Andrzeja Kaletę biskupem pomocniczym diecezji kieleckiej, przydzielając mu stolicę tytularną Massita. Święcenia biskupie bp Kaleta przyjął w Kielcach w dniu 9 grudnia 2017 roku.

²⁷⁴ Kwestia nauczania misjologii w seminariach duchownych, zarówno diecezjalnych, jak zakonnych, została podjęta w 1967 roku i zadanie to powierzono ks. W. Preissowi. Ponadto Komisja ds. Misji KEP stwierdziła, iż ówczesna sytuacja domagała się zaangażowania w odnowę struktur Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce. Co ciekawe, wydane w 1970 roku *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis* pomijało sprawę formacji misyjnej w seminariach, wspominając jedynie, aby alumni zaznajamiali się z różnymi problemami duszpasterskimi i sprawami ekumenicznymi i misyjnymi. Kolejny dokument, jakim był list okólny Kongregacji Wychowania Katolickiego także z 1970 roku, nakazywał formację misyjną tym kapłanom, którzy przygotowują się do posługi na terenach misyjnych. Dostrzegł on jednakże

seminarium otrzymał w 1999 roku z rąk biskupa kieleckiego Kazimierza Ryczana. W latach 2014-2016 ks. Andrzej Kaleta sprawował urząd proboszcza parafii pw. św. Wojciecha w Kościelcu, na skutek czego przestał pełnić funkcję wykładowcy seminarium. W 2016 roku, decyzją kolejnego rządcy diecezji, bp. Jana Piotrowskiego, na nowo został mianowany wykładowcą misjologii w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach. Funkcję tą sprawuje do dziś²⁷⁵. Warto nadmienić, iż w dniu 8 listopada 2017 roku ks. Andrzej Kaleta został mianowany przez papieża Franciszka biskupem pomocniczym diecezji kieleckiej. Sakrę biskupią przyjął w dniu 9 grudnia tegoż roku. Obecnie jest także członkiem Komisji ds. Misji Konferencji Episkopatu Polski²⁷⁶.

3.3.2. Opieka nad Kołem Misyjnym kleryków WSD Kielce

Obok prowadzenia wykładów dotyczących zagadnień misyjnych bp Andrzej Kaleta zapisał się w historii seminarium jako wieloletni opiekun Koła Misyjnego kleryków, które jest najstarszym kołem misyjnym alumnów w Polsce²⁷⁷. Mimo wybuchu

---

potrzebę zaznajamiania z tego typu wiedzą tych, którzy przygotowują się do przyjęcia święceń. Dodać jednak należy, że w Polsce seminaria duchowne kierowały się opracowanymi przez KEP „Zasadami formacji kapłańskiej” (*Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis pro Polonia*), zatwierdzonymi w dniu 10 listopada 1977 roku. Następny tego typu dokument dla naszego kraju został wydany i promulgowany przez Stolicę Apostolską w 1985 roku, lecz nie dokonano w nim żadnych zmian. Mimo obowiązywania nowego dokumentu misjologia nigdy nie weszła oficjalnie na listę obowiązkowych przedmiotów wykładanych w seminariach. Rozwój misjologii i religioznawstwa, a także wzrost liczby duchownych kształcących się w tych dyscyplinach postulował także II Polski Synod Plenarny. Ponadto należy nadmienić, że w roku 1998 przeprowadzono badanie mające na celu wskazanie, w których seminariach w latach 1965-1995 wykładano misjologię. Spośród 40 seminariów diecezjalnych i 57 zakonnych, odpowiedzi nadeszły ze wszystkich diecezji oraz 26 zgromadzeń zakonnych. Nadesłane dane pokazały, że z 40 diecezjalnych seminariów jedynie w 12 wykładano misjologię jako naukę samodzielną, natomiast w kolejnych 12 z nich zagadnienia misyjne wykładano, wplatając je w teologię pastoralną lub dogmatyczną. Taka sytuacja miała miejsce właśnie w diecezji kieleckiej. Istniała również grupa, złożona z czterech seminariów diecezjalnych, gdzie tematykę misji poruszano poprzez spotkania z misjonarzami czy z dyrektorem diecezjalnym PDM. W przypadku seminariów zakonnych z 26 aż 15 z nich podało odpowiedź twierdzącą. Warto przypomnieć, że okolicznością wymagającą jeszcze większego wzrostu świadomości misyjnej było wydarzenie powrotu religii do szkół, a co z tym związane, także zapewnienia należytego wykształcenia katechetom z uwzględnieniem kwestii misyjnych. Por. F. Jabłoński, *Recepcja idei misyjnej w Polsce po Soborze Watykańskim II*, s. 107-109.

²⁷⁵ Informacje dotyczące bp. Andrzeja Kalety pochodzą z rozmowy z nim.

²⁷⁶ Por. [Życiorys bp. Andrzeja Kalety], w: <https://www.diecezja.kielce.pl/biskupi/andrzej-kaleta> [widok z dn. 24.08.2024].

²⁷⁷ Pierwsze misyjne koła kleryków powstały w takich ośrodkach jak Kielce, Pelplin, Łódź, Sandomierz, Płock, Poznań, Gniezno czy Włocławek, a myśl ich odrodzenia w Polsce zrodziła się pod wpływem Soboru Watykańskiego II oraz działań prowadzonych przez ówczesną dyrekcję krajową Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce. Bp Jan Wosiński i o. Antoni Koszorz SVD w 1966 roku zwrócili się z apelem do wszystkich dyrektorów diecezjalnych PDM, a także do rektorów seminariów duchownych, aby podjęli się zadania utworzenia kół misyjnych kleryków w swoich seminariach. Wiązało się to również z wyznaczeniem przedstawicieli poszczególnych kół misyjnych na pierwsze ogólnopolskie sympozjum kleryckie o tematyce misyjnej, które odbyło się w Pieniężnie. Inicjatywa sympozjum miała za cel nie tylko powołanie do istnienia kleryckich kół misyjnych na terenie całej Polski, lecz także zalecała popularyzację idei soborowych dotyczących misyjnej działalności Kościoła. Wreszcie, jako trzeci powód organizacji tego

II wojny światowej udało się reaktywować działania koła w 1966 roku. Niestety, jak wynikało ze sprawozdania dotyczącego działalności Koła Misyjnego kleryków Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach dziewięć lat później z nieustalonych przyczyn koło ponownie zaprzestało działalności. Wniosek taki można wysnuć, ponieważ w latach 1973-2003 w seminarium kieleckim nie było osoby odpowiedzialnej za funkcjonowanie koła²⁷⁸. Istniały jednakże przesłanki mówiące, iż mimo braku oficjalnej informacji dotyczącej alumna odpowiedzialnego za działania koła, mogło ono funkcjonować, lecz w bardzo ograniczony sposób. Według danych z roku 1995, koło misyjne kieleckiego seminarium było jednym z najmniejszych w Polsce, a jednak wykazywano jego istnienie. Liczyło ono wówczas sześciu alumnów, natomiast średnia liczba członków koła misyjnego w seminarium diecezjalnym wynosiła aż siedemnaście, co jeszcze bardziej pokazuje słabą kondycję Koła Misyjnego kleryków Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach²⁷⁹. Z tej racji podjęto starania, aby odnowić działalność koła w sposób pełny. Zabiegi te w sposób skuteczny powzięto w 2003 roku, na nowo wyznaczając alumna odpowiedzialnego za organizację pracy i rozwój koła. W roku akademickim 2003/2004 został nim Konrad Walerczak, zaś w kolejnym był to Adam Kaczmarczyk. Warto nadmienić, iż w roku akademickim 2005/2006 doszło do kolejnej zmiany na tym stanowisku i Adama Kaczmarczyka zastąpił Tomasz Świerczyński. W tym czasie również Koło Misyjne Kleryków Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach oficjalnie zyskało swojego opiekuna, którym został ks. Andrzej Kaleta. Według danych, jakimi w 2007 roku dysponowało koło, ks. Kaleta był trzecim

---

misjologicznego spotkania o charakterze ogólnopolskim, dyrekcja krajowa PDM podała rolę współpracy między kołami misyjnymi seminariów a Papieskimi Działami Misyjnymi. Działalność kleryckich kół misyjnych w latach osiemdziesiątych XX wieku w wielu seminariach polegała na modlitwie za misje oraz zbiorce ofiar materialnych wśród seminarzystów czy wychowawców i wykładowców seminarium. Do rzadkości należało podejmowanie akcji duszpasterskich wykraczających poza mury seminarium. Niemniej, alumni kół misyjnych w niektórych diecezjach podejmowali animację misyjną w parafiach, zwłaszcza podczas Niedzieli Misyjnej, przygotowywali plakaty i materiały misyjne do użytku duszpasterskiego. Lata dziewięćdziesiąte przyniosły nie tyle wielki wachlarz inicjatyw, ile poprzez liczebny wzrost członków kleryckich kół misyjnych spowodowały gwałtowne zwiększenie misyjnego dynamizmu. Pomocą w tym były także liczne rozmowy z misjonarzami, biskupami z terytoriów misyjnych czy wprowadzenie Duchowego Patronatu Misyjnego. Ponadto na pierwszy plan wybiła się współpraca kleryckich kół misyjnych z PUM. Por. F. Jabłoński, *Recepcja idei misyjnej w Polsce po Soborze Watykańskim II*, s. 110-119.

²⁷⁸ Por. M. Kacprzyk, *Propagatorzy idei misyjnej w Kościele kieleckim w XX wieku*, s. 260.

²⁷⁹ Por. F. Jabłoński, *Recepcja idei misyjnej w Polsce po Soborze Watykańskim II*, s. 120.

opiekunem Koła Misyjnego kleryków od momentu jego założenia. Jego poprzednikami w pełnieniu tej funkcji byli ks. Jan Białecki i ks. Józef Pawłowski²⁸⁰.

Koło Misyjne, liczące w tamtym czasie 26 osób, podejmowało zadania na takich płaszczyznach, jak modlitwa, formacja, informacja oraz działania praktyczne. Modlitwa w intencji misjonarzy przybierała rozmaite formy, ponieważ sprawowano w ich intencjach Msze Święte oraz nabożeństwa misyjne, brano udział w czuwaniach modlitewnych oraz modlono się indywidualnie za misjonarza wylosowanego przez członka koła. Mówiąc o informacyjnym wymiarze działalności koła, należy zwrócić uwagę na przygotowywany informacyjny serwis misyjny, obejmujący aktualne wydarzenia o tematyce misyjnej. Ponadto kwestie informacyjne uzupełniały referaty cyklicznie wygłaszane przez alumnów koła. Ten element działalności Koła Misyjnego kleryków Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach wiązał się także ze sprawą formacji misyjnej, którą alumni pobierali poprzez udział w corocznej Szkole Animatorów Misyjnych czy w ogólnopolskich spotkaniach o charakterze modlitewnym bądź promującym misję, jak choćby coroczne sympozjum PUM połączone z czuwaniem na Jasnej Górze²⁸¹. Powyższe sprawy przekuwano na podejmowanie konkretnych działań mających za cel wzrost zaangażowania misyjnego zarówno w samym seminarium, jak i w całej diecezji kieleckiej. Wśród nich na uwagę zasługiwało organizowanie spotkań członków Koła Misyjnego kleryków, które miały za cel promocję konkretnych działań misyjnych, zbiórka funduszy na rzecz konkretnego misjonarza pochodzącego z diecezji bądź pomoc materialna o charakterze ogólnopolskim we współpracy z PDM, troska o właściwe przygotowanie i przeżywanie Tygodnia Misyjnego, prowadzenie korespondencji z misjonarzami, promocja prasy misyjnej oraz prowadzenie gąbлоты ukazującej aktualności z zakresu spraw misyjnych. Ponadto alumni zrzeszeni w kole byli odpowiedzialni za gąbлотę będącą miejscem prezentowania najważniejszych przedsięwzięć dotyczących misji oraz prowadzili podstronę koła należącą do strony internetowej seminarium. Ten wymiar działalności uzupełniały wyjazdy mające pomóc

---

²⁸⁰ Por. M. Hańnik, K. Tkaczyk, *Powstanie i działalność Kleryckiego Koła Misyjnego w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach w latach 1927-2007*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 84 (2008) 3, s. 275.

²⁸¹ Por. F. Jabłoński, *Czowania modlitewne Kleryckich Kół Misyjnych na Jasnej Górze (1990-2000)*, AMP, 12 (2001), s. 312-314; F. Jabłoński, *Ogólnopolskie kleryckie sympozja misyjne (1965-2001)*, AMP 12 (2001), s. 319-330; A. Andrzejak, *XXXV Ogólnopolskie Sympozjum Misyjne Kleryków (Gniezno, Lednica, Poznań, 25-28 VI 2001)*, AMP 12 (2001), s. 334-339.

w integracji i pogłębieniu znajomości spraw misyjnych oraz wyświetlanie filmów poruszających kwestie misyjne, połączone z dyskusją²⁸².

Koło Misyjne kleryków Wyższego Seminarium w Kielcach swoimi początkami sięga roku 1920. Chociaż jest ono najstarszym w Polsce, prowadzona przez nie działalność nie zawsze była prężna i podejmowana przez dużą liczbę alumnów. Doszło nawet do sytuacji, kiedy to zaprzestało ono działań, co mogło być spowodowane brakiem osoby za nie odpowiedzialnej. Nie dziwi zatem fakt, iż bp Andrzej Kaleta, jeszcze jako wykładowca i wychowawca seminarium kieleckiego, zostając opiekunem koła, gruntownie wpłynął na intensyfikację jego aktywności. Zachęcając do podejmowania rozmaitych działań promujących ideę misyjną wśród seminarzystów oraz wiernych diecezji kieleckiej, podkreślał fundamentalną rolę świadomości misyjnej dla należytej formacji przygotowujących się do przyjęcia święceń. Ponadto sam włączał się w wiele przedsięwzięć o charakterze misyjnym, jak udział w zebraniach koła, wygłaszanie prelekcji, moderowanie dyskusji po wyświetlonym filmie czy troska o dobre przeżycie Tygodnia Misyjnego w kieleckim seminarium. Jego postawa jak najbardziej wpisywała się w nakreślony przez poprzedników etos posługiwania opiekuna Koła Misyjnego kleryków Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach.

3.3.3. Publikacje autorstwa bp. Andrzeja Kalety związane z promocją idei misyjnej zamieszczone w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”

Kwestie dotyczące misyjnej działalności Kościoła były podejmowane przez bp. Andrzeja Kaletę nie tylko podczas wykładów z misjologii czy z racji opieki nad Kołem Misyjnym Kleryków Wyższego Seminarium w Kielcach, którą sprawował, zanim został mianowany biskupem. Aby pełniej dostrzec, w jaki sposób promował on ideę misyjną, należy zwrócić uwagę na teksty jego autorstwa, wśród których większość stanowią homilie.

3.3.3.1. Artykuły

Spośród wielu artykułów znajdujących się w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” tylko jeden autorstwa ks. Andrzeja Kalety podejmował zagadnienia

---

²⁸² Por. S. Wójcik, *Formacja przyszłych kapłanów na przykładzie kieleckiego Koła Misyjnego w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach*, s. 92-94.

misyjne. Nie czynił tego jednak w sposób bezpośredni, ponieważ skupiał się na dialogu kultur. Niemniej podejmowanie tego rodzaju dialogu jest niejako skutkiem działalności misyjnej Kościoła.

Tekst ks. Andrzeja Kalety mówiący o dialogu z kulturami został zamieszczony w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” w 2011 roku. Autor już na samym początku dostrzegł, iż dialog kulturowy był jednym z rysów pontyfikatu papieża Jana Pawła II. Ojciec święty nie tylko zauważył istnienie zjawiska ścierania się kultur we współczesnym świecie, lecz przestrzegał przed dramatycznym w skutkach zderzaniem się nacjonalizmów czy fundamentalizmów religijnych. Ks. Kaleta przywołując papieską definicję kultury, wyjaśnił, że w ramach tego pojęcia mieści się wszystko, co człowiek tworzy jako istota rozumna ukierunkowana na Boga i drugiego człowieka, pozwalając żyć w pełni po ludzku. Wskazał przy tej okazji na pedagogiczną funkcję kultury będącej swoistym wychowawcą ukazującym pełnię człowieczeństwa. Papież Jan Paweł II, omawiając kwestię kultury, nawiązywał do nauki Soboru Watykańskiego II, gdzie mowa była o kulturze jako o całości dokonań człowieka, mogących być przez niego udoskonalanym na drodze doświadczenia duchowego oraz postępu społecznego. Aby zatem jak najlepiej reagować na przemiany kulturowe dokonujące się w świecie i dogłębnie zaradzać rodzącym się potrzebom w tym zakresie, papież Polak w 1982 roku powołał do istnienia Papieską Radę ds. Kultury. Ks. Kaleta, za Ojcem Świętym Janem Pawłem II, zauważył, iż Kościół ma być znakiem pośród narodów ukazującym również istniejące między nimi braterstwo, odpowiedzialność za tworzenie prawdziwego pokoju i przypominającym o wzajemnym poszanowaniu kultur. Pochylając się natomiast nad sprawą kulturowego dialogu, podkreślił jak ważnym zjawiskiem powinna być ewangelizacja kultur. Niestety, najprawdopodobniej na skutek niezrozumienia zjawisko to mylone było z indoktrynacją. Autor w swoim tekście wyjaśnił, że ewangelizacja kultury to swego rodzaju reakcja na sekularyzację kultur współczesnego świata, które wprowadzając racjonalne metody postrzegania rzeczywistości, odcinały człowieka od wymiaru religijnego w jego egzystencji. Przytaczając dotychczasową naukę Kościoła, ks. Andrzej Kaleta przypomniał w tej kwestii znaczenie pontyfikatu papieża Pawła VI, a następnie wyjaśnił, w jaki sposób w posłudze Jana Pawła II widoczna była kontynuacja tego stanowiska. Otóż papież Polak wyraźnie wskazywał na obowiązek ewangelizacji nade wszystko tych terenów i kultur, w których obecna była postawa obojętności na

Ewangelię. Ponadto papież zaznaczył, że mowa tu również o wielu dziedzinach kultury wypracowanej w krajach chrześcijańskich, które na skutek kierowania się materializmem wykluczyły działanie Boga w świecie oraz w człowieku. Podając rozwiązanie, jakie Kościół widział dla tychże sytuacji, ks. Andrzej Kaleta stwierdził, iż niezastąpionym była aktywna obecność chrześcijan w świecie, dokonująca się w życiu społecznym i naukowym. Jednakże, jak zauważył, obecność ta domaga się przy tym ekumenicznej współpracy chociażby w takich obszarach, jak praca, wychowanie, rodzina, zdrowie czy sprawiedliwość. Przechodząc do papieskiego stanowiska ukazanego w encyklice *Redemptoris missio*, ks. Kaleta zaprezentował rozróżnienie, jakie zachodzi pomiędzy działalnością misyjną, duszpasterstwem a nową ewangelizacją oraz dostrzegł wielki dynamizm obecny we współczesnym świecie. Na kanwie tych zmian niesłuchanie istotną rolę dla ewangelizacji oraz dialogu kulturowego odgrywają środki masowego przekazu. Podsumowując, ks. Kaleta zauważył, iż w pontyfikat papieża Jana Pawła II przeniknięty był na wskroś dialogiem, który dotyczył także kultur. Obecny w nim szacunek do człowieka, ochrona ludzkiej godności, liczne mediacje w świecie wyniszczonym przez zimną wojnę, to tylko niektóre elementy podkreślające sprawę dialogu w ujęciu papieża Polaka. Tego typu działania stanowiły doskonałą okazję do ewangelizacji kultury, czyli przenikania jej duchem prawdziwie chrześcijańskim²⁸³.

3.3.3.2. Przepowiadanie misyjne bp. Andrzeja Kalety

Po biskupiej nominacji bp. Andrzeja Kalety na łamach kieleckiego periodyku pojawiały się liczne homilie wygłaszane podczas wielu rozmaitych okazji. Znalazły się wśród nich i te, które akcentowały kwestie misyjne lub skierowane były do osób odpowiedzialnych za jakość misyjnego zaangażowania w diecezji kieleckiej i w Polsce.

3.3.3.2.1. Homilie podkreślające promocję idei misyjnej wygłaszane przy okazji uroczystości i świąt

W ciągu roku liturgicznego bp Andrzej Kaleta niejednokrotnie uczestniczył w uroczystościach i świątach liturgicznych, którym przewodniczył i głosił przy tej okazji homilię. Na uwagę zasługiwały nade wszystko te momenty, w których sama istota

---

²⁸³ Por. A. Kaleta, *Dialog z kulturami jako istotny obowiązek Kościoła w nauczaniu Ojca Świętego Jana Pawła II*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 87 (2011) 2, s. 226-232.

przeżywanej przez wiernych tajemnicy nakierowywała ich na troskę o misyjną działalność Kościoła.

3.3.3.2.1.1. Niedziela Biblijna

W „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” do końca 2024 roku znalazły się dwie homilie bp. Andrzeja Kalety wygłoszone przez niego przy okazji przeżywania Niedzieli Biblijnej, obie z 2020 roku. Pierwsza z nich pochodzi z uroczystości, jaka miała miejsce w parafii Samsonów w dniu 26 lutego 2020 roku. Bp Kaleta dokonując refleksji nad przeznaczonymi na ten dzień czytaniem biblijnymi, spostrzegł, iż słowo Boże przyniosło swoisty podział między światłem a ciemnością. Ciemność utożsamiała śmierć i otchłań, zaś światło niosło ze sobą przesłanie nadziei życia wiecznego. Kierując do uczestników liturgii pytanie dotyczące świadomości wielkiej roli Słowa Bożego w życiu człowieka, bp Kaleta zauważył, iż wielu ludzi pozbawiło się więzi z Bogiem, zapomniało o Nim i podążyło za tym, co uchwytnie bądź jest owocem ludzkiego rozumu. Przywołując przykład Romana Brandstaettera, podkreślił szczególne miejsce Biblii w jego życiu i dodał, że tego typu postawa powinna być dla wierzących naturalna. Swoją tezę bp Kaleta uzasadniał tym, iż człowiek nie miał w tym przypadku do czynienia ze słowem czysto ludzkim, lecz spotykał się ze Słowem Bożym, które jest niezmiennie, ponadczasowe. Odwołując się do słów św. Pawła, przypomniał, że wiara rodzi się ze słuchania Słowa Bożego. Uważne słuchanie Słowa jest w stanie dokonywać w człowieku wielkich rzeczy, od nawrócenia począwszy, poprzez troskę o życie nadprzyrodzone, aż po poświęcenie wszystkich sił apostołstwu²⁸⁴.

Kolejna homilia bp. Andrzeja Kalety poświęcona tematyce Niedzieli Biblijnej została przez niego wygłoszona w parafii Bilcza w dniu 26 kwietnia tego samego roku, przy czym trzeba zauważyć, iż ta – w odróżnieniu od zaprezentowanej powyżej – posiadała nieco inny kontekst. Otóż pierwsza z nich pochodziła z Niedzieli Słowa Bożego, ustanowionej przez papieża Franciszka, zaś ta została wygłoszona przy okazji przeżywania Tygodnia Biblijnego. Bp Kaleta już na początku swej homilii zaakcentował wagę Słowa Bożego, będącego dla człowieka wierzącego obiektem wielkiego szacunku, który pierwsi chrześcijanie wyrażali na równi ze czcią, jaką oddawano Chrystusowi

---

²⁸⁴ Por. A. Kaleta, *Homilia na Niedzielę Biblijną (Samsonów, 26 II 2020 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 1, s. 125-128.

obecnemu w Najświętszym Sakramencie. Wskazując na kontekst przeżywania trzeciej niedzieli wielkanocnej, podkreślającej biblijny wymiar przeżywania wiary, bp Kaleta dostrzegł również ogólnoświatowy problem związany z pandemią koronawirusa. Ten obraz, na pierwszy rzut oka pozbawiony nadziei, stał się podstawą do refleksji nad przeznaczonym na ów dzień słowem Bożym. Bp Andrzej Kaleta pochylając się nad tekstami liturgicznymi trzeciej niedzieli wielkanocnej tłumaczył, iż Chrystus Zmartwychwstały jest tym, który wkroczył w ludzką codzienność, także tę przenikniętą smutkiem, cierpieniem, lękiem, niebezpieczeństwami. Ponadto podkreślił, że obecność Jezusa w życiu człowieka sprawia, iż inaczej postrzega on dotychczasowe trudności i potrafi spojrzeć na bliźnich w inny niż dotąd sposób. Przywołując przykład wietnamskiego hierarchy kard. Van Thuana, który był więziony przez ponad dziesięć lat, wskazał na fundamentalną rolę słowa Bożego w przeżywaniu cierpienia, które w przypadku kardynała i jego towarzyszy zadawane było przez komunistyczne władze. Konkludując homilię, bp Kaleta zwrócił się z apelem do zebranych na liturgii wiernych, prosząc, aby w Piśmie Świętym szukali nadziei w ciężkich chwilach, aby tę nadzieję potrafili dawać tym, którzy jej nie mają, a także, by nieśli nadzieję wszędzie tam, dokądkolwiek przyjdzie im podążać²⁸⁵.

3.3.3.2.1.2. Uroczystość Objawienia Pańskiego

Oprócz przedstawionych powyżej homilii omawiających fundamentalną rolę Pisma Świętego związanych z przeżywaniem Niedzieli Słowa Bożego oraz trzeciej niedzieli wielkanocnej, mającej akcent biblijny, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” zawierał również dwie homilie, które bp Andrzej Kaleta wygłosił z okazji uroczystości Objawienia Pańskiego, zwanej także świętem Trzech Króli. Pierwsza z tych homilii pochodzi z 2022 roku i została wygłoszona przez biskupa w parafii Bilcza. Bp Kaleta wpatrując się w wędrujących do Betlejem Mędrców ze Wschodu zauważył, iż nie brakowało im odwagi, aby podjąć bardzo ryzykowną podróż w nieznaną. Dodał, że ta wyprawa motywowana była pragnieniem odnalezienia Tego, którego wskazywało światło gwiazdy, nie wymagając przy tym żadnej anielskiej interwencji. Bp Kaleta zauważył, iż wielu ludzi w obecnych czasach czuje się zagubionymi, a jest to spowodowane licznymi zmianami kulturowymi, społecznymi, ekonomicznymi,

---

²⁸⁵ Por. A. Kaleta, *Homilia na Niedzielę Biblijną (Bilcza, 26 IV 2020 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 2, s. 296-299.

politycznymi, a nawet religijnymi. Podobnej sytuacji mogli doświadczać owi Trzej Królowie, lecz mimo trudności i niebezpieczeństw nie wycofali się i nie zwątpili, ale wytrwale kroczyli do celu, jakim było ujście Syna Bożego. Bp Andrzej Kaleta stwierdził przy tym, iż wielu ludzi cechując się brakiem cierpliwości, porzuca drogę życia wiarą na rzecz współczesnych ideologii wyprowadzających na życiowe manowce. Ponadto podkreślił instynktowną wręcz mądrość Mędrców ze Wschodu, którzy w odróżnieniu od znających Pisma doradców Heroda, odczuwali potrzebę przybycia do nowonarodzonego Jezusa. Biskup przypomniał, że chrześcijanin zamykający się na światło Bożej miłości i wiary może stać się niczym Herod. Ktoś taki – jak wyjaśnił bp Kaleta – krzywdzi siebie i innych, często nie zdając sobie z tego sprawy. Wreszcie rozważając scenę pokłonu, jaki złożyli Jezusowi przybywający ze Wschodu Mędrcy, bp Kaleta stwierdził, że nie mieli oni obaw dotyczących stylu i jakości ich życia po spotkaniu z Jezusem. Składając mu dary, pustymi już rękami mogli zaczerpnąć sił z przebywania w Bożej obecności. Tak zaopatrzeni podjęli decyzję, by inną drogą powrócić w swoje rodzinne strony. Wzywając do naśladowania Mędrców ze Wschodu, którzy wytrwale szli, aby spotkać Chrystusa, bp Kaleta zachęcił wszystkich do wytężonej pracy w sumiennej wędrówce do Jezusa, również poprzez ukazywanie Go innym²⁸⁶.

Druga homilia pochodząca z uroczystości Objawienia Pańskiego także została wygłoszona przez bp. Kaletę w parafii Bilcza, jednakże miało to miejsce 6 stycznia 2024 roku. Przywołując obraz organizowania licznych Orszaków Trzech Króli, biskup zaznaczył, iż przypominać miały one uczestnikom o wydarzeniach biblijnych, które nade wszystko przedstawiały odpowiedź człowieka na Boże wezwanie. Odwołując się do takich postaci takich jak Abraham czy Mojżesz, wyjaśnił, iż posłuszeństwo Bożemu głosowi sprawiło, że człowiek stał się zdolny do wielkich rzeczy. W taki właśnie kontekst wpisały się postaci Mędrców ze Wschodu, którzy pod natchnieniem Bożym udali się w daleką podróż, mającą za cel odnalezienie Króla i Mesjasza. Odwołując się natomiast do nauczania papieża Franciszka, zawartego w posynodalnej adhortacji apostolskiej *Evangelii gaudium*, przypomniał, iż człowiek kroczy ku zbawieniu nie w pojedynkę, lecz we wspólnocie, jaką jest Kościół. Idąc drogą wiodącą do życia wiecznego, człowiek niejednokrotnie doświadcza trudu czy zmagania, lecz Bóg pozostaje wobec człowieka

---

²⁸⁶ Por. A. Kaleta, *Homilia w uroczystość Objawienia Pańskiego (Bilcza, 6 I 2022 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 98 (2022) 1, s. 111-113.

cierpliwy i nieustannie pragnie obdarzyć go zbawieniem. Bp Kaleta podkreślił, że postacie Abrahama, Mojżesza oraz Trzech Króli mają stanowić dla chrześcijan zachętę do tego, aby wyjść na spotkanie przychodzącego Boga, a spotkawszy Go, zanieść o Nim Dobrą Nowinę innym, co ukazują swą obecnością uczestnicy Orszaku Trzech Króli²⁸⁷.

3.3.3.2.2. Homilie wygłaszane do grup zaangażowanych na rzecz misji

Bp Andrzej Kaleta uczestnicząc w różnych celebracjach liturgicznych, głoszone przez siebie słowo Boże kierował również do członków danych grup. Wśród tychże homilii na uwagę zasługują te wygłoszone do gremiów zaangażowanych w pracę na rzecz misji, jak choćby Kolędnicy Misyjni oraz animatorzy Papieskich Dzieł Misyjnych.

3.3.3.2.2.1. Kolędnicy Misyjni

Bez wątplenia bardzo dobrą okazją do promocji idei misyjnej wśród najmłodszych są coroczne spotkania Kolędników Misyjnych. W roku 2019 zgromadzili się oni na Mszy Świętej w parafii św. Józefa Robotnika w Kielcach, podczas której homilię wygłosił właśnie bp Andrzej Kaleta. Już w pierwszych słowach przypomniał, iż idea przyświecająca Kolędnikom Misyjnym wyrosła z nakazu misyjnego pozostawionego Apostołom przez samego Chrystusa. Na mocy tego nakazu każdy chrześcijanin ma być Chrystusowym uczniem, a przekazując wiarę innym, sprawiać, by i oni stawali się uczniami Pana Jezusa. Biskup przemawiając do dzieci, zauważył, że jeśli coś jest drogie człowiekowi, pragnie podzielić się tą radością z innymi. Wskazał przy tym, iż tak samo jest z darem wiary, którym musimy umieć się dzielić z innymi. Stwierdził, iż nieocenioną pomoc w tej kwestii świadczą dla dzieci Papieskie Dzieła Misyjne, konkretnie Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci. Bp Andrzej Kaleta przypomniał, że najmłodszy poprzez akcję Kolędników Misyjnych włączają się w działania PDMD, a przez to dzielą się wiarą, pomagają wspierać misje i podtrzymują polskie tradycje bożonarodzeniowe. Doceniając trud Kolędników Misyjnych, bp Kaleta wyjaśnił, iż owoce ich kolędniczego wysiłku miały wspomóc dzieci z krajów misyjnych, tym razem z Burundi i Rwandy. Dodał

---

²⁸⁷ Por. A. Kaleta, *Homilia w uroczystość Objawienia Pańskiego (Bilcza, 6 I 2024 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 100 (2024) 1, s. 126-128.

również, iż dzięki nim pomoc otrzymają także kieleccy misjonarze, posługujący w Brazylii, na Jamajce, w Peru czy na Wybrzeżu Kości Słoniowej²⁸⁸.

3.3.3.2.2.2. Animatorzy Papieskich Dzieł Misyjnych

Okazję do zaprezentowania kondycji misyjnego zaangażowania w diecezji kieleckiej stanowiła także homilia wygłoszona przez bp. Andrzeja Kaletę w Skorzeszycach, 6 lutego 2023 roku przy okazji spotkania z animatorami PDM. Mając świadomość wielkiej odpowiedzialności za dzieło misyjne Kościoła, biskup uzmysłowił uczestnikom spotkania, iż przebywają nieopodal najstarszego sanktuarium na ziemiach polskich, czyli Świętego Krzyża. Nawiązując do wizyty papieża Franciszka w Demokratycznej Republice Konga oraz Sudanie Południowym, bp Kaleta przypomniał słowa ojca świętego mówiącego, iż Chrystus nieustannie wyciąga do człowieka rękę, także wtedy, kiedy człowiek sięga dna. Odwołując się dalej do papieskich przemówień wygłoszonych podczas omawianej wizyty, biskup zauważył, że papież przybył do wiernych niczym lekarz, który leczy ich rany na wzór Pana. Pochylając się nad przeznaczonym na ten dzień słowem Bożym, bp Andrzej Kaleta tłumaczył, iż sednem życia chrześcijańskiego jest rozpoznanie Jezusa będącego w ludziach również tych potrzebujących czy pogardzanych, ale i tych zatroskanych bądź niesłyszanych. Następnie biskup podjął refleksję dotyczącą życia i posługi dwóch wielkich postaci posługujących w diecezji kieleckiej: bł. ks. Józefa Pawłowskiego oraz sługi Bożego ks. Wojciecha Piwowarczyka. Ich kapłańska posługa skupiała się na pracy na rzecz promocji misji i wzrostu misyjnego zaangażowania w diecezji, zarówno wśród duchowieństwa, jak i wiernych świeckich. Omawiając natomiast w sposób nieco bardziej szczegółowy postać ks. Piwowarczyka, bp Kaleta podkreślił, że kapłan ten posiadał dość nowatorskie podejście do promocji idei misyjnej, niejako wyprzedzając swoje czasy. W posłudze na rzecz misji wspomagali go liczni animatorzy świeccy, klerycy oraz osoby zakonne. Uzdolnieni plastycznie wykonywali pomoce do użytku duszpasterskiego, wszyscy alumni wstępowali w szeregi PUM, zaś zgromadzenia zakonne praktykowały comiesięczne nabożeństwa misyjne. Ponadto – jak stwierdził bp Andrzej Kaleta – ks. Wojciech Piwowarczyk poprzez rozmaite formy przepowiadania włączał się w promocję idei misyjnej w diecezji. Stawiając za wzór jego postawę zaangażowania i gorliwości na

---

²⁸⁸ Por. A. Kaleta, *Homilia podczas Mszy św. dla Kolędników Misyjnych (kościół św. Józefa Robotnika w Kielcach, 12 I 2019)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 95 (2019) 1, s. 79-81.

rzecz misji, biskup życzył wszystkim zgromadzonym, aby nie ustawiali we wspieraniu misyjnej działalności Kościoła i całym swym życiem głosili Ewangelię, tak jak to czynił ks. Wojciech Piwowarczyk²⁸⁹.

3.3.3.2.2.3. Osoby przygotowujące się do wyjazdu na misje w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie

Obok wymienionych powyżej grup bardzo mocno związanych z działalnością misyjną Kościoła, bp Andrzej Kaleta miał okazję spotkać się również z osobami kończącymi swoje roczne przygotowanie do podjęcia pracy misyjnej. Podczas Mszy Świętej na zakończenie roku formacyjnego 2023/2024 bp Kaleta w homilii wygłoszonej przy tej okazji podkreślił rolę słowa Bożego w życiu wiary. Rozpoczynając swoje rozważanie od postaci Prymasa Tysiąclecia, dla którego Pismo Święte stanowiło światło w pełnych zamętu i niepewności czasach, bp Kaleta zapytał zebranych o realia współczesnego świata. Zauważył, iż obecnie wiele przejawów niechęci lub nawet wrogości wobec katolicyzmu broni się tak zwaną „wolnością wypowiedzi”, zaś wszelkie próby obrony tego, co stanowi wartość dla katolików, określa się w przestrzeni publicznej mianem propagandy lub naruszania prawa do wolności religijnej. Zwracając uwagę na przejrzystość w misjonarskiej posłudze, bp Kaleta przypomniał, że za słyszonym i głoszonym Bożym słowem musi iść przykład życia prawdziwie chrześcijańskiego, pozbawionego obłudy i nieszczerości. Odwołując się zaś do encykliki Jana Pawła II dotyczącej misyjnej działalności Kościoła, wyjaśnił, że na misjach potrzeba przede wszystkim świadków Ewangelii, którzy pozbawieni są egoizmu, a kierując się bezinteresownością, wszystkim wskazują Chrystusa. Swoją homilię bp Andrzej Kaleta zakończył wezwaniem do podjęcia wysiłków mających na celu ukazanie życia wiarą, która ze swej natury domaga się odważnego sprzeciwu wobec prądów współczesnego świata²⁹⁰.

Recepcja idei misyjnej w diecezji kieleckiej niewątpliwie jest realizowana dzięki międzypokoleniowemu wysiłkowi duchownych i świeckich. W tej „sztafecie” ważne miejsce zajmuje także bp Andrzej Kaleta, który jako pierwszy stał się wykładowcą

---

²⁸⁹ Por. A. Kaleta, *Homilia do animatorów Papieskich Dziel Misyjnych (Skorzeszyce, 6 II 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 1, s. 112-115.

²⁹⁰ Por. A. Kaleta, *Homilia w Centrum Formacji Misyjnej (Warszawa, 19 VI 2024)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 100 (2024) 2, s. 339-342.

misjologii w kieleckim seminarium duchownym. Ponadto na uwagę zasługuje jego troska o opiekę nad Kołem Misyjnym Kleryków, a także publikacje omawiające kwestie misyjne. Następnie jako biskup pomocniczy diecezji kieleckiej wielokrotnie przypominał wiernym zebranych na liturgii o ciężkiej na wszystkich odpowiedzialności za dzieło misyjne Kościoła.

3.4. Promocja idei misyjnej w czasopismach diecezji kieleckiej

Bardzo ważną rolę w propagowaniu kwestii misyjnych odgrywały diecezjalne periodyki. Najpierw był to jedynie „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, lecz z czasem dołączyły do niego „Kieleckie Studia Teologiczne”, które powstały na przełomie tysiącleci. Dzięki nim treści przedstawiające sprawy misyjne mogły dotrzeć do szerszego grona odbiorców, zwłaszcza wśród duchowieństwa.

3.4.1. Artykuły dotyczące ewangelizacji a zamieszczone w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”

Niejednokrotnie już przywoływany kielecki periodyk noszący tytuł „Kielecki Przegląd Diecezjalny” przez wiele lat stanowił dla duchowieństwa diecezji kieleckiej środek, dzięki któremu ubogacali swoje doświadczenie duszpasterskie oraz rozwijali się intelektualnie. Z tej właśnie racji na łamach tego periodyku zamieszczano wiele artykułów, ciekawych i aktualnych dla danej chwili, służących pomocą w posłudze kapłańskiej, także w wymiarze misyjnym i ewangelizacyjnym.

3.4.1.1. Ewangelizacja na przełomie tysiącleci

Podejmując się omówienia dzieła misyjnego Kościoła na progu trzeciego tysiąclecia ks. Antoni Sokołowski w swojej publikacji zamieszczonej w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” zauważył, iż Jezus podzielił się swoją misją z Kościołem, co uczynił choćby poprzez nakaz misyjny. Napędzając Duchem Świętym swoich uczniów, polecił im, by głosili Dobrą Nowinę wszelkiemu stworzeniu, czyniąc przy tym kolejnych uczniów. Ta postawa będąca odwzorowaniem Jezusowej działalności była obecna na kartach Dziejów Apostolskich, a następnie w czasach Kościoła poapostolskiego. Mówiąc o sprawie ewangelizacji na przełomie drugiego i trzeciego tysiąclecia, autor dostrzegł, że człowiek mu współczesny zapominał o potrzebie wzniesienia się ku Bogu, ponieważ wszystkie potrzeby był w stanie zaspokoić dzięki własnej działalności. Przestrzegł on

jednak przed postawą ignorancji wobec Dobrej Nowiny i zawartej w niej zbawczej prawdy. Zdając sobie sprawę, iż w swojej działalności Kościół ma przynosić „plon obfity”, ks. Sokołowski wyjaśnił, że wiara musi przenikać wszystkie wymiary ludzkiego życia, zaś świadomość kontynuacji Chrystusowego dzieła przekazanego Apostołom i całej społeczności ochrzczonych domaga się powszechnej ewangelizacji. Przywołując słowa papieża Jana Pawła II, zwrócił on uwagę na stałą aktualność misji, jaką Kościołowi pozostawił Chrystus Pan. Dlatego też ks. Sokołowski stwierdził, że misyjne zaangażowanie musi cechować wszystkich ochrzczonych i wyrażać się powinno w modlitwie i ofierze duchowej lub materialnej²⁹¹.

3.4.1.2. Rodzina środowiskiem ewangelizacji

Ks. Stanisław Langner natomiast pragnął pochylić się nad ewangelizacyjnym wymiarem rodziny chrześcijańskiej i już w pierwszych słowach swojego artykułu dostrzegł, iż jest to niejako uprzywilejowana struktura, gdyż Bogu spodobało się przyjść na świat w ludzkiej rodzinie. Zauważył także, iż człowiek rodząc się w rodzinie uczynił to nie tylko w sposób cielesny, ale również społeczny i duchowy. Autor nadmienił, że chrześcijańska rodzina stanowić ma „Kościół domowy”, co sprawia, iż zgodnie z nauczaniem Soboru Watykańskiego II oraz papieża Pawła VI i Jana Pawła II powinna być ona obrazem Kościoła powszechnego. Podkreślił przy tym sakramentalny charakter małżeństwa chrześcijańskiego, które jest fundamentem dla utworzenia rodziny, oraz umiejętność wzajemnej troski o członków rodziny, postawę wierności czy posłuszeństwa dzieci wobec rodziców. Ukazując zaś związek Boga z Jego ludem staje się ona przestrzenią dla rodzącego się życia i troski o nie. Nie chodzi tu jedynie o wymiar fizyczny, ale i o duchowy, zbudowany na modlitwie i przyjmowaniu sakramentów świętych. Wreszcie autor omawiając misyjny charakter rodziny, stwierdził, iż jest ona powołana do głoszenia „Ewangelii życia”, ponieważ stanowi środowisko szacunku i podziwu dla każdego ludzkiego istnienia, zarówno tego dopiero poczętego, jak i tego doświadczonego cierpieniem czy starością. Przyczyniając się natomiast do budowania świata doczesnego, ma za zadanie przepajać go postawą solidarności i braterstwa,

---

²⁹¹ Por. A. Sokołowski, *Misyjna natura Kościoła u progu trzeciego tysiąclecia*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 257-263.

sprawiedliwości, poszanowaniem godności osoby ludzkiej czy troską wobec potrzebujących²⁹².

3.4.1.3. Modlitwa i życie sakramentalne w służbie ewangelizacji

Kwestia modlitwy jako źródła ewangelizacji stała się powodem do refleksji dla ks. Jana Jagielki, który już w początkowych zdaniach swego artykułu podkreślił, że Dobrą Nowinę głosi jedynie ten, kto rozmiłował się Panem, czyli spotkał Go na drodze swego życia i zachwyił się Jego orędziem zbawienia. Pochylając się nad tekstami biblijnymi, zwłaszcza z Księgi Psalmów oraz z Nowego Testamentu, podawał argumenty dla swej tezy mówiącej, iż niezbędnym warunkiem ewangelizowania jest osobiste spotkanie z Bogiem, a to następnie przeradza się w gorliwość apostolską. Przytaczając przykłady takich świętych jak św. Jan od Krzyża, św. Teresa od Jezusa, św. Franciszek Ksawery, św. Teresa od Dzieciątka Jezus, św. Jan Paweł II i św. Matka Teresa z Kalkuty, stwierdził, że głębokie życie modlitewne jest źródłem ewangelizacyjnego zapału, ponieważ człowiek głęboko wierzący potrafi bez reszty poświęcić się dziełu głoszenia Dobrej Nowiny²⁹³.

Obok modlitwy za filar życia duchowego każdego chrześcijanina należy uznać sprawę przystępowania do sakramentów świętych, a wśród nich szczególną uwagę należy zwrócić na sakrament pokuty i pojednania. Przywołując wydarzenie nieposłuszeństwa pierwszych rodziców, ks. Andrzej Kaszycki zauważył, iż mimo swej niedoskonałości, słabości i kruchości człowiek pragnie wydostać się z tego tragicznego położenia. Z pomocą przychodzi mu Bóg, ponieważ o własnych siłach grzesznik nie może odmienić swego stanu. Pochylając się natomiast nad przypowieścią o miłosiernym ojcu, zawartą na kartach Ewangelii według św. Łukasza, autor patrząc na postawę młodszego syna wyróżnił w niej pięć punktów, które przedstawiały warunki dobrej spowiedzi. Przechodząc następnie do słów i gestów miłosiernego ojca, ks. Kaszycki prezentując analogicznie kolejne pięć postaw, wskazał na dostrzeżenie syna, wzruszenie, pielęgnowanie, okazanie miłosierdzia oraz zachętę do czynienia miłosierdzia. Odwołując się zaś do postaci św. Faustyny Kowalskiej, św. Matki Teresy z Kalkuty oraz św. Brata

---

²⁹² Por. S. Langner, *Rodzina podmiotem i miejscem ewangelizacji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 263-267.

²⁹³ Por. J. Jagielka, *Modlitwa źródłem mocy w ewangelizowaniu świata*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 267-272.

Alberta Chmielowskiego, podkreślił, iż człowiek doświadczający na sobie Miłosierdzia Bożego, mając świadomość tego wielkiego daru, staje się apostołem miłosierdzia w środowisku, w którym na co dzień żyje²⁹⁴.

Widząc przemiany zachodzące we współczesnym świecie, ks. Henryk Dudek, autor kolejnej publikacji, zauważył, że mają one na celu zniekształcenie lub zaciemnienie transcendentnego wymiaru egzystencji człowieka. Odwołując się natomiast do wizyty Jana Pawła II w Polsce z roku 1987, a także do nauczania papieża Polaka zawartego w adhortacji apostolskiej *Christifideles laici*, stwierdził, iż cała Europa, łącznie z Polską stała się terenem wymagającym nowej ewangelizacji. Pochylając się zaś nad tą kwestią, zauważył, że jeśli sakramenty posiadają charakter ewangelizacyjny, to Eucharystia jest jej centralnym elementem, ponieważ zgodnie z nauką Soboru Watykańskiego II jest ona źródłem i szczytem życia prawdziwie chrześcijańskiego. Nie bez przyczyny zatem autor wskazał na potrzebę ewangelizacji przed celebracją eucharystyczną, dalej w czasie jej trwania oraz po jej zakończeniu. Wyjaśnił, iż bardzo pożądana jest w duszpasterstwie katecheza dotycząca Eucharystii, która poprzedzałaby jej sprawowanie i przygotowywała przez to do jej należytego przeżycia. Uczestnicząc zaś w eucharystycznej celebracji, wierni powinni ze czcią wsłuchiwać się w liturgię słowa, pojmować znaczenie solidarności, miłości do bliźniego oraz ofiary, a wychodząc ze świątyni, odczuwać zobowiązanie do uobecniania w świecie Dobrej Nowiny. Mówiąc natomiast o ewangelizacji po Eucharystii, ks. Dudek tłumaczył, iż chrześcijanin powinien prowadzić życie przeniknięte tajemnicą Eucharystii, to znaczy wyrażać Stwórcy wdzięczność za otrzymane łaski i pamiętać o tych, którzy już odeszli do wieczności. Wskazał również na szczególny wymiar niedzieli, będącej dniem Eucharystii, nie zaś dniem turystyki czy odpoczynku po przeżywanym w błyskawicznym tempie weekendzie. Biorąc również pod uwagę, iż adresaci niniejszej publikacji byli w dużej mierze uczestnikami pieszych pielgrzymek na Jasną Górę, autor zauważył także powiązanie, jakie istnieje między pobożnością eucharystyczną a maryjną. Akcentując najważniejszy punkt codziennej wędrówki do Częstochowy, czyli Mszę Świętą, ks. Dudek dostrzegł jej ewangelizacyjny charakter, ponieważ czynne i ochotne uczestnictwo w pielgrzymkowej Eucharystii

---

²⁹⁴ Por. A. Kaszycki, *Charakter oczyszczający i mobilizujący sakramentu pokuty i pojednania w dziele ewangelizacji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 273-277.

powinno prowadzić do włączenia się w życie parafialne, a przez to do stawiania się wiarygodnym świadkiem Chrystusa w środowisku codziennego życia²⁹⁵.

3.4.1.4. Środki społecznego przekazu a ewangelizacja

Mając na uwadze rozwój technologiczny, jaki przyniosły czasy przełomu tysiącleci, a także związane z nimi wyzwania, ks. Henryk Witczyk opublikował na łamach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” artykuł, w którym przedstawił kwestię mediów w dziele głoszenia Dobrej Nowiny. Mimo iż publikacja ta powstała w 1995 roku, treści w niej zawarte nie uległy dezaktualizacji, lecz zrodziły jeszcze większe zainteresowanie tą tematyką. Autor rozpoczął swój tekst od przypomnienia, że dzieło ewangelizacji polega na głoszeniu Ewangelii i dawaniu świadectwa miłości do Boga i bliźniego. Odwołując się do nakazu misyjnego, ks. Witczyk podkreślił, iż uczniowie Chrystusa mają nieustannie głosić orędzie miłości Boga do człowieka, która objawiła się w pełni w Jezusie Chrystusie. Przywołując natomiast czasy apostołskie, podkreślił świadomość pierwszych chrześcijan dotyczącą osiągnięcia zbawienia, które mogło się dokonać jedynie dzięki poznaniu Chrystusa. Wykorzystując szereg możliwości do głoszenia zbawczego orędzia, apostołowie opowiadali o Jezusie Chrystusie na placach, w synagogach, w więzieniach, domach prostych ludzi czy w pałacach królewskich, a trudności, jakie napotykali, nie osłabiały ich zapału. Podejmując zaś kwestię funkcjonowania mass mediów i ich zadań we współczesnym świecie, ks. Witczyk wyjaśnił, iż środki przekazu uczestniczą w dziele ewangelizacji, o ile nie są na służbie jakiegokolwiek ideologii. Interesując się wszystkimi dziedzinami życia, mass media nieustannie pragną jak najszybciej dotrzeć z informacjami do odbiorcy. Dokonują one jednakże swego rodzaju analizy otaczającej rzeczywistości, ponieważ zaobserwowano, że większą popularnością cieszą się programy podejmujące problemy, które nurtują współczesnego człowieka. Ponadto autor podkreślił, iż największym darem, jaki człowiek otrzymał od Boga, jest życie, dlatego też mówiąc o tymże darze, nie wolno pomijać sprawy głoszenia Ewangelii, która powinna być odkrywana przez człowieka właśnie w życiu codziennym. Ks. Witczyk doceniając ogromny wpływ mediów na człowieka obecnej epoki, przypomniał, że powinny być one śmiało stosowane jako środek głoszenia Ewangelii, a przy tym ukazywania bliskości Boga wobec człowieka,

---

²⁹⁵ Por. H. Dudek, *Rola Eucharystii w ewangelizacji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 277-284.

zwłaszcza samotnego czy cierpiącego. Kończąc, autor przypomniał, iż chrześcijanin nie może zapomnieć o zachowaniu pewnego krytycyzmu i umiłowaniu prawdy oraz przeciwstawianiu się manipulacji czy postawom liberalnym²⁹⁶.

3.4.1.5. Maryja w dziele ewangelizacji

W „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” znalazł się również artykuł ukazujący Maryję jako Gwiazdę Ewangelizacji. Ks. Jan Kaczmarek podejmując się analizy tego zagadnienia, rozpoczął swoją refleksję od nauczania papieża Pawła VI zawartego na kartach adhortacji apostolskiej *Evangelii nuntiandi*, by następnie pochylić się nad maryjnym nauczaniem Ojca Świętego Jana Pawła II. Autor słusznie stwierdził, że Kościół jest dla ewangelizacji, zaś Matka Boża, będąc dla niego figurą, czyli wzorem, ukazuje, w jaki sposób wypełniać to zadanie. Czyniła to choćby poprzez towarzyszenie Chrystusowi podczas Jego ziemskiego nauczania. Określając Maryję mianem Gwiazdy Ewangelizacji ks. Kaczmarek podkreślił, iż nikt inny nie jest tak blisko Chrystusa, Kościoła i człowieka jak Matka Boża, która wskazuje przy tym na liczne wartości narodowe, moralne czy rodzinne. Człowiek pragnący żyć pełnią chrześcijaństwa i stając się przez to ewangelizatorem, od Maryi uczy się postawy daru z siebie dla Chrystusa, Kościoła i drugiego człowieka, wypracowując w sobie również należyłą pobożność²⁹⁷.

Przedstawione powyżej artykuły dotyczące kwestii misji i ewangelizacji stały się podstawą do wygłoszenia konferencji ascetycznych podczas pieszej pielgrzymki na Jasną Górę. Ponadto dzięki ich publikacji w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” mogły posłużyć jako baza do homilii, katechez i rozmów duszpasterskich, a dzięki temu uwrażliwić innych na sprawy misyjnej działalności Kościoła.

3.4.2. Idea misyjna w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych”

Najprawdopodobniej, aby stworzyć miejsce dla treści intelektualnych, powołano do istnienia kolejne czasopismo w diecezji kieleckiej, czyli „Kieleckie Studia Teologiczne”. Periodyk ten skupiając się na przedstawianiu spraw o tematyce

---

²⁹⁶ Por. H. Witczyk, *Środki przekazu w dziele ewangelizacji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 285-290.

²⁹⁷ Por. J. Kaczmarek, *Maryja gwiazdą ewangelizacji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 290-294.

teologicznej w ciągu lat swego istnienia w wielu wymiarach zajmował się również kwestiami misyjnymi.

Powstałe w 2002 roku czasopismo u swych podstaw miało być wydawane jako półrocznik, natomiast już od 2003 roku do dziś ukazuje się jako rocznik. Mając na uwadze ukazanie recepcji idei misyjnej z perspektywy artykułów publikowanych w „Kieleckich Studiach Teologicznych”, należy zauważyć, iż kwestię tę w latach 2002-2014 podejmowano w sposób wieloaspektowy. Pierwszy i największy obszar refleksji stanowił teologiczny aspekt misji oraz ewangelizacji, zaś drugi dotyczył postaci ks. Józefa Pawłowskiego, będącego bardzo mocno zaangażowanym w działalność misyjną Kościoła²⁹⁸.

3.4.2.1. Teologiczne podstawy misji oraz działań ewangelizacyjnych

Dzieło ewangelizacji realizowane przez Kościół wypływa z nakazu samego Chrystusa. Z tej przyczyny jest ono przedmiotem ciągłej refleksji oraz analiz, w jaki sposób głoszenie Ewangelii wpływa na otaczającą rzeczywistość.

3.4.2.1.1. Refleksja nad biblijnymi podstawami działalności misyjnej

Wśród publikacji skupiających się na teologicznych podstawach ewangelizacji oraz działalności misyjnej Kościoła w pierwszej kolejności należy przywołać tę dotyczącą analizy perykopy Mt 28, 11-20, stanowiącej fundament dla refleksji misjologicznej. Autor publikacji ks. Tomasz Siemieniec wskazał na dwie sceny znajdujące się w przywołanym fragmencie Ewangelii według św. Mateusza. Pierwszy z nich dotyczył straży przy grobie Jezusa (Mt 28, 11-15), natomiast drugim był szeroko omawiany „nakaz misyjny”. Ks. Siemieniec w swoim artykule zauważył, że następujące po sobie perykopy należy analizować w sposób łączny, a nie oddzielnie od siebie, ponieważ wyszczególniają one istniejące w nich przeciwieństwa. Odwołując się do języka oryginału, autor wyjaśnił, że przedstawiona w Mt 28, 11-15 antyewangelizacja to czynność przemyślana, pozbawiona spontaniczności, nakierowana na usunięcie wiadomości o zmartwychwstaniu Chrystusa. Ponadto podkreślił, iż podstawą do tego rodzaju działań były fałsz i korupcja. Podejmując natomiast refleksję nad sceną „nakazu

---

²⁹⁸ Por. M. Kacprzyk, *Recepcja idei misyjnej w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych” w latach 2002-2021*, KST 21 (2022), s. 35-63.

misyjnego”, zauważył, że w odróżnieniu od postaw omówionych powyżej, Jezusowy nakaz odznacza się nadprzyrodzonym charakterem, mając swe źródło we władzy Zmartwychwstałego Pana. Oprócz tego ks. Siemieniec dodał, że misja zlecona uczniom nie była jedynie zadaniem, jakie mieli do wykonania, lecz podporządkowali jej całe swoje życie i stała się dla nich fundamentem działalności²⁹⁹.

Analiza tekstów biblijnych tym razem prezentujących misyjny dynamizm pierwszej wspólnoty Kościoła stała się przedmiotem analiz ks. Stanisława Dyka, którego artykuł znalazł się w numerze „Kieleckich Studiów Teologicznych” z roku 2004. Autor ukazując wspólnotę pierwszych wyznawców Chrystusa, zauważył, iż miała ona dwa wymiary, ponieważ dotyczyła zarówno dóbr materialnych, jak i tych o charakterze duchowym. Pochylając się nad zagadnieniami „łamania chleba” oraz modlitwy ks. Dyk wskazał, iż były to filary, na których wspierał się pierwotny Kościół. Omawiając zaś odniesienie chrześcijan do dóbr ziemskich, autor podkreślił, że dzięki nim wspomagano biednych i potrzebujących. Nie chodziło jednakże o jakieś działania filantropijne, lecz o przenikniętą miłością i solidarnością postawę, u początków której istniała nadprzyrodzona łączność wynikająca z celebracji Eucharystii i modlitwy. Podsumowując, ks. Stanisław Dyk stwierdził, że ewangelizacja jest dziełem nieustannie aktualnym, a przez to wymaga od chrześcijan postępowania zgodnego z ideałami przedstawionymi w *Dziejach Apostolskich*³⁰⁰.

3.4.2.1.2. Ewangelizacja w katechezie

Refleksja skupiająca się na tekstach biblijnych akcentujących działalność misyjną Kościoła nie wyczerpuje obszaru recepcji idei misyjnej prezentowanej w „Kieleckich Studiach Teologicznych”. Na uwagę zasługuje sprawa katechizacji, która stanowiąc element przekazu zbawczego orędzia ma za zadanie pogłębienie istniejącej już wiary, zrodzonej poprzez prowadzenie przez Kościół działalności misyjnej *ad gentes*³⁰¹.

---

²⁹⁹ Por. T. Siemieniec, *Antyewangelizacja i ewangelizacja w świetle Mt 28, 11-20*, KST 13 (2014), s. 119-133.

³⁰⁰ Por. S. Dyk, *Pierwotna wspólnota wierzących (Dz 2, 42-47; 4, 32-37; 5, 12-16) wzorem Kościoła preewangelizującego*, KST 3 (2004), s. 173-188.

³⁰¹ Por. M. Kacprzyk, *Recepcja idei misyjnej w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych” w latach 2002-2021*, s. 40.

Zagadnienie katechezy kerygmatycznej stało się przyczyną do napisania artykułu, który Renata Bugajska opublikowała w drugim numerze nowo powstałych „Kieleckich Studiów Teologicznych”. Wyjaśniając, czym w swej istocie jest ten rodzaj katechezy, wskazała, że składa się on z trzech modułów, jakimi są obwieszczenie słowa Bożego, rozważanie go oraz jego urzeczywistnienie. Autorka w swoim artykule tłumaczyła, że przeprowadzony w ten sposób proces katechetyczny ma sprawić, iż człowiek potrafi inaczej niż dotąd spojrzeć na swoje życie i podjąć trud nawrócenia, a przez to odnowić w sobie i umocnić praktykowanie wiary³⁰².

Tematykę katechezy na łamach „Kieleckich Studiów Teologicznych” niejednokrotnie poruszał ks. Jarosław Czerkawski, który w jednej ze swoich publikacji podjął się refleksji dotyczącej posługi katechety, będącego nie tylko nauczycielem i wychowawcą, lecz nade wszystko świadkiem wiary. Idąc za wskazaniem *Dyrektorium ogólnego o katechizacji*, autor zaproponował, by publikacja przedstawiała katechetę jako nauczyciela wiary, dalej jako wychowawcę w wierze, a także jako świadka wiary. Wskazując na pierwszy z wymienionych obszarów, ks. Czerkawski podkreślił, iż w pracy nauczyciela katecheta posługuje się instrumentami charakterystycznymi dla swojej dziedziny. Jednym z nich jest głoszone Słowo Boże, które niesie ze sobą orędzie zbawienia. Jednakże mając na uwadze wieloaspektowość procesu dydaktycznego, autor przypomniał, że nauka domaga się systematyczności oraz przekazywania jej w sposób uporządkowany oraz pełny. Ponadto wyjaśnił, iż owa posługa słowa, spełniając potrójną rolę (zwoływania, wtajemniczenia oraz wychowania do wiary) niejako przedłuża misję Kościoła w społeczności szkolnej. Z tej choćby racji nauczanie religii powierzane jest osobom mającym do tego odpowiednie kwalifikacje. Ukazując zaś katechetę jako wychowawcę, autor tłumaczył rolę prowadzenia podopiecznego do dojrzałego przeżywania wiary, do czego niezbędnym jest mądrość życiowa katechety i jego zrównoważenie psychiczne, a także zdolność do dialogu. Mówiąc o katechecie w perspektywie świadka wiary, ks. Czerkawski zwrócił uwagę, że w XXI wieku świadectwo często stanowić może jedyną formę przekazu wiary. Sytuacja ta według autora nie dotyczy jedynie środowisk, gdzie dotąd nie słyszano Ewangelii, ale również i tych, które porzuciły Dobrą Nowinę i potrzebują na nowo wsłuchać się w jej zbawcze orędzie. Akcentując niezastąpioną rolę świadectwa, ks. Czerkawski stwierdził, że to

---

³⁰² Por. R. Bugajska, *Koncepcja katechezy kerygmatycznej*, KST 1 (2002) 2, s. 238-253.

poprzez nie katechizowany człowiek jest w stanie rozwijać w sobie dojrzałą i odpowiedzialną wiarę³⁰³.

Oprócz przywołanego powyżej artykułu, ks. Jarosław Czerkawski na łamach „Kieleckich Studiów Teologicznych” podjął temat ewangelizacji w realiach pracy katechety. Odnosząc się do nauki przedstawionej przez Sobór Watykański II oraz do posoborowego nauczania papieskiego, zdefiniował pojęcie „ewangelizacja”. Zauważył przy tym, iż pojęcie to może być rozpatrywane w znaczeniu ścisłym bądź szerokim. Mówiąc o sensie ścisłym, ks. Czerkawski odwoływał się do sprawy głoszenia Ewangelii osobom dotąd nieochrzczonym, zaś sens szerszy terminu „ewangelizacja” ukazywał jako działalność całego Kościoła w przekazywaniu orędzia zbawienia wszystkim ludziom, dokonującą się poprzez duszpasterstwo i liturgię. Przy tej okazji zauważył, iż zjawisko złożone jest z wielu aspektów, takich jak przywołane już świadectwo chrześcijańskiego życia, głoszenie słowem Dobrej Nowiny, przyjmowanie sercem Bożej prawdy oraz świadectwo mające charakter apostołski, pociągających do wiary innych ludzi. Opierając swoje refleksje na nauczaniu papieża Jana Pawła II, wyjaśnił, iż każdy chrześcijanin powołany jest do głoszenia Ewangelii oraz do bycia aktywnym we wspólnocie eklezjalnej. Według autora wielkim wyzwaniem dla dzieła ewangelizacji jest w obecnych czasach globalizacja, która intensyfikuje procesy przenikania kultur i społeczeństw, co stać się może okazją do jeszcze gorliwszej katechizacji i dawania świadectwa wiary³⁰⁴. Pochylając się natomiast nad kwestią „nowej ewangelizacji”, ks. Czerkawski wyjaśnił, iż określa ona wysiłki i starania Kościoła mające na celu zatrzymanie procesu dechrystianizacyjnego w świecie. Odwołując się do doświadczenia obecnego w środowisku szkolnym, podkreślił, że przestrzenią szczególnej troski o nową ewangelizację jest właśnie szkoła, a zadanie rechrystianizacji świata spoczywa na każdym ochrzczonym. Z tejże racji zaakcentował rolę katechezy ewangelizacyjnej, która wychowuje wierzącego w poczuciu świadomego przeżywania wiary oraz przynależności do wspólnoty, jaką jest Kościół³⁰⁵.

---

³⁰³ Por. J. Czerkawski, *Szkolna posługa katechety jako nauczyciela, wychowawcy i świadka wiary*, KST 9 (2010), s. 25-33.

³⁰⁴ Por. J. Czerkawski, *Ewangelizacja i nowa ewangelizacja w szkolnej posłudze katechetycznej*, KST 11 (2012), s. 26-29.

³⁰⁵ Por. M. Kacprzyk, *Recepcja idei misyjnej w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych” w latach 2002-2021*, s. 43; J. Czerkawski, *Ewangelizacja i nowa ewangelizacja w szkolnej posłudze katechetycznej*, s. 30-40.

Z ciekawej perspektywy na sprawę misyjnej działalności w Kościele partykularnym spojrział ks. Mirosław Cisowski, ponieważ w swojej publikacji zaprezentował osobę biskupa jako głosiciela Ewangelii, będącego jednocześnie nauczycielem w wierze i pierwszym katechetą w powierzonych mu diecezji. Ukazując w tej kwestii naukę Soboru Watykańskiego II, autor podkreślił, że dzięki wydarzeniu Soboru doszło do swego rodzaju teologicznej odnowy urzędu biskupiego, ponieważ w zadaniach związanych z tymże urzędem zaakcentowano dotychczas często pomijaną eklezjalność, kolegialność oraz sakramentalność. Ks. Cisowski, odwołując się do *Dekretu o misyjnej działalności Kościoła*, a także encykliki Jana Pawła II *Redemptoris missio*, przedstawił pierwszoplanową odpowiedzialność biskupów za kwestię ewangelizacji oraz dostrzegł ewangelizacyjny wymiar biskupiego przepowiadania. Wyjaśnił przy tym, iż biskup jest także tym, który w swojej diecezji troszczy się o należyłą formację katechetów i odpowiednią organizację pracy katechetycznej. Argumentując swoje stanowisko takimi źródłami jak *Kodeks Prawa Kanonicznego* i dokumentami II Polskiego Synodu Plenarnego oraz licznie przywoływanym nauczaniem papieża XX wieku, autor podniósł postulat kompetentnego przekazywania prawd wiary i należytej troski o formację katechetów³⁰⁶.

3.4.2.1.3. Działalność misyjna obecna w kulturze, społeczeństwie oraz języku teologicznej refleksji

Wielką wagę ewangelizacji podkreślił również ks. Jerzy Ostrowski, który w swoim artykule zawarł tezę mówiącą, iż jest ona obowiązkiem oraz zadaniem. Zaczynając od biblijnych podstaw działalności misyjnej i ewangelizacyjnej, dostrzegł, że jej celem jest dotarcie z Dobrą Nowiną do człowieka w trosce o jego zbawienie. Ponadto ewangelizacja ma budować Kościół, uświęcać wiernych w nim zjednoczonych, a przez to przygotowywać ich na spotkanie z Panem na końcu czasów. Omawiając uwarunkowania dotyczące sprawy ewangelizacji w Polsce na początku XXI stulecia, zauważył, że coraz powszechniejszym stało się życie według stwierdzenia „Chrystus tak, Kościół nie”. Według autora tego typu przemiany w społeczeństwie polskim łączyły się z brakiem świadomości, czym w swej istocie jest Kościół. Pragnąc pochylić się nad

---

³⁰⁶ Por. M. Cisowski, *Biskup jako głosiciel Ewangelii, nauczyciel wiary i pierwszy katecheta w diecezji w świetle soborowych i posoborowych dokumentów Kościoła*, KST 2 (2003), s. 319-331; M. Kacprzyk, *Recepcja idei misyjnej w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych” w latach 2002-2021*, s. 44.

kondycją działań ewangelizacyjnych w Polsce, ks. Ostrowski zwrócił się niejako z apelem, aby dokonać weryfikacji metod dotychczas stosowanych w duszpasterstwie, ponieważ wydawały się one nieprzystające do rzeczywistości. Mówiąc o adresacie działań ewangelizacyjnych, autor publikacji tłumaczył, iż jest nim ktoś w rodzaju postchrześcijanina, który nie jest zainteresowany Kościołem, nie rozumie go i często nie odczuwa potrzeby prowadzenia życia religijnego. Z tej racji ks. Ostrowski w swym artykule domagał się zmian dotyczących form przepowiadania, modlitwy czy życia wspólnotowego. Eksponując parafię jako miejsce uprzywilejowane do tego typu działań, zaproponował, by organizowane w nich były fora, happeningi i innego rodzaju spotkania mające pomóc w ocenie potrzeb wspólnoty. Niestety, stwierdzenia autora w tej kwestii były dość nieostre, przez co trudno dostrzec, jak należy realizować obowiązek i zadanie ewangelizacji³⁰⁷.

Kolejnym przykładem recepcji idei misyjnej w publikacjach „Kieleckich Studiów Teologicznych” przedstawiającym kwestię ewangelizacji jest artykuł ks. Stanisława Dyka o tytule: *Preewangelizacja „otwarcie drzwi” dla Ewangelii*. Autor zauważył, iż termin „preewangelizacja” pojawił się w teologii w epoce Soboru Watykańskiego II. Miało to związek z postępującą falą dechrystianizacji zachodniej części Europy, nade wszystko Francji oraz działaniami misyjnymi prowadzonymi na Wschodzie. Dokonując analizy ówczesnych procesów, dostrzeżono, iż potrzeba było procesu, który mógłby poprzedzić bezpośrednie głoszenie Ewangelii. Chodziło o to, aby wytworzyć należytą atmosferę i by samo chrześcijaństwo nie kojarzyło się z działalnością kolonizatorów bądź jako coś przestarzałego i nieatrakcyjnego. Dlatego też autor podkreślił, że preewangelizacja to swego rodzaju apologetyka chrześcijańska, mająca na celu usunięcie przeszkód uniemożliwiających owocne przyjęcie Dobrej Nowiny. Odwołując się wielokrotnie do *Dekretu o misyjnej działalności Kościoła*, ks. Dyk wskazał na niezbędną obecność Kościoła pośród ludzi mających poznać orędzie o zbawieniu. Obecność ta dokonywać się miała nie tyle poprzez instytucje, co poprzez wiernych, będących pierwszymi głosicielami Ewangelii. Ponadto autor zaakcentował sprawę chrześcijańskiego świadectwa, które jest elementem kluczowym dla należytie przeprowadzonej preewangelizacji. Ks. Dyk stwierdził, że nie jest w stanie zastąpić

---

³⁰⁷ Por. J. Ostrowski, *Ewangelizacja obowiązkiem i zadaniem*, KST 1 (2002) 2, s. 146-157; M. Kacprzyk, *Recepcja idei misyjnej w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych” w latach 2002-2021*, s. 45-46.

postawy świadectwa, ponieważ świadek nie jest kimś, kto przedstawia jakieś tezy, lecz kimś, kto pokazuje swoim postępowaniem, co wydarzyło się w jego życiu, kiedy przyjął Ewangelię. Tego typu postawa rodzi dialog oraz gotowość do działań na rzecz innych. Ukazując styl życia prawdziwie chrześcijańskiego, preewangelizacja akcentuje osobę wierzącego w Chrystusa, który pragnie dzielić się Dobrą Nowiną z innymi. Dlatego też ważną rolę w tym procesie posiada Kościół, gdyż obok świadectwa indywidualnych wiernych potrzeba świadectwa wspólnoty eklezjalnej. Z tej właśnie racji w dzieło ewangelizacji powinien włączyć się każdy chrześcijanin³⁰⁸.

Kwestia nowej ewangelizacji stała się motywem do refleksji również dla ks. Józefa Kudasiewicza, który w swoim artykule dokonał analizy posynodalnej adhortacji apostolskiej *Ecclesia in Europa* papieża Jana Pawła II. Przywołując papieskie nauczanie na temat nowej ewangelizacji, autor za ojcem świętym podkreślił, że Ewangelia jest jedna i niezmienna, lecz z uwagi na różne sytuacje dokonujące się we współczesnym świecie, można dokonać swoistego podziału na trzy sektory działań. Pierwszym z nich było oczywiście ewangelizowanie terenów i ludów, które dotychczas nie usłyszały jeszcze zbawczego orędzia. Drugim była nowa ewangelizacja, zwana także reewangelizacją, skierowana do wspólnot o wierze bardzo sformalizowanej, pozostającej w sferze zwyczaju bądź po prostu martwej. Ostatni sektor stanowiła działalność duszpasterska i katechetyczna, charakteryzująca wspólnoty eklezjalne o żywej i głębokiej wierze, gdzie wiara praktykowana była w sposób dojrzały i świadomy. Argumentując swoje stanowisko wieloma papieskimi wypowiedziami, stwierdził, że przytoczone powyżej działania Kościoła mają na celu doprowadzenie chrześcijanina do kontemplacji Chrystusa Pana, co rodzi się z poznawania słowa Bożego. Jako biblista, ks. Józef Kudasiewicz w swoim artykule zaakcentował właśnie biblijny paradygmat nowej ewangelizacji i wskazał, że nauka Jana Pawła II dotycząca nowej ewangelizacji oraz ów ewangeliczny paradygmat posiadają wiele zbieżności. Jako przykład autor ukazał Jezusa głoszącego nie pewne formułki, lecz swoją Osobę, przynoszącą Królestwo Boże. Wielokrotnie reewangelizował On swoich uczniów, jak choćby idących do Emaus. Konkludując, ks. Kudasiewicz zauważył, że przemiana duchowa dokonuje się w

---

³⁰⁸ Por. S. Dyk, *Preewangelizacja „otwarcie drzwi” dla Ewangelii*, KST 2 (2003), s. 102-111; M. Kacprzyk, *Recepcja idei misyjnej w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych” w latach 2002-2021*, s. 46.

człowieku tylko wtedy, kiedy spotka się on w swoim życiu ze Zmartwychwstałym Panem³⁰⁹.

Na kanwie zmian, jakie przyniósł światu postmodernizm, a co za tym idzie i związany z tym błyskawiczny rozwój technologiczny i medialny, ks. Marek Dziewiecki na łamach „Kieleckich Studiów Teologicznych” podjął refleksję dotyczącą ewangelizacji w kontekście wspomnianych zmian. Rozpoczął on swój artykuł od przypomnienia, iż głoszenie Ewangelii zawsze dokonuje się w jakimś określonym kontekście ekonomicznym, gospodarczym, politycznym bądź społecznym, podkreślając, iż tego rodzaju sytuacja domaga się zastosowania odpowiednich metod i środków przekazu. Autor wskazał również, że dla współczesnego człowieka Ewangelia bardzo często stanowi ciężar nie do uniesienia. Dzieje się tak, ponieważ w obecnych czasach ludzie odznaczają się skrajnie relatywistycznym podejściem do rzeczywistości, która bardzo szybko ulega różnym zmianom. Ponadto, jak zauważył ks. Dziewiecki, w społeczeństwie obecne są takie postawy, jak zwalnianie się z racjonalnego pojmowania rzeczywistości, hedonizm, liberalizm oraz indywidualizm. Dodatkowo społeczeństwo postmodernistyczne cechuje sekularyzm, relatywizm i nihilizm, a także indyferentyzm religijny, co rodzi kolejne trudności w skutecznym dotarciu ze zbawczym orędziem do adresatów. Autor zwrócił również uwagę na informatyczny charakter dzisiejszych społeczeństw, co sprawiło, że człowiek stał się niejako niewolnikiem mediów i wszechobecnej fali informacji, która hołduje wolności słowa, oferując często bardzo prymitywne przekazy treści. Przedstawione stanowisko ks. Dziewiecki uzasadniał także wskazując na sposób komunikacji, oparty w dużej mierze nie na słowach, lecz na obrazkach. Wnikając dogłębnie w realia współczesnego człowieka, autor tłumaczył, iż dzisiejszy świat potrzebuje Ewangelii, ponieważ oferuje ona zupełnie inną logikę życia. Dlatego też stwierdził, że świat potrzebuje ewangelizatorów potrafiących odnaleźć się w postmodernistycznej rzeczywistości i ukazujących w niej piękno zbawczego orędzia, stosując przy tym metody komunikacji, jakie daje współczesność³¹⁰.

Podobne rozważania można odnaleźć w publikacji ks. Romana Kuligowskiego, który rozpoczął je od przywołania papieskiego nauczania zawartego w posynodalnej adhortacji apostołskiej *Ecclesia in Europa*. Stawiając pytania dotyczące religijności

---

³⁰⁹ Por. J. Kudasiewicz, *Nowa ewangelizacja według „Ecclesia in Europa”*, KST 3 (2004), s. 207-217.

³¹⁰ Por. M. Dziewiecki, *Ponowoczesność, media i ewangelizacja*, KST 3 (2004), s. 23-46.

człowieka XXI wieku oraz pragnąc na nie odpowiedzieć, autor w przemianach dokonujących się w świecie dostrzegł wielkie wyzwanie dla Kościoła i dzieła ewangelizacji. Posiłkując się dokonaniem takich socjologów jak P.L. Berger, zwrócił uwagę na swego rodzaju trzy modele religijności, które w zestawieniu z nauczaniem papieża Jana Pawła II stanowiły podstawę do ukazania różnic między ewangelizacją kultury a inkulturacją. Ks. Kuligowski przypomniał, iż termin „ewangelizacja” dotyczył w pierwszej kolejności działań podejmowanych przez Kościół w odniesieniu do ludów pogańskich. Obecnie natomiast bardzo często stosuje się go, mówiąc o misji Kościoła wobec tych wspólnot, które będąc katolickimi z różnych przyczyn utraciły żywotność wiary. Dlatego też autor postulował za papieżem Janem Pawłem II, by podjęto wzmożone starania mające na celu ewangelizację Europy. Z tej racji wskazał na proces inkulturacji, polegający na ubogaceniu ewangelicznymi treściami kultury narodu, w którym misjonarze głoszą zbawcze orędzie. Ks. Kuligowski słusznie podkreślił, że proces ten może być na tyle stosowany, na ile zachowuje się wierność Ewangelii i nauce Kościoła. Dodał również, iż Dobra Nowina to także wielkie orędzie o godności człowieka, zatem dzięki niej człowiek może stawać się bardziej ludzki, czyli dorastać do pełni człowieczeństwa. W swoich refleksjach dostrzegł potrzebę odnowienia w chrześcijanach świadomości odpowiedzialności za kulturę oraz ukazania tego, iż są oni podmiotem ją kształtującym. Jako niezbędne narzędzie w realizacji zadania odnowy kultury autor widział sumienie, będące obiektem wielu dyskusji podczas obrad Soboru Watykańskiego II. Nauka, jaką w tej materii sformułowano, jest według autora drogą prowadzącą człowieka do prawdy i dobra. Ewangelizacja kultury jest zatem wyzwaniem dla współczesnych chrześcijan, którzy w wolności sumienia zapragną odkryć po raz kolejny w swoim życiu, co to znaczy żyć Dobrą Nowiną³¹¹.

W tym obszarze teologicznej refleksji mającej na celu promocję idei misyjnej warto pochylić się również nad publikacją ks. Janusza Ihnatowicza. Podjął się on zadania ukazania języka, jakim w swojej działalności naukowej i pastoralnej posługiwał się ks. Andrzej Zuberbier. Mając na uwadze, iż ks. Zuberbier dostosowywał swój przekaz do odbiorców oraz do czasów, w jakich przyszło mu żyć, autor artykułu wskazał, że zabieg ten był jedynym wyjściem, aby skutecznie dotrzeć z orędziem zbawienia do ludzkich serc i sumień. Odwołując się do twórczości ks. Andrzeja Zuberbiera, ks. Ihnatowicz

---

³¹¹ Por. R. Kuligowski, *Ewangelizacja kultury*, KST 3 (2004), s. 219-227.

przypomniał, iż dla wieloletniego profesora USKW teologia miała służyć zbawieniu świata, ponieważ poprzez nią Kościół realizuje swoje dzieło zbawcze. Prezentując ewangelizacyjny potencjał języka ks. Zuberbiera, autor artykułu zauważył, że Słowo Boże otrzymuje niejako nową interpretację, którą nadają tak zwane „znaki czasu”. Ks. Andrzej Zuberbier patrzył na sprawę teologii bardzo szeroko, gdyż sięgał chociażby do współczesnej filozofii, pomagającej w zrozumieniu człowieka i stojących przed nim wyzwaniach. Z tej również racji ks. Ihnatowicz określił język stosowany przez ks. Zuberbiera mianem technicznego. Ks. Andrzej Zuberbier uprawiając teologię, pragnął niejako wyrwać ją ze starych schematów, odnowić w niej ewangelizacyjną siłę i dotrzeć z nią do ludzi współczesnych mu czasów³¹².

3.4.2.2. Błogosławiony ks. Józef Pawłowski, świadek wiary i prekursor idei misyjnej w diecezji kieleckiej

Postać ks. Józefa Pawłowskiego była jedyną, którą przedstawiono na kartach „Kieleckich Studiów Teologicznych” w kontekście zaangażowania misyjnego duchowieństwa kieleckiego. Jego osoba dla ks. Andrzeja Kalety – późniejszego biskupa pomocniczego diecezji kieleckiej – stała się przyczynkiem do powstania publikacji zatytułowanej *Błogosławiony ks. Józef Pawłowski jako organizator dzieł misyjnych w diecezji kieleckiej*. Już w początkowych frazach artykułu autor zauważył, iż czas studiów ks. Pawłowskiego był momentem intensywnego rozwoju misjologii katolickiej, co w sposób znaczący wpłynęło na jego dalszą posługę. Podczas studiów w Innsbrucku ks. Józef zapoznał się z celami i zasadami funkcjonowania Papieskich Dzieł Misyjnych, a po powrocie do ojczyzny podjął się rozpropagowania działań podejmowanych przez PDM. Autor podkreślił szczególnie wkład ks. Pawłowskiego w działalność Związku Misyjnego Duchowieństwa, obecnie istniejącego pod nazwą Papieskiej Unii Misyjnej. Ponadto ks. Kaleta zwrócił uwagę, iż misyjne zaangażowanie ks. Pawłowskiego doprowadziło do powstania diecezjalnych struktur Polskiego Towarzystwa Misyjnego, które wspierało misjonarzy pracujących na Wschodzie, głównie w Rosji. Oprócz przywołanych organizacji ks. Kaleta wymienił również inne ówczesnie istniejące w diecezji kieleckiej, których celem była pomoc misjom i misjonarzom. Warto podkreślić, że z inicjatywy bp.

---

³¹² Por. J. Ihnatowicz, *Język techniczny jako narzędzie ewangelizacji. O języku teologicznym ks. Andrzeja Zuberbiera*, KST 5 (2005), s. 339-350; M. Kacprzyk, *Recepcja idei misyjnej w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych” w latach 2002-2021*, s. 50-52.

Augustyna Łosińskiego, ks. Józef Pawłowski podjął się zadań koordynacji wszelkich działań misyjnych na terenie diecezji, zaś w 1936 roku został on powołany do Krajowej Rady Związku Misyjnego Duchowieństwa. Wskazując na liczne przedsięwzięcia podejmowane przez ks. Pawłowskiego, autor nie zapomniał o opiece, jaką kapłan sprawował nad Kleryckim Kołem Misyjnym, troszcząc się o nieustanny wzrost świadomości misyjnej w diecezji kieleckiej w okresie II Rzeczypospolitej³¹³.

Analizowane czasopismo zawiera jeszcze jedną publikację prezentującą postać ks. Pawłowskiego. Jej autorem był ks. Kazimierz Gurda, obecny biskup diecezjalny siedlecki. Stanowiła ona słowo powitania, jakie skierował on do gości zebranych w auli Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach, zaproszonych na sympozjum naukowe zorganizowane z okazji zbliżającej się beatyfikacji ks. Pawłowskiego. W swoim wystąpieniu autor zaakcentował nie tylko świadectwo wiary przypieczętowane męczeńską krwią, lecz także misyjne zaangażowanie kapłana. Biskup siedlecki ukazał go jako oddanego pracy duszpasterskiej oraz mającego szerokie horyzonty, ogarniające również sprawy ewangelizacji podejmowanej na krańcach świata³¹⁴.

Recepcja idei misyjnej w diecezji kieleckiej podczas pasterskiej posługi bp. Kazimierza Ryczana dokonywała się poprzez realizację wielu przedsięwzięć. U podstaw wielu z nich stała współpraca z Papieskimi Dziełami Misyjnymi oraz zaangażowanie konkretnych osób. W tamtym czasie wielką rolę na rzecz promocji misyjnej działalności Kościoła odegrała kapłańska posługa ks. Jana Kaczmarka. Jako dyrektor diecezjalny PDM w diecezji kieleckiej podejmował mnóstwo ciekawych i potrzebnych inicjatyw, jak choćby organizacja Szkoły Animatorów Misyjnych, Kongresów Misyjnych czy projektów „Misyjne Lato z Bogiem” oraz „Dzieci komunijne – dzieciom misji”. Otaczając troską działania realizowane we współpracy z PDMD, nie zapominał o celach pozostałych dzieł. Włączając się aktywnie w akcje organizowane na terenie diecezji przez PUM oraz PDRW i PDPA, promował ideę misyjną wśród świeckich, alumnów, duchownych oraz osób konsekrowanych. Warto zaznaczyć, iż działalność duszpasterska bp. Kazimierza Ryczana, a następnie bp. Andrzeja Kalety oraz ks. Jana Kaczmarka

---

³¹³ Por. A. Kaleta, *Błogosławiony ks. Józef Pawłowski jako organizator dzieł misyjnych w diecezji kieleckiej*, s. 357-365; M. Kacprzyk, *Recepcja idei misyjnej w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych” w latach 2002-2021*, s. 57-59.

³¹⁴ Por. K. Gurda, *Ksiądz Józef Pawłowski – życie i działalność*, s. 101-108; M. Kacprzyk, *Recepcja idei misyjnej w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych” w latach 2002-2021*, s. 59.

wpisała się w czas recepcji II Polskiego Synodu Plenarnego, który poruszył również kwestie misyjne³¹⁵. Bazując na przedwojennym doświadczeniu misyjnego zaangażowania oraz podejmując się kontynuacji działań w okresie odnowionych struktur PDM w Polsce, duchowni ci sprawili, że diecezja kielecka mocno rozwinęła się pod kątem promocji idei misyjnej. Ponadto przywołani powyżej czynili wszystko, by wypracowane postawy zakorzenić wśród wiernych, a przez to wychowywać kolejne pokolenia wiernych w świadomości powszechnej odpowiedzialności za dzieło misyjne Kościoła.

Patrząc na powojenną historię diecezji kieleckiej, nie można pominąć jej misyjnego rysu, którym wyróżniała się już w okresie II Rzeczypospolitej. Mimo trudnej sytuacji politycznej w Polsce, jaką przyniosła II wojna światowa oraz powojenny podział wpływów w Europie, diecezja kielecka nie tylko przechowywała dotychczasowe misyjne tradycje, lecz robiła wszystko, by idea misyjna owocowała jak najlepiej. Dokonując analizy recepcji idei misyjnej Kościoła poprzez pryzmat jej przyjmowania w diecezji kieleckiej w latach 1918-2024, należy zauważyć, iż wielki wkład w jej promocję miał ks. Wojciech Piwowarczyk, będący niejako kontynuatorem dzieła bł. ks. Józefa Pawłowskiego. Otóż ks. Piwowarczyk jeszcze w czasie II wojny światowej założył Instytut Świecki Chrystusa Króla, zrzeszający osoby funkcjonujące w świecie, lecz pragnące na co dzień żyć radami ewangelicznymi. Jako ojciec duchowny kieleckiego seminarium wygłaszając konferencje na tematy misyjne, wyjaśniał, jak wielką wagę ma głoszenie Dobrej Nowiny. Sam ochotnie to czynił nie tylko słowem, lecz nade wszystko czynem, ponieważ w oczach kleryków został zapamiętany jako wrażliwy na ludzką niedolę, duchową i materialną. Dzięki wsparciu założonego przez siebie instytutu przygotowywał materiały na Tydzień Misyjny, które docierając do parafii, stanowiły nieocenioną pomoc w pracy duszpasterskiej. Będąc natomiast dyrektorem diecezjalnym Papieskich Dzieł Misyjnych, dbał o jak najlepszą współpracę między diecezją a odnawiającymi się po wojnie strukturami krajowymi PDM. Ponadto był bardzo gorliwym duszpasterzem osób chorych i niepełnosprawnych, którym często wyjaśniał, iż swoje trudy i cierpienia mogą ofiarować za misje. Rozsyłał do wszystkich parafii

---

³¹⁵ Por. *II Polski Synod Plenarny (1991-1999)*, s. 125-140; W. Skworec, *Jak uczestniczyć w dziele misyjnym Kościoła? Kościół lokalny a misje w świetle II Synodu Plenarnego w Polsce*, w: *Oddanie i wytrwałość. Recepcja II Polskiego Synodu Plenarnego*, red. W. Góralski, H. Seweryniak, Warszawa 2004, s. 311-326.

kwestionariusze dotyczące kwestii misyjnych, takich jak nabożeństwa misyjne, katechezy czy przeżywanie Tygodnia Misyjnego.

Przemiany ustrojowe w Polsce przyniosły również zmiany w diecezji kieleckiej. Był to również czas, w którym biskupem kieleckim został ks. Kazimierz Ryczan. Jako pasterz dokładał wszelkich starań, aby idea misyjna nieustannie rozwijała się w diecezji, o czym świadczyć może jego współpraca z Papieskimi Działami Misyjnymi chociażby w kwestii działalności PDMD, wsparcie budowy kościoła w Kokczetawie w Kazachstanie czy wzywianie do modlitwy w intencji misji zarówno duchowieństwa, świeckich, jak i osób konsekrowanych żyjących w klasztorach kontemplacyjnych. Współpracując z ks. Janem Kaczmarkiem, dyrektorem diecezjalnym PDM, promował wiele misyjnych inicjatyw, takich jak diecezjalne kongresy misyjne oraz spotkania „Misyjne Lato z Bogiem” czy Szkoła Animatorów Misyjnych, której pierwsza edycja odbyła się właśnie na terenie diecezji kieleckiej.

Obok ks. Kaczmarka ważną rolę w recepcji idei misyjnej w tym czasie odegrał ks. Andrzej Kaleta, który następnie został biskupem pomocniczym w Kielcach. Swymi misyjnymi zainteresowaniami dzielił się z alumnami seminarium, ponieważ był opiekunem kleryckiego Koła Misyjnego oraz wykładowcą misjologii. Jako biskup pomocniczy wielokrotnie w swym przepowiadaniu podkreślał kwestie misyjne. Warto także podkreślić, że idea misyjna mocno zakorzeniła się wśród diecezjan, głównie wśród duchownych, dzięki diecezjalnym periodykom: „Kieleckiemu Przeglądowi Diecezjalnemu” oraz „Kieleckim Studiom Teologicznym”.

Rozdział III

AKTYWNOŚĆ MISYJNA W DIECEZJI KIELECKIEJ OD MOMENTU OBJĘCIA DIECEZJI PRZEZ BP. JANA PIOTROWSKIEGO AŻ DO CZASÓW OBECNYCH

Podjmując się analizy recepcji idei misyjnej Kościoła poprzez pryzmat jej przyjmowania w diecezji kieleckiej w latach 1918-2024, trzeba podkreślić, że dotychczas istniejące w diecezji przedsięwzięcia o tym charakterze nie uległy wygaszeniu wraz z przybyciem do Kielc nowego biskupa diecezjalnego, lecz zostały otoczone uważną pasterską troską. Z woli papieża Franciszka następcą bp. Kazimierza Ryczana na urzędzie biskupa kieleckiego został w październiku 2014 roku ówczesny biskup pomocniczy diecezji tarnowskiej bp Jan Piotrowski. Dysponując przebogatym doświadczeniem w zakresie spraw misyjnych, nie tylko podjął się kontynuacji wypracowanych już inicjatyw, lecz odnowił te, które uległy zapomnieniu oraz wprowadził pewne nowe koncepcje wspierające misje i misjonarzy. Okres posługi pasterskiej bp. Jana Piotrowskiego w diecezji kieleckiej wciąż trwa, dlatego też stanowi ona osobny rozdział badań, który być może pozwoli wyprowadzić nieco inne niż do tej pory wnioski dotyczące recepcji idei misyjnej w diecezji.

1. Bp Jan Piotrowski – pasterz i misjonarz

Odwiedzając kilkakrotnie diecezję kielecką, bp Jan Piotrowski³¹⁶ na długo przed objęciem w niej rządów mógł zaobserwować, w jaki sposób na tym terenie dokonuje się

---

³¹⁶ Bp Jan Piotrowski urodził się 5 stycznia 1953 roku w Szczurowej w rodzinie Jana i Natalii. Po ukończeniu szkoły średniej w Radłowie wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie. Święcenia kapłańskie przyjął z rąk biskupa tarnowskiego Jerzego Ablewicza w dniu 25 maja 1980 roku. Po święceniach został skierowany do pracy duszpasterskiej w Przecławiu, a następnie w parafii pw. Ducha Świętego w Mielcu. W latach 1984-1991 posługiwał jako misjonarz w Republice Konga, zaś po powrocie z Afryki rozpoczął pracę w Papieskich Dziełach Misyjnych w Warszawie, najpierw jako sekretarz krajowy PDRW, zaś od 1995 roku również jako sekretarz krajowy PDPA. W 1992 roku podjął studia w Instytucie

recepca idei misyjnej. Uczestniczył w Kongresach Misyjnych i Szkole Animatorów Misyjnych – przedsięwzięciach organizowanych w Centrum Spotkań i Dialogu Diecezji Kieleckiej w Skorzeszycach, a także spotykał się z księżmi diecezji kieleckiej, którzy w swojej duszpasterskiej posłudze promowali misje. Następnie jako pasterz diecezji kieleckiej podjął się kontynuacji wielu dzieł o charakterze misyjnym oraz zapoczątkował nowe, jak choćby te wspomagające misjonarzy w ich posłudze.

1.1. Przepowiadanie misyjne biskupa kieleckiego

Wśród wielu przykładów przepowiadania bp. Jana Piotrowskiego na szczególną uwagę zasługują te, które posiadają wydźwięk misyjny. To przede wszystkim homilie ukazujące powszechną odpowiedzialność za misyjne zaangażowanie i podkreślające gotowość do wspierania misji. Zgodnie z dotychczasową praktyką teksty te umieszczane są w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” jako oficjalnym periodyku diecezji kieleckiej.

1.1.1. Homilie na uroczystość Objawienia Pańskiego

Mimo iż bp Piotrowski objął diecezję kielecką w końcu 2014 roku, pierwsza misyjna homilia na święto Trzech Króli znalazła się w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” dopiero w 2018 roku. Pasterz Kościoła kieleckiego zwrócił w niej uwagę na postać biblijnego Abrahama, od którego wziął początek dialog przymierza Boga z

---

Katolickim w Paryżu, które zakończył uzyskując tytuł licencjata. W 1997 roku na podstawie rozprawy „Zakładanie i dojrzewanie Kościoła w kongijskiej krainie Grand Niari. Druga ewangelizacja 1983-1991” obronił doktorat z teologii na Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. W latach 1997-1999 podjął pracę misyjną na przedmieściach Limy, stolicy Peru. Z nominacji Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów w latach 2000-2010 był dyrektorem krajowym Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce, a 24 marca 2003 roku Ojciec Święty Jan Paweł II mianował go członkiem tejże kongregacji. Dwa lata wcześniej KEP włączyła go w skład Komisji ds. Misji. Papież Jan Paweł II w dniu 24 stycznia 2004 roku obdarzył go godnością kapelana Jego Świątobliwości. Dnia 22 listopada 2009 roku został mianowany proboszczem parafii pw. św. Małgorzaty w Nowym Sączu. Ponadto powierzono mu urząd prepozyta nowosądeckiej kapituły kolegiackiej oraz funkcję dziekana dekanatu Nowy Sącz-Centrum. Zasiadał również w Radzie Duszpasterskiej oraz Radzie Kapłańskiej. Dnia 14 grudnia 2013 roku został mianowany przez papieża Franciszka biskupem pomocniczym diecezji tarnowskiej, otrzymując stolicę tytularną Sinita. Sakrę biskupią przyjął 25 stycznia 2014 roku w tarnowskiej katedrze z rąk biskupa tarnowskiego Andrzeja Jeża, któremu towarzyszyli nuncjusz apostolski w Polsce abp Celestino Migliore oraz biskup senior Władysław Bobowski. W dniu 11 października 2014 roku papież Franciszek mianował bp. Piotrowskiego biskupem kieleckim. Kanonicznie bp Piotrowski objął diecezję 28 listopada, zaś uroczysty ingres do bazyliki katedralnej w Kielcach miał miejsce dzień później. W Konferencji Episkopatu Polski pełni kilka ważnych funkcji, gdyż jest przewodniczącym Komisji ds. Misji, przewodniczącym Rady Ekonomicznej, przewodniczącym Zespołu ds. Kontaktów z Konferencją Episkopatu Francji. Por. A. Kmiecik, *Diecezja tarnowska na rzecz misji*, s. 86; F. Jabłoński, *Misjologia polscy. Informator* (SiMM 3), Warszawa 2005, s. 47; K. Czermak, *Słownik biograficzny fidejonistów i niektórych misjonarzy zakonnych z diecezji tarnowskiej*, s. 169-172; [Życiorys bp. Jana Piotrowskiego], w: <https://www.diecezja.kielce.pl/biskupi/jan-piotrowski> [widok z dn. 14.09.2024 r.].

człowiekiem. Ukazując zaś postawę pełnych gotowości do drogi Mędrców ze Wschodu, wyjaśnił, że stanowić ma ona wzór dla naszego postrzegania wiary. Zauważył, iż Mędrcy powrócili do swych domów inną drogą nie tylko w sensie fizycznym, ale przede wszystkim duchowym, gdyż spotykając nowonarodzonego Zbawiciela poznali Tego, który jest drogą, prawdą i życiem, stając się przez to dziedzicami obietnic Dobrej Nowiny. Nawiązując natomiast do sakramentu chrztu, bp Jan Piotrowski podkreślił, że poprzez ten sakrament każdy chrześcijanin otrzymał o wiele więcej niż Trzej Królowie. Wierni, będąc świadomymi tego daru, nie mogą go zatrzymać jedynie dla siebie, lecz powinni być misjonarzami dla otaczającego ich świata. Odwołując się do nauczania papieża Jana Pawła II dotyczącego misji, a zawartego w encyklice *Redemptoris missio*, bp Piotrowski przypomniał, że chrześcijanie nie mogą odczuwać lęku czy obaw, ale powinni z zapałem głosić Dobrą Nowinę. To dzięki takiej postawie wielu ludzi odkrywa drogę do Boga, która może być podobna do tej, w jaką udali się pasterze, albo tej przebytej przez Mędrców. Biskup kielecki dostrzegł również, że w dzisiejszym świecie nie brak ludzi kierujących się pełną pychą i zazdrością postawą Heroda. Wspominając postać śp. Heleny Kmieć oraz innych 22 misjonarzy zamordowanych w minionym roku, bp Piotrowski wyjaśnił, iż współczesnymi Herodami nie są jedynie mordercy, ale także ci, którzy są przeciwnikami krzyża i Ewangelii, bluźniercy, prześmiewcy spraw wiary, liberałowie i wykluczający istnienie Boga. Dodał, że postawa Heroda jest obca życiu prawdziwie chrześcijańskiemu, a uroczystość Objawienia Pańskiego skłania wierzących do dziękczynienia za trud posługi misjonarzy, także z Polski, których liczba wynosiła ówczesnie ponad 2000. Pamiętając o Papieskim Dziele Misyjnym Dzieci, przeżywającym w tym dniu swoje święto, biskup kielecki wezwał do dziecięcej prostoty i szczerości w głoszeniu i przyjmowaniu Dobrej Nowiny³¹⁷.

Kolejna homilia, jaka znalazła się w kieleckim periodyku, a wygłoszona została przez bp. Piotrowskiego z okazji uroczystości Objawienia Pańskiego, pochodziła z 2022 roku. Biskup kielecki, sprawując Mszę Świętą w krakowskich Łagiewnikach, rozpoczął swą refleksję od przypomnienia, iż święto Trzech Króli to dzień, który jednoczy wszystkich wiernych w dziele ewangelizacji, a owo zjednoczenie wynika z faktu przyjętego chrztu świętego. Mówiąc natomiast o postawie Mędrców ze Wschodu, bp Piotrowski wyjaśnił, że może ona zawstydząć współczesnego człowieka, ponieważ

---

³¹⁷ Por. J. Piotrowski, *Homilia w uroczystość Objawienia Pańskiego (bazylika katedralna 6 I 2018 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 94 (2018) 1, s. 63-65.

potrafili oni rozpoznać najważniejszą na niebie gwiazdę, a podążając za nią wytrwale, odszukali samego Boga, przychodzącego do człowieka. Jako nieliczni podjęli drogę za gwiazdą, która jako znak dana została wszystkim. Biskup kielecki podkreślił, że i dziś każdy człowiek żyjący na tym świecie posiada niezbywalne prawo do poznania Dobrej Nowiny o Jezusie Chrystusie Synu Bożym. W to wielkie dzieło ewangelizacji angażuje się cały Kościół, który posyła szczególnych heroldów, czyli misjonarzy. Przy tej okazji bp Piotrowski wspominał, iż Kościół w Polsce wnosi w budowę tego duchowego gmachu duży wkład, gdyż na wszystkich kontynentach, w 99 krajach świata, pracuje 1800 polskich misjonarzy. Pragnąc wesprzeć ten zastęp ludzi wytrwale głoszących Ewangelię, biskup zaakcentował zaangażowanie misyjne najmłodszych, którzy zrzeszeni w Papieskim Dziele Misyjnym Dzieci podejmują w tym czasie trud misyjnego kolędowania. Pomagają oni w ten sposób także swoim rówieśnikom, a w roku 2022 w sposób szczególny dla najmłodszych z Azji Środkowej. Łącząc dziecięcy entuzjazm z dojrzałością wiary właściwej dorosłym, stają się one niczym betlejemską gwiazdą wskazującą drogę do nowonarodzonego Zbawiciela³¹⁸.

Podobnie rzecz miała się w roku 2023, kiedy to bp Piotrowski po raz kolejny w uroczystość Objawienia Pańskiego wygłosił homilię w Łagiewnikach w Krakowie. Już w pierwszych słowach wskazał, iż tajemnica tej uroczystości uczy, że światło i chwała Boga rozbłysła nad ziemią, przez co wszystkie ludy i narody są zaproszone do poznania Pana. Przedstawiając postacie Mędrców ze Wschodu zauważył, iż uosabiają oni cały świat, pełen różnych cywilizacji i kultur, języków i obyczajów, radości oraz nadziei. Mówiąc o pierwszym zadaniu Kościoła, jakim jest ewangelizacja, bp Jan Piotrowski podkreślił, że ta uroczystość kieruje wzrok wierzących ku całej misyjnej działalności Kościoła, w sposób szczególny pamiętając o misjonarzach posłanych na krańce świata. Przypomniał również, iż wszyscy wierni powinni być uczniami i misjonarzami, a przez to nieść Dobrą Nowinę do świata. Stwierdził, że dzisiejszy chrześcijanin może nauczyć się od Mędrców ze Wschodu postawy pełnej odwagi, wytrwałości i pokory w poszukiwaniu Jezusa oraz w jak najlepszym poznawaniu Go. Biskup kielecki odwołując się do nauczania papieża Jana Pawła II, zaakcentował, iż świat bardziej wierzy świadkom, aniżeli nauczycielom, dlatego świadectwo życia prawdziwie chrześcijańskiego pozostaje bezcenne dla ewangelizacji. Ponadto bp Piotrowski wyjaśnił, że Mędrcy uczą także

---

³¹⁸ Por. J. Piotrowski, *Homilia w uroczystość Objawienia Pańskiego. Msza Święta transmitowana w TVP (Kraków – Łagiewniki, 6 I 2022 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 98 (2022) 1, s. 50-52.

zaufania do znaków dawanych przez Boga. Wsłuchując się w głos pism, potrafili za nimi wskazać miejsce narodzin Mesjasza. Z tej właśnie racji bp Piotrowski śmiało nazwał Słowo Boże prawdziwą gwiazdą na drodze wiary. Podobnymi gwiazdami prowadzącymi do Pana są święci i błogosławieni całej historii Kościoła, którzy spotkali Chrystusa i doszli do zbawienia. Bp Jan Piotrowski przestrzegł przed obojętnością mogącą zrodzić się w sercu człowieka wierzącego. Stanowić ona może wielkie niebezpieczeństwo, ponieważ sprawia, że ludzie stają się oziębli, niechętni do czynienia jakiegokolwiek dobra, a przez to pozbawiają się miana wiarygodnych uczniów Chrystusa. Oprócz tego bp Piotrowski zwrócił uwagę na fakt podążania za fałszywymi gwiazdami, które prowadzą ludzi na manowce, łudząc szczęściem czy bogactwem, bądź sprawiają, że bliżej człowiekowi do Heroda, niż do Mędrców ze Wschodu. Wzywając wszystkich uczestników Mszy Świętej do podjęcia trudu poszukiwań na wzór Trzech Króli, biskup kielecki zauważył także, iż ta uroczystość pomaga w głębszym zrozumieniu misji Kościoła, którą jest zbawienie wszystkich ludzi. Powinna ona rodzić w każdym postawę odpowiedzialności za misje oraz wspomaganie ich, zarówno modlitwą, jak i materialnym darem serca. Polecił również, aby w sposób szczególny pamiętać o polskich misjonarzach posługujących w 99 krajach świata oraz o najmłodszych zrzeszonych w Papieskim Dziele Misyjnym Dzieci. Poinformował, iż tegoroczne ofiary składane przy okazji kolędowania PDMD przeznacza na pomoc dzieciom na Papui-Nowej Gwinei. Podsumowując, bp Jan Piotrowski stwierdził, że uroczystość Objawienia Pańskiego stanowi dla wiernych dzień wielkiej szansy, gdyż pozwala nam dołączyć do Mędrców w wędrówce do Betlejem i dbać o dojrzałość wiary³¹⁹.

Wygłaszając natomiast homilię w tę uroczystość w roku kolejnym, pasterz Kościoła kieleckiego już na jej początku podkreślił, że dzień ów nie może upłynąć jedynie pod znakiem wpatrywania się w Mędrców ze Wschodu, gdyż domaga się on od wiernych odważnego świadectwa wiary. Dzięki niemu człowiek wierzący potrafi doprowadzić do Chrystusa innych ludzi, którzy odtąd innymi drogami będą iść przez życie. Ponadto bp Piotrowski zwrócił uwagę, iż działalność misyjna Kościoła nie została zakończona, a Dzień Modlitwy i Pomocy Misjom, przeżywany również 6 stycznia, nosił w tamtej edycji hasło „Wszyscy jesteśmy misjonarzami”. Biskup kielecki stwierdził, że dzień ten corocznie uzmysławia wierzącym, że działalność misyjna należy do obowiązków całego

---

³¹⁹ Por. J. Piotrowski, *Dzień modlitw i pomocy misjom. Homilia w uroczystość Objawienia Pańskiego* (Kraków-Lagiewniki, 6 I 2023 r.), „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 1, s. 42-44.

Kościół, a zatem i wszystkich tworzących tę wspólnotę. Wyjaśniając, w jaki sposób można zrealizować to zadanie, zaakcentował kwestię wsparcia misjonarzy, nade wszystko tych, którzy pochodzą z Polski. W 2024 roku było ich około 1700. Ponadto przypomniał, że uroczystość Objawienia Pańskiego jest także świętem patronalnym Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci. Najmłodszy należący do niego pragną nieść pomoc swoim rówieśnikom żyjącym na terenach misyjnych. Podsumowując homilię, bp Jan Piotrowski zachęcił do gorliwego uczestnictwa w dziele misyjnym Kościoła, które powierzył Matce Bożej Królowej Pokoju³²⁰.

1.1.2. Homilie z okazji spotkania „Kolędników Misyjnych”

Oprócz homilii wygłaszanych z okazji uroczystości Objawienia Pańskiego, na kartach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” zamieszczano także te, które bp Jan Piotrowski kierował do „Kolędników Misyjnych”. Pierwszą tego rodzaju homilię można znaleźć w numerze kieleckiego periodyku, który pochodzi z pierwszego kwartału 2018 roku. Już na samym początku homilii bp Piotrowski podkreślił, iż na polskiej ziemi kolędowanie bardzo mocno wpisuje się w tradycje bożonarodzeniowe, przybierając wiele ciekawych form, charakterystycznych dla różnych regionów Polski. Przy tej okazji przypomniał, że inicjatywa „Kolędników Misyjnych” ma już 25 lat. W ciągu tego czasu dzieło to bardzo się rozwinęło, obejmując swym zasięgiem wszystkie diecezje w kraju. Bp Jan Piotrowski zauważył, iż inicjatywa ta w doskonały wręcz sposób wypełnia słowa założyciela Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci, bp. Charles’a Forbin de Janson’a: „Dzieci pomagają dzieciom”. Jako pierwsze narzędzie służące pomocy misjom, jaka płynąć może ze strony najbliższych, bp Piotrowski wymienił modlitwę, będącą nieustannie w zasięgu ręki każdego wiernego. Ponadto, mówiąc o dziele „Kolędników Misyjnych”, biskup kielecki w swej homilii zauważył, że posiada ono prawdziwie apostołski charakter oraz uwrażliwia innych na potrzebę dzielenia się Chrystusem ze wszystkimi, zwłaszcza z tymi, którzy jeszcze Go nie znają. Przypomniał również, iż podczas 25. edycji „Kolędników Misyjnych” najmłodszy w sposób szczególny pamiętają o swoich rówieśnikach z Syrii i Libanu, pragnąc nieść im jak największą pomoc. Tym

---

³²⁰ Por. J. Piotrowski, *Homilia w uroczystość Objawienia Pańskiego (Katedra 6 I 2024 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 100 (2024) 1, s. 61-62.

celom służyły również ofiary zbierane podczas kolędowania, co realnie przedstawiało otwartość na pomoc najmłodszym z krajów misyjnych³²¹.

Kolejną homilię przy okazji spotkania „Kolędników Misyjnych” bp Jan Piotrowski wygłosił w Miechowie w styczniu 2020 roku. Wskazując na rolę miechowskiej świątyni w dziejach diecezji kieleckiej, przypomniał, iż pierwszą świątynię wznosił w Miechowie w 1163 roku rycerz Jaksa herbu Gryf, który jako pielgrzym do Ziemi Świętej dał niejako początek parafii pw. Grobu Bożego. Odwołując się natomiast do Chrystusowego nakazu misyjnego, wyjaśnił, że Dobra Nowina zaprasza każdego człowieka do wejścia na drogę przebaczenia, pokoju, dialogu i miłosierdzia. Mówiąc o niezastąpionej roli rodziny w wychowaniu w wierze, biskup kielecki zauważył, że we współczesnym świecie musi być ona przestrzenią dzielenia się wiarą, która umacnia się wtedy, gdy jest przekazywana. Nawiązując zaś do działań podejmowanych przez PDMD, bp Piotrowski stwierdził, iż dzięki bp. Forbin de Janson’owi dzieci mogą stawać się małymi misjonarzami, zarówno w swoim środowisku, jak i po krańce świata. Jednym z przejawów tej aktywności jest inicjatywa „Kolędników Misyjnych” mobilizująca do modlitwy i materialnego wsparcia na rzecz najmłodszych z krajów misyjnych. Bp Jan Piotrowski zachęcił uczestników spotkania zebranych na Mszy Świętej do rozwijania swoich talentów i zdobywania życiowej mądrości. Przestrzegł ich jednak przed pokusą egoizmu i wskazał, aby potrafili czynić dobro innym ludziom, czego przejawem jest także wspomniana inicjatywa misyjna³²².

1.1.3. Homilie na Niedzielę Chrztu Pańskiego

Przepowiadane przez biskupa kieleckiego słowo Boże zwraca uwagę na sprawy misji także podczas Niedzieli Chrztu Pańskiego. W homilii w dniu 13 stycznia 2019 roku w parafii pw. Ducha Świętego w Kielcach, biskup kielecki odwołując się do formuły chrzcielnej wskazał, że człowiek ochrzczony jest napełniony Bożą łaską oraz mocą Ducha Świętego. Podkreślił, iż na mocy tego sakramentu ochrzczony jest misjonarzem, czyli wiernym i wytrwałym świadkiem Ewangelii. Przywołując nauczanie papieża Franciszka bp Jan Piotrowski wyjaśnił, że drogą wiodącą do tego świadectwa jest świętość, która nie jest czymś ekskluzywnym, lecz jest powołaniem każdego

---

³²¹ Por. J. Piotrowski, *Homilia podczas II Diecezjalnego Spotkania Kolędników Misyjnych (Kielce parafia św. Józefa Robotnika 27 I 2018 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 94 (2018) 1, s. 69-71.

³²² Por. J. Piotrowski, *Homilia podczas spotkania Kolędników Misyjnych diecezji kieleckiej (Miechów 25 I 2020 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 1, s. 77-79.

chrześcijanina. Kształtuje się ją poprzez modlitwę, przystępowanie do sakramentów świętych, osobistą ascezę, posty oraz inne pobożne praktyki. Wyjaśniając zgromadzonemu, iż podczas tej Mszy Świętej będą świadkami obrzędu konsekracji wdów, biskup kielecki zaakcentował pragnienie poszukiwania świętości przez kobiety mające przez konsekrację dobrowolnie poświęcić się Chrystusowi oraz Kościołowi. Ponadto bp Jan Piotrowski przypomniał wszystkim, iż świadectwo wiary jest obowiązkiem zarówno młodszych i starszych, żyjących w rodzinach lub samotnych, studentów i profesorów, urzędników, robotników, duchownych i osób konsekrowanych, zaś przestrzenią, w której ma się dokonywać, jest cały otaczający świat, rozpoczynając od środowiska codziennego życia³²³.

Natomiast w homilii, którą biskup kielecki wygłosił w katedrze z okazji Niedzieli Chrztu Pańskiego w roku 2023, w pierwszej kolejności zwrócił uwagę na Chrystusowy nakaz misyjny. Wyjaśnił, iż na mocy tego nakazu i nieodzownie związanego z nim sakramentu chrztu świętego otworzone zostały podwoje przyjaźni z Bogiem. Pochylając się nad znaczeniem chrztu, bp Piotrowski zauważył, że jest to najpiękniejszy i najwspanialszy dar Boga, zaś odwołując się do nauczania św. Grzegorza z Nazjanzu, wskazał, iż rzeczywistość tę opisywać mogą również takie sformułowania, jak łaska, oświecenie, namaszczenie, odradzające obmycie, szata niezniszczalności oraz pieczęć. Podkreślając dar wiary zaszczerpiony w człowieku w momencie chrztu, biskup kielecki przypomniał, że dar ów domaga się umiejętności dzielenia się nim z innymi. Wielkość chrztu świętego ukazuje także to, iż nie jest on zarezerwowany dla jakiegoś grona odbiorców, ponieważ Bóg nikogo nie wyklucza. Ponadto bp Jan Piotrowski podkreślił, iż w momencie chrztu rozpoczyna się dla człowieka nowe życie, które niesie ze sobą miłość do nieprzyjaciół i prześladowców oraz postawę przebaczenia. Tłumacząc, że u podstaw życia chrześcijańskiego stoi miłość Boga i bliźniego bp Piotrowski zaakcentował szczególną rolę *Caritas*, zwłaszcza jej parafialnych zespołów oraz szkolnych kół. Mówił, że posługa tej organizacji nie płynie z chęci odnoszenia sukcesów, lecz z ducha prawdziwie chrześcijańskiej miłości, pełnej zrozumienia oraz gotowej do podjęcia ofiary. Na koniec pasterz Kościoła kieleckiego przypomniał wszystkim zgromadzonemu, iż

---

³²³ Por. J. Piotrowski, *Homilia na Niedzielę Chrztu Pańskiego (Parafia Ducha Świętego w Kielcach, 13 I 2019 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 95 (2019) 1, s. 31-32.

miłość do Boga i bliźniego według Mt 24,40 stanowić będzie o zbawieniu bądź potępieniu³²⁴.

1.1.4. Homilia z okazji Światowego Dnia Misyjnego

W roku liturgicznym ważne miejsce zajmuje przedostatnia niedziela października, która w całym Kościele powszechnym przeżywana jest jako Światowy Dzień Misyjny, zwana w Polsce często po prostu Niedzielą Misyjną. Ten jakże ważny dzień stał się okazją do wygłoszenia homilii przez bp. Jana Piotrowskiego w jego kościele katedralnym w 2023 roku. Już na początku odwołał się do przeznaczonej na ten dzień liturgii słowa, która ukazała Chrystusa jako lekarza, pozwalającego niewidomemu człowiekowi na to, by przejrział, wrywając go z ciemności, także tych duchowych. Podkreślił ponadto, iż każdy kto wierzy w Jezusa Chrystusa, powinien mieć świadomość Jego obecności w Kościele, wyrażającej się również w głoszonym Bożym słowie. Odwołując się natomiast od wydarzenia Pięćdziesiątnicy, biskup kielecki przypomniał, iż był to moment narodzenia się wspólnoty wiary uczniów i misjonarzy, posilających się Eucharystią i posłanych na krańce świata. Pochylając się nad przesłaniem przeżywanego od 95. lat Światowego Dnia Misyjnego, bp Jan Piotrowski jako misjonarz i wieloletni dyrektor krajowy Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce wyjaśnił, że jest to niejako święto przypominające wiernym o zobowiązaniach płynących z przyjętego chrztu świętego. Na mocy tego sakramentu każdy wierzący ma nieść Dobrą Nowinę, czyli być misjonarzem. Po raz kolejny nawiązując do postaci biblijnego ślepego – Bartymeusza, pasterz Kościoła kieleckiego porównał jego spotkanie ze Zbawicielem do wydarzenia Niedzieli Misyjnej, ponieważ wzywa ona wszystkich katolików świata do odważnego pójścia za Jezusem i stania się przez to Jego uczniem i świadkiem we współczesnym świecie. Wśród zastępów głosicieli Ewangelii bp Piotrowski polecił, by szczególną uwagę zwrócić nie tylko na misjonarzy i misjonarki, lecz również na tych, którzy wspierają misyjną działalność Kościoła swoją modlitwą i darem materialnym. Wspominając także zasługi Żywego Różańca, założonego przez bł. Paulinę Jaricot, bp Piotrowski dostrzegł, iż piękne owoce posługi misjonarzy często bywają połączone z dźwiganie codziennego krzyża, a nawet z ofiarą ze swego życia, o czym przypomniał w orędziu misyjnym sam papież. Mówiąc zaś o wielowiekowym chrześcijańskim dziedzictwie na ziemiach polskich biskup kielecki

---

³²⁴ Por. J. Piotrowski, *Homilia w Niedzielę Chrztu Pańskiego (Katedra, 8 I 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 1, s. 44-46.

przypomniał, że istnieją na świecie ludzie, pragnący wyrwać krzyż ze świętokrzyskiej ziemi oraz z ludzkich serc i sumień. Tym bardziej zatem każdy katolik powinien odnowić w sobie świadomość bycia heroldem Ewangelii, o czym przypomina właśnie Światowy Dzień Misyjny³²⁵.

1.1.5. Homilie skierowane do wiernych podczas spotkań Żywego Różańca

Mimo iż bp Jan Piotrowski objął diecezję pod koniec 2014 roku, pierwsza homilia, jaką skierował on do wspólnoty Żywego Różańca przy okazji corocznej diecezjalnej pielgrzymki, a która znalazła się w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”, pochodziła z 2022 roku. Gromadząc wiernych wokół Chrystusowego ołtarza, biskup kielecki pozdrowił wszystkich zebranych i zauważył, iż apostołstwo maryjne i różańcowe dokonujące się chociażby poprzez działalność róż Żywego Różańca przedstawia odwagę świadectwa wiary oraz szacunku do tego, co Boże. Odwołując się do daru chrztu świętego i wyrastających z niego obowiązków, w tym i zadania bycia misjonarzem, bp Piotrowski wyjaśnił, że to droga realizacji chrześcijańskiego powołania, zarówno małżeńskiego, rodzicielskiego, jak i życia kapłańskiego czy konsekrowanego. Według niego fundamentem chętnego przyjęcia tego Bożego daru jest dojrzała wiara oraz wynikająca z niej postawa braku zgody na jakiegokolwiek zło. Przywołując nauczanie papieża Jana Pawła II zawarte w encyklice *Fides et ratio*, bp Piotrowski stwierdził, iż tego typu postawę prezentowali nade wszystko męczennicy, którzy mimo cierpień czy groźby utraty życia nie odwrócili się od Zbawiciela. Wskazując rolę poznania Chrystusa, a także na miłość z tego wypływającą, biskup kielecki zwrócił uwagę na postać patronki misji, św. Teresy od Dzieciątka Jezus, której liturgiczne wspomnienie zbiegło się z przeżywaną pielgrzymką. Bp Piotrowski podkreślił, że mimo iż przeżyła jedynie 24 lata, jej życie pełne było miłości do Kościoła i misji, o których wiedziała bardzo dużo, choć praktykowała życie kontemplacyjne za klauzurą zakonną. O misyjnych potrzebach mówiła poprzez praktykę modlitwy i osobistego umartwienia, zaś papież Pius XI w bulli kanonizacyjnej określił ją jako wytyczającą drogę ewangelicznej prostoty, która nie może być obca Kościołowi. Pasterz Kościoła kieleckiego stwierdził również, iż serce św. Teresy dalekie było od pychy, a pełne dziecięcej gorliwości i zaufania Panu Bogu. Przy tej okazji wskazał także na postać bł. Pauliny Jaricot, będącej założycielką Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania

---

³²⁵ Por. J. Piotrowski, *Homilia podczas Światowego Dnia Misji (Katedra, 24 X 2021 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 97 (2021) 4, s. 611-613.

Wiary oraz Żywego Różańca. Ta żyjąca w Lyonie dziewczyna pragnęła otoczyć świat modlitwą różańcową niczym pasem bezpieczeństwa, który w sposób szczególnie wspierałby posługę misjonarzy i misjonek na całym świecie. Mówiąc zaś o postaci bł. Marii Teresy Ledóchowskiej, patronki współpracy misyjnej, bp Piotrowski zachęcił do jeszcze gorliwszej współpracy w działalności misyjnej³²⁶.

Podczas kolejnej pielgrzymki róż Żywego Różańca biskup kielecki zwrócił uwagę, iż to spotkanie modlitewne przypadło w pierwszą sobotę miesiąca, będącą jednocześnie wspomnieniem Matki Bożej Różańcowej. Przedstawiając genezę tego dnia, podkreślił, że zostało ono ustanowione, by upamiętnić zwycięstwo pod Lepanto, które miało miejsce w 1571 roku, kiedy to flota chrześcijańska pokonała armadę turecką. Zdając sobie sprawę z nadchodzącego niebezpieczeństwa, papież św. Pius V wraz z całym Kościołem katolickim w Europie usilnie modlili się, aby Maryja ocaliła kontynent przed najazdem ze strony Imperium Osmańskiego. Nawiązując do tego wydarzenia, bp Jan Piotrowski stwierdził, iż dobro, jakim jest pokój, bardzo często bywa zagrożone. Przypominając nauczanie Kościoła dotyczące modlitwy różańcowej, za papieżem Janem Pawłem II wyjaśnił, że istnieją pewne okoliczności, w których modlitwa różańcowa nabiera szczególnie aktualnego charakteru, nade wszystko wtedy, gdy istnieje aktualna potrzeba pokoju. Akcentując, jak wielkie jest Boże miłosierdzie, biskup odwołał się do czerpania z postawy Chrystusa wołającego, by przyszli do Niego ci, którzy są utrudzeni lub obciążeni, gdyż to w Nim znajdują pokrzepienie. O tych duchowych bogactwach wspomniała i sama Maryja, która u Elżbiety wyśpiewała pieśń chwalącą samego Boga oraz to, co uczynił w jej życiu. Bp Piotrowski zauważył także, że przynależąc do róż Żywego Różańca, ludzie stają się uczniami w różańcowej szkole Matki Bożej, która zawsze uczy prawdy o Jezusie Chrystusie. Trwając zatem wytrwale na modlitwie różańcowej, będącej przestrzenią do czuwania, prośby, dziękczynienia, uwielbienia, uzdrawiania oraz wdzięczności, biskup kielecki podkreślił, iż chrześcijanie na nowo muszą wyjść na spotkanie Chrystusa Zmartwychwstałego i nieść Go innym³²⁷.

---

³²⁶ Por. J. Piotrowski, *Z Królową Różańca modlimy się o pokój. Homilia podczas XIV Diecezjalnej Pielgrzymki wspólnot Żywego Różańca (Piotrkowice k. Chmielnika, 1 X 2022 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 98 (2022) 4, s. 589-591.

³²⁷ Por. J. Piotrowski, *Z Maryją leczyc świat modlitwą. Homilia podczas XV Diecezjalnej Pielgrzymki Róż Żywego Różańca (Archiopactwo cystersów w Jędrzejowie, 7 X 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 4, s. 596-598.

Sprawując Mszę Świętą z okazji XVI Diecezjalnej Pielgrzymki Róż Żywego Różańca, biskup kielecki w swej homilii zauważył, iż modlitwa różańcowa swoje źródło posiada w pozytywnej odpowiedzi Maryi, danej Bogu poprzez archanioła Gabriela oraz w innych wydarzeniach dotyczących Bożego planu zbawienia człowieka, które rozpamiętuje się w tej modlitwie. Odwołując się do nieposłuszeństwa pierwszych rodziców, biskup kielecki zaakcentował, iż Bóg poszukuje człowieka i pragnie przywrócenia mu utraconej przez grzech przyjaźni z Nim. Dając nadzieję na odnowienie utraconego przez Adama i Ewę stanu, Bóg zapowiada zwycięstwo nad złem i grzechem, a ten fragment Księgi Rodzaju Kościół określił mianem Protoewangelii. Wyjaśnił również, że nie ma w życiu człowieka tak ciemnych momentów, których nie mogłoby oświetlić światło nadziei płynącej od Boga. Nadmieniał także, iż w Litanii loretańskiej Maryja określana jest jako Matka nadziei. Wskazując zaś na przykład uczniów zgromadzonych w Wieczerniku po Jezusowym Wniebowstąpieniu, bp Jan Piotrowski podkreślił, że trwali oni na modlitwie wraz z Maryją. Komentując natomiast spotkanie Jezusa z Nikodemem, pasterz Kościoła kieleckiego zwrócił szczególną uwagę na Jezusowe słowa: „Tak Bóg umiłował świat...”, których wrogowie Kościoła nie tylko nie rozumieją, ale pragną wyprzeć ze społeczeństwa, kultury czy ludzkich umysłów. Biskup zauważył, iż o tym przypomina Maryja, która mimo trudnych wydarzeń nigdy w to nie wątpiła, a będąc Matką Kościoła, idzie z dziećmi Kościoła do swojego Syna. Przywołując zaś nauczanie papieża Jana Pawła II, bp Piotrowski wyjaśnił, iż poprzez rozważanie tajemnic różańca świętego wierni uczą się, kim jest Jezus, a dzięki temu różaniec staje się najlepszym narzędziem w ręku każdego współczesnego apostoła. Dziękując za dar modlitwy za misje oraz za 1662 polskich misjonarzy posługujących w 95 krajach świata, biskup kielecki polecił zgromadzonych na Mszy Świętej wstawiennictwu Matki Bożej oraz bł. Pauliny Jaricot, założycielki Żywego Różańca³²⁸.

1.1.6. Homilie na Dzień Modlitw w intencji polskich misjonarzy

Obok wspomnianych powyżej homilii wartą uwagi jest również ta wygłoszona z okazji Dnia Modlitw w intencji polskich misjonarzy, która znalazła się w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” w 2017 roku. Biskup kielecki zauważył w niej, iż zadanie misyjne powierzone Kościołowi przypomina misję, jaką Pan Bóg powierzył

---

³²⁸ Por. J. Piotrowski, [*Homilia podczas XVI Diecezjalnej Pielgrzymki Róż Żywego Różańca (Busko-Zdrój, 5 X 2024 r.)*], w: <https://emkielce.pl/kosciol/biskup-jan-piotrowski-rozaniec-jest-najlepszym-narzedziem-w-rekach-wspolczesnego-apostola> [widok z dn. 9.10.2024 r.].

Abrahamowi. Wychodząc ze swojej strefy komfortu, człowiek przyjmuje nowe zadania, które wyrastają z wiary w Boże prowadzenie i ufności Jemu samemu. Bp Piotrowski, korzystając z okazji, zapytał zebranych na Mszy Świętej o ich gotowość do podjęcia zadania głoszenia Ewangelii. Wyjaśnił także, iż ziemią, gdzie prowadzona jest działalność misyjna w sensie właściwym, jest nie tylko kontynent afrykański, ale również i wielkie obszary Azji, Ameryki czy Oceanii. Wyrażając uznanie dla gorliwej i sumiennej pracy ponad 2000 polskich misjonarzy, wspominał tych, którzy zostali posłani przez Kościół kielecki lub pochodzą z jego terenu. Zauważył, że wśród nich byli obecni przedstawiciele duchowieństwa diecezjalnego, zakonnego, osoby życia konsekrowanego oraz świeccy. Podkreślił przy tym, że odpowiedzialność za działalność misyjną Kościoła spoczywa na wszystkich wierzących, zaś realizować się ona może poprzez modlitwę, ofiarowanie trudu czy cierpienia oraz materialne wspieranie misji i misjonarzy. Mówiąc o znaczeniu Dnia Modlitw za polskich misjonarzy, zachęcił wszystkich, aby w tym wielkopostnym czasie z jeszcze większym zapałem zaangażowali się w sprawę głoszenia Dobrej Nowiny, czyniąc to w rodzinach, szkołach bądź miejscach pracy³²⁹.

Sześć lat później, bo w 2023 roku, bp Jan Piotrowski, sprawując Mszę Świętą w kościele pw. św. Piotra i Pawła w Sędziszowie, wygłosił kolejną homilię poruszającą sprawę modlitwy za polskich misjonarzy oraz materialnego wspierania podejmowanych przez nich dzieł. Już na jej początku biskup kielecki stwierdził, iż misjonarze są posyłani przez Kościół jako świadkowie wiary, zaś głosząc Dobrą Nowinę, sprawiają, że wspólnota ta się rozrasta. Biskup przypomniał, że od 2006 roku druga niedziela Wielkiego Postu jest w Polsce przeżywana jako szczególny dzień modlitewnej pamięci o misjonarzach oraz solidarności z nimi. Bp Jan Piotrowski podkreślił, iż na misjach posługuje 1743 polskich misjonarzy, których codzienne ewangelizacyjne starania ubogacały nie tylko 99 krajów świata, lecz także Polskę. Biskup kielecki wyjaśnił jednak, że aby dzieło misyjne Kościoła mogło się rozwijać oraz obficie owocować, potrzeba misyjnego zaangażowania całego Kościoła, czyli wszystkich jego wiernych. Z tej właśnie racji zaapelował do wszystkich wiernych Kościoła w Polsce, zarówno do duchownych, jak i do świeckich, aby włączyli się w pomoc misjom i misjonarzom. W sposób szczególny biskup kielecki zwrócił się do chorych, cierpiących i starszych, którzy swój krzyż samotności i cierpienia mogą uczynić ofiarą na rzecz misyjnego dzieła Kościoła.

---

³²⁹ Por. J. Piotrowski, *Homilia w dniu modlitw w intencji polskich misjonarzy w II Niedzielę Wielkiego Postu (Bazylika katedralna 12 III 2017 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 93 (2017) 1, s. 73-75.

Osoby życia konsekrowanego oraz kapłanów bp Jan Piotrowski zachęcił do tego, by swemu powołaniu nadali misyjny rys, zaś dzieciom i młodzieży uzmysłowił, że ich rówieśnicy żyjący na terenach misyjnych potrzebują ich modlitwy i materialnego wsparcia. Za przykład godny naśladowania bp Jan Piotrowski wskazał Helenkę Kmieć, która jako wolontariuszka misyjna nie tylko wspierała misje modlitwą czy darem serca, lecz sama wyjechała, aby służyć misjom. Mówiąc o potrzebie powszechnego zaangażowania w sprawy misji, biskup kielecki wyjaśnił, że dzięki wsparciu, jakie Polacy niosą swym rodakom pracującym na misjach, w roku 2022 udało się zrealizować 124 projekty pomocowe, opiewające na sumę około 140 000 euro. Z tej pomocy skorzystało 59 sióstr zakonnych, 29 kapłanów zakonnych, 30 fideidonistów oraz 5 misjonarzy świeckich. Kończąc swą homilię, bp Jan Piotrowski zachęcił wszystkich, aby pamiętali o misjonarzach w swoich modlitwach nie tylko w tym szczególnym dniu, lecz także na co dzień³³⁰.

1.1.7. Jubileusz pracy misyjnej ks. Antoniego Sokołowskiego

Mając świadomość trudu posługi misjonarza, bp Piotrowski przy wielu okazjach podkreśla wagę i rolę ich działalności. Jedną z tych okazji był jubileusz 25-lecia pracy misyjnej kapłana diecezji kieleckiej, ks. Antoniego Sokołowskiego. Rozpoczynając swą homilię od przypomnienia, iż Kościół z natury swojej jest misyjny, bp Piotrowski odwołał się do nauczania papieża Jana Pawła II dotyczącego misji. Podkreślił, iż na mocy sakramentu chrztu świętego każdy jest odpowiedzialny za działalność misyjną Kościoła, a udział różnych wspólnot i poszczególnych wiernych w tym dziele określa się mianem współpracy misyjnej. Nawiązując do chrzcielnego fundamentu, na którym wznosi się życie wiary każdego wiernego, pasterz Kościoła kieleckiego stwierdził, że warunkiem owocności świadectwa chrześcijańskiego jest zjednoczenie z Chrystusem. Najlepszym przykładem tej postawy według bp. Piotrowskiego jest Maryja, która przybywając do Elżbiety, przynosi jej samego Chrystusa. Podobnie rzecz ma się wtedy, kiedy Kościół posyła misjonarzy, niosących do wszystkich ludów i narodów światło Ewangelii. Wśród nich znajdował się również ks. Sokołowski, co zaakcentował biskup kielecki, dziękując

---

³³⁰ Por. J. Piotrowski, *Z misjonarzami budujemy Kościół. Homilia na II Niedzielę Wielkiego Postu „Ad gentes” – Dzień Modlitwy, Postu i Solidarności z Misjonarzami (Sędziszów, kościół św. Piotra i Pawła, 5 III 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 1, s. 61-62.

za jego trud, gorliwość i zaangażowanie w sprawę głoszenia Dobrej Nowiny, składając przy tym jubilatowi serdeczne życzenia³³¹.

1.1.8. Homilia podczas Mszy Świętej o nowy zapal misyjny Kościoła kieleckiego

Rozpoczynając wraz z całą wspólnotą Kościoła kieleckiego kolejny rok duszpasterski, bp Jan Piotrowski już w pierwszych słowach homilii wygłoszonej w bazylice katedralnej w Kielcach w pierwszą niedzielę Adwentu przypomniał, iż misja, jaką od Chrystusa otrzymał Kościół, nieodzownie łączy się z głoszeniem Ewangelii. Wkraczając w nowy rok duszpasterski pod hasłem „Idźcie i głoscie”, zapytał wszystkich stanowiących wspólnotę Kościoła kieleckiego o świadomość wezwania do głoszenia Dobrej Nowiny. Pochylając się nad liturgicznym czasem adwentu, biskup kielecki zauważył, iż niósł on w sobie wielkie przesłanie nadziei, lecz wzywał również do podjęcia trudu nawrócenia i wkroczenia na Bożą drogę życia. Przejawem wewnętrznej przemiany i pragnienia życia w bliskości z Bogiem jest modlitwa, która motywuje człowieka wierzącego do czuwania nad sobą. Mimo że okres poprzedzający Narodzenie Pańskie podkreślał tajemnicę Wcielenia oraz przyjścia na świat Syna Bożego, bp Piotrowski wezwał zgromadzonych do spojrzenia na krzyż, będący znakiem miłości Boga do człowieka, ponieważ to właśnie rodzi w sercu pragnienie nawrócenia. Biskup kielecki wyjaśnił, że zaglądając na peryferie serca, każdy chrześcijanin musi mieć świadomość, iż istnieją obszary, w których wielu niedomaga, a ich życie dalekie jest od ideału Ewangelii. Mówiąc zaś o misyjnej przestrzeni posłania każdego wiernego, bp Piotrowski na pierwszym miejscu wymienił rodzinę, a dalej parafię oraz ruchy i stowarzyszenia o charakterze apostołskim. Odwołując się do postaci apostołów, pasterz Kościoła kieleckiego dostrzegł, że Jezus z misją głoszenia Dobrej Nowiny nie posłał aniołów, lecz prostych rybaków, co jeszcze bardziej powinno popchnąć diecezjan do gorliwego świadczenia o Chrystusie. Zdając sobie sprawę z postępującej fali ateizacji, dodał, iż zapal misyjny nie rodzi się z dekretów czy innych decyzji administracyjnych biskupa

---

³³¹ Por. J. Piotrowski, *Homilia podczas Mszy św. jubileuszowej 25-lecia pracy misyjnej ks. Antoniego Sokołowskiego (Ropczyce, 15 VIII 2020 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 3, s. 507-509; M. Sokołowska, *Jubileusz kapłaństwa i pracy misyjnej ks. Antoniego Sokołowskiego*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/jubileusz-kaplanstwa-i-pracy-misyjnej-ks-antoniego-sokolowskiego> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

diecezjalnego lub z liczby napisanych książek, ale ze szczerego i pełnego wiary spotkania z Jezusem³³².

1.1.9. Homilia podczas Mszy Świętej o beatyfikację sługi Bożego ks. Wojciecha Piwowarczyka

Mając na uwadze zbiegające się w 2022 roku rocznice dotyczące życia i posługi ks. Wojciecha Piwowarczyka, biskup kielecki w dniu 12 listopada 2022 roku sprawował w bazylice katedralnej Mszę Świętą oraz przy tej okazji wygłosił homilię przedstawiającą postać Sługi Bożego. Gromadząc wiernych przy ołtarzu Pańskim bp Piotrowski zaznaczył, iż ks. Piwowarczyk nie był męczennikiem, jak wspomniany tego dnia św. Jozafat Kuncewicz. Biskup przypomniał, iż ks. Wojciech Piwowarczyk związał swoje dziewięćdziesięcioletnie życie z diecezją kielecką, na terenie której przyszedł na świat 120 lat temu. Zauważył również, że rok 2022 jest czasem 80. rocznicy założenia przez niego Instytutu Świeckiego Chrystusa Króla oraz 30. rocznicy śmierci Sługi Bożego. Bp Jan Piotrowski stwierdził, iż ks. Piwowarczyk był człowiekiem wielkiej modlitwy i miłości do Eucharystii, z której czerpał siły do wytrwałej pracy intelektualnej i duszpasterskiej. Dostrzegł przy tym, że w swoim posługiwaniu ks. Wojciech wielokrotnie podkreślał, iż Bogu zależy na człowieku, co znajduje swój wydzźwięk w wychowywaniu go i obdarowywaniu darami nadprzyrodzonymi. Ponadto wielką troską ks. Piwowarczyk otaczał chorych, cierpiących i niepełnosprawnych, wyjaśniając im jak mimo krzyża codzienności żyć Bożą radością. Będąc duchowym przewodnikiem wielu ludzi, duchownych oraz świeckich, założył Instytut Świecki Chrystusa Króla, który nieustannie ubogaca Kościół w Polsce swoimi charyzmatami. Wreszcie pasterz Kościoła kieleckiego zwrócił uwagę na misyjny wymiar życia i posługi Sługi Bożego ks. Wojciecha Piwowarczyka. Jeszcze zanim wybuchła II wojna światowa, kapłan ten akcentował w swojej pracy duszpasterskiej, jak ważna była sprawa głoszenia Ewangelii. Jako dyrektor diecezjalny Papieskich Dzieł Misyjnych autentycznie i gorliwie troszczył się o misje, niejako instynktownie wyczuwając, iż wiara umacnia się, kiedy jest przekazywana. Po tych słowach zaczerpniętych z nauczania papieża Jana Pawła II, bp Piotrowski zaprosił

---

³³² Por. J. Piotrowski, *Homilia podczas Mszy św. o nowy zapal misyjny Kościoła kieleckiego (bazylika katedralna 27 XI 2016 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 92 (2016) 4, s. 656-658; J. Piotrowski, *Homilia wygłoszona dn. 27.11.2016 roku w bazylice katedralnej w Kielcach podczas Mszy św. o nowy zapal misyjny dla Kościoła kieleckiego*, WKMD 1/2017, s. 1-2.

do uczestnictwa w symposium dotyczącym życia i posługi Sługi Bożego ks. inf. Wojciecha Piwowarczyka³³³.

1.1.10. Homilie akcentujące troskę o formację misjonarzy w Centrum Formacji Misyjnej oraz po ich misyjnym posłaniu

Bp Jan Piotrowski wdzięczną pamięcią otacza misjonarzy, ponieważ sam przez wiele lat posługiwał na misjach. Wielu z nich wracając do Polski na czas odpoczynku, zatrzymuje się w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie, by uczestniczyć w Wakacyjnym Spotkaniu Misjonarzy. Ponadto w czasie rocznej formacji przygotowującej do wyjazdu na misje jest szereg okoliczności służących integracji czy budowaniu świadomości współpracy.

1.1.10.1. Homilia podczas spotkania misjonarzy z okazji wakacji

W 2023 roku biskup kielecki wygłosił do misjonarzy homilię z okazji owego wakacyjnego spotkania. Zauważył, iż misjonarze i misjonarki są sługami Ewangelii, a służbę tę podkreślają codziennym życiem przykazaniem miłości Boga i bliźniego. Biskup kielecki wspominał również, że posługa głosiciela Dobrej Nowiny wymaga cierpliwości, łagodności, wielkoduszności i czystości, przez co należyte jej wypełnianie stanowić może codzienne wyzwanie. Widząc w zgromadzonych przy ołtarzu misjonarzach reprezentantów wszystkich kontynentów, bp Piotrowski przypomniał, iż na świecie posługuje 1743 polskich misjonarzy i misjonarek, jednakże nie wolno zapominać o tych kapłanach oraz osobach życia konsekrowanego podejmujących posługę duszpasterską na Zachodzie czy Wschodzie, których liczba jest podobna. Bp Jan Piotrowski zwrócił uwagę na ofiarną posługę misjonarza, za którą z wielkim szacunkiem dziękował, wyrażając pragnienie, aby trud głoszenia Ewangelii, jaki jest udziałem misjonarzy, stał się powodem do gorliwszej modlitwy za nich oraz do ludzkiej wdzięczności³³⁴.

1.1.10.2. Homilie podczas Mszy św. z przygotowującymi się w Centrum Formacji Misyjnej w trakcie wizyt w Kielcach

---

³³³ Por. J. Piotrowski, *Modlitwa i działanie. Homilia podczas Mszy św. o beatyfikację Sługi Bożego ks. inf. Wojciecha Piwowarczyka (Katedra, 12 XI 2022 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 98 (2022) 4, s. 613-614.

³³⁴ Por. J. Piotrowski, *Homilia podczas wakacyjnego spotkania misjonarzy (Warszawa, CFM, 20 VI 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 2, s. 253-255.

Jako przewodniczący Komisji ds. Misji KEP bp Jan Piotrowski co roku zaprasza we wrześniu do swojej diecezji osoby przygotowujące się w Centrum Formacji Misyjnej. Zwiedzając ziemię świętokrzyską, uczestnicy kursu integrują się ze sobą oraz odwiedzają najważniejsze miejsca na mapie diecezji kieleckiej. Stałym punktem ich wizyty jest kielecka bazylika katedralna, w której uczestniczą we Mszy Świętej sprawowanej przez bp. Piotrowskiego.

Goszcząc przyszłych misjonarzy w murach kieleckiej katedry we wrześniu 2023 roku, biskup kielecki już na początku homilii zauważył, iż jest ona miejscem modlitwy od 1171 roku. Przywołując przykłady bardzo wczesnych miejsc kultu chrześcijańskiego znajdujących się na terenie diecezji kieleckiej, bp Jan Piotrowski stwierdził, że stanowiły one doskonałą duchową bazę, z której wyrosły pierwsze na ziemiach polskich klasztory benedyktynów i cystersów. Przypominając natomiast nauczanie papieża Jana Pawła II zawarte w encyklice *Slavorum Apostoli*, biskup kielecki zaakcentował, iż prawda i moc misyjnego mandatu pochodzą z tajemnicy Odkupienia człowieka, zaś dzieło ewangelizacji wśród Słowian było bardzo ważnym elementem w historii Kościoła. Pragnąc otoczyć modlitwą przyszłych misjonarzy, pasterz Kościoła kieleckiego dostrzegł także wysiłek około 1750 polskich misjonarzy, posługujących w 99 krajach świata. Wyraził przy tym nadzieję, że podobnie jak posłani już i pracujący na krańcach świata misjonarze, tak i oni pozwolą się prowadzić łasce Bożej, cechując się dojrzałą wiarą, wsłuchując się w słowa, które Chrystus wypowiedział do św. Mateusza – „Pójdź za Mną”³³⁵.

W roku 2024 natomiast bp Piotrowski rozpoczął swą homilię od przywołania słów Chrystusowego nakazu misyjnego, wyjaśniając przy tym, iż Jezus już wcześniej polecił swym uczniom, by głosili Dobrą Nowinę w środowisku swego codziennego życia. Biskup kielecki nadmienił, że Zbawiciel nie pozostawił ich bez wsparcia, lecz odpowiednio wyposażył, dając władzę nad duchami nieczystymi oraz moc leczenia chorób i ludzkich słabości. Przypomniał również, iż uczeń Jezusa nie jest kimś w rodzaju nieudacznika, a idąc ku drugiemu człowiekowi przynosi mu pomoc. Ponadto bp Jan Piotrowski podkreślił, że w czasach ziemskiej działalności Chrystusa Pana siłę do głoszenia Ewangelii ludzie czerpali ze spotkania ze Zbawicielem, dokonującym wobec

---

³³⁵ Por. J. Piotrowski, *Homilia podczas Mszy Świętej w intencji misjonarzy z CFM w Warszawie (Katedra, 21 IX 2023 r.)*, w: https://www.diecezja.kielce.pl/sites/default/files/homilie_-_iii_kwartal_2023.doc [widok z dn. 8.10.2024 r.].

nich cudów i przynoszącym uzdrowienie ze wszelkich chorób. Mówiąc o czasach obecnych, biskup kielecki stwierdził, iż głoszenie Ewangelii w świecie pełnym niewiary i wyśmiewania wszystkiego, co prawdziwie Boże, stanowić może bardzo trudne zadanie, jednakże świadomość posłania przez Chrystusa i Kościół daje siły do wypełniania tego obowiązku. Wymownym znakiem byli ludzie przygotowujący się w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie, którzy po rocznym czasie formacji wyruszają do pracy misyjnej. Na koniec bp Jan Piotrowski wyraził życzenie, by misjonarze i misjonarki byli prawdziwie pielgrzymami nadziei, która nie zna końca³³⁶.

1.1.10.3. Homilia podczas spotkania wigilijnego

Oprócz spotkania misjonarzy podczas wakacji w Centrum Formacji Misyjnej, bp Jan Piotrowski wygłosił tam także homilię z okazji spotkania bożonarodzeniowego. U schyłku 2023 roku biskup kielecki, gromadząc przy ołtarzu osoby przygotowujące się do wyjazdu na misje, a odbywające formację w tymże ośrodku, już w pierwszych słowach swojej homilii zaprosił do wejścia na drogę ufności. Ukazując postać św. Teresy od Dzieciątka Jezus, dziewicy i doktor Kościoła, i odwołując się do nauczania papieża Franciszka, zauważył, iż zaufanie Bogu wyzwala z lęku, obaw i kalkulacji dotyczących przyszłości. Zdając sobie sprawę z zawłości dróg ludzkiego życia oraz ciężaru doświadczeń, bp Piotrowski stwierdził, że siły do przezwyciężenia trudności człowiek wierzący czerpie właśnie z ufności Bogu i zakorzenienia się w Nim poprzez łaskę wiary. Odwołując się do przeznaczonej na ten dzień liturgii słowa, biskup kielecki wspomniał postać biblijnego Samsona oraz jego rodziców, którzy ufając Bogu doznali radości z przyjścia na świat długo oczekiwanego dziecka. Podobnie miała się rzecz w przypadku Zachariasza i Elżbiety, których sytuację opisywała Ewangelia. Bp Jan Piotrowski zwrócił uwagę, że Bóg mówi do człowieka pięknym językiem, pociągając go ku sobie, a w najpiękniejszy sposób przemówił przez swego Syna. Dzięki temu każdy ochrzczony może nazywać się Bożym dzieckiem, odkrywając Bożą bliskość w słowie i sakramentach świętych³³⁷.

---

³³⁶ Por. J. Piotrowski, [*Homilia podczas Mszy Świętej w intencji Centrum Formacji Misyjnej*], w: <https://emkielce.pl/kosciol/biskup-jan-piotrowski-modlil-sie-za-misjonarzy-202409251714> [widok z dn. 8.10.2024 r.].

³³⁷ Por. J. Piotrowski, *Homilia podczas spotkania wigilijnego (Warszawa, Centrum Formacji Misyjnej, 19 XII 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 4, s. 620-622.

1.1.10.4. Homilia z okazji 40. rocznicy istnienia CFM

Rozpoczynając swoją homilię, bp Jan Piotrowski podkreślił, iż 40. rocznica funkcjonowania Centrum Formacji Misyjnej³³⁸ w Warszawie stanowi okazję do złożenia Bogu dziękczynienia za to dzieło i za jego wieloletni dorobek. Przypomnił, że w historii ewangelizacji pisanej przez polskich misjonarzy³³⁹ znajdują się i ci, którzy ponieśli śmierć z powodu wiary w Chrystusa i odważnego jej głoszenia. Wskazał przy tej okazji na postacie bł. o. Michała Tomaszka, bł. Zbigniewa Strzałkowskiego oraz tych, którzy mogą w przyszłości cieszyć się świętością orzeczoną przez Kościół, czyli ks. Jana Czubę, s. Czesławę Lorek, o. Kazimierza Dejnekę OMI oraz Helenę Kmieć³⁴⁰. Biskup kielecki słusznie zauważył, iż Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie powołano do istnienia, zanim papież Jan Paweł II napisał swą misyjną encyklikę *Redemptoris missio*. Dodał, że dzieło to zainicjowane zostało na kanwie refleksji nad przesłaniem zawartym w nauczaniu Soboru Watykańskiego II dotyczącym misji. Przywołał przy tej okazji postać o. Antoniego Koszorza SVD³⁴¹, prekursora animacji misyjnej w Polsce po II wojnie światowej. Bp Piotrowski wyjaśnił również, iż czas działalności o. Antoniego zbiegł się z powołaniem do istnienia Komisji Episkopatu Polski ds. Misji oraz utworzeniem katedry misjologii na ówczesnym ATK, czyli dzisiejszym UKSW. Pasterz diecezji kieleckiej w swej homilii podkreślił, że wspomniane okoliczności stanowiły doskonałe tło do przygotowania przyszłych misjonarzy, a następnie posyłania ich do pracy misyjnej w świecie. Odpowiadając w ten sposób na apel papieża Piusa XII zawarty w encyklice *Fidei donum*, Kościół w Polsce wciąż dzieli się darem swojej wiary z innymi. Odwołując się natomiast do patrona tego dnia, czyli św. Pawła Apostoła, bp Jan Piotrowski przywołał wydarzenie duchowej przemiany, która dokonała się w tym człowieku po spotkaniu z Chrystusem, jakie miało miejsce pod Damazkiem. Dodał przy tym, iż aby autentycznie służyć Bogu i Kościołowi, każdy potrzebuje niejako ponownych narodzin. Dzięki temu człowiek wierzący, a nade wszystko misjonarz posłany z Dobrą Nowiną na krańce świata

---

³³⁸ Por. M. Balwierz, *Centrum Formacji Misyjnej*, CT 56 (1986) 3, s. 147-152; A. Sobiech, *Studenci Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie 1984-2004*, AMP 14 (2004), s. 235-274; T. Atlas, *Motywacje i powody wyjazdu na misje wśród misjonarzy przygotowujących się do wyjazdu*, AMP 17 (2010), s. 115-120.

³³⁹ Por. A. Halemba, *Wkład polskich misjonarzy i misjonek w dzieło misyjne Kościoła powszechnego*, „Nurt SVD” 31 (1997) 4, s. 3-32.

³⁴⁰ Szerzej na temat polskich misjonarzy męczenników zob. M. Kacprzyk, *Polscy misjonarze-męczennicy afrykańskiej ziemi*, w: *Misjonarze męczennicy a wolność religijna*, red. P. Jabłońska, P. Szuppe, Warszawa 2023, s. 63-73; M. Kacprzyk, *Polscy misjonarze-męczennicy Ameryki Łacińskiej*, w: *Misjonarze męczennicy a wolność religijna*, red. P. Jabłońska, P. Szuppe, Warszawa 2023, s. 77-86.

³⁴¹ Na temat życia i działalności o. Antoniego Koszorza SVD zob. J. Gniadek, *O. Antoni Koszorz SVD – misjonarz nigdy nie przechodzi na emeryturę*, „Nurt SVD” 55 (2021) 2, s. 94-112.

musi cechować się pełnym miłości spojrzeniem, które daje możliwość dostrzeżenia bliźniego. Kończąc homilię, bp Piotrowski, odwołał się do postaci św. Teresy od Dzieciątka Jezus i wezwał wszystkich misjonarzy i misjonarki oraz cały Kościół w Polsce do ufności Panu Bogu oraz zawierzył sprawy misji Matce Kościoła³⁴².

1.1.11. Homilie wygłaszane podczas sympozjów lub innych spotkań podkreślających współpracę z PDM

Biskup kielecki, mając na uwadze jak najlepszą organizację przedsięwzięć o charakterze misyjnym, zarówno o zasięgu diecezjalnym, jak i ogólnopolskim, w sposób aktywny włącza się w wydarzenia dotyczące spraw misyjnych. Na szczególną uwagę zasługują te, które organizowane są przez Papieskie Dzieła Misyjne, ponieważ będąc do wyłącznej dyspozycji papieża mają one pierwszeństwo w animacji misyjnej oraz innych tego typu projektach.

1.1.11.1. Sympozjum 400-lecia Kongregacji *Propaganda Fide*

Mając na uwadze zakończony już liturgiczny okres Narodzenia Pańskiego, bp Jan Piotrowski w swojej homilii wygłoszonej z okazji sympozjum dotyczącego jubileuszu 400-lecia istnienia Kongregacji Rozkrzewiania Wiary, przypomniał, jak niewyobrażalna jest miłość Boga do człowieka. Wskazał, iż obecność zgromadzonych wokół Chrystusowego ołtarza jest owocem tajemnicy Wcielenia, którą Kościół nieustannie kontempluje, ponieważ gdyby Jezus nie przyszedł na świat, nie pozostawiłby nam Eucharystii. Przywołując zaś treść nakazu misyjnego oraz wydarzenie Pięćdziesiątnicy, podkreślił, że dały one początek wielkiej epopei, która trwa mocą Ducha Świętego. Wybitne zasługi na polu ewangelizacyjnym miał św. Paweł, który doświadczał również trudów czy nawet niezrozumienia bądź porażek związanych z głoszeniem Dobrej Nowiny. Wymownym tego przykładem było wydarzenie, jakie miało miejsce na ateńskim areopagu. Biskup kielecki stwierdził, że w obecnym świecie nie brakuje tego rodzaju zdarzeń, czego przykładem są chociażby prześladowania chrześcijan, ale i promowanie ideologii wrogich Bogu, Kościołowi, a nawet ludziom zachowującym zdrowy rozsądek. Bp Piotrowski zauważył, iż we wspólnocie, jaką jest Kościół, nie ma miejsca na kapitulację, lecz zawsze jest czas na odważne świadectwo wiary, o czym

---

³⁴² Por. J. Piotrowski, *Homilia podczas Mszy Świętej w 40-lecie działalności CFM (Kościół akademicki UKSW, Warszawa, 25 I 2024 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 100 (2024) 1, s. 67-69.

mówią nam postaci męczenników. Niewątpliwie są oni niejako uprzywilejowanymi świadkami wiary, którzy sami poznali Chrystusa i pragnęli do końca wytrwać w wierze w Niego. Ponadto bp Jan Piotrowski nadmienił, że zawsze tam, gdzie poznaje się Chrystusa, człowiek zachowuje godność dziecka Bożego, którą pielęgnuje, słuchając Bożego słowa i czerpiąc siły z Eucharystii³⁴³.

1.1.11.2. Zebranie PDM i innych środowisk misyjnych w Polsce

Już w pierwszych słowach swojej homilii bp Jan Piotrowski zaakcentował wagę współpracy misyjnej, a przy tym wskazał, iż Eucharystia stanowiąc źródło jedności ludu Bożego, jest źródłem jego zapału również w misyjnym wymiarze. Idąc natomiast za wskazaniem Apostoła Narodów zawartym w Pierwszym Liście do Koryntian, biskup kielecki przypomniał, że ten wielki dar miłości Boga do człowieka przez ludzi wierzących musi być należycie rozumiany i otaczany największym szacunkiem. Zauważył przy tym, iż to z Eucharystii i z głoszonego słowa Bożego czerpie siłę cała działalność misyjna Kościoła. Dlatego też nawiązując do hasła mającego się rozpocząć roku duszpasterskiego, bp Piotrowski nadmienił, że będzie to szczególnie czas rozważania misyjnej natury Kościoła. Swoje spostrzeżenia argumentował mówiąc, iż Kościół stanowi powszechny sakrament zbawienia, a jego zapal misyjny sięga swym początkiem do posłania przez Ojca, Syna i Ducha Świętego. Jako wieloletni pracownik Papieskich Dzieł Misyjnych, biskup kielecki przypomniał, że świadomość bycia częścią wspólnoty Kościoła wymaga od wiernych świadectwa wiary, dzięki któremu można dostrzec ludzkie potrzeby i zaradzić im poprzez solidarność materialną. W tym aspekcie bardzo ważną rolę pełnią Papieskie Dzieła Misyjne, których zadaniem jest nieustanne ożywianie wiary w Jezusa Chrystusa oraz umacnianie misyjnej współpracy. Czynią to choćby poprzez Światowy Dzień Misyjny, przeżywany od prawie stu lat w całym Kościele powszechnym. Obok działań PDM bp Piotrowski zwrócił uwagę na nieocenioną pracę misjonarzy, także tych pochodzących z Polski, którzy w liczbie 1800 są obecni w 99 krajach świata. Wśród nich jest aż 26 biskupów misyjnych, co dodatkowo uwydatnia żywotność Kościoła w Polsce. Kończąc homilię, bp Jan Piotrowski wyraził życzenie, by przyszłość nie była dla środowisk misyjnych obszarem rywalizacji czy odnoszenia

---

³⁴³ Por. J. Piotrowski, *Homilia podczas sympozjum misjologicznego w 400-lecie Kongregacji de Propaganda Fide (Borzęcin Duży k. Warszawy, 7 II 2022 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 98 (2022) 1, s. 57-59.

sukcesów, lecz swego rodzaju ewangelicznej współpracy mającej na celu ukazywanie miłości Boga do każdego człowieka³⁴⁴.

Rok później bp Piotrowski ponownie wygłosił homilię podczas jesiennego zebrania Papieskich Dzieł Misyjnych oraz innych środowisk misyjnych w kraju. Już na jej początku przypomniał nauczanie Soboru Watykańskiego II zawarte w *Dekrecie o misyjnej działalności Kościoła*, mówiąc, iż Kościół z natury swojej jest misyjny. Wyjaśnił, że przywołane słowa miały za cel odnowienie w uczestnikach świadomości uczestnictwa w Bożym planie zbawienia. Plan ten – jak zauważył bp Jan Piotrowski – można pojąć jedynie dzięki wierze, o której w kontekście misyjnym pisał w encyklice *Redemptoris missio* papież Jan Paweł II. Nawiązując do Chrystusowego polecenia zawartego w nakazie misyjnym, stwierdził, że jest to najlepszy sposób przekazywania wiary, który uwiarygodnia przykazanie miłości Boga i bliźniego. Za wzór w tej posłudze biskup kielecki uważał św. Pawła, który mimo przeciwności, niezrozumienia czy kpín nie ustawał w dziele głoszenia Ewangelii. Ponadto biskup podkreślił, że życie chrześcijanina nie może być pozbawione głębokiej wiary, gdyż wtedy będzie ono przepełnione postawą charakteryzującą faryzeuszy, którzy nie rozpoznali Jezusa i nie dostrzegli piękna Jego misji. Zwracając uwagę na pierwszeństwo Papieskich Dzieł Misyjnych w dziele wzrostu zaangażowania misyjnego oraz współpracy w obszarze misji, bp Jan Piotrowski zachęcił zgromadzonych do wytężonej pracy na rzecz współpracy misyjnej w kraju i w całym Kościele, powierzając wszystkich opiece Matki Bożej³⁴⁵.

Głosząc słowo Boże, bp Jan Piotrowski wielokrotnie odwołuje się do spraw misyjnych. Istnieją jednak w roku liturgicznym wydarzenia posiadające na wskroś misyjny charakter, jak choćby uroczystość Objawienia Pańskiego, Niedziela Chrztu Pańskiego czy Światowy Dzień Misyjny, podczas których biskup kielecki *expressis verbis* tłumaczy, iż działalność misyjna Kościoła ma być obiektem troski wszystkich wiernych. Ponadto jako wieloletni misjonarz oraz dyrektor krajowy Papieskich Dzieł Misyjnych, a następnie przewodniczący Komisji ds. Misji Episkopatu Polski, bp Piotrowski akcentuje sprawę współpracy misyjnej, zwłaszcza między PDM a agendami

---

³⁴⁴ Por. J. Piotrowski, *Homilia podczas zebrania PDM i innych środowisk misyjnych w Polsce (AWSD Częstochowa, 12 IX 2022 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 98 (2022) 4, s. 585-586.

³⁴⁵ Por. J. Piotrowski, *Homilia podczas zebrania PDM oraz innych środowisk misyjnych w Polsce (AWSD Częstochowa, 11-12 IX 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 3, s. 408-410.

Komisji ds. Misji. Otaczając zaś pasterską troską misjonarzy oraz przygotowujących się do podjęcia posługi na misjach, przypomina im, iż w swojej posłudze nie są pozostawieni sami sobie, lecz śmiało mogą liczyć na pomoc ze strony Kościoła w Polsce, zarówno duchową, jak i materialną.

1.2. Komunikaty dotyczące misyjnej działalności Kościoła

Obok głoszonych homilii biskup kielecki zwraca uwagę na sprawy misyjne poprzez kierowane w stronę diecezjan komunikaty. Niektóre z nich mają charakter zaproszenia do wzięcia udziału w spotkaniach, które wspierają misje zarówno pod względem duchowym, jak i materialnym. Inne natomiast skupiały się na potrzebach związanych z misjami, takich jak posłanie misjonarzy na tereny misyjne czy pomoc materialna.

1.2.1. Słowo do Kolędników Misyjnych

Otoczając pasterską troską dzieło misyjne Kościoła oraz wspierając działania podejmowane przez Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci, bp Jan Piotrowski skierował w 2017 roku słowo do dzieci biorących udział w akcji „Kolędników Misyjnych”. Spotkanie „Kolędników Misyjnych” było pierwszym diecezjalnym wydarzeniem tego typu i odbywało się w kieleckiej bazylice katedralnej. W swym komunikacie biskup kielecki dziękował najmłodszym za trud kolędowania oraz za wsparcie dzieci żyjących w Tajlandii. Życzył przy tym obfitości Bożego błogosławieństwa, a także nieustannego misyjnego zapału oraz wyraził wdzięczność za obecność dzieci w kieleckiej świątyni³⁴⁶.

1.2.2. Słowo dotyczące pielgrzymki Żywego Różańca

Mając na uwadze zbliżający się październik, bp Jan Piotrowski w dniu 16 września 2015 roku skierował do diecezjan komunikat dotyczący nadchodzącej pielgrzymki Żywego Różańca. Zauważył w nim, iż modlitwa różańcowa jest dla człowieka wierzącego źródłem siły do stawiania czoła życiowym trudnościom. Z tej również racji biskup kielecki zaprosił wiernych, przede wszystkim tworzących różę Żywego Różańca, na VII Diecezjalną Pielgrzymkę Róż Żywego Różańca, do bazyliki katedralnej w Kielcach, którą zaplanowano na 3 października tegoż roku. Wyraził przy

---

³⁴⁶ Por. J. Piotrowski, *Słowo do Kolędników Misyjnych (28 I 2017 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 93 (2017) 1, s. 84; Ł. Zygmunt, *Kolędnicy Misyjni w naszych domach i na diecezjalnym spotkaniu w bazylice katedralnej*, WKMD 1/2017, s. 3; J. Piotrowski, *Droży Kolędnicy Misyjni – dziewczęta i chłopcy diecezji kieleckiej wraz ze swoimi opiekunami i bliskimi*, WKMD 2/2017, s. 1.

tym życzenie liczego udziału w tym wydarzeniu, pragnąc jednocześnie, aby stało się ono przyczynkiem do odnowy wiary w rodzinach i parafiach³⁴⁷.

1.2.3. Zakończenie Roku Życia Konsekrowanego oraz dziękczynienie za beatyfikację polskich misjonarzy męczenników franciszkańskich

Kierując do diecezjan komunikat datowany na 7 stycznia 2016 roku, bp Jan Piotrowski podkreślił dwa wydarzenia. Jednym z nich było uroczyste zakończenie Roku Życia Konsekrowanego, na które w sposób szczególny zaprosił osoby konsekrowane, zarówno żyjące we wspólnotach, jak i te, które indywidualnie realizują życie radami ewangelicznymi. W niniejszym komunikacie biskup kielecki wyjaśnił, iż uroczystość ta miała odbyć się w kieleckiej bazylice katedralnej w dniu 31 stycznia tegoż roku. Natomiast drugie zaproszenie zawarte w tymże komunikacie dotyczyło diecezjalnego dziękczynienia za beatyfikację polskich franciszkanów misjonarzy męczenników: o. Zbigniewa Strzałkowskiego oraz o. Michała Tomaszka. Posługiwali oni w Peru i ponieśli śmierć w miejscowości Pariacoto, ginąc z ręki przedstawicieli terrorystycznej organizacji Świetlisty Szlak. Bp Piotrowski pragnąc złożyć Bogu dziękczynienie za dar życia i beatyfikację polskich misjonarzy męczenników, zaprosił wiernych do Chęcín, gdzie w kościele franciszkanów w dniu 2 lutego 2016 roku o godzinie 17.30 sprawowana była Msza Święta dziękczynna za dar nowych błogosławionych³⁴⁸.

1.2.4. Zbiórka elektrośmieci

Powołując do istnienia diecezjalne dzieło misyjne, bp Jan Piotrowski pragnął, aby funkcjonując na terenie diecezji kieleckiej zajmowało się pozyskiwaniem i gromadzeniem środków koniecznych dla jak najbardziej efektywnej pomocy misjonarzom. Z tej racji w komunikacie z dnia 19 kwietnia 2018 roku zamieszczono informację o rozpoczynającej się zbiórce elektrośmieci. Obejmując swym zasięgiem teren całej diecezji kieleckiej, zbiórka elektroodpadów miała na celu zasilenie funduszy Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej, co pozwalało na realizację kolejnych projektów misyjnych. Biskup kielecki podkreślił, iż dzięki wsparciu diecezjan, MDDK wspomogło m.in. budowę czterech studni w Afryce, wyposażenie kilku szkół, sierocińców i domów

---

³⁴⁷ Por. J. Piotrowski, *Słowo w związku z VII Diecezjalną Pielgrzymką Róż Żywego Różańca (16 września 2015 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 91 (2015) 3-4, s. 219.

³⁴⁸ Por. J. Piotrowski, *Komunikat w związku z zakończeniem Roku Życia Konsekrowanego i dziękczynieniem za beatyfikację polskich franciszkanów misjonarzy męczenników (7 I 2016 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 92 (2016) 1, s. 56-57.

dla niepełnosprawnych, w których posługują misjonarze i misjonarki z diecezji kieleckiej. Zachęcając do gorliwego włączenia się w tę akcję, bp Piotrowski wskazał na łatwość uczestnictwa w niej i wyraził nadzieję, iż dzięki jej przeprowadzeniu Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej będzie mogło wspomóc jeszcze większą liczbę projektów nadsyłanych przez misjonarzy i misjonarki³⁴⁹.

Dostrzegając zakres dotychczasowych działań skupiających się na zbiorce makulatury oraz elektrośmieci, bp Jan Piotrowski w 2019 roku na łamach kieleckiej edycji „Misji Dzisiaj” na nowo zachęcił wszystkich diecezjan do tego, by kolejny raz zechcieli włączyć się w to dzieło. Ponadto poinformował wiernych Kielc i okolic, iż we wszystkich parafiach kieleckich pojawiły się specjalne kontenery, do których można było składać odzież. Tego typu zbiórka również miała na celu wsparcie inicjatywy budowy studni w Afryce³⁵⁰.

1.2.5. Posługa duchowieństwa na Ukrainie

W odpowiedzi na prośbę, jaką do biskupa kieleckiego skierował biskup diecezji charkowsko-zaporoskiej na Ukrainie, bp Jan Piotrowski w komunikacie datowanym na 7 grudnia 2020 roku poinformował, iż istnieje możliwość wsparcia w posłudze duszpasterskiej tamtejszej diecezji, która cierpi z powodu braku dostatecznej liczby kapłanów oraz bardzo dużej odległości między parafiami. Zwracając się zatem do duchownych, podkreślił, że jeżeli jakiś ksiądz diecezji kieleckiej pragnąłby podjąć posługę na terenie diecezji charkowsko-zaporoskiej, powinien się z nim skontaktować celem omówienia szczegółów dotyczących wyjazdu, pracy duszpasterskiej i innych związanych z tym spraw³⁵¹.

1.2.6. Ofiary z Niedzieli Misyjnej

Jako długoletni pracownik oraz dyrektor krajowy Papieskich Dzieł Misyjnych w Warszawie, bp Jan Piotrowski doskonale rozumie sens i istotę Światowego Dnia Misyjnego, zwanego w Polsce Niedzielą Misyjną. Z tej właśnie racji w komunikacie z dnia 20 października 2020 roku przypomniał duchowieństwu posługującemu na terenie

---

³⁴⁹ Por. J. Piotrowski, *Komunikat dotyczący zbiórki elektroodpadów na misje (19 IV 2018 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 94 (2018) 2, s. 357-358; J. Piotrowski, *Zbieram i pomagam – zbiórka elektrośmieci*, WKMD 3/2018, s. 3.

³⁵⁰ Por. J. Piotrowski, *[Komunikat dotyczący zbiórki elektrośmieci oraz odzieży]*, WKMD 3/2019, s. 1.

³⁵¹ Por. J. Piotrowski, *Komunikat do księży w sprawie możliwości podjęcia posługi na Ukrainie (7 XII 2020 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 4, s. 684.

diecezji kieleckiej, zarówno zakonnemu, jak i diecezjalnemu, iż ofiary zebrane przy okazji Światowego Dnia Misyjnego są corocznie w całości przekazywane na fundusz solidarności z papieżem. Biskup kielecki polecił zatem, aby ofiary te przelać na konto Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej bądź osobiście wpłacić w kasie Kurii Diecezjalnej w Kielcach³⁵².

1.2.7. IV Krajowy Kongres Misyjny (12-14 IV 2015)

Obok corocznego Tygodnia Misyjnego, bp Jan Piotrowski jako pasterz diecezji kieleckiej zwraca także szczególną uwagę na takie wydarzenia, jak kongresy misyjne. Troszcząc się o należyte jego przeżywanie, biskup kielecki – w rozmowie z ks. Łukaszem Zygmuntem, zamieszczonej na internetowej stronie diecezjalnej – stwierdził, że idea kongresu rodzi się z realizacji nakazu misyjnego oraz podejmowanej refleksji teologicznej, na co zwrócił uwagę Sobór Watykański II w *Dekrecie o działalności misyjnej Kościoła*. Ponadto bp Piotrowski wskazał na długą historię kongresów misyjnych, sięgającą w Polsce 1938 roku. Zauważył również, iż na skutek trudnych historycznych doświadczeń nie było ich za wiele, jednakże tym, co niewątpliwie pomogło w ich realizacji, była odnowa krajowych struktur Papieskich Dzieł Misyjnych oraz wypracowanie modelu pracy Komisji ds. Misji KEP. Omawiając program IV Krajowego Kongresu Misyjnego, bp Jan Piotrowski odniósł się do swojego misyjnego doświadczenia i podkreślił, że wydarzenie to jest prawdziwym misyjnym świętem. Wskazał, iż pierwszy dzień tego spotkania poświęcony będzie aktualności misji *ad gentes*. Kolejny dzień kongresu upłynie pod znakiem dzieci i młodzieży oraz współpracy misyjnej. Trzeci dzień natomiast będzie zrealizowany w poszczególnych diecezjach. Biskup kielecki wyjaśnił, że uroczystości będą miały miejsce wokół kieleckiej katedry, zaś Msza Święta na zakończenie kongresu będzie sprawowana o godzinie 18.00. Gościem kongresowego spotkania w Kielcach miał być bp Joseph Ponniah ze Sri Lanki, który miał wygłosić homilię. Mówiąc zaś o misyjnych tradycjach diecezji, bp Piotrowski stwierdził, że diecezja kieleckiej posiada silnie zakorzenione idee misyjne³⁵³.

---

³⁵² Por. J. Piotrowski, *Prośba dotycząca ofiar z Niedzieli Misyjnej (21 X 2020 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 4, s. 679-680.

³⁵³ Por. *Bp Piotrowski o IV Krajowym Kongresie Misyjnym*, w: <https://diecezja.kielce.pl/bp-piotrowski-o-iv-krajowym-kongresie-misyjnym> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; M. Haśnik, *Bp Piotrowski wygłosił referat podczas IV Krajowego Kongresu Misyjnego*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-piotrowski-wyglosil-referat-podczas-iv-krajowego-kongresu-misyjnego> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; *Festyn Misyjny w Niedzielę Kongresową*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/festyn-misyjny-w-niedziele-kongresowa> [widok z dn.

1.3. Decyzje administracyjne

Obok liturgicznego przepowiadania słowa Bożego i komunikatów informujących diecezjan, zwłaszcza duchowieństwo, o wydarzeniach, jakie będą miały miejsce na terenie diecezji, biskup kielecki w ramach swej władzy podejmuje wiele decyzji administracyjnych. Niektóre z nich dotyczyły kwestii misyjnej działalności Kościoła, jak choćby promulgacja statutu Żywego Różańca, powołanie do istnienia Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej, przywrócenie funkcji dekanalnych duszpasterzy ds. misji, zwanych obecnie dekanalnymi moderatorami MDDK, czy wprowadzenie do diecezji czasopisma Papieskich Dzieł Misyjnych noszącego tytuł „Misje Dzisiaj”.

1.3.1. Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej

Pragnąc w jak najlepszym stopniu wspomagać działalność misyjną prowadzoną przez misjonarzy oraz misjonarki posyłanych przez Kościół kielecki, bp Jan Piotrowski powołał do istnienia Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej. Świadczy ono nieocenioną pomoc w realizacji przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym, formacyjnym, jak i duszpasterskim czy logistycznym.

1.3.1.1. Geneza i cel MDDK

Mając świadomość, iż każdy ochrzczony powinien być nie tylko wierzącym w Chrystusa, ale i Jego uczniem oraz misjonarzem, bp Jan Piotrowski, będąc pierwszym odpowiedzialnym za dzieło misyjne na terenie diecezji, w dniu 30 grudnia 2014 roku powołał do istnienia Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej. Dzieło to ma za cel wspieranie posługi misyjnej kapłanów diecezjalnych i zakonnych oraz osób świeckich pochodzących z terenu diecezji kieleckiej. Ponadto MDDK współpracując z Papieskimi Dziełami Misyjnymi troszczy się o ożywianie w diecezji ducha misyjnego oraz o powstawanie kolejnych ognisk misyjnych, pomagając również w formacji animatorów misyjnych. Środki na działalność MDDK pochodzą z comiesięcznych ofiar wiernych, które dobrowolnie składają oni na tace podczas Mszy Świętej w pierwsze piątki miesiąca. Następnie ofiary te wpłacane są przez duszpasterzy na konto bankowe Misyjnego Dzieła

---

28.10.2024 r.]; A. Dziarmaga, *Zakończenie IV Krajowego Kongresu Misyjnego w Bazylice Katedralnej*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/zakonczenie-iv-krajowego-kongresu-misyjnego-w-bazylice-katedralnej> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Diecezji Kieleckiej³⁵⁴. Biskup kielecki – kiedy tylko nie ma innych obowiązków – w każdy pierwszy piątek miesiąca sprawuje w kieleckiej katedrze Mszę Świętą w intencji misjonarzy i misjonek, włączając się w modlitwę Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej³⁵⁵.

1.3.1.2. Projekty misyjne zrealizowane z funduszy MDDK

W ciągu prawie dziesięciu lat swego istnienia Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej wspomogło bardzo dużą liczbę inicjatyw, które podejmowali misjonarze i misjonek pochodzący z diecezji kieleckiej. Do końca 2021 roku było to już 75 projektów, dotyczących budowy bądź remontu budynków sakralnych lub gospodarczych, ale także zakupu materiałów katechetycznych, duszpasterskich, a nawet żywności. Warto nadmienić, iż w obecnym czasie Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej oczekuje na dostarczenie przez misjonarzy dokumentów dotyczących projektów realizowanych w latach 2022-2024, co sprawia, że nie zostaną one uwzględnione w niniejszym zestawieniu.

Imię i nazwisko misjonarza	Cel projektu	Kraj posługi misyjnej
2015		
Ks. Tomasz Cieniuch	Zakup łodzi drewnianej	Peru
Ks. Piotr Pochopień	Budowa dwóch kaplic	Brazylia
Ks. Grzegorz Pańczyk	Dofinansowanie remontu kościoła	Peru
Ks. Jan Ślepowroński	Wsparcie dla Seminarium Duchownego w Żytomierzu	Ukraina
Ks. Wojciech Skorupa	Remont i wyposażenie sal katechetycznych	Kazachstan
2016		
Ks. Tomasz Cieniuch	Wykończenie plebanii i domu parafialnego	Peru

³⁵⁴ Por. J. Piotrowski, *Komunikat o powołaniu Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej (30 XII 2014 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 90 (2014) 4-6, s. 286-287.

³⁵⁵ Por. A. Dziarmaga, *Bp Piotrowski przewodniczył modlitwie za misje i misjonarzy*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-piotrowski-przewodniczyl-modlitwie-za-misje-i-misjonarzy> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

S. Judyta Bożek	Wykończenie budynku laboratorium chemiczno-fizycznego	Zambia
Bp Joseph Ponniah	Budowa kościoła św. Aniołów	Sri Lanka
Ks. Piotr Pochopień	Zakup samochodu	Brazylia
Ks. Piotr Pochopień	Budowa dzwonnicy i zakup dzwonu	Brazylia
Ks. Tomasz Cieniuch	Wykończenie plebanii i domu parafialnego	Peru
Ks. Marek Bzinkowski	Dofinansowanie projektu dotyczącego utworzenia miejsc pracy	Jamajka
2017		
Ks. Marek Bzinkowski	Dofinansowanie projektu pomocowego dla dzieci	Jamajka
Ks. Andrzej Zawadzki	Budowa kaplicy w Amanikro	Wybrzeże Kości Słoniowej
Ks. Andrzej Zawadzki	Wykończenie budynku dla sióstr zakonnych	Wybrzeże Kości Słoniowej
Ks. Andrzej Zawadzki	Budowa kaplicy w Dadeoua	Wybrzeże Kości Słoniowej
Księża pallotyni	Budowa kaplicy w Abobo	Wybrzeże Kości Słoniowej
Katarzyna Fraś	Dofinansowanie wysyłki kontenera ze sprzętem medycznym	Kenia
Zgromadzenie Sióstr Misjonarek św. Rodziny	Prace wykończeniowe w budynku szkoły	Zambia
Ks. Piotr Skraba	Budowa studni głębinowej	Czad
S. Norberta Banaszek	Pomoc w zakupie protez nóg	Kamerun
Kongregacja Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza	Dofinansowanie kursu języka angielskiego dla siostry mającej podjąć pracę misyjną	Zambia
Ks. Wojciech Skorupa	Dofinansowanie ogrzewania kościoła	Kazachstan

2018		
S. Alberta Pietroczyk, orionistka	Wsparcie placówki misyjnej	Kenia
Ks. Maciej Fleszar/ Ks. Karol Kuźma	Dofinansowanie „cegiełki” na budowę centrum duszpasterskiego	Republika Konga
S. Felicyta Gubiec OP	Zakup nagłośnienia i formacja katechetów	Kamerun
O. Janusz Burzawa SCJ	Prace przy wykończeniu świątyni, budowa domu parafialnego	Filipiny
Ks. Piotr Pochopień	Budowa zakrystii i salki katechetycznej	Brazylia
O. Edward Sito SVD	Utworzenie seminarium duchownego w diecezji Dundo	Angola
S. Justyna Czerwińska CSFN	Umeblowanie sal lekcyjnych i biblioteki w budynku szkoły	Ghana
2019		
Zgromadzenie Sióstr Kolegium św. Rodziny	Wsparcie działalności szpitali dla kobiet i dzieci	Kenia/Tanzania
S. Alicja Ciesielska OP	Prace w przedszkolu	Kamerun
Abp Mieczysław Mokrzycki	Pomoc na rzecz Seminarium Duchownego we Lwowie	Ukraina
O. Stanisław Olbrycht OFM Conv	Rozbudowa sanktuarium męczenników z Peru	Peru
Ks. Grzegorz Pańczyk	Wykończenie kaplicy	Peru
Ks. Grzegorz Pańczyk	Budowa kaplicy	Peru
Ks. Andrzej Zawadzki	Dofinansowanie zakupu blachy oraz więźby dachowej	Wybrzeże Kości Słoniowej
Ks. Piotr Pochopień	Zakup samochodu	Brazylia
Ks. Antoni Sokołowski	Prace przy centrum dla katechistów	Wybrzeże Kości Słoniowej

S. Jadwiga Lendzion OP	Remont kościoła i budynków parafialnych	Boliwia
2020		
Ks. Piotr Pochopień	Rozbudowa budynku parafialnego	Brazylia
Dominika Szkatuła	Pomoc materialna na rzecz placówki w Amazonii	Peru
O. Maciej Zieliński, kombonianin	Pomoc dla wspólnoty ojców kombonianów	Kenia
S. Danuta Sojka SSpS	Dofinansowanie zakupu auta	Ghana
Ks. Dariusz Jaros	Pomoc dotycząca wyjazdu na misje	Ziemia Święta
S. Anna Skołuba FMM	Dofinansowanie projektu pomocowego	Filipiny
Ks. Antoni Sokołowski	Zakup samochodu	Wybrzeże Kości Słoniowej
O. Dawid Omieciński OMI	Pomoc w utrzymaniu parafii we Lwowie	Ukraina
O. Paul Karam	Pomoc w zakupie żywności	Liban
Abp Mieczysław Mokrzycki	Pomoc na rzecz archidiecezji lwowskiej	Ukraina
O. Michel Abboud	Pomoc na rzecz <i>Caritas</i> – Libanon	Liban
2021		
Ks. Andrzej Zawadzki	Pomoc materialna na rzecz placówki misyjnej	Wybrzeże Kości Słoniowej
Bp Anton Zerdin OFM	Budowa ogrodzenia przy kościele	Peru
O. Marco Turra IMC	Projekt szczepienia dzieci	Tanzania
Bp Anton Zerdin OFM	Pomoc na rzecz seminarium	Peru
Ks. Marek Bzinkowski	Dofinansowanie projektu edukacyjnego	Jamajka
O. Stanisław Piekielnik CSsR	Zakup materiałów katechetycznych	Boliwia

Ks. Wojciech Skorupa	Zakup paramentów liturgicznych	Kazachstan
Ks. Antoni Sokołowski	Prace wykończeniowe w kościele w Soubré	Wybrzeże Kości Słoniowej
S. Dorota Zok SSpS	Projekt pomocowy dla dzieci	RPA
S. Judyta Bożek MSF	Budowa centrum fizjoterapii	Zambia
S. Paulina Łuba, Kongregacja Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza	Remont kaplicy	Zambia
Ks. Oleg Burtkiewicz	Pomoc na rzecz Witebska	Białoruś
Barbara Lachota, Zgromadzenie Sług Jezusa	Zakup materiałów edukacyjnych	Boliwia
S. Agnieszka Świdzka ZCMN	Zakup podręczników	Czad
S. Nulla Józefa Romaniec CSS	Pomoc w zakupie terenu pod budowę domu formacyjnego	Burundi
S. Leokadia Popławska OCD	Dofinansowanie budowy domu dla sióstr karmelitanek	Burundi
Ks. Antoni Sokołowski	Zakup samochodu	Wybrzeże Kości Słoniowej
Zgromadzenie Sióstr Kolegium św. Rodziny	Dofinansowanie funkcjonowania placówek misyjnych	Tanzania/ Kenia/Meksyk
S. Aleksandra Zaręba OP	Pomoc na rzecz katechizacji	Boliwia
S. Teresa Maciuszek, albertynka	Dofinansowanie programu wychowawczego	Boliwia
M. Agnes Jaszczkowska, pasjonistka	Wsparcie działalności zgromadzenia	Kamerun

Bp Mirosław Gucwa	Zakup maszyn do szycia	Republika Środkowoafrykańska
Kacper Dziedzic	Remont oddziałów szpitalnych	Madagaskar

Ponadto oprócz przedstawionych powyżej projektów misyjnych, Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej podejmowało wspólne inicjatywy z innymi organizacjami wspomagającymi misjonarzy w ich posłudze. Na uwagę zasługuje kooperacja MDDK z MIVA Polska, której owocem był zakup dwóch samochodów dla ks. Wojciecha Skorupy, niezbędnych w jego pracy duszpasterskiej. Ponadto MIVA Polska, troszcząc się o środki transportu na terenach misyjnych, samodzielnie zakupiła samochody dla dwóch innych misjonarzy z diecezji kieleckiej – ks. Andrzej Zawadzki otrzymał auto w 2019 roku, zaś ks. Marek Bzinkowski rok później. Dodać należy, iż Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej wspomaga misjonarzy także w przypadku podjęcia koniecznego leczenia, co miało miejsce raz w ciągu dziesięciu lat istnienia MDDK. Biskup kielecki przy każdej okazji dziękuje wiernym za wspieranie Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej, a poprzez nie pracujących na misjach kapłanów, siostry zakonne oraz osoby świeckie. Mając zaś świadomość wielkich potrzeb misji, bp Jan Piotrowski przyznaje adekwatne środki wszystkim misjonarzom, którzy w odpowiedni sposób uargumentują swoją prośbę, nawet jeśli nie wywodzą się z terenu diecezji kieleckiej, co świadczy o jego solidarności z Kościołem powszechnym³⁵⁶.

1.3.2. Statut Żywego Różańca

Zdając sobie sprawę z tego, jak wielkie dobra duchowe niesie ze sobą modlitwa różańcowa, zwłaszcza praktykowana codziennie, bp Jan Piotrowski dekretem z dnia 17 lutego 2020 roku wprowadził w życie statut Stowarzyszenia „Żywy Różaniec”³⁵⁷. Dokument ten został uprzednio zaaprobowany przez Konferencję Episkopatu Polski, a jego treść znajduje się w oficjalnym periodyku diecezji kieleckiej³⁵⁸.

³⁵⁶ Dane dotyczące projektów misyjnych realizowanych przez misjonarzy dzięki funkcjonowaniu Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej pochodzą z rozmowy przeprowadzonej z ks. Łukaszem Zygmuntem.

³⁵⁷ Por. *Dekret wprowadzający statut Stowarzyszenia „Żywy Różaniec” (17 II 2020 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 1, s. 93.

³⁵⁸ Por. *Statut Stowarzyszenia „Żywy Różaniec”*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 1, s. 94-99.

1.3.3. Wkładka kielecka do „Misji Dzisiaj”

Czasopismo misyjne wydawane przez Papieskie Dzieła Misyjne w Polsce, noszące tytuł „Misje Dzisiaj” pojawiło się na polskim rynku wydawniczym w obecnie znanej formie w 1997 roku. Należy jednak podkreślić, iż zastąpiło ono dotychczas istniejące „Papieskie Intencje Modlitewne”, a wydane po raz pierwszy w 1980 roku dotyczyło jedynie inicjatyw podejmowanych przez PDRW i PDPA, miało bardzo ubogą szatę graficzną i składało się jedynie z ośmiu stron. Bez trudu zatem można zaobserwować dynamizm zmian, jakie dokonały się wraz z upływem lat, zarówno pod względem graficznym, jak i treści³⁵⁹. W diecezji kieleckiej czasopismo to zostało wprowadzone do wszystkich parafii diecezji za przyczyną bp. Jana Piotrowskiego. Ponadto do ogólnopolskiego dwumiesięcznika „Misje Dzisiaj” dołączana jest wkładka kielecka, przybliżająca czytelnikowi informacje o tematyce misyjnej pochodzące z diecezji kieleckiej³⁶⁰.

1.3.4. Przywrócenie funkcji dekanalnych moderatorów ds. misji

Jedną z decyzji administracyjnych biskupa kieleckiego Jana Piotrowskiego było mianowanie dekanalnych moderatorów Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej. Tego typu funkcja nie stanowiła czegoś dotąd nieznanego duchowieństwu diecezji kieleckiej, ponieważ już w drugiej połowie lat 90. w każdym dekanacie był wyznaczony przez biskupa kieleckiego referent misyjny. Stanowisko referenta misyjnego na przełomie 1999 oraz 2000 roku w dekanatach pełnili następujący księża:

Dekanat	Referent misyjny
Bodzentyński	Ks. Stanisław Gil
Buski	Ks. Stanisław Kondrak
Chęciński	Ks. Romuald Iskra

³⁵⁹ Por. M. Wrzos, *Polskie czasopiśmiennictwo misyjne po II wojnie światowej* (SiMM 28), Poznań 2013, s. 163-207; M. Krystecka, *Historia powstania „Misji Dzisiaj” – dwumiesięcznika Papieskich Dzieł Misyjnych*, CT 84 (2014) 1, s. 173-180; M. Wrzos, *Czasopiśmiennictwo misyjne w polskim systemie prasowym: jego historia, przeobrażenia, perspektywy*, CT 85 (2015) 1, s. 163-174; F. Jabłoński, *Krzewienie idei misyjnej w Polsce przez czasopisma*, „Nurt SVD” 38 (2004) 1, s. 149-166.

³⁶⁰ Por. [Prezentacja „wkładki kieleckiej” czasopisma „Misje Dzisiaj”], w: <https://www.diecezja.kielce.pl/biskup-prezentuje-pismo-misje-dzisiaj> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

Chmielnicki	Ks. Kazimierz Perz
Daleszycki	Ks. Henryk Wesołowski
Jędrzejowski	Ks. Tadeusz Szlachta
Kazimierski	Ks. Adam Pawlik
Kielce-Południe	Ks. Tadeusz Pytel
Kielce-Północ	Ks. Józef Doniec
Kielce-Śródmieście	Ks. Józef Zbroszczyk
Kielce-Zachód	Ks. Stanisław Kapica
Konieczpolski	Ks. Ryszard Majkowski
Lelowski	Ks. Adam Ziółkowski
Małogoski	Ks. Kazimierz Blicharski
Masłowski	Ks. Ryszard Zaborek
Miechowski	Ks. Jerzy Gredka
Morawicki	Ks. Stanisław Durek
Nowokorczyński	Ks. Krzysztof Liburski
Piekoszowski	Ks. Tadeusz Musiał
Pińczowski	Ks. Romuald Wróbel
Proszowicki	Ks. Zygmunt Pawlik
Sędziszowski	Ks. Henryk Młynarczyk
Skalbmierski	Ks. Stanisław Pałys

Skalski	Ks. Piotr Bugaj
Słomnicki	Ks. Ryszard Pakaszewski
Stopnicki	Ks. Lucjan Sito
Szczekociński	Ks. Ryszard Suchanowski
Wiślicki	Ks. Stefan Łasoń
Włoszczowski	Ks. Marian Gawinek
Wodzisławski	Ks. Alfred Chodor
Zagnański	Ks. Czesław Biskup
Żarnowiecki	Ks. Jan Staworzyński

Powyższe zestawienie znajdujące się w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”, sporządzono ze względu na reorganizację dekanatów dokonaną przez bp. Kazimierza Ryczana³⁶¹.

Niestety z nieznanymi przyczynami funkcja ta uległa zapomnieniu. Dlatego też biskup kielecki Jan Piotrowski powołując do istnienia Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej, pragnąc odnowić praktykę troski o sprawy misyjne we wszystkich dekanatach diecezji, ustanowił również dekanalnych moderatorów MDDK. Pierwsza nominacja na te funkcje miała miejsce w styczniu, zaraz po zaistnieniu Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej, zaś następna dokonała się przy okazji corocznych zmian personalnych duchowieństwa. W kolejnych latach bp Jan Piotrowski podejmując decyzje dotyczące rozmieszczenia duchownych na parafiach, ma na względzie także nominacje dekanalnych duszpasterzy młodzieży, dekanalnych duszpasterzy służby liturgicznej oraz właśnie dekanalnych moderatorów MDDK. Informacje te zamieszczano z reguły w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”, jednakże nie było to coroczną praktyką³⁶².

³⁶¹ Por. [Zestawienie dotyczące personalistów związane z reorganizacją struktur administracyjnych diecezji kieleckiej], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 76 (2000) 1, s. 109-113.

³⁶² Por. [Nominacje Dekanalnych Moderatorów Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej w pierwszym półroczu 2015 roku], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 91 (2015) 1-2, s. 111-112; [Spotkanie dekanalnych

1.3.5. Diecezjalna strona internetowa

Strona internetowa diecezji kieleckiej prawdopodobnie powstała w celu jak najskuteczniejszego i jak najszybszego informowania wiernych o przedsięwzięciach podejmowanych na terenie diecezji. Ponadto dzięki niej wierni mogą odnaleźć przydatne dla nich informacje, jak choćby godziny urzędowania sądu biskupiego. Co prawda diecezjalna strona internetowa (<https://www.diecezja.kielce.pl>) powstała w 2012 roku i przedstawiała wszystkie aktualne wydarzenia w diecezji, lecz dopiero pasterska troska bp. Jana Piotrowskiego sprawiła, iż na osobnej podstronie (<https://www.diecezja.kielce.pl/wspolpraca-misyjna-kosciola>) zebrano wszystkie informacje dotyczące misji, sięgając do momentu objęcia diecezji kieleckiej przez obecnego biskupa kieleckiego³⁶³.

1.4. Animacja misyjna wśród duchowieństwa i wiernych świeckich

Wieloletnie doświadczenie pracy i animacji misyjnej bp. Jana Piotrowskiego ukazało jego troskę obejmującą wszystkich wiernych, zwłaszcza jednak tych, którzy związani są z misjami. Angażują się oni w rozmaitych przestrzeniach, jak chociażby poprzez przynależność do róż Żywego Różańca, ale także poprzez pracę misyjną ich dzieci. Ponadto bp Piotrowski odwiedza misjonarzy na ich placówkach, sam podejmuje biskupów z krajów misyjnych czy przybywających do Polski misjonarzy. Jako przewodniczący Komisji ds. Misji KEP angażuje się w jak najlepszą formację misyjną i organizację ogólnopolskich inicjatyw misyjnych. Będąc natomiast biskupem kieleckim, dokłada wszelkich starań, aby współpraca między diecezją kielecką a agendami Komisji ds. Misji KEP była na jak najwyższym poziomie.

---

moderatorów Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej], w: <https://diecezja.kielce.pl/bp-piotrowski-kazdy-ksiadz-powinien-miec-ducha-misyjnego> [widok z dn. 18.10.2024 r.]; *Dekret ustanawiający dekanalnych moderatorów Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej (30 września 2015 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 91 (2015) 3-4, s. 238-239; [Notka dotycząca nominacji dekanalnych moderatorów Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej na dzień 29 VIII 2018 r.], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 94 (2018) 3, s. 580-581; [Notka dotycząca nominacji dekanalnych moderatorów Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej na dzień 18 IX 2020 r.], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 3, s. 597-598.

³⁶³ Temat misji w przestrzeni internetowej jest bardzo aktualny i stanowi pole do ciekawych badań. Nie wolno lekceważyć tego środka pozyskiwania informacji, gdyż zwłaszcza dla młodych ludzi stanowi on najbardziej popularny sposób rozwiązywania trudności i szukania odpowiedzi na rozmaite pytania. Szerzej o sprawach misyjnych w przestrzeni Internetu w kontekście portali i stron internetowych oraz mediów społecznościowych i innych zob. M. Wrzos, *Misje w polskojęzycznym Internecie. Studium misjologiczno-medioznawcze*, Warszawa 2020, s. 95-179.

1.4.1. Formacja róż Żywego Różańca

Ważnym elementem ukazującym kondycję recepcji idei misyjnej w diecezji kieleckiej jest obecność róż Żywego Różańca. Każdego roku biskup kielecki zaprasza wszystkich tworzących tę modlitewną wspólnotę w jedno miejsce na terenie diecezji, w którym przeżywają one Diecezjalną Pielgrzymkę Róż Żywego Różańca. W ciągu lat przedstawiało się to w następujący sposób:

Rok	Miejsce Diecezjalnej Pielgrzymki Róż Żywego Różańca
2016	Bazylika Narodzenia NMP w Wiślicy
2017	Bazylika katedralna w Kielcach
2018	Sanktuarium Matki Bożej Opiekunki Rodziny we Włoszczowie
2019	Sanktuarium bł. Wincentego Kadłubka w Jędrzejowie
2020	Sanktuarium Matki Bożej Miłosierdzia w Piekoszowie
2021	Bazylika katedralna w Kielcach
2022	Sanktuarium Matki Bożej Loretańskiej w Piotrkowicach
2023	Sanktuarium bł. Wincentego Kadłubka w Jędrzejowie
2024	Parafia św. Brata Alberta w Busku-Zdroju

Kończąc czas wspólnej pielgrzymki w 2024 roku, bp Jan Piotrowski zaprosił róże Żywego Różańca na kolejną diecezjalną pielgrzymkę, która ze względu na jubileuszowy rok 2025 odbędzie się w kieleckiej katedrze. Należy podkreślić, iż coroczna pielgrzymka róż Żywego Różańca gromadzi ponad 4000 wiernych, pragnących poprzez codzienną modlitwę różańcową wspierać misyjną działalność Kościoła³⁶⁴. Wyjątek stanowiła XII Diecezjalna Pielgrzymka Róż Żywego Różańca, która organizowana była w parafii Piekoszew, ponieważ ze względu na panującą pandemię odbywała się ona także na

³⁶⁴ Por. W. Żelazny, *Tysiące uczestników spotkania róż Żywego Różańca w Jędrzejowie*, WKMD 6/2019, s. 2-3; A. Dziarmaga, *Blisko 4 tysiące wiernych uczestniczyło w XI Pielgrzymce Wspólnot Żywego Różańca*, w: <https://diecezja.kielce.pl/blisko-4-tysiace-wiernych-uczestniczylo-w-xi-pielgrzymce-wspolnot-zywego-rozanca> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; *XIII Diecezjalna Pielgrzymka Róż Żywego Różańca*, WKMD 6/2021, s. 2-3; *XIV Diecezjalna Pielgrzymka Róż Żywego Różańca – Piotrkowice*, WKMD 6/2022, s. 2-3; *XV Diecezjalna Pielgrzymka Róż Żywego Różańca*, WKMD 6/2023, s. 2; J. Piotrowski, *Różaniec jest najlepszym narzędziem w rękach współczesnego apostoła*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-rozaniec-jest-najlepszym-narzedziem-w-rekach-wspolczesnego-apostola> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

sposób duchowy, co umożliwiała transmisja internetowa. Mszy Świętej przewodniczył i homilię wygłosił abp Tomasz Peta z Kazachstanu³⁶⁵.

Z pewnością ważnym momentem dla róż Żywego Różańca – nie tylko tych istniejących w diecezji kieleckiej, ale i w Polsce oraz na całym świecie – była długo oczekiwana beatyfikacja Pauliny Jaricot. Miała ona miejsce 22 maja 2022 roku w Lyonie, jej rodzinnym mieście. Diecezja kielecka miała na tej uroczystości swoich przedstawicieli, którymi byli: ks. Łukasz Zygmunt – dyrektor diecezjalny Papieskich Dzieł Misyjnych, ks. Konrad Staniek – diecezjalny animator PDRW i PDPA oraz ks. Michał Kacprzyk, będący wówczas sekretarzem krajowym Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary oraz Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła. Podczas trzydniowej pielgrzymki do Lyonu nawiedzili kościół Saint Nizier, w którym pochowana była bł. Paulina. Ponadto odwiedzili jej dom zwany „Loretto”, będący *de facto* „centrum dowodzenia” założonych przez nią Dzieła Rozkrzewiania Wiary oraz Żywego Różańca. W dalszej kolejności księża udali się do katedry św. Jana Chrzciciela, czyli kościoła Prymasa Galii, by w końcu dotrzeć do bazyliki Najświętszej Maryi Panny na Fourvière. Ten krótki wyjazd pozwolił reprezentantom diecezji kieleckiej nie tylko na uczestnictwo w beatyfikacji, lecz stanowił okazję do szczerzej modlitwy za dzieło podjęte przez błogosławioną Paulinę³⁶⁶.

1.4.2. Spotkania z rodzinami misjonarzy

Od samego początku swojej pasterskiej posługi w diecezji kieleckiej bp Jan Piotrowski ze szczególną troską patrzy w stronę rodziców i rodzin misjonarzy nie tylko tych, których posyła Kościół kielecki, lecz i tych, którzy należąc do instytutów życia konsekrowanego czy stowarzyszeń życia apostołskiego, udają się do pracy misyjnej posyłani przez swoich przełożonych. Dlatego też co roku na przełomie kwietnia i maja biskup kielecki spotyka się z rodzicami i rodzinami misjonarzy oraz samymi misjonarzami, jeśli akurat przebywają w kraju, aby wspólnie spędzić czas na modlitwie

---

³⁶⁵ Por. *Abp Tomasz Peta w Piekoszowie: W trudnych wyzwaniach musimy być mocni*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/abp-tomasz-peta-w-piekoszowie-w-trudnych-wyzwaniach-musimy-byc-mocni> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

³⁶⁶ Por. K. Staniek, *Beatyfikacja Pauliny Jaricot*, WKMD 5/2022, s. 3-4.

za misje i misjonarzy, a także podzielić się spostrzeżeniami dotyczącymi pracy na misjach³⁶⁷.

Warto zwrócić uwagę, że mimo panującej pandemii bp Piotrowski sprawując Mszę Świętą w kieleckiej katedrze przypomniał diecezjanom o potrzebie solidarności z rodzinami misjonarzy pochodzących z diecezji kieleckiej. W homilii ks. Grzegorz Pańczyk zachęcał do powierzenia rodzin Maryi oraz św. Józefowi, aby były one silne Bogiem. Dziękując za misjonarzy wyrosłych na ziemi kieleckiej oraz ich rodziny, bp Piotrowski powierzył wszystkich opiece Matki Bożej Łaskawej Kieleckiej³⁶⁸.

Spotkanie z misjonarzami i ich rodzinami, które miało miejsce w na przełomie kwietnia i maja 2022 roku, tak jak co roku zgromadziło w kieleckim seminarium rodziny misjonarzy oraz tych kapłanów, którzy wcześniej pracowali poza granicami kraju, lecz od jakiegoś czasu posługują w diecezji kieleckiej, będąc proboszczami w parafiach. Duża część spotkania przebiegła na rozmowach dotyczących ewangelizacji terenów Wschodu, jak choćby Ukrainy, gdzie przez dziewięć lat posługę pełnił ks. Wiesław Stępień. Ponadto świadectwo swojej wiary i gorliwej oraz wytrwałej modlitwy za syna dała mama ks. Wojciecha Skorupy, posługującego w Kazachstanie³⁶⁹.

Mówiąc o dorocznych spotkaniach rodzin misjonarzy, ks. Łukasz Zygmunt stwierdził, iż są one bardzo potrzebne, ponieważ integrują je w jedną wielką rodzinę misjonarzy. W 2023 roku bp Piotrowski w swojej homilii przywołując codzienność misyjnego życia, zauważył, iż domaga się ono wiary i pokory. Ponadto w spotkaniu uczestniczyli misjonarze, którzy powrócili do kraju, skończywszy swą posługę lub na czas odpoczynku. Siedząc przy wspólnym stole, wszyscy mogli wymienić się swoimi doświadczeniami dotyczącymi misji oraz zabrać ze sobą upominek przypominający o corocznym spotkaniu³⁷⁰.

---

³⁶⁷ Por. *Spotkanie z rodzinami misjonarzy*, w: <https://diecezja.kielce.pl/spotkanie-z-rodzinami-misjonarzy> [widok z dn. 21.10.2024 r.]; *Bp Jan Piotrowski spotkał się z misjonarzami i ich rodzinami*, w: <https://diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-spotkal-sie-z-misjonarzami-i-ich-rodzinami> [widok z dn. 21.10.2024 r.]; [*Spotkanie z rodzinami misjonarzy*], w: <https://diecezja.kielce.pl/spotkanie-z-rodzinami-misjonarzy> [widok z dn. 21.10.2024 r.]; *Spotkanie rodzin misjonarzy z biskupem kieleckim*, WKMD 4/2016, s. 3; M. Płaska, *Majowe spotkanie rodzin misjonarzy w naszej diecezji*, WKMD 4/2018, s. 4.

³⁶⁸ Por. *Dzień solidarności z misjonarzami diecezji kieleckiej oraz ich rodzinami*, WKMD 4/2021, s. 4.

³⁶⁹ Por. *Rodziny misjonarzy i misjonarze spotkali się w seminarium*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/rodziny-misjonarzy-i-misjonarze-spotkali-sie-w-seminarium> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

³⁷⁰ Por. Ł. Zygmunt, *Spotkanie misjonarzy i ich rodzin z biskupem Janem Piotrowskim*, WKMD 3/2023, s. 3-4.

1.4.3. Spotkania z biskupami z terytoriów misyjnych

Warto zwrócić uwagę, iż bp Jan Piotrowski, obok spotkań z rodzicami i rodzinami misjonarzy oraz z samymi misjonarzami³⁷¹, podejmuje również odwiedzających Polskę biskupów z terenów misyjnych. Bardzo często przybywają wraz z polskimi misjonarzami, którzy posługują w ich Kościołach partykularnych.

W dniach 30-31 sierpnia 2015 roku diecezję kielecką odwiedził bp Jan Kot OMI, biskup diecezji Zé Doca. Pierwszego dnia pobytu zatrzymał się w parafii pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Kazimierzy Wielkiej, w której posługę pełnił ks. Michał Haśnik, znajomy bp. Kota. Drugiego dnia wizyty bp Kot spotkał się z biskupem kieleckim Janem Piotrowskim, który przekazał mu dary na rzecz misji. Bp Jan Kot ponowił swą wizytę w naszej diecezji w 2018 roku, odwiedzając m.in. parafię Piekoszów³⁷².

Podobnie rzecz miała się w dniu 9 marca 2017 roku, kiedy to Kielce odwiedziło dwóch biskupów z Kuby. Byli to abp Dionisio Garcia Ibanez – przewodniczący Konferencji Episkopatu Kuby oraz jego zastępca bp Arturo Amador. Składając wizytę bp. Piotrowskiemu, wyrazili swe gorące podziękowanie za obecność polskich misjonek i misjonarzy, którzy potrafią zrozumieć miejscową ludność, a ich posługa przeniknięta jest gorliwością i wytrwałością. Kubańscy biskupi prosili o modlitwę ze Kubańczyków, zaś ze strony biskupa kieleckiego otrzymali zarówno duchowe, jak i materialne wsparcie³⁷³.

W sierpniu 2018 roku diecezję kielecką odwiedził bp Mirosław Gucwa, będący biskupem diecezji Bouar w Republice Środkowoafrykańskiej, który przewodniczył Mszy Świętej rozpoczynającej Kielecką Pieszą Pielgrzymkę na Jasną Górę. Głosząc homilię, bp Gucwa przywołał wiele przykładów mówiących o dramatycznych realiach życia ludności Republiki Środkowoafrykańskiej. Ataki rebeliantów, tortury, prześladowania czy nawet morderstwa, dotyczą życia chrześcijan w diecezji, w której posługę biskupią

---

³⁷¹ Biskup kielecki bardzo chętnie podejmuje w swoim domu przybywających do kraju misjonarzy, co stanowi okazję nie tylko do rozmowy, ale również próbę rozwiązania ewentualnych problemów towarzyszących posłudze misyjnej. Por. *Bp Jan Piotrowski spotkał się z misjonarzami*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-spotkal-sie-z-misjonarzami> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

³⁷² Por. M. Haśnik, *Biskup z Brazylii odwiedził diecezję kielecką*, w: <https://diecezja.kielce.pl/biskup-z-brazylii-odwiedzil-diecezje-kielecka> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; *Wyjątkowy pielgrzym w Piekoszowie*, w: <https://diecezja.kielce.pl/wyjatkowy-pielgrzym-w-piekoszowie> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

³⁷³ Por. K. Bernat, *Biskupi kubańscy z wizytą w Kielcach*, WKMD 3/2017, s. 2.

sprawuje bp Mirosław Gucwa, przez co tym bardziej prosił pielgrzymów o modlitwę i ze swej strony zapewnił o modlitwie za pątników³⁷⁴.

Oprócz tego do Kielc przybył w tym czasie również bp Romuald Kujawski, który jest biskupem diecezji Porto Nacional w Brazylii. Sprawował on Mszę Świętą w kościele pw. św. Stanisława, biskupa i męczennika, polecając Panu Bogu wszystkich misjonarzy, zaś w sposób szczególny tych posługujących na ziemi brazylijskiej³⁷⁵.

Gościem biskupa kieleckiego podczas Tygodnia Misyjnego w 2023 roku był bp Paul Karam, będący biskupem pomocniczym diecezji Jbeil w Libanie. Przedstawiając na łamach diecezjalnego Radia eM, w jaki sposób wygląda sytuacja w Libanie, stwierdził, iż jest ona bardzo trudna. Złożyło się na to kilka czynników, na przykład brak prezydenta, ogromna inflacja spowodowana pandemią koronawirusa, korupcja oraz długoletnia napięta sytuacja na Bliskim Wschodzie. Podkreślił, że czas Tygodnia Misyjnego jest również szczególnym momentem wołania o pokój. Wyjaśnił, iż Kościół w Libanie pragnie przezwyciężyć napięcia i spory oraz umacniać ducha dialogu, współpracy oraz pokory, jednocześnie przypominając o niezbywalnej godności każdego człowieka, stworzonego na Boży obraz i podobieństwo³⁷⁶.

Dom biskupa kieleckiego odwiedził również bp Amilton Manuel da Silva, czyli biskup diecezji Guarapuava, w której posługę misyjną pełni kapłan diecezji kieleckiej ks. Piotr Pochopień. Przybył on do Polski razem z kieleckim misjonarzem oraz ks. Zdzisławem Nabiałczykiem. Podczas wizyty w Polsce bp Amilton Manuel da Silva zwiedził Kielce oraz okolice, uczestniczył w uroczystościach maryjnych w Częstochowie oraz odebrał relikwie św. Jana Pawła II. W trakcie pobytu biskup diecezji Guarapuava korzystał z gościny bp. Jana Piotrowskiego³⁷⁷.

1.4.4. Wizyty składane misjonarzom diecezji kieleckiej i nie tylko

Mając wieloletnie doświadczenie posługi na misjach, a także pracy w Papieskich Dziełach Misyjnych, bp Jan Piotrowski chętnie dzieli się spostrzeżeniami dotyczącymi

---

³⁷⁴ Por. Ł. Zygmunt, *Biskup Mirosław Gucwa w Wiślicy*, WKMD 5/2018, s. 4.

³⁷⁵ Por. *Biskup z Brazylii na Barwinku*, w: <https://diecezja.kielce.pl/biskup-z-brazylii-na-barwinku> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

³⁷⁶ Por. *Bp Paul Karam z Libanu: Módlmy się o pokój*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-paul-karam-z-libanu-modlmy-sie-o-pokoj> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

³⁷⁷ Por. P. Pochopień, *Ks. Piotr Pochopień wspomina wizytę w Polsce*, WKMD 5/2024, s. 3.

działalności misyjnej Kościoła. Odwiedzając misjonarzy w miejscach ich posługi, uczestniczy w ich życiu codziennym, dzieląc z nimi różnego rodzaju niedogodności.

Wizytując w dniach 1-15 lutego 2017 roku polskich misjonarzy pracujących na Wybrzeżu Kości Słoniowej, bp Piotrowski zauważył, iż pragnął odwiedzić także misjonarzy kieleckich, czyli ks. Andrzeja Zawadzkiego oraz ks. Andrzeja Sokołowskiego. Podczas tej wizyty spotkał się również z pallotynami, klaretynami i misjonarzami ze Stowarzyszenia Misji Afrykańskich. Dzielił się z nimi świadectwem swojej wiary, wyrażał solidarność w podejmowanych działaniach, modlił się razem z nimi i brał udział w ich codziennych zadaniach. Przy tej okazji złożył wizytę w parafii św. Jana Ewangelisty w Buyo, która przeżywała jubileusz 25-lecia istnienia. Omawiając specyfikę pracy misyjnej na Wybrzeżu Kości Słoniowej, biskup kielecki podkreślił, iż kapłani tam posługujący muszą pokonywać spore odległości, a dojazd jest jeszcze bardziej utrudniony z powodu braku dróg. Oprócz tego biskup wskazywał na wieloplemienny charakter wspólnot chrześcijańskich, a co za tym idzie i istniejące trudności komunikacyjne. Dokonując podsumowania wizyty na Wybrzeżu Kości Słoniowej, bp Jan Piotrowski stwierdził, że tamtejszy Kościół potrzebuje zarówno wsparcia materialnego, jak i duchowego, wyrażając przy tym podziękowanie za otwarte na potrzeby misji serca diecezjan³⁷⁸.

Biskup kielecki odwiedził również misjonarzy posługujących w Brazylii, a więc przede wszystkim ks. Piotra Pochopienia, który w chwili wizyty bp. Piotrowskiego przeżywał piątą rocznicę posługi misyjnej w tym kraju. Bp Jan Piotrowski odwiedzał kaplice, sprawował Msze Święte w języku portugalskim, głosząc homilie w języku polskim, które ks. Pochopień tłumaczył. Ponadto ochrzcił 32 dzieci i pobłogosławił kilka związków małżeńskich. Patrząc na stan kaplic, których ks. Piotr ma pod opieką aż osiemnaście, biskup podkreślił, że udało się to osiągnąć również dzięki ofiarności wiernych diecezji kieleckiej. Omawiając sytuację Kościoła katolickiego na ziemi brazylijskiej, bp Jan Piotrowski zauważył, iż posiada on największą konferencję biskupów na świecie, lecz zмага się także z wieloma problemami. Wśród nich bp Piotrowski wymienił chociażby analfabetyzm, sięgający w niewielkich miejscowościach

---

³⁷⁸ Por. K. Bernat, *Rozmowa z biskupem kieleckim Janem Piotrowskim po wizycie na Wybrzeżu Kości Słoniowej*, WKMD 2/2017, s. 1-3; K. Sochacki, *Wspomnienia z Afryki...*, WKMD 3/2017, s. 2-3; K. Sochacki, *Bp Jan Piotrowski odwiedził naszych misjonarzy na Wybrzeżu Kości Słoniowej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-odwiedzil-naszyc-misjonarzy-na-wybrzezu-kosci-slioniowej> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

nawet 30%. Mówiąc natomiast o posłudze ks. Piotra Pochopienia, biskup kielecki wyjaśnił, iż parafia ks. Piotra jednoczy ludzi. Mając pod opieką 18 kaplic, nie jest w stanie dojechać do każdej z nich, by każdej niedzieli sprawować Mszę Świętą. Dzięki posłudze nadzwyczajnych szafarzy wierni mogą uczestniczyć w liturgii słowa oraz przyjąć Komunię Świętą. Poza tym ze względu na agrarny charakter parafii, wierni nie mają ze sobą zbyt dużego kontaktu, ponieważ nie tworzą oni wiosek, lecz każdy mieszka na swojej farmie, dlatego przyjazd na Mszę Świętą jest okazją do omówienia pewnych spraw czy rozwiązywania istniejących problemów. Ponadto bp Piotrowski złożył wizytę dwóm miejscowym biskupom oraz udzielił wywiadu w tamtejszych mediach diecezjalnych. Odwiedził również ratusz, w którym został bardzo serdecznie przyjęty, otrzymując godność honorowego obywatela miasta. Udał się też do ośrodka zdrowia oraz na posterunek policji. Następnie nadmienił, iż Brazylia to kraj kontrastów, a upadek kulturowy i moralny obrazują przede wszystkim wielkie metropolie takie jak Rio de Janeiro, Sao Paulo czy Salvador de Bahia. Bardzo poruszającym wydarzeniem dla biskupa kieleckiego było spotkanie z brazylijską Polonią, liczącą w stanie, którego stolicą jest Kurytyba, ok. miliona osób. Ciekawym doświadczeniem dla bp. Piotrowskiego było sprawowanie Eucharystii dla społeczności Indian, których wspólnota zamieszkująca rezerwat liczy około 700 osób. Podczas tej Mszy Świętej biskup kielecki ochrzcił 26 osób. Podsumowując swoją wizytę w Brazylii, bp Jan Piotrowski dostrzegł zaangażowanie świeckich w sprawy liturgii, katechezy i pomocy charytatywnej. Ponadto podkreślił wagę pomocy, jaka dla ks. Pochopienia płynie z MIVA Polska oraz z Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej. Przy tej okazji biskup podziękował wszystkim, którym bliskie są misyjne potrzeby Kościoła³⁷⁹.

Składając natomiast wizytę misjonarzom posługującym w Peru, bp Piotrowski w pierwszej kolejności zwrócił uwagę na powierzchnię tego kraju, a co za tym idzie i wielkie potrzeby związane z należytą opieką duszpasterską nad miejscowymi katolikami. Odwiedzając kieleckich misjonarzy: ks. Grzegorza Pańczyka i ks. Tomasza Cieniucha, biskup kielecki wrócił wspomnieniami do czasów swojej posługi misyjnej w Peru, kiedy

---

³⁷⁹ Por. K. Bernat, *Polskie ślady w Brazylii – rozmowa z biskupem kieleckim Janem Piotrowskim*, WKMD 5/2017, s. 1-3; *Polskie ślady w Brazylii*, w: <https://diecezja.kielce.pl/polskie-slady-w-brazylii> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; P. Pochopień, *Dzwon w Marquinho bije i sławi dobre imię diecezji kieleckiej – kolejny dar pierwszych piątków miesiąca*, WKMD 2/2018, s. 1-2; P. Pochopień, *Dzwon w Marquinho bije i sławi dobre imię diecezji kieleckiej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/dzwon-w-marquinho-bije-i-slawi-dobre-imie-diecezji-kieleckiej> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

pracował w jednej z parafii na przedmieściach Limy. Mówiąc o specyfice pracy duszpasterskiej kieleckich kapłanów, bp Piotrowski zaakcentował, iż wiele czasu spędzają oni przemieszczając się z jednej wioski do drugiej. Wynika to z bardzo słabej infrastruktury, dlatego też biskup kielecki podkreślił rolę wsparcia, jakie z diecezji kieleckiej płynie do misjonarzy. Wyjaśnił, iż dzięki współpracy MIVA Polska oraz MDDK udało się zakupić dla kieleckich misjonarzy kilka nowych środków transportu, co w dużej mierze ułatwi im codzienną posługę. Posługując w parafiach podczas tejże wizyty, bp Piotrowski głosił słowo Boże, sprawował Msze Święte, udzielał sakramentów świętych, szczególnie chrztu świętego. Ponadto udało mu się odwiedzić kilka domów zakonnych³⁸⁰.

W trakcie wizyty w Kazachstanie, odbywającej się w dniach 20-27 kwietnia 2022 roku, biskup kielecki odwiedził biskupów, polskich misjonarzy, osoby życia konsekrowanego oraz wiernych żyjących na tamtym terenie. Po wylądowaniu w stolicy Kazachstanu został powitany przez abp. Tomasza Petę – metropolitę Nur-Sułtan oraz ks. Wojciecha Skorupę – kieleckiego misjonarza. Po spotkaniu z biskupami i księżmi posługującymi w kurii oraz Mszy Świętej bp Piotrowski wraz z ks. Skorupą udał się do parafii Kokczetaw. Tam przywitały go siostry zakonne oraz wikariusz – ks. Wadim. Nazajutrz po obiedzie bp Jan Piotrowski udał się do Pietropawłowska, gdzie o godzinie 16.00 sprawował Mszę Świętą. Kolejnego dnia biskup kielecki wraz z ks. Skorupą udał się do najstarszego kościoła w Kazachstanie wybudowanego w centrum Pietropawłowska, a po spotkaniu z siostrami redemptorystkami odwiedził cerkiew prawosławną. Złożył przy tej okazji wizytę prawosławnemu biskupowi Władimirowi, który podjął bp. Piotrowskiego w swoim domu. Po południu tego samego dnia miało miejsce spotkanie z abp. Tomaszem Petą oraz duchowieństwem i osobami życia konsekrowanego posługującymi w północnej części Kazachstanu. Biskup kielecki wygłosił dla nich konferencję, odpowiadał na zadawane pytania, a później powrócił do Kokczetawu. W sobotę 23 kwietnia bp Jan Piotrowski rozmawiał z siostrami pochodzącymi z Filipin, a posługującymi w miejscowości Atbasar, oddalonej o 200 km od Kokczetawu. Oprócz tego parafię ks. Skorupy odwiedzili klerycy z seminarium w Karagandzie, którym bp Piotrowski udzielił błogosławieństwa i zachęcił do modlitwy w intencji powołań. W Niedzielę Miłosierdzia Bożego biskup kielecki uczestniczył we

---

³⁸⁰ Por. K. Bernat, *Peru potrzebuje misjonarzy. Rozmowa z Biskupem Kieleckim Janem Piotrowskim*, WKMD 5/2019, s. 1-3.

Mszy Świętej sprawowanej przez abp. Petę, połączonej z udzieleniem grupie dwunastu osób sakramentu bierzmowania. Po południu wraz z metropolitą Nur-Sułtan, bp Piotrowski oraz ks. Wojciech Skorupa udali się do sanktuarium w Oziornoje, spędziwszy noc w pobliskim klasztorze siostr zakonnych. Kolejnego dnia bp Piotrowski koncelebrował Mszę Świętą pod przewodnictwem abp. Tomasza Pety, który przyjął także pierwsze śluby zakonne jednej z siostr żyjących w tej wspólnotce. Następnie wraz z ks. Wojciechem udali się w drogę do Nur-Sułtan, gdzie tego dnia rozpoczynało się spotkanie katolickich biskupów oraz administratorów apostolskich krajów Azji Centralnej. Nazajutrz bp Jan Piotrowski odbył z uczestnikami tego spotkania pielgrzymkę do Karagandy, gdzie pochowany jest bł. ks. Władysław Bukowiński. Ostatniego dnia swojego pobytu w Kazachstanie biskup kielecki złożył wizytę nuncjuszowi apostolskiemu oraz spotkał się z przedstawicielem rządu Kazachstanu, po czym powrócił do Polski³⁸¹.

Kolejnym przykładem wizyt składanych misjonarzom przez bp. Jana Piotrowskiego jest chociażby wyprawa do Republiki Konga i Angoli, którą odbył na przełomie stycznia i lutego 2023 roku. Jako wieloletni misjonarz w Afryce i Ameryce Łacińskiej, a także dyrektor krajowy Papieskich Dzieł Misyjnych bp Piotrowski chętnie odwiedził misjonarzy z diecezji tarnowskiej. Powodem wizyty była 50. rocznica pobytu tarnowskich misjonarzy w Kongu. Wraz z bp. Andrzejem Jeżem oraz kapłanami z diecezji tarnowskiej biskup kielecki odwiedzał kolejne miejsca na mapie Republiki Konga i Angoli. Swą wizytę rozpoczęli Mszą Świętą w parafii pw. Jezusa Zmartwychwstałego i Bożego Miłosierdzia w Brazzaville, spotykając się następnie z miejscowym duchowieństwem oraz zapraszając do uczestnictwa również kongijski episkopat. Podróż ta była nie tylko okazją do podsumowań, ale i do gorącej modlitwy za misjonarzy i za całe dzieło ewangelizacji³⁸².

Oprócz wizyt składanych misjonarzom w krajach posługiwania, na uwagę zasługuje wyjazd bp. Piotrowskiego do Lwowa, który miał miejsce w dniach 26-27 marca 2023 roku. Diecezja kielecka po raz drugi zorganizowała transport z pomocą humanitarną

---

³⁸¹ Por. W. Skorupa, *Bp Jan Piotrowski przebywa z wizytą pasterską w Kazachstanie*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-przebywa-z-wizyta-pasterska-w-kazachstanie> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; W. Skorupa, *Sprawozdanie z wizyty biskupa Jana Piotrowskiego w Kazachstanie*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/sprawozdanie-z-wizyty-biskupa-jana-piotrowskiego-w-kazachstanie> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

³⁸² Por. *Biskup Jan Piotrowski w Kongo i Angoli*, WKMD 2/2023, s. 2-3.

dla Ukrainy, która nieustannie cierpi z powodu wojny³⁸³. Ponadto podczas rozmowy, jaką przewodniczący Komisji ds. Misji KEP przeprowadził z arcybiskupem metropolitą lwowskim obrządku łacińskiego abp Mieczysławem Mokrzyckim, dostrzeżone zostało jak wielkiego potrzeba wsparcia. Wynikało to nie tylko z realiów wojny, lecz także z wieloletniego prześladowania Kościoła za czasów reżimu komunistycznego. W trakcie tej krótkiej wizyty bp Jan Piotrowski odwiedzał różne wspólnoty zakonne i parafialne, kurię archidiecezji lwowskiej oraz katedry: łacińską i ormiańską. Po przekazaniu przywiezionych darów, bp Piotrowski wraz ks. Łukaszem Zygmuntem powrócili do Polski i wyrazili wdzięczność ofiarodawcom. Ponadto ks. Zygmunt poinformował o dalszej możliwości składania darów na rzecz Ukrainy, które zostaną bezpośrednio przewiezione na miejsce, tak jak to odbyło się podczas wizyty biskupa kieleckiego³⁸⁴.

W dniach 15-29 lutego 2024 roku biskup kielecki złożył wizytę misjonarzom posługującym na Papui-Nowej Gwinei. Podczas podróży bp Piotrowski odwiedził siedem papuaskich diecezji: Port Moresby, Madang, Wewak, Kundiawa, Mount Hagen, Goroka oraz Mendi. W planie wizyty były spotkania z biskupami misyjnymi oraz misjonarzami. Ponadto odwiedził kilka ważnych misyjnych instytucji zarówno edukacyjnych, jak i medycznych czy zajmujących się kwestią transportu. Bp Piotrowski zauważył, iż na Papui-Nowej Gwinei posługuje 14 fideidonistów, przy czym nie ma tam ani jednego kapłana z diecezji kieleckiej. Największą grupę misjonarzy zakonnych stanowią ojcowie ze Zgromadzenia Słowa Bożego (16 misjonarzy). Składając wizytę w Departamencie Szkolnictwa Wyższego w Port Moresby, delegacja z bp. Piotrowskim na czele spotkała się z osobami odpowiedzialnymi za uniwersytet, a także ze studentami i wykładowcami. W dalszej kolejności odwiedzili Departament ds. Zdrowia, który prowadzi Polka – siostra Jadwiga Faliszek. Zaznajomiła ona przybyłych gości ze sposobem, w jaki prowadzone są katolickie kliniki na Papui-Nowej Gwinei. W dalszej kolejności bp Jan Piotrowski wraz z osobami mu towarzyszącymi odwiedzili Międzydiecezjalne i Międzyzakonne Seminarium Duchowne położone niedaleko stolicy. Spotkali się tam z całą społecznością alumnów i nowicjuszy oraz z kilkoma wykładowcami i rektorem. Kolejnym miejscem, jakie odwiedzili, było Alexishafen. To miejscowość, w której powstały pierwsze misje katolickie w tym kraju, a gdzie obecnie znajduje się ośrodek rekolekcyjny prowadzony

---

³⁸³ Por. Ł. Zygmunt, *Nie zapominajmy o Ukrainie...*, WKMD 4/2023, s. 2-3.

³⁸⁴ Por. Ł. Zygmunt, *Bp Jan Piotrowski z wizytą w Ukrainie – diecezja kielecka kolejny raz udziela wsparcia*, WKMD 3/2023, s. 2-3.

przez polskiego werbistę o. Jerzego Ryfa SVD. W końcu złożyli oni wizytę w biurze papuaskich linii lotniczych, spotykając się z dyrektorem ds. usług korporacyjnych. Omawiając sprawy powrotu do Polski, bp Piotrowski wraz z osobami mu towarzyszącymi podziękowali mu za wszelką życzliwość³⁸⁵.

Ponadto pod koniec roku 2024, w dniach 4-8 listopada, bp Piotrowski złożył krótką wizytę na Kubie, gdzie mógł spotkać się z posługującymi w tym kraju polskimi misjonarzami. Grono to tworzą 23 osoby (8 księży diecezjalnych, 9 kapłanów zakonnych oraz 6 siostr zakonnych). Niestety, ze względu na szalejący wówczas cyklon na spotkanie przybyło tylko 19 z nich. Niemniej, wydarzenie to stanowiło nie tylko okazję do naświetlenia problemów, z jakimi mierzą się posługujący na Kubie misjonarze, lecz było również czasem, w którym wskazano, w jaki sposób mogą się oni zwracać o potrzebną pomoc, choćby do takiej organizacji jak *Caritas*. Oprócz tego bp Jan Piotrowski oraz towarzyszący mu podczas tej wizyty o. Kazimierz Szymczycha SVD, sekretarz Komisji ds. Misji KEP, w sposób oficjalny zwrócili się z postulatem do episkopatu kubańskiego, aby pracujący w tym kraju polscy misjonarze mieli zapewnioną pomoc zarówno materialną, jak i formalną³⁸⁶.

Warto przy tej okazji wspomnieć, iż w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach od 2022 roku podjęli formację alumni pochodzący z Afryki. Początkowo do wspólnoty kleryków WSD w Kielcach dołączyło dwóch alumnów z diecezji Bangi w Republice Środkowoafrykańskiej, zaś na początku roku 2024 formację w tymże seminarium podjęło kolejnych ośmiu, tym razem z Angoli. Biskup kielecki argumentując tę decyzję wyjaśnił, iż stanowiła ona odpowiedź na prośbę biskupów z tychże krajów, a dotyczącą możliwości kształcenia kandydatów do kapłaństwa w Polsce. Alumni pochodzący z Afryki po zakończeniu studiów seminaryjnych powrócą do swoich diecezji i tam przyjmą święcenia oraz rozpoczną posługę duszpasterską³⁸⁷.

---

³⁸⁵ Por. F. Jabłoński, *Wizyta pasterska biskupa Jana Piotrowskiego w Papui-Nowej Gwinei*, WKMD 3/2024, s. 1-3.

³⁸⁶ Por. K. Szymczycha, *Odwiedziny misjonarzy na Kubie*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/odwiedziny-misjonarzy-na-kubie> [widok z dn. 30.11.2024 r.].

³⁸⁷ Por. Ł. Czerwiak, *Afrykańscy klerycy dołączyli do kieleckiego seminarium*, w: <https://emkielce.pl/kosciol/afrykanscy-klerycy-dolaczyli-do-kieleckiego-seminarium> [widok z dn. 30.11.2024 r.]; D. Kułaga, *Ośmiu kleryków z Angoli w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach kontynuuje formację do kapłaństwa*, w: <https://echodnia.eu/swietokrzyskie/osmiu-klerykow-z-angoli-w-wyzszym-seminarium-duchownym-w-kielcach-kontynuuje-formacje-do-kaplanstwa/ar/c1-18326723> [widok z dn. 30.11.2024 r.].

1.5. Przewodniczący Komisji ds. Misji Konferencji Episkopatu Polski

Komisja ds. Misji kierując się w swojej działalności wewnętrznym regulaminem, koordynuje i propaguje dzieła Kościoła w Polsce oraz wspiera integrację i współpracę środowisk misyjnych. Na czele tejże komisji stoi jej przewodniczący, który wybierany jest przez Zebranie Plenarne KEP. Pełniąc funkcję przewodniczącego Komisji ds. Misji Konferencji Episkopatu Polski, bp Jan Piotrowski jest odpowiedzialny za koordynację wszelkiej działalności i animacji misyjnej prowadzonej pod auspicjami Konferencji Episkopatu Polski. W ramach swoich kompetencji może on proponować zmiany personalne w komisji i powoływać zespoły robocze, określając zakres ich pracy. Ponadto w celu zagwarantowania jedności w działaniu z Kościołem powszechnym Komisja ds. Misji ściśle współpracuje z Dykasterią ds. Ewangelizacji. Ponadto jako przewodniczący bp Jan Piotrowski podkreśla rolę Papieskich Dzieł Misyjnych³⁸⁸ i wraz z całą komisją popiera ich działania we wszystkich polskich diecezjach. Należy podkreślić, iż kierując Komisją ds. Misji w sposób szczególny nadzoruje on prace jej agend, czyli MIVA Polska, Dzieła Pomocy „Ad Gentes”, a także Centrum Formacji Misyjnej i Instytutu Misyjnego Laikatu. Bardzo ważną prerogatywą przewodniczącego komisji jest możliwość przedstawiania Zebraniu Plenarnemu KEP tych spraw, które są naglące, bądź sam przewodniczący uzna za stosowne, by je zaprezentować. Składa on również coroczne sprawozdanie z działalności komisji i przesyła je do Sekretariatu KEP³⁸⁹.

W działalność Komisji ds. Misji KEP wpisuje się również kwestia przyznawania medalu „Benemerenti in Opere Evangelizationis”. Został on ustanowiony przez Komisję ds. Misji KEP w celu uhonorowania osób, instytucji lub organizacji, które w sposób wybitny wspierają dzieła misyjne Kościoła tak w Polsce, jak poza jej granicami. Medal ten przyznawany jest przez powołaną do tego celu kapitułę w czterech kategoriach (dzieło misyjne, pomoc modlitewna i duchowa, pomoc materialna i finansowa, informacja medialna). Należy podkreślić, iż członków kapituły mianuje przewodniczący Komisji ds. Misji, a ich kadencja wynosi pięć lat. Kapituła medalu „Benemerenti in Opere Evangelizationis” złożona jest z dziewięciu osób, przy czym dwie z nich to członkowie

---

³⁸⁸ Przykładem tego może być udział bp. Piotrowskiego w obradach Rady Krajowej PDM. Por. *Bp Jan Piotrowski na obradach Rady Krajowej Papieskich Dzieł Misyjnych*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-na-obradach-rady-krajowej-papieskich-dziel-misyjnych> [widok z dn. 3.11.2024 r.].

³⁸⁹ Por. *Regulamin Komisji Episkopatu Polski ds. Misji*, § 2-18; *Nowy przewodniczący Komisji KEP ds. Misji*, WKMD 1/2022, s. 2.

Komisji ds. Misji, czyli biskupi. Oprócz nich w kapitule zasiada sekretarz Komisji ds. Misji oraz po jednym z przedstawicieli PDM, Dzieła Pomocy „Ad Gentes” oraz MIVA Polska. Pozostałych trzech członków mianuje przewodniczący Komisji ds. Misji, wybierając ich spośród osób szczególnie zasłużonych dla działalności misyjnej. W kompetencji przewodniczącego Komisji ds. Misji leży ponadto zgłaszanie kandydatów do medalu. Co prawda mogą to czynić także inni, jednakże regulamin przyznawania tegoż medalu wymienia przewodniczącego na pierwszym miejscu. Ponadto do prerogatyw przewodniczącego Komisji ds. Misji KEP należy wyznaczenie terminu i zorganizowanie gali wręczenia medalu, możliwość uhonorowania medalem z własnej inicjatywy misjonarzy i misjonek w uznaniu ich wieloletniej ofiarnej pracy misyjnej³⁹⁰.

Funkcjonowanie Komisji ds. Misji KEP przedstawiają sprawozdania podsumowujące rok formacji misyjnej w Polsce, jak chociażby to, które wypracowała podczas posiedzenia w dniu 10 marca 2023 roku w Warszawie. Akceptując sprawozdania napływające z jej agend, komisja zauważyła, iż mimo inflacji oraz skutków pandemii koronawirusa, ofiarność wiernych dotycząca misyjnych potrzeb Kościoła nie uległa zmniejszeniu. Podkreślono, iż bardzo dużą rolę w tej kwestii ma informacja ukazująca, jak wielkie wysiłki podejmują misjonarze. Czynią to na wielu polach, takich jak działalność charytatywna, edukacyjna, medyczna i oczywiście przede wszystkim ewangelizacyjna. Przy okazji tegoż sprawozdania przewodniczący Komisji ds. Misji KEP bp Jan Piotrowski wyraził swe podziękowania wobec wszystkich angażujących się w animację misyjną w uroczystość Objawienia Pańskiego oraz w drugą niedzielę Wielkiego Postu. Ponadto owocem obrad była akceptacja dokumentu regulującego sytuację misjonarzy świeckich³⁹¹.

Pragnąc jak najlepiej współpracować na polu misyjnym, zarówno Papieskie Dzieła Misyjne, jak i Komisja ds. Misji KEP wraz z jej agendami tworzą Krajową Radę Misyjną. Odnowiła ona swoją działalność po pandemii koronawirusa, dlatego też 22 maja 2023 roku, w rocznicę beatyfikacji Pauliny Jaricot w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie miało miejsce spotkanie Krajowej Rady Misyjnej. Obrady otworzył przewodniczący Komisji ds. Misji KEP bp Jan Piotrowski, przypominając cele i zadania

---

³⁹⁰ Por. *Regulamin przyznawania medalu „Benemerenti in Opere Evangelizationis”*, § 1-6.

³⁹¹ Por. K. Szymczycha, *Komisja Episkopatu ds. Misji podsumowała miniony rok formacji misyjnej w Polsce*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/komisja-episkopatu-ds-misji-podsumowala-miniony-rok-formacji-misyjnej-w-polsce> [widok z dn. 3.11.2024 r.].

Krajowej Rady Misyjnej. Ponadto wskazał, że współpraca misyjna to wyraz dojrzałości eklezjalnej wspólnoty. Następnie głos zabrał ks. Paweł Rytel-Andrianik, prezentując możliwości współpracy z Agencją *Fides*. W dalszej kolejności głos zabrali: sekretarz Komisji ds. Misji KEP o. Kazimierz Szymczycha SVD, dyrektor CFM w Warszawie ks. Eugeniusz Szyszka, dyrektor Dzieła Pomocy „Ad Gentes” ks. Zbigniew Sobolewski oraz dyrektor MIVA Polska ks. Jerzy Kraśnicki. Oprócz tego przedstawiono działalność Papieskich Dzieł Misyjnych w minionym roku, rolę Żywego Różańca oraz wolontariatu misyjnego³⁹².

Ponadto bp Piotrowski obejmuje swoim patronatem konkurs „Mój szkolny kolega z misji”, organizowany przez Dzieło Pomocy „Ad Gentes”. W 2023 roku konkurs zaangażował około 200 uczniów ze szkół podstawowych, a także nauczycieli, wychowawców, katechetów, księży i siostry zakonne. Przewodnicząc Mszy Świętej, bp Piotrowski nawiązał do postaci bł. ks. Jerzego Popiełuszki, ponieważ spotkanie to odbywało się w kościele św. Stanisława Kostki na Żoliborzu. Ponadto wspominał sylwetki takich świętych i błogosławionych, jak św. Teresa od Dzieciątka Jezus, bł. Maria Teresa Ledóchowska czy bł. Carlo Acutis. Podczas gali, która miała miejsce po Eucharystii, nagrodzono 145 uczniów. Należy podkreślić, że uczestnicy startujący w kategorii charytatywnej zbierali środki na generalny remont szkoły prowadzonej przez siostry michalinki w Kamerunie. Dzięki tym staraniom udało się wspomóc siostry kwotą 50 000 zł. Galę podsumował ks. Zbigniew Sobolewski, który wyraził uznanie dla wielkiego serca uczniów. Stwierdził, iż taka postawa uczestników konkursu jest zauważalna od lat, dlatego też życzył, by nie ustawiali w czynieniu dobra³⁹³.

Jako przewodniczący Komisji ds. Misji KEP bp Jan Piotrowski co roku uczestniczy w uroczystym posłaniu polskich misjonarzy, które ma miejsce w Gnieźnie podczas obchodów uroczystości św. Wojciecha, głównego patrona Polski. W 2023 roku wraz z Prymasem Polski abp. Wojciechem Polakiem wręczył on krzyże misyjne jedenastu misjonarzom, którzy po czasie rocznego przygotowania w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie mieli wyjechać do posługi misyjnej. Wśród nich było pięciu kapłanów diecezjalnych, pięć siostr zakonnych oraz jedna osoba świecka³⁹⁴.

---

³⁹² Por. *Spotkanie Krajowej Rady Misyjnej w Warszawie*, WKMD 4/2023, s. 3-4.

³⁹³ Por. *Laureaci konkursu „Mój szkolny kolega z misji”*, WKMD 4/2023, s. 4.

³⁹⁴ Por. *Biskup kielecki i Prymas Polski wręczyli w Gnieźnie krzyże misyjne*, WKMD 3/2023, s. 4.

W roku kolejnym bp Jan Piotrowski uczestniczył natomiast w uroczystości posłania czternastu misjonarzy, wyjeżdżających do krajów misyjnych po roku przygotowań w CFM. Wśród nich nie było niestety kapłana diecezji kieleckiej³⁹⁵.

1.6. Współpraca z agendami Komisji ds. Misji KEP

Biorąc pod uwagę wielkie doświadczenie misyjne bp. Jana Piotrowskiego, nie dziwi fakt, iż pragnąc jak najlepiej wspierać misje i misjonarzy, diecezja kielecka bardzo dobrze współpracuje z agendami Komisji ds. Misji. Na szczególną uwagę zasługuje kooperacja, jaka zachodzi pomiędzy MIVA Polska a diecezją kielecką, ponieważ w ostatnim czasie dzięki wielkiemu zaangażowaniu diecezjan oraz wsparciu MIVA Polska wielu kieleckich misjonarzy może cieszyć się z otrzymanych nowych środków transportu.

Najlepszym przykładem owocnej współpracy bp. Jana Piotrowskiego i MIVA Polska jest ogólnopolski festyn św. Krzysztofa, który w 2018 roku został zorganizowany w Kielcach. Na każdej Mszy Świętej homilię głosił ks. Jerzy Kraśnicki – dyrektor MIVA Polska, a po zakończeniu Eucharystii na placu przed katedrą miało miejsce poświęcenie pojazdów i błogosławieństwo kierowców. Patronat nad festynem objął oczywiście biskup kielecki Jan Piotrowski oraz miejscowi samorządowcy. Sam festyn obfitował w wiele atrakcji, również dla najmłodszych, a wśród nich spektakl teatralny zatytułowany „Podróże Profesora Kalafiora – Afryka”, dmuchana zjeżdżalnia czy basen z kulkami. Ponadto mając na uwadze bezpieczeństwo w ruchu drogowym na festynie pojawił się sprzęt PSP i OSP, a także Wojska Polskiego, Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych, Inspekcji Transportu Drogowego oraz Policji, która przypominała również o tym, jak ważne jest bezpieczeństwo na drodze. Oprócz wspomnianych służb dużym zainteresowaniem cieszyła się wystawa zaprezentowana przez Służbę Celno-Skarbową, która dotyczyła wyrobów wytworzonych ze zwierząt zagrożonych wyginięciem, a które zostały zarekwirowane podczas przekraczania granicy. Warto wspomnieć, że podczas festynu Ratownictwo Medyczne w Kielcach uczyło wykonywania resuscytacji krążeniowo-oddechowej, a Regionalne Centrum Krwiodawstwa w Kielcach pojawiło się z najnowszym autobusem, będącym mobilnym punktem poboru krwi. Całość dopełniło kieleckie wydawnictwo „Jedność” oraz *Caritas*

---

³⁹⁵ Powyższe informacje pochodzą z rozmowy przeprowadzonej z ks. Eugeniuszem Szyszką, dyrektorem Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie.

diecezji kieleckiej. Ponadto dość sporą grupę stanowili „Kieleccy Klasycy”, prezentujący swoje pojazdy. Misyjny charakter wydarzenia akcentowała wystawa misyjnych zabawek motoryzacyjnych. O godzinie 15.00 uczestnicy modlili się za misjonarzy Koronką do Bożego Miłosierdzia, zaś o godzinie 16.00 bp Jan Piotrowski oraz pochodzący z Wybrzeża Kości Słoniowej bp Jean-Jacques Koffi Oi Koffi sprawowali Mszę Świętą. W homilii afrykański biskup podziękował za wszelkie dobro, jakie płynie w stronę terenów misyjnych. Po zakończonej Eucharystii bp Piotrowski w towarzystwie gościa z Wybrzeża Kości Słoniowej poświęcił pojazdy znajdujące się na placu przed katedrą. Dzięki organizacji festynu i chrześcijańskiej odpowiedzi wiernych diecezji kieleckiej udało się zakupić samochód dla misjonarza diecezji kieleckiej posługującego właśnie na Wybrzeżu Kości Słoniowej – ks. Andrzeja Zawadzkiego³⁹⁶.

Kolejnym wymownym wydarzeniem ukazującym bardzo owocną współpracę z MIVA Polska był chociażby Ogólnopolski Festyn Rodzinny w Piekoszowie, który zakończył obchody Tygodnia św. Krzysztofa. W ciągu niedzieli podczas wszystkich Mszy Świętych homilie głosili przybyli do Piekoszowa misjonarze, zaś po wyjściu ze świątyni odbywało się poświęcenie pojazdów. Podczas festynu wierni, którzy zebrali się na terenie Domu dla Niepełnosprawnych, mogli podziwiać zabytkowe auta, a najmłodszy oraz dorośli z pomocą świętokrzyskiej policji przypominali sobie zasady bezpiecznego poruszania się w ruchu drogowym. O godzinie 15.00 uczestnicy wydarzenia wraz z bp. Janem Piotrowskim pomodlili się Koronką do Bożego Miłosierdzia. Modlitwa odmawiana była w pięciu językach. Warto podkreślić, iż podczas całego spotkania prowadzone były zbiórki oraz licytacje, z których dochód w całości był przeznaczony na środki transportu dla polskich misjonarzy³⁹⁷.

Pasterska posługa bp. Jana Piotrowskiego posiada bardzo wyraźny rys misyjny. Jest to widoczne nie tylko w przepowiadaniu, lecz również w decyzjach administracyjnych oraz codziennej pracy na rzecz diecezji. Biskup kielecki, otaczając swą troską każdego, nade wszystko tego, kto pozytywnie odpowiada na wezwanie Kościoła do zaangażowania w dzieło misyjne, zachęca do modlitwy, ale i do tworzenia wspólnoty, jak choćby rodziny misjonarzy. Ponadto sam mając doświadczenie pracy

---

³⁹⁶ Por. *Ogólnopolski misyjny festyn św. Krzysztofa i główne obchody*, WKMD 4/2018, s. 4; M. Sigiel, *Ogólnopolski misyjny festyn św. Krzysztofa w Kielcach*, WKMD 5/2018, s. 1-2.

³⁹⁷ Por. *Msza św. w intencji kierowców i MIVA Polska*, WKMD 5/2022, s. 1-2.

misyjnej, składa wizyty misjonarzom i misjonarkom oraz przyjmuje w swym domu biskupów pracujących na terenach misyjnych. Oprócz tego jako przewodniczący Komisji ds. Misji KEP zabiega o należyłą pomoc dla polskich misjonarzy, a także kładzie nacisk na promocję idei misyjnej w całej Polsce. Jako biskup kielecki dokłada wszelkich starań, aby współpraca między agendami Komisji ds. Misji KEP a strukturami diecezji kieleckiej wyglądała jak najlepiej.

2. Ks. Łukasz Zygmunt – dyrektor diecezjalny Papieskich Dzieł Misyjnych oraz delegat ds. misjonarzy

Ożywiona działalność misyjna w diecezji kieleckiej, jaką obserwuje się od wielu lat, a która w ciągu ostatniego dziesięciolecia wydaje się wybijać na pierwszy plan, wymaga należytej koordynacji. Nieocenioną rolę odgrywa w tym ks. Łukasz Zygmunt, który decyzją biskupa kieleckiego w dniu 11 grudnia 2014 roku został mianowany diecezjalnym dyrektorem Papieskich Dzieł Misyjnych oraz delegatem biskupa ds. misjonarzy. Ponadto kiedy na początku stycznia 2015 roku swoją działalność rozpoczęło Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej, ks. Zygmunt został mianowany jego dyrektorem. W trosce o wspólnoty „Żywego Różańca” istniejące na terenie diecezji kieleckiej, bp Jan Piotrowski powierzył mu funkcję diecezjalnego duszpasterza róż Żywego Różańca³⁹⁸. Mając świadomość wielopokoleniowych tradycji misyjnych w diecezji kieleckiej, ks. Łukasz Zygmunt koordynuje wszystkie misyjne inicjatywy na terenie diecezji oraz

---

³⁹⁸ Ks. Łukasz Zygmunt urodził się 22 kwietnia 1979 roku w Jędrzejowie w rodzinie Władysława i Jadwigi z domu Głuszek. Święcenia kapłańskie przyjął w dniu 29 maja 2004 roku w Kielcach, podejmując następnie obowiązki wikariusza w parafii Miłosierdzia Bożego w Kazimierzy Wielkiej. W latach 2007-2010 posługiwał w parafii Górno. W 2008 roku został mianowany diecezjalnym moderatorem Duszpasterstwa Liturgicznej Służby Ołtarza. W latach 2010-2012 pełnił posługę wikariusza w parafii pw. Chrystusa Króla w Kielcach. W 2012 roku został mianowany prefektem Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach, pełniąc te obowiązki do roku 2016. Ponadto od 2013 roku ks. Zygmunt pełnił funkcję kapelana miejskiego PSP Kielce oraz OSP powiatu kieleckiego. W latach 2016-2018 był diecezjalnym duszpasterzem młodzieży oraz koordynował przygotowania do Światowych Dni Młodzieży w Panamie w 2019 roku (2017-2019). W 2017 roku biskup kielecki Jan Piotrowski mianował go członkiem diecezjalnej rady duszpasterskiej, a w 2020 roku powierzył mu funkcję dyrektora Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie przy jednoczesnych obowiązkach dyrektora Oddziału *Caritas* diecezji kieleckiej. Koordynował również prace strażackiego wolontariatu misyjnego powstałego na czas epidemii. W 2021 roku otrzymał godność kanonika honorowego kieleckiego oraz został włączony do rady kapłańskiej. Rok później został mianowany dyrektorem Wydziału Duszpasterstwa diecezji kieleckiej, łącząc także obowiązki rzeczownika prasowego diecezji oraz sekretarza diecezjalnej rady duszpasterskiej. W 2023 roku biskup Jan Piotrowski mianował ks. Łukasza Zygmunta wikariuszem biskupim ds. duszpasterstwa diecezji kieleckiej. Oprócz zadań z tym związanych ks. Zygmunt został moderatorem kurii, odpowiadał za kuratelę nad duchownymi oskarżonymi lub skazanymi w diecezji kieleckiej. Został również włączony do Kolegium Konsultorów. Informacje powyższe pochodzą z rozmowy z ks. Łukaszem Zygmuntem.

zajmuje się organizacją nowych, aby jeszcze lepiej wspomagać misjonarzy i uwrażliwiać na misje wszystkich wiernych diecezji³⁹⁹.

2.1. Działania podczas Nadzwyczajnego Miesiąca Misyjnego oraz przeżywanie Tygodnia Misyjnego

W roku duszpasterskim jednym z najważniejszych wydarzeń o charakterze misyjnym, które swym zasięgiem obejmuje cały Kościół powszechny, jest Światowy Dzień Misyjny, zwany w Polsce Niedzielą Misyjną, otwierającą Tydzień Misyjny. Dodać jednakże należy, że aby jeszcze bardziej podkreślić wagę spraw misyjnych, z woli papieża Franciszka październik roku 2019 był przeżywany jako Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny.

2.1.1. Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny – październik 2019 roku

Z okazji setnej rocznicy wydania epokowego dokumentu dotyczącego spraw misyjnych, czyli listu apostolskiego papieża Benedykta XV *Maximum illud*, zwanego z powodu swej doniosłości wręcz „encykliką”, Ojciec Święty Franciszek ogłosił, iż październik w 2019 roku będzie w całym Kościele przeżywany jako Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny. Papież zwrócił szczególną uwagę na duchową spuściznę misyjną papieża Jana Pawła II, w którego liturgiczne wspomnienie obwieścił swą decyzję. Powierając przygotowanie tego wydarzenia Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów oraz związanym z nią Papieskim Dziełom Misyjnym, papież polecił, aby czas ten obfitował w modlitwę i inicjatywy promujące sprawę głoszenia Ewangelii. Z tej właśnie racji, dla należytego przeżycia tego czasu cały Kościół, a więc i diecezja kielecka, kierując się wskazówkami najwyższej władzy kościelnej, podkreślały: osobiste spotkanie z Jezusem w Eucharystii, słowie Bożym i modlitwie, czerpanie ze świadectwa świętych, nade wszystko z życia męczenników misyjnych, pogłębianie formacji biblijnej, katechetycznej, teologicznej i duchowej dotyczących misji oraz pełnienie uczynków chrześcijańskiej miłości⁴⁰⁰. Korzystając zatem z powyższych wytycznych, diecezja kielecka, włączając się w przeżywanie Nadzwyczajnego Miesiąca Misyjnego „Ochrzczeni i posłani: Kościół Chrystusa z misją w świecie”, efektywnie korzystała z

---

³⁹⁹ Por. Ł. Zygmunt, *Diecezja kielecka dla misji*, „Misje Dzisiaj” 40 (2021) 3, s. 30-31.

⁴⁰⁰ Por. M. Wrzos, *Recepcja Nadzwyczajnego Miesiąca Misyjnego (październik 2019 roku) w ogólnopolskich czasopismach misyjnych. Studium misjologiczno-poznawcze*, „Nurt SVD”, 54 (2020) 2, s. 69-89.

materiałów przygotowanych przez dyrekcję krajową Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce. Do użytku w polskich diecezjach PDM przekazały misyjne rozważania oraz czytanki różańcowe na każdy dzień października 2019, kalendarze misyjne na 2019 rok z patronem każdego tygodnia, nabożeństwa misyjne na każdy miesiąc w roku 2019, papieskie intencje na 2019 rok, komentarze liturgiczne w periodykach do wykorzystania duszpasterskiego, takich jak „Dzień Pański” oraz „Od Słowa do Życia”, a także czasopisma wydawane przez Papieskie Dzieła Misyjne, czyli „Misje Dzisiaj” i „Świat Misyjny”, zawierające informacje dotyczące Nadzwyczajnego Miesiąca Misyjnego. Ponadto diecezja kielecka pod kierunkiem bp. Jana Piotrowskiego oraz ks. Łukasza Zygmunta w celu jak najlepszego przeżycia tego czasu podjęła się realizacji następujących zadań:

Data	Miejsce wydarzenia	Rodzaj wydarzenia
1.05.2019 r.	Wyższe Seminarium Duchowne w Kielcach	Diecezjalne spotkanie rodziców i rodzin misjonarzy oraz byłych misjonarzy i misjonek
1.10.2019 r.	Katedra kielecka	Msza Święta inauguracyjna NMM pod przewodnictwem biskupa kieleckiego Jana Piotrowskiego
5.10.2019 r.	Archiopactwo cysterskie w Jędrzejowie	Diecezjalna Pielgrzymka Róż Żywego Różańca
6.10.2019 r.	Katedra kielecka	Msza Święta w intencji misjonarzy i misjonek pod przewodnictwem biskupa kieleckiego Jana Piotrowskiego
19.10.2019 r.	Parafia pw. św. Stanisława bp. w Kielcach	Koncert misyjny dedykowany misjonek i misjonarzom

19.10.2019 r.	Sanktuarium Matki Bożej Mirowskiej w Pińczowie	Konferencja misyjna dla kapłanów przy okazji diecezjalnej pielgrzymki kapłanów
25.10.2019 r.	Wyższe Seminarium Duchowne w Kielcach	Sesja misjologiczna

Podczas sesji misjologicznej wygłoszono pięć referatów o następujących tematach:

Autor wystąpienia	Temat
Bp Jan Piotrowski	„Aktualność misyjnego powołania w Kościele”
Bp Andrzej Kaleta	„Recepcja Dzieła Misyjnego w Kościele kieleckim w okresie posoborowym”
Ks. Jan Jagielka	„Sługa Boży ks. inf. Wojciech Piwowarczyk – kapłan o misyjnym sercu”
Ks. Łukasz Zygmunt	„Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej – struktury i codzienna działalność”
Dkn Wojciech Rutczyński	„Ognisko misyjne – współczesne działania i animacja”

Przedstawiając powyższe zagadnienia, nad którymi pochylono się przy okazji konferencji misjologicznej, należy zwrócić uwagę, iż niestety nie powstało żadne opracowanie zawierające treści niniejszych tekstów. Nie zostały również zamieszczone ani w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”, ani w „Kieleckich Studiach Teologicznych”. Ich treści nie można też odnaleźć w artykułach archiwalnych na diecezjalnej stronie internetowej. Z tej racji to szczerne i godne pochwały przedsięwzięcie nie mogło stać się przedmiotem refleksji szerszego grona odbiorców. Oprócz referatów, przy okazji sesji misjologicznej obecni misjonarze i misjonarki wygłosili świadectwa, zaś na terenie całej diecezji przy okazji Nadzwyczajnego Miesiąca Misyjnego miały miejsce spotkania z misjonarzami i misjonarkami, kiermasze misyjne oraz animacja misyjna prowadzona w szkołach, parafiach czy lokalnych mediach. Będąc odpowiedzialnym za koordynację

tychże działań, ks. Łukasz Zygmunt zauważył, że październik 2019 roku był czasem szczególnego pobudzenia misyjnego dla całego Kościoła, zaś wielość wydarzeń o charakterze misyjnym, jakie odbyły się na terenie diecezji kieleckiej, z pewnością zaowocuje w przyszłości⁴⁰¹.

Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny jako moment szczególnej mobilizacji misyjnej stał się podstawą do licznych lokalnych inicjatyw, podejmowanych w szkołach czy parafiach. Jedną z nich jest choćby zbiórka funduszy na rzecz zakupu roweru dla katechisty, realizowana na rzecz MIVA Polska. We współpracy Szkolnego Koła *Caritas* działającego w Społecznej Szkole Podstawowej w Drugni z ks. Grzegorzem Olejarczykiem – proboszczem parafii Drugnia, w dniu 29 września przeprowadzono przy kościele zbiórkę do puszek, zaś nazajutrz w budynku szkoły zorganizowano kiermasz ciast. Dzięki tej akcji przekazano do MIVA Polska 1003,94 zł. W tę akcję włączyło się również Szkolne Koło *Caritas* z Sukowa, które poprzez rozprowadzanie ciast zebrało 611 zł⁴⁰².

Również inne parafie podjęły wysiłki na rzecz promocji idei misyjnej, czyniąc to poprzez projekcję filmów (Piekoszów)⁴⁰³, lekturę czytanek misyjnych podczas nabożeństw różańcowych (Kazimierza Mała, Skorzeszyce, Kielce)⁴⁰⁴ czy animację misyjną. Wiele parafii diecezji odwiedził ks. Łukasz Zygmunt, który podczas Mszy Świętych głosząc homilie mówił o potrzebie wspierania materialnego i duchowego misji. Ponadto najmłodszy organizowali inscenizacje misyjne, co miało miejsce choćby w Kroczycach czy Grzymałkowie. Oprócz tego uczestniczyli w pogadankach o tematyce misyjnej, jak choćby w Krajnie i Brynicy. Odwiedzając Szkołę Podstawową im. Stefana

---

⁴⁰¹ Por. Ł. Zygmunt, *Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny – październik 2019*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 95 (2019) 4, s. 665-667; W. Żelazny, *Muzycy misjonarzom*, WKMD 6/2019, s. 3; B. Kwieczko, *Symposium misyjne w WSD*, WKMD 6/2019, s. 4; *Spotkanie rodzin misjonarzy*, w: <https://diecezja.kielce.pl/spotkanie-rodzin-misjonarzy> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; *Rozpoczął się Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny*, w: <https://diecezja.kielce.pl/rozpoczal-sie-nadzwyczajny-miesiac-misyjny> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁴⁰² Por. T. Górka, *Podpatrzone w parafii... Akcja misyjna w Drugni*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-akcja-misyjna-w-drugni> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; T. Górka, *Podpatrzone w parafii... Suków*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-sukow> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁴⁰³ Por. *Podpatrzone w parafii... Piekoszów*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-piekoszow> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁴⁰⁴ Por. M. Haśnik, *Podpatrzone w parafii... Kazimierza Mała i Skorzeszyce*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-kazimierza-mala-i-skorzeszyce> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; *Podpatrzone w parafii... Św. Hiacynty i Franciszka w Kielcach*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-sw-hiacynty-i-franciszka-w-kielcach> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Żeromskiego w Brynicy, ks. Łukasz Zygmunt poprowadził spotkanie misyjne dla 199 uczniów, podzielonych na dwie grupy⁴⁰⁵.

Ponadto przywoływany czas był niezwykle okazją do rozmów z kieleckimi misjonarzami, którzy nie tylko opowiadali o swojej codziennej posłudze, lecz wskazywali również na głęboki sens Nadzwyczajnego Miesiąca Misyjnego. Podczas audycji w Radiu eM ks. Antoni Sokołowski podkreślił, że październik 2019 roku to czas wielkiej nadziei przepojonej modlitwą za misje i misjonarzy. Wyjaśnił jak bardzo potrzebują modlitwy ci, którzy posługują na misjach, ponieważ obok momentów radości i pracy jest wiele chwil nostalgii, samotności i tęsknoty za ojczyzną⁴⁰⁶.

Oprócz tego w tym czasie na adres Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej napływały relacje od kieleckich misjonarzy posługujących na różnych placówkach. Ks. Piotr Pochopień przedstawiał, w jaki sposób przeżywa ze swoimi parafianami Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny, zaś ks. Grzegorz Pańczyk wspominając wizytę bp. Jana Piotrowskiego, wyjaśnił, iż dla Peruwiańczyków październik to również czas pokuty i nawrócenia⁴⁰⁷.

2.1.2. Organizacja i przeżywanie Tygodnia Misyjnego

Tydzień Misyjny będąc jednym z najważniejszych misyjnych wydarzeń w roku liturgicznym, corocznie wymaga odpowiedniego przygotowania, aby jego przesłanie jak najlepiej zostało wyartykułowane i uwrażliwiło wiernych na misyjne potrzeby całego Kościoła. Diecezja kielecka wpisuje się w taki model pojmowania tego czasu, dlatego też obfituje on w różnego rodzaju animacje, nabożeństwa, spotkania i konferencje.

W 2015 roku Tydzień Misyjny przeżywano w dniach 18-24 października, podejmując w parafiach diecezji kieleckiej rozmaite inicjatywy o wydźwięku misyjnym.

---

⁴⁰⁵ Por. *Podpatrzone w parafii... Krajno*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-krajno> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; *Podpatrzone w parafii... Kroczyce*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-kroczyce> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; *Podpatrzone w parafii... Grzymalków*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-grzymalkow> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; *Animacja misyjna w szkole w Brynicy*, w: <https://diecezja.kielce.pl/animacja-misyjna-w-szkole-w-brynicy> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁴⁰⁶ Por. K. Bernat, *Ks. Antoni Sokołowski: Misje potrzebują świętych kapłanów*, w: <https://diecezja.kielce.pl/ks-antoni-sokolowski-misje-potrzebuja-swietych-kaplanow> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁴⁰⁷ Por. P. Pochopień, *Relacja z Brazylii*, w: <https://diecezja.kielce.pl/relacja-z-brazylii> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; G. Pańczyk, *Relacja z Peru*, w: <https://diecezja.kielce.pl/relacja-z-peru> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Głoszono homilie przypominające o powszechnej odpowiedzialności misyjnej ochrzczonych, modlono się na różańcu za misjonarzy i misjonarki⁴⁰⁸, wykonywano dekoracje w kościołach. Ponadto w parafii Chmielnik powstała niewielka wystawa misyjna, a w obu włoszczowskich parafiach liturgię wzbogacono o śpiewy charakterystyczne dla krajów misyjnych. W Miechowie i Proszowicach dzieci i młodzież pod opieką posługujących tam sióstr zakonnych podejmowały animację misyjną czy prowadziły loterię, z której dochód przeznaczony był na utrzymanie szkoły prowadzonej na placówce misyjnej w Ekwadorze. Na zakończenie Tygodnia Misyjnego w Radio Maryja katechezę wygłosił bp Jan Piotrowski⁴⁰⁹.

W kolejnym roku, przeżywając 90. już Tydzień Misyjny, w diecezji podejmowano podobne inicjatywy misyjne. W Proszowicach modlono się w sposób szczególny za ks. Antoniego Sokołowskiego, byłego proboszcza tejże wspólnoty parafialnej⁴¹⁰, zaś w Skorzeszycach i Solcu-Zdroju poprzez wystrój świątyni i kazania o tematyce misyjnej oraz poprzez modlitwę różańcową nawiązywano do charakteru tego czasu⁴¹¹.

Rok 2017 przyniósł kolejne misyjne przedsięwzięcia związane z przeżywaniem Tygodnia Misyjnego. W sposób szczególny wpatrywano się w postać św. Jana Pawła II, gdyż w Niedzielę Misyjną przypadało jego liturgiczne wspomnienie, będące jednocześnie 39. rocznicą inauguracji pontyfikatu papieża Polaka. W czasie trwania ówczesnego Tygodnia Misyjnego bp Jan Piotrowski, będąc gościem diecezjalnego Radia eM, wyjaśniał istotę tego czasu, przeżywanego w Kościele powszechnym od 1926 roku⁴¹². Mimo iż Misyjny Dzień Dzieci przypada w zupełnie innym terminie, w trakcie Tygodnia

---

⁴⁰⁸ Należy stwierdzić, iż w diecezji prowadzonych jest wiele inicjatyw dotyczących należytego przeżywania Tygodnia Misyjnego. Obok nabożeństw misyjnych warto zwrócić uwagę na powszechną modlitewną mobilizację, w którą włącza się również Wyższe Seminarium Duchowne w Kielcach. Por. *Modlitwa za misje i misjonarzy w kościele seminaryjnym*, w: <https://diecezja.kielce.pl/modlitwa-za-misje-i-misjonarzy-w-kosciele-seminaryjnym> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁴⁰⁹ Por. M. Haśnik, *Tydzień Misyjny w naszej diecezji*, w: <https://diecezja.kielce.pl/tydzien-misyjny-w-naszej-diecezji> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; *Bp Jan Piotrowski na antenie Radia Maryja*, w: <https://diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-na-antenie-radia-maryja> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁴¹⁰ Por. Ł. Kramarz, *Niedziela Misyjna w Proszowicach*, w: <https://diecezja.kielce.pl/niedziela-misyjna-w-proszowicach> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁴¹¹ Por. *Podpatrzone w parafii... Skorzeszyce*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-skorzeszyce> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; *Misyjna modlitwa różańcowa w Solcu-Zdroju* [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁴¹² Por. *Św. Jan Paweł II – największy misjonarz świata*, w: <https://diecezja.kielce.pl/sw-jan-pawel-ii-najwiekszy-misjonarz-swiatego> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; *Rozmowa z bp. Janem Piotrowskim w Radiu eM*, w: <https://diecezja.kielce.pl/rozmowa-z-bp-janem-piotrowskim-w-radiu-em> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Misyjnego w 2017 roku nie zabrakło także troski najmłodszych o misyjne dzieło Kościoła. W Szkole Podstawowej w Bęczkowie uczniowie klas czwartych przedstawili montaż słowno-muzyczny zatytułowany *Idźcie i głoscie*, wcielając się w swoich rówieśników z innych kontynentów. Opowiadali o realiach życia dzieci na terenach misyjnych, podkreślając wielkie dobro, jakie niosą misjonarze, których pragną wspierać⁴¹³.

Choć Niedziela Misyjna przeżywana jest w Kościele od czasów papieża Piusa XI, w ciągu ostatnich lat na łamach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” opublikowano tylko jedno sprawozdanie dotyczące tych wydarzeń i pochodziło ono z roku 2020. Mówiąc o Tygodniu Misyjnym przeżywanym w dniach 18-24 października 2020 roku, ks. Łukasz Zygmunt podkreślił, iż jednym z ważniejszych wydarzeń wieńczących ten czas było spotkanie Rodziny Radia Maryja, które miało miejsce w bazylice katedralnej w Kielcach. Mszy Świętej przewodniczył biskup kielecki Jan Piotrowski, zaś przed jej rozpoczęciem młodzież Szkoły Katolickiej im. św. Jadwigi Królowej w Kielcach wraz ks. Stefanem Radziszewskim przygotowała montaż słowno-muzyczny dotyczący działalności misyjnej. Natomiast w godzinach wieczornych na antenie Radia Maryja odbyła się kolejna audycja z cyklu „Rozmowy niedokończone”. Tym razem gośćmi programu byli: bp Andrzej Kaleta – misjolog, Aneta Chełminiak – misjonarka z Paragwaju, ks. Wojciech Skorupa – misjonarz z Kazachstanu oraz ks. Łukasz Zygmunt – dyrektor diecezjalny Papieskich Dziel Misyjnych. Podejmując na antenie radia sprawy misji, podzielili się świadectwem swojej wiary oraz zachęcili do wspierania działalności misyjnej Kościoła⁴¹⁴.

W przygotowaniach do Tygodnia Misyjnego i należytego jego przeżywania z pewnością pomagały wydarzenia związane z wprowadzeniem i stałą obecnością relikwii świętych czy błogosławionych. W Brzezinach, leżących niedaleko Kielc, będącej rodzinną parafią abp. Tadeusza Wojdy SAC oraz ks. Zygmunta Kwiecińskiego, obecnie proboszcza parafii Piekoszów, a wcześniej wieloletniego misjonarza w Kazachstanie, miało miejsce uroczyste wprowadzenie relikwii bł. Józefa Allamano. Był on założycielem Zgromadzenia Misjonarzy Matki Bożej Pocieszenia, które charakteryzuje

---

⁴¹³ Por. E. Jopowicz, *Apel misyjny w szkole w Bęczkowie*, w: <https://diecezja.kielce.pl/apel-misyjny-w-szkole-w-beczkwie> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁴¹⁴ Por. Ł. Zygmunt, *Tydzień Misyjny 2020 w diecezji kieleckiej (18-24 X 2020 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 4, s. 759-760.

się charyzmatem misyjnym. Podczas Mszy Świętej na otwarcie rekolekcji wielkopostnych relikwie bł. Józefa wprowadzili jego duchowi synowie, misjonarze Matki Bożej Pocieszenia, wzywając do gorliwego niesienia Ewangelii na peryferie parafii, diecezji i świata⁴¹⁵.

Niedziela Misyjna w 2023 roku, podobnie jak w latach ubiegłych była bardzo dobrze przygotowana, a co za tym idzie i należycie przeżywana przez wiernych diecezji kieleckiej. Na jej rolę zwrócił uwagę bp Jan Piotrowski, który w rozmowie w diecezjalnym Radiu eM przypomniał, że każdy ochrzczony jest misjonarzem, a ten czas ma o tym przypomnieć. Ponadto odwołując się do papieskiego orędzia, wyjaśnił, iż diecezja kielecka czyni niemało na rzecz misji, a to wszystko dzięki misyjnej świadomości wiernych żyjących na jej terenie⁴¹⁶.

Włączając się aktywnie w przeżywanie Niedzieli Misyjnej, dzieci i młodzież z parafii Chełmce po Mszach Świętych rozprawdzały różańce misyjne oraz kalendarze z intencjami misyjnymi na kolejny rok. Przypominali przy tej okazji o potrzebie modlitwy za misjonarzy i misjonarki, zwłaszcza za tych pochodzących z diecezji kieleckiej. Swoje działania kontynuowali w szkole podstawowej, gdzie poprzez animację przybliżano tematykę misyjną. Oprócz tego dzieci ubierały się do szkoły w misyjne kolory pięciu kontynentów, czym również pokazywały swe zaangażowanie w Tydzień Misyjny⁴¹⁷.

Oczywiście także ks. Łukasz Zygmunt jako dyrektor diecezjalny Papieskich Dzieł Misyjnych dokładał wszelkich starań, aby przesłanie Niedzieli Misyjnej było jak najlepiej słyszane w diecezji kieleckiej. Dlatego też odwiedził parafię Radomice, gdzie głosząc homilię, przypominał o potrzebie powszechnej świadomości bycia misjonarzem⁴¹⁸.

---

⁴¹⁵ Por. *Wprowadzenie relikwii błogosławionego Józefa Allamano do parafii w Brzezinach*, WKMD 3/2022, s. 3.

⁴¹⁶ Por. *Rozpoczynamy Tydzień Misyjny – rozmowa z biskupem Janem Piotrowskim*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/rozpoczynamy-tydzien-misyjny-rozmowa-z-biskupem-janem-piotrowskim> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

⁴¹⁷ Por. M. Haśnik, *Podpatrzone w parafii... Chełmce*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-chelmce> [widok z dn. 29.10.2024 r.]; J. Jaworska, *Tydzień Misyjny w Szkole Podstawowej w Brynicy*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/tydzien-misyjny-w-szkole-podstawowej-w-brynicy> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

⁴¹⁸ Por. M. Haśnik, *Ks. Łukasz Zygmunt w Radomicach: Każdy z nas może i powinien być misjonarzem*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/ks-lukasz-zygmunt-w-radomicach-kazdy-z-nas-moze-i-powinien-byc-misjonarzem> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

W kolejnym roku sposób, w jaki przeżywano w diecezji kieleckiej Tydzień Misyjny, zasadniczo nie odbiegał od dotychczasowego. W Radio eM bp Jan Piotrowski przypominał o istocie Kościoła, jaką jest misyjność, zauważając również, iż wszyscy ochrzczeni powinni wspierać działalność misyjną Kościoła. Mogą to czynić choćby poprzez modlitwę oraz przez Fundusz Solidarności Misyjnej powołany do istnienia wraz z Niedzielą Misyjną⁴¹⁹. Wagę Tygodnia Misyjnego doskonale pojmują alumni Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach, zwłaszcza ci zrzeczeni w Kleryckim Kole Misyjnym. Podczas codziennych modlitw pamiętają o misjonarzach i misjonarkach, wszystko wywodzących się z diecezji kieleckiej. Nazajutrz po Niedzieli Misyjnej alumni z Koła Misyjnego spotkali się z ks. Łukaszem Zygmuntem, aby omówić plan działania koła na przyszły rok kalendarzowy. Ponadto klerycy nadmienili, że obchody Tygodnia Misyjnego w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach obfitowały w akcenty misyjne, jak choćby modlitwa różańcowa w różnych językach, również afrykańskich, jak na przykład sango. Ponadto podczas adoracji Najświętszego Sakramentu można było oddać cześć relikwiom św. Teresy od Dzieciątka Jezusa, patronki misji⁴²⁰. Dodatkowo o roli tego październikowego czasu przypominają kieleccy misjonarze, którzy na adres Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej nadesłali swoje pozdrowienia⁴²¹.

W przeżywanie Niedzieli Misyjnej i całego Tygodnia Misyjnego w roku 2024 doskonale wpisało się wydarzenie wprowadzenia relikwii bł. Pauliny Jaricot, które miało miejsce w parafii Brzeziny. Wspólnota ta, ciesząc się relikwiami wielu świętych i błogosławionych, dzięki obecności bł. Pauliny Jaricot stanowi jasny punkt na mapie diecezji kieleckiej, ponieważ jest jedynym miejscem, w którym są obecne relikwie założycielki Dzieła Rozkrzewiania Wiary oraz Żywego Różańca⁴²².

---

⁴¹⁹ Por. *Bp Jan Piotrowski: Misje są istotą Kościoła*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-misje-sa-istota-kosciola> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

⁴²⁰ Por. W. Kostecki, *Tydzień Misyjny w kieleckim seminarium*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/tydzien-misyjny-w-kieleckim-seminarium> [widok z dn. 22.10.2024 r.].

⁴²¹ Por. A. Sokołowski, *Pozdrowienia z Wybrzeża Kości Słoniowej*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/pozdrowienia-z-wybrzeza-kosci-slonojowej-0> [widok z dn. 22.10.2024 r.]; W. Skorupa, *Pozdrowienia z Kazachstanu*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/pozdrowienia-z-kazachstanu> [widok z dn. 22.10.2024 r.].

⁴²² Por. *Relikwie założycielki Żywego Różańca w Brzezinach*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/relikwie-zalozycielki-zywego-rozanca-w-brzezinach> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

2.2. Organizacja „Misyjnego Lata z Bogiem” podczas posługi pasterskiej bp. Jana Piotrowskiego

Inicjatywa „Misyjne Lato z Bogiem” podejmowana przez ks. Jana Kaczmarka była konsekwentnie kontynuowana i w miarę możliwości rozwijana przez ks. Łukasza Zygmunta, przy pełnym wsparciu biskupa kieleckiego Jana Piotrowskiego. W 2015 roku turnus „Misyjnego Lata z Bogiem” odbywał się w dniach 29.06-4.07, a uczestniczyły w nim łącznie 142 osoby. Pochodziły one z wielu parafii diecezji kieleckiej, lecz nie tylko, ponieważ w tamtej edycji brały udział także dzieci z Płocka oraz ze Spytkowic leżących niedaleko Wadowic. Opiekę duchową nad grupą sprawował ks. Grzegorz Stachura, który w sposób zrozumiały dla dzieci przybliżał sprawy misyjne. Ponadto swą obecnością, modlitwą i wszelkim innym wsparciem służył najmłodszym ks. Łukasz Zygmunt, będący dyrektorem diecezjalnym PDM. Kierując się programem przygotowanym przez Papieskie Dzieła Misyjne w Warszawie, opiekunowie podzielili dzieci na grupy kontynentalne, w których pracowały one z wielkim zaangażowaniem. Ważnym momentem tego turnusu było spotkanie z bp. Janem Piotrowskim, które przeżywał po raz pierwszy jako biskup diecezjalny. W swojej homilii wyjaśnił dzieciom, iż każdy ochrzczony jest misjonarzem, choćby był małym dzieckiem, a wiara to nie jakiś sekret, który zatrzymuje się dla siebie, lecz należy się nią dzielić z innymi. Przestrzegając natomiast przed współczesnym prądem braku wdzięczności, podkreślił, że każdy może coś ofiarować drugiemu człowiekowi. Nawiązując zaś do postaci św. Teresy od Dzieciątka Jezus, zachęcił najmłodszych do modlitwy w intencji misji⁴²³.

Dzieci zrzeszone w Papieskim Dziele Misyjnym Dzieci⁴²⁴ w kolejnym roku przeżywały „Misyjne Lato z Bogiem” pod hasłem „Wiara moim skarbem”, co korespondowało z przeżywanym w Kościele powszechnym Rokiem Miłosierdzia. Organizatorzy zwrócili uwagę, że wiara należycie formowana już od najmłodszych lat

---

⁴²³ Por. M. Karyś, [*Sprawozdanie z akcji „Misyjne Lato z Bogiem” w 2015 roku*], w: *Misyjne Lato z Bogiem* (Archiwum prywatne Marty Karyś), mps; A. Dziarmaga, *Skorzeszyce: „Misyjne Lato z Bogiem”*, w: <https://www.ekai.pl/skorzeszyce-misyjne-lato-z-bogiem/> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

⁴²⁴ Warto podkreślić, iż dzięki przychylnemu misjom środowisku szkolnemu udało się w diecezji kieleckiej jeszcze bardziej zaangażować najmłodszych, pragnących wspomagać misje. Mianowicie w dniu 12 października 2017 roku dzieci ze Szkoły Podstawowej w Rzędowicach spotkały się z ks. Łukaszem Zygmuntem opowiadającym o misyjnej działalności Kościoła z perspektywy funkcjonowania Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci. Por. E. Piwowarczyk, *„Pierwszy krok” PDMD w Szkole Podstawowej w Rzędowicach*, w: <https://diecezja.kielce.pl/pierwszy-krok-pdmd-w-szkole-podstawowej-w-rzedowicach> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

proceeds the person to the voluntary fulfillment of acts of mercy. Moreover, during the term, special attention was paid to celebrating the 1050th anniversary of the Polish Baptism. Children during Mass, conferences or work in groups reflected on the meaning of commitments resulting from the sacrament of baptism. Like a year earlier, so also during „Missionary Summer with God” in 2016, the youngest visited bp Jan Piotrowski, but this time he surprised them, as he did the children a great surprise. Moreover, in 2016 an experimental organization of another term, intended for gymnasium youth, was also carried out. It is worth to emphasize, that the youth themselves initiated this initiative, wanting to continue the formation, to which they belonged in PDMD as children⁴²⁵.

From 2017 there was a change in the position of the coordinator of the vacation action „Missionary Summer with God”. Martę Karyś, a long-time coordinator of these meetings since 2000, replaced by a parishioner from Mnichów, Martyna Przybysz. She took over the organization of the term in the days 26.06-1.07, cooperating with ks. Grzegorzem Stachurą and ks. Łukaszem Zygmuntem. Interestingly, there was also a change in the place of the vacation „Missionary Summer with God”, which from that moment children spent in Rabce-Zdroju. Unfortunately, as it turned out, the last term took place in the days 24-29.06.2019, because plans for further terms were disrupted by the COVID-19 pandemic. After its completion it was not possible to return to the resumption of vacation meetings, so that the initiative, which had lasted for almost 20 years, was forgotten⁴²⁶.

2.3. Dzieci komunijne – dzieciom misji

Along with many new initiatives undertaken in recent years, the Kielce diocese increasingly participates in the work of the Pontifical Missionary Children. It is specifically about the action „Missionary Children – children of missions”. In the pages of the Kielce diocesan „Mission Today” ks. Łukasz Zygmunt, citing data for 2015,

---

⁴²⁵ Por. M. Karyś, *Misyjne Lato z Bogiem – Skorzyszce 2016*, WKMD 5/2016, s. 3-4; M. Karyś, [Sprawozdanie z akcji „Misyjne Lato z Bogiem” w 2016 roku], w: *Misyjne Lato z Bogiem* (Archiwum prywatne Marty Karyś), mps; M. Karyś, „Misyjne Lato z Bogiem” – Skorzyszce 2016, w: <https://diecezja.kielce.pl/misyjne-lato-z-bogiem-skorzyszce-2016> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

⁴²⁶ Por. M. Karyś, [Sprawozdanie z organizacji wydarzenia „Misyjne Lato z Bogiem”], w: *Misyjne Lato z Bogiem* (Archiwum prywatne Marty Karyś), mps; M. Przybysz, *Za nami „Misyjne Lato z Bogiem”*, w: <https://diecezja.kielce.pl/za-nami-misyjne-lato-z-bogiem> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

stwierdził, iż w akcję PDMD włączyły się 172 parafie, dzięki czemu na cele Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci zebrano 60 621,55 zł⁴²⁷.

Mówiąc zaś o danych z roku 2016 dotyczących inicjatywy „Dzieci komunijne – dzieciom misji”, należy zauważyć, iż po raz kolejny najmłodszy z diecezji kieleckiej pokazali, że posiadają misyjne serce. W parafiach diecezji, w których dzieci włączyły się w to przedsięwzięcie, zebrano łącznie 94 706 zł. Pokazuje to zatem dość duży wzrost w porównaniu z poprzednim rokiem, co jest tym bardziej budujące⁴²⁸.

W 2017 roku najmłodszy z diecezji kieleckiej również włączyli się w inicjatywę koordynowaną przez Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci. Według danych zamieszczonych w kieleckiej edycji „Misji Dzisiaj”, dostrzegalne jest zaangażowanie przeważającej większości parafii, co być może spowodowane było także prowadzeniem przez katechetów animacji misyjnej w szkołach⁴²⁹. Mówiąc natomiast o wymiernych owocach misyjnego zaangażowania dzieci w związku z akcją „Dzieci komunijne – dzieciom misji”, należy podkreślić, że wzięły w niej udział 242 parafie, dzięki czemu na cele misyjne udało się zebrać 121 621,12 zł⁴³⁰.

Kolejny rok inicjatywy „Dzieci komunijne – dzieciom misji” w diecezji kieleckiej przedstawiał się w podobny sposób. Do akcji organizowanej przez PDMD przyłączyło się 246 parafii, w których najmłodszy zebrali na cele misyjne 117 092,54 zł. Tak duże zainteresowanie akcją to zapewne owoc wytrwałej pracy animacyjnej i katechetycznej, który pokazuje żywotność wiary diecezjan, również tych najmłodszych⁴³¹.

Prezentując na łamach kieleckiej edycji „Misji Dzisiaj” ideę inicjatywy „Dzieci komunijne – dzieciom misji” oraz zachęcając do aktywnego niej uczestnictwa, ks. Łukasz Zygmunt zwrócił uwagę na rzeczywistość panującą wówczas pandemii. Zauważył również, iż w 2019 roku w akcję prowadzoną przez Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci

---

⁴²⁷ Por. Ł. Zygmunt, *Dzieci komunijne – dzieciom misji*, WKMD 3/2016, s. 3; Ł. Zygmunt, *Dzieci komunijne – dzieciom misji*, w: <https://diecezja.kielce.pl/dzieci-komunijne-dzieciom-misji> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

⁴²⁸ Por. A. Dziarmaga, *Dzieci komunijne dzieciom misji*, WKMD 3/2017, s. 3-4.

⁴²⁹ Por. E. Piwowarczyk, *Pierwszy krok PDMD w Szkole Podstawowej w Rzędowicach*, WKMD 6/2017, s. 4.

⁴³⁰ Por. Ł. Zygmunt, *Dzieci komunijne – dzieciom misji*, WKMD 3/2018, s. 4.

⁴³¹ Por. Ł. Zygmunt, *Dzieci komunijne – dzieciom misji*, WKMD 3/2019, s. 4.

włączyło się 120 parafii diecezji kieleckiej. Przy tej okazji najmłodszy wsparli PDMD kwotą 60 200 zł⁴³².

W kolejnym roku przypominając o inicjatywie PDMD, ks. Łukasz Zygmunt gorąco podziękował wszystkim, którzy podjęli trud włączenia się w przedsięwzięcie „Dzieci komunijne – dzieciom misji”. Zdając sobie sprawę z trwającej pandemii, ks. Łukasz tym bardziej wyraził wdzięczność w imieniu najmłodszych żyjących na terenach misyjnych, gdyż mimo znanych trudności dzieci z diecezji kieleckiej przekazały na misje 89 000 zł⁴³³.

2.4. Kolędnicy Misyjni

Coroczne spotkania Kolędników Misyjnych rozpoczęte z inicjatywy bp. Jana Piotrowskiego organizowane są przez ks. Łukasza Zygmunta⁴³⁴. Pierwsze diecezjalne spotkanie Kolędników Misyjnych, wieńczące ich trud kolędniczy, miało miejsce w katedrze kieleckiej w 2017 roku i wzięło w nim udział ponad czterysta osób. Rozpoczęło się ono od wspólnego kolędowania, po którym nastąpił centralny punkt spotkania, czyli Msza Święta, sprawowana przez ks. Dariusza Gącika – wikariusza generalnego. Homilię podczas Eucharystii wygłosił o. Luca Bovio IMC, będący sekretarzem krajowym Papieskiej Unii Misyjnej. Towarzyszyli mu współbracia z Etiopii oraz Argentyny, którzy podzieli się z najmłodszymi swoim świadectwem. Po zakończonej Mszy Świętej miał miejsce krótki program artystyczny w wykonaniu dzieci z parafii pw. bł. ks. Józefa Pawłowskiego z Włoszczowy charakteryzujący Tajlandię, zaś po nim rozstrzygnięto konkurs na najładniejszą gwiazdę betlejemską. W inicjatywie Kolędników Misyjnych wzięło udział około stu grup z całej diecezji. Warto nadmienić, iż ogromne zaangażowanie najmłodszych dostrzegła Anna Sobiech – sekretarz krajowy Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci, jednocześnie podkreślając, iż diecezja kielecka wybija się na

---

⁴³² Por. Ł. Zygmunt, *Dzieci komunijne – dzieciom misji*, WKMD 4/2020, s. 4.

⁴³³ Por. Ł. Zygmunt, *Dzieci komunijne – dzieciom misji 2021*, WKMD 3/2021, s. 4.

⁴³⁴ W akcji „Kolędników Misyjnych” wzięli udział najmłodszy z takich miejscowości jak np. Kazimierza Wielka, Proszowice czy Włoszczowa, a swoimi wrażeniami podzielili się za pośrednictwem diecezjalnej strony internetowej. Por. *W Kazimierzy Wielkiej wyruszyli Kolędnicy Misyjni*, w: <https://diecezja.kielce.pl/w-kazimierzy-wielkiej-wyruszyli-kolednicy-misyjni> [widok z dn. 19.10.2024 r.]; *Kolędnicy Misyjni wyruszyli także we Włoszczowie*, w: <https://diecezja.kielce.pl/kolednicy-misyjni-wyruszy-takze-we-wloszczowie> [widok z dn. 19.10.2024 r.]; *Kolędnicy Misyjni na ulicach Proszowic*, w: <https://diecezja.kielce.pl/kolednicy-misyjni-na-ulicach-proszowic> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

tle innych diecezji w Polsce pod względem wsparcia misyjnego ze strony najmłodszych⁴³⁵.

W kolejnym Diecezjalnym Spotkaniu Kolędników Misyjnych, które tym razem odbyło się w parafii pw. św. Józefa Robotnika w Kielcach, wzięło udział kilkaset dzieci. Mszy Świętej przewodniczył bp Jan Piotrowski, podkreślając w homilii piękno kolędowania. Wyjaśnił również, że inicjatywa ta ma przede wszystkim charakter modlitewny, łącząc się także z osobistym trudem. Mówiąc o problemach dotyczących dzieci na różnych kontynentach, bp Piotrowski zauważył, że często dzieci są współczesnymi niewolnikami, bardzo ciężko pracując lub realizując interesy dorosłych. Kończąc podziękował z serca obecnym dzieciom i ich opiekunom za trud kolędowania na rzecz Syrii i Libanu, dar spotkania i wspólną modlitwę⁴³⁶.

Podczas następnego spotkania Kolędników Misyjnych, które również miało miejsce w parafii pw. św. Józefa Robotnika w Kielcach, zgromadzonym na nim dzieciom⁴³⁷ towarzyszył bp Andrzej Kaleta. Tym razem dzieci zrzeszone w Papieskim Dziele Misyjnym Dzieci, podejmujące trud kolędowania, pragnęły wesprzeć swoich rówieśników żyjących w Burundi i Rwandzie. Odwołując się do nakazu misyjnego, bp Kaleta przypomniał, że każdy może uczestniczyć w misyjnym dziele Kościoła, czyniąc chociażby to, co najmłodszy, czyli modląc się i wspierając misję materialnym darem serca. Spotkanie, które odbyło się 12 stycznia 2019 roku, stanowiło także okazję do prezentacji grup i ich wizerunków kolędniczych. Konkurs na najładniejszą gwiazdę kolędniczą wygrały dzieci z parafii Cierchy⁴³⁸.

Akcja „Kolędników Misyjnych” 2019/2020 cieszyła się dużym zainteresowaniem nie tylko wśród dzieci, lecz również i dorosłych, przyjmujących pod dach małych głosicieli Ewangelii. Na stronie internetowej diecezji kieleckiej umieszczono relacje z

---

⁴³⁵ Por. I. Gajewska, *Kolędnicy Misyjni na spotkaniu w bazylice katedralnej w Kielcach*, WKMD 2/2017, s. 3; M. Kania, *W katedrze o Tajlandii*, w: <https://diecezja.kielce.pl/w-katedrze-o-tajlandii> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

⁴³⁶ Por. I. Gajewska-Wrona, *II Diecezjalne Spotkanie Kolędników Misyjnych*, WKMD 2/2018, s. 2-3.

⁴³⁷ Inicjatywa „Kolędników Misyjnych” w kolejnym roku stała się coraz bardziej popularna wśród dzieci, co sprawiło, iż liczba kolędniczych grup wzrosła. Doskonałym przykładem może być grupa z parafii Koszyce, która po raz pierwszy wzięła udział w akcji „Kolędników Misyjnych” właśnie w grudniu 2018 roku. Por. *Kolędnicy Misyjni po raz pierwszy w Koszycach*, w: <https://diecezja.kielce.pl/kolędnicy-misyjni-po-raz-pierwszy-w-koszycach> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

⁴³⁸ Por. A. Dziarmaga, *Diecezjalne spotkanie kolędników misyjnych*, WKMD 2/2019, s. 4.

kilku parafii, przedstawiające moment posłania lub kolędowanie dzieci w takich miejscowościach, jak Kazimierza Wielka, Skalbmierz, Kroczyce oraz Grzymalków⁴³⁹.

Na kolejne spotkanie biskup kielecki zaprosił Kolędników Misyjnych do bazyliki Grobu Bożego znajdującej się w Miechowie. Pragnął, aby tam w dniu 25 stycznia 2020 roku najmłodszy wspólnie modlili się w intencji swoich rówieśników z Amazonii, o których pamiętali również podczas kolędniczego trudu⁴⁴⁰.

Następne spotkanie Kolędników Misyjnych miało miejsce dopiero po zakończeniu pandemii. Najmłodszy zgromadzili się w kieleckiej katedrze, aby uczestniczyć we Mszy Świętej sprawowanej pod przewodnictwem bp. Jana Piotrowskiego. Kapłan diecezji kieleckiej ks. Michał Kacprzyk przypomniał w homilii, że misyjny nakaz Chrystusa nie uległ przedawnieniu, a kolejne epoki wytyczają dla wspólnoty Kościoła kolejne obszary, w których należy głosić Dobrą Nowinę⁴⁴¹.

Kolędników Misyjnych podjął w swoim domu także bp Jan Piotrowski. Najmłodszy z parafii Chmielnik odwiedzili biskupa kieleckiego 4 stycznia 2023 roku, wykonując krótką scenkę dotyczącą Bożego Narodzenia. Bp Piotrowski przypomniał przy tej okazji, iż w kolędowaniu wyraża się postawa solidarności w wierze z innymi, nawet tymi, którzy są na drugim krańcu świata. Zauważył również, że najmłodszy podczas tej edycji akcji „Kolędników Misyjnych” pomagają swoim rówieśnikom na Papui-Nowej Gwinei, dziękując za trud kolędniczy dzieciom z Chmielnika i z całej diecezji kieleckiej⁴⁴².

2.5. Pomoc materialna na rzecz misjonarzy jako wyraz solidarności młodzieży

Młodzież przygotowująca się do sakramentu bierzmowania oraz ta uczęszczająca do szkół tak podstawowych, jak i ponadpodstawowych również wyraża swoją solidarność z posługującymi na terytoriach misyjnych. Czynią to poprzez organizację różnych

---

⁴³⁹ Por. *Posłanie Kolędników Misyjnych w Kazimierzy Wielkiej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/poslanie-kolednikow-misyjnych-w-kazimierzy-wielkiej> [widok z dn. 23.10.2024 r.]; *Kolędnicy Misyjni w Kroczycach*, w: <https://diecezja.kielce.pl/kolednicy-misyjni-w-kroczycach> [widok z dn. 23.10.2024 r.]; *Kolędnicy Misyjni w Skalbmierzu*, w: <https://diecezja.kielce.pl/kolednicy-misyjni-w-skalbmierzu-1> [widok z dn. 23.10.2024 r.]; M. Mazur, *Kolędnicy Misyjni w Grzymalkowie*, w: <https://diecezja.kielce.pl/kolednicy-misyjni-w-grzymalkowie> [widok z dn. 23.10.2024 r.].

⁴⁴⁰ Por. Ł. Zygunt, *Zaproszenie – diecezjalne spotkanie Kolędników Misyjnych*, WKMD 1/2020, s. 3-4.

⁴⁴¹ Por. W. Dudkowski, *Wszyscy jesteśmy misjonarzami*, WKMD 2/2022, s. 3-4.

⁴⁴² Por. I. Gajewska-Wrona, *Kolędnicy Misyjni z Chmielnika odwiedzili biskupa kieleckiego*, WKMD 2/2023, s. 3-4; M. Mazur, *Kolędnicy Misyjni w Grzymalkowie*, WKMD 2/2023, s. 4.

przedsięwzięć, podczas których pozyskują środki na pomoc misjonarzom lub składają dary materialne, jak choćby podczas przyjmowania sakramentu bierzmowania.

2.5.1. Wolontariat dzieci i młodzieży

W nawiązaniu do jubileuszu 850-lecia poświęcenia kieleckiej katedry uczniowie jednej z kieleckich szkół podstawowych wraz z nauczycielami religii podjęli inicjatywę przygotowania 850 różańców i przekazania ich na cele misyjne. Zadanie to miało kilka wymiarów, gdyż po okresie nauki zdalnej, wymuszonej pandemią koronawirusa, stanowiło ono okazję do odnowienia relacji koleżeńskich. Ponadto wspólne wykonywanie różańców było sposobnością do zapoznania dzieci z posługą misjonarzy, przede wszystkim pochodzących z diecezji kieleckiej, oraz przybliżenia im historii katedry i znaczenia jubileuszu. Pierwszorzędnym celem tego przedsięwzięcia było jednak przypomnienie o roli modlitwy różańcowej w życiu chrześcijanina. Wykonane 850 różańców poświęcił bp Jan Piotrowski podczas Mszy Świętej w kieleckiej katedrze w dniu 13 czerwca 2021 roku, a następnie zostały one przekazane do Peru, Jamajki, Ghany, Kazachstanu, Australii i Francji⁴⁴³. Za wykonane przez dzieci różańce, za pośrednictwem strony internetowej diecezji kieleckiej podziękowania przekazał ks. Wojciech Skorupa, kielecki misjonarz pracujący w parafii Kokczetaw w Kazachstanie⁴⁴⁴.

Pragnienie pomocy misjom uwidacznia się najbardziej podczas Niedzieli Misyjnej, którą przeżywa się w Kościele powszechnym od 1926 roku. Właśnie przy okazji 96. Niedzieli Misyjnej w parafii Słomniki dzieci ze Szkoły Podstawowej im. Kazimierza Wielkiego działające w Szkolnym Kole *Caritas* oraz Sercańska Rodzina Świeckich wspólnymi siłami zorganizowali kiermasz domowych wypieków. Dzięki tej inicjatywie chcieli wspomóc dzieci z sierocińca, który prowadzą siostry sercanki w Boliwii. Pomysłodawcy akcji podkreślali, iż państwo w żaden sposób nie pomagało placówce, dlatego też podopieczni przy okazji świąt wykonywali ręcznie zdobione kartki świąteczne oraz długopisy, lecz w epoce telefonów komórkowych i Internetu inicjatywa

---

⁴⁴³ Por. K. Czarnecka, M. Karyś, D. Wągrowka, *Poślij różaniec na świata kraniec*, WKMD 5/2021, s. 3-4; *Poślij różaniec na świata kraniec*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/poslij-rozaniec-na-swiata-kraniec> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

⁴⁴⁴ Por. W. Skorupa, „*Poślij różaniec na cały świat*” – podziękowania z Kazachstanu, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/poslij-rozaniec-na-caly-swiat-podziekowania-z-kazachstanu> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

ta upadła. Dzięki kiermaszowi udało się rozprościć około 400 porcji ciast, a zebrane ofiary przekazano na rzecz sierocińca⁴⁴⁵.

Jedną z wartych uwagi inicjatyw podejmowanych przez młodzież ponadgimnazjalną była akcja zatytułowana „Wyślij Pączka do Afryki”. Odbывała się ona w dniach 7-8 lutego 2018 roku w Zespole Szkół nr 1 w Michowie i była to już jej piąta edycja. Organizacją przedsięwzięcia zajęło się Szkolne Koło Misyjne, działające tam od 2015 roku. W ciągu dwóch dni trwania akcji chętni mogli nabyć ciasta, a przez to wspomóc działalność misyjną, jaką w Republice Środkowoafrykańskiej prowadzą ojcowie kapucyni, a wśród nich o. Benedykt Pączka OFM^{Cap}. Inicjatywa spotkała się z pozytywną odpowiedzią nie tylko społeczności szkolnej, ale i instytucji działających w Miechowie, takich jak Poczta Polska. Ponadto w ośrodkach, w których na co dzień prowadzone są szkolne wolontariaty, mieszkańcy i pensjonariusze zostali obdarowani słodkimi wypiekami. Akcję koordynowali szkolni katecheci, a zebrano w niej około 1500 zł, które następnie przelano na konto, wspierając działalność misyjną ojców kapucynów⁴⁴⁶. Warto również nadmienić, iż takie środowisko stanowi bardzo dobrą bazę do działalności wolontariatu misyjnego⁴⁴⁷.

2.5.2. Dar bierzmowanych

Młodzież diecezji kieleckiej przy okazji przyjęcia sakramentu bierzmowania często składa na ręce biskup kieleckiego dary, które mają być następnie ofiarowane misjonarzom. Bardzo często młodzi ludzie ofiarują przy tej okazji szaty liturgiczne, różańce, medaliki czy inne paramenty liturgiczne bądź dewocjonaalia. Są one następnie przekazywane misjonarzom przybywającym z wizytą do bp. Jana Piotrowskiego lub przewożone do Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie, gdzie misjonarze i misjonarki spotykają się na corocznym zjeździe misjonarzy. Ks. Łukasz Zygmunt zauważył, iż młodzież diecezji kieleckiej w 2018 roku ofiarowała misjonarzom około 150 ornatów, 8000 różańców, kilka alb i komży, naczyń liturgicznych i krzyży. Za ten gest solidarności i pomocy wobec misji misjonarze byli bardzo wdzięczni, odwiedzając się modlitewną

---

⁴⁴⁵ Por. *Wspieramy misje...*, WKMD 1/2023, s. 4.

⁴⁴⁶ Por. Ł. Zygmunt, *Akcja „Wyślij Pączka do Afryki”*, WKMD 2/2018, s. 3.

⁴⁴⁷ Por. M. Płaska, *Wolontariat misyjny!*, WKMD 2/2018, s. 3-4; *Ekwador – czyli po co na misji wolontariusz świecki?*, w: <https://diecezja.kielce.pl/ekwador-czyli-po-co-na-misji-wolontariusz-swiecki> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

pamięcią⁴⁴⁸. W następnym roku bierzmowani diecezji kieleckiej złożyli ponad 1000 różańców oraz kilkanaście ornatów i innych szat liturgicznych⁴⁴⁹.

Pomoc, którą na rzecz misji i misjonarzy świadczą bierzmowani diecezji kieleckiej, jest bardzo wymownym gestem solidarności i wsparcia, na co zwrócił uwagę o. Kazimierz Szymczycha SVD, będący sekretarzem Komisji ds. Misji KEP oraz delegatem ds. misjonarzy. Wyjaśnił, iż podczas Wakacyjnego Spotkania Misjonarzy, które w 2023 roku odbyło się w dniach 19-22 czerwca, misjonarze nie kryli podziwu oraz nie szczędzili wyrazów wdzięczności wobec młodych ludzi pragnących wspomagać ich posługę. Ponadto o. Szymczycha zapewnił, że zabierając ze sobą potrzebne szaty i paramenty liturgiczne, różańce bądź inne dewocjonaalia misjonarze zapewniają o swojej modlitwie za młodych dobroczyńców misji⁴⁵⁰.

Podobnie rzecz miała się w dniach 17-20 czerwca 2024 roku, kiedy to misjonarze zgromadzili się w Centrum Formacji Misyjnej z okazji swego dorocznego spotkania. O. Kazimierz Szymczycha SVD w imieniu wszystkich misjonek i misjonarzy wyraził podziękowania za tego rodzaju pomoc na rzecz misji. I tym razem misjonarze do miejsc swojej posługi zabrali ornaty i paramenty liturgiczne. Ponadto młodzież diecezji kieleckiej ofiarowała mnóstwo różańców misyjnych, które trafiły do Kamerunu, Republiki Środkowoafrykańskiej, Zambii, Czadu, Ghany, Kazachstanu, Malawi, Brazylii, Papui-Nowej Gwineji, Boliwii, Sudanu Południowego, Togo, Madagaskaru, Burkina Faso, Peru, Rwandy i Burundi⁴⁵¹.

2.6. Przekazywanie makulatury i elektrośmieci z przeznaczeniem na wsparcie misji

Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej otrzymuje wiele różnego rodzaju próśb dotyczących materialnego wsparcia. Pragnąc jak najowocniej wspomóc potrzebujących misjonarzy i misjonek, MDDK nie tylko korzysta z ofiar składanych przez wiernych z okazji pierwszych piątków miesiąca, lecz poszukuje także innych sposobów

---

⁴⁴⁸ Por. Ł. Zygmunt, *Dar bierzmowanych diecezji kieleckiej*, WKMD 4/2018, s. 1-2; Ł. Zygmunt, *Dar bierzmowanych diecezji kieleckiej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/dar-bierzmowanych-diecezji-kieleckiej> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

⁴⁴⁹ Por. K. Szymczycha, *Dary od bierzmowanych trafiły na wszystkie kontynenty*, WKMD 4/2019, s. 3.

⁴⁵⁰ Por. K. Szymczycha, *Podziękowanie dla diecezji kieleckiej*, WKMD 5/2023, s. 2.

⁴⁵¹ Por. K. Szymczycha, *Podziękowanie za dary od bierzmowanych diecezji kieleckiej*, WKMD 4/2024, s. 4.

pozyskiwania środków. Temu służy choćby zbiórka makulatury oraz elektrośmieci na misje.

Zbiórka makulatury na misje, trwająca w całej diecezji kieleckiej, dzięki zaangażowaniu wielu wspólnot parafialnych potrafi przynosić wymierne owoce. Otóż dzięki tej zbiórce udało się wybudować w krajach Afryki już cztery studnie, dające lokalnym społecznościom niezbędną do życia wodę. Koszt takiej inwestycji wynosi około 65 000 zł, ponieważ wykonywany w granitowym podłożu odwiert musi mieć głębokość około 80 metrów. Czwarta wybudowana dzięki zbiórce studnia została wzniesiona w Czadzie i nosi imię „Święty Kazimierz”, odwołując się do bp. Kazimierza Ryczana. Budowa kolejnej planowana jest w Kamerunie⁴⁵².

Do Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej w 2018 roku napłynęła prośba od s. Darii Romanek, która posługując na misjach w Ghanie, pragnęła umeblować szkołę wraz z biblioteką. Projekt przez nią nadesłany został zrealizowany w całości dzięki życzliwości Szkoły Katolickiej im. Stanisława Kostki w Kielcach, a wyniósł 26 292,60 zł. Ks. Łukasz Zygmunt jako dyrektor MDDK wyraził swoją wdzięczność wszystkim, którzy oddając makulaturę i elektrośmieci na misje pozwalają misjonarzom i misjonarkom jeszcze efektywniej pomagać ludziom w krajach misyjnych⁴⁵³.

Ponadto warte uwagi jest, iż dokonując podsumowania roku 2018 stwierdzono, że na terenie diecezji kieleckiej zebrano ponad trzysta ton elektrośmieci. Trwająca dwa miesiące zbiórka, mobilizując wiernych całej diecezji, spotkała się z pozytywną odpowiedzią ze strony diecezjan. Do wielu punktów odbioru elektrośmieci trzeba było dojeżdżać kilkakrotnie, co spowodowane było ilością sprzętu. Najwięcej elektrośmieci zebrano w dekanacie małogoskim, aż ponad 20 ton, jako drugi uplasował się dekanat proszowski (18 t), zaś trzecim w kolejności był dekanat jędrzejowski (16 t). Ze zbiórki pozyskano środki w kwocie ponad 30 000 zł, które w całości przeznaczone na rozbudowę

---

⁴⁵² Por. *Czwarta studnia dla Afryki nosi imię biskupa Kazimierza Ryczana*, WKMD 1/2018, s. 2-3.

⁴⁵³ Por. Ł. Zygmunt, *Makulatura na misje – tym razem dla uczniów w Ghanie*, WKMD 4/2018, s. 2-3; Ł. Zygmunt, *Makulatura na misje – tym razem dla uczniów w Ghanie*, w: <https://diecezja.kielce.pl/makulatura-na-misje-tym-razem-dla-uczniow-w-ghanie> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

szpitala i budowę kliniki okulistycznej na Jamajce, gdzie posługuje misjonarz diecezji kieleckiej ks. Marek Bzinkowski⁴⁵⁴.

Obok ofiar, jakie wierni składają na cele misyjne przy okazji pierwszych piątków miesiąca, to właśnie inicjatywa zbiórki elektrośmieci na misje stanowi bardzo dużą część funduszy służących potrzebom związanym z działalnością misyjną. W 2019 roku udało się zebrać ponad 150 ton elektrośmieci o wartości ponad 17 000 zł. Warto zaznaczyć, iż do Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej nieustannie napływają kolejne prośby dotyczące pomocy w budowie studni w Afryce, a dzięki pozyskanym środkom już w tym momencie udało się zrealizować kilka bardzo potrzebnych projektów⁴⁵⁵.

2.7. Staże misyjne kleryków

Kolejną inicjatywą podejmowaną w diecezji kieleckiej i akcentującą promocję idei misyjnej są staże misyjne kleryków. Alumni Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach należący do Koła Misyjnego mają możliwość doświadczenia pracy na misjach oraz poznania realiów tej posługi „od kuchni”. Podejmowane przez nich staże misyjne są również owocem formacji w Kleryckim Kole Misyjnym oraz przynależności do Papieskiej Unii Misyjnej⁴⁵⁶.

W 2017 roku na pierwszy staż misyjny udało się czterech alumnów seminarium. Byli to: Łukasz Chowaniec, Tomasz Chowaniec, Damian Liwocha oraz Wojciech Ruczyński. Wraz z opiekunem ks. Łukaszem Zygmuntem pojechali do Kazachstanu, aby tam wspierać w pracy misyjnej ks. Wojciecha Skorupę. Zdając sobie sprawę z odmienności Kazachstanu w stosunku do Polski, alumni seminarium kieleckiego tym chętniej pragnęli pojawić się w tym kraju. Ponadto po powrocie do Polski mogli

---

⁴⁵⁴ Por. W. Burzawa, *Setki ton elektrośmieci na misje*, WKMD 1/2019, s. 2; W. Burzawa, *Setki ton elektrośmieci na misje*, w: <https://diecezja.kielce.pl/setki-ton-elektrosmieci-na-misje> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁴⁵⁵ Por. *Podsumowanie zbiórki elektrośmieci na misje*, WKMD 1/2020, s. 2.

⁴⁵⁶ Por. Ł. Zygmunt, *Włączenie nowych członków do Papieskiej Unii Misyjnej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/wlaczenie-nowych-czlonkow-do-papieskiej-unii-misyjnej> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; W. Ruczyński, *Klerycy na czuwaniu modlitewnym Papieskiej Unii Misyjnej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/klerycy-na-czuwaniu-modlitewnym-papieskiej-unii-misyjnej> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; W. Ruczyński, *Nasi diakoni włączeni do Papieskiej Unii Misyjnej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/nasi-diakoni-wlaczeni-do-papieskiej-unii-misyjnej> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; M. Magiera, *Włączenie w grono Papieskiej Unii Misyjnej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/wlaczenie-w-grono-papieskiej-unii-misyjnej> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; M. Żywot, *Klerycy na czuwaniu Papieskiej Unii Misyjnej*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/klerycy-na-czuwaniu-papieskiej-unii-misyjnej> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

zreferować swój pobyt innym członkom Koła Misyjnego. Zanim jeszcze kieleccy klerycy wyjechali do ks. Wojciecha Skorupy, odwiedzili kilka parafii diecezji kieleckiej, w których przybliżali wiernym ideę staży misyjnych. Przy tej okazji ludzie zebrani na Mszy Świętej mogli złożyć ofiarę przeznaczoną na potrzeby misji. Dzięki wsparciu wiernych alumni zakupili bilety lotnicze oraz różnego rodzaju upominki dla wspólnoty parafialnej ks. Wojciecha⁴⁵⁷. Staż misyjny odbywali oni w dniach 2-23 lipca i już pierwszego dnia w tamtejszej kurii spotkali się z abp. Tomaszem Petą, bp. Athanasiusem Schneiderem oraz pracownikami kurii. Prowadząc rozmowy z kapłanami i siostrami zakonnymi, alumni zapoznawali się ze specyfiką Kościoła katolickiego w Kazachstanie. Podczas praktyk klerycy odwiedzali także mniejsze wspólnoty, oddalone od kilkudziesięciu do kilkuset kilometrów od kościoła parafialnego. Złożyli również wizytę w seminarium duchownym w Karagandzie, w którym do posługi kapłańskiej przygotowywało się siedmiu alumnów. Wspomogli także ks. Wojciecha Skorupę, który podjął się inwestycji wybrukowania otoczenia kościoła. Klerycy zatem zatroszczyli się o wyrównanie terenu wokół świątyni, dzięki czemu zaplanowane prace udało się zakończyć, zanim jeszcze wrócili do Polski. Alumni obecni na stażu zgodnie stwierdzili, iż ten czas był bardzo owocny i niezwykle przydatny dla należytej ich formacji⁴⁵⁸.

Druga edycja stażu misyjnego odbyła się rok później, lecz tym razem alumni kieleckiego seminarium duchownego mieli okazję przyglądać się pracy misjonarzy posługujących w Peru. W tym wydarzeniu uczestniczyli dwaj klerycy WSD w Kielcach, a byli to Przemysław Majewski i Filip Korban, którzy wyjechali do Peru w dniach 24.07-12.08.2018 roku. Kieleccy alumni odwiedzili seminarium duchowne diecezji Tarma, a także nuncjaturę apostolską w Limie, gdzie sekretarzem nuncjusza apostolskiego był Polak, ks. Grzegorz Bielaszka. Ponadto dotarli do miejsc związanych z kultem św. Róży z Limy i św. Martina de Porres, czyli najważniejszych świętych w stolicy Peru. W kolejnym dniu wybrali się do Pariacoto, czyli sanktuarium męczeństwa polskich franciszkanów o. Michała Tomaszka i o. Zbigniewa Strzałkowskiego. Następnie alumni przybyli do wikariatu apostolskiego San Ramon, w którym posługę pełnili misjonarze posłani przez biskupa kieleckiego: ks. Grzegorz Pańczyk i ks. Tomasz Cieniuch. W

---

⁴⁵⁷ Por. K. Dobrowolska, *Klerycy udają się na staż misyjny do Kazachstanu*, WKMD 4/2017, s. 1-2; K. Dobrowolska, *Klerycy wyruszyli do Kazachstanu*, w: <https://diecezja.kielce.pl/klerycy-wyruszyli-do-kazachstanu> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; *Dary dla Kazachstanu – przekazane przez kleryków*, w: <https://diecezja.kielce.pl/dary-dla-kazachstanu-przekazane-przez-klerykow> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁴⁵⁸ Por. T. Chowaniec, *Relacja z praktyk misyjnych w Kazachstanie*, WKMD 5/2017, s. 3-4.

pierwszej kolejności odwiedzili ks. Tomasza posługującego wśród Indian w misji Puerto Ocopa. Oprócz ks. Cieniucha pracuje tam ksiądz z Węgier oraz siostry franciszkanki prowadzące internat. Ostatnim punktem stażu misyjnego kieleckich alumnów była placówka, na której posługuje ks. Grzegorz Pańczyk. Spędzili w niej cztery dni, stwierdzając, iż kościół w misji ks. Pańczyka zrobił na nich wielkie wrażenie. Ks. Grzegorz posługujący w Puerto Bermudez wiele rzeczy wykonuje sam, czasem z pomocą okolicznych mieszkańców. W momencie trwania stażu misyjnego zajmował się wykańczaniem sal katechetycznych. Staż misyjny kieleckich kleryków był również czasem pracy fizycznej związanej z transportem środków higienicznych oraz żywności czy pracami wokół kościoła. Ponadto przy okazji pobytu w Peru przekazali oni na ręce misjonarzy ponad 40 stuł, 6 ornatów, 6 wizerunków Matki Bożej Częstochowskiej, naczynia na oleje święte, głęboką patenę i 2 komplety bezprzewodowego nagłośnienia⁴⁵⁹.

Kolejny staż misyjny kieleccy alumni odbyli w Brazylii, odwiedzając ks. Piotra Pochopienia, posługującego w Laranjal. Wzięli w nim udział diakon Dawid Dzienniak oraz Mateusz Wójcik. Wraz z ks. Łukaszem Zygmuntem, dyrektorem MDDK, pod kierownictwem ks. Pochopienia udali się do Aparecidy, aby w pierwszej kolejności podziękować za szczęśliwą podróż, powierzyć nadchodzący czas pracy i zawierzyć wszystkich dobroczyńców misji, zwłaszcza tych, którzy sprawili, iż ich misyjny wyjazd doszedł do skutku. Podczas pierwszej Mszy Świętej w parafii ks. Piotra miało miejsce wprowadzenie relikwii św. Jana Pawła II oraz uroczyste powitanie alumnów. Ponadto przekazano parafii dar od diecezji kieleckiej, jakim było osiemnaście małych monstrancji. Będą one służyć szerzeniu kultu eucharystycznego, który na skutek dużej liczby odległych od siebie kaplic jest w parafii ks. Pochopienia nieco utrudniony. Oprócz tego w darze dla parafii złożono lekcjonarze mszalne oraz szaty liturgiczne i bieliznę kielichową. Już w pierwszych dniach pobytu kieleccy alumni odwiedzili wszystkie szkoły i przedszkola leżące na terenie parafii, a podczas spotkań z dziećmi, młodzieżą oraz nauczycielami rozdawali obrazy z wizerunkiem Jezusa Miłosiernego oraz Matki Bożej Łaskawej Kieleckiej. Goście z Polski złożyli wizytę innym polskim misjonarzom, a konkretnie kapłanom pochodzącym z diecezji płockiej. Jeden z nich – ks. Wiesław Morawski – mógł się poszczycić prawie 50-letnim stażem posługi misyjnej w Brazylii.

---

⁴⁵⁹ Por. P. Majewski, F. Korban, *Staż misyjny w Peru*, WKMD 5/2018, s. 2-4; F. Korban, P. Majewski, *Z misją w Peru*, w: <https://diecezja.kielce.pl/z-misja-w-peru> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; P. Majewski, *Staż misyjny zakończony*, w: <https://diecezja.kielce.pl/staz-misyjny-zakonczony> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

W dalszej kolejności odwiedzili ks. Zdzisława Nabiałczyka, przekazując mu walizkę z paramentami liturgicznymi, konieczną do sprawowania Mszy Świętej w terenie. Przy tej okazji alumni Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach zapoznali się ze specyfiką ewangelizacji na tym terenie. Mieli także możliwość spotkania się z brazylijską Polonią oraz złożyli wizytę biskupowi diecezji Guarapuava. Podczas swego pobytu na stażu misyjnym alumni bardzo wspomogli ks. Piotra Pochopienia, ponieważ odwiedzili prawie wszystkie kaplice, głosząc w nich katechezy oraz homilie. Spotykając się z tamtejszymi katolikami, głębiej pojęli, czym jest posługa kapłańska, do której się przygotowują⁴⁶⁰.

Na miejsce czwartej edycji misyjnego stażu kleryków Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach wytypowano Jamajkę, a konkretnie placówkę, w której posługują ks. Marek Bzinkowski, siostry sercanki oraz świecka misjonarka pochodząca z diecezji kieleckiej – Marta Socha. Swoją staż misyjny ks. Łukasz Chowaniec, diakoni Hubert Król i Artur Podgórski oraz studentka medycyny Aleksandra Lisowska rozpoczęli 6 lipca 2022 roku. Zostali oni powitani na lotnisku przez ks. Marka Bzinkowskiego, który zabrał ich do placówki Maggoty, gdzie na misyjnych stażystów oczekiwały już siostry sercanki. Po zaklimatyzowaniu się oraz zapoznaniu z placówką stażyści podjęli swoje zadania, pomagając również w pracach fizycznych. Duchowni poznawali miejscowych wiernych, do czego okazję stanowiła niedzielna Msza Święta. Ponadto wraz z ks. Markiem udali się na spotkanie Kręgu Biblijnego. W ciągu kolejnych dni odwiedzili również siostry prowadzące Dom Pomocy Społecznej w Bacalavie. Następnie udali się do centrum medycznego, w którym Aleksandra Lisowska rozpoczęła swój staż medyczny⁴⁶¹.

Klerycy spędzili czas na Jamajce przede wszystkim pomagając w parafii oraz w Centrum Medycznym, wybudowanym dzięki staraniom ks. Bzinkowskiego. Oprócz tego warto podkreślić, iż seminarzystów dwukrotnie odwiedził biskup diecezji Mandeville, na

---

⁴⁶⁰ Por. *Na brazylijskiej ziemi – staż misyjny naszych kleryków*, WKMD 5/2019, s. 3-4; *Na brazylijskiej ziemi – staż misyjny naszych kleryków*, w: <https://diecezja.kielce.pl/na-brazylijskiej-ziemi-staz-misyjny-naszyc-klerykow> [widok z dn. 29.10.2024 r.]; *Na brazylijskiej ziemi... O stażu misyjnym słów kilka*, w: <https://diecezja.kielce.pl/na-brazylijskiej-ziemi-o-stazu-misyjnym-slow-kilka> [widok z dn. 29.10.2024 r.]; K. Bernat, *Łukasz Zygmunt: Brazylia to kraj gościnnie*, w: <https://diecezja.kielce.pl/ks-lukasz-zygmunt-brazylia-kraj-goscinnie> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

⁴⁶¹ Por. Ł. Chowaniec, H. Król, A. Podgórski, A. Lisowska, *Relacja z Jamajki*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/relacja-z-jamajki> [widok z dn. 29.10.2024 r.]; Ł. Chowaniec, H. Król, A. Podgórski, A. Lisowska, *Relacja z Jamajki – cz. 2*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/relacja-z-jamajki-cz-2> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

terenie której znajduje się placówka. Alumni seminarium kieleckiego jednogłośnie stwierdzili, iż trzytygodniowy czas w Maggotty był dla nich bardzo ciekawym i ważnym doświadczeniem, za co wyrazili wdzięczność bp. Janowi Piotrowskiemu, ks. Łukaszowi Zygmuntowi oraz wszystkim, dzięki którym udało się zrealizować ten wyjazd⁴⁶².

2.8. Straż pożarna w służbie misjom

Obok zaangażowania na rzecz misji, które skupia się na posłudze misjonarzy lub na materialnym bądź duchowym wspieraniu misji, w diecezji kieleckiej podejmowana jest jeszcze inna aktywność w tym obszarze. Chodzi mianowicie o wyjazdy kieleckich strażaków na tereny misyjne⁴⁶³. Nie była to pierwsza tego typu wizyta, ponieważ wcześniej wzięli w niej udział Krzysztof Błachut oraz Piotr Rak, który odwiedził Kenię ponownie⁴⁶⁴.

Tym razem kieleccy strażacy Janusz Majtyka i Piotr Rak wylecieli do Kenii w kwietniu 2018 roku, aby pomagać tam jako wolontariusze przez okres trzech tygodni. Przebywając w prowincji Meru, prowadzili szkolenia z zakresu zaawansowanych technik pożarniczych oraz z zakresu ratownictwa wysokościowego. W trakcie tego wyjazdu strażacy Janusz i Piotr poznali s. Alicję – misjonarkę z Polski, posługującą wśród chorych i niewidomych sióstr zakonnych. Widząc, z jakimi problemami technicznymi w klasztorze musiała zmagać się s. Alicja, polscy strażacy przyszedli jej z pomocą. Mimo trudnych warunków po zajęciach z miejscowymi strażakami pomagali siostrze w budowie odwodnienia oraz tunelu cieplarnianego na warzywa. Swoje podziękowania s. Alicja wyraziła także za pośrednictwem mediów społecznościowych, opisując Piotra i Janusza jako ludzi o wielkim sercu⁴⁶⁵.

---

⁴⁶² Por. Ł. Chowaniec, H. Król, A. Podgórski, A. Lisowska, *Nasz staż misyjny na Jamajce dobiegł końca*, WKMD 5/2022, s. 2-3; Ł. Chowaniec, H. Król, A. Podgórski, A. Lisowska, *Staż misyjny na Jamajce zakończony!*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/staz-misyjny-na-jamajce-zakonczoney> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

⁴⁶³ W dużej mierze tego typu aktywność strażacy zawdzięczają swojemu kapelanowi ks. Łukaszowi Zygmuntowi, który na wielu forach ukazuje doniosłość działalności misyjnej Kościoła, co miało miejsce chociażby podczas konferencji dotyczącej prowadzenia misji pokojowych na świecie. Por. *Ks. Łukasz Zygmunt: Misje ewangelizacyjne Kościoła katolickiego przyczyniają się do budowania pokoju na świecie*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/ks-lukasz-zygmunt-misje-ewangelizacyjne-kosciola-katolickiego-przyczyniaja-sie-do-budowania-pokoju> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

⁴⁶⁴ Por. Ł. Zygmunt, *Kieleccy strażacy w Kenii*, w: <https://diecezja.kielce.pl/kieleccy-strazacy-w-kenii> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁴⁶⁵ Por. Ł. Zygmunt, *Dla naszych strażaków nie ma rzeczy niemożliwych*, WKMD 6/2018, s. 1-3; Ł. Zygmunt, *Dla naszych strażaków nie ma rzeczy niemożliwych*, w: <https://diecezja.kielce.pl/dla-naszych-strazakow-nie-ma-rzeczy-niemozliwych> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Działalność na rzecz promocji idei misyjnej wśród wiernych diecezji kieleckiej ściśle łączy się z posługą ks. Łukasza Zygmunta. Będąc dyrektorem diecezjalnym Papieskich Dzieł Misyjnych oraz delegatem biskupa kieleckiego ds. misjonarzy, czuwa on nad koordynacją inicjatyw o charakterze misyjnym, niosąc także bardzo cenną pomoc posługującym misjonarzom i misjonarkom. Najlepiej pomoc tę przedstawia kierowane przez ks. Zygmunta Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej, powołane do istnienia przez bp. Piotrowskiego. Oprócz tego ks. Łukasz Zygmunt zajmuje się organizacją wszelkich przedsięwzięć misyjnych, nie tylko tych dotyczących zbiorów funduszy, ale także tych skupiających się na sprawach animacji misyjnej bądź wyjazdu na staż misyjny. Dzięki jego ofiarnej posłudze, która wpisuje się w wieloletnią tradycję troski o misje, diecezja kielecka na tle innych diecezji w Polsce plasuje się na bardzo dobrym miejscu.

3. Recepcja idei misyjnej w kieleckich czasopismach kościelnych w ciągu ostatnich dziesięciu lat

Podobnie jak w czasie pasterskiej posługi bp. Kazimierza Ryczana, tak i podczas pełnienia urzędu biskupa diecezjalnego przez bp. Jana Piotrowskiego, kieleckie periodyki, takie jak „Kielecki Przegląd Diecezjalny” oraz „Kieleckie Studia Teologiczne” stanowią obszar podejmowania refleksji teologicznej. Skupia się ona nie tylko na kwestiach duszpasterskich czy katechetycznych, lecz również na sprawach dotyczących misji.

3.1. Publikacje o tematyce misyjnej zamieszczone w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”

Podobnie jak w XX wieku, tak i obecnie wśród publikacji zamieszczonych w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” można odnaleźć te dotyczące spraw misyjnych. Autorem jednej z nich był Eugeniusz Sakowicz, który podkreślił znaczenie chrześcijańskiego świadectwa wiary we współczesnym świecie. Przywołując treść mandatu misyjnego, stwierdził, iż odnosi się on nie tylko do misji *ad gentes*, lecz do szeregu działań duszpasterskich angażujących zarówno duchownych, jak i świeckich. Pochylając się natomiast nad kwestią głoszenia Dobrej Nowiny wśród ludzi dotąd jej nieznaną, autor wskazał również na istnienie dialogu międzyreligijnego jako kolejnego elementu misji Kościoła, jaką jest głoszenie zbawczego orędzia o Jezusie Chrystusie. Przestrzeń dla tej działalności nie może być według niego zarezerwowana

jedynie dla duchownych, lecz włączyć w nią należy także świeckich, współpracujących ze swoimi duszpasterzami w tym dziele. Eugeniusz Sakowicz zauważył, iż nakaz misyjny domaga się odpowiedzi od każdego wiernego, nie tylko od tego, kto jest duchownym. Przypomniał, że wszyscy ochrzczeni mają głosić Ewangelię swoim codziennym postępowaniem. Akcentując natomiast znaczenie inkulturacji w dziele misyjnym Kościoła, autor wyjaśnił genezę tej metody misyjnej. Ponadto mówiąc o nowej ewangelizacji, stwierdził, że nie jest to *stricte* działalność misyjna. Niemniej doceniając oba procesy, wyjaśnił, że są one przestrzenią do zaangażowania również i świeckich. Obserwując postępujący proces dystansowania się od Kościoła, E. Sakowicz zwraca uwagę, iż wielu ludzi czyni to ze względu na postawy duchownych, choćby tych, których spotkali w swoim życiu, a którym zarzuca się zgorzenie, niezgodność życia z nauczaniem czy władczość. Prezentując poszczególne grupy ludzi zdystansowanych od wspólnoty Kościoła, wymienił antyklerykałów, ale i ludzi taktownych i kulturalnych, a także obiektywnych obserwatorów i analityków zmian dokonujących się w Kościele. Próbuąc odpowiedzieć na pytanie dotyczące przyczyn powyższych postaw, autor widział je w kryzysie moralności konkretnego wiernego, który odchodząc od Kościoła, maskuje swoje grzechy i uspokaja sumienie. Mówiąc natomiast o współpracy na linii duchowni-świeccy, E. Sakowicz podkreślił istnienie jednego Kościoła, nie zaś dwóch przeciwnych sobie, jakimi mogą być „Kościół duchownych” oraz „Kościół świeckich”, zaś za grupy szczególnie narażone na zdystansowanie się od Kościoła uznał żyjących w związkach niesakramentalnych, porzuconych małżonków wiernych przysiędze małżeńskiej oraz ludzi mających nierozwiązane konflikty sumienia. Ponadto dostrzegając zgubny wpływ nowych ruchów religijnych i sekt, wyjaśnił, iż walka na tym obszarze powinna odbywać się z udziałem świeckich. Inną kwestią powodującą dystansowanie się wiernych od Kościoła jest jego nieatrakcyjność w oczach ludzi zanurzonych w popkulturze. Przechodząc do podsumowania, Eugeniusz Sakowicz stwierdził, że współdziałanie duchownych i świeckich może bardzo dobrze wpłynąć na realizację misji Kościoła, która dotyczy nie tylko głoszenia Dobrej Nowiny nieochrzczonej, lecz również polega na utwierdzeniu wiary w już ochrzczonej, odpowiedniej trosce duszpasterskiej oraz dawaniu świadectwa życia chrześcijańskiego. Świeccy jawią się tu jako podejmujący

działalność apostołską w miejscach pracy czy wypoczynku, zwłaszcza wobec osób zdystansowanych od wspólnoty Kościoła⁴⁶⁶.

Kolejny artykuł podejmujący sprawę misyjnej działalności Kościoła znalazł się w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym” w 2017 roku. Jego autor ks. Andrzej Żądło nawiązując do programu duszpasterskiego Kościoła w Polsce i obejmującego lata 2017-2019 zwrócił szczególną uwagę na etap 2017-2018, w którym Kościół usilnie zalecał refleksję nad sakramentem bierzmowania i jego skutkami. Przywołując uwarunkowania dotyczące tego sakramentu, stwierdził, iż kończy on proces chrześcijańskiego wtajemniczenia, a następnie przedstawił przebieg liturgii bierzmowania. Wyjaśnił, iż właściwym jego szafarzem jest biskup, a następnie przeszedł do dyscypliny udzielenia tego sakramentu po Soborze Watykańskim II. Autor słusznie zauważył, że bierzmowanie stanowi konieczne dopełnienie sakramentu chrztu, zadał jednak pytanie dotyczące wieku dojrzałości chrześcijańskiej. Według niego bierzmowanie nie jest samo w sobie sakramentem dojrzałości chrześcijańskiej, niemniej jednak stanowi bardzo ważny etap na drodze prowadzącej ku żyjącemu w Kościele Chrystusowi. Mówiąc natomiast o skutkach tego sakramentu, autor podkreślił znaczenie charyzmatów, czyli specyficznych uzdolnień mających na celu wzrost Kościoła, jego rozwój oraz jedność. Wspomniał przy tej okazji, że często praktyka pokazuje, iż bierzmowanie staje się „sakramentem pożegnania z Kościołem”, na co zdecydowanie nie można się zgodzić. Z tej chociażby racji ks. Żądło wysunął kilka duszpasterskich postulatów, wśród których na uwagę zasługiwała zwiększona troska o rodziców i przygotowanie świadków do bierzmowania. Nade wszystko jednak autor tłumaczył, iż najważniejszym wyzwaniem duszpasterskim w wymiarze przygotowania do bierzmowania jest nawrócenie oraz budowa nowej mentalności, co powinno prowadzić do ożywienia życia wiary w młodych ludziach⁴⁶⁷.

Powyższe artykuły zamieszczone zostały w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”, ponieważ były pokłosiem referatów wygłoszonych z okazji corocznych spotkań duchowieństwa. Podczas tychże konferencji podejmowane są tematy dotyczące zarówno spraw duszpasterskich, jak i związanych z aktualną sytuacją Kościoła w Polsce i diecezji kieleckiej. Z pewnością publikacja powyższych wystąpień stała się powodem

---

⁴⁶⁶ Por. E. Sakowicz, „*Idźcie i głoscie...*”. *Świadectwo – misja duszpasterzy oraz świeckich w Kościele i świecie*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 92 (2016) 4, s. 744-750.

⁴⁶⁷ Por. A. Żądło, *Napełnieni Duchem Świętym dla ewangelicznego życia i duszpasterskiego działania o charakterze ewangelizacyjno-mistagogicznym*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 93 (2017) 4, s. 498-515.

do bardziej wnikliwej analizy przedstawionych zagadnień oraz do zainteresowania sprawą szerszego grona odbiorców.

3.2. Recepcja idei misyjnej w publikacjach „Kieleckich Studiów Teologicznych” w minionym dziesięcioleciu

Podjęcie przez bp. Jana Piotrowskiego posługi pasterskiej w diecezji kieleckiej nie wpłynęło negatywnie na liczbę publikacji wpływających do „Kieleckich Studiów Teologicznych”, lecz prawdopodobnie jeszcze bardziej zachęciło autorów do zamieszczania w tym czasopiśmie treści o charakterze misyjnym. W związku z tym na łamach tego kieleckiego periodyku znalazło się kilka artykułów omawiających kwestie misyjne, czyniąc to z różnych perspektyw.

3.2.1. Działalność apostołska w Nowym Testamencie

Kwestię apostołskiej działalności opartej na spotkaniu ze zmartwychwstałym Chrystusem poruszył ks. Karol Słowak, który już na samym początku swej publikacji dostrzegł, że Jezusowa obecność w życiu uczniów jest warunkiem niezbędnym w wydarzeniu, jakie ma miejsce na kartach J 21, 1-14. Skupiając się na symbolicznym wydarzeniu połowu ryb, autor wyjaśnił, iż praca misyjna nie jest zarezerwowana tylko dla nielicznych, lecz charakteryzuje się uniwersalnością, a mimo istniejących trudności to obecność Chrystusa staje się przyczyną owocności podjętych działań⁴⁶⁸. Czytelnik, sugerując się tytułem opracowania zapewne pragnąłby odnaleźć w nim odniesienia dotyczące misji, ponieważ tego niejako domaga się zastosowanie terminu „praca apostołska”. Niestety, poszukiwałby ich na próżno, gdyż autor w swoich refleksjach ograniczył się jedynie do wydarzenia rozpoznania Jezusa przez Jego uczniów i wspólnego posiłku⁴⁶⁹.

3.2.2. Ewangelizacja w katechezie i kulturze

Mówiąc o sprawie ewangelizacji w katechezie, nie sposób nie spojrzeć na nią w kontekście misyjnym i ekumenicznym. Ks. Jarosław Czerkawski, analizując dokumenty

---

⁴⁶⁸ Por. K. Słowak, *Od cudownego połowu ryb do pracy apostołskiej w świecie. Orędzie teologiczne J 21, 1-14*, KST 15 (2016), s. 343-359.

⁴⁶⁹ Por. M. Kacprzyk, *Recepcja idei misyjnej w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych” w latach 2002-2021*, s. 39.

Kościół mówiące o kwestii głoszenia Ewangelii, katechizacji oraz doktrynie Kościoła katolickiego, zwrócił uwagę na wagę dialogu ekumenicznego. Jego zdaniem prowadzić on powinien do komunii w dziele misyjnym. Odwołując się do *Katechizmu Kościoła Katolickiego*, autor dostrzegł pewną różnorodność istniejącą w Kościele, a wynikającą z wielości kultur, narodów, charyzmatów czy po prostu wielości osób przyjmujących wiarę w Chrystusa. Nie stoi to jednak w opozycji wobec postawy jedności, przechowywanej w Kościele dzięki wyznaniu jednej wiary otrzymanej od Apostołów, wspólnej celebracji liturgii oraz sukcesji apostoelskiej. Ponadto ks. Czerkawski w swojej publikacji podkreślił znaczenie katechezy ewangelizacyjnej podejmującej kwestie ekumeniczne. Stwierdził, iż ewangelizacja jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym, dynamicznym i wymykającym się jednoznacznym określeniom, dlatego też wiele dokumentów Kościoła dotyczących ewangelizacji ukazuje ją jako proces, na który oddziałuje Duch Święty. Mówiąc natomiast o katechezie ewangelizacyjnej posiadającej wymiar ekumeniczny, autor wyjaśnił, iż należy w niej zwrócić uwagę na nauczanie doktryny, wprowadzenie w życie chrześcijańskie, przygotowanie katechizowanych do kontaktu z innymi chrześcijanami i wypracowanie w nich postawy szacunku, podjęcie wyzwania wspólnej, międzywyznaniowej katechezy. Wspomniane cele według ks. Czerkawskiego mogą zostać zrealizowane w oparciu o wytyczne zawarte w *Dyrektorium ogólnym o katechizacji*. Konkludując, autor tłumaczył, iż ewangelizacja i ekumenizm stale się rozwijają, stanowiąc swego rodzaju wyzwanie do jeszcze gorliwszego pogłębiania prawd wiary chrześcijańskiej i życia nią na co dzień⁴⁷⁰.

Podobne kwestie porusza inny artykuł tego autora, który ukazał się w „Kieleckich Studiach Teologicznych” w 2017 roku. Ks. Jarosław Czerkawski pochylając się nad wpływem mediów na życie współczesnego człowieka, zauważa, iż mogą się one stać instrumentem służącym formowaniu sumienia. Mówiąc czym jest katecheza oraz wyjaśniając, w jaki sposób dechrystianizacja oddziałuje na ludzi żyjących obecnie autor wykazał, że powszechność dostępu do Internetu oraz korzystanie z mediów społecznościowych może służyć jako narzędzie dla społecznej, a nawet moralnej kontroli. Jednakże dostrzegł w nim również wielki potencjał ewangelizacyjny i katechetyczny, idąc za nauczaniem papieża Jana Pawła II w tej kwestii. Autor zaakcentował, iż Internet

---

⁴⁷⁰ Por. J. Czerkawski, *Katecheza, ewangelizacja i ekumenizm w posoborowym nauczaniu Kościoła*, KST 14 (2015) s. 33-44.

jest w obecnych czasach tak potężnym narzędziem, że Kościołowi nie wolno go zlekceważyć i pominąć w dziele głoszenia Ewangelii⁴⁷¹.

3.2.3. Dalekowschodnia teologia *minjung* oraz hinduskie pojmowanie małżeństwa

Bardzo ciekawą publikacją na łamach tegoż czasopisma może pochwalić się Piotr Kopiec, którego artykuł ukazał się w 2018 roku i traktował o teologii *minjung*. Omawiając kondycję chrześcijaństwa na półwyspie koreańskim, autor zwrócił uwagę na specyficzny kierunek teologiczny określany mianem teologii *minjung*. Nurt ten jest niejako próbą utworzenia azjatyckiej wersji teologii wyzwolenia, choć sami teologowie żyjący na półwyspie koreańskim nie przyznają się do tego rodzaju refleksji. Dotyczyła ona jednakże ludzi wykluczonych kulturowo bądź społecznie lub zmarginalizowanych, co pozwalało odnieść wrażenie, iż upodabniała się do nurtu wypracowanego w Ameryce Łacińskiej przez Gustava Gutiérreza. Autor zauważył przy tym, że zjawisko teologii *minjung* nie miało charakteru jednorodnego, a przedstawiając je z perspektywy refleksji kilku teologów wskazał, iż wyrosła ona na gruncie filozofii konfucjańskiej. Posiłkował się utworzonymi w konfucjanizmie pojęciami *han* i *dan*, z których pierwsze słowo oznaczało „nienawiść”, lecz w zestawieniu z przywołanym *dan* oznaczało coś twórczego. W takiej optyce patrzenie na Kościół polegało na przedstawianiu go jako mającego przewyciężyć *han* i dać przez to nadzieję pokrzywdzonym, ubogim lub uciemżonym, których określano właśnie mianem *minjung*. Tego typu pojmowanie rzeczywistości eklezjalnej słusznie mogło zrodzić pytanie dotyczące tego, czy tego typu doktryna mieściła się jeszcze w ramach chrześcijaństwa. Oprócz przywołanego przez P. Kopca zagadnienia, warte uwagi jest krytyczne spojrzenie na istniejący w teologii *minjung* redukcjonizm. Odrzucał on bowiem ofiarniczy charakter śmierci Chrystusa, zaś zbawienie pojmowane było jedynie w kategoriach społeczno-politycznych. Prawdopodobnie z tej właśnie racji na grzech patrzono nie z perspektywy duchowej i wewnętrznej, lecz miał on charakter społeczny i zewnętrzny. Ponadto hołdujący teologii *minjung* patrzyli na śmierć Chrystusa

---

⁴⁷¹ Por. J. Czerkawski, *Transmission of Faith and Reality of Modern Media*, KST 16 (2017) s. 107-124; M. Kacprzyk, *Recepcja idei misyjnej w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych” w latach 2002-2021*, s. 50.

jako na swoistą porażkę systemu politycznego, przez co odarli Go z bóstwa, sprawiając, iż dociekania te nie miały nic wspólnego z wiarą chrześcijańską⁴⁷².

Przywołane powyżej zjawisko teologii *minjung* nie stanowi jedyne przykładowo ukazania realiów Dalekiego Wschodu. Opublikowany przez abp. Jagodzińskiego artykuł podejmujący tematykę małżeństwa w hinduizmie niewątpliwie stanowi kolejny cenny element akcentujący recepcję idei misyjnej w diecezji kieleckiej w ostatnich dziesięciu latach. Autor publikacji rozpoczynając od określenia, czym jest hinduizm, zauważył, że zajmuje on niesłychanie ważne miejsce i dotyczy bardzo wielu elementów życia ludzi tamtego kręgu kulturowego. Dla wyznawców hinduizmu o wartości małżeństwa stanowiło choćby to, iż nawet bóstwa je zawierały, zaś dla wiernego stanowiło ono niejako moralny obowiązek, którego lekceważenie ściągało na człowieka pogardę. Bogactwo obrzędów czy ceremonii oraz obfitość dóbr wskazywała, iż małżeństwo stanowiło fundamentalne wydarzenie w życiu jednostki i całej rodziny. Jest ono wezwaniem skierowanym do mężczyzny, aby stał się odpowiedzialnym za żonę i wprowadził ją do swojej rodziny. Tak pojmowane małżeństwo jawiło się jako instytucja religijna, nierozzerwalna, na mocy której pojawia się więź między nowożeńcami. Typowy hinduizm nie znał instytucji rozwodu, lecz pojawiła się ona w hinduskim prawie w 1955 roku za sprawą interwencji indyjskiego parlamentu. Na mocy aktu *Hindu Marriage Act* mężczyzna lub kobieta mogli starać się o rozwód, jeśli rozpad małżeństwa podyktowany był niewiernością, okrutnym traktowaniem lub wspólnota małżeńska ustała przed dwoma laty. Przy obopólnej zgodzie na rozwód wymagano, by para nie żyła ze sobą od roku przed założeniem sprawy rozwodowej. Autor podkreślił w tym miejscu, że w hinduistycznej rodzinie to mąż to pan i władca całego domu, sprawujący w nim kult, zaś kobieta była od niego całkowicie uzależniona i jemu poddana. Należało ją otaczać szacunkiem, ponieważ troszczyła się o domowy ogień, który razem z mężem wyniosła z uroczystości ślubnej. Hinduizm wypracował aż osiem form małżeństwa, przy czym niektóre z nich w hinduizmie były akceptowalne, a inne nie. Abp Jagodziński wnikliwie je omawiając, dostrzegł, że pierwsze skupiały się na przynależności do kasty braminów, złożeniem pewnej ofiary lub obietnicy, natomiast drugie akcentowały środki, jakimi się posłużono, aby do małżeństwa doszło. Mowa tu o porwaniu, łapówce, odurzeniu kobiety

---

⁴⁷² Por. P. Kopiec, *Teologia minjung jako problem nie tylko ekumeniczny*, KST 17 (2018), s. 118-127; M. Kacprzyk, *Recepcja idei misyjnej w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych” w latach 2002-2021*, s. 52-53.

czy rozpoczęciu wspólnego życia przed ceremonią ślubną. Prezentując społeczne znaczenie ślubu, autor zaakcentował fakt zrodzenia potomstwa, nade wszystko płci męskiej, które w oczach hinduistów staje się swego rodzaju instrumentem umacniającym na kolejne lata dotychczas istniejącą społeczno-religijną strukturę. Ponadto bardzo duże znaczenie przywiązywano do samej ceremonii, przy czym warto zwrócić uwagę na to, że wiele ślubów, zwłaszcza w regionach wiejskich, bywa organizowanych przez rodziny. Samej ceremonii nie da się opisać jednym rytuałem, ponieważ jest bardzo bogata w gesty i symbole, jednak można wskazać na kilka wspólnych elementów, łączących prawie wszystkie małżeństwa hinduistyczne. Są to chociażby: przygotowanie panny młodej do ślubu, przybycie pana młodego na miejsce zaślubin, przekazanie panny młodej przyszłemu mężowi oraz rytuał religijny sprawowany przez bramina. Ceremonia składa się z wielu skomplikowanych obrzędów, czasem powtarzanych kilkakrotnie. Towarzyszy im recytowanie odpowiednich mantr, co bardzo wnikliwie przeanalizował autor publikacji. Wyjaśnił przy tym, że po zakończeniu rytuału mąż zabierał do siebie żonę, która stawała się częścią jego domu i jego rodziny. Zasadę tę podkreślał sposób obliczania pochodzenia, ponieważ w hinduizmie liczy się ono jedynie w linii męskiej, natomiast córka traktowana jest w pewien sposób jako gość w domu. Abp Jagodziński zaznaczył, że również w hinduizmie małżeństwo wiązało się z posagiem, który z upływem czasu nabrał charakteru religijnego. Niestety, na skutek problemów natury ekonomicznej rodzice byli w stanie posunąć się do dzieciobójstwa, aby móc dysponować odpowiednimi środkami finansowymi. Należy nadmienić, iż dzieci w hinduizmie otaczano wielką troską, o czym świadczyć mógł chociażby dłuższy niż na zachodzie okres karmienia piersią. Karmiącą matkę stawiano na równi z krową, która od wieków jest symbolem tej religii. Jak wspomniał już wcześniej w swojej publikacji abp Jagodziński, kobieta otaczana jest czcią, kiedy urodzi mężczyźni syna. Przed tym wydarzeniem nie jest uznawana za część rodziny męża. Widać to szczególnie po śmierci męża, ponieważ kiedy kobieta urodzi mu wcześniej syna, jest postrzegana jako szanowana pani domu, lecz jeśli nie powiła mu męskiego potomka, traciła ona wszelkie znaczenie. Warto zwrócić również uwagę na pochówek w hinduizmie, ponieważ zawsze towarzyszy mu kremacja. Jeżeli żona miała taką wolę, mogła zjednoczyć się ze swoim mężem, płonąc razem z nim, a przez to świadectwo wiary otaczano ją czcią. Praktyka ta została zakazana przez Brytyjczyków w 1829 roku, jednakże ostatni przypadek samospalenia odnotowano w 1989 roku. Porównując małżeństwo katolickie i hinduistyczne, autor wskazywał nie tylko

na różnice w obrzędach, lecz również na wędrówkę dusz czy koncepcję czasu. Widział jednak także pewne podobieństwa, jak choćby sakralny charakter ceremonii małżeństwa, jego cel, jakim jest uświęcenie małżonków i zrodzenie potomstwa (w hinduizmie nade wszystko męskiego) oraz nierozzerwalność tego związku. Konkludując, abp Jagodziński wyjaśnił, iż takie podejście do sprawy małżeństwa owocuje niezwykle niskim wskaźnikiem rozwodów, jakim cieszą się Indie⁴⁷³.

3.2.4. Misjonarskie świadectwo życia abp. W.M. Zaleskiego

Obok przedstawionych dotychczas kwestii misyjnych, o których traktowały publikacje znajdujące się na łamach „Kieleckich Studiów Teologicznych”, warto, za abp. Jagodzińskim zwrócić uwagę na postać abp. Władysława Michała Zaleskiego. Mimo iż był on delegatem apostolskim, czyli przedstawicielem papieża, sam uważał się za misjonarza i potwierdzał to stylem pracy oraz życia. Kapłan, przedstawiony w artykule abp. Jagodzińskiego, przyszedł na świat 26 maja 1852 roku w Wielonie na Litwie, w rodzinie patriotycznej i przepojonej duchem katolickim. Ojciec abp. Zaleskiego był trzykrotnie więziony w związku z powstaniami listopadowym i styczniowym. Edukację przyszły arcybiskup odbierał na początku w domu rodzinnym, a następnie w Kownie. W 1880 roku wstąpił do warszawskiego Seminarium Duchownego, a stamtąd rok później wyjechał do Rzymu na dalsze studia. Święcenia kapłańskie przyjął w 1882 roku we Florencji. W Wiecznym Mieście spotkał dwóch wybitnych polskich kardynałów: Mieczysława Ledóchowskiego oraz Włodzimierza Czackiego. Dzięki staraniom tego ostatniego ks. Zaleski został skierowany do Papieskiej Akademii Dyplomatycznej oraz kontynuował studia na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim, uzyskując doktorat z teologii. Po ukończeniu Akademii został posłany z misją dyplomatyczną do Hiszpanii, a w 1886 roku po raz pierwszy odwiedził Indie, towarzysząc pierwszemu delegatowi apostolskiemu. Uczestnicząc w tej podróży, był świadkiem ustanowienia tamtejszej hierarchii kościelnej. Brał również udział w pierwszych tamtejszych synodach. W 1887 roku papież Leon XIII mianował ks. Zaleskiego prałatem oraz osobistym delegatem na jubileusz 50-lecia rządów królowej Wiktorii. Następnie w latach 1889-1890 był radcą nuncjatury w Paryżu. Po zakończeniu tej posługi pracował w Kongregacji Rozkrzewiania

---

⁴⁷³ Por. H.M. Jagodziński, *Niektóre zagadnienia dotyczące rodziny i małżeństwa w hinduizmie*, KST 15 (2016), s. 7-24; M. Kacprzyk, *Recepcja idei misyjnej w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych” w latach 2002-2021*, s. 53-55.

Wiary w Rzymie, będąc konsultorem spraw wschodnich. Decyzją papieża Leona XIII w 1890 roku został posłany do Indii jako nadzwyczajny delegat Stolicy Apostolskiej. Miał za zadanie doprowadzić do utworzenia seminarium duchownego, jednakże bez nadwyrężenia oficjalnej misji delegata. 11 lutego 1892 roku kard. Rampolla del Tindaro poinformował ks. Zaleskiego, iż papież mianował go delegatem apostolskim w Indiach i arcybiskupem tytularnym Teb w Achai. Sakrę biskupią przyjął dnia 15 maja 1892 roku w Kalkucie. Rezydował w Kandy na Cejlonie, gdzie wybudował gmach dla Seminarium Generalnego. Oprócz tego za czasów jego posługi wprowadzono w życie konkordat z Portugalią, odbywały się synody prowincjalne i modyfikowano kościelne jednostki administracyjne. Abp Zaleski promował ponadto indyjskie organizacje katolickie i prowadził działalność literacką. Pozostawił 180 tomów akt, które zawierały 5845 ponumerowanych dokumentów. Hierarcha nie tylko czuł się misjonarzem, lecz w swojej pasterskiej posłudze dokładał wszelkich starań, aby na podległym sobie terytorium jak najlepiej rozwijały się placówki misyjne. Miał zawsze otwarte drzwi, zarówno dla dostojników kościelnych, jak dla zwykłych misjonarzy, których chętnie podejmował. Jego liczne publikacje misyjne stanowiły narzędzie przybliżające Dobrą Nowinę miejscowej ludności. Ponadto zwracał uwagę na ekonomiczny aspekt misyjnej działalności Kościoła, podkreślając promocję ludzką. Sam bardzo gorliwie angażował się w katechizację, a następnie w udzielanie chrztu. Pisał wiele listów okólnych, pełnych rad i wskazówek, również misyjnych. Abp Zaleski powrócił do Rzymu w 1916 roku, ponieważ papież Benedykt XV na konsystorzu mianował go patriarchą Antiochii. W swych zainteresowaniach abp Zaleski śmiało mógł konkurować z wybitnymi umysłami epoki renesansu. W Rzymie pozostał do śmierci. Odszedł z tego świata 5 października 1925 roku. Początkowo pochowano go w kaplicy Kongregacji Rozkrzewiania Wiary, następnie przeniesiono jego ciało na rzymski cmentarz *Campo Verano*, lecz ostatecznie spoczął w Kandy na Cejlonie, tam, gdzie pragnął⁴⁷⁴.

Postać abp. Władysława Michała Zaleskiego stanowi wymowny przykład bogactwa w posłudze na rzecz misji. Mimo, iż piastował bardzo wysokie urzędy kościelne wspomagał misjonarzy w ich trudzie, sam angażował się w głoszenie Ewangelii i umacnianie wiary we wspólnotach kościelnych. Ponadto jako człowiek posiadający

---

⁴⁷⁴ Por. H.M. Jagodziński, *Arcybiskup Zaleski – misjonarz Indii Wschodnich*, KST 16 (2017), s. 165-174.

wiele pasji i zainteresowań, rozwijał je na terenach misyjnych, a swoje osiągnięcia przekazał przyszłym pokoleniom.

Moment mianowania kolejnym biskupem kieleckim dotychczasowego biskupa pomocniczego diecezji tarnowskiej bp. Jana Piotrowskiego przyniósł jeszcze większy rozkwit idei misyjnej w diecezji kieleckiej. Dokonując analizy recepcji idei misyjnej Kościoła poprzez pryzmat jej przyjmowania w diecezji kieleckiej w latach 1918-2024, należy zauważyć, iż bp Piotrowski niesłychanie często nawiązuje w swym przepowiadaniu do spraw misyjnych. Nie powinno to jednak dziwić, ponieważ posiada bardzo duże doświadczenie misyjne, gdyż był misjonarzem w Republice Konga, Peru, a także pracował przez ponad dziesięć lat w Papieskich Dziełach Misyjnych w Warszawie, piastując stanowisko sekretarza krajowego Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary, sekretarza krajowego Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła oraz dwie kadencje był dyrektorem krajowym PDM. Choćby z tej racji z wielką życzliwością odnosi się do Centrum Formacji Misyjnej i do przygotowujących się tam do wyjazdu na misje. Ponadto bp Piotrowski aktywnie wspiera inicjatywy Papieskich Dzieł Misyjnych, takie jak Kolędnicy Misyjni, czy też pielgrzymki Żywego Różańca, przypominając również o charakterze Niedzieli Misyjnej bądź zachęcając do włączenia się w zbiórki surowców z przeznaczeniem na pomoc misjom. Oprócz dotychczas wypracowanych przedsięwzięć bp Jan Piotrowski, pragnąc odpowiednio skierować misyjny potencjał diecezji, powołał do istnienia Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej, które gromadzi ofiary składane przez wiernych w każdy pierwszy piątek miesiąca, a następnie zebrane środki przeznacza na realizację projektów nadsyłanych przez kieleckich misjonarzy. Poza tym bp Piotrowski przywrócił funkcję księdza odpowiedzialnego w dekanacie za sprawy misyjne. Warto także zwrócić uwagę na to, że diecezja kielecka pragnąc promować ideę misyjną w jak najbardziej efektywny sposób, przypomina o misjach dzięki kieleckiej wkładce w czasopiśmie „Misje Dzisiaj” oraz za pośrednictwem diecezjalnej strony internetowej, co było kolejnym krokiem ku umisyjnieniu diecezji przez bp Piotrowskiego. Ponadto pasterz diecezji kieleckiej, pragnąc utrzymywać kontakt z rodzinami misjonarzy, organizuje coroczne ich spotkanie, zaś sam chętnie odwiedza kieleckich misjonarzy w środowisku ich pracy. Spotyka się także z biskupami misyjnymi, którzy odwiedzają Polskę. Jako przewodniczący Komisji ds. Misji KEP bp Jan Piotrowski niejako odpowiada za należyłą koordynację wszelkich inicjatyw misyjnych oraz za odpowiednią formację kandydatów

do wyjazdu na misje. Współpracując zaś owocnie z agendami Komisji ds. Misji KEP, biskup kielecki wspomaga misjonarzy w efektywniejszej ich posłudze. Bardzo wiele na rzecz misji w diecezji kieleckiej czyni ks. Łukasz Zygmunt, będący dyrektorem diecezjalnym Papieskich Dzieł Misyjnych. Zajmuje się organizacją wszelkich diecezjalnych misyjnych przedsięwzięć, jak chociażby „Kolędnicy Misyjni”, „Misyjne Lato z Bogiem”, „Dzieci komunijne – dzieciom misji” oraz przeżywaniem Tygodnia Misyjnego w diecezji. Koordynuje również kwestie dotyczące zbiórek surowców na misje i sprawuje opiekę nad misyjnymi stażystami, zaś jako kapelan straży pożarnej misyjnie zaktywizował kieleckich strażaków. Ostatnie dziesięciolecie, zgodnie z wypracowaną tradycją, jest również czasem stałej obecności idei misyjnej w kieleckich periodykach. Znajdujące się w nich publikacje stanowić mogą nie tylko źródło informacji, lecz także element rozwoju intelektualnego i duchowego czytelników.

Rozdział IV

MISJONARZE DIECEZJI KIELECKIEJ

Wieloletnie tradycje promocji idei misyjnej obecne w diecezji kieleckiej wydają wymierne owoce. Jednym z przykładów są choćby licznie gromadzące się wspólnoty wspierające misyjną działalność Kościoła swoją modlitwą bądź materialnie. Ponadto warto wspomnieć funkcjonowanie Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej, powołanego do istnienia przez bp. Jana Piotrowskiego, czy jego troskę o misjonarzy dokonującą się poprzez agendy Komisji ds. Misji KEP. Jednakże analizując lata 1918-2024 i badając, w jaki sposób w diecezji kieleckiej przyjmowano ideę misyjną Kościoła należy zauważyć, iż najbardziej wyraźnym elementem świadczącym o żywotności danego Kościoła partykularnego są posyłani przez tę wspólnotę misjonarze.

1. Kapłani posługujący na rzecz misji w szczególnym charakterze

Wśród posługujących na misjach wiernych, zarówno duchownych, jak i świeckich, diecezja kielecka może poszczycić się, iż w swych szeregach posiada misjonarzy i misjonarki pracujących na różnych placówkach rozsianych po całym świecie. Mowa tu o kapłanach posługujących na rzecz misji w szczególnym charakterze, jakim jest specjalna służba, np. dyplomatyczna, na rzecz Stolicy Apostolskiej. W tym charakterze pracuje abp Henryk Mieczysław Jagodziński, będący nuncjuszem apostolskim początkowo w Ghanie, a następnie w RPA, Lesotho, Namibii, Eswatini oraz Botswanie. Trzeba też odnotować, że do czasu nominacji biskupiej na ważnym stanowisku misyjnym podsekretarza Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów posługiwał pochodzący z diecezji kieleckiej ks. Tadeusz Wojda SAC.

1.1. Abp Henryk Mieczysław Jagodziński – nuncjusz apostolski

Urodził się w dniu 1 stycznia 1969 roku w Małogoszczu w rodzinie Józefa i Janiny z domu Cisło. Po złożeniu egzaminu dojrzałości wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach. W latach 1990-1992 studiował w Seminarium Polskim w Paryżu. Święcenia kapłańskie przyjął w dniu 3 czerwca 1995 roku, a następnie dnia 22 czerwca tegoż roku został posłany do pracy duszpasterskiej jako wikariusz w parafii pw. św. Brata Alberta w Busku-Zdroju. W 1997 roku podjął studia z zakresu prawa kanonicznego na Papieskim Uniwersytecie św. Krzyża w Rzymie, które zwieńczył obroną pracy doktorskiej w 2001 roku. W 1999 roku na Papieskiej Akademii Kościelnej rozpoczął przygotowania do podjęcia służby w dyplomacji watykańskiej. W dniu 1 lipca 2001 roku został skierowany na pierwszą placówkę dyplomatyczną, która mieściła się w Mińsku na Białorusi. W latach 2002-2005 ks. Jagodziński był także wykładowcą prawa wyznaniowego w Wyższym Seminarium Duchownym w Grodnie, zaś w roku akademickim 2003-2004 na Wydziale Teologii Prawosławnej Europejskiego Uniwersytetu Humanistycznego w Mińsku prowadził również seminarium naukowe na temat Stolicy Apostolskiej, jej natury i funkcji. W dniu 8 września 2005 roku papież mianował ks. Jagodzińskiego swoim kapelanem honorowym. W 2006 roku ks. Jagodziński rozpoczął pracę w Chorwacji, skąd w 2008 roku został przeniesiony do Sekretariatu Stanu Stolicy Apostolskiej, konkretnie do Sekcji ds. Relacji z Państwami. Dnia 1 października 2014 roku ks. Jagodziński został prałatem honorowym Jego Świątobliwości. W latach 2015-2018 był radcą nuncjatury w Indiach, a następnie podjął pracę w nuncjaturze apostolskiej w Bośni i Hercegowinie, tworząc podstawy dla placówki dyplomatycznej w Czarnogórze. W dniu 3 maja 2020 roku ks. Jagodziński został mianowany przez papieża Franciszka nuncjuszem apostolskim w Ghanie, zaś 16 kwietnia 2024 roku został nuncjuszem apostolskim w RPA i Lesotho. W dniu 19 lipca tegoż roku papież mianował go swoim przedstawicielem dla Namibii i Eswatini, zaś 20 sierpnia także dla Botswany⁴⁷⁵.

Abp Henryk Jagodziński w czasie trwania swej służby na rzecz Stolicy Apostolskiej wykonuje swoje obowiązki, będąc reprezentantem papieża, a wcześniej wspierając kolejnych nuncjuszy apostolskich w należyтым wypełnianiu ich funkcji. Tym

---

⁴⁷⁵ Powyższe informacje pochodzą z rozmów przeprowadzonych z abp. Henrykiem Mieczysławem Jagodzińskim. Szerzej na ten temat zob. M. Hańnik, *18 lipca 2020 roku w bazylice katedralnej w Kielcach święcenia biskupie arcybiskupa nominata Henryka Mieczysława Jagodzińskiego*, WKMD 4/2020, s. 1-4.

jednak, co stanowi charakterystyczny rys posługi abp. Henryka Mieczysława Jagodzińskiego, są publikowane przez niego monografie dotyczące osób zasłużonych dla danego kraju⁴⁷⁶, środowiska, w którym posługuje⁴⁷⁷, bądź kwestii prawno-kanonicznych⁴⁷⁸ czy etosu życia kapłańskiego⁴⁷⁹.

Mimo że wszystkie publikacje abp. Jagodzińskiego przedstawiają specyfikę miejsc jego posługi, na szczególną uwagę zasługują nade wszystko te, które zawierają jego doświadczenia z pracy na terytoriach misyjnych. Zanim został mianowany nuncjuszem apostolskim, pracował w Indiach, a doświadczywszy wspólnoty Kościoła żyjącej na Dalekim Wschodzie, pragnął przybliżyć ją jak największej liczbie osób. Swoje wspomnienia z trzyletniego okresu posługi w Indiach zawarł w swoich trzech książkach: *Historie indyjskie*, *Opowieści z Indii i Nepalu* oraz *Niezwykły świat Indii, Nepalu i Mjanmy*.

W pierwszej z nich autor opisując swoje przeżycia, po wielokroć zauważa polskie akcenty obecne w Indiach, jak choćby postać papieża Jana Pawła II, kult Bożego Miłosierdzia czy polskie tradycje bożonarodzeniowe i wielkanocne, które pielęgnuje przy okazji spotkań z tamtejszą Polonią. Podkreśla przy tym misyjny wymiar wspólnoty Kościoła w Indiach, odwołując się do takich postaci jak abp Zaleski, św. Franciszek Salezy, św. Józef Vaz czy św. Matka Teresa z Kalkuty⁴⁸⁰.

Kolejna monografia ukazuje nie tylko Indie, lecz także Nepal, akcentując świadectwo życia pracujących na tamtym terenie misjonarzy. Abp Jagodziński wskazuje w tym miejscu na posługę belgijskich jezuitów, którzy przybyli do Ranchi w Indiach w 1868 roku. Oczywiście w sposób charakterystyczny dla siebie nie pomija on wątków polskich, również tych misyjnych. Przedstawiając postać o. Florencjusza Szostaka, karmelity i misjonarza Indii, opisuje jego drogę do stanu Kerala, w którym głosił Ewangelię oraz trudności, jakie związane były z podróżą, a także relacje z

---

⁴⁷⁶ Por. H.M. Jagodziński, *Na przedmurzu chrześcijaństwa. Błogosławiony Kardynał Alojzije Stepinac i Chorwacja*, Kielce 2009, s. 7-9; H.M. Jagodziński, *Opowieść o Josipie Stadlerze, pierwszym arcybiskupie Sarajewa*, Kraków 2020, s. 9-12.

⁴⁷⁷ Por. H.M. Jagodziński, *Polskie drogi nadziei*, Kielce 2010, s. 5-6; H.M. Jagodziński, *Na peryferiach Europy*, Kraków 2021, s. 5-9.

⁴⁷⁸ Por. H.M. Jagodziński, *Zarys historii Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej*, Kielce 2013, s. 13-15.

⁴⁷⁹ Por. H.M. Jagodziński, *By łamać chleb i składać dziękczynienie. Kapłaństwo w pismach niektórych Ojców Apostolskich*, Kielce 2010, s. 7-10; H.M. Jagodziński, *Wiera kapłana*, Kraków 2014, s. 5-8.

⁴⁸⁰ Zob. H.M. Jagodziński, *Historie indyjskie*, Kraków 2017, s. 9-98.

kolonizatorami. O. Florencjusz został mianowany biskupem koadiutorem wikariatu apostolskiego Malabaru, a jako pasterz troszczył się o jedność wspólnoty wiernych. Otworzył na nowo seminarium duchowne, nie ustawał w głoszeniu Ewangelii, mimo iż na starość stracił wzrok. Jego życie było wzorem dla ówczesnych misjonarzy i może nim być dla posługujących w obecnych czasach. Ponadto abp Jagodziński wskazuje na kulturę tamtych terenów, wielość wyznań oraz sprawy, z którymi przychodziło mierzyć się pracującym tam misjonarzom. Prowadzi także czytelnika drogą wytyczaną przez katolickie świątynie, tak inne niż te w Polsce. Opisał również jeszcze jeden związek między Polską a Indiami, choć dosyć niechlubny. Otóż w wypadku samochodowym w Polsce, niedaleko Piotrkowa Trybunalskiego w dniu 20 czerwca 2000 roku zginął abp Alan Basil de Lastic. Był kapłanem diecezji Kalkuta i serdecznym przyjacielem Matki Teresy. Został mianowany biskupem pomocniczym tejże diecezji, a następnie arcybiskupem Delhi. Piastował również urząd przewodniczącego Konferencji Biskupów Katolickich w Indiach⁴⁸¹.

Ostatnią z części swoistej trylogii stanowią historie dotyczące nie tylko Indii i Nepalu, ale również i Mjanmy. Autor podkreślił, iż czas trzyletniego pobytu w tym rejonie świata był dla niego niezwykle cennym doświadczeniem, nie tylko pod względem pracy w nowym miejscu, możliwości podziwiania pięknych krajobrazów i wytworów kultury i architektury, ale nade wszystko to okres poznawania życia wiary tamtejszych Kościołów partykularnych i pomoc im za pośrednictwem nuncjatury. Opowieści zawarte w tej, ostatniej już, części to relacje z podróży odbywanych przez abp. Jagodzińskiego w związku z wypełnianymi obowiązkami. Warto jednak podkreślić, że pomimo powierzanych zadań autor na kartach książki zawsze potrafił ukazać historie ludzi tam żyjących w relacji do Boga i głoszonej w Kościele Ewangelii⁴⁸².

1.1.1. Posługa nuncjusza apostolskiego w Ghanie

Jako nuncjusz apostolski abp Henryk Jagodziński w ramach swoich obowiązków nie tylko rezyduje w nuncjaturze, lecz także odwiedza różne wspólnoty, które go zapraszają. Dzięki tym wyjazdom może lepiej poznać realia, w jakich żyją wierni danego Kościoła partykularnego, czy pomóc w rozwiązywaniu pojawiających się trudności.

---

⁴⁸¹ Zob. H.M. Jagodziński, *Opowieści z Indii i Nepalu*, Kraków 2018, s. 27-134.

⁴⁸² Zob. H.M. Jagodziński, *Niezwykły świat Indii, Nepalu i Mjanmy*, Kraków 2019, s. 199-201.

Kwintesencję posługi abp. Henryka Mieczysława Jagodzińskiego w Ghanie⁴⁸³ stanowi zbiór homilii, kazań i przemówień wygłoszonych przez niego w czasie pracy w tym afrykańskim kraju. Publikacja jest również o tyle ciekawa, że odkrywa przed czytelnikiem owianą swego rodzaju tajemnicą pracę nuncjatury apostolskiej. We wprowadzeniu do książki *Ghana in my heart* kard. Peter Turkson zauważył, iż abp Jagodziński to zarówno pasterz, jak i dyplomata. Zawarte w niej 156 homilii, 51 katechez oraz 7 przemówień świadczą o dostępności i chęci współpracy z biskupami, księżmi, osobami życia konsekrowanego, stowarzyszeniami męskimi i żeńskimi, studentami i grupami młodzieżowymi, a także z politykami czy przedstawicielami sektora publicznego. Uczestnicząc w życiu religijnym i społecznym obywateli Ghany, abp Jagodziński był w tym kraju swego rodzaju znakiem łączności z papieżem, przypominając nieustannie jego nauczanie⁴⁸⁴.

Abp Jagodziński dzielił się swoimi doświadczeniami z posługi w Ghanie⁴⁸⁵ zamieszczając na diecezjalnej stronie internetowej mnóstwo relacji z różnego rodzaju wyjazdów. Dzięki materiałom zawartym na podstronie dotyczącej posługi nuncjusza apostolskiego (<https://diecezja.kielce.pl//posluga-nuncjusza-arcybiskupa-henryka-jagodzinskiego>) wierni diecezji kieleckiej mogą lepiej poznać i zrozumieć misyjny charakter Kościoła oraz wyrazić chęć wspierania misji poprzez różne inicjatywy. Dodać należy, iż abp Henryk Mieczysław Jagodziński niektóre spotkania, które odbywał w Ghanie, przybliżał za pośrednictwem kieleckiej wkładki czasopisma „Misje Dzisiaj”, jak choćby to, które odbył podróżując do Tema.

W tej miejscowości położonej niedaleko Akry posługują kapłani z Towarzystwa św. Franciszka Salezego. Dyrektorem ekonomicznym ich prowincji był Polak – ks. Krzysztof Niźniak SDB, co nadało wizycie również nieco polskiego charakteru. Po omówieniu przez niego historii salezjanów w Ghanie, abp Jagodziński udał się do prowadzonego przez salezjanów Technicznego Instytutu Don Bosco Ashaiman, czyli szkoły zawodowej, kształcącej mechaników, elektryków, operatorów koparek, grafików

---

⁴⁸³ Warto zaznaczyć, iż bp Jerzy Mazur SVD posługiwał w Ghanie jako misjonarz. Por. J. Mazur, *Idźcie i głoscie aż po krańce ziemi. Biskup elcki odpowiada na pytania Grzegorza Polaka*, Górna Grupa 2020, s. 53-76.

⁴⁸⁴ Por. H.M. Jagodziński, *Ghana in my heart*, Accra 2024, s. 1-5. Szerzej na temat chrześcijaństwa w Ghanie zob. S. Grodź, *Oblicze afrykańskiego chrześcijaństwa we współczesnej Ghanie*, CT 77 (2007) 2, s. 149-158.

⁴⁸⁵ Obecnie na skutek zmiany placówki dyplomatycznej zamieszcza materiały z krajów Afryki Południowej.

komputerowych, fryzjerów itd. Następnie nuncjusz odwiedził szkołę podstawową oraz niższą średnią, prowadzoną przez siostry salezjanki, których było tylko pięć, zaś dzieci 450. Na szczęście zarówno instytut, jak i szkoła prowadzona przez siostry są wspomagane poprzez pracę personelu zewnętrznego. Podsumowując swoją wizytę, abp Henryk Jagodziński podkreślił, iż w świecie dzieje się dużo dobra, które nie jest krzykliwe, lecz dokonuje się w cichości i pokorze⁴⁸⁶.

Posługa nuncjusza apostolskiego nieodzownie jest związana z reprezentowaniem papieża na danym terytorium i ukazywaniem jedności między ojcem świętym a wiernymi danej wspólnoty kościelnej. Abp Jagodziński będąc zaproszonym na uroczystości ku czci św. Marona, dnia 13 lutego 2022 roku udał się do libańskiej wspólnoty w Akrze. Podczas tej wizyty abp. Jagodzińskiemu towarzyszył sekretarz nuncjatury w Akrze, który jest Libańczykiem. Relacjonując przebieg wydarzenia, nuncjusz apostolski w Ghanie wyjaśnił, iż św. Maron jest czczony zarówno przez katolików, jak i prawosławnych. Obecni w Ghanie Libańczycy posiadają swoją parafię w Akrze, która należy do eparchii Afryki Zachodniej i Środkowej, obejmującej swoim zasięgiem aż 24 kraje. Przy tej okazji sprawowana była Msza Święta, a po jej zakończeniu głos zabrał abp Jagodziński. Wyraził on swoją solidarność z Libańczykami oraz podkreślił, iż papież Franciszek żywi szczególną troskę o ten naród. Jako przykład podał posłanie do Libanu sekretarza stanu kard. Parolina, a następnie abp. Gallaghery, który ogłosił, że papież pragnie odwiedzić ten kraj. Na koniec abp Henryk Jagodziński wezwał obecnych Libańczyków do trwania w postawie pełnej nadziei w Boże działanie w świecie i zaufania Panu Bogu nawet w tych po ludzku trudnych momentach życia⁴⁸⁷.

Warto nadmienić, iż abp Jagodziński pielgrzymował po Polsce śladami św. Jana Pawła II z grupą około 30 wiernych z Ghany. Przy tej okazji przybyli także do diecezji kieleckiej, gdzie odwiedzili Wyższe Seminarium Duchowne, Pałac Biskupów Krakowskich, Muzeum Diecezjalne oraz kielecką katedrę, w której uczestniczyli we Mszy Świętej pod przewodnictwem nuncjusza apostolskiego w Ghanie. Pielgrzymując po polskiej ziemi grupa z Ghany nawiedziła Jasną górę, Sanktuarium Bożego

---

⁴⁸⁶ Por. H.M. Jagodziński, *Z wizytą u salezjanów w Ghanie*, WKMD 2/2021, s. 3-4.

⁴⁸⁷ Por. H.M. Jagodziński, *Obchody ku czci św. Marona w Akrze*, WKMD 2/2022, s. 2-3.

Miłosierdzia oraz Centrum Jana Pawła II, a także Wawel, Wieliczkę i obóz koncentracyjny w Auschwitz⁴⁸⁸.

Posługę, jaką w Ghanie pełnił abp Henryk Jagodziński, opisują również jego książki, które niczym reportaż zabierają czytelnika do miejsc przez niego odwiedzonych. W ten sposób nuncjusz apostolski popularyzuje misję oraz ukazuje bogactwo Kościoła powszechnego⁴⁸⁹.

1.1.2. Nuncjusz apostolski w RPA, Lesotho, Namibii, Eswatini i Botswanie

W dniu 16 kwietnia 2024 roku papież Franciszek mianował dotychczasowego nuncjusza apostolskiego w Ghanie swoim przedstawicielem w Republice Południowej Afryki oraz Lesotho. Ponadto abp Henryk Jagodziński został mianowany nuncjuszem apostolskim również dla takich krajów, jak Namibia, Eswatini i Botswana. W dniu 22 sierpnia złożył listy uwierzytelniające na ręce prezydenta RPA, 11 października uczynił to na ręce króla Lesotho Letsie III, zaś 12 grudnia w Gabrone, stolicy Botswany, odbyła się ceremonia złożenia listów uwierzytelniających na ręce nowo wybranego prezydenta, którym został Duma Gideon Boko. Warto nadmienić, iż aby w pełni realizować swoją misję dyplomatyczną, abp Henryk Jagodziński powinien złożyć listy uwierzytelniające także na ręce władz Namibii i Eswatini, czego nie uczyniono do końca 2024 roku⁴⁹⁰.

W swojej dotychczasowej posłudze w tych południowoafrykańskich krajach abp Jagodziński oprócz zwyczajnych zadań, takich jak spotkania z Konferencją Biskupów czy wyjazdy do różnych diecezji, duszpasterską troską otacza Polonię. Polacy żyjący w RPA dowiedziawszy się, iż przedstawiciel papieski jest ich rodakiem, w 2024 roku bardzo życzliwie i serdecznie przyjęli abp. Jagodzińskiego. Odwiedził również

---

⁴⁸⁸ Por. *Abp Henryk Jagodziński zwiedził Kielce z pielgrzymami z Ghany*, WKMD 4/2023, s. 3.

⁴⁸⁹ Owocem pobytu w tym afrykańskim kraju są następujące publikacje: *Rajski kraj Ghana. Ghana paradise country*, *Zapiski z Ghany* oraz *Akwaaba w Ghanie to znaczy witamy*.

⁴⁹⁰ Por. *Abp Henryk Jagodziński mianowany nuncjuszem apostolskim w RPA i Lesotho*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/abp-henryk-jagodzinski-mianowany-nuncjuszem-apostolskim-w-rpa-i-lesotho> [widok z dn. 3.11.2024 r.]; *Abp Henryk Jagodziński mianowany nuncjuszem apostolskim w Namibii i Eswatini*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/abp-henryk-jagodzinski-mianowany-przedstawicielem-papieskim-w-namibii-i-eswatini> [widok z dn. 3.11.2024 r.]; *Abp Henryk Jagodziński mianowany nuncjuszem apostolskim w Botswanie*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/abp-henryk-jagodzinski-mianowany-nuncjuszem-apostolskim-w-botswanie> [widok z dn. 3.11.2024 r.]; H.M. Jagodziński, *Wręczenie listów uwierzytelniających w RPA*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/wreczenie-listow-uwierzytelniajacych-w-rpa> [widok z dn. 3.11.2024 r.]; H.M. Jagodziński, *Ceremonia złożenia listów uwierzytelniających w Królestwie Lesotho*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/ceremonia-zlozenia-listow-uwierzytelniajacych-w-krolestwie-lesotho> [widok z dn. 3.11.2024 r.]; H.M. Jagodziński, *Złożenie listów uwierzytelniających w Botswanie*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/zlozenie-listow-uwierzytelniajacych-w-botswanie> [widok z dn. 12.12.2024 r.].

Mariannahill oraz Centocow (tamtejszą Częstochowę), gdzie od 1991 roku posługują ojcowie paulini. Ponadto w niedzielę poprzedzającą dzień 11 listopada wraz rodakami przeżywał rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości⁴⁹¹.

Ponadto abp Jagodziński 23 listopada 2024 roku złożył wizytę w Wyższym Seminarium Duchownym w Roma w Królestwie Lesotho, uczestnicząc w uroczystościach z okazji 100-lecia jego powstania. Przekazując słowa papieża Franciszka oraz akcentując dotychczasową rolę tej instytucji na rzecz formacji do kapłaństwa, wyraził nadzieję na dalszy rozwój seminarium⁴⁹².

1.2. Abp Tadeusz Wojda – pracownik Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów

Urodził się 29 stycznia 1957 roku we wsi Kowala niedaleko Kielc, w wielodzietnej rodzinie, jako czwarte dziecko Władysława oraz Anieli z domu Pietrzyk. W 1976 roku wstąpił do Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego, odbywając w latach 1977-1983 studia w Wyższym Seminarium Duchownym Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego w Ołtarzewie niedaleko Warszawy. Następnie w latach 1980-1983 studiował teologię na Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, wieńcząc je tytułem magistra. Świecenia diakonatu przyjął w 1982 roku, zaś święcenia kapłańskie otrzymał 8 maja 1983 roku. Następnie został skierowany do pracy duszpasterskiej w parafii pw. Chrystusa Króla w Warszawie, a po kilku miesiącach został współpracownikiem pallotyńskiego Sekretariatu Misyjnego w Żąbkach koło Warszawy. W maju 1984 roku został skierowany na studia misjologiczne, które odbywał na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie. Zakończył je w 1989 roku, broniąc pracy doktorskiej zatytułowanej *Nurty teologii misji z Munster i Louvain*, którą następnie nostryfikował w 2001 roku na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Należy podkreślić, iż ks. Tadeusz Wojda od 1990 roku pracował w Papieskim Dziele Rozkrzewiania Wiary oraz w Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów. Od dnia 12 grudnia 2007 roku był kierownikiem biura tejże Kongregacji, zaś od 24 lipca 2012 roku

---

⁴⁹¹ Por. H.M. Jagodziński, *Na krańcach świata wśród rodaków*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/nakrańcach-swiata-wsrod-rodakow> [widok z dn. 3.11.2024 r.]; H.M. Jagodziński, *Czarna Madonna w RPA*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/czarna-madonna-w-rpa> [widok z dn. 3.11.2024 r.]; H.M. Jagodziński, *Święto Niepodległości w Johannesburgu*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/swieto-niepodleglosci-w-johannesburgu> [widok z dn. 3.11.2024 r.].

⁴⁹² Por. H.M. Jagodziński, *Obchody 100-lecia powstania Wyższego Seminarium Duchownego w Roma – w Królestwie Lesotho*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/obchody-100-lecia-powstania-wyzszego-seminarium-duchownego-w-roma-w-krolestwie-lesotho> [widok z dn. 26.11.2024 r.].

pełnił urząd jej podsekretarza. W dniu 12 kwietnia 2017 roku papież Franciszek mianował go arcybiskupem metropolitą białostockim. Sakrę biskupią przyjął z rąk kard. Fernanda Filoniego, ówczesnego prefekta Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów. W dniu 2 marca 2021 roku papież mianował abp. Tadeusza Wojdę arcybiskupem metropolitą gdańskim. Obecnie jest również przewodniczącym Konferencji Episkopatu Polski oraz członkiem Komisji ds. Misji i członkiem Kościelnej Komisji Konkordatowej⁴⁹³.

Przez lata posługi w Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów abp Tadeusz Wojda podejmował zadania dotyczące koordynowania i należytej organizacji przedsięwzięć misyjnych, zarówno dotyczących spraw materialnych, jak również innych wchodzących w zakres kompetencji tej kongregacji. Niestety, podobnie jak posługa innych urzędników Kurii Rzymskiej, tak i praca ks. Tadeusza Wojdy posiada charakter tajny.

2. Misjonarze *fidei donum* posłani przez biskupa kieleckiego na przestrzeni lat

Wieloletnie zaangażowanie misyjne, jakie prezentuje diecezja kielecka, zaowocowało nie tylko modlitwą w intencji misji czy ich materialnym wspieraniem. Wymownym znakiem recepcji idei misyjnej w diecezji kieleckiej są posyłani przez biskupa kieleckiego misjonarze posługujący na terenach *ad gentes*.

2.1. Azja

2.1.1. Ks. Zygmunt Kwieciński

Przyszedł na świat 15 października 1960 roku w rodzinie Józefa i Stefanii z domu Zawadzkiej, mieszkających w miejscowości Kowala, leżącej niedaleko Kielc. Święcenia kapłańskie przyjął w Kielcach w dniu 9 czerwca 1990 roku. Na pierwszą placówkę duszpasterską został skierowany do parafii Kije, gdzie posługiwał w latach 1990-1993. Przez krótki czas pełnił także funkcję rekolekcjonisty diecezjalnego (od sierpnia do listopada 1993 roku). Od listopada 1993 roku pełnił funkcję wikariusza w parafii pw. Bożego Ciała w Słomnikach. We wrześniu 1994 roku wyjechał do pracy misyjnej w Kazachstanie⁴⁹⁴. Początkowo posługiwał jako administrator parafii Kokczetaw.

---

⁴⁹³ Por. J. Piotrowski, *Nowy arcybiskup synem ziemi kieleckiej*, WKMD 3/2017, s. 1; [*Życiorys abp. Tadeusza Wojdy SAC*], w: <https://www.diecezja.gda.pl/osoby-25155/arcybiskup-tadeusz-wojda-32248> [widok z dn. 14.10.2024 r.].

⁴⁹⁴ Por. [*Notka informująca o wyjeździe na misje ks. Zygmunta Kwiecińskiego*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 70 (1994) 3-4, s. 230.

Miejscowość ta leży na terenach dawnych wywózek i obozów pracy, stąd też znaczna liczba osób mających polskie korzenie. Pełniąc zadania administratora, ks. Zygmunt rozpoczął budowę kościoła oraz plebanii. W styczniu 2001 roku otrzymał nominację na rektora Wyższego Diecezjalnego Seminarium Duchownego Maryi Matki Kościoła w Karagandzie, które ówczesnie było jedynym w Kazachstanie i całej Azji Środkowej. Urząd ten pełnił do 2007 roku, kiedy to podjął pracę duszpasterską w Astanie, posługując pośród narkomanów i alkoholików żyjących w skrajnie ubogich dzielnicach. Po kilku miesiącach ks. Kwieciński został mianowany proboszczem parafii katedralnej w centrum miasta, gdzie posługiwał do 2009 roku, kiedy to powrócił do Polski⁴⁹⁵. Biskup kielecki w 2001 roku obdarzył go godnością kanonika honorowego kieleckiego, a po jego powrocie do ojczyzny mianował ks. Zygmunta wikariuszem parafii pw. Narodzenia NMP w Piekoszowie. Po roku posługi wikariusza parafialnego bp Kazimierz Ryczan mianował ks. Kwiecińskiego proboszczem parafii Piekoszków, w której posługuje on do dziś⁴⁹⁶.

W siedem lat po wyjeździe do pracy misyjnej w Kazachstanie, ks. Zygmunt Kwieciński podzielił się swoimi wspomnieniami na łamach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego”. Wspomnił, iż wraz z ks. Stanisławem Królem postawili swe pierwsze kroki w tym kraju w dniu 1 października 1994 roku, kiedy Kościół wspomina w liturgii św. Teresę od Dzieciątka Jezus, patronkę misji. Patrząc z perspektywy czasu, ks. Kwieciński w swoim wyjeździe na misje dostrzegł działanie Pana Boga. Przywołując początki misyjnej posługi, stwierdził, że były one rzeczywiście pionierskie, choćby z tego powodu, iż ze względu na brak odpowiednich warunków przechowywał on Najświętszy Sakrament w swoim mieszkaniu. Mówiąc zaś o miejscu, w którym zbierała się na modlitwę miejscowa ludność, wyjaśnił, iż był to niewielki i stary domek. I to właśnie w tym miejscu, jak podkreślił ks. Zygmunt Kwieciński, narodziła się wspólnota parafialna, której zadanie organizacji otrzymał. Doceniając wielki wysiłek całej parafii, zarówno pracujących fizycznie, jak i starszych oraz chorych, którzy angażowali się duchowo we wszelkie sprawy związane z jej tworzeniem, ks. Kwieciński przywołał moment ukończenia budowy kościoła parafialnego pw. św. Antoniego z Padwy. Świątynia ta została pobłogosławiona w dniu 13 czerwca 1997 roku przez biskupa kieleckiego Kazimierza Ryczana oraz bp. Jana Pawła Lengę. Tego samego dnia miało miejsce

---

⁴⁹⁵ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 3, Górna Grupa 2015, s. 64.

⁴⁹⁶ Informacje te pochodzą z rozmowy przeprowadzonej z ks. Zygmuntem Kwiecińskim.

również inne, bardzo ważne dla całej parafii, wydarzenie, ponieważ wspólnotę tę nawiedziła Najświętsza Maryja Panna w figurze fatimskiej, peregrynując przez tereny Rosji i Kazachstanu. Kolejna taka modlitewna inicjatywa została podjęta w czerwcu 1999 roku, kiedy to Kazachstan nawiedziła św. Teresa od Dzieciątka Jezus, nawiedzając kolejne parafie poprzez relikwie. W dniu 19 września 1999 roku kościół parafialny pw. św. Antoniego był gotowy do poświęcenia, którego dokonał bp Marian Florczyk, biskup pomocniczy kielecki. Towarzyszyli mu bp Jan Paweł Lenga oraz administrator apostolski Astany bp Tomasz Peta. Biskup Florczyk wyraził swe szczerze podziękowania nie tylko wobec miejscowych biskupów, ale i także dla kapłanów diecezji kieleckiej. Duchowni tej diecezji bardzo hojnie wspomagali ks. Zygmunta, pragnąc pozostać osobami anonimowymi. Oprócz prac gospodarczych, ks. Kwieciński wspominał także o działalności duszpasterskiej, skoncentrowanej wokół szkoły nowej ewangelizacji, kursów biblijnych czy przygotowania do sakramentów świętych. Praca misyjna ks. Zygmunta zbiegła się z przeżywaniem Roku Wielkiego Jubileuszu 2000, kiedy to w parafii rozpoczęły posługę dwa żeńskie zgromadzenia zakonne. Warte uwagi jest jeszcze jedno misyjne doświadczenie ks. Kwiecińskiego. Mianowicie w styczniu 2001 roku powierzono mu urząd rektora Seminarium Duchownego w Karagandzie. Nie to było jednak dla niego największym przeżyciem związanym z posługiwaniem na misjach, ponieważ w trakcie pobytu na misjach ks. Zygmunta Kazachstan gościł papieża Jana Pawła II. Ofiarował on Seminarium Duchownemu w Karagandzie duży obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem Jezus. Ks. Kwieciński w końcowych zdaniach podkreślił, iż Ojciec Święty Jan Paweł II z sentymentem odnosił się do Karagandy, gdyż spoczywa tam jego przyjaciel – ks. Bukowiński⁴⁹⁷.

2.1.2. Ks. Stanisław Król

Urodził się 10 maja 1964 roku w Jędrzejowie w rodzinie Mariana i Marii z domu Kowalczyk. Przyjął święcenia kapłańskie w dniu 9 czerwca 1990 roku w Kielcach. Po święceniach został skierowany do pracy duszpasterskiej jako wikariusz w parafii pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Chmielniku, gdzie posługiwał do 1994 roku. Następnie wyjechał do Kazachstanu⁴⁹⁸, podejmując pracę misyjną w parafii pw. Matki Bożej

---

⁴⁹⁷ Por. Z. Kwieciński, *Po siedmiu latach*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 77 (2001) 5, s. 419-420.

⁴⁹⁸ Por. [Notka informująca o wyjeździe na misje ks. Stanisława Króla], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 70 (1994) 3-4, s. 230.

Nieustającej Pomocy w Astanie, ówczasie należącej do diecezji Karaganda⁴⁹⁹. Po rocznym pobycie na misjach ks. Stanisław w styczniu 1995 roku został mianowany wikariuszem w Pińczowie, zaś we wrześniu tegoż roku skierowano go na studia na Katolicki Uniwersytet Lubelski. Po powrocie ze studiów w 2002 roku ks. Król otrzymał funkcję duszpasterza akademickiego, którą pełnił przez dwa lata. W 2004 roku decyzją biskupa kieleckiego został kapelanem szpitalnym, a cztery lata później podjął wykłady z pedagogiki w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach. W 2009 roku został mianowany proboszczem parafii Łosień, zaś w 2019 roku powierzono mu funkcję spowiednika alumnów kieleckiego seminarium. W 2021 roku został proboszczem parafii pw. Niepokalanego Serca NMP w Kielcach, zastępując innego misjonarza, ks. Tadeusza Musiała⁵⁰⁰.

2.1.3. Ks. Józef Wycisło

Przyszedł na świat 28 marca 1956 roku w Zabrze w rodzinie Alojzego i Anny z domu Wycisło. Święcenia kapłańskie przyjął w Kielcach w dniu 7 czerwca 1986 roku. Jako wikariusz został skierowany do pracy duszpasterskiej w parafii pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus w Kielcach. Po trzech latach został przeniesiony do parafii Daleszyce, gdzie pracował rok. Po pozytywnej odpowiedzi na prośbę dotyczącą wyjazdu do ZSRR, ks. Józef podjął pracę duszpasterską wśród Polonii na terenach dzisiejszej Ukrainy. W 1991 roku opuścił te tereny i rozpoczął działalność duszpasterską w Niemczech. Po powrocie do diecezji kieleckiej w 1993 roku został mianowany wikariuszem parafii Morawica. W 1994 roku natomiast został wikariuszem w Kurzelowie, gdzie podobnie jak w poprzedniej parafii był jedynie rok. W 1995 roku przeniesiono go do parafii Chęciny. Kolejnym miejscem jego pracy duszpasterskiej była Sokolina, gdzie posługiwał w latach 1999-2000. Stamtąd biskup kielecki przeniósł ks. Józefa do parafii Włoszczowa, w której pracował do czerwca 2002 roku. Następnie ks. Wycisło został proboszczem w Podlesiu, gdzie pracował w latach 2002-2006. Po tym czasie podjął trwającą rok pracę misyjną w diecezji Irkuck. W sierpniu 2007 roku rozpoczął posługę misyjną w Atyrau, gdzie pracował duszpastersko do grudnia tego samego roku. W przeddzień rozpoczęcia 2008 roku podjął posługę misyjną w diecezji Astana i przebywał w niej do połowy listopada 2008 roku, by następnie powrócić do diecezji kieleckiej. Decyzją biskupa kieleckiego

---

⁴⁹⁹ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 3, s. 61.

⁵⁰⁰ Powyższe informacje pochodzą z rozmowy z ks. Stanisławem Królem.

został mianowany wikariuszem w parafii Chełmce, gdzie posługiwał do końca czerwca 2009 roku. Po tym czasie po raz kolejny wyjechał do Kazachstanu celem podjęcia posługi misyjnej, tym razem w diecezji Ałmata, w której pracował do 2015 roku. Po powrocie do kraju został mianowany kapłanem ZOZ MSWiA w Kielcach⁵⁰¹.

2.1.4. Ks. Wojciech Skorupa

Urodził się 5 października 1978 roku w Pińczowie w rodzinie Kazimierza i Wiesławy z domu Dudała. Święcenia kapłańskie przyjął 17 września 2005 roku w bazylice Grobu Bożego w Miechowie, a następnie został skierowany do pracy duszpasterskiej w parafii pw. św. Michała Archanioła w Koniecpolu-Chrzastowie, gdzie posługiwał w latach 2005-2007. Stamtąd decyzją biskupa kieleckiego został przeniesiony do parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Kielcach, w której był wikariuszem w latach 2007-2011. Pierwszą prośbę dotyczącą wyjazdu na misje skierował on do biskupa kieleckiego Kazimierza Ryczana w 2007 roku, jednakże spotkała się ona z tymczasową odmową. Ks. Wojciech Skorupa ponowił prośbę w 2011 roku, tym razem uzyskując od bp. Kazimierza Ryczana zgodę na podjęcie pracy misyjnej. Wyjechał zatem do Kazachstanu, gdzie rozpoczął pracę duszpasterską w diecezji Astana, a konkretnie w parafii pw. św. Antoniego w Kokczetawie. Posługiwał tam aż do roku 2018, kiedy to z konieczności powrócił do ojczyzny. Po powrocie do Polski ks. Skorupa został mianowany przez biskupa kieleckiego Jana Piotrowskiego dyrektorem administracyjnym Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach. Na dowód gorliwej pracy duszpasterskiej, nade wszystko na misjach, ks. Wojciech Skorupa otrzymał w 2020 roku godność kanonika honorowego kieleckiego. Posługę dyrektora administracyjnego ks. Wojciech pełnił do 2021 roku, kiedy to postanowił ponownie wyjechać do pracy misyjnej w parafii Kokczetaw w Kazachstanie, w której posługuje do dziś⁵⁰². Prowadzi w niej liczne grupy dziecięce i młodzieżowe, organizując dla nich także obozy. Ponadto utworzył grupę Domowego Kościoła⁵⁰³.

Ks. Wojciech Skorupa na łamach kieleckiego wydania czasopisma „Misje Dzisiaj” i za pośrednictwem strony internetowej diecezji często dzieli się swoimi misyjnymi doświadczeniami. Tak jak choćby w związku z przeżywanym w Kielcach IV

---

⁵⁰¹ Przywołane dane pochodzą z rozmowy z ks. Józefem Wycisłą.

⁵⁰² Pozyskane informacje pochodzą z rozmów prowadzonych z ks. Wojciechem Skorupą.

⁵⁰³ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 3, s. 94; W. Skorupa, *Powrót do Kazachstanu...*, WKMD 5/2021, s. 4.

Krajowym Kongresem Misyjnym, o którym wspominał w swym liście skierowanym do czytelników „Misji Dzisiaj” w diecezji kieleckiej. Przedstawiając historię swojej posługi misyjnej, wyjaśnił, iż znalazł się w Kazachstanie na zaproszenie ks. Zygmunta Kwiecińskiego, co miało miejsce w 2004 roku. Widząc wiarę miejscowych ludzi oraz ich pragnienie życia sakramentami świętymi, ks. Wojciech Skorupa przybył tam ponownie i pozostał wśród nich. W liście wyjaśnił, iż posługuje nie tylko w parafii Kokczetaw, lecz również w trzech okolicznych wioskach oddalonych od kościoła parafialnego od 45 do 150 km. Ponadto wyraził wdzięczność pod adresem wiernych całej diecezji, którzy wspierają kieleckich misjonarzy w każdy pierwszy piątek miesiąca⁵⁰⁴.

Warto wspomnieć, iż ks. Skorupa w parafii, gdzie posługuje, podejmuje rozmaite działania mające ożywić życie religijne oraz zachęcić do gorliwszego praktykowania wiary. W tym właśnie celu Kokczetaw odwiedził ks. Józef Majchrzyk, a wraz z nim grupa ewangelizacyjna z Domowego Kościoła. Pragnąc wspomóc ks. Wojciecha, goście z Polski spotykali się z parafianami, dzielili się z nimi świadectwem życia i wiary. Byli pełni podziwu dla ich wytrwałości, ponieważ na skutek reżimu komunistycznego bardzo trudno im było praktykować wiarę. Dlatego też tego typu doświadczenie tym bardziej powinno zachęcić do gorliwego wyznawania wiary⁵⁰⁵.

Opowiadając o realiach posługi misyjnej na łamach kieleckiego wydania „Misji Dzisiaj”, ks. Wojciech Skorupa przedstawił pokrótce historię parafii pw. św. Antoniego w Kokczetawie. Nade wszystko jednak wyraził wdzięczność za wsparcie płynące z diecezji kieleckiej, dzięki któremu mógł zakupić bardzo potrzebny samochód. Wspominał przy tej okazji, iż znacznie usprawni to jego posługę na tym terenie, a być może i przyczyni się do wzrostu życia religijnego wiernych⁵⁰⁶.

Ks. Wojciech Skorupa nie tylko troszczy się o sprawy materialne związane ze swoją placówką, lecz, co bardzo ważne, pielęgnuje dobre relacje z ludźmi tam żyjącymi oraz wspólnotami zakonnymi. Doskonałym tego przykładem są siostry ze Wspólnoty Błogosławieństw, które mieszkają na terenie parafii, gdzie posługuje ks. Wojciech. Za pośrednictwem kieleckiego misjonarza w dniu 12 stycznia 2019 roku siostry otrzymały relikwie św. Jana Pawła II, będące darem diecezji kieleckiej. Posługa sióstr w parafii św.

---

⁵⁰⁴ Por. W. Skorupa, *Na kazachstańskim stepie Kościół katolicki*, WKMD 1/2016, s. 2-3; Ł. Zygmunt, *Wywiad z księdzem Wojciechem Skorupą misjonarzem Kazachstanu*, WKMD 3/2018, s. 1-3.

⁵⁰⁵ Por. *Po raz kolejny w Kazachstanie*, WKMD 4/2016, s. 2-3.

⁵⁰⁶ Por. W. Skorupa, *Podziękowanie dla ofiarodawców diecezji kieleckiej*, WKMD 4/2017, s. 2-3.

Antoniego w Kokczetawie wiąże się z katechizacją, animacją muzyczną, ale także z organizacją spotkań i rekolekcji dla dzieci, młodzieży i dorosłych⁵⁰⁷.

Parafia Kokczetaw jest miejscem, w którym organizowane są także różne młodzieżowe inicjatywy duszpasterskie. Jedną z nich było chociażby spotkanie Ruchu Czystych Serc, które miało miejsce w dniach 5-7 listopada 2021 roku. Wzięło w nim udział około 60 młodych ludzi, w wieku od 15 do 20 lat. Podczas tego wydarzenia młodzież miała okazję nie tylko do wzrostu duchowego, lecz również uczestniczyła w warsztatach z psychologiem, konferencjach czy projekcji filmu⁵⁰⁸.

Wyrażając swe podziękowanie pod adresem bp. Piotrowskiego oraz wszystkich wiernych diecezji kieleckiej, ks. Wojciech Skorupa podkreślił, iż chociaż w Kokczetawie żyje około 200 000 mieszkańców, wśród nich jest zaledwie niewielka grupa katolików. To dla tej wspólnoty ks. Zygmunt Kwieciński wznosił kościół parafialny, o który troszczy się obecnie ks. Skorupa. Wyjaśnił, że dzięki pomocy ze strony Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej udało mu się w minionym czasie wykonać termoizolację oraz instalację wentylacyjną. Ponadto wymienione zostały drzwi do zakrystii, zaaranżowano prezbiterium oraz pomalowano od środka całą świątynię. Prace te wielkimi krokami przygotowywały parafię do jubileuszu istnienia⁵⁰⁹.

Uroczystość jubileuszu parafii pw. św. Antoniego w Kokczetawie przeżywano 29 września 2024 roku. Mszy Świętej przewodniczył abp Tomasz Peta – metropolita Nuru-Sułtan, zaś homilię wygłosił bp Marian Florczyk – biskup pomocniczy diecezji kieleckiej. Na uroczystościach oprócz bp. Florczyka obecna była dość liczna delegacja z diecezji kieleckiej. Do parafii Kokczetaw, w której posługuje kielecki misjonarz ks. Wojciech Skorupa, przyjechał budowniczy kościoła – ks. Zygmunt Kwieciński, będący obecnie

---

⁵⁰⁷ Por. *Relikwie św. Jana Pawła II w Kazachstanie*, WKMD 2/2019, s. 3-4; W. Skorupa, *Duszpasterska działalność księdza Wojciecha w Kazachstanie*, WKMD 3/2022, s. 1-3.

⁵⁰⁸ Por. B. Zalewska, *Jesienne spotkanie Ruchu Czystych Serc w Kokczetawie (Kazachstan)*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/jesienne-spotkanie-ruchu-czystych-serc-w-kokczetawie-kazachstan> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

⁵⁰⁹ Por. W. Skorupa, *Podziękowania dla diecezji kieleckiej z Kazachstanu*, WKMD 1/2024, s. 3-4; W. Skorupa, *Podziękowania dla diecezji kieleckiej z Kazachstanu*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/podziekownia-dla-diecezji-kieleckiej-z-kazachstanu> [widok z dn. 30.10.2024 r.]; W. Skorupa, *Parafia w Kokczetawie przygotowuje się do jubileuszu*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/parafia-w-kokczetawie-przygotowuje-sie-do-jubileuszu> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

proboszczem w Piekoszowie, a także ks. Leszek Kowalczyk – proboszcz parafii Kije (rodzinnej parafii ks. Wojciecha) wraz z grupką swoich parafian⁵¹⁰.

2.1.5. Ks. Dariusz Jaros

Urodził się 24 marca 1975 roku w Kielcach. Wstąpił do kieleckiego Wyższego Seminarium Duchownego, które ukończył w 2003 roku, przyjmując w dniu 31 maja święcenia kapłańskie. Od listopada 2012 roku do października 2019 roku posługiwał w Kustodii Ziemi Świętej, a następnie podjął pracę misyjną w Domu Pokoju w Jerozolimie⁵¹¹.

2.2. Afryka

2.2.1. Ks. Tadeusz Musiał

Ks. Tadeusz Musiał urodził się 12 października 1953 roku w Zielenicach w rodzinie Władysława i Kazimiery z domu Feledyk. Święcenia kapłańskie przyjął 27 maja 1979 roku w Kielcach. Następnie został skierowany do pracy jako wikariusz w parafii Kozłów Miechowski, gdzie posługiwał rok. W latach 1980-1982 pracował w parafii pw. Przemienienia Pańskiego w Kielcach, a potem przez rok w parafii Prandocin. Stamtąd został przeniesiony do parafii Góry Pińczowskie, gdzie posługiwał jako wikariusz w latach 1983-1984. Decyzją biskupa kieleckiego Stanisława Szymeckiego został skierowany do pracy duszpasterskiej w parafii Bolesław, w której pracował do 28 grudnia 1984 roku, gdyż otrzymał nominację na wikariusza parafii pw. św. Józefa Robotnika w Kielcach. Funkcję tę pełnił do czerwca 1985 roku. Po otrzymaniu zwolnienia z funkcji wikariusza parafialnego, ks. Tadeusz Musiał rozpoczął w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie przygotowanie do wyjazdu na misje. W 1986 roku podjął pracę duszpasterską w parafii Sipilou w diecezji Man na Wybrzeżu Kości Słoniowej⁵¹². Pełnił ją do 1992 roku, kiedy to powrócił do Polski⁵¹³. Po powrocie do diecezji kieleckiej ks. Tadeusz Musiał został proboszczem w parafii Opatowiec, gdzie duszpasterzował przez trzy lata.

---

⁵¹⁰ Por. *Ćwierć wieku kościoła w Kokczetawie – powstał dzięki wsparciu diecezji kieleckiej*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/cwierc-wieku-kościola-w-kokczetawie-powstał-dzięki-wsparciu-diecezji-kieleckiej> [widok z dn. 20.10.2024 r.]; *Pielgrzymka przedstawicieli diecezji kieleckiej do Kazachstanu*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/pielgrzymka-przedstawicieli-diecezji-kieleckiej-do-kazachstanu> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

⁵¹¹ Informacje pochodzą z rozmowy z ks. Dariuszem Jarosem.

⁵¹² Por. [Notka dotycząca wyjazdu na misje ks. Tadeusza Musiała], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 62 (1986) 4, s. 337.

⁵¹³ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, Górna Grupa 2015, s. 216.

Następnie biskup kielecki mianował go proboszczem parafii pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Łopusznie, gdzie ks. Tadeusz pracował w latach 1995-2007. Ponadto w 1996 roku otrzymał nominację na referenta misyjnego dekanatu piekoszowskiego. W roku 2007 ks. Tadeusz Musiał został proboszczem w parafii pw. Niepokalanego Serca NMP w Kielcach, w której posługiwał do 2021 roku. Następnie podjął obowiązki proboszcza w parafii Gnojno, gdzie posługuje obecnie. W 2001 roku został obdarzony godnością kanonika honorowego kieleckiego, zaś 22 stycznia 2012 papież Benedykt XVI mianował go kapłanem Jego Świątobliwości⁵¹⁴.

2.2.2. Ks. Leszek Dziwosz

Ks. Leszek Dziwosz przyszedł na świat 16 listopada 1962 roku w Miechowie w rodzinie Wiesława i Heleny z domu Zegan. Świecenia kapłańskie przyjął 30 maja 1987 roku w Kielcach. Po trzech latach pracy jako wikariusz parafialny rozpoczął roczne przygotowanie do wyjazdu na misje. W 1991 roku wyjechał do diecezji Ouesso w Republice Konga, gdzie posługiwał do 1994 roku. Początkowo był wikariuszem w parafii w Ouesso, następnie zaś został proboszczem w Lirandzie. Jako misjonarz zajmował się pracą ewangelizacyjną od podstaw. Otaczał również duszpasterską opieką katolików, bardzo nielicznych na tamtych terenach. Był bardzo zaangażowany na rzecz promocji ludzkiej, czego przykładem było niesienie pomocy medycznej i troska o edukację w wioskach. Oprócz tego budował pierwsze kaplice, a z pomocą katechistów przygotowywał mieszkańców buszu do przyjęcia sakramentu chrztu⁵¹⁵.

Po powrocie do Polski, czyli w 1994 roku, ks. Leszek został mianowany wikariuszem parafii garnizonowej w Kielcach, której w 1995 roku został administratorem. Trzy lata później decyzją biskupa kieleckiego rozpoczął posługę duszpasterską jako wikariusz parafii pw. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Pińczowie, gdzie pracował przez rok, gdyż w 1999 roku powierzono mu urząd proboszcza oraz zadanie organizowania parafii pw. bł. ks. Józefa Pawłowskiego we Włoszczowie. W tej parafii ks. Leszek posługuje do dziś. W latach 2015-2020 był członkiem rady ekumenicznej, od 2015 roku jest również członkiem rady duszpasterskiej. W dowód uznania jego wytrwałej pracy, w 2008 roku otrzymał godność kanonika honorowego

---

⁵¹⁴ Informacje te pochodzą z rozmowy przeprowadzonej z ks. Tadeuszem Musiałem.

⁵¹⁵ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 88.

wiślickiego, zaś w 2024 roku został włączony do grona kanoników gremialnych tejże kapituły⁵¹⁶.

Swoje misyjne przeżycia ks. Leszek Dziwosz zebrał w książce *Z Ewangelią pośrodku afrykańskiej dżungli. Po misyjnych bezdrożach Konga*, wydanej w Kielcach w 2006 roku. Już na jej początku wyjaśnił, iż nie jest ona jedynie zbiorem wspomnień, jakie zabrał ze sobą z Afryki, lecz stanowi również próbę przedstawienia, jak wygląda praca misyjna na tamtym terenie oraz z jakimi problemami na co dzień muszą borykać się ludzie tam mieszkający⁵¹⁷.

2.2.3. Ks. Marek Łabuda

Urodził się 25 kwietnia 1959 roku w Mzurowej. Święcenia kapłańskie przyjął w dniu 26 maja 1984 roku w Kielcach. W latach 1984-1987 był wikariuszem parafii pw. Wniebowzięcia NMP we Włoszczowie. Następnie otrzymał zgodę na wyjazd do pracy misyjnej. Zanim ją podjął, spędził dodatkowo pięć miesięcy we Francji, doskonaląc znajomość języka francuskiego. Posługę w diecezji Man na Wybrzeżu Kości Słoniowej pełnił do 1993 roku. Potem przebywał w diecezji Meaux we Francji, zaś do Polski powrócił w 2004 roku⁵¹⁸.

2.2.4. Ks. Piotr Figarski

Urodził się 11 kwietnia 1968 roku w Wierzbicy w rodzinie Józefa i Marianny z domu Woźniak. Święcenia kapłańskie przyjął dnia 3 czerwca 1995 roku w Kielcach, a następnie został skierowany do pracy duszpasterskiej. W latach 1995-1996 był wikariuszem w parafii Janina, dalej w katedrze (1996-1998) oraz w Księżu Wielkim (1998-2000). W roku 2000 rozpoczął przygotowanie do wyjazdu na misje⁵¹⁹, zaś rok później wyjechał do Republiki Środkowoafrykańskiej. W latach 2001-2004 posługiwał w diecezji Berberati, zaś kolejne cztery lata w diecezji Bangassou. Po powrocie z misji ks. Piotr Figarski został mianowany proboszczem parafii Strożyska, w której posługiwał

---

⁵¹⁶ Przywołane informacje pochodzą z rozmowy z ks. Leszkiem Dziwoszem.

⁵¹⁷ Por. L. Dziwosz, *Z Ewangelią pośrodku afrykańskiej dżungli. Po misyjnych bezdrożach Konga*, Kielce 2006, s. 8.

⁵¹⁸ Przywołane informacje pochodzą z rozmowy z ks. Markiem Łabudą.

⁵¹⁹ Por. [Notka dotycząca przygotowania ks. Piotra Figarskiego do wyjazdu na misje], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 74 (2000) 4, s. 450.

duszpastersko do czerwca 2017 roku. W latach 2017-2022 był proboszczem w Bogucicach, zaś od czerwca 2022 roku do dziś jest proboszczem w parafii Książ Mały⁵²⁰.

2.2.5. Ks. Andrzej Zawadzki

Przyszedł na świat 28 października 1968 roku w Kielcach w rodzinie Józefa i Genowefy z domu Karyś. Został wyświęcony na kapłana w dniu 1 czerwca 2002 roku w Kielcach. W latach 2002-2006 pełnił posługę wikariuszowską w parafii Kościelec, skąd został przeniesiony do parafii pw. św. Maksymiliana w Kielcach, w której pracował do czerwca 2007 roku. Po tym czasie podjął roczne przygotowanie misyjne w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie i wyjechał na Wybrzeże Kości Słoniowej⁵²¹, gdzie posługiwał do 2021 roku. W 2017 roku został mianowany kanonikiem honorowym kieleckim, zaś po powrocie do kraju w 2021 roku bp Jan Piotrowski mianował ks. Andrzeja Zawadzkiego proboszczem parafii Ociesęki, gdzie pracuje obecnie⁵²².

W czasie misyjnej posługi ks. Zawadzkiego na Wybrzeżu Kości Słoniowej jego oraz ks. Antoniego Sokołowskiego odwiedził biskup pomocniczy diecezji kieleckiej bp Andrzej Kaleta, który na łamach kieleckiej edycji „Misji Dzisiaj” podzielił się doświadczeniami z tej podróży. Zauważył, iż kraj ten charakteryzuje różnorodność religijna, a Kościół katolicki posiada stałą strukturę administracyjną. Obserwując posługę kieleckich misjonarzy, a zatem i ks. Andrzeja Zawadzkiego, bp Kaleta podkreśli, że ważną rolę w należytej organizacji pracy misyjnej mają katechiści, ponieważ często zdarza się, iż misjonarz nie zna lokalnego języka dostatecznie dobrze, by skutecznie głosić w nim Dobrą Nowinę. Ponadto liczba języków lokalnych bywa tak duża, że nie sposób, aby misjonarz nauczył się każdego z nich. Oprócz tego biskup pomocniczy diecezji kieleckiej zwrócił uwagę na różnice dotyczące postępu cywilizacyjnego w różnych częściach Wybrzeża Kości Słoniowej. Doceniając wielki wysiłek kieleckich misjonarzy, bp Andrzej Kaleta zauważył, iż przychodzi im pracować w trudnych warunkach, takich jak brak prądu, duże odległości do pokonania przy braku dobrej jakości dróg. Jednakże wskazał również, że wsparcie, jakie płynie ze strony diecezji

---

⁵²⁰ Informacje pochodzą z rozmowy z ks. Piotrem Figarskim.

⁵²¹ Por. [Notka dotycząca posłania do pracy misyjnej ks. Andrzeja Zawadzkiego], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 83 (2007) 4, s. 440.

⁵²² Powyższe dane pochodzą z rozmowy z ks. Andrzejem Zawadzkiem.

kieleckiej, bardzo pomaga ks. Antoniemu oraz ks. Andrzejowi w należyтым realizowaniu posługi misyjnej⁵²³.

Niewątpliwym znakiem wsparcia, jakie płynie z diecezji kieleckiej, jest samochód, który dzięki współpracy MIVA Polska i MDDK otrzymał ks. Andrzej Zawadzki. Zwracając się z prośbą o pomoc dotyczącą środka transportu, informował, iż jest mu niezbędny w skutecznej posłudze w Buyo. Dziękując za otrzymaną pomoc, misjonarz zapewnił o modlitwie za Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej oraz za wszystkich pamiętających o misjach⁵²⁴.

2.2.6. Ks. Grzegorz Ziarnowski

Urodził się 29 sierpnia 1961 roku w Bolesławiu, zaś święcenia kapłańskie przyjął w dniu 30 maja 1987 roku. Po trzech latach pracy duszpasterskiej w diecezji kieleckiej, podjął przygotowanie do wyjazdu na misje. Posługę misyjną pełnił w Republice Konga w latach 1990-1993, a konkretnie w diecezji Ouesso, a następnie w Lirandze⁵²⁵.

2.2.7. Ks. Andrzej Strzelec

Przyszedł na świat 6 października 1954 roku w Jędrzejowie. Święcenia kapłańskie przyjął w dniu 31 maja 1980 roku w Kielcach. Po odbyciu rocznego przygotowania w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie, ks. Strzelec wyjechał na Wybrzeże Kości Słoniowej, aby tam podjąć posługę misyjną. W latach 1987-2001 pracował w parafii Sangouine, pełniąc w niej urząd proboszcza⁵²⁶.

2.2.8. Ks. Antoni Sokołowski

Urodził się on 23 lutego 1959 roku w Ropczycach, należących wówczas do diecezji tarnowskiej. W tym mieście uczęszczał do szkoły podstawowej i liceum ogólnokształcącego, a po jego ukończeniu wstąpił do Wyższego Seminarium

---

⁵²³ Por. *Wizyta pasterska na Wybrzeżu Kości Słoniowej*, WKMD 2/2019, s. 3; K. Bernat, *Afryka może zaskoczyć. Rozmowa z księdzem biskupem Andrzejem Kaletą biskupem pomocniczym diecezji kieleckiej*, WKMD 3/2019, s. 1-3; M. Haśnik, *Bp Andrzej Kaleta z wizytą na Wybrzeżu Kości Słoniowej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/bp-andrzej-kaleta-z-wizyta-na-wybrzezu-kosci-slaniowej> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

⁵²⁴ Por. A. Zawadzki, *Nowy samochód dla naszego misjonarza*, WKMD 1/2020, s. 2-3; A. Zawadzki, *Nowy samochód dla naszego misjonarza*, w: <https://diecezja.kielce.pl/nowy-samochod-dla-naszego-misjonarza-0> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

⁵²⁵ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 336.

⁵²⁶ Por. tamże, s. 286.

Duchownego diecezji tarnowskiej. W latach 1981-1985 studiował w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach, gdzie 25 maja 1985 roku przyjął święcenia kapłańskie z rąk bp. Stanisława Szymeckiego. Następnie został skierowany do pracy duszpasterskiej parafii Lisów, w której posługiwał do czerwca 1988 roku. Następnie przez rok był wikariuszem w Miechowie, zaś w latach 1988-1990 pełnił tę funkcję w parafii Chęciny. Zgodnie z wolą ówczesnego biskupa kieleckiego Stanisława Szymeckiego, w 1990 roku ks. Sokołowski rozpoczął w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie przygotowania do wyjazdu na misje. Po czasie formacji wyjechał na Wybrzeże Kości Słoniowej, gdzie rozpoczął posługę w diecezji Man. Objął parafię w Biaukouma, oddaloną około 50 km od stolicy diecezji. Następnie podjął pracę duszpasterską w parafii pw. św. Rodziny w Tai, gdzie był aż do czerwca 2000 roku. Tam, dzięki organizacji pracy oraz wsparciu życzliwych ludzi, w wioskach, do których dojeżdżał, wybudował siedem kaplic. Ponadto na tym terenie powstały trzy przychodnie lekarskie oraz utworzono centrum katechetyczne dla około 50 katechistów. Oprócz tego przebudował plebanię i rozbudował kościół oraz prowadził budowę domu dla sióstr zakonnych i ich wychowanek, w efekcie czego zamieszkało w nim 80 dziewcząt. Wspomniane prace zaowocowały utworzeniem 30 miejsc pracy dla miejscowej ludności. Na jakiś czas opuścił Afrykę i posługiwał w Montevideo w charakterze nieoficjalnego sekretarza nuncjatury. Zadania te wypełniał na wniosek ówczesnego nuncjusza apostolskiego abp. Janusza Bolonka. W lipcu 2001 roku na nowo podjął pracę misyjną na Wybrzeżu Kości Słoniowej, tym razem w diecezji San Pedro. Przez miejscowego biskupa został skierowany do posługi na terenie opuszczonej i zniszczonej wojną prefektury, konkretnie do parafii pw. św. Jana Ewangelisty w Buyo. W tej misji podjął wiele prac budowlanych, zaczawszy od ogrodzenia misji i sal katechetycznych. Następnie udało mu się wybudować centrum katechetyczne dla około 80 katechistów wraz z mieszkaniami dla wikariuszy i pokojami gościnnymi. W latach 2006-2007 wybudował plebanię, zaś od stycznia 2008 roku zajął się budową kościoła, którego konsekracja miała miejsce 13 lutego 2011 roku. Wzięło w niej udział około 4000 wiernych oraz 50 kapłanów. W 2012 roku powrócił do Polski, lecz w 2016 roku na nowo podjął posługę misyjną w doskonale znanej sobie diecezji San Pedro⁵²⁷. Tym razem został skierowany do pracy niedaleko granicy z Liberią, by organizować nową parafię. Warunki do pracy

---

⁵²⁷ Por. *Posłanie misyjne ks. Antoniego Sokołowskiego*, w: <https://diecezja.kielce.pl/poslanie-misyjne-ks-antoniego-sokolowskiego> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

został bardzo trudne, ponieważ nie było dostępu do elektryczności i wody, zaś drogi bywały nieprzejezdne. W ciągu czterech lat misja, w której posługuje, wzbogaciła się o sale katechetyczne, dzwonnice wraz z dzwonem, plebanię i zaplecze gospodarczo-sanitarne. W lutym 2020 roku, pragnąc oddać hołd św. Janowi Pawłowi II, podjął się utworzenia nowej parafii pod jego wezwaniem. Powstała ona w Soubré, mieście liczącym około 250 000 mieszkańców. Parafia ta obejmuje 16 wiosek, w których są już niewielkie kaplice⁵²⁸.

Ks. Antoni podzielił się swoimi wspomnieniami z wizyty w Buyo na łamach kieleckiej wkładki do czasopisma „Misje Dzisiaj”. Już w pierwszych słowach zauważył, iż w momencie wylądowania w Afryce odżyły wspomnienia z pracy na misjach. Akcentując wagę stałej obecności misjonarza pośród powierzonych mu wiernych, ks. Sokołowski wyjaśnił, że wytrwała i cierpliwa praca duszpasterska przynosi obfite i długotrwałe owoce. Mówiąc o przygotowaniu do chrztu, przypomniał, iż podczas pracy w Buyo miał około 800 katechumenów, którzy w trzyletnim cyklu przygotowywali się do przyjęcia chrztu. Oprócz tego przywołał wydarzenie poświęcenia kościoła, które jeszcze bardziej zjednoczyło wspólnotę parafialną. Dziękując Bogu za dar misjonarzy posyłanych przez Kościół kielecki, ks. Antoni Sokołowski z nadzieją patrzył w przyszłość, ponieważ trud jego pracy wydał plon, a dzięki posłudze swojego następcy, czyli ks. Andrzeja Zawadzkiego, plon ten będzie dalej wzrastał⁵²⁹.

Powróciwszy do pracy misyjnej na Wybrzeżu Kości Słoniowej i podejmując się tworzenia struktur nowej parafii, ks. Antoni podzielił się z czytelnikami kieleckiej edycji „Misji Dzisiaj” bardzo dobrą informacją. Dzięki wymiernemu wsparciu wiernych diecezji kieleckiej udało mu się wybudować kaplicę, w której w Środę Popielcową sprawował pierwszą Mszę Świętą, a przez to wraz z parafianami rozpoczął czas przygotowania do Wielkiej Nocy. Wyjaśniając, jak ważny dla miejscowych jest ten okres

---

⁵²⁸ Por. K. Czermak, *Słownik biograficzny fidejonistów i niektórych misjonarzy zakonnych z diecezji tarnowskiej*, s. 309-311; A. Sokołowski, *Nowa misja pod wezwaniem św. Jana Pawła II w diecezji San Pedro na Wybrzeżu Kości Słoniowej*, WKMD 6/2021, s. 3-4; A. Sokołowski, *Nowa misja pod wezwaniem św. Jana Pawła II w diecezji San Pedro na Wybrzeżu Kości Słoniowej*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/nowa-misja-pod-wezwaniem-sw-jana-pawla-ii-w-diecezji-san-pedro-na-wybrzezu-kosci-slaniowej> [widok z dn. 20.10.2024 r.]; A. Sokołowski, *Podziękowanie z Wybrzeża Kości Słoniowej*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/podziekowanie-z-wybrzeza-kosci-slaniowej> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

⁵²⁹ Por. A. Sokołowski, *Wizyta na Wybrzeżu Kości Słoniowej w misji Buyo*, WKMD 3/2016, s. 1-3.

liturgiczny, z podziwem obserwował, jak wiele osób uczestniczyło w drodze krzyżowej w postawie pełnej zadumy i rozmodlenia⁵³⁰.

2.2.9. Ks. Mariusz Rarak

Urodził się 1 sierpnia 1967 roku w Międzyrzeczu Podlaskim w rodzinie Antoniego i Zofii z domu Pawłowskiej. Będąc klerykiem Stowarzyszenia Misji Afrykańskich, podjął studia seminaryjne w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach. Świecenia kapłańskie przyjął w dniu 3 czerwca 1995 roku w Kielcach, a następnie został skierowany do pracy duszpasterskiej w parafii Wodzisław. W latach 1997-2001 był wikariuszem w parafii pw. św. Maksymiliana w Kielcach, zaś w okresie 2001-2002 pełnił funkcję wikariusza w parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Pińczowie. Pragnąc podjąć posługę misyjną, zwrócił się z prośbą o możliwość przygotowania się do niej we wspólnocie Stowarzyszenia Misji Afrykańskich, a po jego zakończeniu wyjechał do Republiki Środkowoafrykańskiej, gdzie pracował wśród społeczności pigmejskich⁵³¹. Po powrocie do kraju w 2011 roku biskup kielecki mianował go wikariuszem w parafii Miechów, a po dwóch latach został proboszczem w Wysocicach. W 2015 roku otrzymał nominację na ojca duchownego dekanatu skalskiego, w 2019 roku bp Jan Piotrowski obdarzył go godnością kanonika honorowego miechowskiego, zaś od 2021 roku ks. Mariusz Rarak jest proboszczem w parafii Tumlin⁵³².

2.2.10. Ks. Andrzej Wilczyński

Przyszedł na świat w Bodzentynie w dniu 7 czerwca 1955 roku, w rodzinie Antoniego i Zofii z domu Bober. Świecenia kapłańskie przyjął w dniu 31 maja 1980 roku, a następnie został skierowany do posługi duszpasterskiej w parafii Wolbrom. Decyzją biskupa kieleckiego został przeniesiony do parafii pw. św. Wojciecha w Kielcach, a następnie w dniu 15 czerwca 1984 roku otrzymał nominację do parafii Włoszczowa. Dnia 25 czerwca 1987 roku został mianowany wikariuszem w parafii pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Sędziszowie. Po roku pracy w tejże parafii ks. Andrzej Wilczyński zwrócił się

---

⁵³⁰ Por. A. Sokołowski, *Ciężka posługa misyjna wsparta Bożym błogosławieństwem i dobrymi sercami wiernych diecezji kieleckiej. List misjonarza ks. Antoniego*, WKMD 4/2019, s. 4; A. Sokołowski, *Wielki Post w nowopowstałej parafii na Wybrzeżu Kości Słoniowej*, WKMD 2/2021, s. 3; S. Radziszewski, *Pielgrzymka kapłanów kieleckich do Afryki*, WKMD 1/2022, s. 3-4; A. Sokołowski, *Relacja z Wybrzeża Kości Słoniowej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/relacja-z-wybrzeza-kosci-slioniowej> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

⁵³¹ Por. [Notka informująca o posłaniu na misje ks. Mariusza Raraka], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 78 (2002) 4, s. 278.

⁵³² Przywołane informacje pochodzą z rozmowy z ks. Mariuszem Rarakiem.

do bp. Stanisława Szymeckiego z prośbą dotyczącą wyjazdu na misje. W latach 1989-1992 pełnił posługę misyjną w Demokratycznej Republice Konga. Zmarł 17 grudnia 2000 roku we Francji⁵³³.

2.3. Ameryka

2.3.1. Ks. Andrzej Bełtowski

Urodził się 22 grudnia 1964 roku w Myszkowie, w rodzinie Bogdana i Janiny z domu Ordon. Świecenia kapłańskie przyjął dnia 9 czerwca 1990 roku w Kielcach, a następnie został skierowany do pracy duszpasterskiej w parafii Szczekociny, w której pracował przez cztery lata. Decyzją biskupa kieleckiego został mianowany wikariuszem parafii pw. św. Wojciecha w Kielcach, gdzie pracował do czerwca 1997 roku, by następnie rozpocząć posługę wikariusza w parafii pw. św. Maksymiliana Kolbego w Kielcach. W 1998 roku rozpoczął w Centrum Formacji Misyjnej roczne przygotowanie do wyjazdu na misje⁵³⁴. W 1999 roku wyjechał na Jamajkę, do diecezji Mandeville, posługując w parafii pw. Ducha Świętego w Maggotty. W 2001 roku wyjechał do Stanów Zjednoczonych, gdzie podjął posługę duszpasterską w archidiecezji Chicago, do której w 2011 roku został inkardynowany⁵³⁵.

2.3.2. Ks. Marek Bzinkowski

Przyszedł na świat 17 grudnia 1962 roku w Pacanowie, zaś święcenia kapłańskie przyjął 2 czerwca 1989 roku w Kielcach. Po ich przyjęciu przez dwa lata pracował jako wikariusz w parafii Piekoszów. W 1991 roku podjął pracę na terenach byłego ZSRR. Powróciwszy do kraju w 1997 roku rozpoczął w Centrum Formacji Misyjnej roczne przygotowanie do wyjazdu na misje *ad gentes*⁵³⁶. Po jego ukończeniu wyjechał do

---

⁵³³ Por. [Życiorys ks. Andrzeja Wilczyńskiego], w: *Akta personalne ks. Andrzeja Wilczyńskiego 1974-1994 r.* (ADK XW-65), k. 26; [Nominacja wikariuszowska neoprezbitera ks. Andrzeja Wilczyńskiego], w: *Akta personalne ks. Andrzeja Wilczyńskiego 1974-1994 r.* (ADK XW-65), k. 28; [Nominacja wikariuszowska ks. Andrzeja Wilczyńskiego], w: *Akta personalne ks. Andrzeja Wilczyńskiego 1974-1994 r.* (ADK XW-65), k. 31; [Nominacja wikariuszowska ks. Andrzeja Wilczyńskiego], w: *Akta personalne ks. Andrzeja Wilczyńskiego 1974-1994 r.* (ADK XW-65), k. 35; [Prośba skierowana do biskupa kieleckiego dotycząca wyjazdu na misje], w: *Akta personalne ks. Andrzeja Wilczyńskiego 1974-1994 r.* (ADK XW-65), k. 38; D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 318.

⁵³⁴ Por. [Notka informująca o przygotowaniu do wyjazdu na misje ks. Andrzeja Bełtowskiego], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 64 (1998) 1, s. 93.

⁵³⁵ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, Górna Grupa 2015, s. 35. Ponadto przedstawione dane pochodzą z rozmowy z ks. A. Bełtowskim.

⁵³⁶ Por. [Notka informująca o przygotowaniu do wyjazdu na misje ks. Marka Bzinkowskiego], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 64 (1998) 1, s. 93.

diecezji Mandeville na Jamajce. W 2003 roku otrzymał godność kanonika honorowego kieleckiego⁵³⁷.

W pierwszym okresie swojej posługi duszpasterskiej na Jamajce, ks. Marek Bzinkowski pracował w Centrum Pastoralnym w Mandeville, zaś od 2000 roku pracuje w parafii pw. Ducha Świętego w Maggotty, gdzie zajmuje się organizacją pomocy materialnej dla najuboższych, zwłaszcza dzieci. Ponadto troszczy się o zapewnienie im dostępu do edukacji, posługując przy tym duszpastersko w parafii. W 2008 roku rozpoczął w Maggotty budowę wytwórni kiełbasy, co stanowi źródło utrzymania dla kilkudziesięciu pracujących tam osób⁵³⁸.

Doskonałym świadectwem pracy misyjnej na Jamajce jest list, jaki zamieszczono na łamach „Kieleckiego Przeglądu Diecezjalnego” w 1999 roku, a który nadesłali ks. Marek Bzinkowski wraz ks. Andrzejem Bełtowskim. Po przeniesieniu się na placówkę misyjną w Maggotty postanowili podzielić się swoimi przeżyciami właśnie w taki oto sposób. Opisując malownicze krajobrazy, podkreślili, iż Maggotty to dla nich nie miejsce odpoczynku, ale ciężkiej i długotrwałej posługi duszpasterskiej. Bp Paul Boyle posyłając ich do tego miejsca, powierzył im nie tylko zadanie utworzenia wspólnoty parafialnej, lecz również budowę kościoła wraz z zapleczem mieszkalnym oraz szkoły katolickiej. W momencie, kiedy kreślili słowa tego listu, parafia składała się z trzech katolickich rodzin. Mówiąc o panujących na placówce warunkach, wspominali o braku elektryczności i wody. Niestety, nie posiadali także kawałka ziemi, by na nim wznieść budynki. Ks. Andrzej oraz ks. Marek byli zdani na łaskę lub niełaskę państwa, dzierżawiąc ziemię, na której stały niewielkie chatki, będące miejscem ich zamieszkania. Przedstawiając zaś problemy miejscowej ludności, szczególną uwagę zwrócili na bardzo wysoki wskaźnik bezrobocia, co łączy się z wszechobecnie panującą nędzą. Wiele dzieci nie uczęszcza do szkół, ponieważ rodziców nie stać na czesne, podręczniki i ubrania. Ponadto borykają się oni z wieloma trudnościami wewnętrznymi, czego świadkami byli autorzy listu. Widząc ogrom pracy duszpasterskiej, a także kondycję doczesną i duchową mieszkańców

---

⁵³⁷ Por. Informacje te są owocem rozmowy z ks. Markiem Bzinkowskim.

⁵³⁸ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 45.

Maggotty, kieleccy księży prosili o modlitwę za powierzonych im ludzi oraz za nich samych⁵³⁹.

W posłudze misyjnej w Maggotty, jaką pełnią ks. Marek Bzinkowski oraz Marta Socha, nieodzownie związanej z ewangelizacją, pomogły także siostry ze wspólnoty ewangelizacyjnej „Koinonia św. Pawła” w Kielcach. Przyjechały one na Jamajkę, aby na placówce misyjnej, w której pracują kieleccy misjonarze, wygłosić rekolekcje ewangelizacyjne. Pobyt sióstr w Maggotty trwał dwa tygodnie. W tym okresie siostry wieczorami spotykały się ze wspólnotą parafialną, a ponadto prowadziły katechezy dla dzieci i młodzieży⁵⁴⁰.

W 2024 roku przypadł jubileusz 25-lecia powstania misji na Jamajce, dlatego też placówkę ks. Marka Bzinkowskiego oraz Marty Sochy odwiedzili reprezentanci diecezji kieleckiej, jakimi byli bp Andrzej Kaleta i ks. Tomasz Szczepanik. Odwiedzili oni Maggotty w dniach 11-25 stycznia 2024 roku. Mówiąc o początkach istnienia placówki, przypomniano postać pierwszego biskupa diecezji Mandeville bp. Paula Boyle’a, który nie tylko akcentował rolę głoszenia Ewangelii, lecz dowartościowywał znaczenie szeroko pojętej promocji ludzkiej. Dzięki prowadzonym projektom medycznym, socjalnym i edukacyjnym⁵⁴¹ oraz systematycznie przyjeżdżającej na staże młodzieży z USA, Francji, Kanady czy Polski klinika w Maggotty jest jedną z najlepszych na wyspie. Projekt ten kwotą 60 000 zł diecezja kielecka wsparła w 2018 roku. Pięknymi słowami wierni podsumowali 25-letnią posługę ks. Marka Bzinkowskiego, ponieważ stwierdzili: „Dziękujemy Ojczy za to, że przyniosłeś nam Chrystusa, że nigdy przy Tobie nie jesteśmy głodni”. Oprócz pobytu w Maggotty bp Kaleta oraz ks. Szczepanik spotkali się z biskupem Mandeville, bp. Johnem Persandem, który wyraził ogromną wdzięczność Kościołowi kieleckiemu za materialne i duchowe wsparcie, lecz przede wszystkim za dar posługujących w jego diecezji misjonarzy. Kolejnym wartym uwagi elementem wizyty na Jamajce była Msza Święta sprawowana wraz z misjonarzami posługującymi w diecezji

---

⁵³⁹ Por. M. Bzinkowski, A. Beltowski, *Szczęść Boże. Serdeczne pozdrowienia z Jamajki*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 75 (1999) 4, s. 412.

⁵⁴⁰ Por. M. Ciemała, I. Iwańska, *Posługa ewangelizacyjna „Koinonii św. Pawła” na Jamajce*, WKMD 1/2024, s. 3.

⁵⁴¹ Szerzej na ten temat zob. Ł. Zygmunt, *Pierwsze piątki miesiąca wielkim wsparciem dla naszych misjonarzy*, WKMD 6/2017, s. 2-3; K. Bernat, *Świadectwo młodego Kościoła. Rozmowa z księdzem biskupem Janem Piotrowskim ordynariuszem diecezji kieleckiej*, WKMD 2/2019, s. 2-3; M. Bzinkowski, *Podziękowanie z Jamajki*, WKMD 6/2021, s. 3; Ł. Zygmunt, *Projekt „Szansa na edukację dla dzieci z Maggotty – Jamajka”*, w: <https://diecezja.kielce.pl/projekt-szansa-na-edukacje-dla-dzieci-z-maggotty-jamajka> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Mandeville. Po niej miało miejsce spotkanie z kapłanami, które ukazało, że Dobra Nowina dociera na Jamajkę z różnych stron świata. Następnie goście z Polski udali się do domu sióstr sercanek, gdzie miało miejsce spotkanie z polskimi misjonarzami posługującymi na Jamajce, a po nim bp Kaleta wraz z ks. Szczepanikiem spotkali się z konsulem honorowym RP na Jamajce. Bp Andrzej Kaleta złożył również wizytę w ośrodku zdrowia, który w 2001 roku wybudował ks. Bzinkowski. W dniu 18 stycznia przybyli do BalACLavy, gdzie siostry zakonne Matki Teresy z Kalkuty prowadzą dom dla samotnych i pozbawionych opieki mężczyzn i kobiet. W domu tym uczestniczyli w adoracji Najświętszego Sakramentu. Bp Andrzej Kaleta wygłosił dla nich konferencję oraz wspólnie podjęto modlitwę różańcową. Jubileusz 25 lat posługi misyjnej w Maggotty to wielka okazja do dziękczynienia za wszelkie dobro, jakie przez ręce misjonarzy kieleckich zasiewane jest w ludzkich sercach. Jest również wezwaniem do nieustannej troski i modlitwy w ich intencji⁵⁴².

2.3.3. Ks. Maciej Pawłowski

Przyszedł na świat 13 lipca 1972 roku w Proszowicach w rodzinie Jana i Heleny. Wyjechał do Stanów Zjednoczonych i tam w dniu 13 maja 2006 roku w zgromadzeniu ojców marystów został wyświęcony na kapłana. Po kilku latach posługi w Ameryce, ks. Maciej powrócił do Polski, pragnąc podjąć pracę w diecezji kieleckiej. W 2012 roku biskup kielecki mianował go wikariuszem parafii pw. św. Jadwigi Królowej w Kielcach, a po dwóch latach inkardynował go do diecezji kieleckiej. W 2015 roku ks. Pawłowski został przeniesiony do parafii pw. św. Wojciecha w Kielcach, w której przebywał do 2017 roku, kiedy to został mianowany wikariuszem w parafii garnizonowej. W latach 2018-2019 podjął przygotowanie do wyjazdu na misje, które odbywał w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie. Po jego zakończeniu wyjechał do pracy misyjnej na Jamajkę do diecezji Mandeville⁵⁴³.

---

⁵⁴² Por. T. Szczepanik, Ł. Zygmunt, *Uroczystości jubileuszowe na Jamajce*, WKMD 2/2024, s. 2-4; Ł. Zygmunt, *Uroczystości jubileuszowe na Jamajce – misje to miłość!*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/uroczystosci-jubileuszowe-na-jamajce-misje-milosc> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁵⁴³ Powyższe informacje pochodzą z rozmowy z ks. Maciejem Pawłowskim. Zob. także M. Pawłowski, *Kapłan kielecki w Centrum Formacji Misyjnej*, WKMD 6/2018, s. 3; M. Pawłowski, *Powołanie: „misionarz”*, w: <https://diecezja.kielce.pl/powolanie-misjonarz> [widok z dn. 28.10.2024 r.], *Ks. Maciej Pawłowski otrzymał krzyż misyjny*, w: <https://diecezja.kielce.pl/ks-maciej-pawlowski-otrzymal-krzyz-misyjny> [widok z dn. 28.10.2024 r.]; *Ks. Maciej Pawłowski został posłany do pracy misyjnej na Jamajce*, w: <https://diecezja.kielce.pl/ks-maciej-pawlowski-zostal-poslany-do-pracy-misyjnej-na-jamajce> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

2.3.4. Ks. Tomasz Cieniuch

Urodził się 22 czerwca 1973 roku w Lubaniu, zaś święcenia kapłańskie przyjął 29 maja 1999 roku w Kielcach. Po prawie piętnastu latach posługi kapłańskiej rozpoczął czas rocznego przygotowania do posługi misyjnej w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie i w 2014 roku wyjechał do Peru⁵⁴⁴.

Dzięki błyskawicznemu wręcz wsparciu Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej, kapłan otrzymał łódź, która została poświęcona 13 maja 2015 roku. Ten środek transportu, tak konieczny w posłudze misjonarza, stanowi pierwszy dar będący owocem ofiar zbieranych przy okazji pierwszych piątków miesiąca⁵⁴⁵.

Na łamach kieleckiego wydania „Misji Dzisiaj” ks. Tomasz przybliżył czytelnikom realia swojej posługi. Wyjaśnił, iż po przylocie do Peru przez rok posługiwał w wikariacie apostołskim San Jose de Amazonas, a następnie przeniósł się do wikariatu apostołskiego San Ramon. Autor listu wyjaśnił, iż placówka misyjna, w której pracował, nosiła nazwę Puerto Ocopa i leżała u zbiegu dwóch rzek. Charakteryzując mieszkańców, wśród których żył, ks. Tomasz podkreślił, że to ludzie o własnych tradycjach, wierzeniach, kulturze i mowie, dlatego aby dotrzeć do nich z Dobrą Nowiną, musiał nauczyć się ich języka. Sprawował dla nich Msze Święte, katechizował i chrzczył, jednakże zaobserwował również, że długotrwały brak kapłana wśród nich miał negatywne skutki. Obok potrzeb duchowych misja, na której posługiwał ks. Tomasz, cechowała się wielkimi potrzebami materialnymi. Dlatego też ks. Cieniuch z serca dziękował wiernym diecezji kieleckiej za serca otwarte na rzecz misji, ponieważ bez ich wsparcia nie mógłby podjąć praktycznie żadnych działań⁵⁴⁶.

W kolejnym swoim liście wyraził gorące podziękowania za wielkie wsparcie, jakie w postaci samochodu otrzymał od MIVA Polska oraz Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej. Wyjaśnił, iż bez tego środka lokomocji nie byłby w stanie dotrzeć do wielu niewielkich wspólnot rozsianych na terenie jego misji. Ponadto, pragnąc odwdziżyć się

---

⁵⁴⁴ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 49.

⁵⁴⁵ Por. M. Haśnik, *Łódź dla ks. Tomasza Cieniucha – nasz I-piątkowy dar dla misji w Peru*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/lodz-dla-ks-tomasza-cieniucha-nasz-i-piatkowy-dar-dla-misji-w-peru> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁵⁴⁶ Por. T. Cieniuch, *Misja ks. Tomasza Cieniucha w dalekim Peru*, WKMD 4/2017, s. 3-4.

za ten materialny dar serca przekazany na potrzeby jego misyjnej posługi, zapewnił, że w każdą pierwszą sobotę miesiąca sprawuje Mszę Świętą w intencji ofiarodawców⁵⁴⁷.

Ks. Cieniuch podobnie jak inni misjonarze doświadczając sytuacji pandemii koronawirusa, musiał zmierzyć się z wieloma utrudnieniami dotychczas niełatwej sytuacji na placówce, w której posługiwał. W korespondencji skierowanej do Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej podkreślił powszechny problem biedy i gwałtowny wzrost cen żywności. Ponadto brakowało lekarstw, a krajowa *Caritas* jako jedna z nielicznych organizując pomoc, nie była w stanie zaspokoić wszystkich potrzeb, choćby tych najprostszych. Oprócz tego misjonarz wskazał na niemalże całkowity zanik życia religijnego – brak katechezy, brak wiernych na codziennej Mszy Świętej, zaś na Eucharystię w niedzielę uczęszczało jedynie kilka osób⁵⁴⁸.

2.3.5. Ks. Jerzy Majka

Przyszedł na świat 29 grudnia 1967 roku w Oleśnicy, a święcenia kapłańskie przyjął 2 czerwca 2001 roku w Kielcach. W latach 2010-2013 pracował w Peru, na terenie wikariatu apostołskiego San Ramon. Początkowo był proboszczem parafii Huancabamba, a następnie posługiwał jako wikariusz w parafii Mazamari, gdzie organizował duszpasterstwo młodzieżowe. Owocem tego były choćby comiesięczne spotkania młodzieży na szczeblu dekanatu oraz cotygodniowe spotkania parafialne⁵⁴⁹.

2.3.6. Ks. Grzegorz Pańczyk

Urodził się 17 listopada 1975 roku w Lesicy, w rodzinie Jana i Barbary z domu Stępień. Święcenia kapłańskie przyjął w dniu 2 czerwca 2001 roku w Kielcach, a następnie został skierowany do posługi duszpasterskiej w parafii Janina. Po czterech latach został mianowany wikariuszem w parafii pw. św. Jadwigi Królowej w Kielcach, skąd w 2008 roku przeniesiono go do parafii pw. św. Stanisława, biskupa i męczennika, także w Kielcach. W latach 2009-2010 odbywał roczne przygotowanie w Centrum Formacji Misyjnej, a po jego zakończeniu wyjechał do pracy misyjnej w Peru. Od 2010

---

⁵⁴⁷ Por. T. Cieniuch, *Kolejny wielki dar pierwszych piątków miesiąca*, WKMD 1/2018, s. 2; T. Cieniuch, *Wielki dar serca od diecezji kieleckiej dla misji w Peru*, w: <https://diecezja.kielce.pl/wielki-dar-serca-od-diecezji-kieleckiej-dla-misji-w-peru> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁵⁴⁸ Por. T. Cieniuch, *Posługa misyjna w cieniu koronawirusa w Peru*, w: <https://diecezja.kielce.pl/posluga-misyjna-w-cieniu-koronawirusa-w-peru> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁵⁴⁹ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 139-140.

roku posługuje w wikariacie apostolskim San Ramon. Czas pandemii uniemożliwił mu powrót do Peru, więc w 2020 roku przebywając w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie podjął naukę języka francuskiego. W 2021 roku biskup kielecki obdarzył ks. Grzegorza Pańczyka godnością kanonika honorowego wiślickiego⁵⁵⁰.

Warto zwrócić uwagę, iż misjonarz przybył do szkoły w Krajnie i dzielił się z najmłodszymi misyjnym doświadczeniem. Będąc zaproszonym przez Szkolne Koło *Caritas* działające w tej właśnie placówce, ks. Grzegorz wyjaśnił, w jakiej parafii posługuje i przedstawił, jak wygląda jego praca. Był bardzo zbudowany działalnością koła, które angażuje się nie tylko w sprawy dotyczące działalności *Caritas*, lecz pamięta również o misjach. Ponadto ks. Pańczyk odpowiadał na wiele pytań zadawanych przez dzieci, co z pewnością stworzyło okazję do pogłębienia ich zainteresowania misjami i pomocą na rzecz głoszenia Ewangelii⁵⁵¹.

Działania duszpasterskie ks. Grzegorza skupiają się na trosce o parafię Puerto Bermúdez, mającej wielkość niemalże całej diecezji kieleckiej. Przemierzając ją przede wszystkim łodzią, misjonarz dociera z posługą sakramentalną oraz niesie pomoc potrzebującym. W parafii ks. Pańczyka posługują także siostry franciszkanki, które prowadzą szkołę oraz odwiedzają chorych i podejmują się ewangelizacji w wioskach. Dzięki wsparciu Misyjnego Działania Diecezji Kieleckiej w 2019 roku ks. Grzegorzowi udało się odbudować salki katechetyczne, które stały się miejscem spotkań dla dzieci, młodzieży, animatorów i katechistów. Ponadto, korzystając ze wsparcia MDDK misjonarz wybudował tak potrzebną wspólnocie kaplicę. Ks. Pańczyk wyjaśnił, iż pomimo małej liczebności pod względem gorliwości może być ona wzorem dla wielu innych⁵⁵².

Praca misyjna ks. Grzegorza to często stawianie czoła nowym wyzwaniom, jakie przynosi codzienność w peruwiańskiej dżungli. Jednym z nich był napływ nowych mieszkańców na teren Puerto Bermúdez, przez co gwałtownie wzrosło zapotrzebowanie na wodę. Dlatego pragnąc pomóc swoim wiernym, ks. Pańczyk zwrócił się za pośrednictwem kieleckiej edycji „Misji Dzisiaj” do wiernych diecezji kieleckiej oraz

---

⁵⁵⁰ Powyższe informacje pochodzą z rozmowy z ks. Grzegorzem Pańczykiem.

⁵⁵¹ Por. *Spotkanie z misjonarzem w Krajnie*, w: <https://diecezja.kielce.pl/spotkanie-z-misjonarzem-w-krajnie> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁵⁵² Por. G. Pańczyk, *Owoc ofiar pierwszopiątkowych. Nowe salki katechetyczne w parafii*, WKMD 3/2019, s. 4; G. Pańczyk, *Owoce pierwszopiątkowych ofiar*, WKMD 1/2023, s. 2-3; G. Pańczyk, *Podziękowanie z Peru*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podziekowanie-z-peru> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

wszystkich ludzi dobrej woli, prosząc o wsparcie projektu budowy potrzebnych studni na terenie jego placówki misyjnej⁵⁵³. Przy tej okazji wyraził wdzięczność, ponieważ dzięki pomocy Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej udało mu się w minionym czasie przebudować plebanię oraz wybudować budynek gospodarczy. Dzięki temu dzieci i młodzież będą mogły gromadzić się w powstałym w ten sposób oratorium. Ponadto ks. Pańczyk pragnie tam stworzyć kaplicę z Najświętszym Sakramentem, pomieszczenie na kancelarię, dwa pokoje gościnne, kuchnię, łazienkę oraz magazynek. Budynek gospodarczy natomiast według jego pomysłu będzie połączony z garażem. Misjonarz wiele razy podkreślał, że to dzięki wsparciu bp. Piotrowskiego oraz MDDK tak wiele udało się zrobić na tej placówce misyjnej⁵⁵⁴.

2.3.7. Ks. Piotr Pochopień

Przyszędł na świat 17 września 1974 roku w Busku-Zdroju w rodzinie Ryszarda i Elżbiety z domu Pałyga. Świecenia kapłańskie przyjął w kieleckiej katedrze w dniu 3 czerwca 2000 roku. Następnie został skierowany do posługi duszpasterskiej w parafii Staromieście, skąd po czterech latach przeniesiono go do parafii Książnice Wielkie. W 2005 roku został mianowany wikariuszem w parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Kielcach, zaś rok później został wikariuszem w parafii Morawica. W latach 2011-2012 w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie odbywał roczne przygotowanie do wyjazdu na misje. Po jego zakończeniu wyjechał do Brazylii, gdzie posługuje w diecezji Guarapuava-Paraná. W 2021 roku został przez biskupa kieleckiego mianowany kanonikiem honorowym wiślickim⁵⁵⁵.

Ks. Piotr Pochopień dzieli się swoimi misyjnymi doświadczeniami, co można zaobserwować, śledząc aktualności na stronie internetowej diecezji kieleckiej. Bardzo często przedstawia, co dzięki Bożej łasce i wsparciu diecezjan udało się zrealizować na placówce, w której posługuje. Ponadto stanowi ona platformę do wyrażania podziękowań za okazaną pomoc, tak jak choćby w przypadku ofiarowania misjonarzowi auta przez MIVA Polska⁵⁵⁶.

---

⁵⁵³ Por. G. Pańczyk, *Razem budujemy studnie w Peru – pomóżmy naszemu misjonarzowi*, WKMD 6/2023, s. 3.

⁵⁵⁴ Por. G. Pańczyk, *Podziękowania dla diecezji kieleckiej z Peru*, WKMD 6/2023, s. 4.

⁵⁵⁵ Informacje pochodzą z rozmowy z ks. Piotrem Pochopieniem.

⁵⁵⁶ Por. I. Gajewska, *Misjonarz niesie nadzieję*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/misjonarz-niesie-nadzieje> [widok z dn. 27.10.2024 r.]; Ł. Zygmunt, *Nowy samochód dla naszego misjonarza*, w: <https://diecezja.kielce.pl/nowy-samochod-dla-naszego-misjonarza> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

W kieleckim wydaniu „Misji Dzisiaj”, które przybliży realia posługi misjonarzy, pracujący w Brazylii ks. Piotr Pochopień wielokrotnie przedstawiał swoje codzienne życie. Dziękując za modlitwę, w nadesłanym na początku 2016 roku liście dokonał podsumowania swojej dotychczasowej pracy misyjnej. Rozpoczynając od spraw duchowych, misjonarz podkreślił, iż udało mu się w Wielkim Poście przeprowadzić misję świętą w każdym kościele, jaki znajduje się na jego misji. Ponadto poinformował, że do bierzmowania przystąpiły 33 osoby dorosłe oraz 74 młodych ludzi. Oprócz tego ochrzcił 49 dzieci i 11 dorosłych, pobłogosławił 29 par małżeńskich i udzielił I Komunii Świętej 66 dzieciom i 8 dorosłym. Obok pracy związanej z przygotowaniem do sakramentów, ks. Pochopień omówił pokrótce przedsięwzięcia gospodarcze, które mogły mieć miejsce dzięki wsparciu diecezji kieleckiej⁵⁵⁷. W dniu 24 listopada 2017 roku ks. Pochopień został honorowym obywatelem miasta Marquinho, co było dla niego zaskoczeniem, ale i uznaniem przez lokalną społeczność pracy, jaką podejmuje⁵⁵⁸. W grudniu 2018 roku misjonarz zmienił placówkę posługiwania i w dniu 23 grudnia został wprowadzony przez miejscowego biskupa na urząd proboszcza parafii w Laranjal⁵⁵⁹. Z racji odbywających się w Panamie Światowych Dni Młodzieży, posługując już na nowej placówce włączył się w cotygodniowe diecezjalne spotkania dla młodzieży. Oprócz tego podjął troskę duszpasterską o chorych, dojeżdżając do nich z posługą sakramentalną⁵⁶⁰.

Prezentując natomiast realia związane z życiem w Brazylii podczas pandemii, podzielił się z czytelnikami kilkoma danymi świadczącymi o duchowej kondycji placówki, w której posługuje. Podobnie jak na całym świecie, tak i w Brazylii Wielkanoc roku 2020 przeżywana była inaczej. Ks. Pochopień mówiąc o trudnościach duszpasterskich związanych z pandemią, wskazał na bardzo wysoką umieralność oraz panujący strach, który sprawia, iż świątynie pustoszeją. Pragnąc wyjść naprzeciw swoim wiernym, w Niedzielę Palmową przejechał wszystkimi ulicami miasta, błogosławiąc wiernych Najświętszym Sakramentem⁵⁶¹.

---

⁵⁵⁷ Por. P. Pochopień, *Nasza pomoc dla misji w Brazylii*, WKMD 2/2016, s. 1-2.

⁵⁵⁸ Por. P. Pochopień, *Misjonarz z Brazylii honorowym obywatelem miasta*, WKMD 1/2018, s. 3.

⁵⁵⁹ Por. P. Pochopień, *Podziękowania z Brazylii od ks. Piotra Pochopienia*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podziekowania-z-brazylii-od-ks-piotra-pochopienia> [widok z dn. 27.10.2024 r.]; P. Pochopień, *Ks. Piotr Pochopień objął nową parafię w Brazylii*, w: <https://diecezja.kielce.pl/ks-piotr-pochopien-objal-nowa-parafie-w-brazylii> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

⁵⁶⁰ Por. P. Pochopień, *Brazylijski parafialny dzień młodzieży*, w: <https://diecezja.kielce.pl/brazylijski-parafialny-dzien-mlodziezy> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

⁵⁶¹ Por. P. Pochopień, *Wielkanoc w cieniu koronawirusa w Brazylii*, w: <https://diecezja.kielce.pl/wielkanoc-w-cieniu-koronawirusa-w-brazylii> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Mówiąc natomiast o danych z kolejnego roku, podkreślił, iż w styczniu 2021 roku do bierzmowania przystąpiły 64 osoby, z czego 19 było dorosłych lub w podeszłym wieku. Ks. Piotr pobłogosławił także w tymże miesiącu 23 pary małżeńskie, przy czym aż 10 podczas jednej Mszy Świętej. W minionym czasie ks. Pochopień udzielił 67 dzieciom i 29 dorosłym I Komunii Świętej, ochrzcił 13 dzieci i 4 dorosłych. Musiał również odprowadzić w ostatnią drogę 12 osób ze swojej wspólnoty, przy czym aż 3 zginęły na skutek wypadków komunikacyjnych. Dziękując za wszelkie dobro, misjonarz nieustannie prosi o modlitwę i zapewnił, że odwdzięcza się tym samym⁵⁶². Doświadczając ograniczeń związanych z pandemią koronawirusa, ks. Piotr Pochopień, dzielił obawy swoich parafian, pytając, co przyniesie przyszłość. Dzięki pomocy wiernych diecezji kieleckiej oraz swojej wytrwałości udało mu się ukończyć budowę centrum katechetycznego, trwającą osiemnaście miesięcy. Poświęcenia obiektu dokonał biskup diecezji Guarapuava, w której posługuje ks. Pochopień⁵⁶³. Ponadto ks. Piotr Pochopień zachęcał wszystkich interesujących się jego posługą w Brazylii, by zechcieli odwiedzić jego profil w mediach społecznościowych, ponieważ zamieszcza tam wiele fotografii i relacji dotyczących działań, jakie podejmuje⁵⁶⁴. Oprócz tego, kiedy tylko jest w Polsce, a istnieją ku temu sposobności, ks. Piotr chętnie odwiedza szkoły, by opowiadać o swojej pracy misyjnej, tak jak to miało miejsce w Szkole Podstawowej w Grzymałkowie. Mówiąc o swojej pracy misyjnej, stwierdził, że bardzo różni się ona od tej, jaką podejmują księża w Polsce, ponieważ w Brazylii jego placówka jest o wiele większa i dotarcie do wszystkich wiosek zajmuje dużo więcej czasu⁵⁶⁵. Z tej właśnie racji poprosił o wsparcie MIVA Polska oraz MDDK, by otrzymać nowy środek transportu. Parafia pw. św. Piotra Apostoła w Laranjal⁵⁶⁶, gdzie posługuje ks. Pochopień, dzięki ofiarności wiernych diecezji kieleckiej otrzymała nowy pojazd, który użytkuje kielecki

---

⁵⁶² Por. P. Pochopień, *Do świętyni nie idzie się samemu*, WKMD 2/2021, s. 1-2.

⁵⁶³ Por. P. Pochopień, *Poświęcenie centrum katechetycznego w Laranjal*, WKMD 3/2021, s. 2-3; P. Pochopień, *Poświęcenie centrum katechetycznego w Laranjal*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/poswiecenie-centrum-katechetycznego-w-laranjal> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

⁵⁶⁴ Por. P. Pochopień, *Brazylijska Częstochowa*, w: <https://diecezja.kielce.pl/brazylijska-czestochowa> [widok z dn. 27.10.2024 r.]; P. Pochopień, *Wielki Tydzień w dalekiej Brazylii*, WKMD 3/2021, s. 2; P. Pochopień, *Pozdrowienia z Brazylii*, WKMD 1/2023, s. 3-4; P. Pochopień, *Pozdrowienia z dalekiej Brazylii*, WKMD 5/2023, s. 4.

⁵⁶⁵ Por. M. Mazur, *Żywa lekcja o misjach*, WKMD 4/2021, s. 3-4; M. Mazur, *Żywa lekcja o misjach*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/zywa-lekcja-o-misjach> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

⁵⁶⁶ Por. P. Pochopień, *Ks. Piotr Pochopień honorowym obywatelem miasta Laranjal*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/ks-piotr-pochopien-honorowym-obywatelem-miasta-laranjal> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

misjonarz. Wyrażając swe podziękowania, poinformował, iż nowo powstała w parafii grupa PDMD w każdy poniedziałek modli się za misjonarzy i misjonarki oraz za wszystkich dobroczyńców misji⁵⁶⁷.

Przeżywając jubileusz 25-lecia istnienia parafii, ks. Pochopień wspominał na łamach kieleckiej edycji „Misji Dzisiaj”, iż do tego wydarzenia wspólnota parafialna przygotowywała się od dłuższego czasu poprzez różnego rodzaju spotkania modlitewne. Ponadto dzięki wsparciu płynącemu z diecezji kieleckiej udało mu się zakończyć kapitalny remont kościoła. Uroczystości jubileuszowe odbyły się 21 sierpnia 2022 roku i rozpoczęły się od zawierzenia miasta św. Piotrowi. O godzinie 16.00 celebrowano Mszę Świętą, której przewodniczył biskup miejsca. Po Eucharystii odbyło się przedstawienie mówiące o życiu i posłudze św. Piotra, po czym wszyscy uczestnicy mogli zasiąść do wspólnego posiłku, o który zadbał ks. Piotr Pochopień⁵⁶⁸.

3. Kieleccy misjonarze świeccy

3.1. Marta Socha

Urodziła się 21 lutego 1974 roku w Kielcach. Jako misjonarka świecka wyjechała na Jamajkę, by tam podjąć posługę w parafii pw. Ducha Świętego w Maggotty. Zajmuje się programami, które dotyczą edukacji, katechezy oraz liturgii. Prowadzi ponadto centrum szkoleniowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych, w którym uczestnicy mogą korzystać z pracowni komputerowej oraz biblioteki. Na zajęcia prowadzone przez Martę Sochę uczęszcza grupa ponad 40 osób, zarówno dzieci, jak i młodzieży. Przy parafii zajmuje się animacją dzieci oraz młodzieży, prowadzi katechezę dla wszystkich grup wiekowych. Ponadto kieruje grupą teatralną i chórem parafialnym⁵⁶⁹.

W liście skierowanym do wiernych diecezji kieleckiej Marta Socha opisała swoje misyjne doświadczenia, podkreślając, iż początki pracy misyjnej na Jamajce były bardzo trudne. Wyjaśniła, że jedynie 1,5% ludności to katolicy, a jej zadaniem na misji była organizacja pracy z dziećmi i młodzieżą. Przypominając sobie momenty nauki pod gołym niebem, wyznała, iż tamten czas był pełen Bożego prowadzenia, gdyż mimo braku

---

⁵⁶⁷ Por. P. Pochopień, *Podziękowanie z dalekiej Brazylii*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/podziekowanie-z-dalekiej-brazylii> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

⁵⁶⁸ Por. P. Pochopień, *25-lecie parafii w Laranjal – w dalekiej Brazylii*, WKMD 6/2022, s. 4; P. Pochopień, *25-lecie parafii w Laranjal – w dalekiej Brazylii*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/25-lecie-parafii-w-laranjal-w-dalekiej-brazylii> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

⁵⁶⁹ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 214.

środków udało się realizować kolejne zadania i rozpoczynać kolejne projekty. Wśród nich wymieniła bibliotekę, salę komputerową, a także ośrodek zdrowia działający w bardzo prymitywnych warunkach. Marta Socha tłumaczy, że ludzie na tamtym terenie, podobnie jak w Europie, borykają się z problemami dotyczącymi poziomu cukru we krwi czy nadciśnienia. Oprócz tego podkreśliła, iż praca misyjna to nade wszystko prowadzenie innych do Boga. Od momentu, kiedy Marta pojawiła się w Maggoty, sakrament chrztu przyjęły 253 osoby. Będąc wdzięczna Panu Bogu, ale i wiernym Kościoła kieleckiego, z serca dziękowała za wszelkie wsparcie, jakie płynie z diecezji kieleckiej na rzecz misyjnej działalności Kościoła⁵⁷⁰.

Opisała także, jak w czasie trwania pandemii koronawirusa wyglądała posługa misyjna na Jamajce. Wyjaśniła, że wyspa była zamknięta, to znaczy odwołano wszystkie loty, zamknięto szkoły i wprowadzono godziny policyjne. Te restrykcje objęły również kościoły, ponieważ nie wolno się w nich było gromadzić w liczbie przekraczającej 10 osób. Stwierdziła, że obchodzone w takim reżimie święta wielkanocne były bardzo trudnym przeżyciem, pełnym smutku i wzruszenia. Podkreśliła w swym liście także, iż na Jamajce panowały bardzo trudne warunki sanitarne, a służba zdrowia była kompletnie nieprzygotowana do walki z chorobą⁵⁷¹.

3.2. Aneta Chełminiak

Urodziła się 21 stycznia 1981 roku w Łęczycy. Przynależąc do diecezji kieleckiej, jako misjonarka świecka wyjechała do Paragwaju, gdzie od 28 grudnia 2011 do 2014 roku pracowała w Guarambare, będąc pielęgniarką oraz rehabilitantką i masażystką. Towarzysząc lekarzom z Jastrzębia-Zdroju, uczestniczyła w polskiej misji medycznej w Paragwaju. Ponadto prowadziła katechezy i świetlicę dla dzieci⁵⁷².

Pragnąc na nowo podjąć posługę misyjną, w dniu 10 lutego 2020 roku ponownie wyjechała do Paragwaju. Rozpoczęła tam pracę pedagogiczną wśród młodzieży z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego⁵⁷³.

---

⁵⁷⁰ Por. M. Socha, *Jestem wielką szczęściarą...*, WKMD 5/2016, s. 2-3.

⁵⁷¹ Por. M. Socha, *Wielkanoc w cieniu koronawirusa na Jamajce*, w: <https://diecezja.kielce.pl/wielkanoc-w-cieniu-koronawirusa-na-jamajce> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

⁵⁷² Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 46.

⁵⁷³ Por. Ł. Zygmunt, *Pani Aneta – świecka misjonarka posłana na misje do Paragwaju*, w: <https://diecezja.kielce.pl/pani-aneta-swiecka-misjonarka-poslana-na-misje-do-paragwaju> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

3.3. Wioletta Wierzchowska

W dniu 23 października 2017 roku bp Jan Piotrowski posłał do pracy misyjnej Wiolettę Wierzchowską. Dokonał tego podczas Mszy Świętej, którą sprawował w kaplicy sióstr niepokalanek przy ul. Wydryńskiej 9 w Kielcach. W listopadzie tegoż roku dołączyła do wspólnoty, gdzie w Timberu w diecezji Gore posługują siostry niepokalanki. Na tej placówce od 2000 roku pracuje jej rodzona siostra⁵⁷⁴.

3.4. Sylwester Gola

Pochodzi z parafii pw. św. Jana z Dukli w Bęczkowie niedaleko Kielc. W dniu 1 grudnia 2023 roku został posłany przez bp. Jana Piotrowskiego do pracy misyjnej w Republice Środkowoafrykańskiej. Z zawodu jest dekarzem, więc w tym afrykańskim kraju miał zajmować się remontem sanktuarium w parafii Bayanga, gdzie posługuje polski misjonarz o. Cezary Wieczorek. Wyleciał do Republiki Środkowoafrykańskiej w dniu 5 grudnia 2023 roku i przebywał tam trzy miesiące⁵⁷⁵.

3.5. Piotr Kaszuba

Urodził się 9 czerwca 1976 roku w Kielcach. Jako świecki misjonarz wyjechał do Togo, gdzie przebywał od 25 września 2001 roku. Zajmował się tam administracją szpitala, troszcząc się w pierwszej kolejności o aptekę i magazyn leków. Posługę misyjną pełnił tam do września 2002 roku⁵⁷⁶.

3.6. Dagmara Kmieć

Przyszła na świat 17 grudnia 1978 roku w Kielcach. Jako misjonarka świecka wyjechała do Timoru Wschodniego, w którym posługiwała w latach 2005-2009. Pracowała na placówce w Bucau wraz z siostrami kanosjankami⁵⁷⁷.

***

Misjonarze posyłani przez biskupa stanowią namacalny dowód ukazujący żywotność wspólnoty wiary, jaką jest Kościół partykularny. Tak samo rzecz odnosi się

---

⁵⁷⁴ Por. *Posłanie misyjne pani Wioletty Wierzchowskiej*, WKMD 6/2017, s. 2.

⁵⁷⁵ Por. *Bp Jan Piotrowski posłał na misję pana Sylwestra Golę*, WKMD 1/2024, s. 2.

⁵⁷⁶ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 143.

⁵⁷⁷ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 3, s. 56.

do diecezji kieleckiej i misjonarzy *fidei donum*, którzy jako kapłani diecezjalni posyłani byli przez biskupa kieleckiego do pracy misyjnej. Nie sposób nie wspomnieć również wiernych świeckich, ponieważ mieszkając na terenie diecezji, a także poprzez wiarę i praktyki religijne utożsamiając się z nią, stanowią jej żywą część. Z tej właśnie racji podlegają pasterskiej trosce biskupa kieleckiego i to on posyła ich do misyjnej posługi jako misjonarzy świeckich. Ukazując w powyższym zestawieniu postaci misjonarzy *fidei donum* będących duchownymi diecezji kieleckiej oraz misjonarzy świeckich, dla podkreślenia kwestii ich rozmieszczenia posłużono się kluczem kontynentalnym. Dzięki temu dostrzeżono, iż misjonarze ci są obecni na wszystkich kontynentach z wyjątkiem Australii i Oceanii. Ponadto warto nadmienić, że wszyscy księża tworzący prezbiterium diecezji kieleckiej włączyli się we wsparcie budowy kościoła parafialnego w Kokczetawie w Kazachstanie, który od wielu lat jest miejscem pracy misyjnej kieleckich kapłanów. Początkowo posługiwał tam ks. Zygmunt Kwieciński, zaś obecnie jego dzieło kontynuuje ks. Wojciech Skorupa. Podobna sytuacja ma miejsce na Wybrzeżu Kości Słoniowej, ponieważ w miejsce ks. Antoniego Sokołowskiego posługę podjął kolejny kielecki kapłan, mianowicie ks. Andrzej Zawadzki. Oprócz tego niewątpliwie godna podkreślenia jest długoletnia praca misyjna na Jamajce, którą w Maggoty od 25 lat podejmuje ks. Marek Bzinkowski, a wraz z nim Marta Socha.

4. Misjonarze pochodzący z diecezji kieleckiej, lecz inkardynowani lub inkorporowani do innych struktur kościelnych

O recepcji idei misyjnej w diecezji kieleckiej świadczą nie tylko misjonarze posyłani przez biskupa kieleckiego, lecz również ci pochodzący z terenu diecezji, a inkardynowani lub inkorporowani do innych struktur kościelnych. Wybierając drogę życia konsekrowanego, a przez to przynależąc do instytutu życia konsekrowanego bądź stowarzyszenia życia apostołskiego, osoby te podlegają przełożonym innym niż biskup kielecki. Jednak, aby jak najpełniej przedstawić misyjny dynamizm diecezji kieleckiej, warto pokrótce omówić postacie tychże misjonarzy i misjonek.

4.1. Kapłani i bracia zakonni

Obok kapłanów *fidei donum* diecezja kielecka znajduje w najnowszej historii swego istnienia również ojców i braci realizujących w swym powołaniu różne zakonne charyzmaty. Wywodząc się z terenów diecezji kieleckiej, dorastając na niej, przesiąkali

ideą misyjną obecną w diecezji. Następnie idąc za głosem powołania do życia konsekrowanego, wybierali drogę głoszenia Ewangelii.

4.1.1. Ks. Idzi Klemens Michał Maria Biskup SCJ

Urodził się 24 listopada 1933 roku we wsi Nalewajków. Wstąpił do Zgromadzenia Księży Najświętszego Serca Jezusowego, w którym pierwsze śluby zakonne złożył w dniu 17 października 1950 roku. Profesję wieczystą złożył 12 września 1955 roku, zaś święcenia kapłańskie przyjął 23 czerwca 1957 roku. Po intensywnym kursie języka lingala 1 września 1970 roku podjął działalność misyjną w Demokratycznej Republice Konga. W dniu 23 grudnia tegoż roku został mianowany proboszczem parafii pw. św. Klemensa w Kinszasie, gdzie zajmował się duszpasterstwem, katechizacją dzieci i młodzieży, służbą liturgiczną oraz tworzeniem nowych grup parafialnych. Od 1973 roku pracował na takich placówkach jak Yangambi, Ubundu, Kisangani, Yaleko i Basoko. Zmarł tragicznie 26 stycznia 1985 roku⁵⁷⁸.

4.1.2. Ks. Marian Brzozowski SDS

Przyszedł na świat w dniu 23 lipca 1958 roku w Kielcach. Wstąpił do Towarzystwa Boskiego Odkupiciela, gdzie złożył pierwsze śluby w dniu 8 września 1978 roku. Śluby wieczyste złożył dokładnie pięć lat później. Święcenia kapłańskie przyjął 31 maja 1984 roku. Wyjechał do pracy misyjnej w Tanzanii, gdzie w latach 1986-1994 posługiwał na placówce w Masasi⁵⁷⁹.

4.1.3. O. Jarosław Cichoń OFMCap

Urodził się 13 maja 1939 roku we wsi Zysławice. Wstąpił do Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów, gdzie pierwsze śluby złożył 31 sierpnia 1957 roku. Śluby wieczyste złożył 4 września 1960 roku, zaś święcenia kapłańskie przyjął w dniu 5 czerwca 1966 roku. W latach 1982-1988 posługiwał jako misjonarz w Kolumbii⁵⁸⁰.

---

⁵⁷⁸ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 52.

⁵⁷⁹ Por. tamże, s. 59.

⁵⁸⁰ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 49.

4.1.4. Ks. Jerzy Ciesielski SAC

Przyszedł na świat 21 marca 1956 roku w Kielcach. Wstąpił do Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego, w którym pierwsze śluby zakonne złożył 29 września 1982 roku. Śluby wieczyste złożył w dniu 14 września 1986 roku. Święcenia kapłańskie przyjął 9 maja 1987 roku, a następnie podjął posługę misyjną w Korei Południowej. W latach 1987-2007 pracował w duszpasterstwie, a potem jako kapelan szpitala. Następnie został wicerektorem domu w Bundang-Dong, gdzie księża pallotyni szerzą kult Miłosierdzia Bożego. Uczestniczył w budowie Centrum Miłosierdzia Bożego, lecz ze względów zdrowotnych opuścił Koreę Południową w 2007 roku i powrócił do Polski⁵⁸¹.

4.1.5. Ks. Antoni Froch SJ

Urodził się w dniu 29 grudnia 1903 roku we wsi Markowice. Wstąpił do Towarzystwa Jezusowego, w którym 9 sierpnia 1924 roku złożył pierwsze śluby zakonne. Profesję wieczystą złożył 2 lutego 1933 roku, zaś święcenia kapłańskie przyjął 7 września tegoż roku. W latach 1935-1998 posługiwał w Zambii. Początkowo była to placówka w Kasisi (lata 1935-1937), a następnie Chikuni (1937-1943), w której był odpowiedzialny za szkoły katolickie oraz drukarnię. We wrześniu 1943 roku został przeniesiony do Chingombe, gdzie spędził dwadzieścia lat, będąc superiorem, kierownikiem szkół, proboszczem, a także ekonomem całej stacji misyjnej. W 1963 roku został mianowany superiorem misji w Kasisi, a w 1965 roku został mianowany na ten urząd dla misji w Karenda. Od 1967 roku natomiast pracował w różnych miejscach archidiecezji Lusaka, takich jak Ngungu, Matero, Mulungushi, Bwacha, a ostatecznie osiadł w infirmerii Chula House w Lusace. Ponadto wizytował szkoły i stacje misyjne, podejmując również pracę duszpasterską. Zmarł 7 października 1998 roku⁵⁸².

4.1.6. Ks. Tomasz Grzegorzewski SDB

Przyszedł na świat 5 marca 1953 roku w Kielcach. Wstąpił do Towarzystwa św. Franciszka Salezego, gdzie pierwsze śluby zakonne złożył 20 sierpnia 1978 roku. Śluby wieczyste złożył dokładnie sześć lat później, a święcenia kapłańskie przyjął w dniu 19 czerwca 1985 roku. Posługiwał w Ugandzie, Zambii i Namibii. Na misje wyjechał w dniu

---

⁵⁸¹ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Róžański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 3, s. 31.

⁵⁸² Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Róžański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 94.

12 lipca 1987 roku, znalazłszy się w pierwszej grupie misjonarzy salezjańskich. Pracował w Bombo-Namaliga, gdzie salezjanie stworzyli szkołę rolniczą z internatem. Od 1997 roku posługiwał w Lusace. Następnie pracował w Namibii, gdzie w latach 1997-2004 posługiwał na placówce misyjnej Shambu, a następnie w Rundu (2005-2010)⁵⁸³.

4.1.7. Ks. Jan Janik SAC

Urodził się 5 lutego 1949 roku w Masłowie. Następnie wstąpił do Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego, w którym pierwsze śluby złożył 29 września 1969 roku. Śluby wieczyste złożył 26 czerwca 1974 roku, a święcenia kapłańskie przyjął 27 kwietnia 1975 roku. W 1976 roku podjął pracę misyjną w Brazylii, gdzie w latach 1976-1992 był wikariuszem w parafii pw. św. Elżbiety w Rio de Janeiro. Ponadto w latach 1982-1992 był delegatem prowincjała na teren Brazylii, zaś od 1985 do 1992 roku był profesorem prawa kanonicznego na Uniwersytecie Gama Filgo w Rio de Janeiro. Po wyjeździe z Brazylii osiadł w Portugalii, gdzie posługiwał do śmierci. Zmarł 1 czerwca 2008 roku⁵⁸⁴.

4.1.8. O. Sylwan Jędryka OFM

Urodził się 31 października 1967 roku w Konieczpolu. Pierwsze śluby zakonne w Zakonie Braci Mniejszych złożył w dniu 9 września 1987 roku, zaś śluby wieczyste złożył 3 października 1991 roku. Święcenia kapłańskie przyjął w dniu 12 czerwca 1993 roku. Od 1998 roku posługuje w Argentynie, gdzie do 2007 roku pracował w Martin Coronado. Następnie podjął posługę duszpasterską w parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Puerto Libertad, gdzie jest duszpasterzem polonijnym, troszcząc się jednocześnie o rozwój duszpasterstwa i miejsca kultu w wioskach oraz w samym mieście⁵⁸⁵.

4.1.9. Ks. Henryk Juszczyk SDB

Przyszedł na świat 5 czerwca 1954 roku we wsi Bilczów, a następnie wstąpił do Towarzystwa św. Franciszka Salezego, w którym pierwsze śluby złożył 18 sierpnia 1974 roku. Śluby wieczyste złożył w 20 czerwca 1980 roku, a święcenia kapłańskie przyjął dokładnie rok później. Wyjechał do Ugandy w 1987 roku w pierwszej grupie misjonarzy salezjańskich. Posługując w latach 1987-1995 na placówce Bombo-Namaliga, zajmował

---

⁵⁸³ Por. tamże, s. 112-113.

⁵⁸⁴ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 93.

⁵⁸⁵ Por. tamże, s. 97.

się duszpasterstwem dzieci i młodzieży oraz był dyrektorem wspólnoty salezjańskiej. W 1995 roku wyjechał do Kenii, gdzie do 1997 roku był administratorem domu prowincjalnego w Nairobi. W latach 1997-2005 był dyrektorem ośrodka Bosco Boys, będącym szkołą dla chłopców ze slumsów Nairobi. W latach 2005-2009 pełnił urząd proboszcza oraz był dyrektorem wspólnoty salezjańskiej w Korr. Otworzył tam szkołę dla uczniów klas ósmych, którzy nie dostali się do szkół średnich. Dzięki tej szkole mają oni możliwość lepszego przygotowania się do egzaminów w kolejnym roku. Od 2009 roku ks. Henryk podjął posługę w Namibii, pracując na placówce w Rundu⁵⁸⁶.

4.1.10. Ks. Marcin Kamiński SDS

Urodził się 29 stycznia 1969 roku w Busku-Zdroju, a następnie wstąpił do Towarzystwa Boskiego Odkupiciela, gdzie pierwsze śluby zakonne złożył 8 września 1989 roku. Śluby wieczyste złożył dokładnie cztery lata później, zaś święcenia kapłańskie przyjął 27 maja 1995 roku. W latach 1997-1999 pracował w Bangalore w Indiach, będąc wychowawcą alumnów. Później przez okres dwóch lat przebywał w Tanzanii, gdzie posługiwał w Salwatoriańskim Wyższym Seminarium Duchownym w Morogoro⁵⁸⁷.

4.1.11. O. Marian Kieniarski CSsR

Przyszedł na świat 2 sierpnia 1915 roku w Nowym Korczynie. Wstąpił do Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela, gdzie w dniu 2 sierpnia 1936 roku złożył pierwsze śluby zakonne. Profesję wieczystą złożył 2 sierpnia 1939 roku, zaś święcenia kapłańskie przyjął 10 sierpnia 1941 roku. Wyjechał do Argentyny, gdzie posługiwał w latach 1947-1999. Pracował na takich placówkach, jak Quilmes, Resistencia, a także jako wikariusz w parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Villa Angela, gdzie zmarł⁵⁸⁸.

4.1.12. Ks. Wojciech Kowalski SDS

Urodził się 29 stycznia 1944 roku we wsi Siedlce niedaleko Kielc. Wstąpił do Towarzystwa Boskiego Zbawiciela, w którym pierwsze śluby złożył 15 sierpnia 1961 roku. Śluby wieczyste złożył dokładnie cztery lata później, a święcenia kapłańskie przyjął w dniu 14 czerwca 1969 roku. Od 1980 roku pełnił posługę misyjną w Tanzanii, gdzie

---

⁵⁸⁶ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 134.

⁵⁸⁷ Por. tamże, s. 138.

⁵⁸⁸ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 106.

najpierw pracował jako wikariusz w parafiach Namiungo i Masasi. Następnie w latach 1982-1988 był wykładowcą w Wyższym Seminarium Duchownym w Dar-es-Salaam. Pełnił również obowiązki przełożonego domu formacyjnego w Namiungo (1989-1990). Od 1991 roku znów wykładał w seminarium w Dar-es-Salaam, a później został dziekanem studiów w Salwatoriańskim Wyższym Seminarium Duchownym w Morogoro. Do jego obowiązków należała organizacja zajęć oraz zaplecza naukowego, w tym biblioteki. Swą posługę misyjną w Tanzanii zakończył w 2010 roku⁵⁸⁹.

4.1.13. Ks. Przemysław Kwas

Przyszedł na świat 17 stycznia 1935 roku w Chomentowie niedaleko Chęcina. Święcenia kapłańskie przyjął w dniu 18 października 1961 roku. Został inkardynowany do diecezji São José do Rio Preto. W latach 1982-2003 pełnił posługę misyjną w Brazylii, będąc proboszczem w kilku parafiach diecezji São José do Rio Preto⁵⁹⁰.

4.1.14. Ks. Tadeusz Łagowski

O ks. Tadeuszu brak konkretnych informacji. Wiadomo jedynie tyle, iż urodził się 1908 roku w Krakowie, a święcenia kapłańskie przyjął w 1933 roku. Najprawdopodobniej był inkardynowany do diecezji kieleckiej. W latach 1950-1987 posługiwał w parafii w Buenos Aires w Argentynie⁵⁹¹.

4.1.15. O. Szymon Majcherczyk OFMConv

Urodził się 8 maja 1975 roku w Kielcach. Następnie wstąpił do Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych, gdzie w dniu 21 września 2002 roku złożył pierwsze śluby zakonne. Profesję wieczystą złożył 8 grudnia 2005 roku, a święcenia kapłańskie przyjął 3 czerwca 2006 roku. W 2009 roku podjął posługę misyjną w Ugandzie. Od 2011 roku pełnił urząd proboszcza parafii pw. św. Franciszka z Asyżu w Matugga. Na jej terenie znajdował się klasztor franciszkański oraz szkoła dla około 700 dzieci. W 2014 roku powrócił do Polski⁵⁹².

---

⁵⁸⁹ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 161.

⁵⁹⁰ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 127.

⁵⁹¹ Por. tamże, s. 133.

⁵⁹² Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 197.

4.1.16. Ks. Grzegorz Majewski SAC

Przyszedł na świat 24 października 1980 roku w Kielcach. Wstąpił do Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego, w którym pierwsze śluby złożył w dniu 30 października 2001 roku. Śluby wieczyste złożył 28 czerwca 2005 roku, a święcenia kapłańskie przyjął 6 maja 2006 roku. Pracę misyjną podjął 1 września 2009 roku, wyjeżdżając do Kolumbii. Posługuje duszpastersko w parafii pw. Matki Bożej Królowej w Bogocie⁵⁹³.

4.1.17. Ks. Zdzisław Malczewski TChr

Urodził się 21 stycznia 1950 roku w Nowym Brzesku. Wstąpił do Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej i w dniu 8 września 1970 roku złożył w nim pierwsze śluby. Śluby wieczyste złożył 6 kwietnia 1975 roku. Święcenia kapłańskie przyjął 11 maja 1976 roku, a następnie podjął posługę misyjną w Brazylii. Przybył tam 31 marca 1979 roku i został wikariuszem w parafii pw. św. Anny w Carols Gomes. W latach 1980-1984 był proboszczem tejże parafii, zaś w latach 1984-1988 pełnił ten urząd w parafii pw. Najświętszej Maryi Panny w Ijuí. W 1988-1994 jako proboszcz pracował w polskiej parafii pw. Matki Boskiej Jasnogórskiej w Rio de Janeiro. Następnie został prowincjałem Towarzystwa Chrystusowego w Ameryce Południowej, a tę funkcję sprawował w latach 1995-2004. Od 2004 roku pełni urząd proboszcza parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Kurytybie. Warto wspomnieć, że ks. Zdzisław od 1991 roku jest stałym korespondentem Radia Watykańskiego. W latach 1999-2009 był redaktorem naczelnym czasopisma naukowego ukazującego się w języku portugalskim właśnie w Kurytybie. Ponadto w czerwcu 2009 roku został rektorem Polskiej Misji Katolickiej w Brazylii. W dniu 7 maja 1996 roku w dowód zasług w pracy „na rzecz kształtowania właściwego obrazu Polski za granicą oraz kultywowanie polskich tradycji narodowych” został przez prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski⁵⁹⁴.

W jednym ze swoich listów ks. Zdzisław przedstawił tragiczną sytuację związaną z placówką, w której posługuje. Parafia, gdzie na co dzień jest duszpasterzem, została dotknięta powodzią, przez co kościół pw. Pani Jasnogórskiej doznał wielkich szkód.

---

⁵⁹³ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 139.

⁵⁹⁴ Por. tamże, s. 140-141.

Opisując sytuację na łamach kieleckiej edycji „Misji Dzisiaj”, ks. Zdzisław dziękował za wszelkie wsparcie, jakie już otrzymał ze strony bp. Jana Piotrowskiego, Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej i rodzinnej parafii, czyli Nowego Brzeska. Prosił przy tym o jakikolwiek dar serca, gdyż straty, jakie wyrządził żywioł, były naprawdę wielkie⁵⁹⁵.

4.1.18. Ks. Zbigniew Noga SMA

Przyszedł na świat 23 lutego 1964 roku. Wstąpił do Stowarzyszenia Misji Afrykańskich, a następnie złożył w nim w dniu 6 czerwca 1995 roku pierwsze śluby zakonne. Śluby wieczyste złożył 18 czerwca 2000 roku, a święcenia kapłańskie przyjął 30 czerwca 2001 roku. W latach 2001-2005 posługiwał w Republice Środkowoafrykańskiej na placówkach w Mabondo i Belemoke, w diecezji Berberati⁵⁹⁶.

4.1.19. O. Stanisław Tadeusz Nowakowski OFM

Urodził się 29 lutego 1948 roku we wsi Kleszczowa Chlina niedaleko Żarnowca. Wstąpił do Zakonu Braci Mniejszych, gdzie w 1967 roku złożył pierwsze śluby zakonne. Święcenia kapłańskie przyjął w 1973 roku. W latach 1975-1982 posługiwał w misji Dapaong w Togo. Zmarł 10 stycznia 2011 roku⁵⁹⁷.

4.1.20. Ks. Jan Nowiński TChr

Przyszedł na świat 18 czerwca 1935 roku we wsi Ślężany, leżącej w okolicach Lelowa. Wstąpił do Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej i tam w dniu 8 września 1952 roku złożył pierwsze śluby zakonne. Święcenia kapłańskie przyjął w dniu 4 czerwca 1960 roku. W 1965 roku wyjechał do Brazylii, gdzie pełnił posługę misyjną na placówkach w Balsa Nova, Encruzilhada do Sul, Guarani das Missões oraz Camaquã. W 1976 roku został mianowany proboszczem parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Kurytybie, zaś w latach 1976-1983 był wiceprowincjałem chrystusowców na Amerykę Południową. W marcu 1987 roku powierzono mu parafię w Alto Paraguaçu, zaś 2 lutego 1992 roku został proboszczem parafii pw. św. Anny niedaleko Ijui. Kolejnym etapem jego pracy w Brazylii była posługa wikariusza na parafii Virmond, gdzie uczył języka polskiego. W 1996 roku natomiast został mianowany proboszczem parafii pw. Dobrego

---

⁵⁹⁵ Por. Z. Malczewski, *Wspomóżmy pilnie powodzian i naszego misjonarza!*, WKMD 4/2024, s. 3.

⁵⁹⁶ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 221.

⁵⁹⁷ Por. tamże, s. 223.

Jezusa w Campo Largo, zaś 10 lutego 2008 roku podjął zadania proboszcza w jednej z parafii w Kurytybie⁵⁹⁸.

4.1.21. Ks. Andrzej Nyga SAC

Urodził się 14 marca 1977 roku w Kielcach. Wstąpił do Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego, w którym w dniu 29 września 1998 roku złożył pierwsze śluby zakonne. Śluby wieczyste złożył 19 września 2002 roku, a święcenia kapłańskie przyjął 10 maja 2003 roku. Od lipca 2010 roku ks. Andrzej posługuje na Barbadosie, na placówce misyjnej Bridgetown, gdzie pracuje duszpastersko jako wikariusz w parafii pw. św. Dominika. Ponadto jest kapelanem szpitalnym i organizuje zajęcia szkoły niedzielnej⁵⁹⁹.

4.1.22. Ks. Roman Olesiński SDB

Przyszedł na świat 2 kwietnia 1950 roku w Kielcach. Wstąpił do Towarzystwa św. Franciszka Salezego, gdzie w dniu 15 sierpnia 1969 roku złożył pierwsze śluby zakonne. Śluby wieczyste złożył sześć lat później, a święcenia kapłańskie przyjął 17 czerwca 1977 roku. Pracę misyjną podjął jeszcze przed otrzymaniem święceń, gdyż w latach 1972-1973 pracował w salezjańskiej placówce misyjnej w Limie, będąc tam nauczycielem. Po otrzymaniu święceń kapłańskich, w latach 1978-2001 pełnił funkcję dyrektora szkoły św. Jana Bosco w Arequipa. Od stycznia 2001 roku jest duszpasterzem wśród Indian, będąc proboszczem parafii w San Lorenzo w wikariacie apostolskim Yurimaguas. Posługując w parafii, prowadzi oratorium, kursy formacyjne dla katechetów, ale także katechezy związane z przystąpieniem do sakramentów oraz zajmuje się duszpasterstwem rodzin⁶⁰⁰.

4.1.23. O. Jacek Orzeł OFMConv

Urodził się 30 maja 1965 roku w Kielcach. Wstąpił do Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych, w którym w dniu 8 grudnia 2006 roku złożył śluby wieczyste. Święcenia kapłańskie przyjął 31 maja 2005 roku. Podjął posługę misyjną w Paragwaju, gdzie wyjechał we wrześniu 2009 roku. Przez trzy lata pracował na placówce misyjnej w Aregua, a następnie na placówce Aregua – Cocue Guazu, będąc jednocześnie ojcem

---

⁵⁹⁸ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 160.

⁵⁹⁹ Por. tamże, s. 161.

⁶⁰⁰ Por. tamże, s. 163.

duchownym nowicjuszy. Od 2013 roku jest mistrzem nowicjatu zakonu dla sześciu krajów Ameryki Południowej⁶⁰¹.

4.1.24. O. Piotr Rzucidło OFM

Urodził się 10 maja 1969 roku w Busku-Zdroju, a następnie wstąpił do Zakonu Braci Mniejszych, w którym w dniu 15 sierpnia 1989 roku złożył pierwsze śluby zakonne. Śluby wieczyste złożył 3 października 1993 roku, zaś święcenia kapłańskie przyjął 13 maja 1995 roku. W latach 1999-2007 posługiwał w Papui-Nowej Gwinei, w parafii St. Anna Friavy w diecezji Aitape, a także w misji Ningil⁶⁰².

4.1.25. Ks. Dariusz Sala SAC

Przyszedł na świat 5 lipca 1986 roku w Kielcach. Wstąpił do Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego, składając pierwsze śluby zakonne w dniu 29 września 2007 roku. Śluby wieczyste złożył w dniu 8 września 2011 roku, a święcenia kapłańskie przyjął w dniu 12 maja 2012 roku. W 2013 roku wyjechał na Wybrzeże Kości Słoniowej i posługiwał w parafii pw. Zbawiciela Miłosiernego w jednej z dzielnic Abidżanu⁶⁰³.

W swoim liście, jaki na łamach kieleckiej edycji „Misji Dzisiaj” skierował do wiernych ks. Dariusz, wyjaśnił, iż po pięciu latach posługi na Wybrzeżu Kości Słoniowej przeniósł się do Burkina Faso, gdzie od września 2019 roku pracuje w parafii pw. św. Faustyny Kowalskiej w archidiecezji Wagadugu. Wyraził swoją wielką wdzięczność wobec bp. Jana Piotrowskiego oraz wiernych diecezji kieleckiej, ponieważ dzięki płynącemu z Kielc wsparciu udało mu się ukończyć budowę domu zakonnego. Wyjaśnił, że pragnie podjąć starania budowy kolejnego domu zakonnego, zaś ten, w którym dotychczas mieszka wspólnota pallotynów, ma stać się w przyszłości domem formacyjnym dla kandydatów z Burkina Faso i Wybrzeża Kości Słoniowej. Ponadto wspomniał o rozwijającej się inicjatywie, jaką jest „Adopcja serca”. Dzięki niej rodziny w Polsce angażują się, by przesłać materialną pomoc na konkretne dziecko, dzięki czemu potrzebująca pomocy rodzina z Afryki, mogąc inaczej wykorzystać domowe środki, otrzymuje w ten sposób wsparcie. Niestety, jak zauważył ks. Dariusz, życie w Burkina

---

⁶⁰¹ Por. tamże, s. 165.

⁶⁰² Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 3, s. 148.

⁶⁰³ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 266.

Faso nie jest łatwe, ponieważ rządy w państwie sprawuje wojsko, zaś ataki islamskich terrorystów zdarzają się praktycznie codziennie. Korzystając z pomocy *Caritas Polska* oraz innych instytucji, a także dzięki ludziom dobrej woli, ks. Dariuszowi udaje się zorganizować żywność, ubrania, środki czystości i leki. Mimo tak wielu trudności w minionym roku ukończył budowę kościoła pw. św. Pawła⁶⁰⁴.

4.1.26. O. Edward Sito SVD

Urodził się 26 kwietnia 1968 roku w Wilkowie, u podnóża Gór Świętokrzyskich. Wstąpił do Zgromadzenia Słowa Bożego i w dniu 8 września 1989 roku złożył tam pierwsze śluby zakonne. Śluby wieczyste złożył w dniu 15 maja 1994 roku, a święcenia kapłańskie przyjął 30 kwietnia 1995 roku. W tym samym roku wyjechał do Angoli i przez okres czterech lat posługiwał na placówce misyjnej św. Teresy w Kakulamie. Po odbyciu studiów biblijnych w Rzymie o. Sito został mianowany sekretarzem misji prowincji angolańskiej w Luandzie, a w 2006 roku został przeniesiony do Togo, gdzie pełnił funkcję rektora Instytutu Pedagogiki Religijnej w Lomé⁶⁰⁵.

Kierując list do bp. Jana Piotrowskiego oraz do wszystkich wiernych diecezji kieleckiej wspierających misje, o. Edward Sito zwrócił się z prośbą o pomoc w stworzeniu niższego seminarium wraz z internatem. Przedstawiając realia życia i posługi misyjnej w Angoli, o. Sito wyjaśnił, że w obecnej chwili w diecezji jest 74 seminarzystów, którzy uczą się w trzech wyższych seminariach oraz pięciu niższych. Niestety, stawało się to źródłem bardzo wysokich wydatków, dlatego też w pobliżu sanktuarium i szkoły misyjnej władze diecezji zakupiły dom, który wymagał gruntownego remontu. Dziękując za wszelkie wsparcie, o. Edward Sito SVD zapewnił o modlitwie za wszystkich dobroczyńców misji i seminarium w Dundo⁶⁰⁶.

4.1.27. O. Henryk Skołucki SVD

Przyszedł na świat 16 lipca 1960 roku w Olkusz, leżącym wówczas na terenie diecezji kieleckiej. Wstąpił do Zgromadzenia Słowa Bożego, w którym pierwsze śluby

---

⁶⁰⁴ Por. D. Sala, *Z Bielin do Burkina Faso*, WKMD 4/2024, s. 2.

⁶⁰⁵ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 273.

⁶⁰⁶ Por. E. Sito, *Podziękowanie za pomoc w tworzeniu seminarium w Dundo*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podziekowanie-za-pomoc-w-tworzeniu-seminarium-w-dundo> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

zakonne złożył w 1980 roku. Śluby wieczyste złożył pięć lat później, a święcenia kapłańskie przyjął 18 maja 1986 roku. W latach 1986-1991 posługiwał na Filipinach⁶⁰⁷.

4.1.28. Ks. Zbigniew Wasiński SAC

Przyszedł na świat w Kielcach w dniu 17 lutego 1958 roku. Wstąpił do Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego, w którym pierwsze śluby złożył 29 września 1982 roku. Śluby wieczyste złożył w dniu 14 września 1986 roku, a 9 maja 1987 roku został wyświęcony na kapłana. W 1990 roku wyjechał do Korei Południowej, podejmując pracę misyjną w Bundang, gdzie księża pallotyni rozwijają kult Miłosierdzia Bożego, a także posługują w szpitalach i bazie wojskowej. Budują ponadto w tej miejscowości centrum formacji apostołskiej. Poprzednio ks. Zbigniew był delegatem prowincjalnym oraz rektorem domu zakonnego w tej miejscowości⁶⁰⁸.

4.1.29. O. Rajmund Wilk OFM

Urodził się 22 stycznia 1969 roku w Kielcach, a następnie wstąpił do Zakonu Braci Mniejszych, w którym w dniu 15 sierpnia 1989 złożył pierwsze śluby zakonne. Śluby wieczyste złożył 2 października 1993 roku, zaś święcenia kapłańskie przyjął 12 maja 1995 roku. Podjął posługę misyjną w Papui-Nowej Gwinei, która trwała dwanaście miesięcy. Był to rok 1999⁶⁰⁹.

4.1.30. Ks. Teofil Wilk SDB

Przyszedł na świat 5 kwietnia 1914 roku w Czaplach Wielkich. Wstąpił do Towarzystwa św. Franciszka Salezego i tam w 1928 roku złożył pierwsze śluby zakonne. Święcenia kapłańskie przyjął 22 maja 1938 roku. W 1929 roku wyjechał do Peru, podejmując posługę misyjną w Huancayo. Zmarł tam 19 lipca 1988 roku⁶¹⁰.

4.1.31. Ks. Franciszek Włodarczyk TChr

Urodził się 10 grudnia 1912 roku w Zakrzowie. Wstąpił do Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej, w którym w dniu 18 października 1935 roku złożył pierwsze śluby zakonne. Święcenia kapłańskie przyjął 16 czerwca 1940 roku.

---

⁶⁰⁷ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Róžański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 3, s. 94.

⁶⁰⁸ Por. tamże, s. 107.

⁶⁰⁹ Por. tamże, s. 153.

⁶¹⁰ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Róžański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 250.

Wyjechał do Brazylii w dniu 28 października 1966 roku i posługiwał jako wikariusz w parafiach należących do chrystusowców. W 1969 roku został proboszczem w okolicach Porto Alegre, w Canoas, gdzie udało mu się wybudować kościół parafialny. W 1976 roku wyjechał do Argentyny i przez dziesięć lat był proboszczem w Kordobie. Prowadził duszpasterstwo, ale podjął również starania dotyczące rozbudowy świątyni. Wróciwszy do posługi misyjnej w Brazylii, pracował w kilku miejscach. Ze względu na pogarszający się stan zdrowia 2 lutego 1997 roku powrócił do Polski⁶¹¹.

4.1.32. Ks. Edmund Wojda TChr

Przyszedł na świat 7 kwietnia 1945 roku w Łopusznie. Następnie wstąpił do Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej, w którym w dniu 8 września 1967 roku złożył pierwsze śluby zakonne. Śluby wieczyste złożył 9 kwietnia 1972 roku, a święcenia kapłańskie przyjął 19 czerwca 1973 roku. W latach 1981-1982 pełnił posługę misyjną w Maroku⁶¹².

4.1.33. Ks. Józef Wojda TChr

Urodził się w Łopusznie 1 stycznia 1930 roku, a następnie wstąpił do Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej, w którym w dniu 8 września 1950 roku złożył pierwsze śluby zakonne. Profesję wieczystą złożył dokładnie trzy lata później, a święcenia kapłańskie przyjął 15 kwietnia 1956 roku. W 1958 roku podjął pracę misyjną w Brazylii, zaś w latach 1977-1989 pracował jako misjonarz w Casablance w Maroku⁶¹³.

4.1.34. Ks. Stanisław Wrześniewski MSF

Przyszedł na świat 10 marca 1936 roku we wsi Gorzakiew niedaleko Buska-Zdroju. Wstąpił do Zgromadzenia Misjonarzy Świętej Rodziny, w którym w dniu 16 września 1964 roku złożył pierwsze śluby zakonne. Profesję wieczystą złożył dokładnie pięć lat później. Święcenia kapłańskie przyjął 13 czerwca 1970 roku. W 1972 roku wyjechał do Indonezji i pracował na Borneo jako wikariusz, a potem jako proboszcz w

---

⁶¹¹ Por. tamże, s. 252.

⁶¹² Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 322.

⁶¹³ Por. tamże, s. 322.

różnych placówkach, takich jak Puruk Cahu, Ampah, Muara-Teueh oraz Banjar Baru i Tamiang Layang. W 2005 roku powrócił do Polski⁶¹⁴.

4.1.35. Ks. Ludwik Zapała SJ

Urodził się 25 sierpnia 1956 roku w Kielcach. Wstąpił do Towarzystwa Jezusowego, w którym złożył pierwsze śluby w dniu 14 sierpnia 1977 roku. Profesję wieczystą złożył w dniu 16 września 1998 roku, a święcenia kapłańskie przyjął 8 grudnia 1989 roku. Jako kleryk w 1980 roku wyjechał do Zambii i przez rok był nauczycielem w Niższym Seminarium Duchownym w Choma. Następnie studiował w Kanadzie, powracając do Zambii w 1992 roku. Przez trzy lata posługiwał jako duszpasterz w miejscowości Kasisi, zaś w latach 1996-2000 pracował w Lusace. Następnie wrócił do Kasisi, gdzie do 2013 roku był proboszczem. Obok działalności duszpasterskiej ks. Ludwik szczególną troską otaczał ubogich, zarówno dorosłych, jak i dzieci. Troszczył się o ich należytą edukację, choćby poprzez budowę szkół. Od sierpnia 2013 do grudnia 2014 roku przebywał w Malawi, zaś w dniu 15 stycznia 2015 roku wyjechał do Mozambiku, podejmując zadania proboszcza w parafii, która na kapłana czekała już dziesięć lat⁶¹⁵.

4.1.36. O. Tadeusz Zapała SVD

Urodził się 26 kwietnia 1955 roku w Kostomłotach niedaleko Kielc. Wstąpił do Zgromadzenia Słowa Bożego i w dniu 8 września 1977 roku złożył w nim pierwsze śluby zakonne. Profesję wieczystą złożył dokładnie cztery lata później. Święcenia kapłańskie przyjął 18 kwietnia 1982 roku. Podjął pracę misyjną w Brazylii, gdzie posługiwał w latach 1982-1991. Był duszpasterzem w São Paulo oraz w Miracatu⁶¹⁶.

4.1.37. Br. Edward Kumor TChr

Przyszedł na świat 25 grudnia 1922 roku we wsi Bronina koło Buska-Zdroju. Wstąpił do Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej, gdzie pierwsze śluby złożył 29 września 1948 roku. Śluby wieczyste natomiast złożył dokładnie trzy lata

---

⁶¹⁴ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Róžański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 3, s. 112.

⁶¹⁵ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Róžański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 334.

⁶¹⁶ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Róžański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 259.

później. W latach 1969-1976 posługiwał w Brazylii wśród tamtejszej Polonii w Camaquã i Kurytybie. Zmarł 24 stycznia 2004 roku⁶¹⁷.

4.1.38. Br. Albin Laga SDS

Urodził się 7 lutego 1965 roku w Pilicy, leżącej wówczas w granicach diecezji kieleckiej. Wstąpił do Zgromadzenia Boskiego Zbawiciela. Pierwsze śluby w zgromadzeniu złożył 8 września 1987 roku, zaś profesję wieczystą w dniu 8 grudnia 1992 roku. Posługiwał w Tanzanii, do której wyjechał w 1989 roku. Na placówkach misyjnych zajmował się konserwacją budynków oraz był elektrykiem. Pracował choćby w Namingo, Motogoro czy Masasi. Posługę misyjną zakończył w 2012 roku⁶¹⁸.

4.1.39. Br. Henryk Szostak SDS

Przyszedł na świat 26 lipca 1943 roku we wsi Strzeżów niedaleko Miechowa. Wstąpił do Towarzystwa Boskiego Zbawiciela i tam w dniu 8 września 1979 roku złożył pierwsze śluby zakonne. Profesję wieczystą złożył natomiast cztery lata później. W 1983 roku wyjechał do Tanzanii, gdzie pełnił funkcję ekonoma misyjnego oraz katechety w domach misyjnych swojego zgromadzenia. Powrócił z misji w 2000 roku⁶¹⁹.

4.2. Siostry zakonne

Oddziaływanie środowiska misyjnego w diecezji kieleckiej miało wpływ również na żeńskie powołania do życia konsekrowanego. Świadczy o tym liczba sióstr zakonnych, które pochodzą z terenu diecezji, a pragnąc podjąć życie radami ewangelicznymi, wstąpiły do rozmaitych zgromadzeń. Przez to zostały niejako wyjęte spod jurysdykcji biskupa kieleckiego, jednak lata spędzone w diecezji kieleckiej mogły pomóc w odkryciu pragnienia posługi na rzecz misji.

4.2.1. S. Agnieszka Bajor ZSAPU

Przyszła na świat 22 września 1947 roku we wsi Orzelec Mały niedaleko Pacanowa, na terenie diecezji kieleckiej. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Albertynek

---

⁶¹⁷ Por. tamże, s. 125.

⁶¹⁸ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 181.

⁶¹⁹ Por. tamże, s. 295.

Posługujących Ubogim, gdzie w dniu 26 sierpnia 1971 roku złożyła śluby wieczyste. W latach 1989-1998 posługiwała jako misjonarka w Martin Coronado w Argentynie⁶²⁰.

4.2.2. S. Anna Bałabańska CSS

Urodziła się 19 października 1955 roku w Busku-Zdroju. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego de Saxia, w którym pierwsze śluby złożyła 15 sierpnia 1978 roku, zaś śluby wieczyste w dniu 18 lipca 1982 roku. W latach 1981-1987 pracowała jako pielęgniarka na misjach w Burundi, początkowo w Ruyigi, zaś potem w Gatara oraz Mubuga. W latach 1988-1993 posługiwała w Rwandzie, zaś w latach 1995-1996 ponownie w Burundi, tym razem na placówce w Buraniro⁶²¹.

4.2.3. S. Bernarda Baran SM

Przyszła na świat w Przegini w dniu 21 czerwca 1937 roku. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, w którym w dniu 1 listopada 1964 roku złożyła śluby zakonne. W 1975 roku rozpoczęła posługę misyjną w Burundi, podejmując pracę z trędowatymi w placówce misyjnej Kinyinya. Świadczyła pomoc lekarską oraz socjalną. Niestety, na skutek poważnej choroby, jaka ją dotknęła, w 1987 roku musiała wyjechać do Europy. Po rekonwalescencji powróciła do posługi misyjnej, lecz tym razem w Algierii, gdzie pracowała w przedszkolu położonym na terenie szpitala. W 1994 roku z powodu trudnej sytuacji politycznej oraz słabego stanu zdrowia powróciła do Polski⁶²².

4.2.4. S. Genowefa Biernat SFB

Urodziła się w Kielcach w 1914 roku, lecz nie jest znana konkretna data jej urodzin. Wstąpiła do Instytutu Zakonnego Świętej Rodziny z Bordeaux, a następnie wyjechała do pracy misyjnej w Lesotho, gdzie posługiwała jako katechetka. Zmarła 22 sierpnia 1969 roku⁶²³.

---

⁶²⁰ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 29.

⁶²¹ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 43.

⁶²² Por. tamże, s. 45.

⁶²³ Por. tamże, s. 51.

4.2.5. S. Judyta Bożek MSF

Urodziła się 12 listopada 1951 roku w miejscowości Zagaje. Śluby wieczyste złożyła w dniu 13 sierpnia 1977 roku w Zgromadzeniu Sióstr Misjonek Świętej Rodziny. W latach 1979-1987 posługiwała w Zambii, w placówce misyjnej Kapiri Mposhi, gdzie była nauczycielką w przedszkolu. Natomiast w latach 1990-1992 podjęła posługę w misji katolickiej w Kanyakine w Kenii. Wróciła do Zambii i od 1996 roku pracuje w Domu Spokojnej Starości (Domu Opatrzności Bożej) w Chawama, gdzie jest dyrektorką. W domu tym oprócz osób w podeszłym wieku przebywają bezdomne lub osierocone dzieci, dlatego s. Judyta śpieszy z pomocą im, a także niepełnosprawnym i chorym na AIDS. Przez dziewięć lat była przełożoną Delegatury Afrykańskiej zgromadzenia⁶²⁴.

W swoim liście skierowanym do Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej s. Judyta Bożek MSF pochodząca z parafii Książnice Wielkie, leżącej niedaleko Kazimierzy Wielkiej, zwróciła się z prośbą o pomoc dotyczącą wsparcia podejmowanych przez nią działań misyjnych. Siostra Judyta prowadzi w Lusace dom dla osób starszych, ale również i dla bezdomnych oraz niepełnosprawnych a wraz z innymi siostrami także przedszkole, szkołę i gimnazjum, a także szkołę zawodową, mając pod swoją opieką około 1000 uczniów. Z tej racji s. Judyta poprosiła Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej o pomoc materialną z przeznaczeniem na projekt rozbudowy szkoły oraz sanitariatów. Otrzymawszy wsparcie w kwocie 10 000 USD, mogła ona zrealizować wspomniane przedsięwzięcie, które z pewnością pomogło miejscowej ludności⁶²⁵.

Relacjonując przebieg podejmowanych działań, s. Judyta na łamach kieleckiej edycji „Misji Dzisiaj” podzieliła się efektami pracy w placówce misyjnej. Wyjaśniła, że w listopadzie 2018 roku rozpoczęła się budowa budynku fizjoterapeutycznego wraz z pomieszczeniami administracji i pokojami personelu. Następnie zostały zalane fundamenty właściwego budynku oraz powstały ściany nośne. Pisząc list, s. Judyta była na etapie montażu drzwi i okien. Szczerze przyznała, iż bez pomocy ze strony Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej nie mogłaby podjąć się realizacji projektu, dlatego tym bardziej wyraziła swą wdzięczność za otrzymane fundusze⁶²⁶.

---

⁶²⁴ Por. tamże, s. 57.

⁶²⁵ Por. M. Haśnik, *Nieoceniony dar pierwszych piątków*, WKMD 3/2017, s. 1-2.

⁶²⁶ Por. J. Bożek, *Podziękowania z Zambii*, WKMD 1/2020, s. 3.

4.2.6. S. Katarzyna Chmielewska SM

Przyszła na świat 27 stycznia 1980 roku w Kielcach. Śluby zakonne złożyła 15 sierpnia 2005 roku w Zgromadzeniu Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Dnia 22 maja 2014 roku podjęła posługę misyjną w Kamerunie, pracując początkowo na różnych placówkach. Od 11 października 2014 roku jest pielęgniarką w szpitalu w Dschang⁶²⁷.

4.2.7. S. Elżbieta Czarnecka FMA

Urodziła się 16 maja 1959 roku w Kielcach. Wstąpiła do Zgromadzenia Córek Maryi Wspomożycielki, w którym w dniu 5 sierpnia 1981 roku złożyła pierwsze śluby zakonne. Śluby wieczyste złożyła dokładnie sześć lat później. Wyjechała do pracy misyjnej do Afryki, początkowo posługując w Sudanie. W latach 1989-2010 pracowała w Chartumie, gdzie pełniła obowiązki nauczycielki, dyrektorki szkoły, a także ekonomki salezjanek w Sudanie. Zajmowała się ponadto formacją zakonną, katechizacją, opieką duchową nad studentami, a przy tym budową szkoły, formacją nauczycieli oraz junioratek. Troszczyła się również o rozwój akcji „Adopcja serca” skierowanej na pomoc sudańskim dzieciom. Od 2010 roku posługuje w Etiopii na placówce w Adwa⁶²⁸.

4.2.8. S. Małgorzata Giel OP

Pochodzi z parafii Wzdół Rządowy leżącej niedaleko Świętego Krzyża. Rozeznając swoje powołanie, zapragnęła nie tylko żyć radami ewangelicznymi, lecz w wyborze zgromadzenia zakonnego kierowała się pragnieniem wyjazdu na misje. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Dominikanek Misjonarek Jezusa i Maryi, w którym w 2009 roku złożyła pierwsze śluby zakonne. Po kilku latach pracy w duszpasterstwie oraz poprowadzeniu animacji misyjnych w 2022 roku s. Małgorzata dostała propozycję wyjazdu na misje. Po rocznym przygotowaniu w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie, wyjechała do Boliwii, do diecezji Oruro, gdzie siostry dominikanki posługują już od 2006 roku⁶²⁹.

---

⁶²⁷ Por. tamże, s. 63.

⁶²⁸ Por. tamże, s. 72.

⁶²⁹ Por. M. Giel, *Z ziemi świętokrzyskiej na misje*, WKMD 5/2023, s. 3-4; M. Giel, *Z ziemi świętokrzyskiej na misje*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/z-ziemi-swietokrzyskiej-na-misje> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

4.2.9. S. Grażyna Iwan CSSBVMI

Urodziła się 3 sierpnia 1964 roku w Kielcach. Następnie wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Służek Najświętszej Maryi Niepokalanej, gdzie pierwsze śluby złożyła w dniu 2 sierpnia 1988, a śluby wieczyste 15 sierpnia 1993 roku. Podjęła posługę misyjną w Rwandzie, pracując w latach 1991-1992 na placówkach misyjnych w Cyangugu i Karama. Następnie rozpoczęła pracę misyjną w Demokratycznej Republice Konga, gdzie w Karhała posługiwała do 1996 roku⁶³⁰.

4.2.10. S. Katarzyna Kamińska OP

Urodziła się 10 lutego 1971 roku w Jędrzejowie, a następnie wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Dominikanek Misjonarek Jezusa i Maryi, gdzie w dniu 8 sierpnia 2001 roku złożyła pierwsze śluby zakonne. Śluby wieczyste złożyła 3 lipca 2007 roku. We wrześniu 2007 roku wyjechała do Boliwii. W Oruro posługuje jako dyrektor centrum dla dzieci ulicy. Wcześniej natomiast pracowała w państwowym domu dziecka dla chłopców. Ponadto zajmuje się katechizacją dzieci i dorosłych, posługą apostolską wśród młodzieży i rozpowszechnianiem kultu Miłosierdzia Bożego⁶³¹.

4.2.11. S. Maria Klimczak USJK

Urodziła się 3 sierpnia 1952 roku w Kielcach. Pierwsze śluby zakonne złożyła w Zgromadzeniu Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego w dniu 15 sierpnia 1974 roku, zaś śluby wieczyste 20 sierpnia 1978 roku. W latach 1975-2009 pracowała w Brazylii, będąc przełożoną i mistrzynią nowicjatu w Kurytybie. W 2009 roku wyjechała do Boliwii i rok posługiwała w diecezji Oruro. W 2010 roku powróciła do Brazylii, podejmując pracę w Primavera do Leste, gdzie zajmuje się dziećmi i młodzieżą. Posługuje jako katechetka, pomagając również w pracach parafialnych. Ponadto pracuje wśród chorych i uzależnionych⁶³².

4.2.12. S. Krescencja Konderak CSCIJ

Przyszła na świat 2 listopada 1968 roku w Miechowie. Pierwsze śluby zakonne w Zgromadzeniu Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus złożyła w dniu 8 września 1990

---

⁶³⁰ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 122.

⁶³¹ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 101-102.

⁶³² Por. tamże, s. 107.

roku, zaś śluby wieczyste 30 września 1995 roku. W latach 1995-2012 posługiwała jako pielęgniarka w Centrum Zdrowia na placówce misyjnej w Musongati w Burundi⁶³³.

4.2.13. S. Maria Estera Król SSND

Urodziła się w dniu 12 kwietnia 1969 roku w Kielcach. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Szkolnych de Notre Dame, w którym w dniu 27 sierpnia 1988 roku złożyła pierwsze śluby. Śluby wieczyste natomiast złożyła dnia 30 lipca 1994 roku. Pracę misyjną podjęła w 1997 roku, wyjeżdżając do Gambii. W latach 1997-2001 pracowała jako kurator placówek przedszkolnych, a także troszczyła się o pracę duszpasterską w misji Bwiam, dbając o edukację dzieci. W latach 2001-2010 była nauczycielką w szkole zawodowej oraz zajmowała się duszpasterstwem w Jarra Soma. Od 2 października 2012 roku posługuje w Ghanie, gdzie w Brong Ahafo zajmuje się pracą z kobietami, dziećmi i młodzieżą. Uczy również religii i jest wychowawczynią w domu formacyjnym⁶³⁴.

4.2.14. S. Teresa Młyńczak SSND

Przyszła na świat 13 lutego 1956 roku we wsi Skowronno Górne niedaleko Pińczowa. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Szkolnych de Notre Dame, w którym pierwsze śluby zakonne złożyła w dniu 8 grudnia 1972 roku. Profesję wieczystą natomiast złożyła 15 lipca 1984 roku. W latach 1993-1997 posługiwała w Gambii, w misji Bwiam, ucząc w szkole oraz będąc pielęgniarką w przychodni⁶³⁵.

4.2.15. S. Stanisława Oszywa CSSBVM

Przyszła na świat w dniu 15 grudnia 1950 roku w miejscowości Piestrzec leżącej na terenie diecezji kieleckiej. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Służek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej, w którym pierwsze śluby zakonne złożyła w dniu 16 lipca 1968 roku, zaś śluby wieczyste 15 sierpnia 1973 roku. W 1982 roku wyjechała do Rwandy, gdzie prowadziła m.in. grupy odnowy duchowej. Posługiwała tam do 2005 roku. Po tym czasie podjęła pracę misyjną w Demokratycznej Republice Konga, gdzie jako pielęgniarka jest odpowiedzialna za punkt medyczny w Karhala-Burhyni⁶³⁶.

---

⁶³³ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 154.

⁶³⁴ Por. tamże, s. 167.

⁶³⁵ Por. tamże, s. 213.

⁶³⁶ Por. tamże, s. 231.

Podczas uroczystej gali wręczenia medalu „Benemerenti in Opere Evangelizationis” w 2024 roku otrzymała specjalne wyróżnienie. Kapituła medalu wręczyła je s. Stanisławie w uznaniu za jej pracę na rzecz troski o matki i dzieci, propagowanie zasad zdrowego żywienia i higieny oraz walkę z głodem i niedożywieniem⁶³⁷.

4.2.16. S. Viannea Parchatko SMI

Urodziła się 9 maja 1945 roku we wsi Piasek Mały, niedaleko Buska-Zdroju. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej, gdzie w dniu 19 grudnia 1967 roku złożyła pierwsze śluby zakonne. Śluby wieczyste złożyła dokładnie pięć lat później. W 1976 roku wyjechała do Tanzanii, gdzie pracowała najpierw jako katechetka, a potem jako przełożona regionalna. Posługę na misjach zakończyła w 1996 roku⁶³⁸.

4.2.17. S. Anna Pasturczak SM

Urodziła się 20 września 1956 roku w Kielcach. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, w którym w dniu 8 grudnia 1988 roku złożyła śluby zakonne. W 1991 roku podjęła pracę misyjną w Afryce Północnej, początkowo w Algierii, gdzie posługiwała wśród dziewcząt, ucząc je szycia i kroju. W 1996 roku przeniosła się do Tunezji, żyjąc w zupełnie muzułmańskim środowisku. Pracowała jako ekonom w szkole podstawowej w Tunisie. Następnie podjęła posługę w Sfaxie w kilku tunezyjskich stowarzyszeniach, wśród dzieci autystycznych. Prowadzi także terapię zajęciową w szpitalu dla chorych na białaczkę⁶³⁹.

4.2.18. S. Marzena Prusarczyk SAC

Urodziła się 5 sierpnia 1966 roku w Kielcach. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Misjonarek Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego, w którym w dniu 29 czerwca 1988 roku złożyła pierwsze śluby zakonne. Śluby wieczyste natomiast złożyła dokładnie sześć lat później. Posługiwała w Rwandzie, do której wyjechała po raz pierwszy w 2001 roku. Po krótkiej przerwie spowodowanej doskonaleniem języka wróciła do tego kraju

---

⁶³⁷ Por. *Wręczono medale „Benemerenti in Opere Evangelizationis” Komisji KEP ds. Misji*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/wreczono-medale-benemerenti-opere-evangelizationis-komisji-kep-ds-misji> [widok z dn. 31.10.2024 r.].

⁶³⁸ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 235.

⁶³⁹ Por. tamże, s. 236.

rok później. Pełniła urząd przełożonej delegatury oraz zajmowała się pomocą charytatywną. Posługę w Rwandzie zakończyła w 2012 roku⁶⁴⁰.

4.2.19. S. Daria Romanek CSFN

W dniu 5 sierpnia 2017 roku w Wiślicy, podczas Mszy Świętej otwierającej Kielecką Pieszą Pielgrzymką na Jasną Górę, biskup kielecki Jan Piotrowski posłał na misje s. Darię Romanek pochodzącą z parafii pw. św. Józefa Robotnika w Kielcach. Wstąpiła ona do Zgromadzenia Sióstr Świętej Rodziny z Nazaretu w 1999 roku, zaś śluby wieczyste złożyła w nim 2 sierpnia 2008 roku. Odebrała w Rzymie przygotowanie do wyjazdu na misje do Ghany, gdzie siostry nazaretanki posługują od 2012 roku. S. Daria będąc pielęgniarką, posługuje w klinice zbudowanej przez miejscowego biskupa⁶⁴¹.

4.2.20. S. Anna Skołuba FMM

Pochodzi z parafii bł. Jerzego Matulewicza w Kielcach. Ukończyła I LO im. Stefana Żeromskiego w Kielcach, a następnie podjęła studia z zakresu pedagogiki opiekuńczej na UMCS w Lublinie. Wstąpiła do zgromadzenia w 2005 roku, zaś śluby wieczyste złożyła w dniu 27 września 2015 roku w rodzinnej parafii. W czasie uroczystości związanych z 1050 rocznicą Chrztu Polski została posłana na misje na Filipiny, gdzie dotarła na początku 2017 roku⁶⁴².

Przedstawiając realia swojej posługi misyjnej, s. Anna poinformowała, iż przez okres trzech lat pracowała w Sariaya, miejscowości leżącej na południe od Manili. Tam siostry od prawie stu lat prowadzą szkołę, która kształci około 1600 uczniów. Ważnym elementem formacji jest cotygodniowe zaangażowanie w katechizację uczniów szkół publicznych. Ponadto uczestniczą oni w katechezie połączonej z dożywianiem i lekcjami angielskiego. Mówiąc natomiast o najuboższej placówce, siostra stwierdziła, że jest nim obszar zwany Balete. Dzięki wsparciu diecezji kieleckiej udało się uruchomić tam program katechezy z systemem dożywiania, który z upływem czasu rozszerzał się również na rodziców. S. Anna podkreślając, iż najlepszym sposobem długofalowej

---

⁶⁴⁰ Por. tamże, s. 252.

⁶⁴¹ Por. D. Romanek, *Siostra Daria – została posłana przez Kościół na misje*, WKMD 5/2017, s. 4; *Siostra Daria – została posłana na misje*, w: <https://diecezja.kielce.pl/siostra-daria-zostala-poslana-na-misje> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

⁶⁴² Por. *Siostra Anna Skołuba z Kielc posłana na misje*, WKMD 3/2016, s. 4; Ł. Zygmunt, *Siostra Anna Skołuba z Kielc posłana na misje*, w: <https://diecezja.kielce.pl/siostra-anna-skoluba-z-kielc-poslana-na-misje> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

pomocy byłoby dofinansowanie edukacji, wyjaśniła, że choć szkolnictwo państwowe jest bezpłatne, to uczniów obciąża się licznymi składkami związanymi z opłakany stanem budynków. Natomiast szkolnictwo katolickie cieszy się na Filipinach bardzo dobrą opinią, zapewniając dobre wykształcenie i otwierając perspektywy dla młodych ludzi⁶⁴³.

Przedstawiając panującą ówczesnie sytuację, s. Anna podkreśliła w pierwszej kolejności, iż kraj został mocno dotknięty pandemią koronawirusa, na skutek czego w dniach od 15 marca do końca maja 2021 roku panował ogólnokrajowy lockdown. Efektem tego rodzaju działań było to, iż wiele osób mieszkających na placówce s. Anny straciło zatrudnienie, a co za tym idzie i środki do życia. Na domiar złego siostra nie mogła powrócić na swoją placówkę z powodu przedłużającego się zamknięcia granic. Na szczęście jednak udało jej się prowadzić lekcje zdalnie. Po powrocie na Filipiny s. Anna podjęła inicjatywę długotrwałej pomocy najuboższym rodzinom i po konsultacjach doszła do wniosku, iż najlepszą opcją będzie zapewnienie dzieciom dostępu do edukacji od najmłodszych lat. Dlatego też po wytypowaniu dzieci z najbardziej potrzebujących rodzin sześcioro z nich poszło do przedszkola, a siedmioro do zerówki. Jak zrelacjonowała s. Anna, kolejne miesiące przynosiły dalsze zmniejszenie reżimu związanego z pandemią, co oznaczało wznowienie kolejnych działań duszpasterskich. Jedną z nich były filipińskie nabożeństwa majowe, podczas których zamiast odmawiać Litanię loretańską do Matko Bożej wierni modlą się na różańcu. Była to doskonała okazja, aby rozprowadzić różańce misyjne, jakie siostra zabrała ze sobą na Filipiny⁶⁴⁴.

Przybywając do rodzinnej parafii, s. Anna bardzo chętnie opowiada o swojej posłudze, jaką podejmuje na Filipinach. Podobnie było, kiedy 17 września 2023 roku dzieliła się z wiernymi parafii pw. bł. Jerzego Matulewicza w Kielcach swoim misyjnym doświadczeniem. Opisując rzeczywistość codziennej pracy związanej z poprawianiem życia ludzi dotkniętych skrajnym ubóstwem, dziękowała również za wszelką dobroć, jakiej doświadczała i nieustannie doświadcza ze strony rodzinnej parafii i całej diecezji kieleckiej⁶⁴⁵.

---

⁶⁴³ Por. A. Skołuba, „*Na skrzyżowaniu świata*” – o pracy misyjnej na Filipinach, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/na-skrzyzowaniu-swiate-o-pracy-misyjnej-na-filipinach> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

⁶⁴⁴ Por. A. Skołuba, *Pozdrowienia z Filipin...*, WKMD 5/2021, s. 1-3.

⁶⁴⁵ Por. *Ślichowickie spotkania z misjonarką z Filipin*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/slichowickie-spotkania-z-misjonarka-z-filipin> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

4.2.21. S. Wioletta Skowera CPSI

Urodziła się 10 listopada 1962 roku w Pińczowie. Wstąpiła do Zgromadzenia Małych Sióstr Jezusa, w którym w dniu 5 grudnia 1992 roku złożyła pierwsze śluby zakonne. Śluby wieczyste natomiast złożyła 2 grudnia 2000 roku. W latach 1993-1996 posługiwała w Nigrze, w miejscowości Niamey. W 2001 roku powróciła do Niamey i posługuje tam do dzisiaj, gdzie jest rehabilitantką dzieci z porażeniem mózgowym⁶⁴⁶.

Opisując swoje misyjne doświadczenia na łamach kieleckiej edycji „Misji Dzisiaj”, s. Wioletta wyjaśniła, że w Nigrze chrześcijanie stanowią jedynie 1,5% ludności, zaś dominująca religia to islam (98%). Przedstawiła przy tym historię posługi małych sióstr pośród muzułmanów i z perspektywy prawie siedemdziesięciu lat ich obecności w tym kraju dostrzegła, że istnieje możliwość nawiązania dialogu, mimo wyznawania innych religii. Niestety, wspominała także o napadach, prześladowaniach czy zamachach na chrześcijan organizowanych przez islamskich fundamentalistów. Mimo tych trudnych doświadczeń s. Wioletta nie traci nadziei i w swojej codziennej posłudze pragnie być człowiekiem dialogu i nieść pokój⁶⁴⁷.

4.2.22. S. Irmina Skóra ZSAPU

Przyszła na świat 5 sierpnia 1965 roku w Zagnańsku, a następnie wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Albertynek Posługujących Ubogim, w którym w dniu 16 lipca 1986 roku złożyła pierwsze śluby zakonne, natomiast śluby wieczyste złożyła dokładnie sześć lat później. Wyjechała do Argentyny i w 2001 roku podjęła posługę misyjną w Martin Coronado, opiekując się osobami starszymi. W latach 2005-2007 pracowała w Boliwii, w klinice w Cochabambie⁶⁴⁸.

4.2.23. S. Bronisława Szewczyk SM

Urodziła się 3 lipca 1902 roku w Kielcach. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, w którym 15 marca 1929 roku złożyła śluby

---

⁶⁴⁶ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Róžański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 275.

⁶⁴⁷ Por. V. Skowera, *Siostra Viola Skowera – misjonarka z Pińczowa*, w: <https://diecezja.kielce.pl/siostra-viola-skowera-misjonarka-z-pinczowa> [widok z dn. 20.10.2024 r.]; V. Skowera, *Wyjść i zaryzykować spotkanie z tym, który jest inny – siostra Viola Skowera misjonarka z Pińczowa*, WKMD 4/2021, s. 1-3; V. Skowera, *Ostatnie okruchy z Nigru*, w: <https://diecezja.kielce.pl/ostatnie-okruchy-z-nigru> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

⁶⁴⁸ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Róžański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 208.

zakonne. Od 12 września 1932 roku do grudnia 1947 roku pełniła posługę misyjną w Chinach. Została uwięziona przez chińskich komunistów, lecz udało jej się przedostać najpierw na Filipiny, a potem do USA, gdzie już kilka lat po II wojnie światowej pracowała w szpitalu w St. Louis. Następnie pełniła te same zadania w szpitalu w Milwaukee. W 1962 roku powróciła do pracy misyjnej na Dalekim Wschodzie, tym razem na Tajwanie. Doświadczona chorobami wróciła do domu prowincjalnego w USA. Zmarła 2 lipca 1992 roku⁶⁴⁹.

4.2.24. S. Benedykta Szwarczyńska CSS

Urodziła się w Chmielniku w dniu 29 stycznia 1969 roku. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego de Saxia, w którym 10 sierpnia 1991 roku złożyła pierwsze śluby zakonne, natomiast śluby wieczyste złożyła w dniu 15 sierpnia 1996 roku. W 2009 roku wyjechała do pracy misyjnej w Burundi, gdzie pracuje jako pielęgniarka w prowadzonym przez siostry ośrodku zdrowia w Gatara⁶⁵⁰.

4.2.25. S. Małgorzata Wierzchowska ZCMN

Przyszła na świat 4 października 1967 roku w Kielcach. Pierwsze śluby zakonne w Zgromadzeniu Córek Maryi Niepokalanej złożyła w dniu 16 lipca 1989 roku, natomiast śluby wieczyste w dniu 27 sierpnia 1994 roku. W 2000 roku wyjechała do Czadu, podejmując posługę misyjną w Timberi, gdzie przez dwa lata była dyrektorką przedszkola. Następnie podjęła pracę nauczycielki w szkole katolickiej w tej samej miejscowości, kierując przy tym dwoma przedszkolami (w Bekibi i Timberi). Ponadto jest odpowiedzialna za tamtejszych harcerzy i zuchów, pomagając jednocześnie chorym na AIDS oraz sierotom, których rodzice zmarli na tę chorobę. Zajmuje się także formacją wychowawczyń w przedszkolach⁶⁵¹.

Pochodząca z parafii Ćmińsk s. Małgorzata, nadmieniła, że jej podopieczni w październikowym czasie codziennie modlą się na różańcu. Dorośli czynią to wczesnym rankiem, zaś dzieci i młodzież odmawiają różaniec wspólnie, po francusku, w godzinach

---

⁶⁴⁹ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 3, s. 102.

⁶⁵⁰ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 297-298.

⁶⁵¹ Por. tamże, s. 317-318.

popołudniowych. Swymi modlitwami obejmują zarówno rodziny, najbliższych, ale i ludzie chorych, misjonarzy i wszystkich dobroczyńców misji⁶⁵².

4.2.26. S. Wiesława Władyszewska CFPCBMV

Urodziła się 3 lipca 1955 roku w Chęcinach. Wstąpiła do Zgromadzenia Córek Najczystsze Serca Najświętszej Maryi Panny, gdzie w 1973 roku złożyła pierwsze śluby zakonne. Profesję wieczystą złożyła 24 czerwca 1979 roku. W dniu 29 stycznia 1990 roku jako jedna z pierwszych sióstr tego zgromadzenia wyjechała na misję do Brazylii, gdzie podejmowała posługę w Novo Gama, Morada Nombre, Planaltina czy Osfaya. Była przełożoną domu oraz sierocińca, a także mistrzynią nowicjatu i katechetką. Powróciła do Polski w sierpniu 2002 roku⁶⁵³.

4.2.27. S. Renata Włodarska CSFN

Przyszła na świat 6 kwietnia 1968 roku w Kielcach. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu. Pierwsze śluby w zgromadzeniu złożyła 6 sierpnia 2005 roku, zaś profesję wieczystą 7 sierpnia 2010 roku. W 2010 roku wyjechała do pracy misyjnej do Izraela, posługując w Nazarecie w Wikariacie Łacińskiego Patriarchatu⁶⁵⁴.

4.2.28. S. Maria Jadwiga Wudarczyk CR

Urodziła się w Kielcach, w dniu 17 lutego 1976 roku. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego, w którym 14 sierpnia 2000 roku złożyła pierwsze śluby zakonne. Śluby wieczyste złożyła w dniu 15 sierpnia 2005 roku. Od 2009 roku pracuje w Tanzanii, gdzie jest nauczycielką religii i wiedzy o Piśmie Świętym w szkole średniej w parafii Butiama w diecezji Musoma. Ponadto uczy miejscowe dzieci czytania, pisanie i matematyki⁶⁵⁵.

***

---

⁶⁵² Por. M. Wierzchowska, *Różaniec z misji*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/rozaniec-z-misji> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

⁶⁵³ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, s. 251.

⁶⁵⁴ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 3, s. 110.

⁶⁵⁵ Por. D. Cichy, W. Kluj, J. Różański, K. Szymczycha, *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, s. 328.

Misjonarze zakonni pochodzący z diecezji kieleckiej stanowią kolejną grupę ukazującą, jak żywotna na tym terenie jest idea misyjna. Posługując się zestawieniem alfabetycznym, ukazana została różnorodność zgromadzeń zakonnych, a przy tym i charyzmatów, które towarzyszą osobom życia konsekrowanego w codziennej pracy misyjnej. Dostrzeżono, iż posługę misyjną pełniło lub pełni trzydziestu dziewięciu ojców i braci zakonnych, przy czym najliczniejszą grupę stanowią członkowie Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego oraz Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej (po sześciu mężczyzn). Dokonując natomiast przekrojowej analizy liczby kobiet przynależących do instytutów życia konsekrowanego czy stowarzyszeń życia apostołskiego, zauważono, że tworzą one bardziej zróżnicowaną grupę. Mimo iż jest ona mniejsza w porównaniu z grupą mężczyzn (stanowią one grono dwudziestu ośmiu kobiet), to jednak obejmuje aż dziewiętnaście różnych zgromadzeń zakonnych. Najliczniejszą z nich stanowią siostry ze Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, w liczbie czterech osób. Zestawienie to nie tylko pokazało, jakie zgromadzenia zakonne reprezentują osoby życia konsekrowanego pochodzące z diecezji kieleckiej i posługujące na misjach. Udowadnia ono również, iż idea misyjna bardzo silnie zakorzeniła się w diecezji kieleckiej, ponieważ swym zasięgiem nie obejmowała jedynie duchownych diecezjalnych, lecz także osoby konsekrowane oraz świeckich. Stanowi to zatem potwierdzenie dla tezy mówiącej, iż diecezjanie od najmłodszych lat mają kontakt ze sprawami misyjnymi, a rozeznając swoje powołanie, mają możliwość jego realizacji również poprzez posługę misyjną.

5. Wolontariat misyjny

Oprócz kapłanów diecezjalnych i zakonnych, a także sióstr i braci zakonnych oraz misjonarzy świeckich Kościoła kieleckiego posyła do posługi misyjnej wolontariuszy⁶⁵⁶. Ich pobyt na placówkach misyjnych jest krótszy i trwa często od jednego do trzech miesięcy.

5.1. Kacper Dziedzic

Jednym z wolontariuszy jest Kacper Dziedzic, który studiuje medycynę na Uniwersytecie im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. Od najmłodszych lat był on związany z różnymi formami wolontariatu, dlatego nie dziwi fakt, iż podejmując studia

---

⁶⁵⁶ Por. T. Szyszka, *Wolontariat misyjny – szansą dla świeckich*, „Lumen Gentium. Zeszyty Misjologiczne” 37 (2017) 1-2, s. 75-96.

lekarskie, postanowił również pomóc ludziom żyjącym w Afryce⁶⁵⁷. Wyruszył zatem na Madagaskar, aby pomagać ludziom chorym i pozostawić tam niezbędny sprzęt medyczny zakupiony przez Misyjne Dzieło Diecezji Kieleckiej⁶⁵⁸.

Relacjonując swój pobyt na Madagaskarze, Kacper Dziedzic wyjaśnił, że jako student medycyny⁶⁵⁹ nawiązał współpracę z fundacją My Baobab, która pomogła mu sprecyzować projekt, w jaki mógłby się zaangażować. Dzięki wsparciu bp. Jana Piotrowskiego, kapłanów diecezji kieleckiej, Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej, a poprzez nie wiernych Kościoła kieleckiego, do szpitala prowadzonego przez siostry Franciszkańki Misjonarki Maryi udało się zakupić sprzęt medyczny. Kacper zauważył, iż Madagaskar jest najprawdopodobniej najbiedniejszym państwem Afryki, gdyż poniżej progu ubóstwa żyje tam około 80-90% ludności. Wraz z Weroniką, która tak jak Kacper jest studentką kierunku lekarskiego, posługiwał w szpitalu, lecz bywało, że pomagał, np. w kuchni. Po tym misyjnym doświadczeniu rozważał kolejny wyjazd na misyjny wolontariat, prawdopodobnie na Jamajkę⁶⁶⁰.

Pomysł ten nabrał kształtu, kiedy Kacper wraz z kilkoma innymi młodymi ludźmi zaangażował się w projekt „Dostrzec ludzi”. Dzięki niemu pragnął podjąć posługę misyjną na placówce prowadzonej przez ks. Marka Bzinkowskiego i Martę Sochę. Zgodnie z celem projektu, w parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Kielcach rozpoczęło zbiórkę okularów, które następnie Kacper wraz ze znajomymi gromadzili, a później segregowali. Podkreślił on, iż dzięki nieocenionej pomocy okulisty i optyka udało się odpowiednio oznaczyć okulary, które następnie miały zostać dostarczone do misji w Maggoty. Wraz z koleżanką Wiktoria dotarł na Jamajkę i rozpoczął wykonywanie rozmaitych medycznych zadań⁶⁶¹.

---

⁶⁵⁷ Szerzej na temat wolontariatu misyjnego w kontekście posługi archidiecezji poznańskiej na rzecz misji zob. K. Mich, *Wolontariat misyjny na przykładzie doświadczeń misyjnych Akademickiego Koła Misjologicznego im. dr Wandy Błęskiej w Poznaniu – turystyka religijna czy świadectwo wiary?*, AMP 21 (2016), s. 195-207.

⁶⁵⁸ Por. K. Dziedzic, *Nasz misjonarz na Madagaskarze*, WKMD 4/2018, s. 3-4.

⁶⁵⁹ Szerzej na temat działalności wolontariuszy misyjnych w aspekcie pomocy medycznej zob. J. Jarosz, *Modelowy wolontariat medyczny w misyjnych ośrodkach zdrowia w Afryce: działalność Fundacji Pomocy Humanitarnej Redemptoris Missio*, „Nurt SVD” 54 (2017) 2, s. 120-134.

⁶⁶⁰ Por. Ł. Zygmunt, *Wspomnienie ze stażu misyjnego na Madagaskarze*, WKMD 4/2019, s. 2-3; Ł. Zygmunt, *Wspomnienie ze stażu misyjnego na Madagaskarze*, w: <https://diecezja.kielce.pl/wspomnienia-ze-stazu-misyjnego-na-madagaskarze> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

⁶⁶¹ Por. *Jamajka – „Dostrzec ludzi”*, w: <https://diecezja.kielce.pl/jamajka-dostrzec-ludzi> [widok z dn. 20.10.2024 r.]; Ł. Zygmunt, *Studenci medycyny z Kielc już na Jamajce*, w: <https://diecezja.kielce.pl/studenci-medycyny-z-kielc-juz-na-jamajce> [widok z dn. 20.10.2024 r.]; „Ya

5.2. Anna Pałys

Na misje została posłana w dniu 10 czerwca 2018 roku w parafii Solec-Zdrój, a obrzędu posłania dokonał miejscowy proboszcz ks. Mirosław Tomasik. Anna wyjechała do Boliwii, by podjąć tam posługę misyjną wśród dzieci⁶⁶².

5.3. Łukasz Synowiec

Pochodzi z parafii pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Kielcach i przez posługę biskupa kieleckiego Jana Piotrowskiego w dniu 21 czerwca 2018 roku został posłany do pracy misyjnej w Peru jako świecki misjonarz. Miejscem jego pracy była stolica Peru, czyli Lima, gdzie posługiwał wśród dzieci ulicy⁶⁶³.

Warto nadmienić, iż po powrocie wolontariuszy ze staży misyjnych w dniu 26 września 2019 roku, biskup kielecki Jan Piotrowski zaprosił ich do swojego domu, by podzielić się zdobytym misyjnym doświadczeniem. Wolontariusze opowiadali o wrażeniach związanych ze spotkaniem ludzi z innych kultur i obyczajów, wyrażając podziękowania za okazane przez bp. Piotrowskiego wsparcie⁶⁶⁴.

5.4. Renata Pierścińska

Pragnąc podjąć posługę na misjach, w dniu 31 października 2024 roku została posłana do pracy misyjnej przez ks. Andrzeja Jankoskiego – proboszcza parafii pw. św. Brata Alberta w Busku-Zdroju. W dniu 3 listopada wyleciała do Kenii, gdzie rozpoczęła posługę w domu dziecka w wiosce Mugoiri⁶⁶⁵.

***

Posługa wolontariuszy misyjnych to nowa forma wspierania misji, która rozwija się w Polsce bardzo prężnie. Często łączą oni swój wyjazd z działalnością jakiejś misyjnej organizacji, najczęściej fundacji. Warto nadmienić, iż ich posługa ma za zadanie

---

man!” – czyli gorące pozdrowienia z Jamajki, w: <https://diecezja.kielce.pl/ya-man-czyli-gorace-pozdrowienia-z-jamajki> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

⁶⁶² Por. *Uroczyste posłanie świeckiej misjonarki*, w: <https://diecezja.kielce.pl/uroczyste-poslanie-swieckiej-misjonarki> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

⁶⁶³ Por. *Posłanie świeckiego misjonarza*, WKMD 4/2018, s. 2; *Posłanie świeckiego misjonarza*, w: <https://diecezja.kielce.pl/poslanie-swieckiego-misjonarza> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

⁶⁶⁴ Por. W. Rutczyński, *Spotkanie stażystów misyjnych*, w: <https://diecezja.kielce.pl/spotkanie-stazystow-misyjnych> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

⁶⁶⁵ Por. *Renata Pierścińska z Buska-Zdroju posłana na misje do Kenii*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/renata-pierscinska-z-buska-zdroju-poslana-na-misje-do-kenii> [widok z dn. 2.11.2024 r.].

wspieranie w pracy misjonarzy już posługujących. Dlatego też charakter ich pobytu na misjach jest nieco inny i trwa dużo krócej. Także diecezja kielecka może poszczycić się tym, iż spośród wiernych tego Kościoła partykularnego pochodzą osoby młode, pragnące wspomagać misjonarzy i misjonarki swoimi talentami, czy po prostu nieść Dobrą Nowinę poprzez bezinteresowną pomoc. Wielu młodych ludzi podjęło decyzję o wyjeździe na misyjny wolontariat dzięki uczestnictwu w Szkole Animatorów Misyjnych, która przybliżyła wiele spraw dotyczących działalności i animacji misyjnej. W tym miejscu przypomnieć należy, że pierwsze tego typu spotkanie odbyło się właśnie w diecezji kieleckiej, w Skorzeszycach. Nie można wykluczyć, iż kolejnym powodem, który niewątpliwie mógł wpłynąć na decyzję o wyjeździe na misje było świadectwo wiary i wytrwałej pracy kieleckich misjonarzy i misjonek, pracujących w tak wielu krajach świata.

***

Dokonując analizy recepcji idei misyjnej Kościoła poprzez pryzmat jej przyjmowania w diecezji kieleckiej w latach 1918-2024, należy dostrzec, iż obok wieloletniej tradycji promocji idei misyjnej sięgającej początków II Rzeczypospolitej oraz wzrostu świadomości potrzeby wspierania misji poprzez pasterską działalność bp. Kazimierza Ryczana i bp. Jana Piotrowskiego, a także ich współpracowników, tym, co niewątpliwie świadczy o żywotności kieleckiego Kościoła, są powołania misyjne. Niektóre z nich posiadają szczególny charakter, ponieważ realizowane są w ramach posługi samemu papieżowi, inne zaś pozornie tylko wydawać się mogą zwyczajnymi. W najnowszej swej historii diecezja kielecka posłała przez posługę biskupa kieleckiego do pracy misyjnej wielu kapłanów diecezjalnych oraz sześć osób świeckich posługujących w charakterze misjonarzy świeckich. Obok posłanych do pracy misyjnej z Kościoła kieleckiego, na uwagę zasługują wszyscy ci misjonarze i misjonarki, którzy urodzili się i wychowali w tej diecezji, a którzy następnie wybierając drogę życia konsekrowanego stali się podlegli swoim przełożonym. Ten wielki zastęp misjonarzy i misjonek tym bardziej uwydatnia wkład diecezji kieleckiej w promocję idei misyjnej oraz fakt, iż w ciągu pokoleń idea misyjna była i jest ważna dla wiernych tego Kościoła partykularnego. Dodatkowo podkreśla tę prawdę zjawisko chęci wyjazdów misyjnych zgłaszane przez młodych ludzi. Pragną oni jako wolontariusze przez niedługi czas wspomagać misjonarzy i misjonarki w ich codziennej posłudze, niejako sprawdzić siebie, uczynić jakiegoś dobro

wobec drugiego człowieka, a także jeśli pozwalają na to podjęte studia, w ten sposób zrealizować staż wakacyjny. Wszelkie przywołane formy aktywności misjonarskiej wskazują, iż diecezja kielecka posiada mocne misyjne korzenie, obecnie zaś obserwuje się, w jaki sposób wieloletnia praca duszpasterska, intelektualna i duchowa przynosi konkretne owoce.

ZAKOŃCZENIE

Recepcja idei misyjnej, a więc jej przyjmowanie i przyswajanie, nie dokonuje się w oderwaniu od pozostałych działań podejmowanych w Kościele, ale wiąże się z nimi wszystkimi, zarówno tymi dotyczącymi kwestii zarządzania czy administracji kościelnej, jak również i tymi duszpasterskimi. Dlatego też recepcja tejże idei dotyczy całej rzeczywistości, jaką jest Kościół, wpływając w pewien sposób na jego kształt i charakter. Dzieje się to chociażby poprzez aktualne nauczanie papieskie odnoszące się do kwestii misji i ewangelizacji, erygowanie kolejnych jednostek administracji kościelnej na terytoriach misyjnych czy mianowanie biskupów wywodzących z się z rodzimego w tych krajach duchowieństwa.

Niniejsza praca miała za cel dokonanie analizy recepcji idei misyjnej Kościoła poprzez pryzmat jej przyjmowania w diecezji kieleckiej w latach 1918-2024. Proces ten w dużej mierze był zależny od sytuacji ekonomicznej, społecznej, politycznej i gospodarczej, w jakiej znajdowała się diecezja kielecka. Nie sposób nie zwrócić uwagi na wydarzenia ostatniego stulecia, które tak bardzo doświadczono wojnami czy reżimem komunistycznym. Na skutek tego działalność Kościoła katolickiego w Polsce i diecezji kieleckiej nie mogła odbywać się w pełni skutecznie, również w wymiarze realizacji nakazu misyjnego. Nie wolno jednak było pominąć tychże aspektów, ponieważ ukazały one w sposób możliwie pełny sytuację lokalnego Kościoła oraz problemy, jakim stawiał czoła.

Pierwszy rozdział pracy poświęcony został przedwojennym staraniom dotyczącym recepcji idei misyjnej w diecezji kieleckiej. Zauważono, iż idea ta, choć nie do końca sprecyzowana, istniała na tym terytorium, czego dowód stanowią podejmowane działania. Na pierwszy plan w tym okresie wybiła się postać bł. ks. Józefa Pawłowskiego, który organizował w diecezji kieleckiej szeregi Związku Misyjnego Duchowieństwa (ZMD). Dostrzeżony przez abp. Nowowiejskiego, został członkiem Zarządu Krajowego Związku Misyjnego Duchowieństwa. Wysiłki na rzecz misji podejmowane przez ks. Pawłowskiego nie skupiały się jedynie na sprawach ZMD, ponieważ był on również gorliwym promotorem wspierania misji na Wschodzie, czyli na tak zwanych kresach, a w dalszej perspektywie także w Rosji. Ponadto tworzył w diecezji struktury Papieskich Dziel Misyjnych, które swym zasięgiem objęły większość parafii diecezji. Dlatego też

dla należytej koordynacji tych przedsięwzięć o charakterze misyjnym ówczesny biskup kielecki Augustyn Łosiński powierzył ks. Pawłowskiemu zadanie przewodniczenia nowo powstałej Diecezjalnej Komisji Misyjnej. Jako rektor Wyższego Seminarium Duchownego, a wcześniej jako jego wykładowca, wielokrotnie podkreślał w swych wystąpieniach i kazaniach wagę misyjnej działalności Kościoła. Będąc opiekunem Kleryckiego Koła Misyjnego, kładł nacisk na misyjną formację kandydatów do kapłaństwa. Następnie jako proboszcz parafii katedralnej dał się poznać diecezjanom jako gorliwy duszpasterz niosący pomoc w bardzo trudnych warunkach, czym pokazywał, w jaki sposób żyć Ewangelią na co dzień. Jego pełna werwy postęga oraz umiejętność współpracy z ludźmi i niesienie im pomocy nie podobały się niemieckim okupantom w czasie II wojny światowej, w efekcie czego ks. Józef Pawłowski został aresztowany, uwięziony w obozie koncentracyjnym, a następnie stracony. Papież Jan Paweł II wyniósł go do chwały ołtarzy, umieszczając w gronie 108 męczenników II wojny światowej. Należy podkreślić, iż mimo śmierci ks. Pawłowskiego oraz niedługo później i jego współpracowników idea misyjna w diecezji kieleckiej wciąż się rozwijała. Świadczyć o tym mogło chociażby istniejące w kieleckim seminarium Koło Misyjne, a także gremialne wstępowanie kapłanów kieleckich w szeregi Związku Misyjnego Duchowieństwa.

Działania mające na celu recepcję idei misyjnej w okresie powojennym opisywał rozdział drugi. Dostrzeżono, iż reżim komunistyczny nie stłamsił ducha misyjnego istniejącego w diecezji, mimo wielu prześladowań ze strony komunistów. Kościół kielecki, doświadczony II wojną światową, czynił wszystko, co w jego mocy, aby odnowić swoje struktury, zarówno w wymiarze materialnym, jak i osobowym. Działający wówczas kapłan diecezji kieleckiej ks. Wojciech Piwowarczyk jawił się jako pełny misyjnego zapału ojciec duchowny seminarium oraz założyciel Świeckiego Instytutu Chrystusa Króla. Jako wychowawca przyszłych kapłanów posiadał serce wrażliwe na pomoc drugiemu człowiekowi, czym dawał przykład wprowadzania Ewangelii w życie, a będąc duchowym opiekunem osób chorych i niepełnosprawnych, wzywał je, by nie ustawały w modlitwie za misje oraz by ofiarowywały swoje cierpienia w misyjnych intencjach. Jako dyrektor diecezjalny Papieskich Dzieł Misyjnych troszczył się o jak najlepszą formację misyjną duchowieństwa oraz o dowartościowanie Tygodnia Misyjnego w posłudze duszpasterzy. Z wielu przeprowadzonych rozmów wynikało, iż

alumni seminarium oraz kapłani odwiedzali muzea misyjne, jak np. to na Świętym Krzyżu. Ponadto następstwem rozwoju idei misyjnej w diecezji w tamtym czasie były wyjazdy do posługi misyjnej pierwszych księży *fidei donum*. Ks. Wojciech Piwowarczyk zmarł w opinii świętości w 1992 roku.

Czas po odzyskaniu przez Polskę pełnej suwerenności był momentem nie tylko wielu przemian społeczno-gospodarczych, lecz dla diecezji kieleckiej był także czasem zmiany biskupa. W 1993 roku biskupem kieleckim został mianowany ks. Kazimierz Ryczan, który w swojej ponad dwudziestoletniej posłudze na rzecz Kościoła kieleckiego promował ideę misyjną na różnych płaszczyznach. W swoim przepowiadaniu odnosił się do spraw misyjnych, często wzywając do wspierania misji modlitwą i darem materialnym. Czas pasterskiej posługi bp. Ryczana to zacieśnianie współpracy z Papieskimi Dziełami Misyjnymi, odnowionymi w swych polskich strukturach po upadku reżimu komunistycznego. Wyrażała się one przede wszystkim poprzez szereg inicjatyw podejmowanych przez Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci (PDMD). Dzięki ks. Janowi Kaczmarskiemu – dyrektorowi diecezjalnemu Papieskich Dzieł Misyjnych, diecezja kielecka była gospodarzem wielu ciekawych przedsięwzięć, jak chociażby „Misyjne Lato z Bogiem”. Należy zwrócić uwagę również na inicjatywę Szkoły Animatorów Misyjnych, której pierwsza edycja odbyła się właśnie na terenie diecezji kieleckiej, a którą kontynuuje dyrekcja krajowa Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce. Wydarzenia te gromadząc dzieci i młodzież, stanowiły niezwykłą okazję nie tylko do przekazywania wiedzy o misjach, lecz również do integracji i formacji w tworzących się grupach PDMD w parafiach. Ponadto okres ten to także czas rozwoju idei kongresów misyjnych w diecezji kieleckiej, na które zapraszano wielu ciekawych gości z Polski i zagranicy.

Rozdział trzeci natomiast objął swym zasięgiem lata 2014-2024, a więc czas dziesięciolecia posługi bp. Jana Piotrowskiego. Ten fragment pracy posiadał nieco inny charakter, ponieważ pasterska posługa bp. Jana Piotrowskiego w diecezji kieleckiej wciąż trwa. Dlatego też w tym rozdziale dokonano analizy kilku inicjatyw o charakterze misyjnym, pojawiających się w tymże czasie, jak np. powołanie do istnienia Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej, utworzenie kieleckiej wkładki do czasopisma „Misje Dzisiaj” wydawanego przez Papieskie Dzieła Misyjne, czy spotkania biskupa kieleckiego z biskupami misyjnymi, misjonarzami i rodzinami misjonarzy. Do misyjnych przedsięwzięć należało również zaliczyć wizyty składane kieleckim misjonarzom w

środowisku ich codziennej posługi oraz współpracę z Komisją ds. Misji Konferencji Episkopatu Polski i jej agendami. Oprócz wspomnianych działań, bp Piotrowski wspomagany jest przez ks. Łukasza Zygmunta – dyrektora diecezjalnego Papieskich Dzieł Misyjnych, który bardzo mocno angażuje się w diecezjalne przedsięwzięcia. Całokształt misyjnej posługi bp. Jana Piotrowskiego najprawdopodobniej domagać się będzie całościowego ukazania w osobnym opracowaniu, a tenże rozdział pracy skupiał się jedynie na inicjatywach, jakie podejmowane są podczas jego posługi jako biskupa diecezjalnego w Kielcach. Podczas analizy recepcji idei misyjnej w diecezji kieleckiej poza polem badawczym znalazły się misyjne dokonania bp. Jana Piotrowskiego sprzed momentu nominacji na stolicę biskupią w Kielcach.

Wreszcie czwarty i ostatni rozdział pracy dotyczył sylwetek kieleckich misjonarzy. Zauważono, iż pochodzący z diecezji kieleckiej wierni posługują bądź posługiwali na rzecz misji w różnym charakterze. W pierwszej części przedstawiono postaci posługujące w szczególny sposób, jak nuncjusz apostolski oraz podsekretarz Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów. Druga część tegoż rozdziału zawiera analizę postaci 28 misjonarzy (22 księży i 6 osób świeckich) posyłanych na misje przez kolejnych biskupów kieleckich. Kolejny fragment objął tych misjonarzy i misjonarki, którzy wywodzą się z terenu diecezji kieleckiej, lecz wybrali drogę życia konsekrowanego. Oni również świadczą o duchu misyjnym diecezji. Na koniec rozdziału wspomniano także wolontariuszy misyjnych. Można wywnioskować, iż poprzez różnego rodzaju posługi administracyjne czy duszpasterskie mają oni wpływ na kształtowanie się lokalnego Kościoła.

Praca ukazując żywotną obecność idei misyjnej w diecezji kieleckiej, podjęła analizę inicjatyw dotyczących misji oraz wiodących postaci na tym polu. Dostrzeżono, iż trudności, zarówno przedwojenne, jak i powojenne, nie zdołały ugasić misyjnego zapału, jaki cechuje wiernych diecezji kieleckiej, co więcej, poprzez gorliwą posługę duszpasterską i rozropne decyzje udało się powiększyć zaangażowanie w kwestiach misyjnych. Niniejsza praca uzupełnia przy tym dotychczas istniejący brak w literaturze dotyczącej Kościoła kieleckiego, pokazując, że troska o sprawy misyjne zawsze była obecna w życiu diecezjan i ich pasterzy. Potwierdzają to także rodzące się w diecezji kieleckiej powołania misyjne, realizowane w rozmaity sposób. Ponadto niniejsza praca wytycza swego rodzaju kierunek badań, które w przyszłości warto pogłębić poprzez

analizę archiwów watykańskich, chociażby tych związanych z dykasteriami odpowiedzialnymi za sprawy misji i ewangelizacji, co dotychczas nie zostało uwzględnione.

BIBLIOGRAFIA

I. ŹRÓDŁA

Dokumenty Stolicy Apostolskiej

Costantini C., *Odezwa na Dzień Misyjny 18 października 1936 r.*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 23 (1936) 10, s. 275-278.

Odezwa J.E. Ks. Arcybiskupa Costantiniego na Niedzielę Misyjną 24 października 1937 r., „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 24 (1937) 10, s. 274-276.

Odezwa J.E. Ks. Arcybiskupa Costantiniego Sekretarza św. Kongregacji Propagandy i Prezydenta Generalnego Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary na Niedzielę Misyjną dnia 23 października 1938 roku, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 25 (1938) 10, s. 293-296.

Pius XI, *O niesieniu pomocy misjom*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 13 (1926) 5, s. 77-85.

Pius XI, *O niesieniu pomocy misjom*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 13 (1926) 6-7, s. 101-106.

Pius XI, *O skoordynowaniu Papieskich Dzieł Misyjnych*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 11, s. 261-265.

Pius XI, *Rerum Ecclesiae*, w: AAS 18 (1926), s. 65-83.

Pius XII, *Constitutio Apostolica Provida Mater Ecclesia*, w: AAS 39 (1947), s. 114-124.

Sacra Congregatio Rituum, *Rescriptum de paenultimà octobris dominica precibus et actioni pro missionibus peculiariter addicenda*, w: AAS 19 (1927), s. 23-24.

Salotti K., [*Odezwa na Dzień Misyjny dnia 21 października 1934 r.*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 21 (1934) 10, s. 225-232.

Salotti K., *Odezwa na Dzień Misyjny dnia 20 października 1935*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 22 (1935) 8-9, s. 203-208.

Salotti K., *Odezwa na Dzień Misyjny roku 1933*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 20 (1933) 8-9, s. 208-209.

Dokumenty Archiwum Diecezjalnego w Kielcach

Dokumenty personalne

[*Decyzja dotycząca wyniku postępowania administracyjnego wobec ks. Wojciecha Piwowarczyka*], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 51-52.

[*Decyzja z dnia 21 XII 1966 r. utrzymująca w mocy decyzję z 15 X 1966 r.*], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 54.

[*Dekret mianujący ks. infułata Wojciecha Piwowarczyka na członka Podkomisji Charytatywnej*], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 69.

[*Dekret mianujący ks. infułata Wojciecha Piwowarczyka na członka Komisji Spraw Zakonnych*], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 70.

[*Dekret mianujący ks. infułata Wojciecha Piwowarczyka na przewodniczącego Podkomisji ds. Duszpasterstwa Specjalnego*], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 71.

[*Dekret mianujący ks. Józefa Pawłowskiego proboszczem parafii katedralnej w Kielcach*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 33.

[*Dekret mianujący ks. pralata Wojciecha Piwowarczyka na dyrektora od spraw misyjnych*], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 63.

[*Dekret mianujący ks. pralata Wojciecha Piwowarczyka na dyrektora diecezjalnego Papieskich Dziel Misyjnych*], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 62.

[*Dekret mianujący ks. Wojciecha Piwowarczyka na funkcję ojca duchownego seminarium*], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 28.

[*Dekret mianujący ks. Wojciecha Piwowarczyka ojcem duchownym kapłanów diecezji kieleckiej*], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 41.

[*Dekret nominujący ks. Wojciecha Piwowarczyka na referenta ds. dobroczynności*], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 46.

[*List ks. Bolesława Charzewskiego z 4 grudnia 1946 roku dotyczący śmierci ks. Józefa Pawłowskiego*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 42.

[*List ks. Bolesława Kunki*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 45.

[*Nominacja na dyrektora miesięcznych adoracji kapłańskich*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 31.

[*Nominacja na urząd rektora*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 28.

[*Nominacja wikariuszowska ks. Andrzeja Wilczyńskiego*], w: *Akta personalne ks. Andrzej Wilczyński 1974-1994 r.* (ADK XW-65), k. 31.

[*Nominacja wikariuszowska ks. Andrzeja Wilczyńskiego*], w: *Akta personalne ks. Andrzej Wilczyński 1974-1994 r.* (ADK XW-65), k. 35.

[*Nominacja wikariuszowska neoprezbitera ks. Andrzeja Wilczyńskiego*], w: *Akta personalne ks. Andrzej Wilczyński 1974-1994 r.* (ADK XW-65), k. 28.

[*Odwołanie od decyzji administracyjnej z dnia 15 X 1966 r.*], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 53.

[*Pismo bp. Czesława Kaczmarka skierowane do ks. Pawłowskiego referujące i argumentujące sytuację zmiany na stanowisku rektora seminarium kieleckiego*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 32.

[*Pismo dotyczące pośmiertnego odznaczenia ks. Józefa Pawłowskiego*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 39.

[*Pismo skierowane do ks. Tomasza Wróbla dotyczące śmierci ks. Józefa Pawłowskiego*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 64.

[*Pismo skierowane do Kurii Diecezjalnej w Kielcach w sprawie niesłusznego oskarżenia ks. Wojciecha Piwowarczyka*], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 37.

[*Pismo władz komunistycznych z żądaniem odwołania ze stanowisk ks. Jana Jaroszewicza, ks. Szczepana Sobalkowskiego i ks. Wojciecha Piwowarczyka z dnia 29 sierpnia 1956 roku*], w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 38.

[*Prośba o zwolnienie ks. Józefa Pawłowskiego z obozu koncentracyjnego w Dachau skierowana przez Jadwigę Pawłowską – mamę ks. Józefa*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 52.

[*Prośba skierowana do biskupa kieleckiego dotycząca wyjazdu na misję*], w: *Akta personalne ks. Andrzej Wilczyński 1974-1994 r.* (ADK XW-65), k. 38.

[*Sprostowanie dotyczące obelg rzuconych pod adresem ks. Pawłowskiego*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 23.

[*Telegram dotyczący śmierci i pochówku ks. Jana Śliwakowskiego*], w: *Akta personalia Księdza Jana Śliwakowskiego* (ADK XS-19), k. 13.

[*Wyjątek z kazania Ks. Bpa Walentego (sic!) Majdańskiego wygłoszonego w Kaliszu*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 63.

[*Wykaz dokumentów zawartych w teczce personalnej ks. Józefa Pawłowskiego*], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 46-48.

[Zażalenie Adama Trzeciaka dotyczące spraw kamieniarskich], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 22.

[Życiorys ks. Aleksandra Klimaszewskiego], w: *Akta personalne: ks. Klimaszewski Aleksander* (ADK XK-96), k. 73.

[Życiorys ks. Andrzeja Wilczyńskiego], w: *Akta personalne ks. Andrzej Wilczyński 1974-1994 r.* (ADK XW-65), k. 26.

Ks. Józef Pawłowski w 25-lecie męczeńskiej śmierci, w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), s. 1-19.

Peszko H., [Życiorys śp. ks. Józefa Pawłowskiego], w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 48-49.

Wróbel T., [Wspomnienie pośmiertne o ks. Janie Andrzeju Białeckim], w: *Akta Ks. Białeckiego Jana* (ADK XB-11), k. 98-108.

Wywiad u ks. Zasady, byłego więźnia w Dachau, obecnie kapelana Sióstr Felicjanek w Warszawie przeprowadzony w Iwoniczu-Zdrój dn. 20 lipca 1953 roku w sprawie stracenia ks. Józefa Pawłowskiego, w: *Akta personalne Księdza Doktora Józefa Pawłowskiego* (ADK XP-9/1), k. 43-44.

Zawiadomienie o wszczęciu postępowania, w: *Akta personalne ks. Piwowarczyk Wojciech 1916-1992 r.* (ADK XP-69), k. 50.

Dokumenty dotyczące Koła Misyjnego kleryków

[List ks. Władysława Klimczyka do Koła Misyjnego z 28 listopada 1935 roku], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 39-40.

[List proboszcza rzymsko-katolickiej parafii Zasmyki z 12 czerwca 1937 roku], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 58.

[*List skierowany do dobrodziejów Małego Seminarium w Henghow*], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 13-14.

[*Potwierdzenie dotyczące wypożyczenia przeźroczy znajdujących się w Prezydium PDRW i PDPA z 29 stycznia 1935 roku*], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 34.

Bajerowicz K., [*Komunikat do Koła Misyjnego w Seminarium Duchownym w Kielcach z 28 listopada 1933 roku*], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 19-20.

Bajerowicz K., [*Komunikat do Koła Misyjnego w Seminarium Duchownym w Kielcach z 8 lipca 1936 roku*], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 55-56.

Bajerowicz K., [*Prośba o nadesłanie sprawozdania z funkcjonowania Koła za rok 1932*], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 10.

List ks. Wieczorka do Koła Misyjnego z 3 lutego 1933 roku], w: *Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 36.

Pierwsze Walne Zebranie Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary w Polsce, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 15 (1928) 8-9, s. 143-146.

Protokół z Zebrania Ogólnego Koła Misyjnego Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach z dnia 19 X 1933 r., w: *Akta Seminarium Duchownego. Zebrania Koła Misyjnego 1927-1940* (ADK SD-218), s. 83-84.

Protokół Zebrania Zarządu Koła Misyjnego Alumnów w dniu 26 X 1927, w: Księga protokołów zebrań Zarządu Koła Misyjnego Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach (ADK SD-217), k. 1.

Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach im. o. J. Beyzyma T.J. za czas od 1 marca 1930 do 1 marca 1931, w: Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka (ADK SD-147), k. 4-5.

Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach im. o. J. Beyzyma T.J. za rok 1931-32, w: Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka (ADK SD-147), k. 7.

Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach im. o. J. Beyzyma T.J. za rok adm. 1932-33, w: Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka (ADK SD-147), k. 16-17.

Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach im. o. J. Beyzyma T.J. za czas od 27 lutego 1933 do 12 marca 1934, w: Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka (ADK SD-147), k. 25-26.

Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” Alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach im. o. J. Beyzyma T.J. za czas od 1 marca 1929 do 1 marca 1930, w: Akta Seminarium Duchownego. Zebrania Koła Misyjnego 1927-1940 (ADK SD-218), s. 30.

Sprawozdanie z działalności „Koła Misyjnego” im. o. J. Beyzyma T.J. alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach za rok 1935/6, w: Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje alumnów: Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka (ADK SD-147), k. 53-54.

Zebranie organizacyjne Sekcji Misyjnej przy Sodalitacji Mariańskiej alumnów Seminarium Duchownego w Kielcach, w: Akta Seminarium Duchownego w Kielcach. Organizacje

alumnów: *Koło Misyjne, Koło Społeczne, Koło Abstynenckie i Samopomoc Klerycka* (ADK SD-147), k. 2-3.

Dokumenty dotyczące misji zagranicznych

[*Aneks 6. pisma dotyczące funkcjonowania Związku Misyjnego Duchowieństwa*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 26-27.

[*Broszura promująca Związek Misyjny Duchowieństwa*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 196.

[*Dekret mianujący ks. kan. Józefa Pawłowskiego członkiem Rady Krajowej Związku Misyjnego Duchowieństwa*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 442.

[*Depesza informująca o zmianie terminu Zjazdu Krajowego Związku Misyjnego Duchowieństwa*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 197.

[*Depesza Sekretarza Stanu Jego Świątobliwości kard. Eugenio Pacellego adresowana do abp. Karola Salottiego dotycząca pożytku działań Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 387.

[*Komunikat Komisji Misyjnej w związku ze zbliżającą się Niedzielą Misyjną 19 października 1930 roku*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 93.

[*Komunikat ks. K. Bajerowicza dotyczący działań PDPA*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 125-127.

[*Odezwa dotycząca spraw bieżących dla funkcjonowania PDRW i PDPA*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 54.

[*Podsumowanie Niedzieli Misyjnej z 1929 r.*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 58.

[*Podsumowanie Niedzieli Misyjnej z 1935 r.*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 62.

[*Sprawozdanie z Pierwszego Walnego Zebrania PDRW*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 34-37.

Bajerowicz K., [*Komunikat o zbliżającej się Niedzieli Misyjnej w roku 1929*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 42-45.

Odezwa J.E. Ks. Arcybiskupa Karola Salottiego, prezydenta generalnego Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła, w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 219-224.

Odezwa J.E. Ks. Arcybiskupa Karola Salottiego, prezydenta generalnego Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła, w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 371-376.

Protokół z posiedzenia Rady Krajowej Związku Misyjnego Duchowieństwa w Polsce, które odbyło się w Płocku dnia 14 listopada 1935 r., w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 432.

Salotti C., [*Odezwa na Dzień Misyjny dnia 21 października 1934 r.*], w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 327-330.

Salotti C., *Odezwa na Niedzielę Misyjną*, w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 142-143.

Salotti C., *Odezwa na Niedzielę Misyjną*, w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 199.

Salotti C., *Orędzie na Dzień Misyjny 23 października 1932 r.*, w: *Akta Konsystorskie Misji Zagranicznych* (ADK OZ-A/4), k. 207-209.

Dokumenty dotyczące działalności charytatywnej i misyjnej

[*Sprawozdanie o stanie ofiarności diecezji kieleckiej na rzecz misji za rok 1974*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 54.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat bodzentyński*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 31.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat buski*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 32.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat chęciński*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 33.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat chmielnicki*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 34.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat daleszycki*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 35.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat jędrzejowski*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 36.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat kazimierski*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 37.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat kielecki*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 38.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat małogoski*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 39.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat miechowski*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 40.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat nowokorczyński*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 41.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat olkuski*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 42.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat piekoszowski*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 43.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat pilicki*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 44.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat proszowicki*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 45.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat sędziszowski*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 46.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat skalbmierski*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 47.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat słonicki*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 48.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat stopnicki*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 49.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat suloszowski*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 50.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat włoszczowski*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 51.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat wolbromski*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 52.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej w roku 1975. Dekanat zagnański*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 53.

[*Sprawozdanie z pracy charytatywnej i misyjnej za rok 1978*], w: *Sprawozdania misyjno-charytatywne za 1978 rok* (ADK OE-2/16), k. 1.

[*Tabela dotycząca sprawozdań z działalności charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej za rok 1973*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 1.

[*Zestawienie ogólne za rok 1975*], w: *Sprawozdania z pracy charytatywnej i misyjnej w diecezji kieleckiej 1973-1976 r.* (ADK OE-2/15), k. 30.

Sprawozdanie z prac Duszpasterstwa Dobroczynności w Parafii Katedralnej w Kielcach za rok 1978, w: *Sprawozdania misyjno-charytatywne za 1978 r.* (ADK OE-2/16), k. 26-33.

Pozostałe dokumenty

[*Sprawozdanie powizytacyjne z wizytacji kanonicznej parafii katedralnej w 1941 roku*], w: *Akta parafii katedralnej w Kielcach* (ADK PKK-56), k. 63-64.

Katalog duchowieństwa i parafii diecezji kieleckiej, Kielce 1985.

Archiwa prywatne

II Polski Synod Plenarny (1991-1999), Poznań 2001.

Karyś M., [*Sprawozdanie z akcji „Misyjne Lato z Bogiem” w 2015 roku*], w: *Misyjne Lato z Bogiem* (Archiwum prywatne Marty Karyś), mps.

Karyś M., [*Sprawozdanie z akcji „Misyjne Lato z Bogiem” w 2016 roku*], w: *Misyjne Lato z Bogiem* (Archiwum prywatne Marty Karyś), mps.

Karyś M., [*Sprawozdanie z organizacji wydarzenia „Misyjne Lato z Bogiem”*], w: *Misyjne Lato z Bogiem* (Archiwum prywatne Marty Karyś), mps.

Piwowarczyk W., [*Konferencja do alumnów seminarium kieleckiego z okazji Tygodnia Misyjnego 1981 roku*], mps.

Regulamin Komisji Episkopatu Polski ds. Misji, mps.

Regulamin przyznawania medalu „Benemerenti in Opere Evangelizationis”, mps.

Dokumenty biskupa kieleckiego publikowane w diecezjalnym periodyku duszpasterskim

Dokumenty administracyjne

[*Komunikat o zbiórce dla ofiar rzezi w Rwandzie z dnia 7 lipca 1994 roku*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 70 (1994) 3-4, s. 195.

[*Nominacje Dekanalnych Moderatorów Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej w pierwszym półroczu 2015 roku*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 91 (2015) 1-2, s. 111-112.

[*Notka dotycząca nominacji dekanalnych moderatów Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej na dzień 29 VIII 2018 r.*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 94 (2018) 3, s. 580-581.

[*Notka dotycząca nominacji dekanalnych moderatów Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej na dzień 18 IX 2020 r.*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 3, s. 597-598.

[*Zestawienie dotyczące personaliów związane z reorganizacją struktur administracyjnych diecezji kieleckiej*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 76 (2000) 1, s. 109-113.

Dekret erygujący Centrum Modlitwy i Ewangelizacji pw. św. Pawła Apostoła w Kielcach, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 56 (2000) 1, s. 32-33.

Dekret ustanawiający dekanalnych moderatorów Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej (30 września 2015 r.), „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 91 (2015) 3-4, s. 238-239.

Dekret wprowadzający statut Stowarzyszenia „Żywy Różaniec” (17 II 2020 r.), „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 1, s. 93.

Piotrowski J., *Komunikat o powołaniu Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej (30 XII 2014 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 90 (2014) 4-6, s. 286-287.

Dokumenty o charakterze duszpasterskim

Kaczmarek C., *Orędzie do dziatwy diecezji kieleckiej*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 36 (1950) 12, s. 56-61.

Komunikat w sprawie pomocy dla mieszkańców Azji, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 81 (2005) 1, s. 45.

Łosiński A., [*Komunikat do duchowieństwa diecezji kieleckiej dotyczący misji*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 23 (1936) 10, s. 274-275.

Piotrowski J., *Komunikat do księży w sprawie możliwości podjęcia posługi na Ukrainie (7 XII 2020 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 4, s. 684.

Piotrowski J., *Komunikat dotyczący zbiórki elektroodpadów na misje (19 IV 2018 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 94 (2018) 2, s. 357-358.

Piotrowski J., *Komunikat w związku z zakończeniem Roku Życia Konsekrowanego i dziękczynieniem za beatyfikację polskich franciszkanów misjonarzy męczenników (7 I 2016 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 92 (2016) 1, s. 56-57.

Piotrowski J., *Prośba dotycząca ofiar z Niedzieli Misyjnej (21 X 2020 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 4, s. 679-680.

Piotrowski J., *Słowo do Kolędników Misyjnych (28 I 2017 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 93 (2017) 1, s. 84.

Piotrowski J., *Słowo w związku z VII Diecezjalną Pielgrzymką Róż Żywego Różańca (16 września 2015 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 91 (2015) 3-4, s. 219.

Ryczan K., [*Słowo skierowane do dzieci pierwszokomunijnych ich rodziców oraz wychowawców*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 73 (1997) 3, s. 277-278.

Ryczan K., [*Słowo skierowane do kapłanów oraz katechetów*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 73 (1997) 3, s. 278-279.

Ryczan K., [*Zaproszenie na „Dzień Kapłański” w roku 1997*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 73 (1997) 3, s. 276.

Ryczan K., *Pozdrowienie uczestników I Diecezjalnego Kongresu Misyjnego Dzieci*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 73 (1997) 5, s. 459.

Ryczan K., *Słowo do dzieci*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 74 (1998) 3, s. 193-194.

Ryczan K., *Słowo pasterskie w związku z I Diecezjalnym Kongresem Misyjnym Dzieci*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 73 (1997) 5, s. 448-449.

Ryczan K., *W sercu Kościoła. Słowo pasterskie do wszystkich Sióstr Kościoła Kieleckiego*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 73 (1997) 5, s. 460-463.

Homilie biskupa kieleckiego dotyczące kwestii misyjnych

Piotrowski J., *Homilia w uroczystość Objawienia Pańskiego (Katedra 6 I 2024 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 100 (2024) 1, s. 61-62.

Piotrowski J., *Dzień modlitw i pomocy misjom. Homilia w uroczystość Objawienia Pańskiego (Kraków-Łagiewniki, 6 I 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 1, s. 42-44.

Piotrowski J., *Homilia na Niedzielę Chrztu Pańskiego (Parafia Ducha Świętego w Kielcach, 13 I 2019 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 95 (2019) 1, s. 31-32.

Piotrowski J., *Homilia podczas II Diecezjalnego Spotkania Kolędników Misyjnych (Kielce parafia św. Józefa Robotnika 27 I 2018 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 94 (2018) 1, s. 69-71.

Piotrowski J., *Homilia podczas Mszy św. jubileuszowej 25-lecia pracy misyjnej ks. Antoniego Sokołowskiego (Ropczyce, 15 VIII 2020 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 3, s. 507-509.

Piotrowski J., *Homilia podczas Mszy św. o nowy zapal misyjny Kościoła kieleckiego (bazylika katedralna 27 XI 2016 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 92 (2016) 4, s. 656-658.

Piotrowski J., *Homilia podczas Mszy Świętej w 40-lecie działalności CFM (Kościół akademicki UKSW, Warszawa, 25 I 2024 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 100 (2024) 1, s. 67-69.

Piotrowski J., *Homilia podczas spotkania Kolędników Misyjnych diecezji kieleckiej (Miechów 25 I 2020 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 1, s. 77-79.

Piotrowski J., *Homilia podczas spotkania wigilijnego (Warszawa, Centrum Formacji Misyjnej, 19 XII 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 4, s. 620-622.

Piotrowski J., *Homilia podczas sympozjum misjologicznego w 400-lecie Kongregacji de Propaganda Fide (Borzęcin Duży k. Warszawy, 7 II 2022 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 98 (2022) 1, s. 57-59.

Piotrowski J., *Homilia podczas Światowego Dnia Misji (Katedra, 24 X 2021 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 97 (2021) 4, s. 611-613.

Piotrowski J., *Homilia podczas wakacyjnego spotkania misjonarzy (Warszawa, CFM, 20 VI 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 2, s. 253-255.

Piotrowski J., *Homilia podczas zebrania PDM i innych środowisk misyjnych w Polsce (AWSO Częstochowa, 12 IX 2022 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 98 (2022) 4, s. 585-587.

Piotrowski J., *Homilia podczas zebrania PDM oraz innych środowisk misyjnych w Polsce (AWSO Częstochowa, 11-12 IX 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 3, s. 408-410.

Piotrowski J., *Homilia w dniu modlitw w intencji polskich misjonarzy w II Niedzielę Wielkiego Postu (Bazylika katedralna 12 III 2017 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 93 (2017) 1, s. 73-75.

Piotrowski J., *Homilia w Niedzielę Chrztu Pańskiego (Katedra, 8 I 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 1, s. 44-46.

Piotrowski J., *Homilia w uroczystość Objawienia Pańskiego (bazylika katedralna 6 I 2018 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 94 (2018) 1, s. 63-65.

Piotrowski J., *Homilia w uroczystość Objawienia Pańskiego. Msza Święta transmitowana w TVP (Kraków – Łagiewniki, 6 I 2022 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 98 (2022) 1, s. 50-52.

Piotrowski J., *Modlitwa i działanie. Homilia podczas Mszy św. o beatyfikację Sługi Bożego ks. inf. Wojciecha Piwowarczyka (Katedra, 12 XI 2022 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 98 (2022) 4, s. 613-614.

Piotrowski J., *Z Królową Różańca modlimy się o pokój. Homilia podczas XIV Diecezjalnej Pielgrzymki wspólnot Żywego Różańca (Piotrkowice k. Chmielnika, 1 X 2022 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 98 (2022) 4, s. 589-591.

Piotrowski J., *Z Maryją leczyć świat modlitwą. Homilia podczas XV Diecezjalnej Pielgrzymki Róż Żywego Różańca (Archiopactwo cystersów w Jędrzejowie, 7 X 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 4, s. 596-598.

Piotrowski J., *Z misjonarzami budujemy Kościół. Homilia na II Niedzielę Wielkiego Postu „Ad gentes” – Dzień Modlitwy, Postu i Solidarności z Misjonarzami (Sędziszów, kościół św. Piotra i Pawła, 5 III 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 1, s. 61-63.

Ryczan K., *Dialog Boga z poganami. Homilia na święto Trzech Króli – katedra 1995*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 70 (1994) 5-6, s. 292-294.

Ryczan K., *Homilia ks. biskupa ordynariusza z Mszy św. w uroczystość Objawienia Pańskiego. Bazylika katedralna 6 stycznia 2002*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 78 (2002) 1, s. 45-47.

Ryczan K., *Homilia z Uroczystości Trzech Króli. Kielce – katedra 6 I 1996*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 72 (1996) 3-4, s. 152-155.

Homilie biskupów pomocniczych dotyczące misji

Kaleta A., *Dialog z kulturami jako istotny obowiązek Kościoła w nauczaniu Ojca Świętego Jana Pawła II*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 87 (2011) 2, s. 226-232.

Kaleta A., *Homilia do animatorów Papieskich Dzieł Misyjnych (Skorzeszyce, 6 II 2023 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 99 (2023) 1, s. 112-115.

Kaleta A., *Homilia na Niedzielę Biblijną (Bilcza, 26 IV 2020 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 2, s. 296-299.

Kaleta A., *Homilia na Niedzielę Biblijną (Samsonów, 26 II 2020 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 1, s. 125-128.

Kaleta A., *Homilia podczas Mszy św. dla Kolędników Misyjnych (kościół św. Józefa Robotnika w Kielcach, 12 I 2019)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 95 (2019) 1, s. 79-81.

Kaleta A., *Homilia w Centrum Formacji Misyjnej (Warszawa, 19 VI 2024)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 100 (2024) 2, s. 339-342.

Kaleta A., *Homilia w uroczystość Objawienia Pańskiego (Bilcza, 6 I 2022 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 98 (2022) 1, s. 111-113.

Kaleta A., *Homilia w uroczystość Objawienia Pańskiego (Bilcza, 6 I 2024 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 100 (2024) 1, s. 126-128.

Dokumenty dotyczące posłania misjonarzy do pracy misyjnej zamieszczone w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”

[*Notka dotycząca posłania do pracy misyjnej ks. Andrzeja Zawadzkiego*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 83 (2007) 4, s. 440.

[*Notka dotycząca przygotowania ks. Piotra Figarskiego do wyjazdu na misje*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 74 (2000) 4, s. 450.

[*Notka dotycząca wyjazdu na misje ks. Tadeusza Musiała*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 62 (1986) 4, s. 337.

[*Notka informująca o posłaniu na misje ks. Mariusza Raraka*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 78 (2002) 4, s. 278.

[*Notka informująca o przygotowaniu do wyjazdu na misje ks. Andrzeja Beltowskiego*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 64 (1998) 1, s. 93.

[*Notka informująca o przygotowaniu do wyjazdu na misje ks. Marka Bzinkowskiego*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 64 (1998) 1, s. 93.

[*Notka informująca o wyjeździe na misje ks. Stanisława Króla*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 70 (1994) 3-4, s. 230.

[*Notka informująca o wyjeździe na misje ks. Zygmunta Kwiecińskiego*], „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 70 (1994) 3-4, s. 230.

II. OPRACOWANIA

Monografie

Adamiak G., *Recepcja idei misyjnej w diecezji płockiej w latach 1908-2015*, Warszawa 2018.

Adamiak G., *Recepcja idei misyjnej w diecezji płockiej w latach 1908-2015* (SiMM 48), Warszawa 2020.

Cichy D., Kluj W., Różański J., Szymczycha K., *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 1, Górna Grupa 2015.

Cichy D., Kluj W., Różański J., Szymczycha K., *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 2, Górna Grupa 2015.

Cichy D., Kluj W., Różański J., Szymczycha K., *Polscy misjonarze w świecie. 50 lat od Dekretu soborowego „Ad gentes”*, t. 3, Górna Grupa 2015.

Czermak K., *Słownik biograficzny fidejonistów i niektórych misjonarzy zakonnych z diecezji tarnowskiej*, Kielce 2023.

Dziwosz L., *Z Ewangelią pośrodku afrykańskiej dżungli. Po misyjnych bezdrożach Konga*, Kielce 2006.

Jabłoński F., *Apele i orędzia na Światowy Dzień Misyjny (1930-2010)* (SiMM 17), Gniezno 2010.

Jabłoński F., *Misjolarze polscy. Informator* (SiMM 3), Warszawa 2005.

Jabłoński F., *Recepcja idei misyjnej w Polsce po Soborze Watykańskim II*, Kraków 2003.

Jagodziński H.M., *Akwaaba w Ghanie to znaczy witamy*, Kraków 2024.

Jagodziński H.M., *By łamać chleb i składać dziękczynienie. Kapłaństwo w pismach niektórych Ojców Apostolskich*, Kielce 2010.

Jagodziński H.M., *Historie indyjskie*, Kraków 2017.

Jagodziński H.M., *Na peryferiach Europy*, Kraków 2021.

Jagodziński H.M., *Na przedmurzu chrześcijaństwa. Błogosławiony Kardynał Alojzije Stepinac i Chorwacja*, Kielce 2009.

Jagodziński H.M., *Niezwykły świat Indii, Nepalu i Mjanmy*, Kraków 2019.

Jagodziński H.M., *Opowieści z Indii i Nepalu*, Kraków 2018.

Jagodziński H.M., *Opowieść o Josipie Stadlerze, pierwszym arcybiskupie Sarajewa*, Kraków 2020.

Jagodziński H.M., *Polskie drogi nadziei*, Kielce 2010.

Jagodziński H.M., *Rajski kraj Ghana. Ghana paradise country*, Kraków 2022.

Jagodziński H.M., *Wiara kapłana*, Kraków 2014.

Jagodziński H.M., *Zapiski z Ghany*, Ząbki 2023.

Jagodziński H.M., *Zarys historii Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej*, Kielce 2013.

Kaleta A., *Polskie katolickie czasopiśmiennictwo misyjne w II Rzeczypospolitej*, Kalisz 2001.

Karolewicz G., *Pozostawiał ślady miłości... Ksiądz Wojciech Piwowarczyk 1902-1992*, Kielce 2009.

Łysik B., *Dzieło misyjne diecezji gliwickiej w świetle posoborowych dokumentów Kościoła*, Opole 2012.

Makula H., *Bł. ks. Józef Pawłowski – Syn Ziemi Proszowskiej (1890-1942)*, Proszowice 2008.

Manna P., *Za mało żniwiarzy*, Warszawa 1932.

Mazur J., *Idźcie i głoscie aż po krańce ziemi. Biskup ełcki odpowiada na pytania Grzegorza Polaka*, Górna Grupa 2020.

Michalski B., *Fundusz Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary w służbie ewangelizacji (SiMM 44)*, Warszawa 2017.

Piesiur M., *Kościół katowicki dla misji. Misyjne dzieło Kościoła katowickiego w świetle dokumentów papieskich od „Maximum illud” do „Redemptoris missio”*, Katowice 2009.

Proces księdza biskupa Kaczmarka i innych członków ośrodka antypaństwowego i antyludowego. Stenogram procesu odbytego przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie w dniach 14 IX-21 IX 1953 r., Warszawa 1953.

Rezmer A., *Działalność misyjna diecezji pelplińskiej w świetle soborowych i posoborowych dokumentów Kościoła*, Warszawa 2016.

Stańko P., *Bulla Vixdum Poloniae Unitas z 28 października 1925 roku. Geneza. Znaczenie. Dzieje. Edycja*, Katowice 2015.

Szulborska A., *Recepcja idei misyjnej w Archidiecezji Przemyskiej po II Soborze Watykańskim w latach 1966-2016*, Warszawa 2022.

Szymański J., *Duszpasterze Polonii i Polaków za granicą*, t. 1, Lublin 2010.

Szymański J., *Duszpasterze Polonii i Polaków za granicą. Słownik biograficzny*, t. 3, Rzeszów 2020.

Śledzianowski J., *Biskup Czesław Kaczmarek w pamięci duchowieństwa diecezji kieleckiej*, Kielce 1989.

Śledzianowski J., *Ksiądz Czesław Kaczmarek. Biskup Kielecki (1895-1963)*, Kielce 2008².

Wrzos M., *Misje w polskojęzycznym Internecie. Studium misjologiczno-medioznawcze*, Warszawa 2020.

Wrzos M., *Polskie czasopiśmiennictwo misyjne po II wojnie światowej (SiMM 28)*, Poznań 2013.

Prace zbiorowe

Arcybiskup Antoni Julian Nowowiejski (1908-1941). W pięćdziesiątą rocznicę męczeńskiej śmierci, red. Suski A., Góralski W., Żebrowski T., Płock 1991.

Brzeszcz Z., *Niech będzie Bóg uwielbiony za dar tak wspaniałego kapłana*, w: *Ksiądz Wojciech Piwowarczyk 1902-1992. Materiały do biografii*, red. Karolewicz G., Kielce 2002, s. 131-132.

Bytner W., Kisiel D., Piotrowski J., *Świętość to miłość. Ojciec Paweł Manna*, Warszawa 2005².

Jagiełka J., *Działalność Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie w latach 2005-2018*, w: *Dom dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie im. Sługi Bożego ks. Wojciecha Piwowarczyka. Jubileusz 25-lecia Domu (1993-2018) i 20-lecia Katolickiego Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych, ich Rodzin i Przyjaciół „Nasz Dom” (1998-2018)*, red. Jagiełka J., Kielce 2018, s. 77-96.

Jagiełka J., *Ojcowie duchowni Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach*, w: *Kultura teologiczna Seminarium Duchownego w Kielcach 1727-2002. Księga jubileuszowa*, red. Olszewski D., Kuligowski R., Gurda K., Kielce 2002, s. 459-518.

Janocha W., *Dom dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie w latach 200-2005*, w: *Dom dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie im. Sługi Bożego ks. Wojciecha Piwowarczyka. Jubileusz 25-lecia Domu (1993-2018) i 20-lecia Katolickiego Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych, ich Rodzin i Przyjaciół „Nasz Dom” (1998-2018)*, red. Jagiełka J., Kielce 2018, s. 66-76.

Kacprzyk M., *Polscy misjonarze-męczennicy afrykańskiej ziemi*, w: *Misjonarze męczennicy a wolność religijna*, red. Jabłońska P., Szuppe P., Warszawa 2023, s. 63-75.

Kacprzyk M., *Polscy misjonarze-męczennicy Ameryki Łacińskiej*, w: *Misjonarze męczennicy a wolność religijna*, red. Jabłońska P., Szuppe P., Warszawa 2023, s. 77-89.

Kmiecik A., *Diecezja tarnowska na rzecz misji*, w: *Misyjny wymiar Kościoła Katolickiego w Polsce (1945-1986)*, red. Śliwka E., Pieniężno 1992, s. 83-95.

Kongregacja ds. Zakonów i Instytutów Świeckich, *Instytuty świeckie. Dokument informacyjny*, w: *Z Chrystusem w świecie. Instytuty świeckie w 50-lecie Provida Mater Ecclesiae. Wypowiedzi Kościoła. Materiały z sympozjum*, red. Chmielewski M., Słomka W., Stawecka K., Lublin 1997, s. 141-161.

Kuhl J., *Nakaz misyjny Nowego Testamentu w świetle „Evangelii nuntiandi”*, w: *Duchowość misyjna. Materiały sympozjum misjologicznego 1977-1978, (ZMis 4)*, red. Kowalak W., Warszawa 1982, s. 159-169.

Lewandowski C., *Wkład diecezji wrocławskiej w dzieło misyjne Kościoła*, w: *Misyjny wymiar Kościoła Katolickiego w Polsce (1945-1986)*, red. E. Śliwka, Pieniężno 1992, s. 96-99.

Łącka I., *Rektorzy Seminarium Kieleckiego (1726-2002)*, w: *Kultura teologiczna Seminarium Duchownego w Kielcach 1727-2002. Księga jubileuszowa*, red. Olszewski D., Kuligowski R., Gurda K., Kielce 2002, s. 519-546.

Marzec T., *Pamiętam Ojca z moich lat dziecińczych*, w: *Ksiądz Wojciech Piwowarczyk 1902-1992. Materiały do biografii*, red. Karolewicz G., Kielce 2002, s. 197-199.

Marzec T., *Zaangażowania misyjne*, w: *Nasz Założyciel. Ksiądz Wojciech Piwowarczyk (1902-1992)*, Poznań 2000, s. 110-112.

Moskal T., *Bulla Totus tuus Poloniae populus – geneza i konsekwencje*, w: *Kościół w Polsce. Dzieje i kultura*, red. Walkusz J., t. 12, Lublin 2013, s. 159-165.

Nowowiejski A., *Odezwa Prezesa Krajowego Związku Misyjnego Duchowieństwa*, w: *Listy z Tumskiego Wzgórza. Pozostałe listy pasterskie oraz orędzia, dekryty i zarządzenia, a także fragmenty korespondencji bł. abp. Antoniego Juliana Nowowiejskiego z lat 1909-1940*, red. Żebrowski T., Banasiak W., Seweryniak H., Płock 2008, s. 281-282.

Nowowiejski A., *Odezwa przed I Kongresem Związku Misyjnego Duchowieństwa w Polsce w Warszawie*, w: *Listy z Tumskiego Wzgórza. Pozostałe listy pasterskie oraz orędzia, dekryty i zarządzenia, a także fragmenty korespondencji bł. abp. Antoniego Juliana Nowowiejskiego z lat 1909-1940*, red. Żebrowski T., Banasiak W., Seweryniak H., Płock 2008, s. 197-199.

Nowowiejski A., *Pismo do ks. red. J. Krzyszkowskiego w sprawie Dzieła Rozkrzewiania Wiary*, w: *Listy z Tumskiego Wzgórza. Pozostałe listy pasterskie oraz orędzia, dekryty i zarządzenia, a także fragmenty korespondencji bł. abp. Antoniego Juliana Nowowiejskiego z lat 1909-1940*, red. Żebrowski T., Banasiak W., Seweryniak H., Płock 2008, s. 157-158.

Ozdowski J., *Rozwój integralny w świetle „Ad gentes” i „Evangelii nuntiandi”*, w: *Duchowość misyjna. Materiały sympozjum misjologicznego 1977-1978*, (ZMis 4), red. Kowalak W., Warszawa 1982, s. 185-199.

Pawłowski J., *Zadania członków Związku Misyjnego Duchowieństwa*, w: *Księga Pamiątkowa II Kongresu Związku Misyjnego Duchowieństwa w Polsce*, Płock 1938, s. 71-79.

Potocki C., *Działalność misyjna archidiecezji w Białymstoku*, w: *Misyjny wymiar Kościoła Katolickiego w Polsce (1945-1986)*, red. Śliwka E., Pieniężno 1992, s. 79-82.

Rusiecki M., *Głęboko wpisał się w moje życie kapłańskie*, w: *Ksiądz Wojciech Piwowarczyk 1902-1992. Materiały do biografii*, red. Karolewicz G., Kielce 2002, s. 159-164.

Skworec W., *Jak uczestniczyć w dziele misyjnym Kościoła? Kościół lokalny a misje w świetle II Synodu Plenarnego w Polsce*, w: *Oddanie i wytrwałość. Recepcja II Polskiego Synodu Plenarnego*, red. Góralski W., Seweryniak H., Warszawa 2004, s. 311-326.

Statut Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary w Polsce, w: *Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary na całym świecie*, red. Bajerowicz K., Poznań 1928, s. 16-23.

Szafrański A.L., *Ks. infułat Zygmunt Pilch*, w: *Studia z historii kaznodziejstwa i homiletyki*, red. L. Kuc, W. Wojdecki, t. 1, Warszawa 1975, s. 19-30.

Szafrański A.L., *Ksiądz Zygmunt Pilch (1888-1962)*, w: *Chrześcijanie*, red. B. Bejze, t. 5, Warszawa 1980, s. 237-252.

Wróbel T., *Katalog rektorów, profesorów, ojców duchownych, prefektów*, w: *Księga Jubileuszowa 1727-1977. 250 lat seminarium duchownego w Kielcach*, Kielce 1977, s. 445-476.

Zapłata F., *Duchowość misjonarska według „Evangelii nuntiandi”*, w: *Duchowość misyjna. Materiały sympozjum misjologicznego 1977-1978*, (ZMis 4), red. Kowalak W., Warszawa 1982, s. 94-102.

Zapłata F., *Współczesne rozumienie misji od Vaticanum II do „Evangelii nuntiandi”*, w: *Duchowość misyjna. Materiały sympozjum misjologicznego 1977-1978*, (ZMis 4), red. Kowalak W., Warszawa 1982, s. 170-184.

Zimoń H., *Wkład polskich księży diecezjalnych w dzieło misyjne*, w: *Misyjny wymiar Kościoła Katolickiego w Polsce (1945-1986)*, red. Śliwka E., Pieniężno 1992, s. 69-78.

Artykuły

Publikacje zamieszczone w „Przeglądzie Diecezjalnym”, a następnie w „Kieleckim Przeglądzie Diecezjalnym”

Akcja Katolicka w służbie nowej ewangelizacji, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 226-230.

Bajerowicz K., *Dzieło Papieskie św. Piotra pod opieką św. Teresy od Dzieciątka Jezus*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 12, s. 307-312.

Bajerowicz K., *O poparcie dla misyj*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 8-9, s. 218-219.

Bajerowicz K., *Od Prezydium Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 19 (1932) 3, s. 89-91.

Bajerowicz K., *Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 18 (1931) 4, s. 124-126.

Bajerowicz K., *Pomoc misjom*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 10, s. 247-251.

Bzinkowski M., Bełtowski A., *Szczęście Boże. Serdeczne pozdrowienia z Jamajki*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 75 (1999) 4, s. 412.

Chat E., *Ks. Infułat Wojciech Piwowarczyk. Życie i działalność*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 68 (1992) 4, s. 305-309.

Dudek H., *Rola Eucharystii w ewangelizacji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 277-284.

Dzień Propagandy Misyj, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 17 (1930) 10, s. 251-252.

Haśnik M., Tkaczyk K., *Powstanie i działalność Kleryckiego Koła Misyjnego w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach w latach 1927-2007*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 84 (2008) 3, s. 272-278.

Jagielka J., *Modlitwa źródłem mocy w ewangelizowaniu świata*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 267-273.

Jak pogodzić współpracę misyjną z interesami parafii i ojczyzny?, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 22 (1935) 4, s. 117-119.

Kaczmarek J., *Dar pierwszokomunijnych dzieci*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 82 (2006) 6, s. 636-637.

Kaczmarek J., *Dziesięciolecie Szkoły Animatorów Misyjnych w Skorzeszycach*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 83 (2007) 1, s. 109-114.

Kaczmarek J., *Maryja gwiazdą ewangelizacji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 290-294.

Kaczmarek J., *Ojciec nas miłuje. Świętokrzyski Kongres Misyjny Dzieci (Skorzeszyce 19 i 23 VI 1999 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 75 (1999) 5, s. 493-495.

Kaczmarek J., *Refleksje na temat miejsca i zadań Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci (PDMD) w Kościele (w oparciu o europejski zjazd jego przedstawicieli)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 75 (1999) 6, s. 600-606.

Kaczmarek J., *Szkoła Animatorów Misyjnych (Skorzeszyce 24-26 III i 7-9 IV 2000 r.)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 76 (2000) 5, s. 569-572.

Kaczmarek J., *Z Maryją w Wielki Jubileusz*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 76 (2000) 1, s. 98-101.

Karyś M., *Kongres Misyjny Dzieci*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 81 (2005) 3, s. 327-328.

Karyś M., *Misyjne Lato z Bogiem*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (2005) 4, s. 403-404.

Kaszycki A., *Charakter oczyszczający i mobilizujący sakramentu pokuty i pojednania w dziele ewangelizacji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 273-277.

Koło Misyjne, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 17 (1930) 3, s. 109-110.

Królikowski M., *Kerygmaticzne szkoły nowej ewangelizacji „Redemptoris missio” w Polsce*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 76 (2000) 2, s. 205-219.

Krucyata modlitwy o nawrócenie Afryki, „Przegląd Diecezjalny” 3 (1913) 4, s. 59-60.

Kuligowski R., *Nowa ewangelizacja rodziny*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 69 (1993) 6, s. 477-478.

Kwieciński Z., *Po siedmiu latach*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 77 (2001) 5, s. 419-420.

Langner S., *Rodzina podmiotem i miejscem ewangelizacji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 263-267.

Łój A., *Z życia Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci (PDMD) diecezji kieleckiej*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 81 (2005) 4, s. 406-408.

Niedziela Misyjna, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 15 (1928) 10, s. 163.

Niedziela Misyjna, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 24 (1937) 12, s. 363.

Nowowiejski A., *O Zjeździe Misyjnym w Warszawie we wrześniu*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 19 (1932) 5, s. 130-132.

Orędzie Prezydium PDRW i PDPA na „Niedzielę Misyjną”, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 23 (1936) 10, s. 278-282.

Pawłowski J., *Ks. Józef Krzyszkowski. Przez pola misyjne. Recenzja*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 12 (1925) 12, s. 214.

Pawłowski J., *Z ruchu misyjnego w naszej diecezji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 15 (1928) 11, s. 185-187.

Pawłowski J., *Zadania misyjne duchowieństwa w dobie obecnej*, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 10, s. 153-156.

Pawłowski J., *Ze spraw misyjnych*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 14 (1927) 3, s. 72-73.

Pawłowski J., *Związek Misyjny Kleru (Unio Cleri pro Missionibus)*, „Przegląd Diecezjalny” 8 (1921) 11, s. 233-236.

Pierwsi męczennicy z Ugandy, „Przegląd Diecezjalny” 3 (1913) 1, s. 12.

Polskie pismo misyjne, „Przegląd Diecezjalny” 10 (1923) 6-7, s. 135-136.

Radjo w Polsce na usługach Misyj Katolickich, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 10, s. 256-257.

Sakowicz E., *„Idźcie i głoscie...”*. Świadectwo – misja duszpasterzy oraz świeckich w Kościele i świecie, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 92 (2016) 4, s. 744-752.

Sokołowski A., *Misyjna natura Kościoła u progu trzeciego tysiąclecia*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 257-263.

Sprawozdanie z konferencji księży dziekanów, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 12, s. 294-302.

Sprawy misyjne w diecezji, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 16 (1929) 3, s. 92-94.

Sprawy misyjne, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 17 (1930) 12, s. 145-148.

Sprawy misyjne, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 18 (1931) 3, s. 93.

Sprawy misyjne, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 19 (1932) 1, s. 31-32.

Sprawy misyjne, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 19 (1932) 5, s. 158-160.

Sprawy misyjne, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 21 (1934) 10, s. 249-251.

Sprawy misyjne. Roczne sprawozdanie Związku Mis. Duchowieństwa i Biura Misyjnego za rok administracyjny 1935, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 23 (1936) 5, s. 145-146.

Sprawy misyjne. Sprawozdanie diecezji kieleckiej za rok 1932, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 20 (1933) 5, s. 148-150.

Statut stowarzyszenia „Żywy Różaniec”, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 1, s. 94-99.

Stępień K., *Uczestnictwo rodziny w życiu i misji Kościoła*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 69 (1993) 6, s. 510-513.

Witczyk H., *Środki przekazu w dziele ewangelizacji*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 71 (1995) 3, s. 285-290.

Wójcik M., *Sprawozdanie z konferencji księży dziekanów*, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 10, s. 157-163.

Wróbel T., *Ks. Józef Pawłowski – męczennik Dachau*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 59 (1983) 1, s. 40-48.

Z Towarzystwa Misyjnego i Związku Misyjnego Kleru, „Przegląd Diecezjalny” 11 (1924) 5, s. 110-111.

Z Towarzystwa Misyjnego, „Przegląd Diecezjalny” 11 (1924) 9, s. 185.

Zakładajmy stowarzyszenia Dzieła św. Dzieciństwa Jezusowego, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 17 (1930) 3, s. 106-108.

Ze Związku Misyjnego Kleru, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 12 (1925) 3, s. 70.

Ze Związku Misyjnego Kleru, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 12 (1925) 12, s. 208-209.

Ze Związku Misyjnego Kleru, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 13 (1926) 2-3, s. 44.

Ze Związku Misyjnego Kleru, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 14 (1927) 6-7, s. 135.

Ze Związku Misyjnego Kleru, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 1, s. 18.

Ze Związku Misyjnego Kleru, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 11-12, s. 179-180.

Ze Związku Misyjnego Kleru, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 2, s. 45.

Ze Związku Misyjnego Kleru, „Przegląd Diecezjalny” 9 (1922) 6, s. 116.

Zjazd Towarzystwa Misyjnego, „Przegląd Diecezjalny” 10 (1923) 3, s. 65-67.

Zygmunt Ł., Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny – październik 2019, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 95 (2019) 4, s. 665-667.

Zygmunt Ł., Tydzień Misyjny 2020 w diecezji kieleckiej (18-24 X 2020 r.), „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 96 (2020) 4, s. 759-760.

Żądło A., Napelnieni Duchem Świętym dla ewangelicznego życia i duszpasterskiego działania o charakterze ewangelizacyjno-mistagogicznym, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 93 (2017) 4, s. 497-519.

Życie organizacji alumnów w Kieleckim Seminarium Duchownem. Rok sprawozdawczy 1934-35, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 22 (1935) 6-7, s. 185-186.

Publikacje zamieszczone w kieleckiej wkładce do czasopisma „Misje Dzisiaj”

Abp Henryk Jagodziński zwiedził Kielce z pielgrzymami z Ghany, WKMD 4/2023, s. 3.

Bernat K., Afryka może zaskoczyć. Rozmowa z księdzem biskupem Andrzejem Kaletą biskupem pomocniczym diecezji kieleckiej, WKMD 3/2019, s. 1-3.

Bernat K., Biskupi kubańscy z wizytą w Kielcach, WKMD 3/2017, s. 2.

Bernat K., Peru potrzebuje misjonarzy. Rozmowa z Biskupem Kieleckim Janem Piotrowskim, WKMD 5/2019, s. 1-3.

Bernat K., Polskie ślady w Brazylii – rozmowa z biskupem kieleckim Janem Piotrowskim, WKMD 5/2017, s. 1-3.

Bernat K., Rozmowa z biskupem kieleckim Janem Piotrowskim po wizycie na Wybrzeżu Kości Słoniowej, WKMD 2/2017, s. 1-3.

Bernat K., *Świadectwo młodego Kościoła. Rozmowa z księdzem biskupem Janem Piotrowskim ordynariuszem diecezji kieleckiej*, WKMD 2/2019, s. 1-3.

Biskup Jan Piotrowski w Kongo i Angoli, WKMD 2/2023, s. 2-3.

Biskup kielecki i Prymas Polski wręczyli w Gnieźnie krzyże misyjne, WKMD 3/2023, s. 4.

Bożek J., *Podziękowania z Zambii*, WKMD 1/2020, s. 3.

Bp Jan Piotrowski posłał na misje pana Sylwestra Gołę, WKMD 1/2024, s. 2.

Burzawa W., *Setki ton elektrośmieci na misje*, WKMD 1/2019, s. 2.

Bzinkowski M., *Podziękowanie z Jamajki*, WKMD 6/2021, s. 3.

Chowaniec Ł., Król H., Podgórski A., Lisowska A., *Nasz staż misyjny na Jamajce dobiegł końca*, WKMD 5/2022, s. 2-3.

Chowaniec T., *Relacja z praktyk misyjnych w Kazachstanie*, WKMD 5/2017, s. 3-4.

Ciemala M., Iwańska I., *Posługa ewangelizacyjna „Koinonii św. Pawła” na Jamajce*, WKMD 1/2024, s. 3.

Cieniuch T., *Kolejny wielki dar pierwszych piątków miesiąca*, WKMD 1/2018, s. 2.

Cieniuch T., *Misja ks. Tomasza Cieniucha w dalekim Peru*, WKMD 4/2017, s. 3-4.

Czarnecka K., Karyś M., Wągrowaska D., *Poślij różaniec na świata kraniec*, WKMD 5/2021, s. 3-4.

Czwarta studnia dla Afryki nosi imię biskupa Kazimierza Ryczana, WKMD 1/2018, s. 2-3.

Dobrowolska K., *Klerycy udają się na staż misyjny do Kazachstanu*, WKMD 4/2017, s. 1-2.

Dudkowski W., *Wszyscy jesteśmy misjonarzami*, WKMD 2/2022, s. 3-4.

Dziarmaga A., *Diecezjalne spotkanie kolędników misyjnych*, WKMD 2/2019, s. 4.

- Dziarmaga A., *Dzieci komunijne dzieciom misji*, WKMD 3/2017, s. 3-4.
- Dziedzic K., *Nasz misjonarz na Madagaskarze*, WKMD 4/2018, s. 3-4.
- Dzień solidarności z misjonarzami diecezji kieleckiej oraz ich rodzinami*, WKMD 4/2021, s. 4.
- Gajewska I., *Kolędnicy Misyjni na spotkaniu w bazylice katedralnej w Kielcach*, WKMD 2/2017, s. 3.
- Gajewska-Wrona I., *II Diecezjalne Spotkanie Kolędników Misyjnych*, WKMD 2/2018, s. 2-3.
- Gajewska-Wrona I., *Kolędnicy Misyjni z Chmielnika odwiedzili biskupa kieleckiego*, WKMD 2/2023, s. 3-4.
- Giel M., *Z ziemi świętokrzyskiej na misje*, WKMD 5/2023, s. 3-4.
- Haśnik M., *18 lipca 2020 roku w bazylice katedralnej w Kielcach święcenia biskupie arcybiskupa nominata Henryka Mieczysława Jagodzińskiego*, WKMD 4/2020, s. 1-4.
- Haśnik M., *Nieoceniony dar pierwszych piątków*, WKMD 3/2017, s. 1-2.
- Jabłoński F., *Wizyta pasterska biskupa Jana Piotrowskiego w Papui-Nowej Gwinei*, WKMD 3/2024, s. 1-4.
- Jagodziński H.M., *Obchody ku czci św. Marona w Akrze*, WKMD 2/2022, s. 2-3.
- Jagodziński H.M., *Z wizytą u salezjanów w Ghanie*, WKMD 2/2021, s. 3-4.
- Karyś M., *Misyjne Lato z Bogiem – Skorzeczyce 2016*, WKMD 5/2016, s. 3-4.
- Kwiczko B., *Symposium misyjne w WSD*, WKMD 6/2019, s. 4.
- Laureaci konkursu „Mój szkolny kolega z misji”*, WKMD 4/2023, s. 4.
- Majewski P., Korban F., *Staż misyjny w Peru*, WKMD 5/2018, s. 2-4.
- Malczewski Z., *Wspomóżmy pilnie powodzian i naszego misjonarza!*, WKMD 4/2024, s. 3.

- Mazur M., *Kolędnicy Misyjni w Grzymałkowie*, WKMD 2/2023, s. 4.
- Mazur M., *Żywa lekcja o misjach*, WKMD 4/2021, s. 3-4.
- Msza św. w intencji kierowców i MIVA Polska*, WKMD 5/2022, s. 1-2.
- Na brazylijskiej ziemi – staż misyjny naszych kleryków*, WKMD 5/2019, s. 3-4.
- Nowy przewodniczący Komisji KEP ds. Misji*, WKMD 1/2022, s. 2.
- Ogólnopolski misyjny festyn św. Krzysztofa i główne obchody*, WKMD 4/2018, s. 4.
- Pańczyk G., *Owoc ofiar pierwszopiątkowych. Nowe salki katechetyczne w parafii*, WKMD 3/2019, s. 4.
- Pańczyk G., *Owoce pierwszopiątkowych ofiar*, WKMD 1/2023, s. 2-3.
- Pańczyk G., *Podziękowania dla diecezji kieleckiej z Peru*, WKMD 6/2023, s. 4.
- Pańczyk G., *Razem budujemy studnie w Peru – pomóżmy naszemu misjonarzowi*, WKMD 6/2023, s. 3.
- Piotrowski J., [*Komunikat dotyczący zbiórki elektrośmieci oraz odzieży*], WKMD 3/2019, s. 1.
- Piotrowski J., *Drodzy Kolędnicy Misyjni – dziewczęta i chłopcy diecezji kieleckiej wraz ze swoimi opiekunami i bliskimi*, WKMD 2/2017, s. 1.
- Piotrowski J., *Homilia wygłoszona dn. 27.11.2016 roku w bazylice katedralnej w Kielcach podczas Mszy św. o nowy zapal misyjny dla Kościoła kieleckiego*, WKMD 1/2017, s. 1-2.
- Piotrowski J., *Nowy arcybiskup synem ziemi kieleckiej*, WKMD 3/2017, s. 1.
- Piotrowski J., *Zbieram i pomagam – zbiórka elektrośmieci*, WKMD 3/2018, s. 3.
- Piwowarczyk E., *Pierwszy krok PDMD w Szkole Podstawowej w Rzędowicach*, WKMD 6/2017, s. 4.
- Płaska M., *Majowe spotkanie rodzin misjonarzy w naszej diecezji*, WKMD 4/2018, s. 4.

- Płaska M., *Wolontariat misyjny!*, WKMD 2/2018, s. 3-4.
- Po raz kolejny w Kazachstanie*, WKMD 4/2016, s. 2-3.
- Pochopień P., *25-lecie parafii w Laranjal – w dalekiej Brazylii*, WKMD 6/2022, s. 4.
- Pochopień P., *Do świątyni nie idzie się samemu*, WKMD 2/2021, s. 1-2.
- Pochopień P., *Dzwon w Marquinho bije i sławi dobre imię diecezji kieleckiej – kolejny dar pierwszych piątków miesiąca*, WKMD 2/2018, s. 1-2.
- Pochopień P., *Ks. Piotr Pochopień wspomina wizytę w Polsce*, WKMD 5/2024, s. 3.
- Pochopień P., *Misjonarz z Brazylii honorowym obywatelem miasta*, WKMD 1/2018, s. 3.
- Pochopień P., *Nasza pomoc dla misji w Brazylii*, WKMD 2/2016, s. 1-2.
- Pochopień P., *Poświęcenie centrum katechetycznego w Laranjal*, WKMD 3/2021, s. 2-3.
- Pochopień P., *Pozdrowienia z Brazylii*, WKMD 1/2023, s. 3-4.
- Pochopień P., *Pozdrowienia z dalekiej Brazylii*, WKMD 5/2023, s. 4.
- Pochopień P., *Wielki Tydzień w dalekiej Brazylii*, WKMD 3/2021, s. 2.
- Podsumowanie zbiórki elektrośmieci na misje*, WKMD 1/2020, s. 2.
- Posłanie misyjne pani Wioletty Wierzchowskiej*, WKMD 6/2017, s. 1-2.
- Posłanie świeckiego misjonarza*, WKMD 4/2018, s. 2.
- Radziszewski S., *Pielgrzymka kapłanów kieleckich do Afryki*, WKMD 1/2022, s. 3-4.
- Relikwie św. Jana Pawła II w Kazachstanie*, WKMD 2/2019, s. 3-4.
- Romanek D., *Siostra Daria – została posłana przez Kościół na misje*, WKMD 5/2017, s. 4.
- Sala D., *Z Bielin do Burkina Faso*, WKMD 4/2024, s. 2.

Sigiel M., *Ogólnopolski misyjny festyn św. Krzysztofa w Kielcach*, WKMD 5/2018, s. 1-2.

Siostra Anna Skołuba z Kielc posłana na misje, WKMD 3/2016, s. 4.

Skołuba A., *Pozdrowienia z Filipin...*, WKMD 5/2021, s. 1-3.

Skorupa W., *Duszpasterska działalność księdza Wojciecha w Kazachstanie*, WKMD 3/2022, s. 1-3.

Skorupa W., *Na kazachstańskim stepie Kościół katolicki*, WKMD 1/2016, s. 2-3.

Skorupa W., *Podziękowania dla diecezji kieleckiej z Kazachstanu*, WKMD 1/2024, s. 3-4.

Skorupa W., *Podziękowanie dla ofiarodawców diecezji kieleckiej*, WKMD 4/2017, s. 2-3.

Skorupa W., *Powrót do Kazachstanu...*, WKMD 5/2021, s. 4.

Skowera V., *Wyjść i zaryzykować spotkanie z tym, który jest inny – siostra Viola Skowera misjonarka z Pińczowa*, WKMD 4/2021, s. 1-3.

Socha M., *Jestem wielką szczęściarą...*, WKMD 5/2016, s. 2-3.

Sochacki K., *Wspomnienia z Afryki...*, WKMD 3/2017, s. 2-3.

Sokołowski A., *Ciężka posługa misyjna wsparta Bożym błogosławieństwem i dobrymi sercami wiernych diecezji kieleckiej. List misjonarza ks. Antoniego*, WKMD 4/2019, s. 4.

Sokołowski A., *Nowa misja pod wezwaniem św. Jana Pawła II w diecezji San Pedro na Wybrzeżu Kości Słoniowej*, WKMD 6/2021, s. 3-4.

Sokołowski A., *Wielki Post w nowopowstałej parafii na Wybrzeżu Kości Słoniowej*, WKMD 2/2021, s. 3.

Sokołowski A., *Wizyta na Wybrzeżu Kości Słoniowej w misji Buyo*, WKMD 3/2016, s. 1-3.

Spotkanie Krajowej Rady Misyjnej w Warszawie, WKMD 4/2023, s. 3-4.

Spotkanie rodzin misjonarzy z biskupem kieleckim, WKMD 4/2016, s. 3.

Staniek K., *Beatyfikacja Pauliny Jaricot*, WKMD 5/2022, s. 3-4.

Szczepanik T., Zygmunt Ł., *Uroczystości jubileuszowe na Jamajce*, WKMD 2/2024, s. 2-4.

Szymczycha K., *Dary od bierzmowanych trafiły na wszystkie kontynenty*, WKMD 4/2019, s. 3.

Szymczycha K., *Podziękowanie dla diecezji kieleckiej*, WKMD 5/2023, s. 2.

Szymczycha K., *Podziękowanie za dary od bierzmowanych diecezji kieleckiej*, WKMD 4/2024, s. 4.

Wizyta pasterska na Wybrzeżu Kości Słoniowej, WKMD 2/2019, s. 3.

Wprowadzenie relikwii błogosławionego Józefa Allamano do parafii w Brzezinach, WKMD 3/2022, s. 3.

Wspieramy misje..., WKMD 1/2023, s. 4.

XIII Diecezjalna Pielgrzymka Róż Żywego Różańca, WKMD 6/2021, s. 2-3.

XIV Diecezjalna Pielgrzymka Róż Żywego Różańca – Piotrkowice, WKMD 6/2022, s. 2-3.

XV Diecezjalna Pielgrzymka Róż Żywego Różańca, WKMD 6/2023, s. 2.

Zawadzki A., *Nowy samochód dla naszego misjonarza*, WKMD 1/2020, s. 2-3.

Zygmunt Ł., *Akcja „Wyślij Pączka do Afryki”*, WKMD 2/2018, s. 3.

Zygmunt Ł., *Biskup Mirosław Gucwa w Wiślicy*, WKMD 5/2018, s. 4.

Zygmunt Ł., *Bp Jan Piotrowski z wizytą w Ukrainie – diecezja kielecka kolejny raz udziela wsparcia*, WKMD 3/2023, s. 2-3.

- Zygmunt Ł., *Dar bierzmowanych diecezji kieleckiej*, WKMD 4/2018, s. 1-2.
- Zygmunt Ł., *Dla naszych strażaków nie ma rzeczy niemożliwych*, WKMD 6/2018, s. 1-3.
- Zygmunt Ł., *Dzieci komunijne – dzieciom misji*, WKMD 3/2016, s. 3.
- Zygmunt Ł., *Dzieci komunijne – dzieciom misji*, WKMD 3/2018, s. 4.
- Zygmunt Ł., *Dzieci komunijne – dzieciom misji*, WKMD 3/2019, s. 4.
- Zygmunt Ł., *Dzieci komunijne – dzieciom misji*, WKMD 4/2020, s. 4.
- Zygmunt Ł., *Dzieci komunijne – dzieciom misji 2021*, WKMD 3/2021, s. 4.
- Zygmunt Ł., *Kolędnicy Misyjni w naszych domach i na diecezjalnym spotkaniu w bazylice katedralnej*, WKMD 1/2017, s. 3.
- Zygmunt Ł., *Nie zapominajmy o Ukrainie...*, WKMD 4/2023, s. 2-3.
- Zygmunt Ł., *Pierwsze piątki miesiąca wielkim wsparciem dla naszych misjonarzy*, WKMD 6/2017, s. 2-3.
- Zygmunt Ł., *Wspomnienie ze stażu misyjnego na Madagaskarze*, WKMD 4/2019, s. 2-3.
- Zygmunt Ł., *Wywiad z księdzem Wojciechem Skorupą misjonarzem Kazachstanu*, WKMD 3/2018, s. 1-3.
- Zygmunt Ł., *Zaproszenie – diecezjalne spotkanie Kolędników Misyjnych*, WKMD 1/2020, s. 3-4.
- Żelazny W., *Muzycy misjonarzom*, WKMD 6/2019, s. 3.

Pozostałe

- Andrzejak A., *Realizacja dekretu „Ad gentes” w Polsce (1965-2005)*, AMP 15 (2006), s. 37-57.
- Andrzejak A., *XXXV Ogólnopolskie Sympozjum Misyjne Kleryków (Gniezno, Lednica, Poznań, 25-28 VI 2001)*, AMP 12 (2001), s. 334-339.

Atlas T., *Motywacje i powody wyjazdu na misje wśród misjonarzy przygotowujących się do wyjazdu*, AMP 17 (2010), s. 115-120.

Balwierz M., *Centrum Formacji Misyjnej*, CT 56 (1986) 3, s. 147-152.

Basalaj M., *Misje w nauczaniu papieża Benedykta XV i Piusa XI*, AMP 16 (2008), s. 55-68.

Bętkowski M., *Ks. pralat Antoni Kmiecik*, „Światło Narodów” 24 (2004) 1, s. 76-80.

Bianchi M., Kępińska T., *Misyjne aspekty Encykliki „Sollicitudo rei socialis”*, „Nurt SVD” 25 (1991) 3-4, s. 3-6.

Bugajska R., *Koncepcja katechezy kerygmatycznej*, KST 1 (2002) 2, s. 233-253.

Bühlmann W., Tyczka J., *Misyjne idee przewodnie na przełomie nowego tysiąclecia: refleksje nad enc. „Redemptor hominis”*, „Nurt SVD” 25 (1991) 1, s. 3-11.

Chat E., *Ks. bp Jan Jaroszewicz jako nauczyciel*, KST 4 (2005), s. 253-262.

Cisowski M., *Biskup jako głosiciel Ewangelii, nauczyciel wiary i pierwszy katecheta w diecezji w świetle soborowych i posoborowych dokumentów Kościoła*, KST 2 (2003), s. 319-331.

Czerkawski J., *Ewangelizacja i nowa ewangelizacja w szkolnej posłudze katechetycznej*, KST 11 (2012), s. 25-40.

Czerkawski J., *Katecheza, ewangelizacja i ekumenizm w posoborowym nauczaniu Kościoła*, KST 14 (2015) s. 33-46.

Czerkawski J., *Szkolna posługa katechety jako nauczyciela, wychowawcy i świadka wiary*, KST 9 (2010), s. 23-34.

Czerkawski J., *Transmission of Faith and Reality of Modern Media*, KST 16 (2017), s. 107-124.

Czermak K., *Aktualność encykliki „Fidei donum”*, AMP 16 (2008), s. 45-53.

Czermak K., *Praktyka misyjna Kościoła w Polsce w świetle dekretu „Ad gentes”*, „Nurt SVD” 39 (2005) 4, s. 77-101.

Czermak K., *Wspomnienie o ks. A. Kmieciku*, „Światło Narodów” 24 (2004) 1, s. 28-31.

Czerwik S., *Ks. Wojciech Piwowarczyk (1902-1992) jako ojciec duchowny w pamięci księży – jego byłych wychowanków*, KST 4 (2005), s. 415-424.

Dyk S., *Pierwotna wspólnota wierzących (Dz 2, 42-47; 4, 32-37; 5, 12-16) wzorem Kościoła preewangelizującego*, KST 3 (2004), s. 173-189.

Dyk S., *Preewangelizacja „otwarcie drzwi” dla Ewangelii*, KST 2 (2003), s. 102-111.

Dziewiecki M., *Ponowoczesność, media i ewangelizacja*, KST 3 (2004), s. 23-47.

Gniadek J., *O. Antoni Koszorz SVD – misjonarz nigdy nie przechodzi na emeryturę*, „Nurt SVD” 55 (2021) 2, s. 94-112.

Gocel T., *Działalność Koła Misyjnego im. o. Jana Beyzyma w kieleckim seminarium duchownym (1927-1940)*, „Studia Polonijne” 44 (2023), s. 293-329.

Górski J., *Biskup Jan Wosiński – promotor animacji misyjnej w Polsce*, „Światło Narodów” 18 (1997) 1, s. 27-34.

Górski J., *Encyklika „Redemptoris missio”*, CT 62 (1992) 1, s. 153-155.

Górski J., *Frontowiec w misji Kościoła*, „Światło Narodów” 18 (1997) 1, s. 24-26.

Górski J., *Misjologia w świetle „Evangellii gaudium”*, „Nurt SVD” 52 (2018) 2, s. 30-40.

Grodź S., *Oblicze afrykańskiego chrześcijaństwa we współczesnej Ghanie*, CT 77 (2007) 2, s. 149-158.

Gryz R., *Biskup kielecki Czesław Kaczmarek w starciu z komunistycznym totalitaryzmem (1945-1963)*, KST 4 (2005), s. 199-226.

Gurda K., *Ksiądz Józef Pawłowski – życie i działalność*, KST 4 (2005), s. 101-108.

Halemba A., *Wkład polskich misjonarzy i misjonek w dzieło misyjne Kościoła powszechnego*, „Nurt SVD” 31 (1997) 4, s. 3-32.

Ihnatowicz J., *Język techniczny jako narzędzie ewangelizacji. O języku teologicznym ks. Andrzeja Zuberbiera*, KST 5 (2005), s. 339-350.

Jabłoński F., *Czuwania modlitewne Kleryckich Kół Misyjnych na Jasnej Górze (1990-2000)*, AMP 12 (2001), s. 312-314.

Jabłoński F., *Krzewienie idei misyjnej w Polsce przez czasopisma*, „Nurt SVD” 38 (2004) 1, s. 149-166.

Jabłoński F., *Ogólnopolskie kleryckie sympozja misyjne (1965-2001)*, AMP 12 (2001), s. 319-330.

Jagielka J., *Działalność charytatywna ks. Wojciecha Piwowarczyka*, KST 4 (2005), s. 425-437.

Jagielka J., *Działalność Domu dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie w latach 1993-2003*, KST 2 (2003), s. 332-342.

Jagodziński H.M., *Niektóre zagadnienia dotyczące rodziny i małżeństwa w hinduizmie*, KST 15 (2016), s. 7-24.

Jarosz J., *Modelowy wolontariat medyczny w misyjnych ośrodkach zdrowia w Afryce: działalność Fundacji Pomocy Humanitarnej Redemptoris Missio*, „Nurt SVD” 54 (2020) 2, s. 120-134.

Kacprzyk M., *Propagatorzy idei misyjnej w Kościele kieleckim w XX wieku*, „Lumen Gentium. Zeszyty Misjologiczne” 42 (2022) 1-2, s. 250-264.

Kacprzyk M., *Recepcja idei misyjnej w publikacjach naukowych „Kieleckich Studiów Teologicznych” w latach 2002-2021*, KST 21 (2022), s. 35-63.

Kaleta A., *Błogosławiony ks. Józef Pawłowski jako organizator dzieł misyjnych w diecezji kieleckiej*, KST 2 (2003), s. 357- 365.

- Karolewicz G., *Ksiądz Wojciech Piwowarczyk w świetle wspomnień osób świeckich*, KST 4 (2005), s. 439-452.
- Kisiel D., *Papieska Unia Misyjna – rys historyczny*, „Światło Narodów” 19 (1999) 1, s. 37-45.
- Kisiel D., *Świadectwo o śp. ks. Antonim*, „Światło Narodów” 24 (2004) 1, s. 70-71.
- Kluj W., *Biblijne odniesienia encykliki „Redemptoris missio”*, STV 49 (2011) 2, s. 79-98.
- Kluj W., *Dorobek naukowy katedry misjologii ATK/UKSW w perspektywie półwiecza*, „Lumen Gentium. Zeszyty Misjologiczne” 40 (2020) 1, s. 75-172.
- Kluj W., *Duchowość misyjna. Między „Ad gentes” a „Redemptoris missio”*, AMP 15 (2006), s. 19-36.
- Kluj W., *Misjologiczne perspektywy teologii Królestwa Bożego w nauczaniu encykliki Jana Pawła II „Redemptoris missio”*, CT 71 (2001) 4, s. 99-117.
- Kluj W., *Określenie działalności misyjnej w „Redemptoris missio”*, AMP 11 (2000), s. 137-154.
- Kluj W., *Określenie działalności misyjnej w „Redemptoris missio”*, CT 71 (2001) 2, s. 157-172.
- Kluj W., *Pneumatologiczne perspektywy teologii misji w „Redemptoris missio”*, CT 71 (2001) 2, s. 59-77.
- Kluj W., *Rozwój polskiej terminologii misyjnej na przykładzie słów „katecheci/katechiści”*, CT 75 (2005) 4, s. 208-212.
- Kmieciak A., *Świt nowej epoki misyjnej w encyklice „Redemptoris missio”*, „Nurt SVD” 34 (2000) 4, s. 75-90.
- Kopiec P., *Teologia minjung jako problem nie tylko ekumeniczny*, KST 17 (2018), s. 117-131.

- Koschorz A., *Ks. bp Jan Wosiński (1914-1997): animator idei misyjnej w powojennej Polsce*, „Nurt SVD” 36 (2002) 2, s. 146-150.
- Kowalski H., *Papieska Unia Misyjna Duchowieństwa*, „Światło Narodów” 8 (1988) 3-4, s. 19-23.
- Krajza J., *Główne idee misyjne dekretu „Ad gentes” rozwijane przez ks. Feliksa Zapłatę SVD*, „Nurt SVD” 26 (1992) 1-2, s. 23-47.
- Krystecka M., *Historia powstania „Misji Dzisiaj” – dwumiesięcznika Papieskich Dzieł Misyjnych*, CT 84 (2014) 1, s. 173-180.
- Kudasiewicz J., *Nowa ewangelizacja według „Ecclesia in Europa”*, KST 3 (2004), s. 207-218.
- Kudasiewicz J., *Wymagający ojciec*, KST 4 (2005), s. 453-456.
- Kuligowski R., *Ewangelizacja kultury*, KST 3 (2004), s. 219-228.
- Łysik B., *Recepcja myśli szkoły lowańskiej w dekrecie „Ad gentes”*, „Nurt SVD” 47 (2013) 2, s. 59-72.
- Mich K., *Wolontariat misyjny na przykładzie doświadczeń misyjnych Akademickiego Koła Misjologicznego im. dr Wandy Bleńskiej w Poznaniu – turystyka religijna czy świadectwo wiary?*, AMP 21 (2016), s. 195-207.
- Miotk A., *Ojciec misjologii katolickiej – Józef Schmidlin*, „Nurt SVD” 37 (2003) 1, s. 37-59.
- Miotk A., *Rozumienie misji w historycznym procesie przemian: na przykładzie encykliki „Maximum illud”*, „Nurt SVD” 33 (1999) 3, s. 21-32.
- Miśkowiec A., *Osobowa więź z Jezusem źródłem entuzjazmu misyjnego*, „Nurt SVD” 50 (2016) 2, s. 168-188.
- Nota biograficzna ks. Antoniego Kmiecika*, „Światło Narodów” 24 (2004) 1, s. 5-7.
- Ostrowski J., *Ewangelizacja obowiązkiem i zadaniem*, KST 1 (2002) 2, s. 146-157.

- Pawłowski J., *Listy o Jana Beyzyma T.J. Recenzja*, „Przegląd Homiletyczny” 6 (1928) 1, s. 77-78.
- Pawłowski J., *Simon Hadrianus. Praelectiones biblicae. Recenzja*, „Przegląd Homiletyczny” 5 (1927) 4, s. 313-314.
- Pawłowski J., *Św. Cyryl i Metody. Apostołowie Słowian. Recenzja*, „Przegląd Homiletyczny” 8 (1930) 2, s. 157-158.
- Pawłowski J., *Żniwo Boże na zamorskich niwach. Recenzja*, „Przegląd Homiletyczny” 9 (1931) 4, s. 317-318.
- Piotrowski J., *Słowo pożegnania*, „Światło Narodów” 24 (2004) 1, s. 26-27.
- Różański J., *Różne wymiary działalności misyjnej dzisiaj*, „Nurt SVD” 34 (2000) 4, s. 51-74.
- Sakowicz E., *„Duch Święty jest obecny i działa w każdym czasie i miejscu”. Czytając „Redemptoris missio” Jana Pawła II*, CT 66 (1996) 1, s. 152-155.
- Sakowicz E., *„Nie ma misji bez misjonarzy”. Komentarz do encykliki „Redemptoris missio” Jana Pawła II (nr 61-62)*, CT 67 (1997) 3, s. 174-178.
- Sakowicz E., *Powszechna odpowiedzialność za misje „Ad gentes” według encykliki „Redemptoris missio” Jana Pawła II*, „Nurt SVD” 36 (2002) 1, s. 19-34.
- Sakowicz E., *Powszechna odpowiedzialność za misje Ad gentes według encykliki „Redemptoris missio” Jana Pawła II*, CT 75 (2005) 4, s. 167-182.
- Siemieniec T., *Antyewangelizacja i ewangelizacja w świetle Mt 28, 11-20*, KST 13 (2014), s. 119-133.
- Słowak K., *Od cudownego połowu ryb do pracy apostołowskiej w świecie. Orędzie teologiczne J 21, 1-14*, KST 15 (2016), s. 343-361.
- Sobiech A., *Studenci Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie 1984-2004*, AMP 14 (2004), s. 235-274.

Suski A., *Kapłan o misyjnym sercu – wspomnienie o ks. A. Kmieciuku*, „Światło Narodów” 24 (2004) 1, s. 14-17.

Szyska T., *Pierwsza mowa misyjna św. Pawła w Listrze (Dz 14, 8-18), jako „wzorzec dla ewangelizacji pogan”* (RMis 25), „Nurt SVD” 37 (2003) 2, s. 7-42.

Szyska T., *Wolontariat misyjny – szansą dla świeckich*, „Lumen Gentium. Zeszyty Misjologiczne” 37 (2017) 1-2, s. 75-96.

Śledzianowski J., *Osobowość księdza biskupa Czesława Kaczmarka*, KST 4 (2005), s. 227-235.

Umiński W., *Czasopisma wydawane przez zgromadzenie księży misjonarzy św. Wincentego w XIX i XX w.*, „Folia Historica Cracoviensia” 12 (2006), s. 119-130.

Wojciechowski D., *reakcje społeczne na proces biskupa Czesława Kaczmarka*, KST 4 (2005), s. 237-250.

Wójcik S., *Formacja przyszłych kapłanów na przykładzie kieleckiego Koła Misyjnego w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach*, „Światło Narodów” 28 (2008) 2, s. 82-97.

Wrzos M., *Czasopiśmiennictwo misyjne w polskim systemie prasowym: jego historia, przeobrażenia, perspektywy*, CT 85 (2015) 1, s. 163-174.

Wrzos M., *Recepcja Nadzwyczajnego Miesiąca Misyjnego (październik 2019 roku) w ogólnopolskich czasopismach misyjnych. Studium misjologiczno-poznawcze*, „Nurt SVD”, 54 (2020) 2, s. 69-89.

Zapłata F., *Komentarze Dekretu o działalności misyjnej Kościoła*, CT 39 (1969) 4, s. 146-148.

Zygmunt Ł., *Diecezja kielecka dla misji*, Misje Dzisiaj 40 (2021) 3, s. 30-31.

Żaryn J., *Stosunki Państwo-Kościół w czasach posługiwania biskupiego Jana Jaroszewicza (1963-1980)*, KST 4 (2005), s. 263-286.

Hasła słownikowe

- Bazyluk D., *Majdański Kazimierz abp*, w: EK, t. 11, Lublin 2006, kol. 839-841.
- Dziura R., „*Misje Katolickie*”, w: EK, t. 12, Lublin 2008, kol. 1220.
- Dziura R., *Papieskie Dzieła*, w: EK, t. 14, Lublin 2010, kol. 1280-1281.
- Dziura R., *Sodaliczja św. Piotra Klawera*, w: EK, t. 18, Lublin 2013, kol. 525-526.
- Dziura R., *Streit Robert*, w: EK, t. 18, Lublin 2013, kol. 1020-1021.
- Graczyk W., *Nowowiejski Antoni Julian*, w: EK, t. 14, Lublin 2010, kol. 81-82.
- Graczyk W., *Wosiński Jan bp*, w: EK, t. 20, Lublin 2014, kol. 927-928.
- Grundmann Ch., *Warneck Gustav*, w: LFThK, t. 10, Freiburg im Breisgau 2006, kol. 980.
- Kałuża K., *Schmidlin Joseph*, w: EK, t. 17, Lublin 2012, kol. 1251-1252.
- Kozyrska A., *Ropp Edward abp*, w: EK, t. 17, Lublin 2012, kol. 290-291.
- Lenort F., *Bajerowicz Kazimierz Konrad Władysław*, w: EK, t. 1, Lublin 1985, kol. 1265.
- Olszewski D., *Jaroszewicz Jan bp*, w: EK, t. 7, Lublin, 1997, kol. 1051-1052.
- Olszewski D., *Łosiński Augustyn bp*, w: EK, t. 11, Lublin 2006, kol. 513-514.
- Skrzyniarz R., *Sonik Franciszek bp*, w: EK, t. 18, Lublin 2013, kol. 604.
- Szymański J., *Szymbor Wilhelm CM*, w: EK, t. 19, Lublin 2013, kol. 220-221.
- Śledzianowski J., *Kaczmarek Czesław bp*, w: EK, t. 8, Lublin 2000, kol. 307-309.

Strony internetowe

- [*Notka dotycząca sylwetki śp. bp. Kazimierza Ryczana*], w:
<https://www.diecezja.kielce.pl/biskupi/sp-kazimierz-ryczan> [widok z dn. 12.08.2024].
- [*Notka informacyjna dotycząca Szkoły Animatorów Misyjnych*], w:
<https://missio.org.pl/szkola-animatorow-misyjnych/> [widok z dn. 19.08.2024].

[*Prezentacja „wkładki kieleckiej” czasopisma „Misje Dzisiaj”*], w: <https://www.diecezja.kielce.pl/biskup-prezentuje-pismo-misje-dzisiaj> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

[*Spotkanie dekanalnych moderatorów Misyjnego Dzieła Diecezji Kieleckiej*], w: <https://diecezja.kielce.pl/bp-piotrowski-kazdy-ksiazd-powinien-miec-ducha-misyjnego> [widok z dn. 18.10.2024 r.].

[*Spotkanie z rodzinami misjonarzy*], w: <https://diecezja.kielce.pl/spotkanie-z-rodzinami-misjonarzy> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

[*Życiorys abp. Tadeusza Wojdy SAC*], w: <https://www.diecezja.gda.pl/osoby-25155/arcybiskup-tadeusz-wojda-32248> [widok z dn. 14.10.2024 r.].

[*Życiorys bp. Andrzeja Kalety*], w: <https://www.diecezja.kielce.pl/biskupi/andrzej-kaleta> [widok z dn. 24.08.2024].

[*Życiorys bp. Jana Piotrowskiego*], w: <https://www.diecezja.kielce.pl/biskupi/jan-piotrowski> [widok z dn. 14.09.2024 r.].

[*Życiorys kard. Celso Costantiniego*], w: https://pl.wikipedia.org/wiki/Celso_Costantini [widok z dn. 5.12.2024 r.].

„Ya man!” – czyli gorące pozdrowienia z Jamajki, w: <https://diecezja.kielce.pl/ya-man-czyli-gorace-pozdrowienia-z-jamajki> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

Abp Henryk Jagodziński mianowany nuncjuszem apostolskim w Botswanie, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/abp-henryk-jagodzinski-mianowany-nuncjuszem-apostolskim-w-botswanie> [widok z dn. 3.11.2024 r.].

Abp Henryk Jagodziński mianowany nuncjuszem apostolskim w Namibii i Eswatini, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/abp-henryk-jagodzinski-mianowany-przedstawicielem-papieskim-w-namibii-i-eswatini> [widok z dn. 3.11.2024 r.].

Abp Henryk Jagodziński mianowany nuncjuszem apostolskim w RPA i Lesotho, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/abp-henryk-jagodzinski-mianowany-nuncjuszem-apostolskim-w-rpa-i-lesotho> [widok z dn. 3.11.2024 r.].

Abp Tomasz Peta w Piekoszowie: W trudnych wyzwaniach musimy być mocni, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/abp-tomasz-peta-w-piekoszowie-w-trudnych-wyzwaniach-musimy-byc-mocni> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Animacja misyjna w szkole w Brynicy, w: <https://diecezja.kielce.pl/animacja-misyjna-w-szkole-w-brynicy> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Bernat K., *Ks. Antoni Sokołowski: Misje potrzebują świętych kapłanów*, w: <https://diecezja.kielce.pl/ks-antoni-sokolowski-misje-potrzebuja-swietych-kaplanow> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Bernat K., *Łukasz Zygmunt: Brazylia to kraj gościnny*, w: <https://diecezja.kielce.pl/ks-lukasz-zygmunt-brazylia-kraj-goscinnny> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

Biskup z Brazylii na Barwinku, w: <https://diecezja.kielce.pl/biskup-z-brazylii-na-barwinku> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Bogacki R., *Zmarł abp Stanisław Szymecki (1924-2023)*, w: <https://archidiecezjakatowicka.pl/o-diecezji/aktualnosci/2927-zmarl-abp-stanislaw-szymecki-1924-2023> [widok z dn. 5.08.2024].

Bp Jan Piotrowski na antenie Radia Maryja, w: <https://diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-na-antenie-radia-maryja> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Bp Jan Piotrowski na obradach Rady Krajowej Papieskich Dziel Misyjnych, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-na-obradach-rady-krajowej-papieskich-dziel-misyjnych> [widok z dn. 3.11.2024 r.].

Bp Jan Piotrowski spotkał się z misjonarzami i ich rodzinami, w: <https://diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-spotkal-sie-z-misjonarzami-i-ich-rodzinami> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

Bp Jan Piotrowski spotkał się z misjonarzami, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-spotkal-sie-z-misjonarzami> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

Bp Jan Piotrowski: Misje są istotą Kościoła, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-misje-sa-istota-kosciola> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

Bp Paul Karam z Libanu: Módlmy się o pokój, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-paul-karam-z-libanu-modlmy-sie-o-pokoj> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Bp Piotrowski o IV Krajowym Kongresie Misyjnym, w: <https://diecezja.kielce.pl/bp-piotrowski-o-iv-krajowym-kongresie-misyjnym> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Burzawa W., *Setki ton elektrośmieci na misje*, w: <https://diecezja.kielce.pl/setki-ton-elektrosmieci-na-misje> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Chowaniec Ł., Król H., Podgórski A., Lisowska A., *Relacja z Jamajki*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/relacja-z-jamajki> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

Chowaniec Ł., Król H., Podgórski A., Lisowska A., *Relacja z Jamajki – cz. 2*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/relacja-z-jamajki-cz-2> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

Chowaniec Ł., Król H., Podgórski A., Lisowska A., *Staż misyjny na Jamajce zakończony!*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/staz-misyjny-na-jamajce-zakonczony> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

Cieniuch T., *Posługa misyjna w cieniu koronawirusa w Peru*, w: <https://diecezja.kielce.pl/posluga-misyjna-w-cieniu-koronawirusa-w-peru> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Cieniuch T., *Wielki dar serca od diecezji kieleckiej dla misji w Peru*, w: <https://diecezja.kielce.pl/wielki-dar-serca-od-diecezji-kieleckiej-dla-misji-w-peru> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Czerwiak Ł., *Afrykańscy klerycy dołączyli do kieleckiego seminarium*, w: <https://emkielce.pl/kosciol/afrykanscy-klerycy-dolaczyli-do-kieleckiego-seminarium> [widok z dn. 30.11.2024 r.].

Ćwierć wieku kościoła w Kokczetawie – powstał dzięki wsparciu diecezji kieleckiej, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/cwierc-wieku-kosciola-w-kokczetawie-powstal-dzieki-wsparciu-diecezji-kieleckiej> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

Dary dla Kazachstanu – przekazane przez kleryków, w: <https://diecezja.kielce.pl/dary-dla-kazachstanu-przekazane-przez-klerykow> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Dobrowolska K., *Dobro zawsze powraca*, w: <https://m.niedziela.pl/artykul/60245/nd> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Dobrowolska K., *Klerycy wyruszyli do Kazachstanu*, w: <https://diecezja.kielce.pl/klerycy-wyruszyli-do-kazachstanu> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Dziarmaga A., *Blisko 4 tysiące wiernych uczestniczyło w XI Pielgrzymce Wspólnot Żywego Różańca*, w: <https://diecezja.kielce.pl/blisko-4-tysiace-wiernych-uczestniczylo-w-xi-pielgrzymce-wspolnot-zywego-rozanca> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Dziarmaga A., *Bp Piotrowski przewodniczył modlitwie za misje i misjonarzy*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-piotrowski-przewodniczyl-modlitwie-za-misje-i-misjonarzy> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Dziarmaga A., *Skorzeszyce: „Misyjne Lato z Bogiem”*, w: <https://www.ekai.pl/skorzeszyce-misyjne-lato-z-bogiem/> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Dziarmaga A., *Zakończenie IV Krajowego Kongresu Misyjnego w Bazylice Katedralnej*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/zakonczenie-iv-krajowego-kongresu-misyjnego-w-bazylice-katedralnej> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Ekwador – czyli po co na misji wolontariusz świecki?, w: <https://diecezja.kielce.pl/ekwador-czyli-po-co-na-misji-wolontariusz-swiecki> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Festyn Misyjny w Niedzielę Kongresową, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/festyn-misyjny-w-niedziele-kongresowa> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Gajewska I., *Misjonarz niesie nadzieję*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/misjonarz-niesie-nadzieje> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Giel M., *Z ziemi świętokrzyskiej na misje*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/z-ziemi-swietokrzyskiej-na-misje> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Górka T., *Podpatrzone w parafii... Akcja misyjna w Drugni*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-akcja-misyjna-w-drugni> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Górka T., *Podpatrzone w parafii... Suków*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-sukow> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Haśnik M., *Biskup z Brazylii odwiedził diecezję kielecką*, w: <https://diecezja.kielce.pl/biskup-z-brazylii-odwiedzil-diecezje-kielecka> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Haśnik M., *Bp Andrzej Kaleta z wizytą na Wybrzeżu Kości Słoniowej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/bp-andrzej-kaleta-z-wizyta-na-wybrzezu-kosci-sloniowej> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

Haśnik M., *Bp Piotrowski wygłosił referat podczas IV Krajowego Kongresu Misyjnego*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-piotrowski-wyglosil-referat-podczas-iv-krajowego-kongresu-misyjnego> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Haśnik M., *Ks. Łukasz Zygmunt w Radomicach: Każdy z nas może i powinien być misjonarzem*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/ks-lukasz-zygmunt-w-radomicach-kazdy-z-nas-moze-i-powinien-byc-misjonarzem> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

Haśnik M., *Łódź dla ks. Tomasza Cieniucha – nasz I-piątkowy dar dla misji w Peru*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/lodz-dla-ks-tomasza-cieniucha-nasz-i-piatkowy-dar-dla-misji-w-peru> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Haśnik M., *Podpatrzone w parafii... Chelmce*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-chelmce> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

Haśnik M., *Podpatrzone w parafii... Kazimierza Mała i Skorzeszyce*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-kazimierza-mala-i-skorzeszyce> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Haśnik M., *Tydzień Misyjny w naszej diecezji*, w: <https://diecezja.kielce.pl/tydzien-misyjny-w-naszej-diecezji> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Jagodziński H.M., *Ceremonia złożenia listów uwierzytelniających w Królestwie Lesotho*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/ceremonia-zlozenia-listow-uwierzytelniajacych-w-krolestwie-lesotho> [widok z dn. 3.11.2024 r.].

Jagodziński H.M., *Czarna Madonna w RPA*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/czarna-madonna-w-rpa> [widok z dn. 3.11.2024 r.].

Jagodziński H.M., *Na krańcach świata wśród rodaków*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/na-krancach-swiate-wsrod-rodakow> [widok z dn. 3.11.2024 r.].

Jagodziński H.M., *Obchody 100-lecia powstania Wyższego Seminarium Duchownego w Roma – w Królestwie Lesotho*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/obchody-100-lecia-powstania-wyzszego-seminarium-duchownego-w-roma-w-krolestwie-lesotho> [widok z dn. 26.11.2024 r.].

Jagodziński H.M., *Święto Niepodległości w Johannesburgu*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/swieto-niepodleglosci-w-johannesburgu> [widok z dn. 3.11.2024 r.].

Jagodziński H.M., *Wręczenie listów uwierzytelniających w RPA*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/wreczenie-listow-uwierzytelniajacych-w-rpa> [widok z dn. 3.11.2024 r.].

Jagodziński H.M., *Złożenie listów uwierzytelniających w Botswanie*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/zlozenie-listow-uwierzytelniajacych-w-botswanie> [widok z dn. 12.12.2024 r.].

Jamajka – „Dostrzec ludzi”, w: <https://diecezja.kielce.pl/jamajka-dostrzec-ludzi> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

Jaworska J., *Tydzień Misyjny w Szkole Podstawowej w Brynicy*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/tydzien-misyjny-w-szkole-podstawowej-w-brynicy> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

Jopowicz E., *Apel misyjny w szkole w Bęczkowie*, w: <https://diecezja.kielce.pl/apel-misyjny-w-szkole-w-beczkwie> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Kania M., *W katedrze o Tajlandii*, w: <https://diecezja.kielce.pl/w-katedrze-o-tajlandii> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Karyś M., [*Misyjne Lato z Bogiem 2011 r.*], w: <https://diecezja.kielce.pl/misyjne-lato-z-bogiem> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Karyś M., „*Misyjne Lato z Bogiem*” – *Skorzeszyce 2016*, w: <https://diecezja.kielce.pl/misyjne-lato-z-bogiem-skorzeszyce-2016> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Kolędnicy Misyjni na ulicach Proszowic, w: <https://diecezja.kielce.pl/kolednicy-misyjni-na-ulicach-proszowic> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Kolędnicy Misyjni po raz pierwszy w Koszycach, w: <https://diecezja.kielce.pl/kolednicy-misyjni-po-raz-pierwszy-w-koszycach> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

Kolędnicy Misyjni w Kroczykach, w: <https://diecezja.kielce.pl/kolednicy-misyjni-w-kroczykach> [widok z dn. 23.10.2024 r.].

Kolędnicy Misyjni w Skalbmierzu, w: <https://diecezja.kielce.pl/kolednicy-misyjni-w-skalbmierzu-1> [widok z dn. 23.10.2024 r.].

Kolędnicy Misyjni wyruszyli także we Włoszczowie, w: <https://diecezja.kielce.pl/kolednicy-misyjni-wyruszy-takze-we-wloszczowie> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Korban F., Majewski P., *Z misją w Peru*, w: <https://diecezja.kielce.pl/z-misja-w-peru> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Kostecki W., *Tydzień Misyjny w kieleckim seminarium*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/tydzien-misyjny-w-kieleckim-seminarium> [widok z dn. 22.10.2024 r.].

Kramarz Ł., *Niedziela Misyjna w Proszowicach*, w: <https://diecezja.kielce.pl/niedziela-misyjna-w-proszowicach> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Ks. Łukasz Zygmunt: Misje ewangelizacyjne Kościoła katolickiego przyczyniają się do budowania pokoju na świecie, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/ks-lukasz-zygmunt-misje-ewangelizacyjne-kosciola-katolickiego-przyczyniaja-sie-do-budowania-pokoju> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Ks. Maciej Pawłowski otrzymał krzyż misyjny, w: <https://diecezja.kielce.pl/ks-maciej-pawlowski-otrzymal-krzyz-misyjny> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Ks. Maciej Pawłowski został posłany do pracy misyjnej na Jamajce, w: <https://diecezja.kielce.pl/ks-maciej-pawlowski-zostal-poslany-do-pracy-misyjnej-na-jamajce> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Kułaga D., *Ośmiu kleryków z Angoli w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach kontynuuje formację do kapłaństwa*, w: <https://echodnia.eu/swietokrzyskie/osmiu-klerykow-z-angoli-w-wyzszym-seminarium-duchownym-w-kielcach-kontynuuje-formacje-do-kaplanstwa/ar/c1-18326723> [widok z dn. 30.11.2024 r.].

Lorenc P., *Odszedł do Ojca*, w: <https://www.niedziela.pl/artukul/32881/nd/Odszedl-do-Ojca> [widok z dn. 5.08.2024].

Magiera M., *Włączenie w grono Papieskiej Unii Misyjnej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/wlaczenie-w-grono-papieskiej-unii-misyjnej> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Majewski P., *Staż misyjny zakończony*, w: <https://diecezja.kielce.pl/staz-misyjny-zakonczone> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Mazur M., *Kołodnicy Misyjni w Grzymalkowie*, w: <https://diecezja.kielce.pl/kolednicy-misyjni-w-grzymalkowie> [widok z dn. 23.10.2024 r.].

Mazur M., *Żywa lekcja o misjach*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/zywa-lekcja-o-misjach> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Misyjna modlitwa różańcowa w Solcu-Zdroju, w: <https://diecezja.kielce.pl/misyjna-modlitwa-rozancowa-w-solcu-zdroju> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Modlitwa za misje i misjonarzy w kościele seminaryjnym, w: <https://diecezja.kielce.pl/modlitwa-za-misje-i-misjonarzy-w-kosciele-seminaryjnym> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Na brazylijskiej ziemi – staż misyjny naszych kleryków, w: <https://diecezja.kielce.pl/na-brazylijskiej-ziemi-staz-misyjny-naszch-klerykow> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

Na brazylijskiej ziemi... O stażu misyjnym słów kilka, w: <https://diecezja.kielce.pl/na-brazylijskiej-ziemi-o-stazu-misyjnym-slow-kilka> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

Pańczyk G., *Podziękowanie z Peru*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podziekowanie-z-peru> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Pańczyk G., *Relacja z Peru*, w: <https://diecezja.kielce.pl/relacja-z-peru> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Pawłowski M., *Powołanie: „misjonarz”*, w: <https://diecezja.kielce.pl/powolanie-misjonarz> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Pielgrzymka przedstawicieli diecezji kieleckiej do Kazachstanu, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/pielgrzymka-przedstawicieli-diecezji-kieleckiej-do-kazachstanu> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

Piotrowski J., [*Homilia podczas Mszy Świętej w intencji Centrum Formacji Misyjnej*], w: <https://emkielce.pl/kosciol/biskup-jan-piotrowski-modlil-sie-za-misjonarzy-202409251714> [widok z dn. 8.10.2024 r.].

Piotrowski J., [*Homilia podczas XVI Diecezjalnej Pielgrzymki Róż Żywego Różańca (Busko-Zdrój, 5 X 2024 r.)*], w: <https://emkielce.pl/kosciol/biskup-jan-piotrowski-rozaniec-jest-najlepszym-narzedziem-w-rekach-wspolczesnego-apostola> [widok z dn. 9.10.2024 r.].

Piotrowski J., *Homilia podczas Mszy Świętej w intencji misjonarzy z CFM w Warszawie (Katedra, 21 IX 2023 r.)*, w: https://www.diecezja.kielce.pl/sites/default/files/homilie_-_iii_kwartal_2023.doc [widok z dn. 8.10.2024 r.].

Piotrowski J., *Różaniec jest najlepszym narzędziem w rękach współczesnego apostoła*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-rozaniec-jest-najlepszym-narzedziem-w-rekach-wspolczesnego-apostola> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Piwowarczyk E., *„Pierwszy krok” PDMD w Szkole Podstawowej w Rzędowicach*, w: <https://diecezja.kielce.pl/pierwszy-krok-pdmd-w-szkole-podstawowej-w-rzedowicach> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Pochopień P., *25-lecie parafii w Laranjal – w dalekiej Brazylii*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/25-lecie-parafii-w-laranjal-w-dalekiej-brazylii> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Pochopień P., *Brazylijska Częstochowa*, w: <https://diecezja.kielce.pl/brazylijska-czestochowa> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Pochopień P., *Brazylijski parafialny dzień młodzieży*, w: <https://diecezja.kielce.pl/brazylijski-parafialny-dzien-mlodziezy> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Pochopień P., *Dzwon w Marquinho bije i sławi dobre imię diecezji kieleckiej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/dzwon-w-marquinho-bije-i-slawi-dobre-imie-diecezji-kieleckiej> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Pochopień P., *Ks. Piotr Pochopień honorowym obywatelem miasta Laranjal*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/ks-piotr-pochopien-honorowym-obywatelem-miasta-laranjal> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Pochopień P., *Ks. Piotr Pochopień objął nową parafię w Brazylii*, w: <https://diecezja.kielce.pl/ks-piotr-pochopien-objal-nowa-parafie-w-brazylii> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Pochopień P., *Podziękowania z Brazylii od ks. Piotra Pochopienia*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podziekowania-z-brazylii-od-ks-piotra-pochopienia> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Pochopień P., *Podziękowanie z dalekiej Brazylii*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/podziekowanie-z-dalekiej-brazylii> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

Pochopień P., *Poświęcenie centrum katechetycznego w Laranjal*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/poswiecenie-centrum-katechetycznego-w-laranjal> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Pochopień P., *Relacja z Brazylii*, w: <https://diecezja.kielce.pl/relacja-z-brazylii> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Pochopień P., *Wielkanoc w cieniu koronawirusa w Brazylii*, w: <https://diecezja.kielce.pl/wielkanoc-w-cieniu-koronawirusa-w-brazylii> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Podpatrzone w parafii... Grzymalków, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-grzymalkow> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Podpatrzone w parafii... Krajno, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-krajno> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Podpatrzone w parafii... Kroczyce, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-kroczyce> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Podpatrzone w parafii... Piekoszów, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-piekoszow> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Podpatrzone w parafii... Skorzeszyce, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-skorzeszyce> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Podpatrzone w parafii... Św. Hiacynty i Franciszka w Kielcach, w: <https://diecezja.kielce.pl/podpatrzone-w-parafii-sw-hiacynty-i-franciszka-w-kielcach> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Polkowska E., *Wspomnień czar – pierwsza Szkoła Animatorów Misyjnych w 1997 roku*, w: <https://missio.org.pl/aktualnosci/wspomnien-czar-pierwsza-szkola-animatorow-misyjnych-w-1997-roku/> [widok z dn. 19.08.2024 r.]

Polskie ślady w Brazylii, w: <https://diecezja.kielce.pl/polskie-slady-w-brazylii> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Posłanie Kołędników Misyjnych w Kazimierzy Wielkiej, w: <https://diecezja.kielce.pl/poslanie-kolednikow-misyjnych-w-kazimierzy-wielkiej> [widok z dn. 23.10.2024 r.].

Posłanie misyjne ks. Antoniego Sokółowskiego, w: <https://diecezja.kielce.pl/poslanie-misyjne-ks-antoniego-sokolowskiego> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

Posłanie świeckiego misjonarza, w: <https://diecezja.kielce.pl/poslanie-swieckiego-misjonarza> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Poślij różaniec na świata kraniec, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/poslij-rozaniec-na-swiatea-kraniec> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Przybysz M., *Za nami „Misyjne Lato z Bogiem”*, w: <https://diecezja.kielce.pl/za-nami-misyjne-lato-z-bogiem> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Relikwie założycielki Żywego Różańca w Brzezinach, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/relikwie-zalozycielki-zywego-rozanca-w-brzezinach> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

Renata Pierścińska z Buska-Zdroju posłana na misje do Kenii, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/renata-pierscinska-z-buska-zdroju-poslana-na-misje-do-kenii> [widok z dn. 2.11.2024 r.].

Rodziny misjonarzy i misjonarze spotkali się w seminarium, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/rodziny-misjonarzy-i-misjonarze-spotkali-sie-w-seminarium> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

Rozmowa z bp. Janem Piotrowskim w Radiu eM, w: <https://diecezja.kielce.pl/rozmowa-z-bp-janem-piotrowskim-w-radiu-em> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Rozpoczął się Nadzwyczajny Miesiąc Misyjny, w: <https://diecezja.kielce.pl/rozpoczal-sie-nadzwyczajny-miesiac-misyjny> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Rozpoczynamy Tydzień Misyjny – rozmowa z biskupem Janem Piotrowskim, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/rozpoczynamy-tydzien-misyjny-rozmowa-z-biskupem-janem-piotrowskim> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

Rutczyński W., *Klerycy na czuwaniu modlitewnym Papieskiej Unii Misyjnej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/klerycy-na-czuwaniu-modlitewnym-papieskiej-unii-misyjnej> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Rutczyński W., *Nasi diakoni włączeni do Papieskiej Unii Misyjnej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/nasi-diakoni-wlaczeni-do-papieskiej-unii-misyjnej> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Rutczyński W., *Spotkanie stażystów misyjnych*, w: <https://diecezja.kielce.pl/spotkanie-stazystow-misyjnych> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Siostra Daria – została posłana na misje, w: <https://diecezja.kielce.pl/siostra-daria-zostala-poslana-na-misje> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Sito E., *Podziękowanie za pomoc w tworzeniu seminarium w Dundo*, w: <https://diecezja.kielce.pl/podziekowanie-za-pomoc-w-tworzeniu-seminarium-w-dundo> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Skołuba A., *„Na skrzyżowaniu świata” – o pracy misyjnej na Filipinach*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/na-skrzyzowaniu-swiatea-o-pracy-misyjnej-na-filipinach> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

Skorupa W., *„Poślij różaniec na cały świat” – podziękowania z Kazachstanu*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/poslij-rozaniec-na-caly-swiat-podziekowania-z-kazachstanu> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Skorupa W., *Bp Jan Piotrowski przebywa z wizytą pasterską w Kazachstanie*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-przebywa-z-wizyta-pasterska-w-kazachstanie> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Skorupa W., *Parafia w Kokczetawie przygotowuje się do jubileuszu*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/parafia-w-kokczetawie-przygotowuje-sie-do-jubileuszu> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

Skorupa W., *Podziękowania dla diecezji kieleckiej z Kazachstanu*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/podziekownia-dla-diecezji-kieleckiej-z-kazachstanu> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

Skorupa W., *Pozdrowienia z Kazachstanu*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/pozdrowienia-z-kazachstanu> [widok z dn. 22.10.2024 r.].

Skorupa W., *Sprawozdanie z wizyty biskupa Jana Piotrowskiego w Kazachstanie*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/sprawozdanie-z-wizyty-biskupa-jana-piotrowskiego-w-kazachstanie> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Skowera V., *Ostatnie okruchy z Nigru*, w: <https://diecezja.kielce.pl/ostatnie-okruchy-z-nigru> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

Skowera V., *Siostra Viola Skowera – misjonarka z Pińczowa*, w: <https://diecezja.kielce.pl/siostra-viola-skowera-misjonarka-z-pinczowa> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

Socha M., *Wielkanoc w cieniu koronawirusa na Jamajce*, w: <https://diecezja.kielce.pl/wielkanoc-w-cieniu-koronawirusa-na-jamajce> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

Sochacki K., *Bp Jan Piotrowski odwiedził naszych misjonarzy na Wybrzeżu Kości Słoniowej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/bp-jan-piotrowski-odwiedzil-naszyc-misjonarzy-na-wybrzezu-kosci-sloniowej> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Sokołowska M., *Jubileusz kapłaństwa i pracy misyjnej ks. Antoniego Sokołowskiego*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/jubileusz-kaplanstwa-i-pracy-misyjnej-ks-antoniego-sokolowskiego> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

Sokołowski A., *Nowa misja pod wezwaniem św. Jana Pawła II w diecezji San Pedro na Wybrzeżu Kości Słoniowej*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/nowa-misja-pod-wezwaniem-sw-jana-pawla-ii-w-diecezji-san-pedro-na-wybrzezu-kosci-sloniowej> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

Sokołowski A., *Podziękowanie z Wybrzeża Kości Słoniowej*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/podziekowanie-z-wybrzeza-kosci-sloniowej> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

Sokołowski A., *Pozdrowienia z Wybrzeża Kości Słoniowej*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/pozdrowienia-z-wybrzeza-kosci-sloniowej-0> [widok z dn. 22.10.2024 r.].

Sokołowski A., *Relacja z Wybrzeża Kości Słoniowej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/relacja-z-wybrzeza-kosci-slioniowej> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

Spotkanie rodzin misjonarzy, w: <https://diecezja.kielce.pl/spotkanie-rodzin-misjonarzy> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Spotkanie z misjonarzem w Krajinie, w: <https://diecezja.kielce.pl/spotkanie-z-misjonarzem-w-krajnie> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Spotkanie z rodzinami misjonarzy, w: <https://diecezja.kielce.pl/spotkanie-z-rodzinami-misjonarzy> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

Szymczycha K., *Komisja Episkopatu ds. Misji podsumowała miniony rok formacji misyjnej w Polsce*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/komisja-episkopatu-ds-misji-podsumowala-miniony-rok-formacji-misyjnej-w-polsce> [widok z dn. 3.11.2024 r.].

Szymczycha K., *Odwiedziny misjonarzy na Kubie*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/odwiedziny-misjonarzy-na-kubie> [widok z dn. 30.11.2024 r.].

Ślichowickie spotkania z misjonarką z Filipin, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/slichowickie-spotkania-z-misjonarka-z-filipin> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

Św. Jan Paweł II – największy misjonarz świata, w: <https://diecezja.kielce.pl/sw-jan-pawel-ii-najwiekszy-misjonarz-swiatego> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Uroczyste posłanie świeckiej misjonarki, w: <https://diecezja.kielce.pl/uroczyste-poslanie-swieckiej-misjonarki> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

W Kazimierzy Wielkiej wyruszyli Kołędnicy Misyjni, w: <https://diecezja.kielce.pl/w-kazimierzy-wielkiej-wyruszyli-kolednicy-misyjni> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Wierzchowska M., *Różaniec z misji*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/rozaniec-z-misji> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

Wręczono medale „Benemerenti in Opere Evangelizationis” Komisji KEP ds. Misji, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/wreczono-medale-benemerenti-opere-evangelizationis-komisji-kep-ds-misji> [widok z dn. 31.10.2024 r.].

Wyjątkowy pielgrzym w Piekoszowie, w: <https://diecezja.kielce.pl/wyjatkowy-pielgrzym-w-piekoszowie> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Zalewska B., *Jesienne spotkanie Ruchu Czystych Serc w Kokczetawie (Kazachstan)*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/jesienne-spotkanie-ruchu-czystych-serc-w-kokczetawie-kazachstan> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

Zawadzki A., *Nowy samochód dla naszego misjonarza*, w: <https://diecezja.kielce.pl/nowy-samochod-dla-naszego-misjonarza-0> [widok z dn. 29.10.2024 r.].

Zygmunt Ł., *Dar bierzmowanych diecezji kieleckiej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/dar-bierzmowanych-diecezji-kieleckiej> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Zygmunt Ł., *Dla naszych strażaków nie ma rzeczy niemożliwych*, w: <https://diecezja.kielce.pl/dla-naszych-strazakow-nie-ma-rzeczy-niemozliwych> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Zygmunt Ł., *Dzieci komunijne – dzieciom misji*, w: <https://diecezja.kielce.pl/dzieci-komunijne-dzieciom-misji> [widok z dn. 21.10.2024 r.].

Zygmunt Ł., *Kieleccy strażacy w Kenii*, w: <https://diecezja.kielce.pl/kieleccy-strazacy-w-kenii> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Zygmunt Ł., *Makulatura na misje – tym razem dla uczniów w Ghanie*, w: <https://diecezja.kielce.pl/makulatura-na-misje-tym-razem-dla-uczniow-w-ghanie> [widok z dn. 19.10.2024 r.].

Zygmunt Ł., *Nowy samochód dla naszego misjonarza*, w: <https://diecezja.kielce.pl/nowy-samochod-dla-naszego-misjonarza> [widok z dn. 27.10.2024 r.].

Zygmunt Ł., *Pani Aneta – świecka misjonarka posłana na misje do Paragwaju*, w: <https://diecezja.kielce.pl/pani-aneta-swiecka-misjonarka-poslana-na-misje-do-paragwaju> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

Zygmunt Ł., *Projekt „Szansa na edukację dla dzieci z Maggotty – Jamajka”*, w: <https://diecezja.kielce.pl/projekt-szansa-na-edukacje-dla-dzieci-z-maggotty-jamajka> [28.10.2024 r.].

Zygmunt Ł., *Siostra Anna Skołuba z Kielc posłana na misje*, w: <https://diecezja.kielce.pl/siostra-anna-skoluba-z-kielc-poslana-na-misje> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Zygmunt Ł., *Studenci medycyny z Kielc już na Jamajce*, w: <https://diecezja.kielce.pl/studenci-medycyny-z-kielc-juz-na-jamajce> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

Zygmunt Ł., *Uroczystości jubileuszowe na Jamajce – misje to miłość!*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/uroczystosci-jubileuszowe-na-jamajce-misje-milosc> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Zygmunt Ł., *Włączenie nowych członków do Papieskiej Unii Misyjnej*, w: <https://diecezja.kielce.pl/wlaczenie-nowych-czlonkow-do-papieskiej-unii-misyjnej> [widok z dn. 28.10.2024 r.].

Zygmunt Ł., *Wspomnienie ze stażu misyjnego na Madagaskarze*, w: <https://diecezja.kielce.pl/wspomnienia-ze-stazu-misyjnego-na-madagaskarze> [widok z dn. 20.10.2024 r.].

Żywot M., *Klerycy na czuwaniu Papieskiej Unii Misyjnej*, w: <https://www.diecezja.kielce.pl/klerycy-na-czuwaniu-papieskiej-unii-misyjnej> [widok z dn. 30.10.2024 r.].

ANEKSY

REGULAMIN KOMISJI EPISKOPATU POLSKI DS. MISJI

Rozdział I

Postanowienia ogólne

§1

1. Komisja Episkopatu Polski ds. Misji (zwana w dalszej części Regulaminu Komisją) – powołana przez Konferencję Episkopatu Polski – jest stałą komisją, której celem jest wspomaganie Konferencji Episkopatu w sprawach misji.
2. Komisja działa zgodnie ze wskazaniami Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski i w oparciu o przepisy Statutu i Regulaminu Konferencji Episkopatu Polski oraz niniejszego Regulaminu.
3. Zgodnie z wytycznymi Soboru Watykańskiego II, zawartymi w Dekrecie o misyjnej działalności Kościoła *Ad gentes* (1965), a także normami zapisanymi w motu proprio *Ecclesiae Sanctae* (1966), instrukcji Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów: *De ordinanda cooperatione missionalis Episcoporum – Quo aptius* (1969) i innych dokumentach tejże Kongregacji (m.in. *Statuty Papieskich Dziel Misyjnych* (2005) i *Vademecum Papieskich Dziel Misyjnych* (2007) oraz nauczaniem zawartym w encyklice *Fidei donum* Piusa XII (1957), adhortacji apostolskiej Pawła VI *Evangelii nuntiandi* (1975), *Redemptoris missio* Jana Pawła II (1990), Komisja koordynuje i propaguje misyjne dzieła Kościoła w Polsce oraz wspiera integrację i współpracę środowisk misyjnych.

Rozdział II Struktura organizacyjna Komisji

§2

1. Przewodniczącym Komisji jest biskup wybrany przez Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski, spośród członków Konferencji.

2. Kadencja przewodniczącego Komisji trwa 5 lat. Funkcję tę może on pełnić przez dwie kolejne kadencje.
3. Przewodniczący Komisji przedstawia kandydatów na członków i konsultorów Komisji na Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski celem zatwierdzenia.
4. Przewodniczący mianuje Sekretarza Komisji, którego zadaniem jest utrzymywanie kontaktów z sekretariatem Konferencji Episkopatu Polski oraz dokumentowanie działalności Komisji. Sekretarz z urzędu jest konsultorem, którego zatwierdza Zebranie Planarne Konferencji Episkopatu Polski.
5. O powołaniu Sekretarza Przewodniczący Komisji informuje Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski.
6. Przewodniczący Komisji powołuje spośród konsultorów Delegata ds. misjonarzy, któremu powierza odpowiedzialność za niesienie pomocy duchowej i materialnej polskim misjonarzom i misjonarkom pracujących na placówkach misyjnych.

§3

1. Członkami Komisji są biskupi, również seniorzy, wspomagani przez konsultorów duchownych i świeckich.
2. Komisja nie powinna liczyć więcej niż dziesięciu członków, a liczba konsultorów nie może przekroczyć piętnastu osób.
3. Konsultorem Komisji z urzędu jest Krajowy Dyrektor Papieskich Dział Misyjnych.

§4

Kadencja członków Komisji i konsultorów trwa pięć lat.

§5

1. Przewodniczący Komisji ma prawo proponowania zmian personalnych w Komisji w czasie trwania jej kadencji.

2. W przypadku rezygnacji z pełnienia funkcji członka lub konsultora Komisji, jej Przewodniczący zgłasza nowego kandydata do zatwierdzenia przez Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski.

§6

W miarę potrzeb i dla usprawnienia prac Komisji jej Przewodniczący może w ramach Komisji powołać zespoły robocze, określając zakres ich pracy.

§7

1. Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski, w porozumieniu z Przewodniczącym Komisji, może powołać dodatkowe podkomisje lub sekcje działające przy Komisji, określając ich nazwę, skład osobowy oraz zakres działań.

2. Podkomisje lub sekcje działające przy Komisji pracują pod nadzorem jej Przewodniczącego i przedstawiają mu pisemne sprawozdania ze swej działalności do dnia 31 grudnia danego roku kalendarzowego.

Rozdział III Zadania Komisji

§8

Głównym zadaniem Komisji jest opiniowanie spraw misyjnych przekazanych przez Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski lub Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski oraz pomaganie w ich rozwiązywaniu.

§9

Komisja w ramach kompetencji i zgodnie z zaleceniami Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski podejmuje studium problemów misyjnych i inicjatywy duszpasterskie służące propagowaniu idei misyjnej Kościoła oraz opracowuje materiały duszpasterskie i projekty dokumentów.

§10

1. Zasadniczym celem Komisji jest ożywienie i rozwój świadomości misyjnej oraz gorliwości misyjnej wśród duchowieństwa i wiernych Kościoła katolickiego w Polsce,

popieranie wszelkich inicjatyw podejmowanych na rzecz misji i ich koordynowanie dla dobra Kościoła oraz służba na rzecz integracji i zgodnej współpracy środowisk misyjnych w Polsce.

2. W celu zagwarantowania jedności w działaniu z Kościołem powszechnym Komisja współpracuje z Kongregacją ds. Ewangelizacji Narodów.

3. Komisja popiera i sprawuje patronat nad Papieskimi Dzielami Misyjnymi we wszystkich diecezjach polskich.

4. Komisja nadzoruje pracę MIVA Polska, Dzieła Pomocy „Ad Gentes”, Centrum Formacji Misyjnej oraz Instytutu Misyjnego Laikatu służąc radą i pomocą w realizacji ich celów.

5. Współpracując z Delegatem Biskupa ds. Misji Komisja koordynuje pracę diecezjalnych dzieł misyjnych w Polsce.

6. Komisja, nie przejmując zadań spoczywających na Kościołach lokalnych lub zgromadzeniach zakonnych, ruchach, stowarzyszeniach i wspólnotach kościelnych, wspiera je w animacji misyjnej i działalności na rzecz misji.

7. Komisja troszczy się o nowe powołania do pracy na misjach.

Rozdział IV

Zebrania Komisji

§11

1. Zebrania Komisji odbywają się przynajmniej dwa razy w roku.

2. Przewodniczący Komisji zwołuje zebrania w miejscu przez niego wyznaczonym, ustalając ich porządek i program oraz powierzając Sekretarzowi, członkom Komisji i konsultorom zadania do wypełnienia.

3. Sekretarz, nie później niż 10 dni przed zebraniem przesyła wszystkim członkom, konsultorom oraz gościom, wskazanym przez Przewodniczącego Komisji, zawiadomienia, program obrad i materiały dotyczące zebrania.

§12

1. Przewodniczący Komisji może zaprosić na posiedzenie Komisji gości w charakterze doradców lub ekspertów.
2. W zebraniach Komisji mogą uczestniczyć także członkowie Prezydium Konferencji Episkopatu Polski, po uprzednim powiadomieniu Przewodniczącego Komisji.

§13

1. Członkowie Komisji są zobowiązani do stałego i aktywnego uczestnictwa w zebraniach Komisji i jej pracach.
2. Obecność na zebraniu Komisji należy potwierdzić własnoręcznym podpisem na liście obecności, sporządzonej przez Sekretarza.

§14

Zebrania Komisji prowadzi Przewodniczący, a w razie jego nieobecności pracami kieruje wskazany przez niego członek Komisji.

§15

1. Na początku zebrania Przewodniczący Komisji wprowadza w tematykę obrad i przedstawia ich porządek do zatwierdzenia przez członków Komisji.
2. Członkowie Komisji mogą zgłaszać Przewodniczącemu swoje propozycje tematów obrad Komisji.

§16

1. Ustalenia Komisji są podejmowane zwykłą większością głosów.
2. Konsultorzy Komisji uczestniczą w zebraniach Komisji na zaproszenie przewodniczącego, ale bez decydującego prawa głosu.

3. Sprawy, które Komisja uzna za ważne i pilne, przewodniczący Komisji, po uprzednim zgłoszeniu Sekretarzowi Generalnemu Konferencji Episkopatu Polski, przedstawia do rozpatrzenia na Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski.

4. Oficjalne stanowisko Komisji musi uzyskać aprobatę Zebrania Plenarnego Konferencji Episkopatu Polski, a w nagłych przypadkach Rady Stałej, Prezydium lub Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski.

§17

1. Sekretarz Komisji sporządza protokół pisemny z każdego jej zebrania.

2. Protokół z ostatniego posiedzenia Komisji odczytuje się na kolejnym zebraniu i za zgodą członków Komisji podpisuje go Przewodniczący i Sekretarz.

3. Tekst protokołu otrzymują wszyscy członkowie Komisji, a jeden egzemplarz zostaje przekazany do archiwum Komisji oraz do Archiwum Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski.

Rozdział V

Postanowienia końcowe

§18

Do końca stycznia każdego roku, Przewodniczący Komisji przesyła do Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski pisemne sprawozdanie z działalności Komisji.

§19

1. Sekretarz czuwa nad bieżącą dokumentacją prac Komisji oraz nad jej archiwum.

2. Po zmianie na stanowisku Przewodniczącego archiwum Komisji powinno zostać przekazane następcy.

3. Po rozwiązaniu Komisji przez Konferencję Episkopatu Polski wszystkie dokumenty należy przekazać do Archiwum Konferencji Episkopatu Polski.

§20

1. Komisja opracowuje Regulamin Komisji oraz może proponować w nim zmiany. Regulamin Komisji lub jego nowelizacja wymagają zatwierdzenia przez Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski.
2. Regulamin Komisji lub jego nowelizacja wchodzi w życie z dniem podjęcia uchwały o jego zatwierdzeniu przez Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski.

Regulamin niniejszy został zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Polski na mocy uchwały nr 1/382/2019 z dnia 12 marca 2019 r. na czas nieokreślony.

REGULAMIN PRZYZNAWANIA MEDALU

„BENEMERENTI IN OPERE EVANGELIZATIONIS”

§ 1

Regulamin określa zasady przyznawania Medalu „Benemerenti in Opere Evangelizationis” (zwanego dalej Medalem), ustanowionego przez Komisję Episkopatu Polski ds. Misji w celu uhonorowania osób, instytucji oraz organizacji, które w wybitny sposób wspierają misyjne dzieła Kościoła w Polsce i poza jej granicami.

§ 2

Medal jest przyznawany przez kapitułę Medalu wraz z dyplomem w następujących kategoriach:

1. w dziele misyjnym – za wieloletnią ofiarną posługę misjonarską oraz pracę wolontaryjną na placówkach misyjnych, a w Polsce za animację i formację misyjną, zwłaszcza dzieci i młodzieży;
2. pomoc modlitewna i duchowa – za modlitewne wsparcie misjonarzy oraz ofiarowanie cierpień, trudów życia i niedogodności oraz niedostatków w intencji misji;
3. pomoc materialna i finansowa misjom – za ofiarne wspieranie finansowe i materialne misyjnej działalności Kościoła w Polsce;
4. informacja medialna – za promowanie idei misyjnej w mediach.

Każdego roku Kapituła przyznaje medal w jednej lub wszystkich kategoriach.

§ 3

1. Medal przyznaje Kapituła złożona z dziewięciu członków:

- dwóch z nich jest członkami Komisji Episkopatu Polski ds. Misji;
- sekretarz Komisji Episkopatu Polski ds. Misji;

- trzech powołanych przez Przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji spośród osób szczególnie zasłużonych dla misyjnych dzieł Kościoła;
  - przedstawiciel Papieskich Dzieł Misyjnych;
  - przedstawiciel Dzieła Pomocy „Ad Gentes”;
  - przedstawiciel MIVA Polska.
2. Członków Kapituły mianuje przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji na 5. letnią kadencję.
  3. W przypadku pisemnej rezygnacji członka Kapituły z udziału w jej pracach, przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji powołuje jego następcę na czas do końca trwania kadencji ustępującego członka.
  4. Przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji może z własnej inicjatywy zwolnić członka Kapituły, jeśli ten nie uczestniczy w jej pracach oraz mianować jego następcę.
  5. Kapituła wybiera spośród swego grona przewodniczącego, zastępcę oraz sekretarza, który sporządza dokumentację z posiedzeń Kapituły.

§ 4

Członkowie kapituły zbierają się przynajmniej raz do roku celem wyłonienia nagrodzonych Medalem.

§ 5

1. Kandydatów do Medalu zgłaszają:
  - przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji oraz jej członkowie i konsultorzy;
  - biskupi diecezjalni;
  - dyrektor krajowy i dyrektorzy diecezjalni Papieskich Dzieł Misyjnych;
  - diecezjalni delegaci biskupa ds. misji;

- przedstawiciele organizacji, ruchów, stowarzyszeń, wspólnot i instytucji wspierających misje w Polsce;
- wyżsi przełożeni zakonów i zgromadzeń misyjnych w Polsce;
- sekretarz Komisji Episkopatu Polski ds. Misji;
- dyrektor Dzieła Pomocy „Ad Gentes”;
- dyrektor MIVA Polska;
- dyrektor Centrum Formacji Misyjnej.

2. Podmioty upoważnione do przedstawienia kandydatów do Medalu mają prawo w danym roku do zgłoszenia tylko jednej osoby lub instytucji w danej kategorii.

3. Wniosek o przyznanie Medalu winien zawierać podstawowe dane adresowe kandydatów, kategorię w jakiej są nominowani oraz szczegółowy opis zasług. Zgłaszający kandydatury do Medalu winni uprzednio uzyskać zgodę osoby lub instytucji przez siebie nominowanej.

4. Kandydatami do Medalu są osoby oraz instytucje wybitnie zasłużone dla dzieła misyjnego Kościoła zarówno w Polsce, jak i poza jej granicami. Wśród nich mogą znaleźć się: wieloletni misjonarze oraz wolontariusze misyjni, odpowiedzialni za animację i formację misyjną wspólnot kościelnych, darczyńcy i sponsorzy.

Medal jest również przyznawany instytucjom, wspólnotom, ruchom, stowarzyszeniom kościelnym i świeckim, które w wydatny sposób przyczyniają się do wzrostu świadomości misyjnej Kościoła w Polsce, udzielają pomocy modlitewnej i finansowej misjonarzom i misjonarkom oraz Kościołom z terytoriów misyjnych.

Do Medalu mogą być zgłoszeni dziennikarze propagujący ideę misyjną oraz ludzie mediów zasłużeni dla misji i animacji misyjnej.

5. Decyzję o przyznaniu Medalu podejmuje Kapituła w dniu swego posiedzenia, nie później jak na miesiąc przed uroczystą Galą wręczenia Medalu. Sekretarz Kapituły przekazuje niezwłocznie sekretarzowi Komisji Episkopatu Polski ds. Misji listę

nagrodzonych Medalem wraz z protokołem podpisanym przez przewodniczącego Kapituły.

6. Ewidencję przyznanych Medalii prowadzi sekretarz Komisji Episkopatu Polski ds. Misji.

7. Organizatorem uroczystej Gali wręczenia Medalu „Benemerenti” jest przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji. On też wyznacza termin i miejsce uroczystej Gali.

§ 6

1. Przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji może z własnej inicjatywy uhonorować Medalem „Benemerenti” misjonarki i misjonarzy za wieloletnią i ofiarną posługę na placówkach misyjnych. Przy podejmowaniu decyzji o przekazaniu Medalu w szczególnych okolicznościach, przewodniczący Komisji bierze pod uwagę zasługi, stan zdrowia i wiek kandydatów do Medalu.

2. O decyzji uhonorowania Medalem w szczególnych okolicznościach osób zasłużonych,

3. Wręczenie Medalu „Benemerenti” (supra numerum) przez przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji odbywa się na placówce misyjnej lub w innych okolicznościach poza doroczną uroczystą Galą.

4. W szczególnych wypadkach, w danym roku, Kapituła Medalu, w ramach kategorii pierwszej, może uhonorować nim większą liczbę misjonek i misjonarzy. W podejmowaniu decyzji o zwiększeniu liczby misjonarzy – seniorów, Kapituła kieruje się pragnieniem podkreślenia ich wyjątkowego dorobku i zasług. Bierze pod uwagę wiek, stan zdrowia, długi okres posługi misyjnej i szczególne zasługi dla misji.

§ 7

Regulamin wchodzi w życie decyzją przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji w dniu 15 listopada 2021 r.

Nowelizacja regulaminu wchodzi w życie decyzją przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski ds. Misji, w dniu 20 listopada 2023 r.